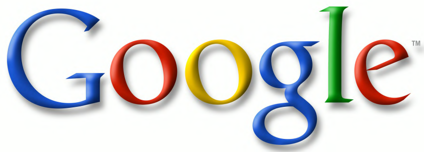


This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

**Usage guidelines**

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

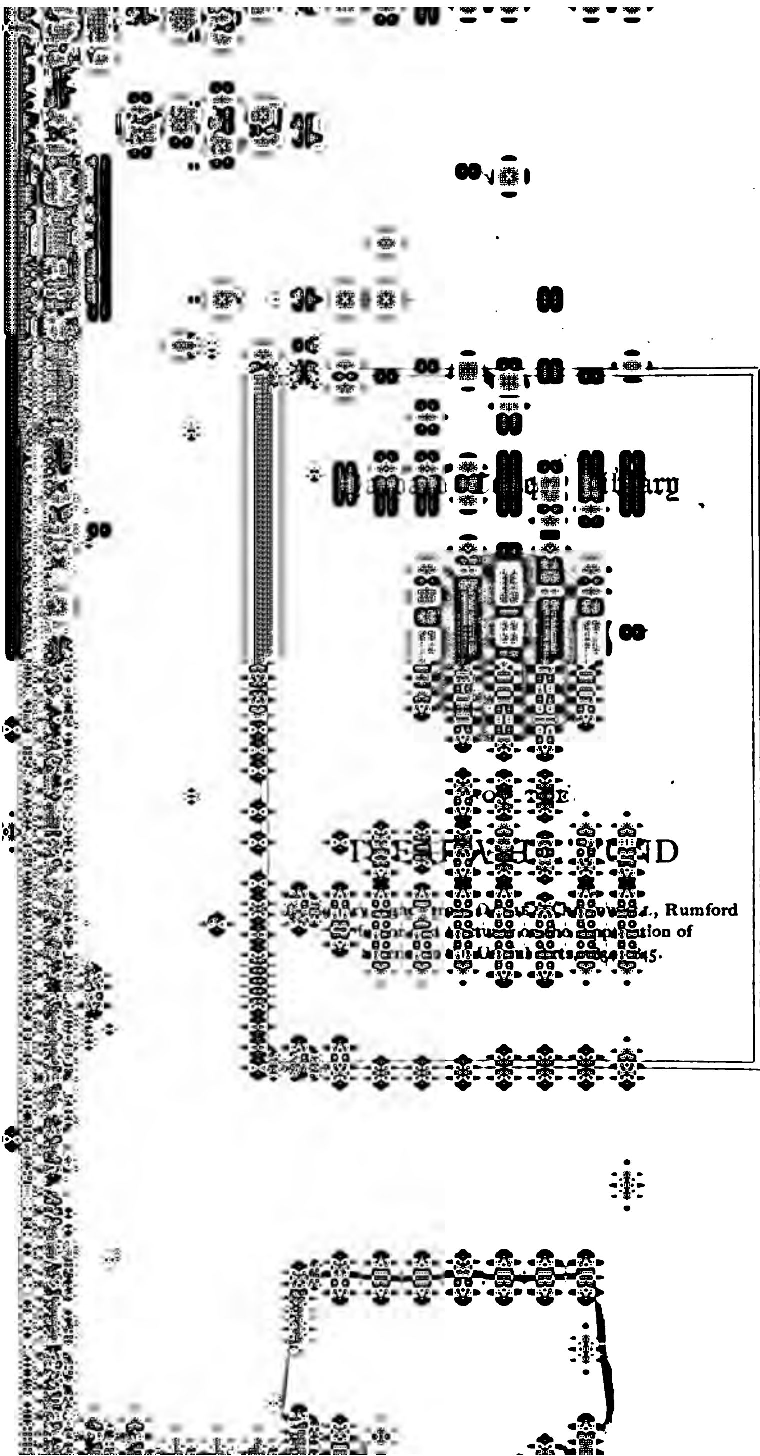
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

**About Google Book Search**

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

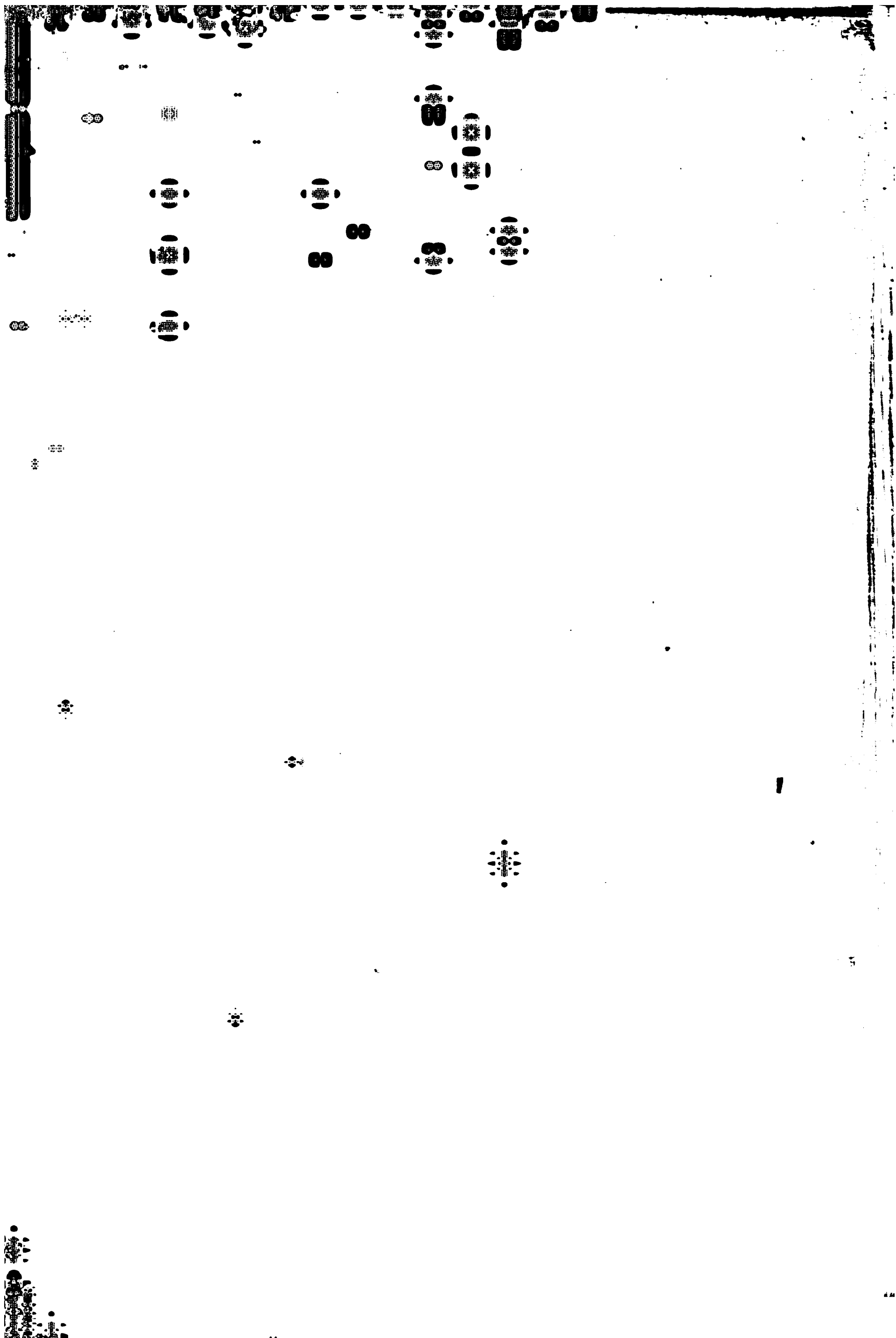


Harvard College Library

FROM THE

... FUND

..., Rumford
... application of
... arts, ... 1845.



# MAGYAR MINERVA

## A MAGYARORSZÁGI MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK CZÍMKÖNYVE

KÖZREBOCSÁTJÁK

**A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS TANÁCSA ÉS ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGE**

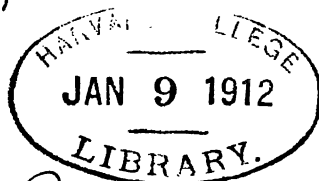
**III. ÉVFOLYAM**

**1903—1904**



BUDAPEST
AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-TÁRSULAT NYOMÁSA
1904.

~~Ret 485~~.10
~~B 8050.7~~
B 8769.1




Treadwell fund
(III)

Budapest, az Athenaeum r.-t. könyvnyomdája.



# ELŐSZÓ.

A Magyar Minerva III. évfolyama a hazai múzeumok és könyvtárak 1902--1903. évi állapotát feltüntető adatokat foglalja magában s a múzeumok és könyvtárak országos tanácsának, valamint az országos főfelügyelőségnek együttes kiadásában lát napvilágot.

Míg az 1902. évben megjelent II. évfolyam 871 gyüjtemény ismertetését foglalja magában, a jelen új kötet a fővárosnak és a vidék 687 városának és községének 1509 gyüjteményét ismerteti; ezek között 12 országos közgyüjteményen kívül 56 fővárosi és 474 vidéki oly gyüjtemény van, a melyek iskolákkal kapcsolatosan vannak szervezve, a kizárólag egyházi jellegű gyüjtemények száma a fővárosban 3, a vidéken 120, a hatóságok és közintézetek által fentartott gyüjteményeké a fővárosban 28, a vidéken 176, a társulati gyüjteményeké a fővárosban 46, a vidéken 591, s végül van két gyüjtemény a vidéken, a melyek családi hitbizományként szolgálják a nyilvánosságot.

Szakok szerint csoportosítva, az 1509 közgyüjtemény osztályai között a könyvtárak 1498, a régiségtárak és iparművészeti gyüjtemények 227, a szépművészeti gyüjtemények 33, a néprajzi gyüjtemények 33, a természetrajzi gyüjtemények 286 számmal, az árúismei és ehez hasonló mintagyüjtemények, melyek a fentebbi csoportok egyikébe sem oszthatók be, 17

számmal vannak képviselve; a gyüjtemények közül a fővárosban van 43 könyvtár, 14 régiségtár és iparművészeti gyüjtemény, 3 szépművészeti gyüjtemény, 1 néprajzi gyüjtemény, 25 természetrajzi és 8 egyéb gyüjtemény. A mi a könyvtárakat illeti, a tudományos jellegü. önálló és iskolákkal vagy egyéb intézetekkel kapcsolatos könyvtárakon és a kaszinók és olvasókörök könyvtárain kívül a népnevelés fontos tényezőinek, a szoros értelemben vett népkönyvtáraknak ez alkalommal először juttattunk jelentőségükhez méltó helyet e kiadványban, nem kevesebb mint 497 népkönyvtárról adva számot állapotuk ismertetésével.

Az itt felsorolt közgyüjtemények közül 61 azoknak a tudományos jellegü intézeteknek a száma, a melyek az állami segélyezés révén a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének hatáskörébe tartoznak; és 138 olyan könyvtár van, mely részint a múzeumok és könyvtárak országos tanácsának köszönheti létesülését, részint annak anyagi támogatása mellett áll fenn, s mint ilyen, a tanács közvetlen felügyelete alatt áll.

E két csoportba tartozó gyüjtemények, valamint a budapesti állami nagy gyüjtemények adatai az 1903. évvel vannak lezárva; a többiekéi az 1902. évi állapotot tüntetik fel.

Az anyag összegyüjtésének és feldolgozásának munkáját a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége útján beszerzett adatok alapján Dr. Schönherr Gyula, a főfelügyelőség előadó titkára vezetése alatt, Dr. Gárdonyi Albert, Budapest székes-főváros könyvtárnoka, végezte.

## ABA. (Fejér vármegye.)

### *1. Az olvasókör könyvtára.*

1868-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 521 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap nyitva áll.
*Könyvtárnok:* Hauser Lipót alelnök.

## ABONY. (Pest vármegye.)

### *2. A kaszinó könyvtára.*

1838-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai használják.
*Könyvtárnok:* Bogyó Sándor.

### *3. A katholikus olvasó-egylet könyvtára.*

1873-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Rudnyánszky László szolgabiró, Lukács Gyula gyógyszerész és Viz Zoltán plébános gyarapitották.
Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap d. u. 2-től 10 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 120 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 192 kötet.

Az 1902. évben 60 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 30 kor.

*Veverán István, Az abonyi kath. olvasóegylet 25 éves multja. (1898.)*

## 4. *A polgári kör könyvtára.*

Az egyesület 1858-ban, könyvtára 1860-ban keletkezett, s ez idő óta az egyesület jövedelméből gyarapittatott.

Állománya 600 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Betürendes katalogusa van.

Az olvasóterem egész nap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából a könyvtár minden szerdán és csütörtökön délután 5-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. azontúl minden hétre 10 fillér büntetéspénz fizetendő. Az 1902. évben 25 egyén 308 kötetet kölcsönzött ki.

1902. évi kiadásai 65 korona 96 fillért tettek ki.

*Könyvtárnok:* Tantossy Kálmán.

# ABOSFALVA. (Kis-Küküllő vármegye.)

## 5. *Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület alapitotta.

Állománya 278 mü 380 kötetben, a róm. kath. iskolában elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap nyitva áll; de mivel a nép nagyobb része nem tud olvasni, a könyvtárkezelő lelkész olvas fel nekik belőle.

# ADA. (Bács-Bodrog vármegye.)

## 6. *Magyar népkönyvtár.*

1872-ben alapitotta Ada közönsége.

Állománya 1184 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délután 1-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 30 egyén 100 kötetet kölcsönzött ki.

Évi költségvetése átlag 100 korona.

*Könyvtárnok:* Nagy Lajos tanitó.

### 7. *A magyar polgári kereskedelmi olvasó-egylet könyvtára.*

1867-ben keletkezett.
Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.
*Könyvtárnok:* Kovács Ferencz.

---

## ADÁCS. (Heves vármegye.)

### 8. *Iskola-könyvtár.*

1874-ben alapitotta a község, s alapitása óta népkönyvtárúl szolgál.
Állománya 350 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasár- és ünnepnapon d. e. 8-tól 10-ig és d. u. 1-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902. évben 175 egyén 235 kötetet kölcsönzött ki.
1902-ben 14 kor. 60 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 10 korona.
*Könyvtárnok:* Wunsch Ferencz tanitó.

---

## ADÁSZ-TEVEL. (Veszprém vármegye.)

### 9. *Az olvasókör könyvtára.*

1889-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 150 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Az olvasóterem minden este 8-től 10 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából a könyvtár hetenként háromszor délután 4-től 6 óráig nyitva áll. Az 1902. évben az olvasóteremben 27 egyén 54 kötetet használt, 31 egyén 82 kötetet kölcsönzött ki.
Az egyesület 1903. évi költségvetése: 190 kor. bevétel, 170 kor. kiadás.
*Könyvtárnok:* Kis Lajos.

---

## AGÁRD. (Nógrád vármegye.)

### *10. Népkönyvtár.*

1894-ben alapitotta a nógrádmegyei nemzeti intézet.
Állománya 260 munka, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára és könyvtári naplója van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton délután 6-tól 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902. évben 22 egyén 35 művet kölcsönzött ki.
*Könyvtárnok:* Pittner Pál ág. ev. tanitó.

## AGOSTYÁN (Komárom vármegye.)

### *11. Községi népkönyvtár.*

1901. deczember 1-én alapitotta a vármegyei közmüvelődési egyesület.
Állománya 100 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából minden délelőtt 8-tól délután 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 286 egyén használta a könyvtárt.
*Könyvtárnok:* Horváth Ignácz kántor-tanitó.

## AJAK. (Szabolcs vármegye.)

### *12. Községi népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. kir. földmüvelésügyi minisztérium.
Állománya 186 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából naponként d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 2-től 5-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 130 kötet kölcsönöztetett ki.
*Könyvtárnok:* Legeza Árpád jegyző.

## AKNASUGATAG. (Máramaros vármegye.)

### *13. Az olvasó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1864-ben, könyvtára 1889-ben keletkezett.
Állománya 264 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden délután 5-től 6 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 174 kötet kölcsönöztetett ki.

---

## ALBERTI. (Csanád vármegye.)

### *14. Iskolai könyvtár.*

1875-ben alapitotta Dianovszky József s kezdettől fogva népkönyvtárúl is szolgál.
Állománya 40 kötet.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából állandóan nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 30 egyén használta a könyvtárt.
*Könyvtárnok:* Brusznyiczky Pál tanitó.

## ALBETIIRSA. (Pest vármegye.)

### *15. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta.
Állománya 277 mű 335 kötetben, Magócsy Gusztáv takarékpénztári igazgatónál elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken délután nyitva áll. Az 1903. évben 3277 kötetet használtak belőle.

---

## ALDEBRŐ. (Heves vármegye.)

### *16. Róm. kath. iskolai könyvtár.*

Csekó Gábor egri kanonok alapitotta s 1880. óta használják népkönyvtárúl.
Állománya 135 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton délután 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap.
Az 1902. évben szünetelt.
*Könyvtárnok:* Beke András tanitó.

---

## ALSÓ-BESSNYŐ. (Fejér vármegye.)

### *17. Népkönyvtár.*

1896-ban alapitotta gróf Wimpffen Siegfridné.

Állománya 250 füzet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden délután az iskolai előadás után egy fél óráig nyitva áll. Az 1902. évben 195 füzet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Balla János tanító.

---

## ALSÓ-DETREHEM. (Torda vármegye.)

### *18. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 92 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és csütörtökön délután 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij fejében hetenként 2 fillér fizetendő. Az 1902. évben 49 egyén 65 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Komáromy Elek állami isk. tanító.

---

## ALSÓ-GALLA. (Komárom vármegye.)

### *19. A D. K. E. vándorkönyvtára.*

A dunántuli közmüvelődési egyesület alapitotta.

Állománya a bányatelepi iskola igazgatóságánál van elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Az 1903. évben 394 olvasó használta.

---

## ALSÓ-JÁRA. (Torda vármegye.)

### *20. Ifjusági és népkönyvtár.*

1880-ban alapitotta az állami elemi népiskola.

Állománya 155 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton délután 4-től 5 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 130 egyén 155 kötetet kölcsönzött ki.

1902. évi kiadásai 27 kor. 58 fillért tettek ki. 1903. évi költségvetése 39 kor. 80 fillér.

*Könyvtárnok:* Tulogdi Pál állami isk. igazgató.

### 21. *Az olvasó-egylet könyvtára.*

1884-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Lukács László g. k. lelkész és Szőcs Péter főszolgabiró gyarapitották.

Állománya 328 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem egész napon keresztül állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából a könyvtár minden szerdán és pénteken délután 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hét, azontúl kötetenként 2 fillér büntetés fizetendő. Az 1902. évben 38 egyén 634 kötetet kölcsönzött ki.

## ALSÓ-KÖRÖSKÉNY. (Nyitra vármegye.)

### 22. *A F. M. K. E. ifjusági könyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 85 kötet, az állami iskolában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Massányi Béla állami isk. tanitó.

## ALSÓ-KUBIN. (Árva vármegye.)

### 23. *Az árva-vármegyei Csaplovits-könyvtár.*

Jaszenovai Csaplovits Lőrincz, Bihar és Gömör vármegyék táblabirája, Zichy István gróf örököseinek levéltárnoka 1839. évi április 15-én kelt adomány-levelével szülőmegyéje, Árva vármegye közönségének ajándékozta harmincz esztendő alatt gyüjtött s haláláig gyüjtendő könyvtárát. (Fejlődésének vázlatos történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A könyvtárt első időben az alapitó levél rendelkezései szerint a vármegye által kinevezett könyvtárnok kezelte, később a könyvtárnoki állás összekapcsoltatván a vármegyei levéltár-

noki állással, ez idő szerint a könyvtárt a vármegyei könyv- és levéltárnok kezeli. A vármegye 1900-ban a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte. s ennek javaslatára a könyvtárrendezés költségeinek fedezése czéljából a közoktatásügyi kormány az 1899., 1900. és 1901. évekre állami segélyül 800—800 koronát adott.

A becses gyüjtemény czélszerü elhelyezésének kérdése már évtizedek óta vajudik. Könyvtár-épület emelésére a Thurzó György nádor örökösei tulajdonát képező árvai uradalom 12.000 koronát adományozott, mely összeghez a főfelügyelőség által javaslatba hozott 30.632 korona állami segély járulván. az épitkezés előmunkálatai a legrövidebb idő alatt megkezdődnek.

A könyvtár állománya 39.000 kötet, ezek között 20 ősnyomtatvány, 18 régi magyar nyomtatvány, 58 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, 35 magyar szerzőtől külföldön megjelent 1711 előtti nyomtatvány, 137 kézirat (ezek között egy XIV. és három XV. századbeli), számos térkép és metszet. A mintegy 26.000 kötetből álló, még fel nem dolgozott anyagból is előre láthatólag több becses darab fog előkerülni.

Gyarapodása az 1902. évben 155 kötet.

Szerzeményi naplója 1798. november 1-től 1852. április 26-ig Csaplovits Lőrincz kézirásában és 1898. január 20-tól kezdve máig a könyvtárnok vezetése alatt. Czédula katalogusa most készül s mintegy 10.000 czédula már készen áll.

A könyvtár egy része a vármegyeház I. emeletén három szobában és a közgyülési teremben van elhelyezve. A nagyobb rész, mely mostanig feldolgozatlanul a városház két szobájában őriztetett, az épület nagymérvü megrongálódása következtében az 1903. év végén a vármegyeházába vitetett át, s ott raktárszerüleg elhelyezve várja az épitkezési kérdés mielőbbi megoldását.

Anyaga ezidő szerint csak kikölcsönzés utján használható. Az 1902-ik évben kikölcsönöztetett 87 kötet és 53 füzet.

A könyvtár állagához tartozik egy kis gyüjtemény, melyet régiségek és iparmüvészeti tárgyak s ásványok, kövületek képeznek. Ennek régiségeit s iparmüvészeti tárgyait most alakitja egy kis igényü muzeummá a könyvtárnok.

A felügyeleti és intézkedési jogot a vármegyei alispán és a törvényhatósági bizottság kebeléből választott könyvtári bizottság gyakorolja, melynek *elnöke:* Kubinyi Miklós, *tagjai:* Abaffy Ágost, Balgha Győző, Divéky Ágost, Novák Pál.

*Könyvtárnok:* Rexa Dezső, *dijnok:* Hojo István.

*Szontagh Dániel a könyvtárra vonatkozó czikkei: Pesti Napló: 1858. évi 55., 56., 163., 164., 165. és 1859. évi 63., 64.*

*számok. Szontagh Dániel: Az iglói és zabari Szontagh nemzetség származási története. (Pest, 1864.) — Magyar Könyvszemle, VII. kötet 319. l. — Pázmány Lajos, Az árvamegyei Csaplovits könyvtár szabályzata 1840-ből. (Magyar Könyvszemle, X. kötet 103. l.)*

## 24. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 171 kötet, az iparos tanoncziskolában elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön este 6 órakor nyitva áll. 1903. január elejétől augusztus végéig 35 egyén 145 kötetet használt.

*Könyvtárnok:* Jurek István igazgató.

## 25. *A m. k. állami felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1888-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Ma még közös a polgári fiu- és leányiskola könyvtárával. Külön tanári könyvtár alapitása most van folyamatban. Fejlesztéséhez a m. k. vallás- és közokt. minisztérium és Szabó Ferencz plébános járultak adományokkal.

Állománya a tanári szobában négy szekrényben van elhelyezve.

Szakkatalogusa van.

A tanárokon kivül a tanulók is használják, kik hetenként szombaton d. e. 11-től 12-ig vehetnek belőle kölcsön könyveket.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1888-ban keletkezett s közös a polgári fiu- és leányiskolával. Nagyobb adományokkal a m. k. vallás- és közokt. minisztérium és dr. Holub Emil gyarapitották.

Állománya 16 állat s 32 állati preparatum, továbbá 40 növény, 11 növényi preparatum, 262 ásvány, 34 kőzet és 14 kövület.

Szakkatalogusa van.

*A gyüjtemények őre:* Hrabusay István.

## ALSÓ-PALOJTA. (Hont vármegye.)

### *26. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 150 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Galló Gusztáv községi biró.

---

## ALSÓ-SZELI. (Pozsony vármegye.)

### *27. Népkönyvtár.*

1882-ben alapitotta Mendöl János ág. ev. tanitó.

Állománya 402 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából októbertől márcziusig minden szombat este nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902/3. évben 41 egyén használta a könyvtárt.

1902. évi kiadásai 2 kor. 50 fillért tettek ki.

*Könyvtárnok:* Mendöl János ág. ev. tanitó.

---

## ALVINCZ. (Alsó-Fehér vármegye.)

### *28. Ifjusági és népkönyvtár.*

1879-ben alapitotta az állami iskola tantestülete.

Állománya 176 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton délután 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Használati dij hetenként 4 fillér. Az 1902. évben 36 egyén 75 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Molnár Béla állami isk. tanitó.

### 29. *A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1700 körül keletkezett.

Állománya 1200 kötet, ezek között 2 db ősnyomtatvány és 41 db kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

*Könyvtárnok:* Grand Konrád házfőnök.

---

## AMBRÓZFALVA. (Csanád vármegye.)

### 30. *Népiskolai könyvtár.*

1887-ben alapitotta az evangelikus egyház s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgált.

Állománya 45 kötet és 225 füzet.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton délelőtt 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap.

Az 1902. évben 118 egyén 324 kötetet kölcsönzött ki.

1902. évi kiadásai 4 kor. 14 fillért tettek ki.

*Könyvtárnok:* Trnovszky Sámuel tanitó.

---

## ANDOCS. (Somogy vármegye.)

### 31. *A Szent Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1721-ben keletkezett.

Állománya 2162 kötet, egy szobában elhelyezve.

Katalogusa van.

A rend tagjai használják, de kivételes esetekben mások is kapnak kölcsön belőle.

1902. évi gyarapodása 10 kötet és 26 levél.

*Könyvtárnok:* Suppauer Gáspár házfőnök.

---

## APÁTFALVA. (Csanád vármegye.)

### 32. *Községi népkönyvtár.*

1899 márczius 26-án alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 221 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délelőtt 8-tól 11 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 920 egyén használta a könyvtárt.

1902. évi kiadásai 20 koronát tettek ki, a mit a község pénztára fedezett.

*Könyvtárnok:* Zabojszky Mihály községi tanító.

## APÁTMARÓT. (Hont vármegye.)

### *33. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1900. junius 1-én alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 149 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden délután 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Heti használati dij 4 fillér.

Az 1902. évben 311 egyén 392 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Bankó János állami isk. tanító.

## APCZ. (Heves vármegye.)

### *34. Népiskolai könyvtár.*

1893-ban keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 392 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és szombaton d. u. 4-től 5-ig nyitva áll. Az 1902. évben 295 egyén 390 kötetet kölcsönzött ki.

1902-ben 10 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Révfy János tanító.

## ARAD. (Arad vármegye.)

### *35. Az aradi kereskedők körének könyvtára.*

1868-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1161 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem minden este 9-től 10 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából a könyvtár minden csütörtökön este 9-től 10 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 190 egyén 1042 kötetet kölcsönzött ki.

1902. évi kiadásai 65 kor. 75 fillért tettek ki.

*Könyvtárnokok:* Pichler Sándor és Wessel Károly.

*Az aradi kereskedők köre könyvtárának czimjegyzéke.*

---

## 36. *Az aradvidéki tanító-egylet könyvtára.*

1870-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 621 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll.

Az 1903. évben 100—120 korona fordittatott gyarapitására, mely összegen szaklapok szereztettek be.

*Könyvtárnok:* Czobor Ottó.

*Az aradvidéki tanitóegyesület évkönyve. (Arad, 1873.)*

---

## 37. *A gör. kel. román szeminárium könyvtára.*

1840-ben keletkezett. Adományokkal Popescu Patriczius, Papp András, Gavra Sándor és Goldis József megboldogult püspök gyarapitották.

Állománya 5862 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A szeminárium tanárai és növendékei használják. 1902-ben 78 kötet kölcsönöztetett ki.

1902. évi összes gyarapodása 2432 kötet. Javadalmazása 112 kor. 26 fillér volt, ebből beszereztetett 167 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Botis Tivadar tanár.

*Inventarul bibliotecii institutului pedagogic-teologic gr. or. rom. du Arad.*

---

## 38. *A kir. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Két részből áll.

*α)* A tanári könyvtár a m. kir. vallás- és közokt. minisztérium 1873. évi 15,832. sz. a. rendeletével keletkezett, midőn az intézet a minorita rendtől átvétetett.

Állománya 3844 kötet, a tanári szobában 8 szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Idegenek intézeti tanárok jótállása mellett téritvény ellenében naponként d. e. 8 és 12 óra között kaphatnak kölcsön könyveket.
Évi javadalmazását a Bibics-alapból nyeri. 1902. évi gyarapodása 126 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Hunyady József tanár.

β) Az Orczy-Vásárhelyi könyvtár a báró Orczy család könyvtárát (Orczy László és a két Lőrincz gyüjtése) és a Vásárhelyi család által a városnak ajándékozott könyvgyüjteményt foglalja magában, melyet Arad város 1878-ban adott az intézetnek. Hosszu időn át rendezetlenül állt, végre a m. kir. vallás- és közokt. minisztérium 1899. évi 8489. sz. a. rendeletével Kara Győzőt bizta meg a rendezéssel és egyszersmind a könyvtár őrévé nevezte ki.
Állománya 25.000 kötet, köztük 15 ősnyomtatvány, több régi magyar nyomtatvány és kézirat, egy teremben elhelyezve.
Eddig a czédula-katalogusa készült el, további rendezése most van folyamatban.

*Könyvtárnok:* Kara Győző tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1880-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Török Béla, Vagács M., dr. Schwester J., Náder József, Dömötör L. és dr. Márki Sándor járultak nagyobb adományokkal.
Állománya 680 régiség, ezek között 186 őskori, 67 középkori tárgy, 97 fegyver és 169 ujabbkori emlék, a főgimnázium disztermében két szekrényben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és katalogusa van.
A közönség számára mindig nyitva áll.

*A gyüjtemény őre:* Kara Győző tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1873-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal br. Bohus László és István gyarapitották.
Állománya 3790 állat, ezek között 41 emlős, 216 madár, 31 hüllő, 22 kétéltü, 42 hal, 2311 rovar és 1127 egyéb alsóbbrendü állat, továbbá 3472 növény, 807 ásvány, 411 kőzet és kövület, egy teremben a reáliskolával közösen elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei egy ázsiai talpas tyuk és egy tüskés farku gyik.
Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség a gyüjtemény őrének kalauzolása mellett minden délelőtt 8 és 12, délután 2 és 4 óra között megtekintheti. Évi javadalmazása átlag 200 korona a Bibics-alapból.

*A gyüjtemény őre:* L e j t é n y i S á n d o r tanár.

*Himpfner Béla, Az aradi főgimnázium története. (Arad, 1896.)* — *Rieger Imre, Az aradi kir. főgimnázium tanári könyvtárának 1897. decz. 31-én lezárt alapleltára. (Arad, 1898.)*

---

## 39. *A Kölcsey-egyesület gyüjteményei.*

Az egyesület 1881-ben Lukácsy Miklós kezdeményezésére keletkezett. 1881. ápr. 24-ikén tartott alakuló értekezletén már 2 alapitó, 167 rendes és 38 pártoló tagja volt. Jelenleg tagjainak száma 600. 1902. évi költségvetése: 4860 kor. bevétel s 4860 kor. kiadás. Gyüjteményeit 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte, melynek javaslatára ez évtől kezdve rendes állami segélyben részesül.

*Az egyesület elnöke:* V a r j a s s y Á r p á d kir. tan.; *alelnök:* E d v i I l l é s L á s z l ó; *pénztárnok:* Z á d o r B e r t a l a n; *titkár:* J a n c s o v i c s F e r e n c z.

*a)* Könyvtár.

1881-ben, az egyesülettel egyidejüleg jelentkezett. Birtokába jutott később Pálfy Sándor aradi ügyvéd körülbelül 400 kötetnyi könyvtára s az aradi irók és hirlapirók feloszlott körének vagy 150 db könyve. 1897-ben vette meg az egyesület az Atzél Péter-féle 15.000 kötetre becsült könyvtárt, melynek rendezésére és vételárának törlesztésére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1899-től kezdve évenként 1000 korona segélyt engedélyezett.

Állománya 7602 kötet, továbbá a még feldolgozatlan s 15.000 kötetre becsült Atzél Péter könyvtár, ugyszintén az özv. Bodroghy Istvánné és az aradi kaszinó által ajándékozott könyvgyüjtemény, az ereklye-múzeummal kapcsolatban álló helyiségekben elhelyezve.

A könyvtár katalogusa a könyvtár rendezésével együtt munkába van véve.

Használók számára minden hétfőn, csütörtökön és pénteken nyitva áll.

1902. évi javadalmazása 1400 korona.

*Könyvtárnok:* T a k á c s y F e r e n c z.

*b)* Régiségtár és ereklyemúzeum.

A régiségtár 1881-ben keletkezett, az 1848/49-iki szabadságharcz ereklyéit azonban csak 1891 óta gyüjtik. A m. kir. vallás- és közokt. minisztérium a pécskai ásatásokra és a régiségtár gyarapitására 1898-tól kezdve évenként 600 korona segélyben részesitette. Az ásatások vezetésével az egyesület Dömötör László főgimn. tanárt bizta meg, ki 1899-ben az orsz. főfelügyelőség által rendezett régészeti tanfolyamban is részt vett és 1903-ban bekövetkezett haláláig szép eredménynyel buzgólkodott a gyüjtemény fejlesztésén.

Állományuk 1000 db régiség és egy 695 darabból álló éremgyüjtemény, továbbá mintegy 12000 db kézirat és 2000 db emléktárgy, kilencz teremben elhelyezve.

Leltáruk van.

A közönség a gyüjteményeket mindennap megtekintheti.

1903. évi javadalmazása az államsegélyből 600 korona.

*A gyüjtemények őre:* Varjassy Árpád.

*A Kölcsey-egyesület évkönyve. I.—VI. évfolyam. (Arad, 1884—1889.) — Az aradi Kölcsey-egyesület alapszabályai. (Arad, 1894.) — Somogyi Gyula, Az aradi Kölcsey-egyesület története. (Az évkönyv VII. kötete. Arad, 1896.) — Az aradi Kölcsey-egyesület könyvtárának czimjegyzéke. (Arad, 1898.) — Pókász Imre, Az aradi Kölcsey-egyesület 1900. évi müködése. (Arad, 1901.) — Pókász Imre, Az aradi Kölcsey-egyesület 1901. évi müködése. (Arad, 1902.)*

---

## 40. *A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1874-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2200 kötet és 63 térkép, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szakleltára és czédula-katalogusa van.

Az intézet tanárai használják. 1902-ben 213 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 759 kor. 82 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 151 kötet. 1903. évi költségvetése 800 korona.

*Könyvtárnok:* Jancsovics Ferencz tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1874-ben keletkezett. Sztojka József városi tisztviselő 16,000 darabból álló rovargyüjteménynyel gyarapitotta.

Állománya 418 csoport állat, 391 növény és 664 ásvány, a kir. főgimnázium gyüjteményével egy helyiségben elhelyezve.

Leltára van.

1902-ben 120 kor. fordittatott gyarapitására, ebből 3 állat szereztetett be. 1903. évi költségvetése 100 korona.

*A gyüjtemény őre:* Sztrojiny Lajos tanár.

## 41. A m. kir. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1873-ban, az intézet megnyitásakor keletkezett. Nagyobb adományokkal a m. kir. vallás- és közokt. minisztérium és Csepreghy Endre igazgató gyarapitották.

Állománya 3196 kötet, a tanári szobában 11 szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szakkatalogusa van.

A tanárokon kivül hetenként egyszer a tanuló ifjuság is vehet belőle kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása 600 korona. 1902. évi gyarapodása 111 köt.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1873-ban keletkezett.

Állománya 544 állat, ebből 6 emlős, 150 madár, 5 hüllő, 8 hal és 375 rovar, továbbá 800 növény, 161 ásvány, 105 kőzet és 8 csontváz, egy kis szertárban öt szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

1902. évi gyarapitására 96 koronát forditottak, mely összegen 2 borszeszkészitmény szereztetett be.

*A gyüjtemények őre:* Wágner János tanár.

## 42. A minorita rendház könyvtára.

1714-ben keletkezett.

Állománya mintegy 6000 kötet, a rendház ujjáépitése folyamán ideiglenesen elhelyezve.

Katalogusa van.

Csak a rendház tagjai használhatják.

1902. évi gyarapodása 50 kötet.

*Könyvtárnok:* Szikra Lénárd hitoktató.

*Lakatos Ottó, Arad város története. (Arad, 1881.)*

### 43. A városi felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1885-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Arad sz. kir. város és Réthy Viktor gyarapitották.

Állománya 1313 kötet és 50 térkép. egy szobában 7 szekrényben elhelyezve, a mely szoba egyszersmind olvasóteremül is szolgál.

Leltára. szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

Az 1902. évben 331 kor. 84 fillért forditottak gyarapitására, mely összegen 49 kötet szereztetett be.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1885-ben keletkezett. Ábrai Lajos igazgató nagyobb éremgyüjteménnyel gyarapitotta. mely főleg magyar királyok (II. Ulászlótól II. Mátyásig) pénzeiből áll.

Állománya 1088 db. érem. a könyvtári szekrények alsó részében elhelyezve.

*A gyüjtemények őre:* Varga Imre tanár.

---

## ARANYOS-MARÓT. (Bars vármegye.)

### 44. Bars vármegye múzeuma.

A vármegye törvényhatósági bizottsága 1891. decz. 17-ikén kelt elhatározásával a területén található történeti és régészeti emlékeket a vármegye közönségének oltalma alá helyezte és állandó múzeum szervezését kimondva, annak alapjára 2000 koronát szavazott meg. Ez összeg 1902. év végéig 3826 korona 88 fillérre emelkedett. Az eddig összegyüjtött múzeumi anyag ideiglenesen a vármegye székházában van elhelyezve; végleges elhelyezése és nyilvánossá tétele a folyamatban levő rendezéssel áll kapcsolatban. Az állam 1896-ban 600 koronával segélyezte. 1898. óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, melynek javaslatára 1898-ban 400 korona ujabb segélyben részesült.

Állománya mintegy 1927 db. régiség és 1469 kötet könyv.

*A gyüjtemény őre:* Sefcsik Béla megyei levéltárnok.

## ARANYOS-MEDGYES. (Szatmár vármegye.)

### 45. *Ifjusági egyesületi könyvtár.*

1901-ben alapitotta az állami iskola tanitói kara s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.

Állománya 43 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902. évben 65 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Pozder Mária állami isk. tanitónő.

---

## ARANYOS-RÁKOS. (Torda vármegye.)

### 46. *Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1898-ban alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 142 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délután 1-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dija évi 40 fillér. A törvényes határidőn tul minden könyvért napi 2 fillér büntetés fizetendő. Az 1902. évben 22 egyén 72 kötetet kölcsönzött ki.

1902. évi kiadásai 12 korona 90 fillért tettek ki.

*Könyvtárnok:* Csegery Elek állami isk. tanitó.

---

## ÁRKOS. (Háromszék vármegye.)

### 47. *Olvasóegylet és népkönyvtár.*

1874-ben alakult.

Állománya 348 kötet, 248 darab, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délelőtt 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Felnőttek évi

1 korona használati dijat fizetnek, az ifjuság ingyen használja. Az 1902. évben 50 egyén 112 kötetet kölcsönzött ki.

1902. évi kiadásai 33 korona 80 fillért tettek ki. 1903. évi költségvetése 200 korona dologi kiadásokra.

*Könyvtárnok:* Cserei Gyula.

---

## ASZÓD. (Pest vármegye.)

### 48. *Az ág. h. ev. gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az aszódi ev. alesperesség tanitói könyvtárának és a czinkotai kerület könyvtárának egyesitéséből keletkezett s magánosok adományaiból gyarapodott.

Állománya, az iskolai értesitőket nem számitva, 1915 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják biztositék letevése mellett, más helyekre azonban nem kölcsönöznek ki könyveket.

Évi javadalmazása 200 korona. 1902. évi gyarapodása 111 kötet.

*Könyvtárnok:* Dévény József tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Egyesek ajándékaiból keletkezett.

Állománya 893 régiség, ebből 9 őskori, 56 középkorbeli tárgy, 2 fegyver és 826 érem, a természetrajzi szertár egyik szekrényében elhelyezve.

Az 1902. évben 48 db éremmel gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* Bolla Lajos tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Állománya 109 állat, ebből 19 emlős és 90 madár, két szobában öt szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 300 korona. 1902. évi gyarapodása 27 állat.

*A gyüjtemeny őre:* Zuberecz Pál tanár.

---

## ÁTÁNY. (Heves vármegye.)

### 49. *Népkönyvtár.*

1878-ban alapitották Csengery József ref. lelkész és szathmári Király László egyházi főgondnok.

Állománya 1000 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délután nyitva áll.

1902. évi kiadásai 96 koronát tettek ki, miből 66 koronát a ref. egyház, 30 koronát pedig a község adott.

*Könyvtárnok:* Illyés János ev. ref. lelkész.

---

## ATKÁR. (Heves vármegye.)

### 50. *Iskolai népkönyvtár.*

1890-ben alapitotta a hitközség.

Állománya 117 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából a tanév folyamán minden szombaton délután 4-től 5-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. Az 1902. év folyamán 224 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Bourdeaux László tanító.

---

## BÁCS-BRESZTOVÁCZ. (Bács-Bodrog várm.)

### 51. *Az első bács-bresztováczi kaszinó könyvtára.*

1874-ben, a kaszinóval egyidejüleg keletkezett. Mintegy 15 éve már egyetlen kötettel sem gyarapodott.

Állománya 40 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Használati dij kötetenként egy hétre 6 fillér.

*Könyvtárnok:* Steib Mihály.

---

## BÁGYON. (Torda vármegye.)

### 52. *Ifjusági és népkönyvtár.*

1889-ben keletkezett.

Állománya 214 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. Használati díj hetenként 2 fillér. 1902-ben 24 egyén 36 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 95 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Kovács László állami isk. tanitó.

## BAJA. (Bács-Bodrog vármegye.)

### 53. *A cziszterczi-rendi kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1879-ben keletkezett, midőn a cziszterczi-rend a főgimnáziumot az államtól átvette. Akkor a tanári és ifjusági könyvtár nem volt szétválasztva és összesen 1007 műből állott.

Állománya 5422 kötet, a cziszterczi̇ek rendházában két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az 1902. évben 15 egyén 152 kötetet használt belőle.

1902. évi javadalmazása 400 korona a zirczi apátságtól, mely összegen 54 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 400 korona dologi, 100 korona személyi kiadásokra.

A felügyeleti jogot a magyarországi cziszterczi-rend zirczi apátja gyakorolja.

*Könyvtárnok:* Székely Károly tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1879-ben keletkezett. A földtani társulat kőzetgyüjteménynyel. Májer Móricz tanár csigaház- és kagylóhéj-gyüjteménynyel gyarapitották.

Állománya 1508 állat, köztük 37 emlős, 131 madár, 21 hüllő, 39 hal, 180 rovar és 10 alsóbbrendü állat. továbbá egy növénygyüjtemény, 204 csigaház és kagylóhéj, 165 kőzet, egy nagy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az 1902. évben 220 korona fordittatott gyarapitására, mely összegen 24 állat, 14 növény és 23 fali tábla szereztetett be. 1903. évi költségvetése 300 korona.

*A gyüjtemény őre:* dr. Horváth Jeromos tanár.

*A tanári könyvtár szakok szerint rendezve. (Az 1880/81. évi értesitőben.)*

## 54. *A kaszinó könyvtára.*

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1336 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken d. u. 5-től 6-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 400 kor.

*Könyvtárnok*: Bellosics Bálint tanitóképző-intézeti tanár.

*A casino alapszabályai. (Baja, 1894.) — A bajai casino könyvtárának czimjegyzéke. (Baja, 1897.) — A bajai casino könyvtárának czimjegyzéke. (Baja, 1902.)*

---

## 55. *A kereskedelmi kaszinó könyvtára.*

1851-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Scheer Bernát.

*A bajai kereskedelmi kaszinó története. (Baja, 1896.)*

---

## 56. *A kereskedő ifjak egyletének könyvtára.*

1881-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Reich Vilmos és Gyula, Schön Antal stb. gyarapitották.

Állománya 931 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem állandóan egész nap használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer áll a tagok rendelkezésére. Az 1902. évben 900 kötetet használtak az olvasóteremben, kikölcsönöztetett 800 kötet.

1902. évi kiadásai 400 koronát tettek ki.

*Könyvtárnok:* Roth F. Pál.

*A bajai kereskedő ifjak egylete könyvtárának jegyzéke. (Baja, 1901.)*

---

### 57. *A m. k. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2800 kötet és 80 térkép, egy szobában 7 szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A könyvtár olvasóhelyiségét minden délután 5 és 7 óra között a tanárokon kivül a tanuló ifjuság is használhatja.

Évi javadalmazása 500 korona, mely összegen az 1902. évben 120 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Macskásy Sándor tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett.

Állománya 435 állat, ebből 13 emlős, 60 madár, 20 hüllő, 10 hal, 312 rovar és 20 egyéb alsóbbrendü állat, egy teremben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 200 korona.

1902. évi gyarapodása 70 állat.

*A gyüjtemény őre:* Desics József tanár.

### 58. *A róm. kath. legényegylet könyvtára.*

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 613 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken este 8-tól 9 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama két hét, azontul napi 2 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 1163 kötet kölcsönöztetett ki.

Az 1902. évben 200 korona fordittatott gyarapitására.

*A bajai kath. legényegylet könyvtárának czimjegyzéke. (Baja, 1902.)*

## BAKABÁNYA. (Hont vármegye.)

### 59. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1900-ban alapitotta a felsőmagyarországi kulturegylet.

Állománya 235 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön délelőtt 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 120 egyén 350 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Weigel Samu állami isk. igazgató.

---

## BAKONYBÉL. (Veszprém vármegye.)

### *60. A pannonhalmi Szent-Benedek-rend apátságának könyvtára.*

A rend tanári pályára készülő tagjai számára alapittatott, rendszeres gyarapitása azonban a tanárképzésnek Pannonhalmán való központositása óta szünetel.

Állománya mintegy 5000 kötet, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

Csak a rendtagok használhatják.

A felügyeleti és intézkedési jogot a pannonhalmi főapát gyakorolja.

*Könyvtárnok:* Bálint Venánt.

---

## BALASSA-GYARMAT. (Nógrád vármegye.)

### *61. A nógrád-vármegyei kaszinó-egyesület könyvtára.*

1830-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnokok:* Köröm László és Tokai Lajos.

---

### *62. Nógrád vármegye múzeuma.*

Az 1891-ben megalakult nógrád vármegyei múzeum-társulat alapitotta a vármegyére vonatkozó történelmi, régészeti, természet- és néprajzi tárgyak összegyüjtésére. A múzeum első igazgatója Nagy Iván volt, kinek a társulat czéljainak megvalósitása körül nagy érdemei vannak. A társulat a vármegyeház szomszéd-

ságában nagy telket szerzett meg a múzeum számára és e telken levő háza első emeletén helyezte el gyüjteményeit. A vármegye 1896-ban 20,000 koronát szavazott meg uj múzeumi épület emelésére.

*A társulat elnöke:* Szontag Pál v. b. t. t.; *alelnök:* Török Zoltán főispán; *titkár:* dr. Koseczky Arnold.

*a)* Könyvtár.

1891-ben keletkezett. Szontagh Pál szépirodalmi és történelmi munkákból álló gyüjteménynyel ajándékozta meg. Ide került a Ghyczy-könyvtár egy része, végül az 1888-ban elhunyt Nagy Iván mintegy 5000 kötet könyvből, 100-nál több kéziratból, 500 rézmetszetből és apró nyomtatványokból álló könyvtára.

Állománya meghaladja a 10.000 darabot, eddig azonban még nincs átadva a közhasználatnak.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1891-ben keletkezett s nagyobbrészt egyesek adományából gyarapodott.

Állománya meghaladja az 5000 darabot.

A közönség minden vasárnap d. u. 2-től 4-ig dijtalanul megtekintheti.

*A gyüjtemények őre:* Wagner István.

*A nógrádvármegyei múzeum-társulat alapszabályai. (Balassa-Gyarmat, 1896.)*

---

## BALATONGYÖRÖK. (Zala vármegye.)

### *63. Népkönyvtár.*

Fügh Dénes nyug. honvédőrnagy kezdeményezésére alakult s 1902-ben 500 kor. államsegélyt kapott.

Állománya 424 kötet, a községi iskolában elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. 1902. november 1-től 1903. augusztus 31-ig 1448 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Bucsi József községi tanitó.

*A Balatongyörökön nyaralók könyvtárának jegyzéke. (Budapest. é. n.)*

---

# BALÁZSFALVA. (Alsó-Fehér vármegye.)

## *64. Az E. M. K. E. vidéki körének könyvtára.*

1886-ban keletkezett.
Állománya 862 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Betürendes katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap délelőtt 10-től 12 óráig nyitva áll. Használati dij évi 4 és 6 korona. A kikölcsönzés tartama 30 nap, azontul heti 4 fillér büntetéspénz fizetendő. Az 1902. évben 24 egyén 562 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Sylvester Irén óvónő.

*Az E. M. K. E. balázsfalvi vidéki köre könyvtárának rendszabályai és könyvjegyzéke. (Balázsfalva, 1903.)*

## *65. A görög kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1754-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 5730 kötet, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és betürendes katalogusa van.
A könyvtárnok engedelmével mások is használhatják.
Évi javadalmazása a tandijból 540 korona, mely összegen az 1902. évben 72 kötetet szereztek be.

*Könyvtárnok:* Nesztor Szilveszter tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1850-ben keletkezett.
Állománya 479 régiség és 2448 érem, két szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.
A közönség a gyüjtemény őrének engedelmével megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Bonfiniu Octavian tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850-ben keletkezett.
Állománya 1721 állat, köztük 43 emlős, 162 madár, 38 hüllő, 29 hal, 1456 rovar és 980 egyéb állat; továbbá 4800 növény, 2660 ásvány, 624 kőzet és 1980 kövület. három szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szakkatalogusa van.

A közönség a gyüjtemény őrének engedelmével megtekintheti.

Évi javadalmazása a tandijból 300 korona, miből az 1902. évben 22 állat, 350 növény és 180 ásvány szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* dr. Chetian Ambrus tanár.

---

## 66. *A gyulafehérvári és fogarasi gör. kath. érsekség könyvtára.*

A XVIII. század közepén keletkezett, mint a balázsfalvi bazilita szerzetesek könyvtára. Az 1848/49. évi események alatt tekintélyes része elpusztult. 1851-ben lett a gör. kath. érsekség könyvtára. Azóta Siulutiu († 1867.) és Vancea († 1892.) érsekek könyvtáraival, továbbá Papfalvi († 1892.) és dr. Grama balázsfalvi kanonokok, végül Horváth M. ügyész, dr. Siciniu és Ratiu theol. tanárok könyvadományaival gyarapodott.

Állománya 6210 kötet, 6 térkép és 105 kézirat, három szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A gyulafehérvári és fogarasi érsekség papsága használja. 1902-ben 46 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 120 kor., melyet a Siulutiu érsek alapitványából kap. 1902. évi gyarapodása 53 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Suciu Vazul.

---

# BALMAZ-UJVÁROS. (Hajdu vármegye.)

## 67. *A polgári olvasókör könyvtára.*

Az egyesület 1867-ben, könyvtára 1868-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Kaszás József községi főjegyző és Bessenyei József segédjegyző gyarapitották.

Állománya 600 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer nyitva áll. Az 1902. évben 2240 egyén 3456 kötetet kölcsönzött ki.

1902. évi kiadásai 177 koronára rugtak.

*Könyvtárnok:* Posta János.

## BÁNFFY-HUNYAD. (Kolozs vármegye.)

### 68. *Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1892-ben alapitotta az erdélyi közművelődési egyesület s együtt kezeltetik az állami iskola ifjusági könyvtárával, mely utóbbi 1875-ben keletkezett s 1885 óta szolgál népkönyvtárul.

Állományuk 394 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap délelőtt 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. Az 1902. évben 26 egyén 76 kötetet kölcsönzött ki.

1902-ben 66 kor. 10 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 85 kor. 55 fillér.

*Könyvtárnok* (az 1902/3. tanévben): Bács György állami isk. tanitó.

## BÁNKESZI. (Nyitra vármegye.)

### 69. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület és 1902. szeptember 1. óta van használatban.

Állománya 323 munka 348 kötetben, a róm. kath. iskolában elhelyezve.

Katalogusa van.

Az 1902. évben 160 egyén 190 kötetet használt.

*Könyvtárnok:* Hélia József tanitó.

## BARANYA-SELLYE. (Baranya vármegye.)

### 70. *Az olvasókör könyvtára.*

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 565 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer d. e. 11-től 2-ig nyitva áll. Az 1902. évben 120 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 100 kor. fordittatott gyarapitására.

## BARÁTOS. (Háromszék vármegye.)

### *71. Községi népkönyvtár.*

1902 novemberben alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délután 3-tól 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, ezentul heti 1 kor. büntetéspénz fizetendő. Az 1902. évben 120 egyén 215 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Bagoly Béla állami isk. tanitó.

## BÁRTFA. (Sáros vármegye.)

### *72. A kaszinó könyvtára.*

1838-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1800 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délelőtt 11-től 12 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 800 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi kiadásai 200 koronára rugtak. 1903. évi költségvetése 200 korona.

*Könyvtárnok:* Gerlach Jakab állami isk. tanitó.

### *73. A m. k. állami gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1896-ban keletkezett, midőn az intézet a Szent-Ferencz-rendi szerzetesektől átvétetett. A tanári könyvtár az átvételkor 398 munkát tartalmazott 500 darabban. Adományokkal a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium gyarapitotta.

Állománya 1228 kötet, az olvasóteremben 3 szekrényben elhelyezve.

Szakok szerinti leltára és czédula-katalogusa van.

Intézeti tanárok jótállása mellett mások is vehetnek belőle kölcsön könyveket. Az 1902. évben az olvasóteremben 7 egyén 40 kötet könyvet használt, 3 téritvényen 5 kötet könyv kölcsönöztetett ki.

1902. évi kiadásai 959 korona 18 fillért tettek ki, mely összegen 183 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 350 kor. a rendes és 800 kor. a rendkivüli átalányból könyvvásárlásra, 50 kor. könyvkötésre.

*Könyvtárnok:* dr. Vas Antal igazgató.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az 1900. évben vetették meg alapját.

Állománya 5 db fegyver, a természettudományok szertárában elhelyezve.

Leltára van.

*A gyüjtemény őre:* dr. Gyöngyösi László tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1896-ban keletkezett.

Állománya 190 állat, ebből 14 emlős, 49 madár, 15 hüllő, 14 hal, 90 rovar 5 preparatummal és 3 alsóbbrendü állat, 86 állattani segédeszköz, 201 növénytani segédeszköz, 1 növénygyüjtemény 300 növénynyel, 1 maggyüjtemény 100 fajjal, 311 ásvány és 31 ásványtani segédeszköz, a természettudományok szertárában egy nagy és három kisebb szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Iskolai ünnepek és záróvizsgálatok alkalmával a közönség megtekintheti.

Az 1902. évben 400 kor. 60 fillér fordittatott gyarapitására, mely összegen 8 állat s egyéb segédeszközök szereztettek be. 1903. évi költségvetése 80 kor. dologi szükségletekre.

Az intézet gyüjteményeit 1902-ben körülbelül 100 fürdővendég tekintette meg.

*A gyüjtemény őre:* Orosz József tanár.

## BÁTH. (Hont vármegye.)

### *74. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület.

Állománya 321 kötet. a községházán elhelyezve.

Katalogusa van.

Az 1902. évben 52 egyén 362 kötetet használt belőle.

1902. évi gyarapodása 171 kötet.

*Könyvtárnok:* Hrabovszky Mihály közgyám.

## BÁTH-MONOSTOR. (Bács-Bodrog vármegye.)

### *75. A róm. kath. iskola népkönyvtára.*

1898-ban keletkezett. Egyesitve van vele azon népkönyvtár, melyet a m. kir. földmivelésügyi minisztérium ajándékozott a községnek.

Állományuk 338 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és csütörtökön délelőtt 10-től 12 óráig, továbbá vasárnap délután 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 106 család 298 kötetet használt.

*Könyvtárnok:* Ruzsicska Alajos tanitó.

---

## BÁTOR. (Heves vármegye.)

### *76. Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 130 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap állandóan nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 39 egyén 56 kötetet kölcsönzött ki.

A könyvtárt a segédjegyző kezeli.

---

## BÁTORKESZI. (Esztergom vármegye.)

### *77. A polgári olvasókör könyvtára.*

1878-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Feledi Mór.

# BATTONYA. (Csanád vármegye.)

## 78. *A kaszinó-egyesület könyvtára.*

1892-ben, az egyesület megalakulásakor keletkezett.

Állománya 950 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. Használati dij két héten tul minden napra kötetenként 1 fillér.

Az 1902. évben 200 kor. fordittatott gyarapitására.

*A battonyai kaszinó-egyesület könyvtárának jegyzéke. (Battonya, 1901.)*

## 79. *A polgári olvasó-egyesület könyvtára.*

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 315 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer nyitva áll. A könyvtárt 1902-ben 36 egyén használta.

Az 1902. évben 36 kor. fordittatott gyarapitására.

# BECZKÓ. (Trencsén vármegye.)

## 80. *A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1696-ban, a kolostorral egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2981 kötet, köztük 3 ősnyomtatvány, 10 régi magyar nyomtatvány, 6 térkép, 12 metszet és 50 db kézirat, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: héber betükkel irott »Das Neue Testament« czimü kézirata 1437-ből, továbbá régi magyar nyomtatványok az 1574., 1616., 1626., 1643., 1659., 1685., 1689., 1691. és 1710. évekből.

Szerzeményi naplója van.

A rend tagjai használják.

1902-ben 26 kor. fordittatott gyarapitására, miből 6 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Hunka Emmanuel házfőnök.

## BEDE. (Maros-Torda vármegye.)

### *81. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület alapitotta.

Állománya 151 mű 114 kötetben.

1902 szeptember 1-től 1903 augusztus 31-ig 123 kötetet használtak belőle.

## BEGASZENTGYÖRGY. (Torontál vármegye.)

### *82. Községi iskolai könyvtár.*

1880-ban keletkezett. Hosszu időn át csak iskolai czélokra szolgált, de az 1903/4-iki tanévtől népkönyvtárrá lett.

Állománya 130 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

## BÉKÉS. (Békés vármegye.)

### *83. Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1861-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal özv. Hajnal Ábelné és özv. Asztalos Istvánné gyarapitották.

Állománya 7840 kötet, köztük 2 régi magyar, 2 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, 52 térkép, 12 kézirat és 2 oklevél, két szobában elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül kivételesen mások is használhatják.

Évi javadalmazása 600 korona. 1902. évi gyarapodása 301 kötet, ebből vásárlás utján 162 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Séllei Péter tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1861-ben keletkezett.

Állománya 592 érem, egy teremben elhelyezve.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1861-ben keletkezett.

Állománya 374 állat, és pedig 12 emlős, 36 madár, 7 hüllő, 1 hal, 279 rovar és 59 egyéb állat, továbbá 1401 növény és 931 ásvány.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Az 1902. évben 56 korona fordittatott gyarapitására.
*A gyüjtemény őre:* Kiss Imre tanár.

## 84. A kaszinó könyvtára.

1858-ban, a kaszinóval egyidejüleg keletkezett. Alapját az 1832-ben megalakult és 1849-ig fennállott »Békési olvasótársaság« könyvtára képezte.
Állománya 2300 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.
A tagok részére kikölcsönzés czáljából minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 7-ig nyitva áll.
Évi javadalmazása 200 kor.
*Könyvtárnok:* Bányai Imre.
*Dr. Hajnal István, A békési kaszinó története. (Békés, 1900.)*

## 85. A polgári kör könyvtára.

1883-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett,
Állománya 1100 kötet. három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 6-tól 7-ig nyitva áll.
Az 1902. évben 100 kor. fordittatott gyarapitására.
*Könyvtárnok:* Nagy Lajos.
*A békési polgári kör könyvtárának jegyzéke. (Békés, 1899.)*

# BÉKÉSCSABA. (Békés vármegye.)

## 86. Az ág. hitv. ev. Rudolf-főgimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1865-ben keletkezett. (Alapitásának körülményeit s fejlődésének főbb mozzanatait lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)
Állománya 3168 kötet, két szobában 1 szekrényben és 5 állványon elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások csak kivételes esetekben használhatják.

Évi javadalmazása 1000 korona, mely összegen az 1902. évben 133 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Babich Pál tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Haan Lajos özvegye értékes érem-, pénz- és pecsétlenyomat-gyüjteménynyel, dr. Reisz Miksa orvos néhány érdekes őskori lelettel gyarapitotta. Legujabban Ő cs. és apostoli királyi Felsége az udvari muzeumokban őrzött tárgyakból »örökös letét«-képen 14 őskori eredeti s 65 kitünően utánzott darabbal, továbbá 50 db bronzéremmel, 50 db gipszemlékéremutánzattal, egy gipszmellszoborral és 3 db gipszdomborművel gyarapitotta.

Állománya 2369 db régiség és érem, egy szobában 4 szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: több kőkorszaki eszköz, egy rézkorszaki fokos, számos bronzkorbeli tárgy, egy kelta koponya és több régi kőedény.

A gyüjtemény rendezés alatt áll.

Csupán a közönség és a tanuló ifjuság adományaiból gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Kabós Bálint tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1863-ban keletkezett. Breznyik János igazgató ásványgyüjteménynyel, Koron Pál ág. hitv. ev. lelkész herbáriummal, dr. Zsilinszky Mihály államtitkár fametszet-gyüjteménynyel és dr. Bothár Samu orvos nagyértékü ásvány-gyüjteménynyel gyarapitották. Ő Felsége az állattani gyüjteményt 6 db. emlőssel, 13 db madárral, 20 db hüllővel, 31 db hallal, 18 db rákkal, 7 db pókkal, 3 db százlábuval. 9 db korállal, 10 db tüskebőrüvel, 110 db puhatestüvel, 1102 db rovarral, az ásványtani gyüjteményt 74 db ásványnyal s 280 db kőzettel gyarapította. Matisz János fiumei tanár 44 darabból álló gyüjteményt ajándékozott az intézetnek.

Állománya 904 állat, ezek között 39 emlős, 84 madár, 35 hüllő, 47 hal, 566 rovar és 133 egyéb alsóbbrendü állat; továbbá 1600 növény, 1050 ásvány, 346 kőzet és 181 kövület, a két szobából álló szertárban 12 szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a szertárnok engedélyével és jelenlétében megtekintheti.

Az 1902. évben 800 korona fordittatott gyarapitására, mely összegen 11 db preparatum és 4 db szekrény szereztetett be. 1903. évi költségvetése 600 korona dologi kiadásokra.

*A gyüjtemény őre:* Jéger József tanár.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

Állománya 81 db néprajzi tárgy, mely a legujabban került Ő Felsége ajándékából a főgimnázium birtokába.

*Bukovszky János. A békéscsabai ág. hitv. ev. algimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## 87. *A békésvármegyei gazdasági egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1860-ban, könyvtára 1861-ben keletkezett.

Állománya 1230 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szombaton délután 4-től 5 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 50 kötetet használtak az olvasóteremben.

1902. évi kiadásai 36 koronát tettek ki.

*Könyvtárnok:* Pfeiffer István egyesületi titkár.

---

## 88. *Az iparos-ifjak müvelődési egyletének könyvtára.*

1872-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 604 kötet, hét szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben 267 kötet kölcsönöztetett ki.

Az 1902. évben 50 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

---

## 89. *Az iparos olvasókör könyvtára.*

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezet. Adományokkal dr. Bende Albert, Verner László, Subasitz Antal és Hinterleitner Pál gyarapitották.

Állománya 1200 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer este 7-től 9 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hónap, azontul heti 2 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 1000 kötet kölcsönöztetett ki.

Az 1902. évben 200 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 350 korona.

*Könyvtárnokok*: Facsinay Dezső és Czabarka János.

## 90. *A kaszinó-egylet könyvtára.*

1845-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3700 kötet, nyolcz szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer délután 6-tól 7 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 1200 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi kiadásai 300 koronára rugtak. 1903. évi költségvetése 800 korona.

*Könyvtárnok:* Donner Lajos.

## 91. *A kereskedő-ifjak egyesületének könyvtára.*

1885-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 890 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer este 8-tól 10 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 1200 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

## 92. *A múzeum-egyesület gyüjteményei.*

1899-ben alapitotta az akkor megalakult békéscsabai múzeum-egyesület. A gyüjtemények az ág. ev. Rudolf-gimnázium ideiglenesen átengedett négy helyiségében vannak elhelyezve. Az 1902. évben 2976 kor. 09 fillér fordittatott gyarapitásukra, és pedig 311 kor. 86 fillér nyomtatványokra, 250 kor. 12 fillér butorzatra, 510 kor. 80 fillér a könyvtárra, 410 kor. 67 fillér

vásárlásokra, 636 kor. 22 fillér ásatásokra, 183 kor. 33 fillér tiszteletdijakra, 157 kor. 78 fillér szállitásra s szolgálatokra, 265 kor. 31 fillér vegyesekre. 1903. évi bevételei: 1500 kor. államsegély, 500 kor. községi segély, 450 kor. tagdijakból, s 800 kor. mult évi maradvány; összesen 3250 korona.

1900. január 21-ikétől a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak s rendes évi államsegélyben részesülnek.

*A gyüjtemények igazgatója:* Krammer Nándor dr.

A gyüjteményekkel kapcsolatos egyesület 1899-ben keletkezett s alapszabályait ugyanazon év deczember 23-ikán erősitette meg a m. k. belügyminisztérium. Tagjainak száma: 1 tiszteletbeli, 6 alapitó, 114 rendes és 23 pártoló tag.

*Tiszteletbeli elnöke:* Zsilinszky Mihály dr., vallás- és közoktatásügyi államtitkár; *elnök:* Varságh Béla; *alelnök:* Reiss Miksa dr.; *főtitkár:* Maros György; *másodtitkár:* Rell Lajos dr.; *pénztárnok:* Fábry Géza; *ellenőr:* Haraszti Sándor; *ügyész:* Urszinyi János dr.

*a)* Könyvtár.

1899-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium, a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa, Zsilinszky Mihály államtitkár, Berczik Árpád min. tanácsos, Varságh Béla és özv. Ring Oszkárné gyarapitották.

Állománya 1369 kötet, egy teremben két szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, czédula-katalogusa és nyomtatott lajstroma van.

1902-ben a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének előterjesztésére 500 kor. állami segélyt kapott, mely összegen 83 kötet szereztetett be, a többi könyvkötésre fordittatott.

*Könyvtárnok:* Kabós Bálint.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1899-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium, Zsilinszky Mihály államtitkár, a m. k. kereskedelmi minisztérium, özv. Erkel Sándorné, özv. Damjanich Jánosné, a békéscsabai ipartestület és a békéscsabai földmives-iskola gyarapitották.

Állománya 443 őskori, 64 középkori tárgy, 11 fegyver, 769 müvészeti és ipari emlék, 17 kegyeleti tárgy és 915 érem; összesen 2219 db, három szobában tiz szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a gyulavarsándi neolith és bronzkori lelet, továbbá a magyar és erdélyi pénzekből álló gyüjtemény.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség számára minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll.

Az 1902. évben 640 kor. 78 fillér fordittatott gyarapitására, ebből 600 kor. az államsegélyből fedeztetett. 1902. évi gyarapodása 689 db, ebből 75 db érem; 365 db ásatásokból, 12 db vétel utján szereztetett be.

*c)* Szépmüvészeti gyüjtemény.

1899-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium, gróf Batthiány Ferenczné és Zsilinszky Mihály államtitkár gyarapitották.

Állománya 33 db eredeti festmény, 12 másolat, 87 kézirajz, 59 reprodukczió, 65 eredeti szobormü, 28 gipszmásolat és 109 ötvösmü, három szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Tóth Kálmán szobra, Bruck és Tornay Gyula festményei, továbbá Munkácsi inaskori czeruzarajza.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig megtekintheti.

Az 1902. évben 200 korona államsegélyt kapott. 1902. évi gyarapodása 42 db, ebből vétel utján 17 db szereztetett be.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

1899-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Zsilinszky Mihály államtitkár gyarapitotta.

Állománya 26 magyar, 19 a hazai nemzetiségekre vonatkozó és 19 külföldi etnografiai tárgy, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség vasárnaponként d. e. 11-től 12 óráig megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 16 db, ebből vétel utján 14 db szereztetett be.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

1899-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Zsilinszky Mihály és Tarján Tibor gyarapitották.

Állománya 316 db, három szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség vasárnaponként d. e. 11-től 12 óráig megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 287 db emberi s állati csontok, továbbá két neolithkori egész emberi csontváz. E gyarapodásból 25 db szereztetett be az ásatásokból, 3 db vétel utján.

*A b)—e) alatti gyüjtemények őre:* dr. Krammer Nándor.

*A békéscsabai múzeum-egyesület alapszabályai. (Békés-Csaba, 1900.) — A békéscsabai múzeum-egyesület évkönyvei. (Békés-Csaba, 1901. és 1902.)*

---

## BÉKÉS-GYULA. (Békés vármegye.)

### *93. A békésvármegyei közmüvelődési egyesület múzeuma.*

A múzeumot id. Mogyoróssy János alapitotta. 1865-ben a városnak ajándékozva sok éven át gyüjtött könyvtárát, érem-, régiség- és ásványgyüjteményét, melyek egyelőre az elemi iskola tornáczán záros szekrényekben helyeztettek el. E gyüjtemények 1874-ben a békésvármegyei régészeti és müvelődéstörténelmi társulat tulajdonába jutottak, melytől 1895-ben Békés vármegye közmüvelődési egyesülete vette át. A gyüjtemények ma az egyesület palotájában vannak elhelyezve s 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Békés vármegye közmüvelődési egyesülete 1895-ben alakult meg. Tagjainak száma 112. Évi javadalmazása 1048 kor. a tagsági dijakból s a megyei segélyből. Az épitésre felvett kölcsönből évi 500 koronát törleszt.

*Az egyesület elnöke:* dr. Lukács György főispán; *alelnök:* dr. Bodoky Zoltán megyei főjegyző; *titkár:* Kohn Dávid.

*a)* Könyvtár.

1865-ben keletkezett. A Mogyoróssy János ajándékából a város tulajdonába jutott könyvgyüjteményt később, a múzeumot fentartó egyesületek működése alatt, Janó Sándor és Göndöcs Benedek gyarapitották nagyobb adományokkal. Oláh György főügyész 1200 kötetből álló könyvtárát az állam 1900-ban 4000 koronán megvásárolta számára.

Állománya 3522 kötet, köztük 5 ősnyomtatvány, 2 magyar nyelvü és 42 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá

3 térkép. 7 kézirat és 57 oklevél, egy szobában elhelyezve. Az Oláh-féle könyvtár ideiglenesen egy bérelt szobába került.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Téritvény ellenében Gyula város és Békés vármegye minden megbizható lakosa kaphat belőle kölcsön könyveket. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 5 óráig nyitva áll. 1902-ben 20 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902 évben 32 kor. fordittatott gyarapitására. 1902-ben 270 kötettel gyarapodott.

*Könyvtárnokok:* D o m o n k o s J á n o s h. múzeumi igazgató és K o h n D á v i d titkár.

## *b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1865-ben keletkezett. Mogyoróssy János gyüjteményeihez kiegészitésül 1873-ban a megye közönsége közadakozásból szerzett 1400 koronával és 600 kor. megyei segélylyel megvásárolta Haan Antal festőművész régiség-gyüjteményét. Adományaikkal Göndöcs Benedek apát, Endrőd és Öcsöd községek, továbbá 1902-ben Marjai Szabó István gyulai földmives gyarapitották.

Állománya 637 db őskori, 750 antik és középkori tárgy, 233 fegyver, 33 ujabbkori emlék, 21 kegyeleti tárgy és mintegy 1120 db érem, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei Endrőd és Öcsöd községek népvándorláskorabeli tárgyai, továbbá az aradmegyei Gyula-Varsánd határában a Lopos halom területén kiásott őskori tárgyak.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség májustól—októberig ünnep- és vasárnapokon délután ingyen megtekintheti.

1902-ben a gyula-varsándi leletből 545 darabbal, adományokból pedig 12 darabbal gyarapodott.

## *c)* Szépművészeti gyüjtemény.

Állománya 11 hazai s 17 külföldi eredeti festmény, 1 másolat, 3 kézi rajz, 48 metszet stb., 3 eredeti szoborművű és 10 gipszmásolat, a múzeum három szobájában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a régiségtárral egyidőben megtekintheti.

## *d)* Néprajzi gyüjtemény.

Állománya 28 fénykép békésmegyei magyar tipusokról, a könyvtárszobában albumszerüleg elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség nyáron ünnep- és vasárnap délután ingyen megtekintheti.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

1865-ben keletkezett. Alapját id. Mogyoróssy János gyüjteménye vetette meg. Titius Pius minorita gazdag herbáriummal, Göndöcs Benedek apát ásvány- és kagylógyüjteményeivel gyarapitotta.

Állománya 6 emlős, 25 madár, egy kagylógyüjtemény, egy herbárium és 152 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a többi gyüjteménynyel egyidőben megtekintheti.

*A b)—e) alatti gyüjtemények őre:* Domonkos János. h. múzeumigazgató.

*A békésvármegyei régészeti és művelődéstörténelmi társulat évkönyvei I—XVII. k. (Gyula, 1875—93.) — Id. Mogyoróssy János, Képes kalauz a békésmegyei múzeum emlék- és régiségtárában elhelyezett tárgyak ismertetéséhez. (Békés-Gyula, 1885.) — A békésvármegyei közművelődési egyesület alapszabályai. (Gyula, 1895.) — A békésvármegyei közművelődési egyesület népkönyvtárának szabályai. (Gyula, 1899.)*

—

## *94. A kereskedők és kereskedő-ifjak társulatának könyvtára.*

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Dobay Ferencz, továbbá Braun és Czinczár gyarapitották.

Állománya 834 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll.

- -

# BÉKÉS-SZENT-ANDRÁS. (Békés vármegye.)

## *95. Az olvasó-egylet könyvtára.*

1876-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Lehoczky József r. k. plébános, dr. Simkovics György orvos stb. gyarapitották.

Állománya 220 kötet. egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából naponként este 8-tól 10 óráig nyitva áll.

## BELÉNYES. (Bihar vármegye.)

### *96. A gör. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1829-ben keletkezett, midőn Vulcán Sámuel nagyváradi g. kath. püspök az általa alapitott gimnáziumot kisebb könyvtárral is ellátta. Nagyobb adománynyal Vulcán József szerkesztő és Horváth Mihály belényesi r. k. plébános járultak fejlesztéséhez.

Állománya 8900 kötet. ezek között két régi magyar nyomtatvány, továbbá 93 db térkép. egy szobában 7 szekrényben és 5 állványon elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

1902. évi kiadásai 475 koronát tettek ki. mely összegen 36 kötet. 16 folyóirat és 5 térkép szereztetett be. 1903. évi költségvetése 400 korona.

*Könyvtárnok:* Kéri János tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya 12 db gipszmásolat és 705 db érem, a természetrajzi szertár egyik szekrényében és a rajzteremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az 1902. évben 90 korona fordittatott gyarapitására, mely összegen 12 db gipszmásolat szereztetett be.

*A gyüjtemény őrei:* Borlán Viktor és Busitia János.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Br. Erdélyi Vazul püspök alapitotta 1853-ban. Nagyobb adományokkal Vela Pál. Abt A., Kis Gábor, Sarkady Tihamér. Richter, Porcius Florián és Bulc Tivadar járultak fejlesztéséhez.

Állománya 585 állat, köztük 12 emlős, 134 madár, 21 hüllő. 19 hal, 270 rovar és 129 egyéb alsóbbrendü állat; továbbá 1500 növény és 771 ásvány. két teremben 4 szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a szaktanár vezetése és felügyelete mellett megtekintheti.

Az 1902. évben 39 korona fordittatott gyarapitására.

*A gyüjtemény őrei:* Dumbrova Vazul és Borlán Viktor.

*Istoria gymnasiului gr. cath. de Beius. (Belényes, 1896.)*

---

### *97. Népkönyvtár.*

1902. február 19-én alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa.

Állománya 330 kötet, a polgári kör helyiségében két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap d. u. 6-tól 8 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Használati dij fejében a belényesi polgári kör évi 30 koronát fizet. Az 1902. évben 158 egyén 189 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Jancsik Géza.

---

## BEODRA. (Torontál vármegye.)

### *98. A népkönyvtár-egyesület könyvtára.*

1890-ben alapitották Liska Ferencz kántor-tanitó és Forgách Miklós községi irnok.

Állománya 1150 kötet, hét szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij kötetenként 10 fillér. Az 1902. évben 53 egyén 72 kötetet használt.

1902. évi kiadásai 100 koronát tettek ki. 1903. évi költségvetése 50 kor.

*Könyvtárnok:* Kerezsi Mihály tanitó.

---

## BEREGSZÁSZ. (Bereg vármegye.)

### *99. A beregvármegyei magyar közmüvelődési egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1883-ban, könyvtára 1896-ban keletkezett.

Állománya 115 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából mindennap reggel 8-tól délután 1 óráig nyitva áll.

Az 1902. évben 50 kötet kölcsönöztetett ki.

*Könyvtárnok:* Rhédei János egyesületi titkár.

*Rhédei János, A beregvármegyei magyar közművelődési egyesület 12 évi működése 1883—1895. (Beregszász 1896.)*

---

## 100. A m. k. állami főgimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1864-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. 1890-ben vette át az állam az ev. ref. egyháztól s 1899-ben alakitották át főgimnáziummá. Nagyobb adományokkal a beregszászi ev. ref. egyház járult fejlesztéséhez.

Állománya 5716 kötet. egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

Évi javadalmazása 830 korona a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 312 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Rodt Lajos tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1890-ben keletkezett s a tanulóktól és másoktól szerzett ajándékokkal gyarapodott.

Állománya 567 db érem. egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és lajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Nyers Károly tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1880-ban alapittatott.

Allománya 2097 állat. 77 növény és 930 ásvány. a szertári szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség az igazgató külön engedélyével megtekintheti.

Évi javadalmazása mintegy 500 korona a tanszerátalányból. mely összegen az 1902. évben 42 db különféle tárgy szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Karsai Emil tanár.

## BEREKERESZTÚR. (Maros-Torda vármegye.)

### 101. *Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület alapitotta.
Állománya 97 mü 110 kötetben, a református iskola helyiségében elhelyezve.

## BERETTYÓ-SZENTMÁRTON. (Bihar várm.)

### 102. *Községi népkönyvtár.*

1891-ben keletkezett.
Állománya 313 kötet. egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön délután 3-tól 4 óráig és vasárnap délelőtt 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 10 nap. Az 1902. évben 83 egyén 250 kötetet kölcsönzött ki.
1902-ben 32 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 30 korona.

*Könyvtárnok:* Dancsházy Ferencz.

## BERETTYÓ-UJFALU. (Bihar vármegye.)

### 103. *A kaszinó könyvtára.*

1893-ban, az egyesület megalakulásakor keletkezett.
Állománya 1437 kötet. öt szekrényben elhelyezve. külön olvasóteremmel.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig nyitva áll. Az 1902. évben 80 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1902. évi kiadásai 16 koronára rugtak.

*Könyvtárnok:* Steiner Gyula tanitó.

*A berettyó-ujfalui casino könyvtárának betüsorozatos czimjegyzéke 1893., 1897., 1899. és 1900. évekről. — A berettyóujfalui casino alapszabályai.*

# BESNYŐ. (Pest vármegye.)

## *104. A kapuczinusok kolostorának könyvtára.*

1763 után, az eltörölt hatvani, pécsi stb. kolostorok könyvtáraiból keletkezett.

Állománya 2742 kötet, köztük 1 ősnyomtatvány, több régi magyar nyomtatvány, továbbá 7 kézirat és 3 metszet, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Telegdi Miklós, Evang. magyarázata (Nagyszombat, 1580.); Kopchanyi, Mária prédikácziók (Bécs, 1631.); Káldi György, Szent Biblia (Nagyszombat, 1626.); Káldi György, Vasárnapi ünnepi prédikácziók (Pozsony, 1631.); Káldi György, Isten szent akarata (Nagyszombat. 1681.); Illyés András, Vasárnapi prédikácziók (Bécs, 1696.); Illyés István, Keresztény élet tükre. (Nagyszombat, 1683.)

Czédula-katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Reiner Hugó.

---

# BESZTERCZE. (Beszterce-Naszód vármegye.)

## *105. Az ág. ev. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1550 körül, az intézettel egyidejüleg keletkezett. 1749-ben 306 mű volt benne. Nagyobb méretü gyarapodása 1850-ben vette kezdetét.

Két részből áll, u. m. tanári könyvtárból (19.555 kötet) és nyilvános könyvtárból (3113 kötet).

Állománya 22.668 kötet, ezek között 6 ősnyomtatvány, három teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Használók számára hetenként kétszer d. e. 11 és 12 óra között nyitva áll. A tanárokon kivül a Beszterczén és környékén lakók évi 4 korona dij lefizetése mellett használhatják.

Évi javadalmazása 760 kor. a gimnáziumi alapból és a használati dijakból 1902. évi gyarapodása 403 kötet.

*Könyvtárnok:* Gassner János tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1850 körül keletkezett.

Eddig csak kisebb gyüjtemény van együtt, a természettudományi szertárban külön szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.
A közönség minden időben megtekintheti.
Nagyobbrészt adományozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 2 érem.

*A gyüjtemény őre:* Fischer György igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850 körül keletkezett.
Állománya 3985 állat, 6920 növény és 2679 ásvány, három szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség minden időben megtekintheti.
Az 1902. évben ajándék utján 10 db állattal gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* Alberti Károly tanár.

*Budaker Gottlieb, Über die Entwickelung des Bibliothekwesens an der Bristritzer Lehranstalt in den letzten 6 Jahren 1856—1861. (Az 1860/61. évi értesitőben.) — Katalog der Schüler- und allgem. Lesebibliothek am Gymnasium zu Bistritz. (Nagy-Szeben, 1864.) — Katalog der Leich- und Lesebibliothek des Bistritzer Gymnasiums. (Besztercze, 1872.) — Ergänzungs-Kataloge. (Besztercze, 1875., 1882. és 1886.) — U. annak 2. kiadása. (Besztercze, 1889.) — Fischer G., Geschichte des Bistritzer ev. Gymnasiums A. B. bis zum Jahre 1762. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

## *106. A beszterczei kör könyvtára.*

Az egyesület 1878-ban, könyvtára 1879-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal gróf Bethlen Pál járult gyarapitásához.
Állománya 1976 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden pénteken este 6-tól 7 óráig nyitva áll. Használati dij évenként 2 korona. Az 1902. évben 3002 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1902. évi kiadásai 68 kor. 54 fillérre rugtak.

*Könyvtárnok:* Sebestyén József.

*Sebestyén József, A beszterczei kör könyvtárának könyvjegyzéke.*

# BESZTERCZEBÁNYA. (Zólyom vármegye.)

## *107. Az ág. ev. algimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüen egykoru az intézettel, mely már 1537-ben fennállott. Legalább erre mutat azon körülmény, hogy egyes könyvek a XVII., sőt már a XVI. században élt s itt müködött egyének, Jacobey J., Glitz Miklós, Bél Mátyás stb., ajándékából kerültek a könyvtárba. Ujabban Csaplovits János, az alsó-kubini könyvtár alapitója, Rarus Mihály (1862.) és a Dillnberger család (1882.) gyarapitották nagyobb adományokkal.

Állománya 6855 kötet, ezek között 1 ősnyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa most készül.

Nagyobbrészt a gimnáziumi tanárok használják, de kivételesen mások is kaphatnak belőle kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása 300 kor. a fentartó ág. ev. egyházközség pénztárából.

*Könyvtárnok:* Varga Mihály tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya néhány darab régiség, mely alig jöhet gyüjteményszámba.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Keletkezési éve nem állapitható meg. Nagyobb adományokkal Márkus Sándor, dr. Bothár Sámuel és a magy. kir. földtani intézet járultak gyarapitásához.

Állománya 21 emlős, 112 madár, 5 hüllő, 12 hal és 366 rovar; továbbá 506 növény, 1485 ásvány, 186 kagyló, 180 madártojás és 133 magfaj, szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 300 kor. az egyházközség pénztárából.

*A gyüjtemény őre:* Junker Ágoston tanár.

*Rosenauer K., A beszterczebányai ág. h. ev. gimnázium története. (Beszterczebánya, 1876.)*

---

## 108. A kaszinó-egyesület könyvtára.

1838-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1500 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 3 hét. Használati dij kötetenként 4 fillér. Az 1902. évben 2950 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi kiadásai 500 koronára rugtak. 1903. évi költségvetése 500 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Dienes Emil kamarai titkár.

*A beszterczebányai kaszinó könyvtári jegyzéke. (Beszterczebánya, 1901.) — Pótlás a beszterczebányai kaszinó-egyesület könyvjegyzékéhez. (Beszterczebánya, 1903.)*

---

## 109. A kath. legényegyesület könyvtára.

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal dr. Sztanyák Ferencz, Droppa József, Lazarovich Imre stb. gyarapitották.

Állománya 900 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor este 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hét, azontul heti 4 fillér büntetéspénz fizetendő.

Az 1902. évben 200 kor. fordittatott gyarapitására.

*A beszterczebányai kath. legényegyesület évkönyve 1888—1898.*

---

## 110. A kir. kath. főgimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1773 után, a feloszlatott jezsuita rendház könyvtárának maradványaiból keletkezett. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Legujabban a magyar tud. akadémia, a magy. kir. földtani intézet, Szabó Ferencz nagyeleméri plébános és a beszterczebányai ker. és iparkamara járultak nagyobb adományokkal fejlesztéséhez.

**Állománya** 7107 **kötet, ezek** között egy ősnyomtatvány, 54 régi **hazai** nyomtatvány, **továbbá** 102 **térkép** és 4 **kézirat**, egy **szobában** 7 **szekrényben elhelyezve.**

**Czédula-katalogusa és szaklajstroma** van.

Az igazgató vagy az intézeti **tanárok jótállása mellett** mások is **kaphatnak** belőle **kölcsön könyveket. Az 1902. évben** 26 egyén 193 kötetet **használt**, 12 **térítvényen** 76 **kötet** kölcsönöztetett ki.

Évi **javadalmazása** 800 **korona**, miből az 1902. **évben** 159 **kötet szereztetett be.**

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Fejlesztéséhez **Füredi** Róbert dr. és Szilárd Károly főerdész **járultak** nagyobb **adományokkal.**

**Állománya** 2 db **régiség** és 749 db **érem**, egy **teremben** elhelyezve. Kiválóbb **nevezetességei** Philippus **Arabs ezüst** érme, Nagy Lajos **arany** pénze és Zápolyai János ezüst érme.

**Leltára** van.

A **közönség** bármikor **megtekintheti.**

Adományokból gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Bakó István tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Állománya 8125 állat, ebből 87 emlős, 609 **madár**, 60 **hüllő**, 80 hal, 4949 rovar és 2340 egyéb **állat**; **továbbá** 1989 növény, 2327 ásvány, kőzet és kövület, 266 falikép és 1262 segédeszköz, egy teremben elhelyezve.

**Leltára és szaklajstroma van.**

A közönség a gyüjtemény őrének vezetése mellett **bármikor** megtekintheti.

Évi **javadalmazása** 160 **korona a tanszerátalányból.**

*A gyüjtemény őre:* Petricskó Jenő tanár.

*Loos József és Puschmann József, A beszterczebányai kath. kir. főgymnasium könyvtárának sorjegyzéke. (Beszterczebánya, 1868.) — Jurkovich Emil, A beszterczebányai kir. kath. főgymnasium története. (Beszterczebánya, 1895.) — Rössler J., Adalék a kassai kir. jogakadémia könyvtárához. (Felsőmagyarországi Múzeum-Egylet IV. évkönyve.) — Jurkovich E., A beszterczebányai főgymnasium könyvtárai. (Beszterczebánya és Vidéke, VII. évf. 12. sz.)*

———

## 111. A m. k. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1883-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2195 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
1902. évi javadalmazása 488 korona, mely összegen 71 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 500 kor. dologi kiadásokra.

*Könyvtárnok:* Dunayné Vranyezány Gabriella tanitónő.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1883-ban keletkezett.
Állománya 90 állat, ebből 11 emlős, 41 madár, 5 hüllő, 2 kétéltü, 5 hal, 100 rovar és 28 alsóbbrendü állat; továbbá 60 növény és 100 ásvány, egy teremben elhelyezve.
Leltára van.
1903. évi költségvetése 400 korona.

*A gyüjtemény őre:* Petricskó Jenő óraadó főgimn. tanár.

## 112. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

1803 körül keletkezett. A könyvek legnagyobb része a jezsuiták beszterczebányai kollégiumának 1773 után lefoglalt könyvtárából került a szemináriumba. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Nagyobb adományokkal Berlicza Ferencz, Majovszky Antal és Zeisl Vincze gyarapitották.
Állománya körülbelől 8000 kötet, köztük több régi magyar nyomtatvány, egy szobában elhelyezve.
Czédula-katalogusa most készül.
Használók számára szükség szerint nyitva áll. A kikölcsönzés téritvény ellenében történik. 1902-ben 200 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 800 korona fordittatott gyarapitására, ebből 130 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Bobok Arnold.

## *113. A székesegyházi káptalan könyvtára.*

A Jézus-társaság 1773-ban feloszlatott beszterczebányai kollégiuma könyvtárának theologiai részéből keletkezett. Azóta egyes kanonokok hagyatékaiból gyarapodott.

Állománya 2236 kötet, köztük 3 ősnyomtatvány és 14 régi magyar nyomtatvány, továbbá 17 kézirat és 18 térkép, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A káptalan külön engedélye mellett mindenki használhatja.

A felügyeleti jogot a káptalan gyakorolja.

1902. évi gyarapodása 5 kötet.

## *114. Városi múzeum.*

A múzeum létesitését a városi képviselőtestület, dr. Holesch István volt városi főjegyző inditványára, 1889. július 12-ikén 61. szám alatti határozatával mondotta ki. Czélja a város történetére vonatkozó emlékek összegyüjtése és megőrzése. A múzeum anyaga a Mátyás-téren levő vár négy szobájában van elhelyezve.

A város a tulajdonát képező gyüjteményeket 1900-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte, melynek javaslatára ez időtől kezdve rendes évi segélyben részesül.

A múzeummal kapcsolatban alakult meg 1896-ban a beszterczebányai történelmi és régészeti társulat, melynek egyik főczélja a múzeum gyarapitása és ügyeinek vezetése. Alapszabályait a m. k. belügyminiszter 1897 márczius 1-jén erősitette meg. Tagjainak száma 107.

*A társulat elnöke:* Csesznák Gyula városi polgármester; *titkár:* Schweng József vár. tanácsos.

*a)* Könyvtár.

A múzeummal egyidejüleg keletkezett.

Adományokkal a m. k. vallás- és közokt. minisztérium, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelésége, Tomcsányi Gyula, az iparművészeti múzeum, Stádler F., Göllner Frigyes, özv. Mockovcsákné, Groó Géza és Szumrák Pál járultak gyarapitásához. A vallás- és közoktatásügyi m. k. minisztérium 1900-ban 500, 1901-ben 600, 1902-ben és 1903-ban évenkint 500 kor. állami segélyt engedélyezett gyarapitására.

Állománya 500 kötet. köztük 1 régi magyar nyomtatvány; továbbá 4 térkép, 1 kézirat, 4 oklevél s Kossuth Lajos 1 levele, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van. Szerzeményi naplóját 1900 július 1-től vezetik.

Bármely kifogástalan egyén használhatja s dijtalanul kölcsön is kaphat belőle.

*Könyvtárnok:* Schweng József városi tanácsos.

*b)* Régiségtár és Iparművészeti gyüjtemény.

1889-ben keletkezett. Gyarapitásához Szumrák Pál min. osztálytanácsos, Bothár S. városi orvos és Bodorovszky S. járultak adományokkal.

Állománya 315 érem s több más emlék, három szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a beszterczebányai ötvösök czéhládája és pecsétje, egy sodronyzománczos feszület és egy ezüst serleg.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minisztériumtól 1901-ben 300 kor. állami segélyben részesült.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1889-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Szumrák Pál, Göllner F., Halassy Gy., Stollmann Andor és Dillnberger Gusztáv járultak adományokkal.

Állománya 33 eredeti festmény, köztük 30 hazai és 3 külföldi; továbbá 20 kézirajz, 8 metszet, 6 üvegre festett kép és 1 gipszmásolat, egy szobában elhelzezve. Kiválóbb nevezetességei: Morgenthaler Fülöp várkapitány képe és Libay Károly aquarelljei.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

A néprajzi gyüjtemény dr. Holub Emil afrikai utazó által adományozott tárgyakból áll, melyek a többi gyüjteményekkel együtt vannak elhelyezve s azokkal egy időben tekinthetők meg.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

Dr. Bothár Samu városi orvos alapitotta 1889-ben, midőn ásvány- és földtani gyüjteményét a múzeumnak ajándékozta. Adományaikkal Bende Imre püspök és dr. Holub Emil gyarapitották.

Állománya 4 emlős, 30 madár, 2 hüllő és 20 egyéb állat, továbbá 354 ásvány és 318 kőzet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

A *b)—e) alatti gyüjtemények őre:* dr. Bothár Samu.

*A beszterczebányai történelmi és régészeti társulat alapszabályai (Beszterczebánya, 1897.)*

## BETHLEN. (Szolnok-Doboka vármegye.)

### *115. Az olvasó- és társalgó-egylet könyvtára.*

1887-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal gr. Bethlen Károly és a bethleni takarékpénztár gyarapitották.

Állománya 852 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. Használati dij évi 4 korona. Az 1902. évben 30 egyén kölcsönzött ki belőle könyveket.

1902. évi kiadásai 138 kor. 34 fillérre rugtak.

*A bethleni magyar olvasó- és társalgó-egylet alapszabályai és könyvtári lajstroma.*

## BICSKE. (Fejér vármegye.)

### *116. Községi népkönytár.*

1902. deczemberben alapitotta a muzeumok és könyvtárak országos tanácsa.

Állománya 335 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton délután 4-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul napi 1 fillér büntetéspénz fizetendő. 1903. április 7-ikéig 150 egyén 210 kötetet kölcsönzött ki.

1903. évi költségvetése 50 korona kezelési dij a község pénztárából.

*Könyvtárnok:* Hollósy Mihály segédjegyző.

### 117. Az olvasókör könyvtára.

1869-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a bicskei takarékpénztár gyarapitotta.

Állománya 1700 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem minden délután 4-től 7 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer délután 1/25-től 1/27-ig nyitva áll. Használati dij egy héten tul kötetenként 2 fillér. Az 1902. évben 2866 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 180 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 270 kor. hirlapokra s 300 kor. könyvekre.

*A bicskei függetlenségi olvasókör könyvtárának alapszabályai. (Gyoma, 1893.)*

## BIHAR-DIÓSZEG. (Bihar vármegye.)

### 118. Községi népkönyvtár.

1890-ben keletkezett.

Állománya 100 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap délelőtt 9-től 12 óráig nyitva áll.

A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 50 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Bartha Imre.

### 119. A kaszinó könyvtára.

1848-bau, a kaszinóval egyidejüleg keletkezett. Adományaikkal Ritoók Zsigmond táblai tanácselnök és Olasz Gyula törvényszéki biró gyarapitották.

Állománya 470 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Kiss Lajos tanitó.

### 120. A 48-as népkör könyvtára.

Az egyesület 1886-ban, könyvtára 1888-ban keletkezett.

Állománya 540 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. e. 8-tól 12 óráig nyitva áll. Használati dij hetenként 10 fillér. Az 1902. évben 310 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 345 kor. 92 fillér fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségvetése 515 korona.

## BIKAL. (Baranya vármegye.)

### 121. A D. K. E. népkönyvtára.

1902. május 1-én alapitotta a dunántuli közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap állandóan nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 162 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Magda Elek körjegyző.

## BILLÉD. (Torontál vármegye.)

### 122. A polgári kör könyvtára.

Az egyesület 1897-ben, könyvtára 1900-ban keletkezett.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 4-től 8-ig nyitva áll. Használati dij négy héten tul kötetenként napi 1 fillér.

*Főkönyvtárnok:* Leeb Szigfrid állatorvos; *könyvtárnokok:* Mann és Thöre.

## BIRI. (Szabolcs vármegye.)

### *123. Községi népkönyvtár.*

1899-ben ajándékozta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és csütörtökön délután $^{1}/_{2}$1-től $^{1}/_{2}$2-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 63 egyén 207 kötetet kölcsönzött ki belőle.

*Könyvtárnok:* Sztároszta Elek g. k. tanitó.

---

## BISZTRICSKA. (Nógrád vármegye.)

### *124. Ág. ev. iskolai könyvtár.*

1893-ban alapitotta a nógrádmegyei nemzeti intézet, és alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 65 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Az 1902. évben 12 egyén 20 kötetet használt belőle.

*Könyvtárnok:* Szeverényi Lajos ág. h. ev. tanitó.

---

## BODOLA. (Háromszék vármegye.)

### *125. Népkönyvtár.*

1901. márczius 25-én alapitotta a m. kir. földmivelésügyi miniszterium.

Állománya 148 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton délután 4-től 6-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 2 fillér büntetéspénz fizetendő. Az 1902. évben 360 egyén 500 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Vén Árpád állami isk. tanitó.

---

# BOLDOGASSZONY. (Moson vármegye.)

## *126. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1672-ben, a kolostorral egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3834 kötet, köztük 14 ősnyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

A rendtagok használják.

*Könyvtárnok:* Miczélyi Valér zárdafőnök, plébános.

# BÖLÖN. (Háromszék vármegye.)

## *127. Az unitárius iskola könyvtára.*

1876-ban alapitotta az unitárius egyház s alapitása óta népkönyvtárúl is szolgál.

Állománya 323 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délelőtt 8-tól 10-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902. évben 95 egyén 110 kötetet kölcsönzött ki.

1902-ben 36 korona fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségvetése 15 korona.

*Könyvtárnok:* Kisgyörgy Tamás tanitó.

# BONCZHIDA. (Kolozs vármegye.)

## *128. Ifjusági és népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta az állami iskola tanitó-testülete.

Állománya 217 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton délután 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap, azontul napi 2 fillér büntetéspénz fizetendő. Az 1902. évben 480 egyén használta a könyvtárt.

1903. évi költségvetése 40 korona dologi kiadásokra.

*Könyvtárnok:* Gutkovszky Adél tanitónő.

# BONYHÁD. (Tolna vármegye.)

## *129. Az áll. segélyezett ág. hitv. ev. algimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1874-ben keletkezett. Alapját az esperesség tanitóinak 205 kötetet számláló könyvtára képezte, melyet később az intézet egyes barátjai gyarapitottak. Ujlaki Kálmán tanár 1891-ben 600 kötetből álló könyvtárát hagyományozta az intézetnek.

Állománya 2565 kötet, köztük két régi magyar nyomtatvány, t. i. Káldi György Magyar bibliája [1626.] és Pázmány Péter Hodoegusa [1637], egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A tanárokon kivül az intézet fentartói és kivételes esetekben mások is kaphatnak belőle téritvény ellenében könyveket kölcsön. Az 1902. évben 11 egyén 237 kötetet használt, 5 téritvényen 13 kötet kölcsönöztetett ki.

1902-ben 325 korona fordittatott gyarapitására, mely összegen 42 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 400 korona.

*Könyvtárnok:* Forberger László tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1871-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal gróf Apponyi Sándor és Lengyel Zsigmond járultak fejlesztéséhez.

Állománya 76 régiség és 1735 érem, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma most készül.

A közönség a gyüjtemény őrének vezetése mellett megtekintheti.

Ajándékozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Róth Aladár tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Kramoliny József, dr. Annay, dr. Kiss, Valentiny Jenő és Perczel György gyarapitották.

Állománya 172 állat, köztük 12 emlős, 99 madár, 23 hüllő, 3 hal és 35 alsóbbrendü állat; továbbá 398 növény és 1786 ásvány, két szobában 6 szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma most készül.

A közönség a gyüjtemény őrének vezetése mellett megtekintheti.

Az 1902. évben 502 kor. 56 fillér fordittatott gyarapítására, mely összegen 2 szekrény, 40 növénypreparatum stb. szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Róth Aladár tanár.

### *130. A polgári kaszinó könyvtára.*

1837-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 600 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 1-től 2-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Lenmann János.

*A bonyhádi polgári casino könyveinek jegyzéke. (Bonyhád, 1891.)*

## BORBÁTVIZ. (Hunyad vármegye.)

### *131. Áll. iskolai ifjusági könyvtár.*

1902. deczember 1-én alapitotta a tanitó-testület s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 35 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton délután 12-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap.

*Könyvtárnok:* Grósz Vilma állami isk. tanitónő.

## BORGÓ-BESZTERCZE. (Beszterce-Naszód vármegye.)

### *132. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1901-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 102 mű, 113 kötetben.

1901. szeptember 1-től 1903. szeptember 1-ig 44 kötetet használtak belőle.

## BOROSJENŐ. (Arad vármegye.)

### *133. A kaszinó-egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1872-ben, könyvtára 1878-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Tersényi Károly ügyvéd gyarapitotta.

Állománya 1240 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden pénteken és vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 1000 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 16 kor. fordittatott gyarapitására.

---

## BOROSSEBES. (Arad vármegye.)

### *134. Ev. ref. népiskolai könyvtár.*

1896-ban alapitotta Szabó József ev. ref. lelkész s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.

Állománya 62 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden iskolai napon délelőtt 8-tól délután 4-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 50 egyén használta a könyvtárt.

1903. évi költségvetése 65 korona könyvek beszerzésére.

*Könyvtárnok:* Füzes József tanitó.

---

## BRÁD. (Hunyad vármegye.)

### *135. A görög kel. gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1880-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal a bukaresti román s a budapesti magyar tud. akadémiák, továbbá Bechnitz A. gyarapitották.

Állománya 2012 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1890-ben keletkezett.
Szaklajstroma van.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett.
Szaklajstroma van.
1903. évi költségvetése 500 korona.
*A gyüjtemények őre:* dr. Radu János.

---

# BRASSÓ. (Brassó vármegye.)

## *136. Az ág. ev. főgimnázium és azzal összekötött tanintézetek gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1544-ben a régi dominikánus kolostor és az egyházi könyvtár anyagának felhasználásával alapitotta Honterus János (1498—1549.). 1689-ben nagyrésze elégett s majdnem kizárólag ajándékokból állittatott ujból helyre. 1855/58-ban helyezték el a muzeumi épület e czélból épitett második emeletén három szobában. Fejlesztéséhez Dück G., Brennenberg Lajos és Huttern Lajos járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 26.588 kötet, ezek között 3 db ősnyomtatvány; továbbá körülbelül 100 térkép, 600 kézirat és 30 oklevél.

Szerzeményi naplója, czédula-katalogusa és szaklajstroma van.

Két személyre berendezett olvasótermét szerdán és szombaton délután 2 és 3 között bárki igénybe veheti, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

1902. évi javadalmazása 1312 korona az egyházközségtől és a könyvtári alapitványok kamataiból, mely összegen 120 kötet és 1 kézirat szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. Netoliczka Oszkár tanár; *könyvtári asszisztens:* Kamner Gusztáv tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1807-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Czell Henrik és Ridely Frigyes járultak fejlesztéséhez.

Állománya 421 db régiség és 2483 db érem, két szobában elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei 2 db eredeti faducz Honterustól, a Kosmographiájához szükséges térképek nyomására; Luther 1544. évi eredeti levele Honterushoz; Melanchton eredeti levele egy ismeretlenhez; a brassói gimnázium deák-királyainak (reges adolescentium) 3 koronája.

A közönség minden szombaton d. u. 3 órától megtekintheti.

Az 1902. évben 16 db régiséggel gyarapodott.

*A gyüjtemény őre*: dr. Netoliczka Oszkár tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1858-ban keletkezett. Fejlesztéséhez v. Seulen, a nagyszebeni természettudományi társulat, Hornung, Holub Emil, dr. Fischer, Jekelius, Untchy és Meschendörfer járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 14,439 állat, ezek között 102 emlős, 377 madár, 69 hüllő, 54 hal, 13,380 rovar és 457 egyéb állat; továbbá 3551 növény, 2807 ásvány, 756 kőzet és 709 kövület, három szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szakkatalogusa van.

A könyvtárnok vagy helyettese engedélyével bármikor megtekinthető.

*A gyüjtemény őre*: Lexen Frigyes tanár.

*Dück Joseph, Geschichte des Kronstadter Gymnasiums. (Brassó, 1845.) — Katalog der belletristischen und populärwissenschaftlichen Abtheilung. (Brassó. 1880.) — Gross, Katalog der von der Kronstädter Gymnasialbibliothek bei der 400-jährigen Lutherfeier in Kronstadt ausgestellten Druckwerke aus dem Reformationszeitalter. (Brassó, 1883.) — Gross, Zur ältesten Geschichte der Kronstädter Gymnasialbibliothek. (Archiv des Vereins für Siebenb. Landeskunde, XXI. k.) — Nussbächer K.. A brassói evangelikus iskola könyvtára (Magyar Könyvszemle, 1888. évf.) — Gross Jul., Geschichte des ev. Gymnasiums in Kronstadt. (Brassó, 1898.) — Netoliczka, J. F. Trausch's Handschriftenkatalog, bearbeitet, ergänzt u. fortgesetzt. I. Theil (Brassó, 1898.) — II. Theil. (Brassó, 1900.) — III. Theil mit Register. (Brassó, 1903.)*

---

## *137. A brassói kereskedelmi és iparkamara könyvtára.*

1852-ben keletkezett.

Állománya 3000 kötet, két teremben elhelyezve.

Használók számára mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Thomas Móricz titkár.

*Catalog der Bücher- und Kartensammlungen d. Handels- und Gewerbekammer in Kronstadt. (Brassó, 1870.)*

## *138. Az E. M. K. E. könyvtára.*

1895-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 88 kötet, az állami iparos tanoncziskolában egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden második vasárnap délután 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 156 egyén 584 kötetet használt belőle.

*A könyvtárnok:* Jánó Lajos.

## *139. A gör. kel. román főgimnázium és alreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1851-ben, az intézet alapitása után keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Mesota igazgató, dr. Popescu tanár és Baritiu J. G. járultak fejlesztéséhez.

Állománya 8575 kötet és 5213 füzet, ezek között 3 ősnyomtatvány s egy régi magyar nyomtatvány, továbbá 20 térkép és 3 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Intézeti tanárok kezessége mellett a tanárokon kivül mások is kaphatnak belőle kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása körülbelül 1000 korona az iskolai eforiától. Az 1901/902. év folyamán 121 kötet könyvet és 30 füzetet szereztek be.

*Könyvtárnok:* Ciortea Aurél tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az 1894/5. iskolai évben keletkezett. Fejlesztéséhez Badila J. és Zamfirescu T. járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 162 db történeti tárgyu fali kép, 699 érem és több rómaikori emlék, három üvegszekrényben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei Justinianus, Galba, Lysimachus, II. Leo, Mátyás és I. Lipót korabeli arany pénzek, továbbá egy XVII. századi nürnbergi arany emlékérem.

Szerzeményi naplója van.
Ajándékozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* dr. Blaga József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1851-ben keletkezett. Fejlesztéséhez dr. Circu, dr. Holub, Zanescu, Moldovánné és J. Badila járultak nagyobb adományokkal.

Állománya (1900-ban) 7420 állat, ezek között 54 emlős, 292 madár, 59 hüllő, 38 hal, 6324 rovar és 652 egyéb állat; továbbá 1544 növény, 346 ásvány, 36 kőzet és 22 kövület, tizenegy szekrényben elhelyezve.

1901/902. évi javadalmazása az iskolai eforiától körülbelül 80 korona. Az 1901/902. iskolai évben 4 db állattal gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* Chelariu György tanár.

## *140. A magyar kaszinó könyvtára.*

1860-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1741 kötet, öt szekrényben helyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig nyitva áll. Biztositék fejében minden tag 4 koronát tartozik befizetni. Az 1902. évben 990 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 376 kor. 68 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 200 korona.

*Könyvtárnokok:* Taschek Gyula polgári isk. tanár és Kubányi János állami isk. tanitó.

*A brassói magyar kaszinó könyvtárának jegyzéke. — Könyvtárhasználati füzet. — A brassói magyar kaszinó házszabályai és ügyrendje.*

## *141. A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1855-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett, midőn a m. kir. vallás- és közokt. minisztérium a megszüntetett polgári iskola helyett a felső kereskedelmi iskolát felállitotta.

Állománya 2215 kötet és 43 térkép, egy teremben 4 szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 600 korona a tandijakból, mely összegen az 1902. évben 62 kötet és 5 térkép szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Szabó Nándor tanár.

*b)* Áruismereti gyüjtemény.

1885-ben keletkezett. Hazai és külföldi gyárak gyarapitották.

Állománya 11,528 db., szekrényekben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az 1902. évben 22 darabbal gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* Györke Lajos tanár.

---

## *142. A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1885-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Fejlesztéséhez Rombauer Emil kir. főigazgató s a m. kir. vallás- és közokt. miniszterium járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 6686 kötet, a főreáliskola egyik szobájában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség csak kivételesen használhatja.

Évi javadalmazása 1000 korona, miből 1902-ben 386 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Binder Jenő tanár.

*b)* Éremgyüjtemény.

1898-ban keletkezett, illetve azóta 100 dbról 815 dbra szaporodott. Ugyszólván az egészet a tanulók ajándékozták.

Állománya 259 db. ezüst, 513 db. réz és bronz, 43 db. egyéb fém; összesen *815 db.*, egy szekrényben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

*A gyüjtemény őre:* dr. Gombos Albin tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1885-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Rombauer Emil főigazgató és Méhely Lajos tanár járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 3341 állat, ezek között 57 emlős, 365 madár, 44 hüllő, 46 hal, 2383 rovar és 446 egyéb állat; továbbá 302 növény, 530 ásvány, 255 kőzet és 218 kövület, az ásványgyüjteményen kivül, mely a természettani tanteremben van, a főreáliskola egyik szobájában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség az intézet igazgatójának engedelmével megtekintheti.

1902-ben 130 állattal, 4 növénynyel és 58 ásványnyal gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* Moesz Gusztáv tanár.

*Rombauer Emil, A brassói magy. kir. áll. főreáliskola alapitásának és eddigi működésének története. (Az 1893/94. évi értesitőben.) — A brassói főreáliskolai intézeti könyvtárak. (Az 1900/1901. évi értesitőben.)*

---

## *143. Népkönyvtár.*

1903. február 10-ikén alapitotta a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa.

Állománya 670 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden kedden délután 2-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzött könyv 30 napon keresztül használható. Használati dij évi 1 korona.

*Könyvtárnok:* Moór Gyula,

---

## *144. A r. k. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1837-ben, az intézettel egyidejüleg alapitotta Kovács Antal apátplébános. Nagyobb adományokkal Möller Ede apátplébános, Mayer József ügyvéd és Langer Tamás gyarapitották.

Állománya 9029 kötet, 1 régi magyar nyomtatvány, 101 térkép és 17 metszet, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az intézet tanárain kivül mások is használhatják téritvény mellett. 1902-ben 22 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 974 kor. fordittatott gyarapitására, miből 642 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Hajkó László tanár.

*b)* Régiséggyüjtemény.

Rendezés alatt áll.

*A gyüjtemény őre:* Barácsy Sándor tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1837-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Möller Ede apátplébános, dr. Otrobán Nándor orvos, Titius Pius minorita, Horváth Pál stb. gyarapitották.

Állománya 888 állat, ebből 31 emlős, 152 madár, 49 hüllő, 37 hal, 252 rovar s 387 egyéb állat; továbbá 658 db. növény, 620 db. ásvány, kőzet és kövület, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a szertár őrének vezetése mellett bármikor megtekintheti. 1902-ben 11 egyén tekintette meg a gyüjteményt.

Az 1902. évben 230 kor. fordittatott gyarapitására, miből 49 db. szereztetett be. 1903. évi előirányzata 186 korona.

*A gyüjtemény őre:* Reithoffer Rezső tanár.

*Vargyasi Ferencz, A brassói r. kath. főgimnázium története 1837—1896. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

## *145. A városi levéltár könyvtára.*

1884-ben rendeztetett be. 1886-ban a Trauschenfels Frigyes könytára jutott ajándékképen birtokába.

Állománya 1398 munka és 35 kézirat, két teremben elhelyezve. Az oklevelek, térképek stb. a levéltár önálló osztályait képezik.

Szaklajstroma és betürendes katalogussa van.

Használók számára a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 2-től 5-ig nyitva áll.

Kikölcsönzés nincs.

*Könyvtárnok:* Stenner Frigyes városi levéltárnok.

# BREKINSZKA. (Pozsega vármegye.)

## *146. Brekinszka és vidéke népkönyvtára.*

1902. junius 13-án alapitotta a dunántuli közművelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és szerdán d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama három hét. 1902-ben 198 egyén 298 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Klippel Lajos ev. ref. lelkész.

---

## BREZNÓBÁNYA. (Zólyom vármegye.)

### *147. A F. M. K. E. közkönyvtára.*

1900-ban alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület.
Állománya 330 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Katalogusa van.
Az 1902. évben 43 egyén 525 kötetet használt belőle.

*Könytárnok:* Brecska János városi kiadó.

---

### *148. A kaszinó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1876-ban, könyvtára 1890-ben keletkezett. Greiner Manó 200 koronával járult gyarapitásához.
Állománya 592 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. Használati dij heti 4 fillér. A kikölcsönzés tartama egy hét, azontul 20 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 385 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 132 kor. 43 fillér forditattott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 100 korona.

---

# BUDAPEST.

## (Nyilvános gyüjtemények.)

## *149. A budapesti könyvtár-egyesület gyüjteményei.*

Az 1891. szept. 17-ikén megalakult II. ker. népkönyvtár-egyesület alapitotta, mely 1894. szept. 27-ikén budai könyvtár-egyesületté alakulván, könyvtárát szak- és népkönyvtárra osztotta. Az egyesület 1900. jun. 4-ike óta mint budapesti könyvtár-egyesület működik, s szakkönyvtárából a székesfővárosi II. ker. Corvin-téri vigadóban nyilv. központi könyvtárt szervezett, mig népkönyvtára, mint II. kerületi fiókkönyvtár, továbbra is a Toldy Ferencz-utczai népiskola épületében maradt. Az egyesület gyüjteményeit 1898 végén állami felügyelet alá helyezte, melyet a m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszter a központi könyvtár felett a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége utján, a népkönyvtár felett a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa utján gyakorol.

Az egyesületnek 2 tiszteletbeli, 41 alapitó, 245 rendes és 2 pártoló tagja van.

1902. évi kiadásai 6579 kor. 51 fillért tettek ki, ebből 2592 kor. 92 fillér könyvbeszerzésre, 826 kor. 19 fillér beszerzési költségekre, 2121 kor. 92 fillér személyi járandóságokra, 1038 kor. 48 fillér felszerelésre fordittatott. 1903. évi költségvetése 2640 kor. könyvbeszerzésre, 1595 kor. fentartásra, 2365 kor. személyi járandóság és 2400 kor. felszerelésre.

*Az egyesület elnöke:* dr. Rácz Károly; *alelnökök:* Duma György és Hochholtzer Károly; *könyvtárigazgató:* Hangl József; *főtitkár:* P. Juhász Ödön; *titkár:* dr. Barta József; *pénztárnok:* Szalai Győző; *ellenőr:* Tóth Márton; *jogtanácsos:* dr. Kriszhaber Adolf.

*a)* Központi könytár. (II. Fazekas-tér 5. sz. a Corvin-téri Vigadó II. emeletén.)

1892-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Tóth Ferencz és dr. Barsi József hagyatékaikkal, dr. Csorba Ferencz, dr. Falk Miksa, az egyetemi nyomda, Gerlóczy Károly, Lőw György, dr. Hegedüs János, Jurányi Győző, Szabó Ferencz, dr. Klasz Pál, dr. Buday József, özv. Brajmann Vilmosné Márkus Adél. Kovarcz Auguszta, dr. Thirring Gusztáv, a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége. a földmivelésügyi m. kir. miniszterium adományaikkal járultak fejlesztéséhez. A múzeu-

mok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége utján 1900-ban 600, 1901-ben, 1902-ben és 1903-ban évenként 800 kor. állami segélyben, ezenkivül az állami javadalomból a berendezés költségeinek törlesztésére rendkivüli segélyként 5000 kor. részesült, az utóbbi összegből 1902 és 1903-ban évi 1000 kor folyósittatott.

Állománya 14,525 kötet, három teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Nyilvános olvasóterme minden hétköznapon d. u. 3-tól 8-ig nyitva áll. A használat ingyenes. Házi használatra csupán egyesületi tagok kaphatnak belőle könyveket. 1902-ben az olvasóteremben 4132 kötet könyvet használtak, kikölcsönöztetett 117 kötet.

1902. évi gyarapodása 535 kötet, ebből vétel utján 117 kötet szereztetett be. 1903-ban ajándék utján 64, vétel utján 155 kötettel gyarapodott.

*Könyvtárnok:* Jatzkó Károly; *segédtisztek:* Nagy László és Forró Imre.

*b)* II. ker. népkönyvtár. (Toldy Ferencz-utcza 64. sz.)

1891. szept. 17-ikén keletkezett.

Állománya 6493 kötet, egy teremben elhelyezve, A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa utján 1901-ben 1000, 1902-ben és 1903-ban 1500 kor. állami segélyben részesült. 1200 kor. berendezési költsége első 600 koronáját 1903-ban kapta meg az államtól.

Szerzeményi naplója, czédula-katalogusa és szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 4-től 6-ig nyitva áll.

Az egyesület tagjai dijtalanul használhatják, nem tagok negyedévi 1 kor. lefizetése mellett. A kikölcsönzött könyv 4 hétig használható, azontul 20 és 40 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 9206 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárőr:* Jatzkó Károly.

*Jurányi Győző. A budai könyvtár czimjegyzéke. I. A népkönyvtár czimjegyzéke. (Budapest, 1894., 1895. és 1897.) — A budai könyvtár-egyesület alapszabályai és könyvtári szabályzata. (Budapest, 1895.) — A budai könyvtár-egyesület évkönyvei I—IV. (Budapest, 1895—1898.) — A budai könyvtár közlönye I—II. évf. (Budapest, 1897—1898.) — A budai könyvtár szakszerinti czimjegyzéke. Központi szakkönyvtár. I. kötet. (Budapest, 1898.) — A budapesti könyvtár-egyesület alapszabályai. (Budapest, 1900.) — A budapesti II. ker. népkönyvtár*

*czimjegyzéke. IV. f. (Budapest, 1900.) — A budapesti könyvtár-egyesület nyilvános közp. könyvtárának szakszerinti czimjegyzéke. I. (Budapest, 1900.) — A budapesti könyvtár-egyesület népkönyvtárának czimjegyzéke. V. f. (Budapest, 1902.) — A budapesti könytár-egyesület népkönyvtárának czimjegyzéke. VI. f. (Budapest, 1903.)*

## *150. Budapest székes-főváros múzeuma.*

**Budapest tanácsa 1887. okt. 20-ikán 11,358. szám alatt elhatározta egy fővárosi múzeum felállitását és megbizta Vidéky János iparrajziskolai igazgatót, hogy a megőrzésre méltó tárgyakat irja össze. Jegyzéküket Vidéky 1888. decz. 10-ikén mutatta be. 1892 óta a főváros évenként 3000 frtot szavazott meg a múzeum gyarapitására, 1896-ban külön 4000 frtot, hogy ebből a kiállitáson található városi vonatkozású tárgyak megszereztessenek. 1899. májusig Toldy László főlevéltárnok intézte a múzeum ügyeit, midőn a közgyülés 637. sz. határozatával ujra kimondta, hogy egy városi múzeumot állit fel, melynek egyik részét az aquincumi múzeum képezi, a másik czéljaira pedig a városligeti 1885. évi kiállitási műcsarnok szolgál; egyuttal a múzeum szervezésével és berendezésével dr. Kuzsinszky Bálintot bizta meg.**

**1903. évi költségvetése 15,800 kor., ebből 2115 kor. ásatásokra, 5347 kor. a gyüjtemények gyarapitására, 2400 kor. kiadványokra.**

*a)* Városi múzeum. **(Városliget, Stefánia-út és központi városház.)**

**1899-ben keletkezett.**

**Állománya 4872 db Budapest multjára, intézményeire vonatkozó tárgy (régiségek, érmek, képek, minták stb.), melyek a városligeti épület tizennégy helyiségében és a központi városháza egy óriási termében vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a Lanfranconi gyüjtemény, mely Budapestet ábrázoló 332 db képből áll.**

**Leltára van.**

**A gyüjtemény még rendezés alatt áll, ezért a közönség számára nincs megnyitva.**

**Évi javadalmazása 6800 kor. a székes-fővárostól. 1902. évi gyarapodása 189 db.**

*b)* Aquincumi múzeum. **(Ó-Buda, Külső Szent-Endrei-út.)**

**1888-ban keletkezett. Először a Krempel-malom egyik szobájában gyüjtetett össze, a mi az 1888. és 1889. évi papföldi**

ásatásokból előkerült. 1894-ben külön épületet emeltetett a főváros az ásatások területén, melyet 1896-ban kibővittetett.

Állománya 5012 db régiség, mely a pesti gyüjtőcsatornatelep telkén 1894-ben felásott őskori urnákon kivül, a fővárosi ásatások leleteit s mindazon római emlékeket foglalja magában, melyek Budapest területéről megszerezhetők voltak. Külön muzeális épületben van elhelyezve, mely öt zárt helyiségből és három nyitott tornáczból áll.

Leltára van.

A közönség mindennap dijtalanul megtekintheti.

Évi javadalmazása 8760 korona a székes-fővárostól. 1902. évi gyarapodása 131 db.

*A gyüjtemények őre:* dr. Kuzsinszky Bálint egyet. ny. rk. tanár.

*Torma Károly. Az aquincumi amphitheatrum északi fele. (Budapest, 1884.) — Hampel József, Jelentés az ó-budai papföldi ásatásról. (Budapest, 1881.) — Budapest regiségei I—VIII. k. (Budapest, 1889—1903.) — Dr. Kuzsinszky Bálint, Aquincum és romjai. (Budapest, 1890.) — U. az, Aquincum romjai. (Budapest, 1894.) — U. az, Ein Führer von Aquincum. (Budapest, 1894.) — U. az, Aquincum, Guide. (Budapest, 1894.) — U. az, Aquincum és az ó-budai ásatások. (Budapest, 1900.) — U. az, Führer durch die Ausgrabungen und das Museum in Aquincum. (Budapest, 1903.)*

---

## 151. *A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.*

(V., Szemere-utcza 6. sz.)

1851-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal dr. Szvetenay Miklós kamarai titkár gyarapitotta.

Állománya 18,000 kötet, 11 térkép és 1 kézirat, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem hétköznapokon d. e. fél 10-től 2-ig használható. Kamarai tisztviselők és fővárosi nyilvános könyvtárak teritvény ellenében kölcsönözhetnek ki belőle.

Évi javadalmazása 2800 kor. dologi és 3800 kor. személyi kiadásokra. 1902. évi gyarapodása 736 kötet és 3 térkép.

A kamara könyvtárában van ideiglenesen elhelyezve a társadalom-tudományi társaság Pulszky Ágost könyvtára, mely szintén rendelkezésére áll a közönségnek s 1500 kötetet számlál.

*Szabó Ervin, A budapesti kereskedelmi és iparkamara könyvtárának katalogusa. (Budapest, 1902.) — A társadalom tudományi társaság Pulszky Ágost könyvtárának betürendes katalogusa. (Budapest, 1903.)*

---

## 152. A kir. magyar természettudományi társulat könyvtára.

(VIII., Eszterházy-utcza 14—16. sz.)

1841-ben, a társulattal egyidejüleg, Bugát Pál, Tognio, Kovács S. Endre, Petényi, Flór Ferencz és Nagy Károly adományaiból keletkezett. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 24,872 kötet, 2 kézirat és természettudományi hungarikumok, hét teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és két czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem hétköznapokon d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 8-ig használható. Társulati tagok téritvény ellenében, nem tagok biztositék vagy egy tag jótállása mellett kaphatnak belőle kölcsön könyveket. Az 1902. évben 2432 egyén használt 3169 kötetet, 3278 egyén kikölcsönzött 3979 kötetet.

Évi javadalmazása 5600 korona a társulat pénztárából. 1902-ben 5554 kor. 16 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Ráth Arnold.

*Kátai Gábor, A kir. magyar természettudományi társulat története alapittatásától fogva maig. (Pest, 1868.) — A kir. magyar természettudományi társulat multja és jelene. (Budapest, 1885.) — Die Vergangenheit und Gegenwart der kön. ung. Naturwissenschaftlichen-Gesellschaft. (Budapest, 1885.) — Le passé et le présent de la Societé royale Hongroise des sciences naturelles. (Budapest, 1885.) — A kir. magyar természettudományi társulat emlékkönyve. (Budapest, 1892.) — Somogyi Rudolf, A kir. magyar természettudományi társulat könyveinek czimjegyzéke. (Pest, 1866.) — U. az. (Pest, 1871.) — Bene Rudolf és Somogyi Rudolf, U. az. (Budapest, 1873.) — Heller Ágost, U. az. (Budapest, 1877.) — U. az. (Budapest, 1886.) — Ráth Arnold, U. az. (Budapest, 1901.)*

---

## 153. A kir. orvos-egyesület könyvtára.

(VIII., Szentkirályi-utcza 21. sz.)

1840-ben, dr. Stessel Lajos 2500 kötetnyi könyvtárából keletkezett. Nagyobb adományokkal Flór Ferencz, Jankovich Antal, Würtler József, Tóth Nep. János, Grosz Xav. Ferencz, Hirschler Ignácz (1882-ben) és Pollák Henrik (1894-ben) gyarapitották. Évi gyarapodásáról az egyesület évkönyvei adnak felvilágositást.

Állománya 13,995 kötet és füzet, nyolcz teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem hétköznapokon d. e. 9-től 2-ig és d. u. 4-től 8-ig nyitva áll. Egyesületi tagok és időhöz kötött elnöki engedélylyel nem tagok is használhatják. Az 1902. évben 1150 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 7300 kor. 1902-ben 7146 kor. 65 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* dr. Temesváry Rezső; *másodkönyvtárnok:* dr. Győry Tibor.

*Török Lajos és Temesváry Rezső, A budapesti kir. orvosegyesület könyvtárának betürendes katalogusa. (Budapest, 1896.) — Török Lajos és Temesváry Rezső, A budapesti kir. orvosegyesület könyvtárának szakkatalogusa. (Budapest, 1898.) — A budapesti kir. orvosegyesület könyvtárkatalogusa. (Budapest, 1900.) — A budapesti kir. orvosegyesület könyvtárkatalogusának folytatása. (Budapest, 1901.) — Ugyanaz. (Budapest, 1902.) — Ugyanaz. (Budapest, 1903.)*

---

## 154. A m. kir. földtani intézet gyüjteményei.

(VII., Stefánia-ut 14. sz.)

### *a)* Könyvtár és térképtár.

1868-ban alapittatott. 1876-ban a magyarhoni földtani társulat könyvtárával gyarapodott. Nagyobb adománynyal dr. Semsey Andor tisztb. igazgató gyarapitotta.

Állománya 18,179 kötet és 7156 db térkép, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

Az intézet tagjai használják. Idegenek igazgatói engedélylyel hétköznapokon délelőtt 12-től 1-ig használhatják. Kölcsön

csak a magyarhoni földtani társulat tagjai kaphatnak belőle igazgatói engedélylyel.

Évi javadalmazása 2400 kor. a m. kir. földmivelésügyi minisztériumtól.

*Könyvtárkezelő:* Bruck József.

*b)* Földtani gyüjtemény.

1868-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Semsey Andor gyarapitotta.

Főképen az országos részletes geologiai felvételek anyagából, geolog.-technologiai és összehasonlitó gyüjteményekből áll, üveges szekrényekben és fiókokban kiállitva.

Katalogusa van.

A közönség minden vasárnap és csütörtökön d. e. 10-től 1-ig dijtalanul megtekintheti, más napokon, hétfő és péntek kivételével, d. e. 10-től 1-ig egy korona belépődij lefizetése mellett.

Gyarapodását első sorban az intézeti alkalmazottak országos felvételeiből nyeri. Az intézet 1902. évi összes kiadása 192.130 korona. 1903. évi összes költségvetése 195.000 korona.

*Az intézet igazgatója:* Böckh János min. tanácsos.

*Matyasovszky J., A m. k. földtani intézet könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1875.) — Farkass Róbert, A m. kir. földtani intézet könyv- és térképtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1884.) — Bruck József, A m. k. földtani intézet könyv- és térképtárának I., II., III., IV. és V. pótczimjegyzéke. (Budapest, 1886—1903.) — A m. földtani intézet és múzeuma. (Természettud. Közlöny, 1900. évf.) — Böckh János és Szontagh Tamás, A magyar kir. földtani intézet. (Budapest, 1900.)*

---

## 155. *A m. kir. József-müegyetem gyüjteményei.*

(VIII., Muzeum-körut 6—8. sz.)

*a)* Könyvtár.

1846-ban keletkezett, mint az 1844-ben alapitott ipartanoda könyvtára. Nagyobb gyarapodást Horváth Ignácz és br. Eötvös József hagyatékaiból, továbbá a budapesti és bécsi akadémiák adományaiból nyert. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 66.425 kötet és 148 térkép. három teremben elhelyezve. külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula - katalogusa van.

Az olvasóterem minden hétköznap d. u. 4-től 8 óráig nyitva áll. A müegyetemi tanárokon kivül belépő-jegygyel a hallgatók és müszaki férfiak is használhatják. A müegyetem tanárain kivül 20 korona betét lefizetése mellett müegyetemi hallgatók is kaphatnak belőle kölcsön könyveket. 1902-ben 20.689 egyén használta a könyvtárt.

Az 1902. évben 24.443 kor. 03 fillér fordittatott gyarapitására, ebből 3043 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése: 10.720 kor. személyi kiadásokra, 25.000 kor. dologi kiadásokra, 6600 kor. kiegészités; összesen 31.600 korona.

*Könyvtárnok:* Rados Gusztáv müegyetemi tanár; *könyvtárőr:* Nagy Sándor.

### *b)* Növénytani gyüjtemény.

1872. október 1-én keletkezett.

A gyüjtemény állománya szekrényekben és ládákban van elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása változó.

### *c)* Zoologiai gyüjtemény.

1857-ben keletkezett.

Állománya 15.326 állat, köztük 17 emlős, 142 madár, 213 hüllő és kétéltü, 489 hal, 10.468 rovar és 3997 egyéb alsóbbrendü állat; 377 db paleontologiai tárgy, 691 db boncztani preparatum, 237 db mikroskopiai preparatum, 44 db utánzat, 6 db biologiai preparatum és 49 db ipari állattani tárgy.

Leltára van.

Az 1902. évben 1600 kor. fordittatott gyarapitására.

*A gyüjtemény őre:* dr. Daday Jenő müegyetemi ny. r. tanár; tanársegéd: Bernáth János.

### *d)* Ásvány- és földtani gyüjtemény.

Ez idő szerint még a kezdetleges fejlődés állapotában van.

*A m. kir. József müegyetem könyvtárának czímjegyzéke. (Budapest, 1874.) — U. annak II. kiadása. (Budapest, 1893.) — Függelék u. ahhoz. (Budapest, 1900.)*

---

## 156. Magyar királyi kereskedelmi múzeum.

(V., Váczi-körut 32. sz. és városligeti iparcsarnok.)

### a) Könyvtár.

1890-ben keletkezett.

Állománya 1903. január hó 1-én 3205 kötet, 9271 füzet, öt teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetességei: keleti hivatalos és közgazdasági lapok, külföldi konzuli jelentések és külföldi kereskedelmi, ipari és vámtörvények gyüjteményei, bel- és külföldi kereskedelmi és ipari czimtárak, terjedelmes csoporttal a bel- és külföldi kiállitások programmjaiból, szabályzataiból, katalogusaiból stb.

Czédula-katalogusa, nyomtatott szaklajstroma és betüsoros mutatója van.

Használatáról a kereskedelemügyi m. k. miniszter 1900. április 11-ikén 22,659/IX. szám alatt jóváhagyott szabályzata intézkedik.

Az olvasótermet mindenki szabadon használhatja. Egyesek pénzbeli biztositék letevése mellett, testületek és hatóságok e nélkül is kaphatnak belőle kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása 3600 kor. a m. k. kereskedelemügyi minisztériumtól.

*Könyvtárnok:* Sarkadi Antal.

### b) Ipari és kereskedelmi gyüjtemények.

1887-ben a kiállitási iparcsarnokban állandó kiállitás nyilt meg, hogy a hazai ipar fejlődését állandóan bemutassa. A millennáris kiállitás után ujabb lendületet vett az eszme, s 1897-ben megnyilt a kereskedelmi múzeum állandó tárlata.

Állománya több ezer tárgy, melyek a következő csoportokba vannak osztva: bányatermékek, kő- és czementipar, vas- és fémipar, gépek és gépfelszerelések, jármüvek, faipar, bőripar, agyag- és üvegipar, vegyészeti ipar, papir- és sokszorositó ipar, élelmi iparczikkek, fonó-szövőipar, ruházati ipar, butoripar és lakberendezés, háziipar, malommodellek és keleti mintatár.

A kereskedelem történetére vonatkozó oklevelek, czéhiratok, pecsétek stb a múzeum történeti osztályában vannak kiállitva.

A közönség mindennap dijtalanul megtekintheti.

*A hazai termékek állandó kiállitására vonatkozó szabályzatok. (Budapest, 1886. és 1893.) — A hazai termékek állandó kiállitásának katalogusa. (Budapest, 1888.) — A magyar keres-*

*kedelmi múzeum könyvtárának katalogusa. (Budapest, 1892. és 1897.) — Le musée commercial hongrois. (Budapest, 1895.) — Magyar kereskedelmi múzeum. (Budapest, 1896.) — Az állandó kiállitás katalogusa. (Budapest, 1897.) — A m. k. kereskedelmi múzeum nyilv. könyvtárának ügykezelésére és használatára vonatkozó szabályzat. (Budapest, 1900.) — A m. kir. kereskedelmi múzeum nyilv. könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1901.)*

## 157. *A m. kir. központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára.*

(II., Oszlop-utcza 3/a.)

Alapját dr. Keleti Károly igazgató a külföldi statisztikai hivatalokkal megkezdett csereviszony által vetette meg 1867-ben. Sokat tett e részben az 1876-ban Budapesten tartott IX. nemzetközi statisztikai kongresszus, mely könyvészeti kiállitással volt egybekötve. A könyvtár ügykezelését és használatát ujabban a kereskedelemügyi m. k. miniszter 1898. évi január 2-ikán 8339/1897. eln. szám alatt kiadott szabályzata irja körül.

Állománya 86,402 kötet, 28 kézirat s 345 térkép és grafikai rajz, három teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel és dolgozószobákkal.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára, vasárnap és ünnepnapok kivételével, d. e. 10-től d. u. 1 óráig nyitva áll. Az olvasóterem látogatói, ha csak a könyvtár tisztviselői előtt nem ismert személyek, foglalkozásukat és társadalmi állásukat igazolni tartoznak. A statisztikai hivatal és más országos intézetek tisztviselőin kivül azok kölcsönözhetnek ki könyveket, kik a statisztikai hivatal igazgatójától erre engedélyt nyernek. 1902-ben az olvasóteremben 1245 egyén 5569 kötetet használt.

Évi javadalmazása 4000 kor. a m. kir. kereskedelemügyi minisztériumtól. Az 1902. évben 4892 kor. 90 fillér fordittatott gyarapitására. 1902. évi gyarapodása 2838 kötet és 209 térkép. A hazai müveket a könyvtár az 1897. évi XXXV. t.-czikk alapján mint kötelespéldányokat kapja a nyomtatóktól.

*Könyvtárnokok:* Farkasfalvi Imre stat. hivatali főtiszt és Tettey Emil stat. hivatali tiszt.

*A statisztikai osztály könyv- és térkép-gyüjteményének lajstroma 1867/68-ról. (Hivatalos Statisztikai Közlemények, I. évf. 3. f. és VI. évf. 4. f.) — Az orsz. magy. kir. statisztikai hivatal könyv- és térkép-gyüjteményének jegyzéke 1869. és*

*1870-ről. (U. ott, IV. évf. 4. f.) — U. az az 1871. és 1872-ik évekről. (U. ott.) — Findura Imre, Az orsz. m. kir. statisztikai hivatal könyvtárának és térkép-gyüjteményének czimjegyzéke 1867—1884. (Budapest, 1885.) — A magy. kir. központi statisztikai hivatal nyilv. könyvtárának és térkép-gyüjteményének czimjegyzéke. (Budapest, 1898.) — A m. k. központi statisztikai hivatal nyilv. könyvtárának és térkép-gyüjteményének ügykezelésére és használatára vonatkozó szabályzat. (Budapest, 1898.)*

---

## *158. M. kir. mezőgazdasági múzeum.*

(VII., Városliget, Széchenyi-sziget.)

*a)* Mezőgazdasági gyüjtemények.

A földmivelésügyi m. kir. miniszter 1896-ban az orsz. magyar gazdasági egyesület kezdeményezésére alapitotta azon czélból, hogy az ország mezőgazdaságára vonatkozó tárgyakat és emlékeket összegyüjtse s nyilvánosan kiállitva bemutassa. Anyagának zömét az 1896-iki ezredéves országos kiállitásból nyerte. Ujabban az 1900. évi párisi nemzetközi kiállitásból visszakerült tárgyakkal tetemesen gyarapodott.

A kiállitott tárgyak a következő osztályokban vannak csoportositva: talaj- és trágyaismeret 1098 db; gazdasági növénytermelés, erdészet és gyümölcsészet 5091 db: szőlőmivelés és borászat 633 db: gazdasági állattenyéstés 2433 db; baromfitenyésztés 497 db; méhészet 337 db; selyemtermelés 951 db; halászat 207 db; gazdasági gépek és eszközök 931 db; gazdasági épületek 179 db; gazdasági ipar 598 db; vizépitészet 891 db: háziipar 609 db; mezőgazdasági statisztika 264 db; állam- és magánbirtokok 948 db; gazdasági, történeti és emléktárgyak 432 db; gazdasági szakoktatás 460 db; mezőgazdasági munkásügy 398 db; erdészet 2416 db; vadászat 469 db; társországok 707 db: különfélék 20 db; összesen 20.569 db.

Az oklevelek, metszetek, érmek stb. a múzeum történelmi osztályában vannak kiállitva.

A gyüjtemények hétfőn és az ünnepeket követő napok kivételével naponként d. e. 9-től d. u. 1-ig, vasár- és ünnepnapokon d. e. 9-től d. u. 2-ig megtekinthetők. Az 1902. év folyamán 191.302 látogató tekintette meg.

1902. évi javadalmazása 35.182 kor. a m. kir. földmivelésügyi minisztériumtól.

A múzeum uj épületei közül a renaissance-épület 1903-ban, a Vajda-Hunyadvári épület 1904-ben készült el.

*b)* Könyvtár.

1896-ban, a múzeummal egyidejüleg keletkezett. Gyarapitásánál a kitüzött főczél: 1. a magyar nyelvü mezőgazdasági müvek és folyóiratok összegyüjtése, 2. a Magyarország területén bármely nyelven megjelent ilynemü nyomtatványok és 3. a hazai mezőgazdaságra vonatkozó külföldi müvek megszerzése, hogy e könyvtár a hazai mezőgazdasági és a mezőgazdaságra vonatkozó idegen nyelvü irodalomra nézve forrásul szolgálhasson.

Állománya 9407 kötet és füzet.

Leltára és czédula-katalogusa van; szaklajstroma most készül.

Az érdeklődők a múzeum igazgatóságától nyert külön engedélylyel tekinthetik meg.

*Igazgató:* Balás Árpád kir. tanácsos.

## *159. A m. k. orsz. meteorologiai és földmágnességi intézet gyüjteményei.*

(II., Fő-utcza 6. sz.)

*a)* Könyvtár.

1870-ben keletkezett.

Állománya 5468 kötet, 2526 füzet és 26,541 térkép, három teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

Csak az intézeti tisztviselők használják.

1902. évi javadalmazása 1600 koronát tett ki.

*Könyvtárőr:* Szalay László asszisztens.

*b)* Múzeum. (Ó-Gyalla.)

Az 1896-ban dr. Konkoly Thege Miklós intézeti igazgató buzgólkodásával létrehozott gyüjtemény vetette meg alapját. Gr. Széchényi Béla a keletázsiai utazásánál használt műszerekkel, gr. Károlyi Sándor, Steinheil müncheni és Merz Zsigmond braunschweigi optikusok, a Calderoni és társa budapesti czég és Lambrecht Vilmos göttingai gyáros régibb és ujabb fizikai és optikai műszerekkel gyarapitották. A múzeum az 1900. év folyamán Budapestről az ujonan épült ó-gyallai m. k. orsz. meteorologiai és földmágnességi obszervatórium nagy fizikai termébe helyeztetett át.

Állománya körülbelül 460 db múzeumi tárgy, melyek 8 csoportba vannak beosztva, u. m. I. csillagászati, II meteorologiai, III. physikai és chémiai, IV. optikai, V. mérnöki-

műszerek, továbbá VI. fényképek, képek és tervrajzok, VII. könyvek és VIII. ereklyék és különfélék.

Kiválóbb nevezetessége a Reichenbach-Liebherr-féle magassági kör, melyet Merz Zsigmond ajándékozott.

Szerzeményi naplója van.

Az obszervatórium látogatói bármikor megtekinthetik.

Csupán adományokból gyarapodik.

*c)* Az ó-gyallai m. kir. meteorologiai és földmágnességi obszervatórium könyvtára.

1900-ban keletkezett.

Adományokkal dr. Konkoly Thege Miklós gyarapitotta.

Állománya 1343 kötet, 982 füzet és 332 térkép, két szobában elhelyezve.

Katalogusa van.

Az intézeti tisztviselők használják.

1902-ben 500 korona fordittatott gyarapitására. 1902. évi gyarapodása 2068 db.

*A* b) *és* c) *alatti gyüjtemények őre:* Réthly Antal asszisztens.

*Raum Oszkár, Egy uj múzeumról. (Időjárás, I. évf. 1888.) — Raum Oszkár, Vázlatok egy múzeum történetéből. (Az ó-gyallai obszervatórium ünnepi emlékkönyvében. Budapest-Ó-Gyalla, 1900.) — Kováts Károly, A meteorologiai intézet könyvtárának fejlődése 1870-től napjainkig. (Budapest, 1900.) — Réthly Antal, A meteorologiai és csillagászati múzeum tárgymutatója. (A meteorologiai intézet 1902. évi III. müködési jelentésében és mint különlenyomat.) — A m. k. orsz. meteorologiai és földmágnességi intézet könyvtárába 1902. évben ajándék és vétel utján szerzett könyvek. (Budapest, 1902.) — Szalay László, A m. k. orsz. meteorologiai és földmágnességi intézet könyvtárának név- és tárgymutatója. (Budapest, 1902.) — Réthly Antal, Az ógyallai m. k. orsz. meteorologiai és földmágnességi observatorium könyvtárának név- és tárgymutatója. (Budapest, 1903.)*

---

## *160. M. kir. technologiai iparmúzeum.*

(VIII., József-körut 6. sz.)

Alapját az országos magyar iparegyesület vetette meg, midőn 1879-ben a m. k. vallás- és közokt. minisztériumnál egy technologiai iparmúzeum felállitása iránt lépéseket tett.

(Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

*a)* Szakkönyvtár és rajzgyüjtemény.

1881-ben keletkezett.

Állománya 9815 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, leltára, czédula-katalogusa és szaklajstroma van.

Használók számára az olvasóterem naponként d. e. 9-től 1 óráig, továbbá szerdán este 6 és 8 óra közt nyitva áll. Kölcsön biztosíték mellett 3 heti használatra adnak ki könyveket. 1902-ben 4663 egyén 7077 kötetet használt, 534 egyén 607 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 5000 kor. fordittatott gyarapitására. Gyarapodása 652 kötet, ebből 415 kötet vásárlás utján szereztetett be. 1903. évi költségvetése 2050 kor. személyi kiadás, 8000 kor. beszerzésekre.

*Könyvtárnok:* Grünwald István.

*b)* Ipari gyüjtemények.

Állományuk 24,002 db, melyek szerszám- és géptárra, továbbá minta-gyüjteményre oszlanak, hét teremben elhelyezve.

Megtekinthetők naponként d. e. 9-től 1-ig és szerdán este 6-tól 8-ig. Az 1902. év folyamán 28,704 látogató tekintette meg.

A múzeum 1902. évi javadalmazása személyi kiadásokra 37,680 kor., dologi kiadásokra 46,800 kor.

*Főigazgató:* Hegedüs Károly; *tanárok:* Straub Sándor és Mezey Bertalan; *titkár:* Guzelnigg Ernő.

*A magy. kir. technologiai iparmúzeum közleményei I—XV. évf. (Budapest, 1888—1902.) — Grünwald István, A magy. kir. technologiai iparmúzeum és a budapesti magy. kir. áll. ipariskola egyesitett szakkönyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1898.) — Táborszky Ottó és Hegedüs Károly, Jelentés a magy. kir. technologiai iparmúzeum 1898/99. évi müködéséről. (Budapest, 1899.)*

## *161. A magy. kir. tudomány-egyetem könyvtára.*

(IV., Ferencziek-tere 5. sz.)

Keletkezésének ideje összeesik a nagyszombati érseki egyetemnek 1635 május 13-ikán történt alapitásával. Kezdetben a nagyszombati jezsuita rend tulajdona volt. A nagyszombati érseki egyetem 1770-ben királyivá lett, a jezsuita rend pedig

1773-ban feloszlattatván, könyvtára 1774. aug. 19-ikén az országos jellegüvé lett egyetemnek adományoztatott. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya circa 300,000 kötet mű, 40,186 apró nyomtatvány, továbbá 1607 db és 441 kötet kézirat; ezek között 723 ősnyomtatvány, 475 magyar nyelvü és 620 latin nyelvü régi hazai nyomtatvány, 410 db 1711. előtti magyar vonatkozásu idegen nyomtatvány; továbbá oklevél-, térkép- és metszetgyüjteménye is van. Mindezek nyolcz teremben, hét szobában és két olvasóteremben vannak elhelyezve.

A könyvtár kiválóbb nevezetességei: 12 db Korvin-kódex; a régi magyar nyelvemlékek közül a Nádor-kódex, Winkler-kódex, Cornides-kódex, Sándor-kódex, Bod- és Weszprémi-kódex; Kaprinai, Hevenessy, Pray kézirat-gyüjteményei; ezenkivül Káldy bibliájának eredeti kézirata, Pázmány Péter és Cornides eredeti kéziratai; továbbá két tészta-nyomás (empreintes en pate), két serét-nyomás (manière criblèe), Erasmus mester rézmetszete a XV. századból; az ősnyomtatványok közül Vespucci Americo levele 1504-ből; az első német ujság 1505-ből; Speculum Passionis, Theuerdank, (mindkettő Hans Schöfleintől illusztrálva); a legelső magyarországi nyomtatvány: az 1473. évi Cronicon Budense és a legelső magyar nyomtatvány: Komjáthi Szent Pál forditása stb.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Látogatók számára, hétfő és ünnepnapok kivételével, d. e. 9-től 2 óráig és d. u. 3-tól 8 óráig nyitva áll. Minden 16 évet betöltött és tisztességesen öltözött egyén az igazgatóság által egy tanévre kiállitott látogatási jegy felmutatása mellett használhatja, de első sorban az egyetem hallgatói.

Kölcsön biztositék letétele nélkül egyetemi tanárok és azok kapnak belőle könyveket, kiknek erre az egyetemi tanács engedélyt ad, minden más személy biztositék letétele mellett.

Évi javadalmazása: személyi járandóságok 46,187 kor., könyvtári évi átalány 39,000 kor., épületfentartási költségek circa 15,000 kor.

A könyvtár az egyetemi tanács felügyelete alatt áll.

*Könyvtárigazgató:* dr. Ferenczi Zoltán, egyet. ny. rendkiv. tanár; *I. őr:* dr. Máté Sándor; *II. őr:* Kudora Károly; *I. tiszt és cz. őr:* Dedek Crescens Lajos; *II. tiszt:* dr. Dézsi Lajos; *III. tiszt:* Tetzel Lőrincz; *kisegitő tisztek:* dr. Barbul Jenő és Fiáth Károly István; *gyakornok:* Grósz Géza.

*Pray Georgius. Index variorum librorum bibliothecae universitatis regiae Budensis. 2. k. (Buda, 1780—81.) — Márki*

*József, Czimmutató a magy. kir. egyetem s Pest város könyvtárainak magyar, német, latin s franczia nyelven irott jogi és államtani összes müveihez. (I. füzet. Pest, 1865; II. füzet. Buda, 1869.) — Toldy Ferencz, Egy országos intézet veszedelmének története. (Pest, 1870.) — A budapesti magy. kir. egyetemi könyvtár értesitője. A könyvtár gyarapodásai 1874-ben. (Budapest, 1874—75.) — Márki József, Könyvtári nefelejts, vagy a budapesti magy. kir. tudomány-egyetem könyvtárának rövid ismertetése. 1778—1874. (Budapest, 1874.) — Ügyviteli utasitás a budapesti k. m. tud. egyetemi könyvtár számára. (Budapest, 1875.) — A könyvtár gyarapodásai 1875-ben. (Budapest, 1876.) — Id. Szinnyei József, Az egyetemi könyvtár rendezéséről. (Magyar Könyvszemle, 1876. évf.) — Jelentés a budapesti tud. egyetem könyvtárának gyarapodásáról és forgalmáról 1876-ban. (U. ott.) — A budapesti m. kir. tudományegyetem könyvtárának czimjegyzéke. I. Kézikönyvtár. (Budapest, 1876.) — II—XXVIII. kötet, 1877—1903. évi gyarapodás. (Budapest, 1878—1904.) — Szilágyi Sándor, Régi hazai könyvfeljegyzések a budapesti egyetem könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1879—80. évf.) — Jelentés a budapesti egyetemi könyvtár állapotáról 1879-ben. (U. ott, 1879. évf.) — A budapesti magy. kir. egyetemi könyvtár codexeinek czimjegyzéke. (Budapest, 1881.) — Catalogus codicum bibliothecae universitatis Budapestiensis. (Budapest, 1881.) — Kudora Károly, A budapesti m. kir. tudomány-egyetem segédkönyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1884.) — A hirlapok és folyóiratok czimjegyzéke a budapesti egyetemi könyvtárban. (Budapest, 1886.) — Folyóiratok, hirlapok 1902. deczember 31-ig. (Budapest, 1902.) — Id. Szinnyei József, Könyvtári emlékek. (Budapest, 1887.) — A budapesti magyar kir. egyetemi könyvtár kézirataínak czimjegyzéke. I. Rész. (Budapest, 1889.) — II. Rész. (Budapest, 1894.) — II. köt. (III—IV. rész) sajtó alatt. — Szilágyi Sándor, Jelentés a budapesti m. k. tud. egyetem könyvtárának rendezéséről, gyarapodásáról és forgalmáról 1891-ben. (Magyar Könyvszemle, 1892/93. évf.) — Szilágyi Sándor, Jelentés a budapesti egyet. könyvtár állapotáról 1893-ban. (U. ott, 1894. évf.) — U. az 1894-ben. (U. ott, 1895. évf.) — Máté Sándor, A budapesti m. kir. tudomány-egyetem könyvtára. 1774—1895. (Budapest, 1896.) — A budapesti m. tud. egyetem könyvtára 1895-ben, 1896-ban, 1897-ben, 1898-ban, 1899-ben, 1900-ban, 1901-ben, 1902-ben és 1903-ban. (Magyar Könyvszemle, 1896., 1897., 1898., 1899., 1900., 1901., 1902., 1903. és 1904 évf.) — Dr. Illésy János, Az egyetemi könyvtár megvizsgálása 1780-ban. (Magyar Könyvszemle, 1897. évf.) — Szabályzat a budapesti tud. egyetemi könyvtár részére. (Budapest, 1898.) — Jelentés a budapesti*

*m. k. tudomány-egyetem 1901. évi állapotáról. (Budapest, 1902.) — Kivonat a budapesti egyetemi könyvtár ügyviteli szabályzatából. (Budapest, 1902.) — Ügyviteli szabályzat a budapesti egyetemi könyvtár részére. (Budapest, 1902.)*

## 162. *Magyar nemzeti múzeum.*

(VIII., Múzeum-körut 14—16. sz.)

Gróf Széchényi Ferencz, m. k. főkamarásmester, 1802 november 25-ikén kelt alapitó-levelével könyvtárát és ezzel kapcsolatos térkép- és éremgyüjteményét egy magyar nemzeti múzeum létesitésére nemzetének felajánlva, megvetette alapját az első hazai nyilvános múzeumnak, melyre az a feladat várt, hogy a nemzet kulturájának emlékeit összegyüjtse és a jövő számára megőrizze. I. Ferencz király ez alapitást ugyanazon év november 26-ikán jóváhagyta, az országgyülés az 1807. évi XXIV. törvényczikkbe iktatta, József nádor pedig az uj intézetet szervezeti szabálylyal látta el, melynek értelmében a közvetlen vezetés a nádort illette meg. Grassalkovich Antal herczeg Hatvani-utczai telkét az épitendő múzeumnak adományozta, s a nemzet minden társadalmi rétegében megindult a gyüjtés egy nemzeti múzeumi alap létesitésére, melynek e czélra 1.107,046 koronát sikerült összehozni. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A magyar nemzeti múzeum mai szervezete szerint a következő, egymástól belső ügykezelés tekintetében elkülönitett osztályokból áll: Széchényi-országos-könyvtár, 2. érem- és régiségtár, 3. képtár, 4. néprajzi osztály, 5. állattár, 6. növénytár, 7. ásvány- és őslénytár.

Az egyes osztályok, a könyvtár kivételével, melynek használatát külön szabályzat állapitja meg, hetenként két napon dijtalanul tekinthetők meg, és pedig a természetrajzi gyüjtemények hétfőn és csütörtökön, a régiségtár kedden és pénteken, a képtár szerdán és szombaton. Más napokon 1 korona belépődijért látogathatók. Vasárnap és ünnepnapokon ismét az osztályok egyike sorrend szerint felváltva ingyen tekinthető meg.

Az 1903. esztendőben a Nemzeti Múzeumnak 521,420 ingyenes és 1752 fizető látogatója volt.

Az intézet 1903. évi rendes javadalmazása 463,419 koronára rugott, rendkivüli javadalmazása 48,000 koronát tett ki. A rendes javadalomból 227,189 korona esett a személyi, 236,230 korona a dologi kiadásokra.

*A magyar nemzeti múzeumi tanács elnöke:* a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter; *másodelnöke:* Bubics

Zsigmond v. b. t. t., kassai püspök; *tagjai:* gróf Andrássy Tivadar v. b. t. t.; gróf Apponyi Sándor v. b. t. t.; Forster Gyula miniszt. tanácsos; Fraknói Vilmos arbei vál. püspök, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelője; gróf Kuun Géza, v. b. t. t.: Semsey Andor m. nemzeti múzeumi tiszteletb. őr; gróf Széchényi Béla v. b. t. t.; gróf Teleki Sándor orsz. képviselő; Thaly Kálmán orsz. képviselő; gróf Zichy Jenő v. b. t. t.; *jegyzője:* dr. Esztegár László nemz. múzeumi őr.

*Igazgató:* Szalay Imre min. tanácsos; *titkár:* Tóth Árpád. (A többi tisztviselőket lásd az illető osztályoknál.)

***Museum hungaricum. (Buda, 1807.) — Das ungarische National-Museum zu Pesth. (Bécs, 1814.) — Museum nationale Hungaricum. (Buda, 1815.) — Miller Jac. Ferd., Acta litteraria Musei Nationalis Hungarici. (Buda, 1816. és 1818.) — Hivatalos tudósitás a magyar nemzeti múzeum állapotjáról. (Pest, 1835.) — Kubinyi Ágoston, A magy. nemzeti múzeum. (Pest, 1848. és 1861.) — Dux Adolf, A magyar nemzeti múzeum. (Pest, 1857.) — Dux Adolf, Das ung. Nationalmuseum in Pest. (Pest, 1858.) — Mátray Gábor, A magyar nemzeti múzeum korszakai. (Pest, 1868.) — Báró Radvánszky Béla, A nemzeti múzeum ügyeinek megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. (Magyar Könyvszemle, 1881. évf.) — A magyar nemzeti múzeum. (Magyar Szalon, 1888. évf.) — A magyar nemzeti múzeum szervezete és szolgálati szabályzata. (Budapest, 1889. és 1898.) — A magyar nemzeti múzeum 1802—1895. (Budapest, 1896.) — A magyar nemzeti múzeum. (Magyar Szalon, 1898. évf.) — Jelentés a magyar nemzeti múzeum 1898. évi állapotáról. (Budapest, 1899.) — Jelentés a magyar nemzeti múzeum 1899. évi állapotáról. (Budapest, 1900.) — Jelentés a magyar nemzeti múzeum 1900. évi állapotáról. (Budapest, 1901.) — Jelentés a magyar nemzeti múzeum 1901. évi állapotáról. (Budapest, 1902.) — A magyar nemzeti múzeum multja és jelene. (Budapest, 1902.) — Jelentés a magyar nemzeti múzeum 1902. évi állapotáról. (Budapest, 1903.)***

## 1. Széchényi-országos-könyvtár.

A nagyczenki könyvtár, melyet gróf Széchényi Ferencz 1802-ben nemzetének ajándékozott, mintegy 15,000 nyomtatványból, mintegy 2000 kéziratból, jelentékeny térkép- és metszetgyüjteményből és sok oklevélből állott, melyek darabszáma összesen meghaladta a huszezret. Ez anyagot, mint a magyar

nemzeti múzeum alapját és első osztályát, 1803-ban vette át a József nádor által Széchényi ajánlatára könyvtárőrré kinevezett Miller Jakab Ferdinánd, nagyváradi liczeumi tanár. A könyvtár a Ferencz-rendiek kolostorában 1803 decz. 10-ikén nyilt meg a közönség számára, s naponként délelőtt és délután hat órán át állott az olvasók rendelkezésére. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A könyvtár négy osztályra oszlik, u. m.: nyomtatványok, kéziratok, hirlapok osztályára és levéltárra.

## a) Nyomtatványi osztály.

Állománya az 1900. évi juliusban tartott revizió szerint 357,687 kötet, köztük 179,109 db apró nyomtatvány, tiz teremben és egy zárt folyosón elhelyezve. E helyiségeket a földszinten a köteles példányok átvételére szolgáló két terem és a kiselejtezett duplumok elhelyezésére használt raktárak egészitik ki. Kiválóbb nevezetességei a régi magyar nyomtatványok. melyek száma immár 2244, köztük 1187 magyar nyelvü és 1057 idegen nyelvü. A legelső magyar nyelvü nyomtatvány Heyden Seebald, Puerilium colloquiorum formulae (Krakkó, 1533.) czimü munkája, ezt követi a Szent Pál levelei forditásának első kiadásából meglevő egyetlen levél s harmadikul ugyanezen munka második kiadásának egy példánya. Az 1711 előtti hazai idegen nyelvü nyomtatványok között legnevezetesebbek az 1473. évi budai krónika és az 1494. évi zenggi glagol misekönyv. Ősnyomtatvány összesen 1100 db van, ezek között legrégibb: Cicero, De Oratore ad Quintum fratrem. (Subiaco, 1465.)

A nyomtatványi osztály anyagáról van 1058 tokban elhelyezett czédula-katalogus mintegy 500,000 czimlappal, továbbá szaklajstrom 120 kötetben és külön katalogusok az 1711 előtti hazai magyar és idegen nyelvü nyomtatványokról, végül az ősnyomtatványokról, összesen 4 kötetben.

Van nyilvános olvasóterme és külön helyisége szakemberek részére, mintegy 100 személyre berendezve. Az olvasóterem szeptember 1-től junius 30-ig, az ünnep- és vasárnapokat s a nagyhét három utolsó napját kivéve, naponként d. e. 9-től 1-ig nyitva áll. Használatra feljogositó látogatási jegyet, megfelelő igazolásra, minden 16 évet betöltött, tisztességesen öltözött egyén kaphat. Az épület földszintjén délutáni dolgozószoba áll a tudományos buvárkodást végző szakemberek rendelkezésére, ez azonban csak kivételes és sürgős szükség esetén vehető igénybe a könyvtár-igazgató engedélyével, melyet esetről-esetre egy nappal előbb kell kikérni. Az olvasóteremben az

1903. év folyamán 22,568 egyén 53,866 kötetet használt, 2272 téritvényen 4742 kötet kölcsönöztetett ki.

A kikölcsönzés csak szakembereknek és kiváló társadalmi állást betöltő egyéneknek van megengedve, s tartama két hónapot nem haladhat meg. Kéziratok, oklevelek, unikumok s becsesebb müvek csupán közintézeteknek adatnak ki tudományos használatra. Vidéki közintézetek hivatalos megkeresésére, hivatalos helyiségben leendő használatra kaphatnak kölcsön könyveket. Külföldi intézetekre nézve a viszonosság elve szolgál irányadóul.

1903-ban 18,198 kor. 36 fillér, 935 márka, 226 frank és 90 lira fordittatott gyarapitására. 1903. évi összes gyarapodása 45465 db, ebből 28,823 db apró nyomtatvány.

*b)* Kézirattár.

Állománya mintegy 15,000 kötet kézirat és több ezerre menő irodalmi levél. A középkori latin kódexeks záma 349, és pedig 1 db a VIII. századból, 1 db a IX., 2 db a X., 4 db a XI., 27 db a XII., 45 db a XIII., 65 db a XIV., 206 db a XV. és XVI. századokból. Nevezetesebbek: Sancti Pauli epistolae ad Romanos et Corinthios (IX. sz.), a deákii misekönyv (Pray-kódex), a Hartvik-legenda (XII. sz.), Szent Erzsébet élete XIV. sz.), Budai Mihály agendái (XIV. sz.), Zsámboki bibliája (XIV. sz.), Janus Pannonius, Opera metrica et prosaica (XV. sz.), Nagylaki István breviariuma (XV. sz.), Michael de Hungaria beszédei (XV. sz.), Ranzanus Annalesei (XV. századi diszes hártya-kézirat II. Ulászló és Bakócz Tamás biboros czimereivel), a dubniczi krónika (1479.) és számos magyarországi misekönyv a XIV—XV. századból stb. Német kódex van 30 db, olasz 2 db (XV. sz.), hollandi 5 db, cseh 1 db, ó-szláv 2 db, görög 1 db. A kézirattár kiválóbb nevezetességei: 19 db magyar nyelvemlék, és pedig: a halotti beszéd és könyörgés a XIII. század elejéről a Pray-kódexben, Szabács viadala (1476.), a Batthyány-misekönyv magyar naptárbejegyzései (1489.), a Margit-legenda (1515), a Jordánszky-kódex töredéke (1516—19.), a Gömöry-kódex (1516.). Szent Domonkos élete (1517.), a Horvát-kódex (1522.), a Vitkovics-kódex (1525.), Geszthy László deák éneke (1525.), a Kazinczy-kódex (1526.), az Érdy-kódex (1526—27.). a Peer-kódex, a Csizió és imakönyv, a Simor-kódex, Szent Krisztina élete, a Kulcsár-kódex (1539.), a Nagyheti énekkönyv és a Nevezetes évek Magyarország történetére. Becses ereklyéi továbbá 11 db Korvin-kódex, köztük Joannes Damascenus: Sententiae (Attavantestől miniált hártyakézirat egykoru bőrkötésben).

Joannnes Chrysostomus: Omeliae in epistolas ad Thimotaeum (szintén Attavantes miniaturjeivel); továbbá S. Hieronymus: Commentaria in epistolas S. Pauli ad Galathas (Francesco del Cherico kezétől kifestve). E két utóbbi kéziratot a modenai herczeg ajándékozta a magyar nemzetnek, s Ő Felsége 1891. évi elhatározása juttatta a nemzeti múzeum könyvtárának tulajdonába.

A kézirattárnak czédula-katalogusa 42 tokban van elhelyezve mintegy 17,000 czimlappal, van továbbá 11 kötet nyelvek szerint vezetett repertoriuma. Az irodalmi levelek csoportjáról, mely most rendezés alatt áll, 8178 levélnek 2503 czédulája 10 tokban van elhelyezve.

Az 1903. évben 1735 kor. 414 lira és 80 márka forditattott kéziratok vásárlására. 1902. évi gyarapodása 235 kézirat, 367 irodalmi levél, 21 analekta és 110 fénykép másolat.

1903-ban a kézirattárban 293 kutató 1466 kéziratot használt.

*c)* Hirlapkönyvtár.

Állománya 3910 hazai hirlap 20,540 évfolyama, köztük 3045 magyar, 666 német és 199 más idegen nyelvü hirlap, egy teremben és egy zárt folyosón elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a legelső magyar hirlap, a »Magyar Hirmondó« (1780—1788.), továbbá a »Pressburger Zeitung« teljes példánya 1765-től a mai napig, s az 1848/49-iki hirlapok csaknem teljes gyüjteménye.

Czédula-katalogusa 21 tokban mintegy 4000 czimlapot foglal magában.

A használók számára külön olvasóterem van berendezve.

Az 1903. év folyamán az olvasóteremben 2990 olvasó 6980 hirlapkötetet használt, 899 téritvényen 421 hirlapkötet kölcsönöztetett ki.

1903-ban 763 kor. forditattott gyarapitására. Az 1903. évben 88,755 hirlapszámmal gyarapodott, ebből 85,452 kötelespéldány, 584 ajándék és 2719 vétel.

*d)* Levéltár.

Állománya mintegy 500,000 db oklevél, egy teremben, négy szobában és egy zárt folyosón elhelyezve.

A törzsgyüjteményen kivül 67 család örök letéteményül elhelyezett levéltárait őrzi.

A törzsgyüjteményben és a családi levéltárakban levő középkori oklevelek száma körülbelől 33,000 db. Legrégibbek Kálmán király 1109. évi oklevele a veszprémvölgyi apáczák

részére és Imre király 1198. évi oklevele. Czimeres levél van 366 db, ezek között 25 db középkori. A legrégibbek Donch mester 1327. évi, Kolos mester 1332. évi, a Csentevölgyiek 1398. évi czimeres levelei; a Tétényiek 1405. évi armálisa pedig legelső azon magyarországi czimeres levelek között, melyekben a czimer le van festve. A törzsgyüjtemény jelentékeny csoportjait alkotják a czéhiratok, a városi iratok és kamarai számadások, továbbá az 1848/49-iki szabadságharczra és az emigráczióra vonatkozó irat- és proklamáczió-gyüjtemény, mely utóbbiba Vörös Antal gyüjteménye, Kossuth Lajos iratai és az olaszországi magyar légió levéltára zárt csoportokként vannak beillesztve. A törzsgyüjteményből évszám és betürend szerint összeállitott czédula-katalogusok vannak a czimeres levelekről, a czéhiratokról, a városi és kamarai iratokról, továbbá a régibb szerzemények közül a Jankovich-, Horvát-, Illésházy- stb.-féle anyagról. Az oklevél keltét és kiállitóját feltüntető czédulakatalogus van az egész Árpád- és Anjou-kori oklevél-anyagról, melynek további folytatása is munkába van már véve.

Külön jegyzéke van a Vörös Antal-féle gyüjteménynek. A családi levéltárakról az illető családok által készittetett lajstromokon kivül ujabban évszám szerinti leltárak felvétele van folyamatban.

Az 1903. évben 10,819 korona és 106 márka fordittatott gyarapitására. 1903. évi gyarapodása 4953 db és 12 családi levéltár.

Az 1902. év folyamán a levéltár állományából 245 egyén 29,143 darabot használt.

*Osztály-igazgató:* dr. Fejérpataky László egyet. ny. r. tanár, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő: *igazgató-őrök:* Szinnyei József kir. tanácsos (a hirlaptár vezetője), Kollányi Ferencz jaáki apát (a nyomt. osztály vezetője), dr. Schönherr Gyula egyet. magántanár, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének előadó titkára (a levéltári oszt. vezetője); *őrök:* Horváth Ignácz, Kereszty István, dr. Sebestyén Gyula, dr. Aldásy Antal egyet. magántanár, dr. Esztegár László; *segéd-őrök:* dr. Melich János egyet. magántanár, Havrán Dániel, Kováts László, dr. Hubert Emil, Varjú Elemér és dr. Vértesy Jenő.

***Catalogus bibliothecae Hungaricae Francisci Com. Széchényi. Tomus I. Pars 1. (Sopron, 1799.)** — **Index alter libros bibliothecae Hungaricae Francisci Com. Széchényi duobus tomis comprehensos, in scientiarum ordines distributos exhibens. (Pest, 1800.)** — **Catalogus bibliothecae Hungaricae nationalis Széchényi-***

*anae. Supplementum I. (Pozsony, 1803.) — Index alter libros bibliothecae Hungaricae Széchényiano-regnicolaris supplemento I. comprehensos, in scientiarum ordines distributos exhibens. (Pozsony, 1803.) — Catalogus bibliothecae Hungaricae Széchényiano-regnicolaris. Supplementum II. (Sopron, 1807.) — Index alter libros bibliothecae Hungaricae Széchényiano-regnicolaris supplemento II. comprehensos, in scientiarum ordines distributos exhibens. (Pest, 1807.) — Catalogus manuscriptorum bibliothecae Hungaricae Széchényiano-regnicolaris. Vol. I—III. (Sopron, 1814/15.) — Horváth István könyvtára. (Jelenkor. 1846. 79. sz.) — Vasvári Pál. Szóemelés a Horváth-gyüjtemény ügyében. (Társalkodó. 1846. 97. sz.) — Mátray Gábor, Kimutatás Horváth István könyvtára felől. — Kubinyi Ágoston, A magyar nemzeti múzeum, mint intézet és tulajdon örökitése a gróf Ráday-könyvtár megvétele érdekében. (Pesti Napló, 1859.) — A nemzeti múzeum és könyvtár diszterme. (Vasárnapi Ujság, 1864.) — Szász Károly. Közkönyvtáraink és az országos könyvtár. (Pesti Napló. 1871.) — Barna Ferdinánd, A magyar nemzeti múzeum Széchényi országos könyvtárának rendezéséről. (Magyar Könyvszemle, 1876. évf.) — Csontosi János, A Farkas Lajos-féle gyüjtemény codexei a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott.) — Fraknói Vilmos, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról és gyarapodásáról 1874—76. (U. ott.) — Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának gyarapodásáról és használatáról az 1876. év második felében. (U. ott.) — Kohn Sámuel, A magyar nemzeti múzeum héber kéziratai. (U. ott, 1877. évf.) — Csontosi János, Adalék az 1848/49. hirlapirodalom bibliographiájához. (U. ott.) — Csontosi János, A magyar nemzeti múzeum könyvtárának oklevél-gyüjteménye. (U. ott.) — Bubics Zsigmond, A magyar nemzeti múzeum fa- és rézmetszetei. (U. ott.) — Fraknói Vilmos, A magyar nemzeti múzeum könyvtárának magy. tört. és irodalom-történeti kiállitása. (U. ott. és különlenyomatban: Budapest, 1877.) — Id. Szinnyei J., Hirlapirodalmunk 1848/49-ben. (U. ott.) — Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról. (U. ott.) — E. K., A Széchényi-könyvtár gyarapodása. (Fővárosi Lapok, 1877. évf.) — Fraknói Vilmos, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának gyarapodásáról 1878/79-ben. (Magyar Könyvszemle. 1879. évf.) — A múzeumi könyvtár. (Pesti Napló. 1879. évf.) — Goldziher Ignácz, A magyar nemzeti múzeumi könyvtár keleti kéziratai. (Magyar Könyvszemle, 1880. évf.) — Majláth Béla és Thallóczy Lajos. Petőfi Sándor hátrahagyott kéziratai és könyvtára. (U. ott.) — Majláth Béla, A gróf Forgách család levéltára. (U. ott.) — Bubics Zsigmond, Magyarországi várak és városoknak a magyar nemzeti múzeum könyv-*

*tárában létező fa- és rézmetszetei. (Budapest, 1880.) — Majláth Béla, Jelentés a magyar nemzeti múzeum köngvtárának állapotáról 1880—1881-ben. (Magyar Könyvszemle, 1881. évf.) — Komáromy András, Gróf Eszterházy Dániel levéltára a nemzeti múzeum könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.) — Majláth Béla, Adalékok Szabó Károly régi magyar könyvtárához. (U. ott.) — U. az, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1881—82-ben. (U. ott.) — Nagy Sándor, Horváth István kéziratai a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1883. évf.) — Komáromy András. A kis-rhédei gróf Rhédey család levéltára a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott.) — Majláth Béla, Adalékok Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárához. (U. ott.) — U. az, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1882—83-ban. (U. ott.) — Nagy Sándor. Hazai tanodai drámák a nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott és különlenyomatban: Budapest, 1884.) — U. az, Szombatos kódexek a nemzeti múzeumban. (Értek. a nyelv- és széptud. oszt. köréből XII. k., Budapest, 1884.) — Nagy Alexander. Schulcomoedien in der Bibliothek des Ung. National-Museums. (Ung. Revue, 1885. évf.) — Majláth Béla, Jelentés a nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1883—1884-ben. (Magyar Könyvszemle, 1884. évf.) — Csontosi János. Adatok a nemzeti múzeum könyvtárának történetéhez. (U. ott, 1885. évf.) — Majláth Béla, Jelentés a nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1884—1885-ben. (U. ott.) — Csontosi János. Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1885—86-ban. (U. ott, 1886. évf.) — Tóth Ferencz analectái a nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott.) — Horváth István 1843. évi emlékirata a magyar nemzeti múzeum könyvtáráról. (U. ott, 1887. évf.) — Majláth Béla. Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1886—87-ben. (U. ott, 1887. évf.) — U. az, Jelentés a nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1887—88-ban. (U. ott, 1888. év.f) — Csontosi János. Emlékirat a müncheni Hunyadi-levéltár visszaszerzése tárgyában. (U. ott, 1889. évf.) — U. az. Barna Ferdinánd nyugdíjba menetele és a múzeumi könyvtárrendezés. (U. ott.) — Dr. Daday Jenő, A budapesti könyvtárakban található természetrajzi folyóiratok jegyzéke. (U. ott.) — Erdélyi Pál, Révay Miklós kéziratai a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott.) — Majláth Béla, Jelentés a magyar nemzeti múzeum állapotáról 1888—89-ben. (U. ott.) — Horváth Ignácz. Adalékok Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárának II. kötetéhez. (U. ott, 1890. évf.) — Láng Jágó, Magyar orvostudományi szaklapok a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott.) — Majláth Béla, Jelentés a magyar nemzeti*

*múzeum könyvtáráról 1889—90-ben. (U. ott.) — **Majláth Béla**, Régi egyleveles nyomtatványok a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott, 1891. évf.) — U. az, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtáráról 1890—91-ben. (Magyar Könyvszemle, 1891. évf.) — **Dr. Sebestyén Gyula**, Gróf Széchényi Ferencz levelezése könyvtári ügyekben. (U. ott.) — A magyar nemz. múzeum könyvtárában .... a koronázási feliratokból ... rendezett kiállitás kalauza. (Budapest, 1892.) — **Horváth Ignácz**, A magyar nemz. múzeumi könyvtár ősnyomtatványainak jegyzéke. (Magyar Könyvszemle, 1892/93., 94. és 95. évf.) — A magyar nemz. múzeum könyvtára az 1891/92. munkaévben. (U. ott, 1892/93. évf.) — **Szinnyei József**, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtáráról 1891/93-ban. (U. ott.) — Évnegyedes jelentések a nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról. (U. ott, 1894—903. évf.) — **Horváth Ignácz**, A magyar nemzeti múzeum könyvtárának ősnyomtatványai. (Budapest, 1895.) — U. az, Erdélyi országgyülési törvényczikkek a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1895. évf.) — **Kereszty István**, A magyar nemzeti múzeum könyvtárának hirlaposztálya. (U. ott.) — **Jankovich Béla**. Magyar nemzeti könyvtár. (Különlenyomat a Magyar Könyvszemle 1895. évf., Budapest, 1895.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtára 1802—1895. (Különlenyomat a Magyar Könyvszemle 1896. évf., Budapest. 1896.) — A Hunyadi-levéltár megszerzése. (U. ott, 1896. évf.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtára az 1893/94. évben. (U. ott.) — **Horváth Ignácz**, Magyar országgyülési törvényczikkek a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtára az ezredéves orsz. kiállitáson. (U. ott.) — A kötelespéldányokról szóló törvény és végrehajtása. (U. ott, 1898. évf.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtára az 1897. évben. (U. ott.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtárának szervezete és szolgálati szabályzata. (U. ott.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtára az 1898. évben. (U. ott, 1899. évf.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtára az 1899. évben. (U. ott, 1900. évf.) — **Bleier J.**, Magyar vonatkozású német ujságlapok a nemzeti múzeum birtokában 1600—1711-ig. (U. ott.) — **Horváth Ignácz**. Pótlék a magyar nemzeti múzeumi könyvtár ősnyomtatványainak jegyzékéhez. (Budapest, 1900.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtára az 1900. évben. (Magyar Könyvszemle, 1901. évf.) — A magyar nemz. múzeum könyvtára az 1901. évben. (Magyar Könyvszemle, 1902. évf.) — **Havran Dániel**, Ribay könyvtára a magyar nemz. múzeumban. (U. ott.) — **Kereszty István**, Könyvtárunk zenei gyüjteménye. (U. ott.) — **Kollányi Ferencz**, A Széchényi orsz. könyvtár megalapitása. (U. ott.) — **Mahler Ede**,*

*Egyptomi papirusok a magyar nemz. múzeumban. (U. ott.) — Id. Szinnyei József, A magyar nemz. múzeum hírlapkönyvtára. (U. ott.) — Varjú Elemér, A Túróczi krónika kiadásai és a magyar nemz. múzeumban őrzött példányai. (U. ott.) — Vértesy Jenő, Amade László kéziratai a magyar nemz. múzeumban. (U. ott.) — A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi országos könyvtára. (Kölönnyomat »A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene« cz. kiadványból. Budapest, 1902.) — Schönherr Gyula dr. A Magyar Nemzeti Múzeum levéltára. (Különnyomat ugyane kiadványból. Budapest, 1902.)*

*A könyvtár hivatalos közlönye a Magyar Könyvszemle. Közrebocsátja a magyar nemz. múzeum könyvtára I—XVI. évf. (Budapest, 1876—92.) — Uj folyam, A m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium megbizásából szerkeszti Schönherr Gyula. I—IX. kötet. (Budapest, 1893—1901.) — X. és XI. kötet, szerkeszti Kollányi Ferencz. (Budapest, 1902. és 1903.)*

## 2. Érem- és régiségtár.

Alapja a gróf Széchényi Ferencz 2675 darabból álló érem-gyüjteménye volt, mely a nádor és magánosok adományaival megbővitve csakhamar tekintélyes római és magyar éremtárrá nőtte ki magát. Önálló osztályt 1844 óta alkot, midőn Halitzky Antal személyében külön vezetőt kapott. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A gyüjtemény a következő csoportokra oszlik: I. Régiségtár: *a)* őskori emlékek, *b)* antik és régibb középkorbeli csoport, *c)* hadtörténelmi csoport, *d)* közép- és ujkori müvészeti és ipari emlékek, *e)* kegyeleti tárgyak, *f)* antik, közép- és ujabbkori szobrászati emlékek gipszmásolatai. II. Éremtár: *a)* ókori, *b)* középkori és ujkori érmek, *c)* emlékérmek, *d)* papirpénzek és kegyérmek, *e)* bárczák.

Állománya 300,577 db., kilencz teremben, három folyosón, az előcsarnokban, a földszinti kőtárban, két udvaron és a földszinti folyosókon elhelyezve.

Szakkönyvtára mintegy 8000 műből és 2000 fényképből áll.

Nyomtatott katalogusa van.

Megtekinthető minden kedden és pénteken, továbbá minden harmadik vasárnap d. e. 9-től 1-ig dijtalanul, más napokon d. e. 10-től 1-ig egy korona belépő dij lefizetése mellett. Az 1903. évben 125,611 látogató tekintette meg.

A gyarapodásról az évnegyedes jelentések az Archaeologiai Értesitőben, az összefoglaló évi jelentések a magyar nemzeti múzeum értesitőiben jelennek meg. Az 1903. évben 30,160 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi gyarapodása 7,372 db. A szakkönyvtár gyarapodása 2029 kötet.

*Igazgató:* dr. Hampel József udvari tanácsos, egyet. ny. r. tanár; *igazgató-őrök:* dr. Réthy László és Nagy Géza; *őr:* Gohl Ödön; *segéd-őrök:* dr. Éber László, dr. Mahler Ede egyet. magántanár és dr. Márton Lajos.

*Catalogus nummorum Hungariae et Transilvaniae instituti nationalis Széchényiani. I—III. k. (Pest, 1807.) — Appendix ad catalogum nummorum etc. (Pest, 1810.) — Miller Jac. Ferd., Cimeliotheca Musei Nationalis Hungarici. (Buda, 1825.) — A magyar nemzeti múzeum. (Arch. Értesitő, II. k.) — Rómer Flóris, Képes kalauz a magyar nemzeti múzeum érem- és régiségtárában. (Pest, 1870.) — U. annak második bőv. kiadása. (Budapest, 1873.) — Illustrirter Führer in der Münz- und Alterthumsabtheilung des Ungarischen National-Museums. (Pest, 1870.) — U. annak más. kiadása. (Budapest, 1873.) — Weszerle érmészeti táblái, kiadta a magyar nemzeti múzeum érem- és régiség-osztálya. (Budapest, 1873.) — Desjardins E. és Rómer F., A magyar nemzeti múzeum római feliratos emlékei. (Budapest, 1873.) — E. Desjardins, F. Rómer, Monuments epigraphiques du Musée National Hongrois. (Budapest, 1873.) — Ortvay Tivadar. A magyar nemzeti múzeum érem- és régiséggyüjteménye 1874-ben. (Budapest, 1875.) — Hampel József, Kalauz a magyar nemzeti múzeum érem- és régiségtárában. (Budapest, 1881.) — U. annak 4—11. kiadásai. (Budapest, 1883—1899.) — Dr. J. Hampel, Münz- und Alterthumsabtheilung des Ung. National-Museums. Verwaltungsnormen und Statistik. (Budapest, 1888.) — Mahler Ede, Egyptomi emlékek a magyar nemzeti múzeumban. (Arch. Értesitő, 1901. évf.) — Gohl Ödön. A magyar nemzeti múzeum bizanczi súlyai. (U. ott.) — A Nemzeti Múzeum érem- és régiségosztálya. (Budapest, 1902.) — Archaeologiai értesitő I—XIV. kötet. (Budapest, 1869—1880.) — Uj folyam I—XXIII. kötet. (Budapest, 1881—1903.)*

## 3. Képtár.

Gróf Széchényi Ferencz könyvtárával 1802-ben néhány olajfestményt is átengedett a nemzetnek, azonban képgyüjtemény alapitása eleinte nem volt tervbe véve. A képtár alapját voltaképen Pyrker János egri érsek vetette meg azzal, hogy 1836-ban 192 darabból álló s nagyobbára régi olasz mesterek müveit tartalmazó gyüjteményét a nemzetnek ajándékozta. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 688 darab, tiz teremben elhelyezve.

Másolásra és fényképezésre engedélyt az igazgatóság ad.

Megtekinthető minden szerdán és szombaton, továbbá minden harmadik vasárnap d. e. 9-től 1-ig dijtalanul; más napokon ugyancsak 9-től 1-ig egy korona belépő dij lefizetése mellett. Az 1903. évben 202,576 látogató tekintette meg.

1903. évi gyarapodása 4 db.

Az osztály ideiglenesen Mocsáry Sándor múzeumi igazgató-őr gondozása alatt áll.

*Mátrai G., Pyrker J. L. érsek képtára a nemzeti múzeum képcsarnokában. (Pest, 1846.) — Mátrai G., Pyrker J. L. képtára. (Pest, 1851.) — U. az. Bildersammlung des Joh. Lad. Pyrker. (Pest, 1851.) — Kubinyi Ág., A magyar nemzeti múzeum képtárának lajstroma. (Pest, 1868.) — Ugyanaz németül. (Pest, 1868.) — Ligeti Antal, A magyar nemzeti múzeum képcsarnokának ismertető lajstroma. (Buda, 1870.) — A magyar nemzeti múzeum képcsarnokának lajstroma. (Budapest, 1873.) — Ligeti A., A magyar nemzeti múzeum képcsarnokának lajstroma. (Budapest, 1876.) — U. az, Catalog der Bildergallerie des Nationalmuseums. (Budapest, 1877.) — A magyar nemzeti múzeum képcsarnokának lajstroma. (Budapest, 1880.) — U. ennek ujabb kiadásai. (Budapest, 1882., 1883., 1886., 1890., 1892., 1893., 1896., 1897. és 1898.) — Catalog der Bildergallerie des National-Museums. (Budapest, 1880.) — U. ennek ujabb kiadásai. (Budapest, 1883., 1892., 1893., 1896., 1897. és 1898.) — Mocsáry Sándor, Vezető a magyar nemzeti múzeum képtárában. (Budapest, 1900.) — U. az, Catalog der Bildergallerie des National-Museums. (Budapest, 1900.) — Peregriny J., A magyar nemzeti múzeum képtárának leiró katalogusa. (Budapest, 1900.) — Éber László, A Magyar Nemzeti Múzeum képtára. 1802—1902. (Budapest, 1902.)*

## 4. Néprajzi osztály.

(IX., Csillag-utcza 3. sz.)

A múzeum néprajzi anyaga a XIX. század hatvanas éveiig igen csekély s a Reguly-gyüjteményen kivül jelentéktelen volt. Hogy a hatvanas években az európai múzeumok néprajzi gyüjteményeit szélesebb alapokra fektették, 1871-ben a nemz. múzeum kebelében is külön néprajzi osztályt szerveztek. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Kapcsolatban áll a magyar néprajzi társasággal, melynek folyóiratához, az »Ethnographiá«-hoz, a »M. N. Múzeum Néprajzi Osztályának Értesitője« czimen 1900. jan. 1-től kezdve külön mellékletet ad ki.

Állománya az 1903. év elején 37.783 db, 118 helyiségben elhelyezve. Szakkönyvtárának állománya kb. 5000 kötet és 300 térkép.

A gyüjtemény a következő csoportokra oszlik: 1. nemzetközi gyüjtemény, 2. rokonsági gyüjtemény, 3. szomszédos népek gyüjteménye, 4. hazai gyüjtemény.

Megtekinthető áprilistól novemberig minden szerdán és szombaton d. e. 9-től 1 óráig, továbbá vasárnap d. e. 9-től 12 óráig dijtalanul, más hétköznapokon ugyancsak 9-től 1-ig egy korona belépődij lefizetése mellett.

Évi javadalmazása körülbelül 60.000 korona.

A szakkönyvtár évi javadalmazása 580 korona.

1903. évi gyarapodása 11.070 db, ebből vétel 5511 db, ajándék 5508 db, csere 51 db. A szakkönyvtár gyarapodása 1884 db, a felszerelési leltáré 140 db.

*Osztályvezető őr:* dr. Semayer Vilibáld múz. és könyvt. orsz. felügyelői megbizott; *segédőrök:* dr. Bátky Zsigmond és Beluleszkó Sándor. *Szolgálattételre beosztva:* undi Springholz Mariska áll. képezd. rajztanár.

*A közokt. miniszter megbizásából 1869/70-ben Kelet-Ázsiában országos költségen gyüjtött s a magyar nemzeti múzeumban ideiglenesen kiállitott népismei tárgyak leiró sorozata. (Budapest, 1871.) — Xantus János, Vezető a magyar nemzeti múzeum népismei gyüjteményében. (Budapest, 1874.) — U. az, A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályának története és egy inditvány jövőjét illetőleg. (Ethnographia, 1892. évf.) — Dr. Jankó János, Közlemények a magyar nemzeti múzeum néprajzi tárából. (U. ott, 1892. és 1893. évf.) — Vikár Béla, Néprajzi tárgyak gyüjtése a milleniumra. (U. ott, 1893. évf.) — Dr. Jankó János, A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztálya tárgyainak statisztikája. (U. ott, 1894. évf.) — Zichy Jenő gróf kaukázusi és középázsiai utazásai. I. rész: A néprajzi gyüjtemény leirása dr. Jankó Jánostól. II. rész: Az archaeologiai gyüjtemény leirása dr. Pósta Bélától. (Budapest, 1897.) — Vikár Béla, A magyar nemzeti múzeum néprajzi tára. (Ethnographia, 1898. évf.) — Biró Lajos német-uj-guineai (berlinhafeni) néprajzi gyüjtéseinek leiró jegyzéke. Kiadja a magyar nemzeti múzeum néprajzi osztálya. (Budapest, 1899.) — Dr. Sebestyén Gyula, A magy. nemzeti múzeum néprajzi gyüjteményei. (Ethnographia, 1899. évf.) — Dr. Jankó János, A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályának gyüjteményei 1870-től 1899-ig. (Ethnographia, 1900. évf. Értesitő.) — Szakáts Péter, A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályának kézi szakkönyvtára. (Ethnographia, 1900. évf. Értesitő.) — U. az,*

*I. és II. pótlék. (Budapest, 1901. és 1902.) — Dr. Jankó János, Magyar typusok; I. sorozat: A Balaton mellékéről. Kiadja a magyar nemzeti múzeum néprajzi osztálya. (Budapest, 1900.) — Biró Lajos német uj-guineai (Astrolabe-öböl) néprajzi gyüjtéseinek leiró jegyzéke. Kiadja a magyar nemzeti múzeum néprajzi osztálya. (Budapest, 1901.) — Dr. Jankó János, A néprajzi osztály története; Dr. Bátky Zsigmond, A magyarországi gyüjtemény; Dr. Jankó János, A rokon-népek gyüjteménye; Dr. Semayer Vilibáld, A nemzetközi gyüjtemény; Dr. Semayer Vilibáld, Az embertani gyüjtemény. (A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene. Budapest, 1902.) — Ernyey József, A magy. nemz. múz. néprajzi osztályának kézi szakkönyvtára. III. pótl. (Budapest, 1903.)*

## 5. Állattár.

1870-ig a növény- és ásványtári osztályokkal együtt az 1810-ben felállitott »természettár« részét képezte. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A gyüjtemény a következő csoportokra oszlik: 1. emlősök, 2. madarak, 3. csuszó-mászók és kétéltüek, 4. halak, 5. puhatestüek, 6. rovarok, 7. százlábuak és pókfélék, 8. rákfélék és alsóbbrendü állatok.

Állománya 1.285,865 db, 12 teremben elhelyezve. Szakkönyvtára mintegy 8000 kötetből áll.

Megtekinthető minden hétfőn és csütörtökön, továbbá minden harmadik vasárnap d. e. 9-től 1-ig dijtalanul, más napokon ugyancsak 9-től 1-ig egy korona belépő dij lefizetése mellett.

Az 1903. évben 172,591 látogató tekintette meg.

1903 folyamán 25,027 kor. fordittatott gyarapitására, 1903. évi gyarapodása 62,977 db, ebből 12,639 db ajándék. 20,048 vétel, 188 csere és 29,602 db gyüjtés utján szereztetett.

*Osztály-igazgató:* dr. Horváth Géza, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; *igazgató-őrök:* Mocsáry Sándor kir. tanácsos, dr. Madarász Gyula és Méhely Lajos; *őr:* Kuthy Dezső; *segédőrök:* dr. Kertész Kálmán és dr. Csiki Ernő.

*Dr. Károli János, Kalauz a magy. nemzeti múzeum halgyüjteményében. (Budapest, 1879.) — Frivaldszky János, Az állattár története. (Természetrajzi Füzetek, 1880. évfolyam.) — Dr. Daday Jenő, Vezető az állattárban. (Budapest, 1891.) — U. az, II. kiadás. (Budapest, 1895.) — A Magyar Nemzeti Múzeum állattára. (Budapest, 1902.)*

## 6. Növénytár.

(V., Széchényi-utcza 1. sz.)

Alapját József nádor vetette meg 1817-ben, megvásárolva 7000 forinton Kitaibelnek herbariumát a múzeum részére. 1826-ban a gr. Lamberg által ajándékozott Lumniczer-féle pozsonymegyei herbarium vivummal, 1839-ben a 6484 forinton megvásárolt Sadler-féle herbariummal gazdagodott a gyüjtemény, mely önálló osztálylyá csak 1870-ben fejlesztetett. A növénytár első őre, Janka Viktor, Endlicher rendszere alapján állitotta fel a növénygyüjteményt. Haynald Lajos az osztály részére 12.000 forintos alapitványt tett s végrendelete szerint 1892-ben növénygyüjteménye és botanikai könyvtára is az osztály birtokába jutott. Az igy meggyarapodott osztály 1892-ben kénytelen volt a múzeumi épületből a Széchényi-utczai házba költözni. 1892-ben a Wagner Lajos-féle, 1893-ban a Résely-féle herbariumok szereztettek meg. Megvétetett továbbá a Vandas-féle bosnyák és herczegovinai gyüjtemény s megszereztettek Simonkai és Borbás kritikus növényei és Márton József herbariuma. 1894-ben megkapta az osztály Kossuth Lajos herbariumát és Holub délafrikai gyüjteményét. 1898-ban 800 forinton a Hazslinszky-féle gombagyüjtemény szereztetett meg. Staub Móricz pedig egész herbariumát az osztálynak adományozta.

Állománya 425.700 darab, 34 teremben elhelyezve.

A szakkönyvtár állománya 7050 mű. Czédula-katalogusa van.

Az 1902. évben 25,856 kor. és 105 márka fordittatott gyarapitására. 1903. évi gyarapodása 16,531 darab. A szakkönyvtár gyarapodása 762 kötet.

Az 1903. év folyamán 124 látogató tekintette meg a gyüjteményt.

*Osztályigazgató:* dr. Filárszky Nándor; *segédőrök:* dr. Bernátsky Jenő és dr. Kümmerle Jenő Béla.

*Janka Viktor, A magy. nemzeti múzeum füvészeti osztályának történetéhez. (Természetrajzi Füzetek, 1880. évf.) — A Magyar Nemzeti Muzeum növénytára. (Budapest, 1902.)*

## 7. Ásvány-őslénytár.

Alapját 1808-ban gr. Széchenyi Ferenczné, Festetich Julianna vetette meg, nagyobb számmal válogatott ásványokat ajándékozva a muzeumnak. 1810-ben Tehel Lajos, a természetrajzi osztály első őre rendezte a gyüjteményt. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 89,610 db. 14 teremben elhelyezve.

Megtekinthető minden hétfőn és csütörtökön, továbbá minden harmadik vasárnap d. e. 9-től 1 óráig dijtalanul, más napokon ugyancsak 9-től 1-ig egy korona belépő dij lefizetése mellett.

1903. évi gyarapodása 1520 darab.

*Tiszteletbeli főőr:* dr. Semsey Andor; *igazgató:* dr. Krenner József udvari tanácsos, egyet. ny. r. tanár, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; *igazgató-őrök:* dr. Franzenau Ágoston és Loczka József (vegyész); *őr:* dr. Zimányi Károly.

*A Magyar Nemzeti Múzeum ásványtára. (Budapest, 1902.)*

## 163. *A magyar tudományos akadémia könyvtára.*

(V. Akadémia-utcza 2. sz., a magyar tudományos akadémia palotájában.)

Alapját a gróf Teleki család vetette meg. Gr. Teleki József ugyanis 1826. márczius 17-ikén kelt nyilatkozatában kijelentette, hogy a maga és testvérei Ádám és Sámuel, továbbá mostoha anyjuk gr. Teleki Lászlóné, valamint ennek emlitett férjétől származott fia, László beleegyezésével, atyjuk, néhai gróf Teleki László mintegy 30,000 kötetből álló könyvtárát a felállitandó tudós társaságnak szentelik s a könyvtárőr fizetésére 5000 pengő forint alapitvány kamatját a társaság pénztárába teszik le. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva II. évfolyamában.)

Állománya körülbelül 150,000 kötet, köztük 357 ősnyomtatvány, miből eddig 66,112 mű van katalogizálva; továbbá 20,000 kézirat, köztük 431 keleti, mintegy 10,000 db oklevél és a gr. Waldstein által ajándékozott 242 darabból álló Ender Tamás-féle aquarell-gyüjtemény, négy teremben elhelyezve, 70 személyre berendezett külön olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetességei: 11 magyar nyelvemlék; Ludovicus Carbo, Dialogus de Mathiae regis laudibus (Korvin-kódex); több unikum a régi magyar irodalomból, köztük a Statuta seu jus scriptum regni Ungariae (Mátyás király törvénykönyvének 1488. évi lipcsei kiadása); az irodalmi levelek gazdag gyüjteménye stb. Az Elischer-féle Goethe-gyüjteményben van 2500 nyomtatvány, 178 kézirat, köztük 34 Goethe-kézirat, 1063 kép, 22 emlékérem és 366 zenemű.

Szaklajstroma, czédula-katalogusa és helyi katalogusa van.

Az olvasóterem, a nagy szünidőt kivéve, hétköznapokon d. u. 3-tól 7 óráig, szakemberek, különösen akadémikusok számára d. e. 10-től 1-ig és d. u. 3-tól 7 óráig nyitva áll.

Az olvasóterembe csak olvasójegygyel lehet belépni. Középiskolai VII—VIII. oszt. tanulók intézetük igazgatósága utján kapják a jegyeket. Kölcsön csupán akadémiai tagok, a két főiskola tanárai és ismert tudósok kaphatnak könyveket.

1902-ben a könyvtár dologi kiadásaira 12,986 kor. fordittatott. 1903. évi javadalmazása 10.000 kor. az állami segélyből és 3000 kor. az akadémia pénztárából. Diplomatariumokra 2000 korona irányoztatott elő.

*Főkönyvtárnok :* ... ... ...; *alkönyvtárnok :* Hellebrant Árpád; *könyvtártiszt :* Pápay József.

*Schedel Ferencz, Az akadémiai könyvtár rövid története és mibenléte. (Akadémiai évkönyv, VII. kötet.) — Toldy Ferencz, Utasitás a magyar akadémiai könyvtár tisztviselői számára. (Buda, 1848. Újra lenyomatva : Magyar Könyvszemle, 1887. évf.) — A magyar tud. társaság könyvtára többszörös példányainak jegyzéke. (Pest, 1854.) — Jelentés a magyar tud. akadémia könyvtárának gyarapodásáról és használatáról 1876-ban. (Magyar Könyvszemle, 1876. évf.) — Hellebrant Árpád, Magyarországi vonatkozásu ősnyomtatványok a magyar tud. akadémia könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1880. évf. és különlenyomatban : Budapest, 1880.) — Hellebrant Árpád. A magyar tud. akadémia könyvtárában lévő ősnyomtatványok jegyzéke. (Budapest, 1886.) — Mócs Sz., Kézirati pálos iskoladrámák az akadémia könyvtárában. (Budapest, 1891.) — Jakab Elek, A magyar tud. akadémia kéziratainak rendezéséről. (Magyar Könyvszemle, 1891. évf.) — Jakab Elek, A magyar tud. akadémia kézirattárának ismertetése. (Budapest, 1892.) — A magyar tud. akadémia könyvtárának állapotáról az 1892. évben. (Magyar Könyvszemle, 1892/93. évf.) — Hellebrant Árpád, A magyar tud. akadémia könyvtára 1893-ban, 1894-ben. (Magyar Könyvszemle, 1894. és 1895. évf.) — Heller Ágost, A magyar tud. akadémia könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1895. évf.) — A magyar tud. akadémia könyvtára 1895/96-ban. (U. ott, 1896. évf.) — U. az 1896-ban, 1897-ben, 1898-ban, 1899-ben, 1900-ban, 1901-ben és 1902-ben. (U. ott. 1897., 1898., 1899., 1900., 1901., 1902. és 1903. évf.) — Heller Ágost, Az Elischer-féle Goethegyüjtemény katalogusa. (Budapest, 1896.) — Heller Aug., Katalog der Elischer'schen Goethe-Sammlung. (Budapest, 1896.) — Heller Ágost, A magyar tud. akadémia könyvtára. (Budapest. 1901.) — A m. tud. akadémia Széchényi múzeuma 1902 május hó 1-én. (Budapest, 1902.)*

## 164. Országos képtár és történelmi képcsarnok.

(V., Ferencz-József-tér 9. sz., a magy. tud. akadémia palotájában.)

*a)* Országos Képtár.

A magyar tud. akadémia elnökének, gróf Dessewffy Emilnek 1861-ben tett inditványára herczeg Esterházy Pál 1865-ben az Esterházy-családnak Bécsben őrzött világhirü képtárát, kézrajz- és rézmetszet-gyüjteményét Pestre hozta, azt az akadémia épülő palotájában helyezte el és közszemlére tette ki. E képtárból, melyet herczeg Esterházy Miklós (szül. 1765., megh. 1833.) alapitott és a mely 1779-ben Kismartonból Esterházára, innen később Pottendorfba, majd Laxenburgba és 1813-ban Bécsbe vitetett, egyesitve Pyrker J. L. egri érseknek 190 darabból álló, nagyobbrészt régi olasz mesterek műveit tartalmazó gyüjteményével, Ipolyi Arnoldnak 60 drbot tevő prerafaëlitakorbeli festményeivel, valamint a nemzeti múzeumból származó régi festményeivel: alakult ki az országos képtár. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 2382 festmény, szobor stb., 6302 kézirajz és 72.642 grafikai mű.

*b)* Történelmi Képcsarnok.

A magyar nemzeti múzeum Széchényi (általános) és József (magyar) képtárából különválasztott festett arczképekből, továbbá a nemzeti múzeumi és egyetemi könyvtárakban őrzött magyar történelmi vonatkozásu metszetekből és az ilyen természetü múzeumi gipszöntvényekből keletkezett a történelmi képcsarnok, melynek előmunkálataira az 1884. évi költségvetésben 2000 kor. irányoztatott elő. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 930 festmény, szobor- és dombormű, továbbá 10,774 személyt és 8430 látképet, térrajzot stb. ábrázoló grafikai lap, köztük számos vizfestmény és sok kézirajz.

Leltára és czédula-lajstroma van.

A szakkönyvtár 2300 műből áll.

Az országos képtárt a közönség minden vasárnap, szerdán és pénteken d. e. 9-től 1-ig ingyen tekintheti meg, más napokon egy korona belépődij fizetendő. Az 1902. év folyamán 35,535 látogató tekintette meg.

1902. évi kiadásai 916,400 koronára rugtak; ebből rendes kiadások czimén személyi járandóságokra esett 34,520 korona, dologi kiadásokra 84,160 korona, rendkivüli kiadások czimén pedig 797,720 korona.

*Igazgató:* dr. Kammerer Ernő min. tanácsos, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; *igazgató-őr:* dr. Térey Gábor; *titkár:* dr. Peregriny János, kir. tanácsos; *őr:* dr. Nyári Sándor; *segédőr:* dr. Wollanka József; *szolgálatra beosztva:* dr. Meller Simon; *képkonzervator:* Beer J. K.; *metszettisztító:* Jellen Géza.

*Fischer J., Catalog der Gemälde-Galerie des Fürsten Nicolaus Esterházy zu Wien. (Eisenstadt, 1812. és 1815.) — Catalog der Gemälde-Galerie des Fürsten Paul Esterházy in Wien. (Bécs, 1835.) — U. annak II. kiadása. (Bécs, 1844.) — Ormós Zsigmond, A herczeg Esterházy-képtár mütörténelmi leirása. (Pest, 1864.) — Müsorozata a magyar tud. akadémia palotájában elhelyezett Esterházy herczegi képtárnak. (Pest. 1865. és 1868.) — Catalog der Gemälde-Galerie des F. Paul Esterházy in Pest. (Pest, 1866.) — Kalauz az Esterházy-képtárban. (Pest, 1867.) — Catalog der Gemälde-Galerie des Fürsten Nic. Esterházy von Galantha. (Pest, 1869.) — Keleti G., Az Esterházy-képtár eredeti fényképekben. (Bécs, 1871.) — A magyar akadémia épületében lévö orsz. képtár müsorozata. (Pest, 1871.) — Az orsz. képtár képeinek jegyzéke az akadémia épületében. (Budapest, 1873. és 1876.) — Pulszky Károly, Az orsz. képtár kiválóbb müvei. (Budapest, 1878.) — Az orsz. képtár képeinek jegyzéke az akadémia épületében. (Budapest, 1869., 1878. és 1879.) — Pulszky Károly, Raphael Santi az orsz. képtárban. (Archaeologiai Értesitő, 1881.) — Pulszky Károly, A magyar orsz. képtár ideiglenes lajstroma. (Budapest, 1881.) — Pulszky Károly, Raphael Santi in der ungarischen Reichsgalerie. (Budapest, 1882.) — Tschudi-Pulszky, Landes-Gemälde-Galerie in Budapest, vormals Esterházy-Galerie. (Bécs, 1883.) — Pulszky Károly, A képgyüjtemény leiró lajstroma. (Budapest, 1888.) — Peregriny János, A magyar történelmi képcsarnok lajstroma. (Budapest, 1894.) — Frimmel Th., Kleine Galeriestudien, I. Folge. (Bamberg, 1897.) — Peregriny János, Az orsz. képtár összes müitárgyainak leiró lajstroma. (Budapest, 1896.) — Az orsz. képtár müitárgyainak leiró lajstroma hivatkozással a korábbi katalogusokra. (Budapest, 1897.) — Az orsz. képtár müitárgyainak leiró lajstroma. (Budapest. 1897. és 1901.) — Régi metszetek kiállitása. (Budapest, 1897.) — Az orsz. képtár metszetkiállitásának lajstroma. (Budapest, 1897.) — Böcklin kiállitás. (Budapest, 1898.) — Modern metszetek kiállitása. (Budapest, 1898.) — Catalogue des peintures de la galerie nationale de Budapest. (Budapest, 1898.) — Van-Dyck-kiállitás. (Budapest, 1899.) — Velasquez-kiállitás. (Budapest, 1899.) — Az orsz. képtár fényképgyüjteményének lajstroma. (Budapest, 1899.) — Az orsz. képtár metszetgyüjteményének*

*katalogusa. (Budapest, 1900. és 1901.) — Az Eremitage és Prado. (Budapest, 1900.) — Dürer. Grafikai kiállitás. (Budapest, 1900.) — Az orsz. képtár mezzo-tinto metszet kiállitása az angol mesterek müveiből. (Budapest, 1901.) — Szines modern metszetek (Budapest, 1901.) — Nemzetközi modern metszet-kiállitás. (Budapest, 1903.)*

## 165. Orsz. magyar iparmüvészeti múzeum.

(IX., Üllői-ut 33—37. sz.)

Rómer Flóris sürgette először 1864-ben az iparmüvészeti tárgyak összegyüjtését. A képzőmüvészeti társulat és az országos iparegyesület néhány év mulva százas bizottságot küldött ki, hogy a múzeum tervezetét kidolgozza és megvalósitásának eszközeiről gondoskodjék. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

*a)* Iparmüvészeti gyüjtemény.

Állománya 13,115 db iparmüvészeti tárgy, a múzeum helyiségeiben elhelyezve.

A közönség számára minden vasárnap, kedd, szerda, csütörtök és szombat d. e. 9-től 1-ig nyitva áll. Az 1902. év folyamán 194,848 látogató tekintette meg.

1902. évi javadalmazása 116,420 korona. Az 1902. évben 203 darabbal gyarapodott.

*Igazgató:* Radisics Jenő min. tanácsos, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; *múzeumi őr:* Mihalik József; *titkár:* Lipcsey József.

*b)* Könyvtár.

1874-ben a múzeumi tisztviselők kézikönyvtárából keletkezett. Rendszeres gyarapitása 1878-tól kezdődik. 1882-ben nyilt meg a közönség számára. Időközben hozzácsatoltatott az iparmüvészeti iskola könyvtára, amely 1200 kötetből és 35,000 mülapból állott.

Állománya 7642 kötet és 57,502 mülap, 4223 ducz és mintegy 3000 negativa, két teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem hétköznapokon, hétfő kivételével, d. e. 9-től 12-ig és este $^1/_2$7-től $^1/_2$9-ig, vasár- és ünnepnapokon pedig d. e. 10-től 12-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Czakó Elemér; *segédkönyvtárnok:* Szőnyi Ignácz László; *müszaki tanácsadó:* Wiegand Ede.

*A magy. orsz. iparművészeti múzeum ideiglenes alapszabályai. — Kalauz az iparművészeti múzeum gyüjteményeihez (Budapest, 1874.) — Schikedanz A. és Pulszky Károly, Kalauz az iparművészeti múzeum gyüjteményeihez. (Budapest, 1877.) — XVIII. századbeli karton-mintalapok. Könyvkiállitási emlék. (Budapest, 1882.) — Kalauz az országos magyar iparművészeti múzeum részéről rendezett könyvkiállitáshoz. (Budapest, 1882.) — A. de Szemere, Visite á l'exposition des livres au palais de l'Académie. (Budapest, 1882.) — Országos könyvkiállitási kivonatos kalauz. (Budapest, 1882.) — A magyar történelmi ötvösmű kiállitás lajstroma. (Budapest, 1884.) — Radisics Jenő, Az orsz. magy. iparművészeti múzeum galvanoplasztikai másolatatainak képes lajstroma. (Budapest, 1885.) — Catalogue des reproductions galvanoplastiques du Musée des arts-décoratifs hongrois. (Budapest, 1885.) — Radisics Jenő, Képes kalauz a gyüjteményekben. (Budapest, 1885.) — E. Radisics von Kutas, Illustrirter Führer durch die Sammlungen. (Budapest, 1885.) — Radisics Jenő, Képes kalauz néh. Ipolyi Arnold gyüjteményéhez. (Budapest.) — Ideiglenes kalauz az orsz. magyar iparművészeti múzeum gyüjteményeiben. (Budapest, 1897.) — Ugyanaz, II. és III. kiadás. (Budapest, 1898.) — A modern művészet; az iparművészeti múzeum kiállitása. I. és II. kiadás. (Budapest, 1898.) — Kalauz az 1898. évi angol nemzeti verseny pályanyertes műveihez; az iparművészeti múzeum kiállitása. (Budapest, 1898.) — Az orsz. magy. iparművészeti múzeum és iskola könyvtárának ideiglenes szabályzata. (Budapest, 1899.) — Walter Crane műveinek jegyzéke. I. és II. kiadás. (Budapest, 1900.) — Czakó Elemér, Az orsz. magy. iparművészeti múzeum és iskola könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1900.) — Az 1900. évi nemzetközi párisi világkiállitáson vásárolt iparművészeti gyüjtemény leiró jegyzéke. (Budapest, 1901.) — Britt iparművészeti kiállitás az orsz. magy. iparművészeti múzeumban. (Budapest, 1902.) — Czakó Elemér, Az orsz. magyar iparművészeti múzeum ex-libris kiállitásának katalogusa. (Budapest, 1903.)*

(Hatósági könyvtárak.)

## 166. A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék könyvtára.

(V., Alkotmány-utcza 14. sz., a törvénykezési palotában.)

1872-ben keletkezett.

Állománya 990 kötet, három teremben elhelyezve.

Leltára, szaklajstroma és betürendes mutatója van.

A törvényszék személyzete használja. 1902-ben 164 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 400 kor. 1902-ben 387 kor. 27 fillér fordittatott javadalmazására, ebből beszereztetett 58 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Ladányi Béla elnöki jegyző.

## 167. Budapest székes-főváros könyvtára.

(IV., Központi városháza.)

1870-ben keletkezett, mint Budapest székes-főváros statisztikai hivatalának könyvtára. A székes-főváros közgyülése 1893. évi 1327. számu határozatával egy székes-fővárosi könyvtárt állitott fel, mely a székes-fővárosi törvényhatósági bizottság 1903. évi határozata alapján a fővárosi statisztikai hivatal könyvtárával egyesittetett s dr. Kőrösy József igazgatása alá helyeztetett.

A statisztikai hivatal könyvtárának állománya 31,486 kötet, a régi székes-fővárosi könyvtáré 21,829 darab. egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Egyelőre csak a székes-főváros hivatalnokai és a bizottsági tagok használják.

Évi javadalmazása 6000 kor. a székes-fővárostól. 1903. évi gyarapodása 1496 db.

A fővárosi statisztikai hivatal könyvtárának gyarapodásáról 1877. óta a Statisztikai Havi Füzetek számolnak be.

*Igazgató:* dr. Kőrösy József; *könyvtárnok:* dr. Szabó Ervin; *könyvtártiszt:* dr. Gárdonyi Albert.

*Thirring Gusztáv, Geschichte des statistischen Bureaus der Hauptstadt Budapest 1869—1894. (Budapest, 1894.)*

## 168. A budapesti ügyvédi kamara könyvtára.

(V., Szemere-utcza 10. sz.)

1875-ben, az ügyvédi kamarák szervezésekor keletkezett. Eredetileg a budapesti ügyvédi egyleté volt. 1902-ben dr. Kern Tivadar könyvtárával gyarapodott, melyet özvegye adott át a kamarának.

Állománya 6245 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasótermet a kamara tagjai minden csütörtökön és szombaton d. u. 6-tól 8 óráig használhatják s ugyancsak a kamara tagjai kölcsön is vehetnek könyveket. 1902-ben az olvasóteremben 594 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 488 kötet.

Az 1902. évben 1300 korona fordittatott gyarapitására. miből 187 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 600 korona személyi, 1600 korona dologi kiadásokra.

*Könyvtárnok:* dr. Tóth Kálmán ügyvéd.

---

## 169. A kegyesrendiek társházának könyvtárai.

(IV., Városház-tér 4. sz.)

*a)* Házi könyvtár.

1741 körül keletkezett. Első jelentékenyebb gyarapitói a XVIII. század folyamán Bajtay Antal, br. Cörver Élek és János voltak. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Betürendes katalogusa 1840 körül készült.

*b)* Központi könyvtár.

A házi könyvtár kiegészitéseül állittatott fel 1870-ben, a tanárképző-intézetnek Budapesten való felállitása előtt. Részben az elhunyt rendfőnökök »Bibliotheca Provinciae« név alatt kezelt könyvtárából, részben az elhalt rendtagok könyveiből szerveztetett. E könyvtár a rendi tanárjelöltek és a vidéki tanárok szakkönyvtára s e czélnak megfelelően van berendezve. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Szaklajstroma van.

A két könyvtár állománya 20,591 kötet, 160 kézirat, 267 térkép és 80 rajz, három teremben elhelyezve.

Használói csaknem kizárólag kegyesrendi tagok. A vidéken működő rendi tanároknak téritvény mellett küld a rendfőnökség könyveket.

*c)* A Kalazantinum könyvtára.

A központi könyvtár szakkönyvei egy részének átengedésével keletkezett 1902-ben azon czélból, hogy a tanárjelöltek a szükséges szakkönyveket a tanulm. prefektus felügyelete mellett használhassák.

Szaklajstroma van.

A házi könyvtár évi javadalmazása 144 kor., mint a Potton János-féle 3000 kor. alapitvány évi kamatja; a központi és a kalazantinumi könyvtárnak sem tőkéje sem javadalmazása nincs; a szükség szerint beszerzett könyvek költségét a rend pénztára fedezi.

*A házikönyvtár könyvtárnoka:* Csaplár Benedek; *a központi könyvtár felügyelője:* Farkas József; *a Kalazantinum könyvtárának felügyelője:* dr. Schweighoffer János.

---

## *170. A kir. főügyészség könyvtára.*

(VI., Nádor-utcza 25. sz., az igazságügyi palotában.)

1872-ben, a kir. ügyészségek szervezésével egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1791 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

A kir. ügyészségek tagjai használják a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig.

Évi javadalmazása 800 korona az irodaátalányból. 1902. évi gyarapodása 135 kötet.

*Könyvtárnok:* Igel Jenő kir. főügyészségi irodavezető.

---

## *171. A m. kir. állami nyomda könyvtára.*

(I. Vár, Nándor-tér 1. sz.)

Eredetileg az igazgatóságnak néhány szabályrendeleti könyvéből állott s 1872-ben még csak 26 kötetet foglalt magában. 1873-ban a feloszlatott m. kir. helyszinrajzi osztálynak 48 kötet és 342 füzetből álló könyvtárával, továbbá néhai gr. Festetics Tasziló cs. kir. tábornoknak a helyszinrajzi osztály számára ajándékozott 669 db térképével gyarapodott.

Állománya 588 kötet, 6520 db münyomatu minta és 3919 db térkép, két teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

Az intézet tisztviselői használják téritvény mellett. 1902-ben 145 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 200 kor. 1902-ben 193 kor. 75 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 43 kötet.

*Könyvtárnok:* Novinszky Adolf irodavezető *térképtárnok:* Heyda János.

## *172. A m. kir. állami számvevőszék könyvtára.*

(IV., Zöldfa-utcza 22. sz.)

1870-ben, a m. kir. állami számvevőszék felállitásával egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Gajzágó Salamon és Rakovszky István állami számvevőszéki elnökök gyarapitották.

Állománya 5298 kötet és füzet, 9 térkép, 207 kézirat és kőnyomatu mü, 2 oklevél, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára mindennap d. e. 9 órától d. u. 2-ig nyitva áll. A számvevőszék tisztviselőin kivül mások csupán elnöki titkári engedélylyel használhatják. 1902-ben 266 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása könyvtári kiadványok beszerzésére körülbelül 1200 korona. 1902-ben 1183 kor. 99 fillér fordittatott gyarapitására, miből 119 kötet és 3 térkép szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 776 kötet, 3 térkép és 42 kézirat stb., minek nagy része régi könyvek utólagos beiktatásából került ki. 1903. évi költségelőirányzata: 100 kor. kezelési dij s 1200 kor. dologi kiadásokra.

*Könyvtárkezelő:* dr. Gerber Ferencz állami számvevőszéki számellenőr.

*A m. k. állami számvevőszék könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1901.)*

## *173. A m. kir. belügyminisztérium könyvtára.*

(I., Vár, Országház-utcza 30. sz.)

1881-ben keletkezett.

Állománya körülbelül 15.000 kötet és 130 térkép. öt teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A belügyminisztérium személyzete használja téritvény ellenében. 1902-ben 120 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása változó. 1902. évi gyarapodása 250 kötet és 22 térkép.

*Könyvtárnok:* Szelecsényi Antal belügyminiszteri elnöki irattárnok.

---

## 174. A m. kir. földmüvelésügyi minisztérium könyvtára.

(V., Nádor-utcza 33—37. sz.)

A földmivelésügyi s az ipar- és kereskedelmi m. k. minisztérium együttes fennállása idején keletkezett. A két minisztériumnak 1890-ben történt elkülönitése óta önállóan gyarapodott.

Állománya 16,700 kötet és 117 térkép, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára mindennap d. e. 9-től 2-ig nyitva áll. Miniszteri tisztviselők használják. Idegenek csak az elnöki osztály főnökének engedélyével vehetik igénybe. Ugyanez áll a kikölcsönzésre is. 1902-ben 635 téritvényen 941 kötet kölcsönöztetett ki.

Évi javadalmazása 2000 korona. Az 1902. évben 3879 korona fordittatott gyarapitásra. 1902. évi gyarapodása 721 kötet és 5 térkép.

*Könyvtárnok:* ifj. Rákóczi Aladár.

*A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. minisztérium könyvtárának szaklajstroma. (Budapest, 1877.) — A földmivelésügyi m. kir. minisztérium könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1898.)*

---

## 175. A m. kir. honvédelmi minisztérium könyvtára.

(I., Vár, Szent-György-tér 3. sz.)

Állománya körülbelül 8000 kötet, két teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Használók számára a hivatalos órák alatt nyitva áll s ugyanakkor kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

---

## 176. A m. kir. igazságügyminisztérium könyvtára.

(V., Nádor-utcza 33—37. sz.)

1870 körül keletkezett.

Állománya 15,085 kötet, hat szobában elhelyezve.

Szaklajstroma, czédula-katalogusa és czimjegyzéke van.

Az előirt szabályzat betartásával az igazságügyminisztérium tisztviselői használják. A VI. ügyosztály főnökének engedelmével más szakférfiak is használhatják.

1902-ben 4205 kor. 52 fillér forditattott gyarapitására, ebből beszereztetett 438 kötet. 1903. évi költségelőirányzata 2400 korona.

*Könyvtárnok:* Harlisch Gyula igazságügyminisztériumi irodatiszt.

*A m. kir. igazságügyi minisztérium könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1882.) — U. az. (Budapest, 1894.)*

---

## *177. A m. kir. itélőtábla könyvtára.*

(V., Nádor-utcza 25. sz., az igazságügyi palotában.)

1870 körül Szabó Miklós táblai elnök kezdeményezésére keletkezett. Nagyobb adományokkal Ráth György nyug. táblai tanácselnök, Jakabfalvay Gyula kuriai biró és Hanák Kolos táblai biró gyarapitották.

Állománya 4861 kötet. egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma, czédula-katalogusa és névmutatója van.

Használók számára d. e. 9-től d. u. 2-ig nyitva áll. Csupán a budapesti kir. itélőtábla kötelékéhez tartozók használhatják. 1902-ben 107 téritvényen 150 kötet kölcsönöztetett ki.

Évi javadalmazása 600 korona az igazságügyminisztériumtól és 700 korona a saját tőkéjének kamataiból. 1902. évi gyarapodása 37 kötet ajándékokból, 135 kötet és 59 füzet vásárlásokból.

A könyvtár a kir. itélőtábla kebeléből alakitott könyvtári bizottság felügyelete alatt áll.

*Könyvtárnok:* dr. Kozmutza Hermil kir. táblai tanácsjegyző; *beosztva:* Rosa Silvius irodatiszt.

*Dr. Nyeviczkey Antal. A budapesti kir. itélőtábla története. (Budapest, 1891.)*

---

## *178. A m. kir. kereskedelmi minisztérium könyvtára.*

(II., Lánczhid-utcza 1—3. sz.)

1887-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet és egy térképgyüjtemény. egy teremben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.
Csak a minisztérium tisztviselői használhatják.
Évi javadalmazása 2000 korona.

*Könyvtárnok:* Ambró Géza.

*A kereskedelmi m. kir. minisztérium könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1892.) — A IX. szakosztály könyvtárának katalogusa. (Budapest, 1903.)*

## *179. A m. kir. kincstári jogügyigazgatóság könyvtára.*

(IX., Csepel-rakpart 1. sz.)

1885-ben keletkezett.
Állománya 3000 kötet, egy szobában elhelyezve.
Betűrendes katalogusa van.
A jogügyi igazgatóság személyzete használja.
Évi javadalmazása 300 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Kondor Ferencz kir. kincstári ügyész.

## *180. A m. kir. közigazgatási biróság könyvtára.*

(I., Vár, Uri-utcza 49. sz.)

1897-ben keletkezett.
Állománya 1515 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Csak a birósági tisztviselők használhatják. 1902-ben 100 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 2400 korona. 1902-ben 1530 kor. 94 fillér fordittatott gyarapitására, miből 276 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Bieber Gyula min. segédtitkár.

*Bieber Gyula, A m. k. közigazgatási biróság könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1901.)*

## *181. A m. k. kuria könyvtára.*

(V., Nádor-utcza 25. sz., az igazságügyi palotában.)

A m. k. semmitőszéknél már 1878-ban felmerült egy szakkönyvtár létesitésének szüksége, de Mailáth György országbiró, anyagi eszközök hiányában, az eszmét nem találta megvalósit-

hatónak. A kir. kuria két osztályának egyesitése alkalmával az országbiró maga inditványozta a kir. kuria első teljes ülésében egy könyvtár felállitását s annak első felszerelési költségeire 500 forintot ajánlott meg.

Állománya 6306 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára a hivatalos órák alatt nyitva áll.

Évi javadalmazása 3000 kor. az igazságügyminisztériumtól.

*Könyvtárnok:* Vajdafy Emil.

## *182. A m. kir. miniszterelnökség könyvtára.*

(I., Vár, Szent-György-tér 1. sz.)

1867-ben keletkezett. Adományokkal a m. tud. akadémia könyvtára gyarapitotta.

Állománya 10.357 kötet és 107 térkép, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A miniszterelnökség tisztviselői használják.

Az 1902. évben 1469 korona 24 fill. forditattott javadalmazására, ebből beszereztetett 145 mű. 1902. évi összes gyarapodása 588 kötet és 42 térkép.

*Könyvtárnok:* Drasche Lázár Alfréd min. segédfogalmazó.

## *183. A m. kir. orsz. levéltár könyvtára.*

(I., Vár, Országház-utcza 28. sz.)

*a)* Nagy könyvtár.

Túlnyomó része azon hatóságok könyvtáraiból keletkezett, melyek levéltárai az országos levéltárba kebeleztettek. Hivatalos kiadványok, törvények, rendeletek és országgyülési iratok gyüjteményéből áll.

Állománya 7000 kötet és 160 kézirat, két teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

*b)* Kézi könyvtár.

1875-ben, a mai szervezetü orsz. levéltár felállitásával egyidejüleg, keletkezett. A történelem és segédtudományai körébe vágó munkákból áll.

Állománya 3167 kötet, 2 kézirat és 450 térkép.

Betürendes katalogusa van.

Kizárólag az orsz. levéltár tisztviselői használják a hivatalos helyiségekben.

Rendes évi javadalmazása nincs, az orsz. levéltár átalányából az utóbbi években átlag 1600 kor. fordittatott gyarapitására.

Kezelésével az orsz. levéltár egyik tisztviselője van megbizva.

---

## *184. A m. kir. pénzügyminisztérium könyvtára.*

(I., Vár, Szent-Háromság-tér 5. sz.)

1867-ben keletkezett.

Állománya 7000 kötet, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A minisztérium tisztviselői használják.

Évi javadalmazása a szükséghez képest változik.

A könyvtárnoki teendők végzésével egy irodatiszt van megbizva.

---

## *185. A m. kir. posta- és távirda-igazgatóság könyvtára.*

(IV., Koronaherczeg-utcza 13—15. sz.)

1887-ben, a postának a távirdával történt egyesitésekor keletkezett.

Állománya 1924 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára hétköznapokon d. e. 8-tól d. u. 2-ig, vasárnap 12-ig nyitva áll, de csupán helybeli és vidéki posta- és távirda-alkalmazottak részére, kik téritvény mellett kölcsön is kaphatnak könyveket. 1902-ben 1598 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása a szükséghez képest változik. 1902. évi gyarapodása 104 kötet.

*Könyvtárnok:* László Lajos.

*A m. kir. posta- és távirda-vezérigazgatóság könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1898.) — Weiser Sándor, A posta- és távirdai szakkönyvtárakról. (Közlekedési Naptár, 1898. évf.)*

---

## 186. A m. k. szabadalmi hivatal könyvtára.

(VII., Erzsébet-körut 19. sz.)

A m. k. szabadalmi hivatalnak 1896-ban történt felállitása óta a kereskedelmi minisztérium által évenként engedélyezett összegeken beszerzett müvekből és a külföldi szabadalmi hatóságoknak megküldött magyar szabadalmi leirásokért cserében adott külföldi szabadalmi leirásokból áll.

Állománya 1473 kötet és 239.431 külföldi és magyar szabadalmi leirás, két szobában elhelyezve, melyek egyike egyuttal olvasóhelyiség is.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden délelőtt 9-től 2-ig nyitva áll. Idegenek a szabadalmi hivatal elnökének engedélyével használhatják. Kölcsön a szabadalmi hivatal tagjai kaphatnak belőle téritvény ellenében.

Az 1902. évben 1653 kor. 51 fillér fordittatott gyarapitására, ebből 102 kötet és 295 füzet szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 166 kötet és 49,622 füzet. 1903. évi költségvetése: 830 korona személyi és 2800 korona dologi kiadásokra.

A könyvtár a szabadalmi hivatal elnökének felügyelete alatt áll.

*Könyvtárkezelő:* Brunkala Betti.

*Jegyzék a m. kir. szabadalmi hivatal nyilvános könyvtárában található müvekről 1901. deczember végén. (Budapest, é. n.)*

---

## 187. A m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium könyvtára.

(V., Hold-utcza 8. sz.)

1867-ben keletkezett.

Állománya 3500 kötet és füzet, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

Használók számára a könyvtár minden d. e. 10-től 2-ig nyitva áll. Hosszabb használatra téritvény mellett adnak ki belőle könyveket.

*Könyvtárnok:* Józsa Mihály kir. segédtanfelügyelő.

## *188. A magyar országgyülés képviselőházának könyvtára.*

(V., Országház.)

1866-ban ezer foriuttal kezdte meg a ház a könyvvásárlást. 1868-ban a házszabályok módositására kiküldött bizottság nov. 8-ikán beadott jelentésében könyvtár felállitását inditványozta. 1872-ben kezdett a könyvtár jelentékenyebben fejlődni. Tekintélyes könyvtárrá lett, midőn Ghyczy Ignácz 14,000 kötetnyi könyvtárát a képviselőháznak hagyta ajándékul. Az e könyvtárból beosztott müvek külön bélyegzővel, Ghyczy Ignácz nevével vannak ellátva. A ház könyvtárának hungarikumokban való gazdagsága a Ghyczy-könyvtárból ered.

Állománya 51.000 kötet és 200 kézirat, tizennégy helyiségben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Csak a képviselőház tagjai használhatják.

Évi javadalmazása 12.000 kor. s 10.000 kor. a régi országgyülésekre vonatkozó iratok beszerzésére.

*Könyvtárnok:* dr. Küffer Béla; *segédkönyvtárnokok:* Fülöp Áron és Plechl Béla; *könyvtári segédtiszt:* Ágner László.

*A képviselőház könyvtárának czimjegyzéke 1876. márczius 27-én. (Budapest, 1876.) — I. és II. pótfüzet. (Budapest, 1880. és 1881.) — Dr. Küffer Béla, a képviselőház könyvtárának katalogusa 1866—1893. (Budapest, 1894.). — U. annak pótkötete 1893—1899. (Budapest, 1899.) — Kudora Károly, A képviselőházi könyvtár katalogusa. (Magyar Könyvszemle, 1894.)*

---

## *189. A müemlékek orsz. bizottságának könyvtára.*

(VI., Városliget, Orsz. szépmüvészeti muzeum.)

1874-ben keletkezett.

Állománya 1548 kötet és füzet, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei dr. Rómer Flóris Ferencz kéziratban levő feljegyzései, különösen uti jegyzőkönyvei 45 kötetben, melyek hazai müemlékeinkre vonatkozó becses feljegyzéseket foglalnak magukban.

Czédula-katalogusa van.

Kölcsön elsősorban a bizottság tagjai, másodsorban szakférfiak vehetnek belőle könyveket.

Évi javadalmazását, mely 800 és 1000 korona közt váltakozik, a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól kapja.

---

## *190. A nemzeti szinház könyvtára.*

(VIII., Kerepesi-ut 1. sz.)

1837-ben keletkezett.

Állománya 8500 kötet kézirat és 1000 nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása, melyet a nemzeti szinháztól kap, a szükséghez mérten változik.

*Ideiglenes könyvtárnok:* Spádi Zsigmond.

*A nemzeti szinház könyvtára. (Budapest, 1871. és 1889.) — Abafi Lajos, A nemzeti szinház levéltára. (Figyelő, XVII. kötet.*

---

## *191. Az országos közegészségi tanács könyvtára.*

(VIII., Üllői-ut 26. sz.)

1895-ben keletkezett.

Állománya körülbelül 2000 kötet és 250 füzet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma és czédulakatalogusa van.

Használók számára mindennap d. e. 9-től 1-ig és d. u. 4-től 7-ig nyitva áll. Kölcsön téritvény ellenében adnak belőle könyveket.

Évi javadalmazása 2400 korona. 1902. évi gyarapodása 160 kötet és 40 füzet.

*Könyvtárnok:* dr. Bókay Árpád.

*Csatáry Lajos, Az orsz. közegészségi tanács 25 évi története 1868—1893. (Budapest, 1893.) — Bókay Árpád, Az orsz. közegészségi tanács könyvtárának szakjegyzéke. (Budapest, 1900.)*

---

## *192. Az orsz. m. kir. khemiai intézet könyvtára.*

(II., Oszlop-u. 26.)

Az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3200 kötet, három teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és szerző-katalogusa van.

Az orsz. khemiai intézet tisztikara és szakemberek használhatják a hivatalos órák alatt, d. e. 9-től d. u. 2-ig.

1902-ben 2303 kor. 47 fillér fordittatott gyarapitására és 667 kor. könyvkötésre. 1902. évi gyarapodásra 585 kötet.

A könyvtárnoki teendőket az intézetnél alkalmazott kir. vegyészek egyike látja el.

---

## *193. A Szent Ferencz-rend kolostorának gyüjteményei.*

(II., Margit-körut 23. sz.)

*a)* Könyvtár.

1785-ben keletkezett. Adományokkal Jakosich József házfőnök gyarapitotta.

Állománya 7578 kötet könyv és 60 kötet kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és katalogusa van.

A szerzet tagjain kivül ismerős kutatók is használhatják téritvény mellett.

1902-ben 400 kor. fordittatott gyarapitására a zárda pénztárából, miből 60 kötet szereztetett be.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1785-ben keletkezett.

Kisebb érem-gyüjteményből, néhány ereklyéből és ásványból áll, melyek a könyvtár helyiségében vannak elhelyezve.

*A gyüjtemények őre:* Kaizer Nándor házfőnök.

---

## *194. A szerviták társházának könyvtára.*

(IV., Szervita-tér 7. sz.)

1773-ban keletkezett, midőn a régi kolostor épült. Eredetét s növekedését főleg a rendben fennálló ama rendeletnek köszönheti, mely szerint egyes társházak jövedelmükhöz mérten tartoznak bizonyos összeget a könyvtár gyarapitására forditani. Igy szaporodott 1873-ig körülbelül 5600 kötetre. Midőn 1873-ban a régi kolostor helyébe uj palota épült, abban a könyvtár is terjedelmes csarnokhelyiséget kapott.

Állománya 6000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Guta M. István.

---

## (Iskolai gyüjtemények.)

### *195. Az ág. ev. főgimnázium gyüjteményei.*

(IV., Sütő-utcza 3. sz.)

*a)* Könyvtár.

1822 körül, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adománynyal Szentiványi Bogumil járult fejlesztéséhez 1867-ben.

Állománya körülbelől 8600 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Jelenleg rendezés alatt áll.

A tanárokon kivül mások is használhatják biztositék letevése mellett, más helyekre azonban csak az egyházi választmány engedélyével küldenek könyveket. 1902-ben 160 kötet könyvet használtak belőle.

Az 1902. évben 400 kor. fordittatott gyarapitására, mely összegen 85 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 1150 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Tóth Kálmán tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1860 körül keletkezett. Nagyobb adományokkal Kubinyi Ágoston, Dorner József, Titius Pius és Hazay Gyula járultak gyarapitásához.

Állománya 4759 állat, ezek között 15 emlős, 149 madár, 33 hüllő, 30 hal, 730 rovar és 3802 egyéb állat; továbbá 29.088 növény, 1500 ásvány, 1000 kőzet és 18 kövület, egy szobában és fülkében elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az 1902. évben 154 kor. 10 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 5 db állatpreparatum és 8 növényminta. 1903. évi költségvetése 300 korona.

*A gyüjtemény őre:* Ulbrich Sándor tanár.

*Doleschall Sándor, Das erste Jahrhundert aus dem Leben einer hauptstädtischen Gemeinde. (Budapest, 1887.) — Batizfalvy István, A budapesti ág. h. ev. főgimnázium története. (Budapest, 1895.)*

---

## *196. A báró Eötvös József-kollégium könyvtára.*

(IX., Csillag-utcza 2. sz.)

Alapját Semsey Andor vetette meg, midőn a kollégium felállitásakor, 1895-ben, 5000 forintot adott könyvek bevásárlására. Nem remélt mértékben gyarapodott 1896 tavaszán, midőn br. Mednyánszky Dénes atyjának, Alajosnak nagybecsü könyvtárát (a veszelei könyvtárt, melyben a Sándor-féle könyvgyüjtemény is foglaltatott), valamint saját értékes könyvgyüjteményét a kollégiumnak ajándékozta. A Mednyánszky-könyvtár legbecsesebb része a magyar történetre vonatkozó alapvető müvek szép sorozata. A könyvtárt a vallás- és közokt. m. k. minisztérium állandóan gyarapitja költségesebb müvekkel; Volf György könyvtárából mintegy 300 kötetet juttatott az intézetnek. Semsey Andor Péterfy Jenő 580 kötetből álló értékes könyvtárát vásárolta meg a kollégiumnak s időről-időre értékes könyvadományokkal gyarapitja. Nagyobb adományokat tettek: br. Eötvös Loránd, gr. Széchényi Béla, dr. Schwimmer Ernő, dr. Vámbéry Ármin, Heinrich Gusztáv, Riedl Frigyes, Dirner G., Lóczy Lajos, Léderer B., Szumrák Pál és Bartoniek Géza. Ujabban értékes adományokkal gyarapitották a nevezetteken kivül Vajda Ödön zirczi apát, Bartal Antal, Gombocz Zoltán, Deák Andor, dr. Hajnóczi R. József, a magyar nemzeti múzeum és az országos középiskolai tanárképző-intézet igazgatóságai.

Állománya 1903. elején 11,400 kötet, köztük 3 ősnyomtatvány, három szobában elhelyezve, melyek egyszersmind dolgozóhelyiségekül vannak berendezve.

Czédula-katalogusa van.

A kollégium növendékei számára állandóan nyitva áll. A kollégium minden növendéke a könyvtár helyiségében minden müvet korlátozás nélkül használhat. A kollégiumhoz nem tartozók nem kapnak kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása 2000 kor. a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól.

*Könyvtárnok:* Bartoniek Géza igazgató.

---

## *197. Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

(IX., Lónyay-utcza 4. sz.)

*a)* Könyvtár.

1868-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Heckenast G., Lampel R., Hoffmann és Molnár, a Franklin-társulat s Ráth Mór kiadók, a m. t. akadémia, az 1885. évi orsz. kiállitás

igazgatója, Gönczy Pál, Szabó Ferencz plébános, Bélteky Albert tanár és Hegedüs Loránd dr. országgyülési képviselő járultak gyarapitásához.

Állománya 2430 kötet, egy teremben s a tanári szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A tanárokon kivül az intézet kötelékéhez tartozó egyének is használhatják.

Évi javadalmazása 800 kor., mely összegen az 1902. évben 40 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Marton Lajos tanár.

### *b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 5 régiség, ezek között 1 középkori tárgy, 1 fegyver, továbbá 2400 régi pénz és érem.

1902. évi gyarapodása 26 régi pénz.

Ide tartozik a klasszika-filologiai gyüjtemény is, mely 1894-ben alapittatott. Állománya: eredeti és gipszszobrok, edények 87 db; fából készitett szemléltető eszközök 40 db; szemléltető képek 180 db; térképek 30 db.

Évi javadalmazása 500 koronától 300 koronáig változik.

*A gyüjtemény megalapitója s őre:* Szalay Károly tanár.

### *c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1859-ben keletkezett. Adományokkal Gönczy Pál, az intézet alapitója, gr. Bethlen Pálné, Somogyi Rudolf tanár, Lobmayer és Lápossy, Zechentmayer, Nöthling Vilmos stb. járultak fejlesztéséhez.

Állománya 600 állat, 50 növény, 950 ásvány, 380 kőzet és 500 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 300 korona. Az 1901. és 1902. években különösen vegytani felszerelésben gyarapodott, továbbá 4 db borszeszkészitménynyel, egy sorozat (12 db) gombaminta-gyüjtemény és egy db kitömött madárral.

*A gyüjtemény őre:* Török Tivadar tanár.

---

## 198. Az ev. ref. theol. akadémia Ráday-könyvtára.

(IX., Kálvin-tér 7. sz.)

Alapját a Ráday grófok hires péczeli könyvtára képezi, melyet a dunamelléki ev. ref. egyházkerület Török Pál ref. püspök buzgólkodására 1861-ben országos gyüjtés utján szerzett pénzen, 42,000 koronán vásárolt meg a budapesti ref. theol. akadémia részére. Azóta több kisebb-nagyobb könyvgyüjteménynyel szaporodott. Oda került többek között Szemere Pál könyvtára is.

Állománya 24,460 lajstromozott és mintegy 10,000 lajstromozatlan kötet, a budapesti ev. ref. püspökség épületében egy nagy teremben elhelyezve.

Rendezés alatt állván, ez idő szerint nem használható.

*Könyvtárnok:* Pálfy Károly.

*Szőts Farkas, A budapesti ev. ref. theol. akadémia multja és jelene. (Budapest 1896.)*

---

## 199. A felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyam könyvtára.

(V., Akadémia-utcza 16. sz.)

Állománya 619 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Hallgatók számára a tanév tartama alatt mindig nyitva áll. Kölcsön is adnak belőle könyveket, egyszerre azonban csak egy munka s legfeljebb 4 heti időtartamra vehető ki.

---

## 200. Az izr. siketnémák orsz. intézetének könyvtára.

(VII., Bethlen-tér 2. sz.)

1880-ban keletkezett.

Állománya 360 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 120 kor.

A könyvtár az intézet bizottságának felügyelete alatt áll.

*Könyvtárnok:* Adler Simon tanitó.

---

## 201. A IV. ker. kegyesrendi főgimnázium gyüjteményei.

(IV., Városház-tér 4. sz.)

*a)* Könyvtár.

A XVIII. század elején vált ki a kegyes-tanitórend házi könyvtárából.

Állománya 13,090 kötet, köztük több ősnyomtatvány és számos régi hazai nyomtatvány, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az 1902. évben 781 kor. fordittatott gyarapitására, ebből 127 kötet szereztetett be. Költségvetése évi 7—800 kor. közt változik.

*Könyvtárnok:* dr. Maywald József tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1894-ben keletkezett.

Állománya 29 gipszmásolat, egy szekrényben elhelyezve.

*A gyüjtemény őre:* Hajnal Imre tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A XVIII. század derekán keletkezett. Tanárok, tanulók s egyes jótevők adományaiból gyarapodott.

Állománya 1391 állat, köztük 446 emlős, 277 madár, 61 hüllő, 31 kétéltü, 42 hal stb., 3936 növény, 300 ásvány és 900 darab fali ábra, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az 1902. évben 250 kor. fordittatott gyarapitására, miből 9 állat és 8 növény szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* dr. Ormándy Miklós tanár.

*Takáts Sándor, A főváros alapitotta budapesti piarista kollegium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

## 202. A keleti kereskedelmi akadémia könytára.

(V., Alkotmány-utcza 8. sz.)

1891-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Télfy Iván 1893-ban görög, Erődi Béla bizottsági tag és Kúnos Ignácz igazgató török, Alexis György és Strausz Adolf tanárok pedig keleti néprajzi könyvekkel gyarapitották.

Állománya 680 kötet és 17 keleti térkép, egy szobában elhelyezve, külön olvasó-helyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül az intézet hallgatói is használhatják.

Évi javadalmazása 200 kor. a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 80 kötet és 3 térkép.

*Könyvtárnok:* Kúnos Ignácz igazgató.

---

## 203. *A képezhető hülyék és gyöngeelméjüek orsz. m. kir. nevelő- és tanintézetének könyvtára.*

(I., Alkotás-utcza 53. sz.)

1897-ben keletkezett, midőn az állam az intézetet átvette.

Állománya 800 kötet és 7 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A tanárokon kivül az intézet hallgatói is használják. 1902-ben 289 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása mintegy 300 kor. a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 174 kötet és 7 kézirat.

*Könyvtárnok:* Caprariu György.

*A képezhető hülyék és gyengeelméjüek orsz. m. kir. nevelő- és tanintézetének szervezeti szabályzata. (Budapest, 1898.)* — *Réglement organique de l'institut royal hongrois pour enfants crétins et idiots susceptibles d'être formés. (Budapest, 1899.)*

---

## 204. *A kereskedelmi akadémia Wahrmann-könyvtára.*

(V., Alkotmány-utcza 11. sz.)

1856-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Wahrmann Mór 20,000 koronával járult fejlesztéséhez.

Állománya 5806 kötet és számos térkép, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az intézet tanárain kivül a hallgatók is használhatják. Az 1902. évben 16 egyén használta a könyvtárt.

Évi javadalmazása 1600 kor. a Wahrmann-alapitványból és az intézet pénztárából. 1902. évi gyarapodása 235 kötet.

*A pesti kereskedelmi akadémia története. (Pest, 1870.)*

---

## 205. *A II. ker. kir. egyetemi kath. főgimnázium gyűjteményei.*

(II., Ilona-utcza 4. sz.)

*a)* Könyvtár.

1777-ben keletkezett, midőn az intézet Mária Terézia rendeletére felállittatott. 1875-ben Toldy Ferencz, 1877-ben dr. Abel Károly és 1891-ben dr. Lutter Nándor könyvtárainak egy része részben hagyományozás, részben vétel utján birtokába jutott.

Állománya 10.198 darab, ezek között 2 ősnyomtatvány s 27 régi magyar nyomtatvány, továbbá 988 térkép, öt teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 733 kor. a tanulmányi alapból.

*Könyvtárnok:* dr. Herald Ferencz tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1893-ban keletkezett.

Állománya 670 gipsz- és falfestmény-másolat, továbbá 491 érem, az intézet folyosóinak falain és egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 25—100 kor. a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 64 szines reprodukczio szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Andor József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az intézet alapitásakor keletkezett. Verőczei gr. Pejacsevich János 1875-ben az intézetnek ajándékozta gazdag ásvány- s csiszolatgyüjteményét, valamint szakkönyvtárát is.

Állománya 6000 állat, 2171 növény és 11.000 ásvány, három teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

1902. évi gyarapodása 4 állat, 4 ásvány, zergekampók és madárfészkek.

*A gyüjtemény őre:* vajdahunyadi Duma György cz. igazgató.

*Ponori Thewrewk Árpád, A Toldy-könyvtár magyar régiségei és ritkaságai. (Az 1881/82. évi értesitőben.) — A budapesti II. ker. kir. kath. főgimnázium könyvtári lajstroma. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

## 206. A központi papnevelő-intézet könyvtára.

(IV., Papnövelde-utcza 7. sz.)

Alapját a Pálos-rend könyvtára képezte. Tőlük származnak a nagy könyvtári terem XVIII. századi faragott ajtaja és a díszes könyvállványok. 1883-ban néhai Stadler Ferencz esztergommegyei pap († 1874.) 6600 kötetnyi könyvtárával gyarapodott.

Állománya körülbelül 15,000 kötet, két teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Az elöljárók és papnövendékek használják. 1902-ben 420 kötetet használtak belőle és 36 kötet kölcsönöztetett ki.

Az 1902. évben 2100 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* dr. Purt Iván.

*Való Simon, Adalékok a budapesti központi papnevelő-intézet történetéhez. (Budapest, 1896.)*

---

## 207. Az I. ker. közs. felsőbb leányiskola gyüjteményei.

(I., Iskola-tér 1. sz.)

*a)* Könyvtár.

1881-ben keletkezett, mint polg. leányiskolai könyvtár.

Állománya 1100 kötet és 40 térkép, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 450 korona a székesfővárostól. 1902. évi gyarapodása 200 kötet.

*Könyvtárnok:* Póra Ferencz igazgató.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1881-ben keletkezett.

Állománya 31 emlős, 50 madár, 26 hüllő, 15 hal, 1200 rovar és 104 egyéb állat, továbbá 20 csomag növény, 5 rekesz ásvány s 3 fiók kőzet és kövület, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az 1902. évben 62 kor. fordittatott gyarapitására, miből 8 állat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Sajóhelyi Béla tanár.

---

## 208. A II. ker. közs. felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.

(II., Ponty-utcza 6. sz.)

*a)* Könyvtár.

1895-ben keletkezett, midőn az intézet a II. ker. községi polgári fiuiskolától különvált.

Állománya 900 kötet, a tanári szobával szomszédos olvasóteremben elhelyezve.

Az intézetnek külön kereskedelmi ügyirat-gyüjteménye is van, mely több mint 3000 darabból áll.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 800 korona a székesfőváros pénztárából, mely összegen az 1902. évben 81 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. Nagy Lajos tanár.

*b)* Áruismereti gyüjtemény.

1895-ben keletkezett.

Állománya egy teremben van elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 342 korona a székesfőváros pénztárából, ehhez járulnak a különféle iparvállalatok ajándékai.

*A gyüjtemény őre:* dr. Rózsa Mihály tanár.

---

## 209. A VI. ker. községi felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.

(VI., Nagymező-utcza 1. sz.)

*a)* Könyvtár.

1884-ben keletkezett a VI. ker. községi polgári fiuiskola könyvtárával kapcsolatosan. 1895-ben a két intézet különvált s ugyanakkor a felső keresk. iskola könyvtárát is önállósitották.

Állománya 940 kötet és 57 térkép, a tanári szobában 4 szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

Az intézet tanárai használják. 1902-ben 100 kötetet használtak, kikölcsönöztek 30 kötetet.

Évi javadalmazása 1000 korona a székesfőváros tanszerátalányából, mely összegen az 1902. évben 163 kötetet szereztek be.

*Könyvtárnok:* Kelemen Géza tanár.

*b)* Áruismereti gyüjtemény.

1884-ben keletkezett a VI. ker. községi polgári fiuiskola szertárával kapcsolatosan. 1895-ben a két intézet különvált, s ugyanakkor a felső keresk. iskola kémiai- és áruismereti gyüjteményét is elkülönitették.

Állománya 1719 db, négy szobában 11 szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 200 kor. a székesfőváros tanszerátalányából, mely összegen az 1902. évben 41 db tanszert szereztek be.

*A gyüjtemény őre:* Csongor György tanár.

---

## *210. A IV. ker. községi főreáliskola gyüjteményei.*

(IV., Reáltanoda-utcza 7. sz.)

*a)* Könyvtár.

1854-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Kondor Gusztáv, Heckenast G., Veisz Ármin, Emich Gusztáv, Preisz M., Jedlik Ányos, Greguss Ágost stb. gyarapitották.

Állománya 10,339 kötet és 6368 füzet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül kivételes esetben biztositék letevése és téritvény kiállitása mellett bármely Budapesten lakó s a tanügy terén müködő egyén használhatja. Az 1902. évben 1388 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi javadalmazása 1277 korona a székesfővárosi átalányból s 361 korona a beirási dijakból, mely összegen 320 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 1500 korona.

*Könyvtárnok:* Berkes Imre tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1898-ban keletkezett.

Állománya 42 régiség, ezek között 12 őskori és 7 középkori tárgy, 4 fegyver, 19 ujabbkori emlék, 1 kegyeleti tárgy s 11 gipszmásolat; továbbá 641 érem, 1435 kép, 77 fali kép s 24 fali térkép. egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei az egri káptalan 1409. évi s a turóczi konvent 1524. évi oklevelei, továbbá Kossuth Lajos 1882. évi levele.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 100 kor. a székesfőváros alapitványából.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1854-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2548 állat, 88 növény és 2430 ásvány, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 180 kor. a székesfővárostól. 1902. évi gyarapodása 5 állat.

*A gyüjtemény őre:* Szépligeti Győző tanár.

*A budapesti fő- és székvárosi IV. ker. községi főreáliskola tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1897.)*

---

## *211. A VIII. ker. községi főreáliskola gyüjteményei.*

(VIII., Horánszky-utcza 11. sz.)

*a)* Könyvtár.

1871-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3894 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 1000 kor. a székesfővárostól. 1902. évi gyarapodása 120 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Wutz Albert tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1883-ban keletkezett.

Állománya 5 db emléktárgy és 1657 érem, a könyvtárhelyiségben két szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

1902. évi gyarapodása 3 érem.

*A gyüjtemény őre:* Schneider János tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya állat- és növénygyüjtemény 2850 db; ásvány- és kőzetgyüjtemény 2670 db; falitábla 250 db.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 100 kor. a székesfővárostól, mely összegen az 1902. évben 10 db szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Sajóhelyi Frigyes tanár.

*Felsmann József, A Budapest székesfővárosi VIII. ker. községi főreáliskola első 25 évének története. (Az 1895/96. évi értesitőben és külön lenyomatban: Budapest, 1896.)*

## 212. A III. ker. községi női ipariskola gyüjteményei.

(III., Bécsi-ut 33—35. sz.)

*a)* Könyvtár.

1890-ben keletkezett. Adományokkal a székesfőváros gyarapitotta.

Állománya 343 kötet és 31 térkép, két szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és betürendes katalogusa van.

Csupán a tantestület tagjai használják. 1902-ben 48 kötet és 3 db egyéb tárgy kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 342 kor. fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 27 kötet, beköttetett 184 kötet. 1903. évi költségvetése 100 korona.

*Könyvtárnok:* Tomicsics Janka.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1890-ben keletkezett. Adományokkal a II. ker. állami főreáliskola, a IV. ker. polg. leányiskola, a VI. ker. polg. fiuiskola és Rziha Károly gyarapitották.

Állománya 18 emlős, 55 madár, 5 hüllő, 6 hal, 1000 rovar és 8 alsóbbrendü állat, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Leltára van.

Az 1902. évben 154 kor. 40 fill. fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 10 db állat. 1903. évi költségvetése 100 korona.

*A gyüjtemény őre:* Maurer Rezső.

---

## 213. Dr. László Mihály nyilv. főgimnáziumának gyüjteményei.

(V., Hold-utcza 19. sz.)

*a)* Könyvtár.

1878-ban, az igazgatóság magánkönyvtárából keletkezett.

Állománya 2800 kötet és 100 metszet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az intézet tanárai használják. 1902-ben 100 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 400 kor. fordittatott gyarapitására, miből 60 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. László Mihály igazgató.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1878-ban keletkezett.

Állománya 7870 állat, ebből 16 emlős, 40 madár, 10 hüllő, 30 hal és 7744 rovar; továbbá 200 növény és 200 ásvány, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1902-ben 150 kor. fordittatott gyarapitására, miből 10 állat, 200 növény és 200 ásvány szereztetett be.

## 214. *A m. kir. állami Erzsébet-nőiskola könyvtára.*

(VII., István-ut 93. sz.)

1875-ben keletkezett, midőn a polgári iskolai tanitónőképző Pestre helyeztetett át, elválasztatván az elemi iskolai tanitónőképzőtől, melylyel együtt addig Budán állott fenn. 1877-ben a magyar nemzeti múzeum 2500 másodpéldányból álló könyvgyüjteménynyel gyarapitotta.

Állománya 7280 mü 8599 kötettel, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van

Évi javadalmazása 1800 korona a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól.

*Könyvtárnok:* Pischl Iduna tanitónő.

*A budapesti m. kir. állami Erzsébet-nőiskola könyvtárának katalogusa. (Az 1877/78. és 1880/81. évi értesitőkben.)*

## 215. *A VI. ker. m. k. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

(VI., Uj-utcza 1. sz.)

*a)* Könyvtár.

1875-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3091 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül kivételképen az intézeti növendékek is használhatják. Az 1902. évben 273 kötetet használtak belőle.

1902. évi gyarapodása 166 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Takács György.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1875-ben keletkezett.

Állománya 293 állat. ebből 14 emlős, 62 madár, 30 hüllő, 26 hal, 15 doboz rovar, 86 alsóbb rendü állat és 60 db csont-

váz; továbbá két növénygyüjtemény, 118 ásvány, 131 kőzet és 24 kövület, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1902. évi gyarapodása 38 növény és 5 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Décsei Janka.

## 216. Az I. ker. m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.

(I., Attila-utcza 1. sz.)

*a)* Könyvtár.

1892-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Fejlesztéséhez a m. k. vallás- és közokt. minisztérium, dr. Fináczy Ernő és dr. Richter Aladár egyet. tanárok járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 4112 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

1902-ben az intézet tanárai 553 kötetet használtak belőle s 249 kötetet kölcsönöztek ki.

Az 1902. évben 1852 kor. 44 fill. fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 286 kötet. 1903. évi költségvetése 2080 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Gyulai Ágost tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1892-ben keletkezett.

Állománya 72 régiség, ezek között 1 őskori, 4 középkori tárgy, 10 fegyver, 1 néprajzi tárgy és 2 gipszmásolat, továbbá 1276 érem, a történeti szertárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Csupán adományozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 672 érem.

*A gyüjtemény őre:* dr. Schmidt Márton tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1892-ben keletkezett. Adományaikkal az intézet volt tanárai: dr. Richter Aladár egyet. tanár, dr. Zimányi Károly múz. őr és Lasz Samu tanár gyarapitották.

Állománya 501 állat, köztük 50 emlős, 110 madár, 39 hüllő és kétéltü, 14 hal, 129 rovar és 59 egyéb állat, továbbá 402

növény és 729 ásvány, az intézet természetrajzi és vegytan-ásványtani szertáraiban elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az 1902. évben 300 kor. fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 110 állat. 1903. évi költségvetése 200 korona.

*A gyüjtemény őre:* Lasz Samu tanár.

*A budapesti I. ker. kir. kath. gymnasium története. (Az 1894/1895. évi értesitőben). — Az intézeti épület leirása az 1900/1. évi értesitőben.*

---

## 217. Az V. ker. m. k. állami főgimnázium könyvtára.

(V., Markó-utcza 31. sz.)

1858-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya mintegy 500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 600 kor. a tanszerátalányból.

*A tanári könyvtár katalogusa. (Az 1900/901. és 1901/902. évi értesitőben.) — U. az. (Budapest, 1903.)*

---

## 218. A VII. ker. m. k. állami főgimnázium gyüjteményei.

(VII., Barcsay-utcza 5. sz.)

*a)* Könyvtár.

1881-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 6464 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az intézet tanárai használják. 1902-ben 170 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi javadalmazása 1150 kor., miből 145 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. Angyal Dávid tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1881-ben keletkezett.

Állománya 953 állat, 228 növény, 639 ásvány és kőzet 807 eszköz és készülék, három szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 300 kor., mely összegen az 1902. évben 15 állat és két szekrény szereztetett be. 1903. évi költségvetése 450 korona.

*A gyüjtemény őre:* dr. Szterényi Hugó tanár.

*Hegedüs Béla, A tanári könyvtár katalogusa. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — Angyal Dávid, A tanári könyvtár katalogusa. (Az 1900/901. évi értesitőben.)*

---

## *219. A II. ker. m. k. állami főreáliskola gyüjteményei.*

(II., Toldy Ferencz-utcza 9. sz.)

*a)* Könyvtár.

1855-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 5798 kötet, 518 füzet és 201 darab térkép, két szobában elhelyezve.
Czédula-katalogusa van.
Évi javadalmazása 1062 kor. a székes-fővárostól. 1902. évi gyarapodása 93 kötet és 1 térkép.

*Könyvtárnok:* dr. Brózik Károly tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1880-ban keletkezett.
Állománya 3149 érem és bankjegy, szekrényekben elhelyezve.
Csupán adományozás utján gyarapodik. Évi gyarapodása az értesitőkben van feltüntetve.

*A gyüjtemény őre:* Tarnói Miletz János tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1855-ben keletkezett. Budapest sz. főváros kagyló- és csiga-gyüjteménynyel, a magyar nemz. muzeum és Scheller M. mérnök kitömött madarakkal, Hampel S. selmeczi ásványokkal, Medreczky I. tanár madarakkal és Holub Emil afrikai tárgyakkal gyarapitotta.
Állománya 134 emlős, 495 madár, 65 csuszómászó, 57 hal, számos rovar, csiga, kagyló stb., továbbá 474 növény, 2130 ásvány, 642 kőzet és 645 kövület, egy nagy teremben s egy kisebb szobában elhelyezve.

Leltára van.
Évi javadalmazása 200 kor. a székes-fővárostól adott tanszerátalányból.

*A gyüjtemény őre:* Paszlavszky József tanár.

## 220. Az V. ker. m. k. állami főreáliskola gyüjteményei.

(V., Markó-utcza 20. sz.)

*a)* Könyvtár.

Az 1872/73. tanévben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. m. k. minisztérium, a m. tud. akadémia s egyes kiadók járultak gyarapitásához.
Állománya 7746 kötet és 218 térkép, két szobában elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Szerzeményi naplója van; szaklajstroma és czédula-katalogusa most készül.
A tanár^kon kivül kivételképen mások is használhatják.
Évi javadalmazása 1200 kor. a tanszerátalányból. 1902. évi gyarapodása 410 kötet és 2 térkép.

*Könyvtárnok:* Reif Jakab tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872/73-ban keletkezett.
Állománya 464 állat, 139 növény és 787 ásvány, két kisebb és egy nagyobb szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója van; szaklajstroma most készül.
A közönség a szaktanár felügyelete alatt megtekintheti.
Évi javadalmazása 520 korona.

*A gyüjtemény őrei:* dr. Jákó János (az állat- és növénytárban) és dr. Reichenhaller Kálmán (az ásványtárban) tanárok.

## 221. A VI. ker. m. k. állami főreáliskola gyüjteményei.

(VI., Bulyovszky-utcza 22—26. sz.)

*a)* Könyvtár.

1891-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2699 kötet. egy teremben elhelyezve.
Leltára és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 1000 korona a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 55 kötet.

*Könyvtárnok:* Rados Ignácz tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1891-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a m. nemz. múzeum és az 1896. évi kiállitás igazgatósága járultak fejlesztéséhez.

Állománya 72 emlős, 326 madár, 25 hüllő, 15 hal és több mint 200 gerinczteleen állat; továbbá 800 növény, 198 ásvány, 123 kőzet és 272 kövület.

*A gyüjtemény őrei:* dr. Perényi József (állat- és növénygyüjtemény) és Krécsy Béla (ásványgyüjtemény).

---

## 222. *A II. ker. m. k. állami tanitónőképző-intézet gyüjteményei.*

(II., Csalogány-utcza 43. sz.)

*a)* Könyvtár.

1869-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1634 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 400 kor. a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól. 1901/902. évi gyarapodása 86 kötet.

*Könyvtárnok:* Lubinszky Emilia.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1869-ben keletkezett.

Állománya 28 emlős, 116 madár, 17 hüllő, 19 hal, egy rovargyüjtemény és 2 egyéb alsóbbrendü állatgyüjtemény, 13 rovarbiologiai készitmény, 6 csontváz, 20 db csontvázrészlet, egy tojásgyüjtemény és egy maggyüjtemény; 40 növény, müvirágminták és 6 képgyüjtemény; 332 ásvány, 125 kőzet, Budapest és környékének (39 db), Dobsina és vidékének (91 db), Resiczabánya (25 db) és Szlatina környékének (64 db) különkülön kőzet-gyüjteményei, három teremben tiz szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 400 korona. 1902. évi gyarapodása 61 állat, 21 növény és 63 ásvány.

*A gyüjtemény őrei:* Katonáné Thuránszky Irén igazgató és Nagy László cz. igazgató.

*Zirzen Janka, A budapesti áll. tanitónőképezde öt évi fennállásának története. (Budapest, 1874.) — Thuránszky Irén, A budapesti II. ker. áll. tanitónő- és nevelőnőképző-intézet 25 évi fennállásának története és jelen állapota. (Budapest. 1896.) — K. Thuránszky Irén, A budapesti II. ker. áll. tanitónő- és nevelőnőképző-intézet értesitője az 1895/6.—1901/902. tanévekben.*

---

## 223. *A m. k. állatorvosi főiskola könyvtára.*

(VII., Rottenbiller-utcza 23—35. sz.)

1786-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 6651 kötet, 11 térkép s 5 kézirat, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A főiskola tanári kara használja.

Évi javadalmazása 5000 kor. személyi, 800 kor. dologi kiadásokra. 1902. évi gyarapodása 299 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Kóssa Gyula főisk. tanár.

*Kóssa Gyula, A m. k. állatorvosi főiskola könyvtárának katalogusa. (Budapest, 1902.) — I. pótlék. (Budapest, 1902.) — II. pótlék. (Budapest, 1903.)*

---

## 224. *A m. k. honvéd Ludovika-akadémia könyvtára.*

(VIII., Üllői-ut 80. sz.)

1872-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 55.817 kötet, 14 kézirat, 3 oklevél és 4586 térkép, egy nagy teremben és két raktárhelyiségben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára naponként d. e. 11-től 1-ig nyitva áll.

A budapesti honvéd-helyőrség tisztjei és tisztviselői téritvény mellett 3 havi időtartamra vehetnek belőle kölcsön könyveket, a vidéken állomásozó honvédtisztek és tisztviselők pedig elöljáró parancsnokságuk közvetitésével.

Évi javadalmazása 2500 kor. a m. kir. honvédelmi minisztériumtól.

*Könyvtárnok:* dr. Auer Jenő; *könyvtári segéd:* Kiss Mihály.

*A m. k. honvédségi Ludovika-akadémia könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1883.) — A magyar királyi honvédségi Ludovika-akadémia könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1897.) — I. Pótlék a magyar királyi honvéd Ludovika-akadémia könyvtárának czimjegyzékéhez. (Budapest, 1901.)*

---

## 225. *A m. kir. József-müegyetemhez tartozó szakkönyvtárak.*

### 1. Az általános khémiai laboratorium könyvtára.

1847-ben keletkezett.
Állománya 574 mű 1373 kötetben s 502 füzetben.
A könyvtárra forditott összeg 600—1200 korona között változik évenkint.

### 2. A müépitéstani tanszék könyvtára.

1864-ben keletkezett.
Állománya 2796 mű.
Évi javadalmazása átlag 1200 korona.

### 3. A hidépitészeti tanszék könyvtára.

1867-ben keletkezett.
Állománya 293 mű.
Évi javadalmazása 200 korona.

### 4. Az ábrázoló geometriai I. tanszék könyvtára.

1872-ben keletkezett.
Állománya 26 mű 48 kötetben.
Évi javadalmazása 100 korona.

### 5. A növénytani tanszék könyvtára.

1872-ben keletkezett.
Állománya 971 mű.
Évi javadalmazása 400 korona.

### 6. A gépszerkezettani tanszék könyvtára.

1875-ben keletkezett.
Állománya 632 mű.
Évi javadalmazása 200 korona.

### 7. A vizépitészeti tanszék könyvtára.

1878-ban keletkezett.
Állománya 1047 mű.
Évi javadalmazása 400 korona.

### 8. A középitéstani I. tanszék könyvtára.

1887-ben keletkezett.
Állománya 724 db, kötet, füzet és fénykép együttvéve.
Évi javadalmazása 600 korona.

### 9. A mathematikai intézet könyvtára.

Az intézet 1890-ben, könyvtára 1897-ben keletkezett.
Állománya 512 kötet könyv és 281 modell.
Évi javadalmazása 200 korona.

### 10. Az elektrotechnikai szertár könyvtára.

1893-ban keletkezett.
Állománya 360 mű 685 kötetben.
Évi javadalmazása 600 korona.

### 11. Az állattani tanszék könyvtára.

Állománya 2240 kötet vagy füzet.
Évi javadalmazása változó.

### 12. A középitéstani II. tanszék könyvtára.

Állománya 1729 mű.
Évi javadalmazása 600 korona.

### 13. A kisérleti fizikai szertár könyvtára.

Állománya 656 mű.
Évi javadalmazása 600 korona.

### 14. Az ut-vasut épitéstani szertár könyvtára.

Állománya 705 mű.
Évi javadalmazása 600 korona.

### 15. Gépszerkezettani II. tanszék könyvtára.

Állománya 51 mű 71 darabban.

### 16. Gépszerkezettani I. f. tanszék könyvtára.

Állománya 743 mű 976 darabban.

*Kvassay Jenő, A müegyetem. (Budapest. 1874.)* — *Jámbor Gy., A müegyetem. (Budapest. 1896.)*

## 226. A m. kir. kertészeti tanintézet könyvtára.

(I., Gellérthegy, Ménesi-ut 45. sz.)

Alapját a budai m. kir. vinczellérképző könyvtára képezi. Adományaikkal a földmivelésügyi m. k. minisztérium, Molnár István kir. tanácsos, Angyal Dezső igazgató, Kodolányi Antal és mások gyarapitották.

Állománya 1455 mű (köztük 149 folyóirat 856 kötettel), egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van, betürendes katalogusa most készül.

Használók számára köznapokon d. e. 8-tól 12-ig rendszerint nyitva áll és igazgatói engedélylyel mindenki használhatja.

Évi javadalmazása 600 korona a m. k. földmivelésügyi minisztériumtól. 1902-ben 1729 kor. 60 fill. fordittatott gyarapitására, miből 87 kötet szereztetett be.

*Könyvtárkezelő:* Botta István segédtanár.

---

## 227. A m. kir. női festőiskola könyvtára.

(II., Várkert-bazár.)

1885-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 96 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az igazgató-tanár engedelmével a növendékek is használhatják az iskola helyiségeiben. Használók számára naponta d. e. 8-tól d. u. 4-ig nyitva áll.

Az 1902. évben 941 kor. 10 fill. fordittatott gyarapitására, miből 29 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Ebner Lajos igazgató-tanár.

---

## 228. A m. kir. posta- és távirdatanfolyam szakkönyvtára.

(VIII., Luther-utcza 3. sz.)

1888 végén, a posta- és távirdatanfolyam megnyitásakor keletkezett.

Állománya 1365 kötet és 62 térkép, egy teremben elhelyezve, a vasuti tisztképző tanfolyamal közös olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül a tanfolyam hallgatói is használhatják.

Használók számára minden hétfőn d. u. 5—6 és pénteken d. u. 6—7 óra között nyitva áll.
Évi javadalmazása 1300 korona a m. k. kereskedelmi minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 133 kötet és 17 térkép.

*Könyvtárnok:* B o t á r J á n o s.

---

## 229. *A m. k. tanárképző-intézeti gyakorló-főgimnázium gyüjteményei.*

(VIII., Trefort-utcza 8. sz.)

*a)* Könyvtár.

1872-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. 1896-ban Szarvas Gábor könyvtárával, 1899-ben Volf György könyvtárának egy részével gyarapodott, melyeket a m. k. vallás- és közokt. minisztérium vett meg az intézet számára.
Állománya 12,816 kötet, ezek között 2 régi magyar nyomtatvány, tizenkét szobában elhelyezve. Olvasóhelyiségül a tanácskozóterem szolgál.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
A tanárokon kivül az intézet gyakorló-tanárai is használhatják téritvény ellenében.
Évi javadalmazása 1000 korona a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 621 kötet.

*Főkönyvtárnok:* dr. G y o m l a y G y u l a; *könyvtárőrök:* a szaktanárok.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1899-ben keletkezett.
Állománya 42 db gipszmásolat régi szobrászati emlékekről, 599 db kép (ó- és ujkori műemlékekről) és diszmunka, végül 52 db érem.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
1902. évi gyarapodása 11 db kép és diszmunka.

*A gyüjtemény őre:* dr. G y o m l a y G y u l a.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett.
Állománya 2359 állat, 2804 növény és 2550 ásvány, három szertári helyiségben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

1902. évi javadalmazása 1127 kor. a tanszerátalányból, mely összegen egy mikroskopon kivül 21 állat (nagyobbrészt értékes boncztani preparatumok), 1 növény és 17 ásvány szereztetett be.

---

## *230. A m. kir. tud.-egyetemhez tartozó gyüjtemények.*

### I. Jog- és államtudományi kar.

#### *a)* A római jogi szeminárium könyvtára.

(IV., Egyetem-tér 4. sz., központi épület.)

1888-ban Vécsey Tamás egyet. tanár kezdeményezésére keletkezett. Biermann Mihály és Wenczel Gusztáv könyveivel gyarapodott.

Állománya 721 kötet, két szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 900 korona.

#### *b)* A nemzetgazdasági és statisztikai szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

1890-ben keletkezett. Wenczel Gusztáv könyveivel gyarapodott.

Állománya körülbelől 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

#### *c)* A politikai szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

1895-ben Concha Győző egyetemi tanár kezdeményezésére keletkezett.

Állománya mintegy 300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

#### *d)* A jogbölcseleti és összehasonlító jogtudományi szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

1897-ben keletkezett.

Állománya mintegy 200 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 300 korona.

### *e)* A büntetőjogi szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

Állománya körülbelől 700 kötet, egy teremben elhelyezve.
Évi javadalmazása 300 korona.

## II. Orvostudományi kar.

### *a)* Az élettani intézet könyvtára.

(VIII., Eszterházy-uteza 5. sz.)

A XIX. század első felében keletkezett. Adományokkal dr. Schordann Zsigmond egyetemi tanár gyarapitotta.
Állománya 1649 kötet, egy szobában elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Az intézetben dolgozó szakemberek használják.
Az 1902. évben 897 korona fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 62 kötet.
A könytárnoki tisztet az intézeti első tanársegéd látja el.

### *b)* Az I. kórboncztani intézet könyvtára.

(VIII., Üllői-ut, orvoskari telep.)

1860-ban keletkezett.
Állománya körülbelől 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.
Évi javadalmazása 600 korona.

### *c)* A törvényszéki orvostani intézet könyvtára.

(IX., Üllői-út 93. sz.)

1870-ben keletkezett.
Állománya 500 kötet, egy teremben elhelyezve.
Évi javadalmazása 400 korona.

### *d)* Az I. sebészeti klinika Balassa-könyvtára.

(VIII., Üllői-út, orvoskari telep.)

1872-ben alapitotta özv. Balassa Jánosné néh. Balassa János egyetemi tanár könyvtárával és 4000 kor. alapitványnyal. 1902-ben Dollinger Gyula egyetemi tanár 8000 koronás alapitványával gyarapodott.
Állománya 1180 kötet, egy szobában elhelyezve.
Czédula-katalogusa van.

A műtőnövendékek és egyetemi hallgatók használják. 1902-ben 86 téritvényen 130 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 1174 korona fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 28 kötet. 1903. évi költségvetése 1000 kor.

*Könyvtárnok:* dr. Brezovszky Nándor.

### *e)* A szemészeti klinika könyvtára.

(VIII., Üllői-út 26. sz.)

1876-ban keletkezett. Adományokkal Schulek Vilmos egyet. tanár gyarapitotta. Javadalmazására a szemészeti klinikán operálási dijakból gyüjtött 22,000 koronás könyvtári alap jövedelme szolgál.

Állománya 3612 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Egyetemi hallgatók s az igazgató-tanár engedélyével szakemberek is használhatják. 1902-ben 68 téritvényen 82 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 1124 kor. 28 fillér forditatott gyarapitására, ebből beszereztetett 103 kötet. 1903. évi költségvetése 862 kor. 40 fillér.

*Könyvtárnok:* dr. Barlay János.

### *f)* Az általános kór- és gyógytani intézet könyvtára.

(VIII., Üllői-út, orvoskari telep.)

1885-ben keletkezett.

Állománya 772 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és betürendes katalogusa van.

Az 1902. évben 527 kor. 20 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 39 kötet.

### *g)* A II. belgyógyászati klinika könyvtára.

(VIII., Szentkirályi-utcza 46. sz.)

1887-ben keletkezett. Adományokkal dr. Hakl Lajos gyarapitotta.

Állománya 700 kötet, három szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és betürendes katalogusa van.

A klinika alkalmazottai használják.

Évi javadalmazása körülbelől 1000 korona.

A könyvtárnoki tisztet az egyik klinikai gyakornok látja el

### *h)* A gyógyszertani intézet könyvtára.

(VIII., Üllői-út 26. sz.)

1889-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Balog Kálmán és Bókay Árpád egyetemi tanárok gyarapitották.

Állománya 1300 kötet és 3 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az intézet személyzetén kivül mások is használhatják az intézet igazgatójának engedélyével.

Az 1902. évben 670 kor. fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 54 kötet. 1903. évi költségvetése 600 korona.

A könyvtárnoki tisztet az intézeti II. tanársegéd látja el.

### *i)* A II. kórboncztani intézet könyvtára.

(VIII., Üllői-út, orvoskari telep.)

1890-ben keletkezett. Adományokkal dr. Pertik Ottó egyet. tanár gyarapitotta.

Állománya 650 kötet, egy szobában elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az alkalmazottakon kivül az intézetben dolgozók is használhatják az igazgató-tanár engedélyével. 1902-ben 53 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 900 korona fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 73 kötet és 93 füzet. 1903. évi költségvetése 300 korona folyóiratokra.

*Könyvtárnok:* dr. Balogh K. Oszkár.

### *k)* Az I. női klinika könyvtára.

(VIII., Baross-utcza 27. sz.)

1897-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Kézmárszky Tivadar és dr. Báthory István gyarapitották.

Állománya 717 kötet, egy szobában elhelyezve.

Katalogusa van.

Az intézeti orvosok használják.

1902. évi gyarapodása 257 kötet.

### *l)* A II. anatomiai intézet könyvtára.

(IX., Tüzoltó-utcza 58. sz.)

1900-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Thanhoffer Lajos egyetemi tanár gyarapitotta.

Állománya 602 kötet, két szobában elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Az intézeti orvosokon kivül az egyetemi hallgatók használják.

Az 1902. évben 1631 kor. 62 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 51 kötet.

A könyvtárnoki tisztet a II. tanársegéd látja el.

### *m)* A közegészségtani intézet könyvtára.

(VIII., Eszterházy-utcza 5. sz.)

Állománya 1566 kötet, egy szobában elhelyezve.

Katalogusa van.

Az intézeti orvosok használják.

*Hőgyes Endre, Emlékkönyv a budapesti kir. m. tud. egyetem orvosi karának multjáról és jelenéről. (Budapest, 1896.)*

## III. Bölcsészettudományi kar.

### *a)* A növénytani intézet könyvtára.

(VIII., Üllői-ut 78. sz.)

A XVIII. század végén keletkezett az egyetemi könyvtárból kiválasztott munkákból. Margó Tivadar és Jurányi Lajos hagyatékaival gyarapodott.

Állománya körülbelől 5000 kötet, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Minden csütörtökön, pénteken és szombaton d. u. 3-tól 4 óráig használható.

Évi javadalmazása 1000 korona.

*Dietz Sándor, A budapesti kir. m. tud. egyetem növénytani intézetének könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1881. évf.)*

### *b)* Érem- és régiségtár.

(Egyetemi közp. épület.)

A XVIII. század végén keletkezett.

Állománya körülbelől 3500 db régiség és gipszmásolat, mintegy 25,000 db érem és egy kisebb szakkönyvtár, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

### c) Az állattani és összehasonlitó boncztani intézet könyvtára.

(VIII., Múzeum-körut 4. sz.)

1850-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal dr. Margó Tivadar egyet. tanár gyarapitotta.

Állománya 3708 kötet, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Egyetemi hallgatók és szakemberek használják.

1902-ben 1240 kor. 82 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 66 kötet.

*Könyvtárnoka:* az intézeti első tanársegéd.

*Margó Tivadar, A budapesti kir. m. tud. egyetemi állattani és összehasonlitó boncztani intézet. (Budapest, 1896.)*

### d) A természettani intézet könyvtára.

(VIII., Eszterházy-utcza 3 b. sz.)

1880 körül keletkezett.

Állománya 1375 kötet, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

Az intézetben dolgozó egyetemi hallgatók használják.

Az 1902. évben 400 kor. 16 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 24 kötet.

*Könyvtárnok:* br. Eötvös Loránd intézeti igazgató.

### e) A geo-paleontologiai intézet könyvtára.

(VIII., Múzeum-körut 4. sz.)

1882-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal dr. Hantken Miksa egyet. tanár gyarapitotta.

Állománya 2934 kötet és 233 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és betürendes katalogusa van.

Egyetemi hallgatók és szakemberek használják.

Az 1902. évben 598 kor. 26 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 38 kötet és 12 térkép.

### f) Az embertani intézet gyüjteményei.

(U. ott.)

*a)* Könyvtár.

1882-ben, a tanszék szervezésekor keletkezett.

Állománya 9427 kötet, az intézet helyiségeiben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Egyetemi hallgatók és szakemberek használják.
1902. évi gyarapodása 193 kötet.

*b)* Embertani gyűjtemény.

1882-ben keletkezett s feladatául a hazai csontereklyék összegyüjtését tüzte ki.

Állománya mintegy 10,000 db koponya, 1000 db csontváz, 4000 dbból álló őskori gyüjtemény és 254 db tudományos eszköz. Helyszűke miatt eddig még nem volt rendszeresen felállitható Előzetes igazgatói engedélylyel megtekinthető.

Évi javadalmazása 1400 kor., ebből 400 koronát ásatásokra forditanak.

*Igazgató:* dr. Török Aurél egyet. ny. r. tanár.

*Dr. Török Aurél, A Budapesten felállitandó anthropologiai múzeum ügyében. A Budapesten felállitandó anthropologiai múzeum részére tett eddigi ajándékok jegyzéke. (Anthropologiai füzetek, 1882. évf.) — Dr. Török Aurél, A Budapesten felállitandó anthropologiai múzeum és intézet. (Természettudományi közlöny, 1882. évf.)*

*g)* A II. khémiai intézet könyvtára.

(U. ott.)

1885-ben keletkezett.
Állománya 1632 kötet és 1 térkép, két szobában elhelyezve.
Leltára és szaklajstroma van.
Az egyetemi hallgatók használják.
Évi javadalmazása 2800 korona. 1902. évi gyarapodása 194 kötet.

*h)* A klasszika-filologiai szeminárium könyvtára.

(Egyetemi közp. épület.)

1887-ben szerveztetett ujjá.
Állománya 3907 kötet, két szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
A klasszika-filologiai szeminárium tagjai használják.
Az 1902. évben 1391 kor. 14 fillér forditattott gyarapitására, ebből beszereztetett 213 kötet.

### *i)* A történelmi szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

1888-ban, az egyetemi könyvtár kettős példányaiból keletkezett. 1891-ben Salamon Ferencz könyvtárával, 1903-ban Horváth Árpád könyvtárának egy részével gyarapodott.

Állománya mintegy 3500 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 800 korona.

### *k)* A földrajzi intézet könyvtára.

(U. ott.)

1890-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a földmivelésügyi m. kir. minisztérium és Semsey Andor gyarapitották.

Állománya 17,040 kötet, két teremben elhelyezve.

Leltára és czédula-katalogusa van.

A földrajzi intézet tagjai és szakemberek használják. Az 1902. évben 284 téritvényen 335 kötet kölcsönöztetett ki.

Évi javadalmazása 800 korona. 1902. évi gyarapodása 1031 kötet, ebből vásárlás utján szereztetett 84 kötet.

A könyvtárnoki tisztet az intézet gyakornokai látják el.

*A tud.-egyetem földrajzi intézetének könyvtár-katalogusa. (Sajtó alatt.)*

### *l)* Müvészettörténeti gyüjtemény és könyvtár.

(U. ott.)

1893-ban keletkezett. Nagyobb adománynyal gróf Apponyi Sándor gyarapitotta.

Állománya 500 kötet könyv, 560 szines kőnyomat és metszet, továbbá 2000 fénykép, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az egyetemi hallgatók használják. Az 1902. évben 65 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 600 korona. 1902. évi gyarapodása 86 kötet könyv, 118 fénykép és 246 metszet.

### *m)* A modern filologiai szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

Budenz József, Gyulai Pál és Heinrich Gusztáv könyvadományaiból keletkezett. 1904-ben Horváth Árpád könyvtárának egy részével gyarapodott.

Állománya mintegy 3000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 800 korona.

*n)* Az esztetikai tanszékkel kapcsolatos gyüjtemények.

(U. ott.)

Állományuk 300 kötet könyv, mintegy 100 db szoborműreprodukczió, 2600 db fénykép és metszet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazásuk 600 korona.

*o)* Az I. khémiai intézet könyvtára.

(VIII., Múzeum-körut 4. sz.)

Than Károly egyet. tanár kezdeményezésére keletkezett. O. Linnée, Erdmann és dr. E. Jochmann adományaival gyarapodott.

Állománya mintegy 2500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 1000 korona.

*p)* Az ásvány-kőzettani intézet könyvtára.

(U. ott.)

Állománya mintegy 7000 kötet és 35,000 db múzeumi tárgy, három teremben elhelyezve.

Kutatók számára az iskolai év alatt minden vasárnap d. e. 9-től 12 óráig nyitva áll.

Évi javadalmazása 1800 korona.

---

## *231. A magyarországi közp. Fröbel-nőegyesület állam. segélyezett óvó- és tanitónőképző-intézetének gyüjteményei.*

(VI., Bajza-utcza 35. sz.)

*a)* Könyvtár.

1892-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal a természettudományi társulat gyarapitotta.

Állománya 796 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása 480 korona az államtól és a fentartó egyesülettől.

1902. évi gyarapodása 254 kötet.

*Könyvtárnok:* Stepanko Albert tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1875-ben keletkezett.
Állománya 83 állat és 103 ásvány, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.
1902. évi gyarapodása 66 állat és 40 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Geöcze Sarolta tanitónő.

---

## 232. *A nemzeti zenede könyvtára.*

(IV., Ujvilág-utcza 33. sz.)

1836-ban keletkezett. Nagyobb adománynyal a Liszt Ferencz zeneművész-egylet gyarapitotta.

Állománya 822 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használják. Az 1902. évben 73 kötetet használtak belőle.

1902. évi gyarapodása 60 kötet. Csupán adományokból gyarapodik.

*Könyvtárnok:* Dárday Géza.

---

## 233. *Az orsz. izraelita tanitóképző-intézet könyvtára.*

(VIII., Rökk Szilárd-utcza 26. sz.)

1888-ban keletkezett. 1899-ben ide került a Wahrmann Sándor hagyatéka. Adománynyal dr. Wittmann Ferencz tanár gyarapitotta.

Állománya 2500 kötet, ezek között 1 ősnyomtatvány; továbbá 15 térkép, 3 kézirat és 6 oklevél, a tanári szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 900 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Krausz Sámuel tanár.

*Az orsz. izr. tanitóképzőintézet fejlődésének története. 1868—1885. (Az 1885. évi értesitőben.) — Bánóczi József, Az orsz. izr. tanitóképzőintézet története. 1857—1897. (Budapest, 1897.)*

---

## *234. Az orsz. m. k. mintarajziskola és rajztanár-képző-intézet könyvtára.*

(VI., Andrássy-ut 71. sz.)

1871-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 6510 kötet, 60,771 műlap, u. m. fényképek, fény- és szinnyomatok, metszetek, eredeti rajzok és festmények, négy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem, vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap d. u. 3-tól 7 óráig nyitva áll. Az intézeten kivül álló egyének igazgatói engedélylyel használhatják. Kikölcsönzés csak kivételesen fordul elő pénzbeli biztosíték letevése mellett. Az 1902. évben 16,889 kötet könyvet s 10,000 db egyéb tárgyat használtak az olvasóteremben, kikölcsönöztetett 3764 db.

1902-ben 6548 kor. 28 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 175 kötet és 5327 műlap. Személyi kiadásai: 1000 kor. a könyvtárnok fizetésére s 1020 kor. a szolga illetménye.

*Könyvtárnok:* Várdai Szilárd.

*Várdai Szilárd, Az orsz. magy. mintarajziskola és rajztanárképző könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1900.)*

---

## *235. Az országos m. k. zene-akadémia könyvtára.*

(VI., Andrássy-ut 67. sz.)

1875-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 9666 kötet, ezek között 8862 zenemű és 804 könyv, két szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

A könyvkölcsönzés csak a tanároknak van megengedve.

Évi javadalmazása 2400 kor. 1902. évi gyarapodása 136 kötet, köztük 122 zenemű és 14 könyv.

A könyvtár az intézeti igazgatóság felügyelete alatt áll.

*Könyvtárnok:* Bugovics Lajos.

*Az orsz. m. k. zeneakadémia évkönyve. (Budapest, 1895.) — Statuts organiques de l'academie roy. hongroise de musique. (Budapest. 1900.)*

## 236. *Az orsz. nőképző-egyesület leánygimnáziumának gyüjteményei.*

(IV., Zöldfa-utcza 38. sz.)

*a)* Könyvtár.

1896-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 701 mű 1056 kötetben és 50 térkép, egy szobában elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják.
Évi javadalmazása 400—600 kor. a tanulók beiratási dijaiból. 1902. évi gyarapodása 406 kötet, ebből vétel utján 104 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. Pap Károly tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1896-ban keletkezett.
Állománya 550 állat, köztük 29 emlős, 228 madár, 23 hüllő és kétéletü, 21 hal, 18 rovar és 241 egyéb állat, továbbá 2000 növény, 1050 ásvány, 100 kőzet és 10 kövület, két szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása a szükség szerint változik.

*A gyüjtemény őre:* Naberschnig Romeo tanár.

*Az orsz. nőképző-egylet története és tanintézetének kimutatása. (Budapest, 1873.)*

---

## 237. *Az orsz. óvónőképző gyüjteményei.*

(VII., Szegényház-tér 7. sz.)

*a)* Könyvtár.

1842-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1054 kötet, egy szobában elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Az intézet tanárain kivül a növendékek is használják.
1902. évi gyarapodása 98 kötet.
A könyvtárnoki teendőket az intézet egyik tanitónője végzi.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1883-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Apáthy István egyet. tanár és dr. Erőss Lajos járultak gyarapitásához.

Állománya 687 állat, ebből 11 emlős, 43 madár, 12 hüllő, 3 hal, 562 rovar és 6 alsóbbrendü állat, továbbá 252 ásvány, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

A gyüjtemény őre a természetrajz tanára.

---

## *238. Az országos rabbiképző-intézet könyvtára.*

(VIII., Rökk Szilárd-utcza 26. sz.)

A könyvtár alapját Lelio della Torre, a páduai »Instituto Rabbinico« volt tanárának, valamint Oppenheim Dávid, volt nagybecskereki rabbinak könyvgyüjteményei vetették meg, melyek vétel utján kerültek az intézet birtokába. Tetemesen gyarapodott Ehrlich Ede nagyváradi és Hochmuth Ábrahám veszprémi rabbinak könyvhagyatékai és a pesti izr. hitközségtől adományozott Brill Sámuel-Löw könyvtár által.

Állománya 16,572 kötet, ezek között 49 ősnyomtatvány, továbbá 36 kézirat, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára az olvasóterem hétköznapokon d. e. 8-tól 12-ig nyitva áll. Az intézet tanárain és tanulóin kivül betét ellenében mindenki kaphat belőle kölcsön könyveket. Az 1902. évben az olvasóteremben 1755 kötet könyvet használták, kikölcsönöztetett 1025 kötet.

Évi javadalmazása 3400 kor. dologi, 1700 kor. személyi kiadásokra az országos izr. iskola-alapból.

A könyvtár a rabbiképző-intézet vezérlő-bizottságának felügyelete alatt áll.

*Könyvtárnok:* dr. Blau Lajos; *könyvtárőrök:* Gestetner Adolf és Urbach Henrik.

*Bánóczi J., Az országos rabbiképző-intézet első évtizedének története. (Budapest, 1888.)*

---

## *239. Országos tanszermúzeum és pedagogiai könyvtár.*

(I., Győri-ut 9. sz.)

Tanszermúzeum.

1876-ban keletkezett az 1873. évi bécsi világkiállitásról megszerzett másfélezer db tanügyipari tárgyból s először az országos gazdasági egyesület épületében nyert elhelyezést. 1886

óta az I. kerületi m. k. áll. tanitóképző-intézet épületében van elhelyezve. Nagyobb gyarapodást az 1885. és 1896. évi kiállitások taneszközanyagából, az 1900. évi párisi világkiállitás népoktatásügyi tárgyaiból s a tanszerkészitőktől adott ajándékokból nyert.

Pedagogiai könyvtár.

A múzeummal egyidejüleg keletkezett. Alapjául a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium és az egyetemi nyomda összes tankönyvkiadványai, Girókuthy P. Ferencz könyvtárának egy része, a Néptanitók Lapja könyvtára 1895-ig bezárólag, a hazai könyvkereskedők tankönyvkiadványai, az orsz. tanszermúzeumi bizottsághoz birálás végett 1887-ig benyujtott iskolai tan- és segédkönyvek szolgáltak. Az 1896. évi ezredévi kiállitás alkalmából nagyszámu iskolai irásbeli dolgozathoz és egyes könyvkiadók részéről mintegy 1400 kötet könyvhöz jutott.

A múzeum és a könyvtár anyaga megfelelő helyiség hiányában jelenleg ládákban és szekrényekben van elcsomagolva s a közeljövőben a »Tanitók Házában« nyer elhelyezést.

A múzeum anyaga a következő csoportokba van osztva: 1. iskolai épületek és butorok; 2. kisdedóvodai és gyermekkerti felszerelések; 3. irva-olvasási, 4. szemléleti-oktatási, 5. vallástanitási, 6. földrajzi és történelemtanitási, 7. természetrajzi, 8. természettani és vegytani, 9. gazdaságtani, 10. mennyiségtani, 11. tornatanitási, 12. énektanitási, 13. rajz- és szépirástanitási, 14. iparoktatási taneszközök; 15. Mária Valéria főherczegnő által használt népiskolai taneszközök gyüjteménye; 16. a népnevelők budapesti egyesületének taneszközei; 17. iskolai adminisztráczióra tartozó felszerelések; 18. vakok oktatására, 19. siketnémák oktatására szolgáló taneszközök; 20. tanulók munkái.

Állománya 5800 db múzeumi tárgy, 5800 kötet könyv, 40 db térkép és 240 db rajz és szemléleti kép.

*Igazgató:* — — — — *Titkár:* Miklós Gergely tanitóképző-intézeti tanár.

*Gyertyánffy István és Kozma Tivadar, Emlékirat az orsz. tanszermúzeumról (Budapest, 1893.)*

---

## 240. A Rőser-tanintézet könyvtára.

(VI., Aradi-utcza 10. sz.)

1853-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adománynyal az intézet alapitója, Rőser Miklós, továbbá Rőser János és Alfréd járultak gyarapitásához.

Állománya 1652 kötet és 110 térkép, két szobában elhelyezve.
Szaklajstroma van.
A tanárokon kivül a tanuló-ifjuság is használja. Az 1902. évben 380 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1902-ben 560 kor. fordittatott gyarapitására, miből 180 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 400 korona.

- —

## 241. A siketnémák Budapest székes-főváros hozzájárulásával fentartott m. kir. áll. intézetének gyüjteményei.

(VIII., Mosonyi-utcza 8. sz.)

*a)* Könyvtár.

1891. decz. 1-én, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 559 kötet, egy külön szobában elhelyezve, a mely egyuttal olvasóteremül is szolgál.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 213 kötetet használtak belőle.
Évi javadalmazása 250 korona. 1902. évi gyarapodása 208 kötet.

*Könyvtárnok:* V á r a d i Z s i g m o n d tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1896-ban keletkezett.
Állománya 231 állat, ezek között 34 emlős, 35 madár, 12 hüllő, 4 hal, 146 rovar, 2 egyéb alsórendü állat és 60 darabból álló tojásgyüjtemény; továbbá 184 növény és 70 ásvány, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és betürendes lajstroma van.
Évi javadalmazása 100 korona. 1902. évi gyarapodása 80 állat és 10 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* S z a b a d y G é z a tanár.

-

## 242. A székesfővárosi IX. ker. felső kereskedelmi iskola könyvtára.

(IX., Mester-utcza 27. sz.)

1887-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1306 kötet, egy szobában elhelyezve, mely egyszersmind olvasóteremül is szolgál.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 149 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása átlag 800 korona. 1902. évi gyarapodása 42 kötet.

*Könyvtárnok:* Kárpáti Béla tanár.

## 243. *A székesfővárosi iparrajziskola könyvtára.*

(IX., Oroszlán-utcza 1. sz.)

1879-ben keletkezett, mikor az intézet ujabb szervezetet kapott.

Állománya 1706 kötet, egy teremben elhelyezve, mely mellett egy szomszédos terem olvasóhelyiségül szolgál.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem minden hétfőn d. u. 3-tól 5 óráig, csütörtökön d. e. 12-től 1-ig és este 7-től 9-ig nyitva áll. Az intézet tanárain és tanulóin kivül igazgatói engedélylyel mások is használhatják.

Évi javadalmazása 1500 korona a székesfőváros pénztárából. 1902. évi gyarapodása 98 kötet.

*Könyvtárnok:* Csizik Gyula tanár.

## 244. *A vakok budapesti kir. országos intézetének gyüjteményei.*

(VII., István-ut 95. sz.)

*a)* Könyvtár.

1825 körül, az intézet alapitása utáni években keletkezett.

Állománya 1590 kötet, egy szobában elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az intézeti tiszti személyzet is használhatja. Az 1902. évben 126 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 600 korona. 1902. évi gyarapodása 90 köt.

*Könyvtárnok:* Kirschenheuter Ferencz.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1825 körül keletkezett.

Állománya 283 régiség és 2 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a vakok oktatásához használt domboru térképek.

Szaklajstroma van.

Az igazgatóság engedélyével bármikor megtekinthető.
1902. évi gyarapodása 2 db régiség és 1 db érem.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1825 körül keletkezett. Nagyobb adománynyal a nemzeti múzeum gyarapitotta.
Állománya 594 állat, ebből 80 emlős, 59 madár, 6 hüllő, 7 hal, egy rovargyüjtemény, 60 alsóbbrendü állat és 381 állattani kép; továbbá 163 növény és 95 ásvány, egy szobában elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Az igazgatóság engedélyével bármikor megtekinthető.
1902. évi gyarapodása 163 növény és 75 ásvány.
*A* b) *és* c) *alatti gyüjtemények őre:* Schannen Péter.

## 245. *A vasuti tisztképző-tanfolyam könyvtára.*

(VIII., Luther-utcza 3. sz.)

1887-ben, a m. kir. államvasutak igazgatóságának könyvtárában több példányban meglevő művek fölös darabjaiból keletkezett, a tanfolyam megnyitásával egyidejüleg.
Állománya 2796 kötet és 15 térkép, egy teremben elhelyezve.
Betürendes katalogusa van.
A tanárokon kivül az intézeti hallgatók is használhatják.
Évi javadalmazása 1200 korona a m. k. kereskedelmi minisztériumtól. 1902-ben 593 kor. 63 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 37 kötet.
*Könyvtárnok:* dr. Ölgyay Kálmán.

### (Egyesületi könyvtárak.)

## 246. *A budapesti asztalos szak- és segédmunkások szakegyletének könyvtára.*

(VIII., Luther-utcza 1/c. sz.)

1892-ben keletkezett.
Állománya 1600 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Az egyesület tagjai használják.
*Könyvtárnok:* Csesznok János.

## 247. A budapesti fodrász-segédek önképzőkörének könyvtára.

(IV., Hajó-utcza 1. sz.)

1882-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnokok:* Skribák István és Tolnay Lajos.

---

## 248. A budapesti III. ker. föld- és szőlőmüvesek egyesületének könyvtára.

(III., Szent-Endrei-utcza 16. sz.)

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1000 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Az olvasóterem mindennap d. u. 4-től 8 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 4-től 8 óráig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Weber István.

---

## 249. A budapesti reformátusok első közmüvelődési stb. egyletének könyvtára.

(VIII., Baross-utcza 6. sz.)

Az egyesület 1892-ben, könyvtára 1894-ben keletkezett. Adományokkal Mórocz Dénes, Szücs János, Szőts Farkas stb. gyarapitották.

Állománya 307 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hét, azontul naponként két fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 217 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 35 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Bóka Árpád.

## 250. A budapesti szobrászok szakegyletének könyvtára.

(VII., Nagydiófa-utcza 17. sz.)

1881-ben keletkezett.
Állománya 376 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton este 8-tól 10 óráig nyitva áll. 1902-ben 376 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 45 kor. 48 fill. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Szokol János.

---

## 251. A budapesti tanitó-testület könyvtára.

(II., Margit-körút.)

1871-ben keletkezett.
Állománya 2500 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Diószeghy Béla.

---

## 252. A budapesti várbeli kaszinó-egylet könyvtára.

(I., Disz-tér 8. sz.)

1843-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1050 kötet, négy szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 134 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Vörösmarty Károly.

---

## 253. A fényképészek körének könyvtára.

(VII., Kerepesi-út 30. sz.)

1895-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Iró Ferencz.

---

## 254. A függetlenségi és 48-as polgárok körének könyvtára.

(VIII., Tavaszmező-utcza 7. sz.)

1895-ben keletkezett.

Állománya 1400 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Szöllősy Mihály.

## 255. A házépitő tisztviselők egyesületének könyvtára.

(X., Szápáry-utcza 7. sz.)

1887-ben keletkezett.

Állománya 520 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer, este 6-tól 7-ig nyitva áll. Használati dij évi 1 korona. 1902-ben 330 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 158 kor. 80 fill. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Zeiller Kálmán.

---

## 256. Az iparos-ifjak országos egyesületének könyvtára.

(VII., Dohány-utcza 61. sz.)

1893-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a Szent István-társulat és a Révai testvérek gyarapitották.

Állománya 457 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és szerdán d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll.

Az 1902. évben 400 kötetet használtak belőle.

## 257. A kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületének könyvtára.

(VI., Andrássy-út 13.)

Az egyesület 1896-ban, könyvtára 1898-ban keletkezett.
Állománya 1400 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer este 8-tól 9-ig nyitva áll.
Az 1902. évben 558 kor. 90 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 1000 korona.
*Könyvtárnok:* Ländler Imre.
*A kereskedelmi alkalmazottak orsz. egyesülete könyvjegyzéke. (Budapest, 1902.)*

---

## 258. A kereskedő-ifjak társulatának könyvtára.

(IV., Magyar-utcza 3. sz.)

1866-ban keletkezett.
Állománya 6000 kötet, egy teremben elhelyezve.
Betürendes katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken este 8-tól 9-ig nyitva áll. Biztositékul 2 kötet kikölcsönzött könyvnél 4 kor., 4 kötetnél 8 kor. van megállapitva.
Évi javadalmazása 300 korona.
*Főkönyvtárnok:* Nagy Sándor; *könyvtárnok:* Katona Endre.
*Kádár K., A budapesti kereskedő ifjak társulatának 25 éves története. (Budapest, 1891.) — A budapesti kereskedő ifjak társulata könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1892.)*

---

## 259. A M. Á. V. altiszti kör könyvtára.

(VII., Huszár-utcza 1. sz.)

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1125 kötet, hét szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
Az olvasóterem naponként állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer este 6-tól 9 óráig nyitva

áll. Használati dij az első hétre kötetenként 2 fillér, azontul 4 fillér. Az 1902. évben 1384 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 351 kor. 28 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 100 korona.

*Könyvtárnok:* Beretka István titkár.

*Beretka István, A budapesti M. Á. V. altiszti kör könyvtárának jegyzéke és könyvkivételezési ive.*

---

## 260. A magyar földrajzi társaság könyvtára.

(VI., Podmaniczky-utcza 75. sz.)

1872-ben, a társasággal egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3000 kötet és 500 térkép, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem minden hétfőn és pénteken d. u. 5-től 7 óráig használható s ugyanakkor történik a kikölcsönzés is. Az 1902. évben 103 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

1902-ben 291 kor. 80 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 500 korona.

*Könyvtárnok:* Littke Aurél, a társaság titkára.

*Dr. Jankó János és dr. Thirring Gusztáv, A magyar földrajzi társaság könyvtárának betürendes és szakszerü czimjegyzéke. (Budapest, 1890.)*

---

## 261. A magyar közgazdasági társaság könyvtára.

(IV., Ferencziek-tere 6—8. sz.)

1894-ben, a társasággal egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2450 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, leltára és czédula-katalogusa van.

A társulati tagok számára délutánonként 5-től 8-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 800 kor.

*Könyvtárnok:* dr. Bamberger Béla ügyvéd.

---

## 262. *A magyar mérnök- és épitész-egylet könyvtára.*

(IV., Ujvilág-utcza 2. sz.)

1867-ben keletkezett. Ybl Miklós, Weber Antal és Lechner Lajos könyvtárai gyarapitották.

Állománya 5285 kötet, 1258 füzet és 751 atlasz, három teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Az egyesületi tagok mindennap állandóan használhatják.

Évi javadalmazása 4200 kor.

*Könyvtárnok:* Zelovich Kornél.

*A magyar mérnök- és épitészegylet könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1896.)*

---

## 263. *A magyar néprajzi társaság könyvtára.*

(IX., Csillag-utcza 15. sz.)

1889-ben, a társasággal egyidejüleg keletkezett.

Nagyobb adománynyal dr. Herrman Antal és neje gyarapitották, kik azonban 1902-ben adományuk egy részét a M. N. Múzeum néprajzi osztálya számára visszaváltották. Adományokkal gyarapitották még Pápai Károly és Borovszky Samu.

Állománya 1240 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára van.

Az olvasóterem mindennap d. e. 9-től 1 óráig használható. 1902-ben 30 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 25 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* dr. Bátky Zsigmond.

*A magyar néprajzi társaság könyvtárának katalogusa. (Ethnographia, 1896. évf.)*

---

## 264. *A magyarországi épitőmunkások orsz. szakegyletének könyvtára.*

(VIII., Aggteleki-utcza 2/a.)

1903-ban keletkezett az 1892-ben alakult kőmüvessegédek egyesületének könyvtárából.

Állománya 350 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem minden este 8-tól 9 óráig használható, s ugyanakkor kölcsönöznek ki könyveket is. Használati dij kötetenként minden hétre 4 fillér. Az 1902. évben 300 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 150 korona fordittatott gyarapitására.

## 265. *A magyarországi könyvnyomdászok és betüöntők szakegyesületének könyvtára.*

(VI., Hunyady-tér 3. sz.)

1897-ben, az egyesülettel egyidejüleg alapittatott.

Állománya 6000 kötet, két szobában 17 szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor este $^1/_2$7-től $^1/_2$9-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 2 hét, azontul naponkét 2 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 11,594 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 986 kor. 24 fillér fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségvetése 1000 korona.

*Könyvtárnokok:* Fleischmann Márk és Kirsteier János.

*A magyarországi könyvnyomdászok és betüöntők szakegyesülete könyvtárának könyvjegyzéke.*

## 266. *A magyarországi vas- és fémmunkások központi szövetsége bádogos szakosztályának könyvtára.*

(VII., Dob-utcza 52. sz.)

1890-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 330 kötet magyar és 178 kötet német munka, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer este 7-től 9 óráig nyitva áll. Használati dij 4 fillér hetenként. 1902-ben 1800 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 280 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*Könyvtárnok:* Bauer Endre.

## *267. A magyar országos méhészeti egyesület könyvtára.*

(VII., Damjanich-utcza 34. sz.)

1880-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Az első könyveket Göndöcs Benedek és Kriesch János gyüjtötték.

Állománya 380 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 4-től 6-ig nyitva áll.

Az 1902. évben 50 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Binder Iván.

*A magyar országos méhészeti egyesület könyvtárának könyvlajstroma.*

---

## *268. A magyar tisztviselők országos egyesületének könyvtára.*

(VIII., Eszterházy-utcza 4. sz.)

1876-ban, egyes tagok adományaiból keletkezett. 1894-ben Királyi Pál volt orsz. képviselő mintegy 1000 kötetnyi könyvtárát végrendeletileg az egyesületnek hagyományozta.

Állománya 14,489 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiségekkel.

Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából szeptember 1-től május 31-ig: hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton; junius 1-től augusztus 31-ig: kedden és pénteken d. u. fél 6-tól fél 7-ig nyitva áll. Minden évre 4 kor. biztositék és 4 kor. használati dij fizetendő. A kézi könyvtár mindennap állandóan használható.

Évi javadalmazása 200 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Kerntler Kálmán; *másodkönyvtárnok:* dr. Knapp Aurél.

*Sólyom Jenő, Czimjegyzék az 1891. január végéig beszerzett könyvekről. (Budapest, 1891.) — Dr. Kerntler Kálmán, Pótczimjegyzék az 1891. februàr 1-től 1894. április végéig beszerzett könyvekről. (Budapest, 1894.) — U. az, Pótczimjegyzék az 1894. május 1-től 1897. november végéig beszerzett könyvekről. (Budapest, 1897.) — A magyar tisztviselők orsz. egyesülete kézikönyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1899.) — Kerntler Kálmán, Kimutatás a magyar tisztviselők orsz. egyesületének könyvtára részére szerzett könyvekről. (Budapest, 1898—1902.)*

## 269. A magyar turista-egyesület könyvtára.

(IV., Aranykéz-utcza 6. sz.)

A magyarországi Kárpát-egyesület feloszlott budapesti osztályának könyvtárából keletkezett.

Állománya 1044 kötet és 340 db térkép, két szekrényben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára hétköznapokon d. u. 6-tól 8 óráig nyitva áll. Kölcsön csak egyesületi tagok kaphatnak belőle.

Évi javadalmazása 100 korona.

*Könyvtárnok:* Tiringer Béla.

---

## 270. A nemzeti kaszinó könyvtára.

(IV., Kossuth Lajos-utcza 5. sz.)

1827-ben, a kaszinóval egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adománynyal gróf Dessewffy Aurél gyarapitotta, ki könyvtárát 1842-ben végrendeletileg a kaszinónak hagyományozta.

Állománya 22,407 kötet, három teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára mindennap d. e. 10-től 12-ig és d. u. 3-tól 7-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 3400 kor. Az 1902. évben 3979 korona fordittatott gyarapitására.

*Pákh Albert, Kalauz a nemzeti kaszinó könyvtárához. (Pest, 1852.) — Csontosi János, Emlékirat a nemzeti kaszinó könyvtáráról. (Magyar Könyvszemle, 1887. évf.)*

---

## 271. Az önkéntes mentőegyesület könyvtára.

(V., Markó-utcza 22. sz.)

Az egyesület 1887-ben, könyvtára 1890-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal Rózsa Péter választmányi tag gyarapitotta.

Állománya 1575 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan nyitva áll. Az 1902. évben 42 egyén 51 kötetet használt.

*Könyvtárnok:* dr. Iványi Ernő.

*Striho Gy., A budapesti önkéntes mentő-egyesület története. (Budapest, 1897.)*

---

## 272. Az országos erdészeti egyesület könyvtára.

(V., Alkotmány-utcza 6. sz.)

1866-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2472 kötet, kilencz szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan nyitva áll, s ugyanakkor kölcsönöznek ki könyveket is. 1902-ben 18 egyén 30 kötetet kölcsönzött ki belőle.

Évi javadalmazása 1000 kor. Az 1902. évben 813 korona 16 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Bund Károly, egyesületi titkár.

*Az országos erdészeti egyesület könyvtárának katalogusa. (Budapest, 1897.) — I. és II. pótlék. (Budapest, 1898. és 1899.)*

---

## 273. Az országos ipar-egyesület könyvtára.

(VI., Uj-utcza 4. sz.)

1842-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 7542 kötet és 2117 rajzlap, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az egyesület tagjai szabadon használhatják.

*Igazgató:* Gelléri Mór.

---

## 274. Az országos kaszinó könyvtára.

(IV., Ujvilág-utcza 2. sz.)

1883-ban, a kaszinóval egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a m. k. földmivelésügyi minisztérium gyarapitotta.

Állománya 2840 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható.

Az 1902. évben 1298 kor. 50 fillér fordittatott könyvek beszerzésére, 3695 kor. 28 fillér hirlapok és folyóiratokra. 1903. évi költségvetése 1000 korona.

*Könyvtárnok:* Vajda Ottó, min. tanácsos.

*Az országos kaszinó könyvtára. (Budapest, 1899.)*

---

## 275. Az országos magyar gazdasági egyesület könyvtára.

(IX., Köztelek-utcza 8., a Köztelek palotájában.)

1837-ben keletkezett. Nevezetesebb adományokkal a m. k. földmivelésügyi minisztérium, továbbá a hazai és külföldi rokonegyesületek gyarapitották.

Állománya 13,390 kötet, 110 kézirat és 51 térkép, egy teremben elhelyezve.

Leltára és czédula-katalogusa van.

Használók számára hétköznapokon d. e. 12-től 1-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 1900 korona.

*Ideiglenes könyvtárnok:* Kirchner Lajos.

*Az országos magyar gazdasági egyesület könyvtárának czimjegyzéke. I. (Budapest, 1892.) — II. (Budapest, 1895.)*

---

## 276. Az országos magyar kertészeti egyesület könyvtára.

(IV., Koronaherczeg-utcza 16. sz.)

1885-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Emich Gusztáv elnök, Ilsemann Keresztély, Szelnár Adolf stb. gyarapitották.

Állománya 560 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa sajtó alatt áll.

Az olvasóterem a hivatalos napokon d. u. 4-től 7 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 4-től 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 127 kötetet használtak belőle s 42 kötet kölcsönöztetett ki.

Az 1902. évben 287 kor. 20 fillér forditatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 300 korona.

*Könyvtárnok:* Kardos Árpád, egyesületi titkár.

*Benes János, Az országos magyar kertészeti egyesület első évtizede. 1885—1895. (Budapest, 1896.)*

---

## 277. Az országos szabadelvü pártkör könyvtára.

(V., Dorottya-utcza 14. sz.)

A képviselőház adományaiból keletkezett.

Állománya 840 kötet, két szekrényben elhelyezve.

A kör tagjai részére használat vagy kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll.

## 278. Az országos szinészegyesület könyvtára.

(VIII., Baross-tér 9. sz., a szinésznyugdíjházban.)

A volt szinészmenház könyvtárából keletkezett, mely a menház beszüntetésével az egyesületre szállt át.

Állománya 593 kötet, köztük 197 részben nyomtatott, részben irott, részben litografált szindarab, továbbá nagy szinlap-gyüjtemény, az egyesület tanácstermében egy szekrényben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei: egy-egy szindarab-másolat Petőfi Sándor és Déryné kézirásaival, régi szindarabok, szinházi emléklapok 1819-től s régi szinlapok különböző városokból stb.

Betürendes katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Vedress Gyula, egyes. titkár.

---

## 279. A park-klub könyvtára.

(VII., Stefánia-út 36. sz.)

1894-ben keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

---

## 280. A Petőfi-társaság könyvtára.

(V., Akadémia-utcza 2. sz.)

A társaság, Szana Tamás inditványára, mindjárt megalakulásakor (1876-ban) elkezdte a Petőfire vonatkozó könyvek, kéziratok és ereklyék gyüjtését.

Állománya 230 kötet, ideiglenesen a titkárnál elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei: Petőfi több eredeti kézirata, levelei, néhány Petőfi-ereklye, a Petőfi-családra vonatkozó kézirati adalékok s Frankenburg Adolf emlékkönyve.

Érdeklődők a titkár engedélyével használhatják.

Évi javadalmazása a szükséghez mérten változik.

*Könyvtárkezelő:* Szana Tamás titkár.

---

## 281. A VII. ker. polgári kaszinó könyvtára.

(VII., Csömöri-út 3. sz.)

1888-ban keletkezett.

Állománya 1700 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Köpeczy Károly.

---

## 282. A X. ker. rákosi közművelődési és jótékony egyesület könyvtára.

(X., Álmos-utcza 10. sz.)

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. A székesfőváros tanácsa 1896-ban 200, 1898-ban 600 s 1900-ban 800 koronával segélyezte.

Állománya 1665 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer nyitva áll. Használati dij kötetenként egy hónapra 60 fillér, biztositék 2 korona. 1902-ben az olvasóteremben 372 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 583 kötet.

1903. évi költségvetése 308 korona.

*Könyvtárnok:* Nagy Károly.

*A Budapest székes-fővárosi X. ker. rákosi közművelődési és jótékony-egyesület beszámolója 1892—95. évi működéséről.*

---

## 283. A Szent-Imre-kör könyvtára.

(VIII., Üllői-út 22. sz.)

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Nevezetesebb adománynyal br. Wodianer Albertné járult gyarapitásához.

Állománya 674 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és betürendes katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 2-től 3-ig nyitva áll. Az 1902. évben az olvasóteremben 179 egyén 588 kötetet használt, 123 egyén 289 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Vasáry Dániel.

*A Szent-Imre önképző-egylet alakulásának vázlatos története. (Budapest, 1889.) — A Szent-Imre önképző-egylet almanachja az 1894/95. évről. (Budapest, 1895.) — U. az az 1900/901. évről. (Budapest, 1901.)*

## 284. A Szent-István-társulat könyvtára.

(VIII., Szentkirályi-utcza 28. sz.)

1862-ben keletkezett, midőn a társulat Danielik János könyvtárát megvette. A könyvtár a hazai és külföldi kath. ifjusági, népies és tudományos irodalom gyüjtését tüzte ki czélul.

Állománya 6620 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

A könyvtár használat és kikölcsönzés czéljából hétköznapokon d. e. 9-től d. u. 1-ig nyitva áll. A kikölcsönzés feltételeit a könyvtárnok esetről-esetre határozza meg.

Évi javadalmazása 1000 korona.

*Könyvtárnok:* Kaposi József igazgató.

*A Szent-István-társulat könyvtárának betürendes czimjegyzéke. (Budapest, 1889.) — Hummer Nándor, A Szent-István-társulat rövid története. (Budapest, 1896.)*

---

## 285. A terézvárosi kaszinó könyvtára.

(VI., Andrássy-út 39. sz.)

Az egyesület 1875-ben, könyvtára 1885-ben keletkezett. Adománynyal Mendl István gyarapitotta.

Állománya 735 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap d. u. 3-tól 8 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 3-tól 5-ig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 300 kötetet használtak. kikölcsönöztetett 400 kötet.

Az 1902. évben 300 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 400 korona.

---

## 286. A terézvárosi polgári kör könyvtára.

(VI., Andrássy-ut 24. sz.)

1891-ben keletkezett.

Állománya 600 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

A kikölcsönzés tagok részére 2 korona óvadék lefizetése mellett történik.

Évi javadalmazása 200 korona.

*Főkönyvtárnok:* Szekula Gyula; *alkönyvtárnok:* Braun Adolf.

## *287. A »Törekvés« dal- és önképző-egylet könyvtára.*

(X., Kőbányai-út 39. sz.)

1888-ban keletkezett, midőn a magyar államvasutak északi főműhelyének alkalmazottai az egyletet megalakitották. 1889-ben a volt m. á. v. főműhelyi dalkör hagyatékából 50 kötet szépirodalmi munkával gyarapodott.

Állománya 1683 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden pénteken este 7-től 8-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama három hét, azontul hetenként 10 fillér büntetéspénz fizetendő. Az 1902. évben havonként átlag 400 munka kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 52 kor. 40 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 120 korona.

*A m. k. államvasutak budapesti főműhelye »Törekvés« dal- és önképző-egyleti könyvtárának jegyzéke. (Budapest, 1901.) — A M. Á. V. gépgyári tisztviselők olvasó- és dalköre könyvtárának könyvjegyzéke. (Budapest, 1903.)*

### (Népkönyvtárak.)

## *288. Budapest I. ker. tabáni nép- és iskolai könyvtár.*

(I., Szarvas-tér 8. sz.)

1876-ban alapitotta a szarvastéri iskola tanitó-testülete.

Állománya 2500 kötet, hat szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden pénteken délután 5-től 6 óráig nyitva áll. Használati dij 1 korona negyedévenként. A kikölcsönzés tartama 4 hét. Az 1902. évben 2040 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi kiadásai 142 korona 80 fillért tettek ki. 1903. évi költségvetése 60 kor. könyvtárnoki tiszteletdij.

*Könyvtárnok:* Mann Nándor.

*A budapest-tabáni nép- és iskolai könyvtár tartalomjegyzéke.*

## *289. Budapest III. ker. ujlaki iskolai és népkönyvtár.*

(III., Lajos-utcza 38. sz.)

1885-ben alapitotta a Lajos-utczai iskola tantestülete. Az egyesült fővárosi takarékpénztár évi 100 koronával segélyezi.

Állománya 2013 kötet, öt szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton délután 1/2 5-től 1/2 6-ig nyitva áll. Használati dij havi 20 fillér. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 20 fillér büntetéspénz fizetendő. Az 1902. év folyamán 2617 kötetet kölcsönöztek ki.

1902. évi kiadásai 130 kor. 82 fillért tettek ki.

*Könyvtárnok:* Háhn Rezső.

*A budapest-ujlaki iskolai és népkönyvtár jegyzéke. (Budapest, 1895.) — A budapest-ujlaki iskolai és népkönyvtár jegyzéke. (Budapest, 1901.) — Emberger János és Kemánydi Jenő, A Budapest III. ker. nép- és iskolai könyvtár könyvjegyzéke. 1903. (Budapest 1903.)*

## *290. Budapest VI. ker. erdőtelki iskola népkönyvtára.*

(VI., Váczi-út 51. sz.)

1900. szeptemberben alapittatott Révhegyi Iván gyüjtéséből.

Állománya 1100 kötet, három szekrényben elhelyezev.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn, kedden, szerdán és pénteken délután 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 5550 egyén használta a könyvtárt.

1903. évi költségvetése 60 korona.

*Könyvtárnok:* Göndöcs Józsefné tanitónő.

## 291. A VIII. ker. munkás-otthon népkönyvtára.

(VIII., Baross-utcza 65—67. sz.)

1896-ban szervezte a VIII. ker. általános közjótékonysági egyesület munkás-otthon szakosztálya. Nagyobb adományokkal a Szent István-társulat és Glück Frigyes gyarapitotta. A székesfőváros hatósága 1902-ben mintegy 15,000 korona költséggel uj olvasótermet rendezett be számára. A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának javaslatára 1903-ban 1009 kor. államsegélyt kapott.

Állománya 3755 kötet, egy teremben 8 szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Az olvasóterem hétköznapokon este 6-tól 9-ig, vasár- és ünnepnapokon d. u. 4-től este 9-ig használható. Kikölcsönzés czéljából ugyanakkor nyitva áll. 1903-ban az olvasóteremben 28,632 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 17,868 kötet.

Az 1902. évben 4546 kor. 72 fillér fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségvetése 950 korona.

*Könyvtárnok:* Berkes Imre igazgató.

*A budapesti VIII. ker. munkás-otthon könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1898.) — A VIII. ker. ált. közjótékonysági egyesület évkönyvei az 1896—1902. évekről. — Berkes Imre, A budapesti VIII. ker. munkásotthon könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1903.)*

## 292. Budapest IX. ker. soroksári-uti nép- és iskolai könyvtár.

(IX., Soroksári-ut 37. sz.)

1895-ben alapitotta Bacsinszky Ede.

Állománya 3181 kötet, hat szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn, kedden és szombaton délután 4-től 6 óráig nyitva áll. Használati dij havonként 20 fillér. A kikölcsönzés tartama 28 nap, azontul 20 fillér büntetéspénz fizetendő a beszedésért. Az 1902. évben 12,307 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

1902. évi összes kiadásai 1419 kor. 51 fillért tettek ki, mihez a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa 500 kor. segélylyel járult. 1903. évi költségvetése 1000 kor. könyvek beszerzésére, 300 korona könyvkötésre.

*Könyvtárnok:* Bacsinszky Ede.

*A budapesti IX. ker. soroksári-uti nép- és iskolai könyvtár alapszabályai és könyvjegyzéke. (Budapest, 1900.) — III. pótjegyzék a Budapest IX. ker. nép- és iskolai könyvtár könyvjegyzékéhez. (Budapest, 1903.)*

---

## *293. A X. ker. nép- és iskolai könyvtár.*

(V., Bánya-tér, a népiskola épületében.)

1888-ban keletkezett 228 kötet könyvvel. Fentartásáról a X. ker. nép- és iskolai könyvtár-egyesület gondoskodik. Nagyobb adományokkal a magyar isk. egyesület, a Franklin-társulat, Békey Imre, Halász Krisztina, Szabó Ferencz, Tóth Lajos, Lampel R., ifj. Nágel Ottó, Singer és Wolfner s a Sz.-István-társulat járultak gyarapitásához.

Állománya 2100 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 1-től 3-ig nyitva áll. Használati dij havonként 20 fillér.

*Könyvtárnok:* Tóth Lajos.

*Tóth Lajos, A budapesti X. ker. nép- és iskolai könyvtár tartalomjegyzéke. (Budapest 1899.)*

---

# BUJ. (Szabolcs vármegye.)

## *294. Ev. ref. iskolai könyvtár.*

1895-ben alapitotta a ref. lelkész és tanitó, s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 78 kötet és 116 füzet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából állandóan nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. Az 1902. évben 10 egyén használta a könyvtárt.

## *295. Községi népkönyvtár.*

1890-ben alapitotta a buji ev. ref. egyház.

Állománya 309 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden pénteken d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 152 egyén 288 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* ifj. Deme Mihály főbiró.

## BÜKK-SZENT-ERZSÉBET. (Heves vármegye.)

### *296. Népkönyvtár.*

1886-ban alapittatott adományokból. 1899-ben a m. k. földmivelésügyi minisztérium 128 kötettel gyarapitotta.

Állománya 400 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Irott és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 300 egyén 350 kötet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Fridrich Dezső kántor-tanitó.

## CHINORÁN. (Nyitra vármegye.)

### *297. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Allománya 187 kötet, a róm. kath. iskolában elhelyezve.

1902-ben 746 kötetet használtak belőle.

1902. évi gyarapodása 14 kötet.

*Könyvtárnok:* Lahvicska József tanitó.

## CSÁKÁNY. (Vas vármegye.)

### *298. Iskolai könyvtár.*

1870 körül alapittatott s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 214 kötet.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll.

Az 1902. évben 24 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi kiadásai 6 kor. 30 fillérre rugtak.

*Könyvtárnok:* Nagy Károly kántor-tanitó.

## CSÁKTORNYA. (Zala vármegye.)

### *299. A m. k. állami iskola tanitói, ifjusági és népkönyvtára.*

1869-ben alapitotta a tanitótestület s 1882 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 4005 kötet, hat szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából október 1-től márczius 31-ig minden szerdán és vasárnap délelőtt 10-től 12 óráig nyitva áll. Használati dij 4 kor. biztositékon kivül kötetenként 4 fillér. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 25 egyén 200 kötetet kölcsönzött ki.

1902. évi kiadásai 185 kor. 17 fillérre rugtak, 1903. évi költségvetése 240 kor. dologi kiadásokra.

*Könyvtárnok:* Bráuner Lajos állami isk. tanitó.

### *300. A m. k. állami tanitóképző gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1879-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1121 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül a tanitónövendékek is használhatják. Az 1902. évben 179 kötetet használtak belőle.

1902. évi gyarapodása 25 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1879-ben keletkezett.

Állománya 18 régiség és 256 érem, a tanszer-múzeumban egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* Dékány Mihály tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1879-ben keletkezett.

Állománya 32 állat s 3 doboz rovar, a tanszer-múzeumban elhelyezve.

*A gyüjtemény őre:* Dienes Károly tanár.

# CSÁNY. (Heves vármegye.)

## *301. Népiskolai könyvtár.*

Az iskolával egyidejüleg keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 520 kötet.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 240 egyén 418 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* B o d o r G á b o r tanitó.

---

# CSEHBREZÓ. (Nógrád vármegye.)

## *302. Iskolai ifjusági és népkönyvtár.*

1890-ben alapitotta a felsőnógrádi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 55 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. Az 1902. évben 18 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* P e t r u s z P á l tanitó.

---

# CSERNEKHEGY. (Bereg vármegye.)

## *303. A Szent-Bazil-rend monostorának könyvtára.*

1580-ban keletkezett.

Állománya 4702 kötet, egy teremben elhelyezve. Különös nevezetességei: egy czirill betükkel irott zsoltárkönyv a XV-ik századból és 36 db régi magyar nyomtatvány.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

*Könyvtárnok:* H o m a J o a c h i m.

*Petrov Sándor, Biegner János brassói tetraevangeliuma 1561-ből a csernekhegyi könyvtárban. (Magyar Könyvszemle, 1890. évf.)*

## CSERNYE. (Veszprém vármegye.)

### *304. A polgári olvasókör népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa 400 korona segélylyel.

Állománya 217 kötet, az olvasókör helyiségében elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton nyitva áll.

Az 1903. évben 637 egyén használta a könyvtárt.

## CSERVENKA.

### *305. A kaszinó-egylet könyvtára.*

1845-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal ifj. Schumacher Henrik gyógyszerész gyarapitotta.

Állománya 1196 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer d. e. 11-től 12-ig nyitva áll. 1902-ben 263 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 52 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 62 korona.

## CSETNEK. (Gömör vármegye.)

### *306. A társalgási-egylet könyvtára.*

1830-ban keletkezett.

Állománya mintegy 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Krausz János tanitó.

## CSIK-SOMLYÓ. (Csik vármegye.)

### *307. A róm. kath. fõgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Eredetileg azon könyvekből állott, melyek »e collatione regia« küldettek meg a gimnáziumnak. 1854-ben az osztrák cs. kir. kultuszminisztérium 17 müvet, 1856-ban Veress Gergely

ügyvéd 50 db könyvet, 1857-ben többen 90 db müvet ajándékoztak, s ez időtől kezdve mind rohamosabban gyarapodott. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 1066 füzet és 3906 kötet, ezek között 6 db régi magyar és 37 latin nyomtatvány, továbbá 104 térkép, 7 kézirat és 1 oklevél, egy nagy teremben elhelyezve. Olvasótermül a tanári szoba szolgál. Kiválóbb nevezetességei: az Articuli dominorum nobilium czimü kézirat-gyüjtemény 1560-ból, egy Tihan Mihály által irt imakönyv 1688-ból, Kopcsányi Márton imakönyve 1684-ből. Vásárhelyi Gergely »Keresztény tudományok rövid summája« cz. munkája 1618-ból. egy latinul irt görög nyelvtan, mely az Apáczai Cseri Jánosé volt, és a Philep család 1671. évi primipilaris levele.

Törzskönyve és czédula-szakkatalogusa van.

Tanulmányokkal foglalkozóknak egy intézeti tanár jótállása mellett rövid időre kölcsön ad a könyvtár könyveket.

1902. évi javadalmazása 672 korona könyvek beszerzésére és 246 kor. folyóiratokra s cziklusos kiadványokra, az erdélyi r. k. tanulmányi alap terhére eső 1600 kor. felszerelési átalányból.

*Könyvtárnok:* Herberger Béla tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

A XIX. század 50-es éveiben keletkezett. Fejlesztéséhez Zomora Dániel plébános, dr. Kolonics Dénes körorvos. Glósz Miksa, Minier Gábor, Bándi V., Császár D., Győrffy Gyula képviselő, Kerekes Mihály ügyvéd, Riszner Ödön, Herberger Béla tanárok és a gimnázium tanulói járultak adományokkal.

Állománya 2224 régiség, ezek között 15 őskori, 60 középkori tárgy, 6 fegyver, 1700 ujabbkori emlék és 46 néprajzi tárgy, továbbá 109 érem, a tanári könyvtár helyiségében elhelyezve. Nevezetességet képező érme: VII. Mihály görög császár aranypénze a XI. századból.

Szakokra osztott szerzeményi naplója van.

A közönség bármikor megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Erőss József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1852-ben keletkezett, midőn a főkormányszék 110 jegeczmintát és 700 ásványt ajándékozott az intézetnek; ehhez járult 1870-ben Romkai Nándornak 80 db ásványból álló ajándéka. Nagyobb adományokkal a kolozsvári bányaigazgatóság. Titius Pius, Richler, dr. Haynald Lajos bibornok, Csató József, Balasi L., Gözsi Árpád, Beteg Lajos és dr. Kolonics Dénes járultak fejlesztéséhez.

Állománya állatokban és ismertető alkatrészekben 902 db, 1679 száritott növény, 1859 ásvány, a természetrajzi szertárban, a laboratoriumban és a folyóson felállitott üvegszekrényekben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetessége egy 1400 darabból álló tojás-gyüjtemény tizenkét szekrényben, 538 fészekalja megfelelő számu tojásokkal, mely csaknem az összes honi madárfajok fészkeit és tojásait magában foglalja.

Szakokra osztott szerzeményi naplója van.

A közönség a szaktanár vezetése mellett bármikor megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Csató János tanár.

*Glósz Miksa, A csiksomlyói róm. kath. főgimnázium tanári könyvtárának vázlatos történelme és szakkatalogusa. (Az 1886. és 1888. évi értesitőben.) — Bandi Vazul, A csiksomlyói róm. kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## *308. A róm. kath. tanitóképző-intézet könyvtára.*

*a)* Könyvtár.

1850-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 421 kötet, 7 térkép és 13 metszet, egy szobában, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használják. Az 1902. évben 300 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi gyarapodása 35 kötet, 7 térkép és 13 metszet.

*Könyvtárnok:* Xántus Elek.

---

## *309. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1605-ben keletkezett.

Állománya mintegy 4500 kötet, köztük 26 ősnyomtatvány, 48 régi magyar nyomtatvány, körülbelől 20 db középkori és 100-nál több ujkori kézirat, két szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

A rendház tagjain kivül mások is használhatják. 1902-ben 16 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Paál K. János házfőnök.

*Ballagi Aladár, A csiksomlyói Szent-Ferencz-rendi zárda könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.) — Glósz Miksa, A csiksomlyói Szent-Ferencz-rendi szerzetesek könyvtárában található régi magyar könyvek jegyzéke. (Csik-Somlyó, 1885.)*

## CSIKSZENTGYÖRGY. (Csik vármegye.)

### 310. *Népkönyvtár.*

1890-ben alapitotta Márton Károly tanitó.

Állománya 500 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 3-tól 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap, azontul heti 4 fillér büntetéspénz fizetendő. Az 1902. évben 164 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évenként 10—20 koronát forditanak könyvek kötésére.

A könyvtár az olvasó kör felügyelete alatt áll.

*Könyvtárnokok:* Füstös Sándor tanitó és Puskás Lajos körjegyző.

---

## CSIKSZENTMÁRTON. (Csik vármegye.)

### 311. *Községi népkönyvtár.*

1903. márczius 15-én alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 8-tól 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap.

*Könyvtárnok:* Csiszér Károly körjegyző.

---

## CSIKSZENTMÁRTON-CSEKEFALVA. (Csik vármegye.)

### 312. *Iskolai és népkönyvtár.*

1878-ban alapitotta Mészáros Károly ügyvéd s 1882 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 351 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából november 1-től márczius 31-ig minden pénteken d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 243 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Baka János r. k. kántor-tanitó.

---

## CSIK-SZEREDA. (Csik vármegye.)

### *313. A kaszinó könyvtára.*

1878-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 850 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll.

---

## CSIK-TUSNÁD. (Csik vármegye.)

### *314. R. k. iskolai ifjusági és népkönyvtár.*

1865-ben alapitotta Koncz István plébános, 1891 óta szolgál népkönyvtárul.

Állománya 376 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Az 1902. évben 65 egyén 178 kötetet kölcsönzött ki.

1902-ben az alapitó plébános 143 koronát forditott gyarapitására, miből 35 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnokok:* Koncz István plébános és Tamás Imre tanitó.

---

## CSÓKFALVA. (Maros-Torda vármegye.)

### *315. Az olvasó-egylet népkönyvtára.*

1882-ben keletkezett s 1884 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 30 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából télen minden kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 6-tól 9 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 10 fillér büntetéspénz fizetendő. Az 1902. évben 70 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Hadnagy Dénes földmives.

## CSOKONYA. (Somogy vármegye.)

### *316. A polgári olvasókör könyvtára.*

1870-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal P. Szathmáry Károly és a Franklin társulat gyarapitották.

Állománya 280 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem minden este 7-től 10 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. 1902-ben 220 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 18 kor. fordittatott gyarapitására.

---

## CSONGRÁD. (Csongrád vármegye.)

### *317. A kaszinó könyvtára.*

1843-ban keletkezett.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Komjáthy Mór tanitó.

---

## CSORNA. Sopron vármegye.)

### *318. Az izraelita olvasókör könyvtára.*

1897-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal dr. Spatz Adolf városi orvos, dr. Bettelheim József és Stauber Samu gyarapitották.

Állománya 1742 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 4-től 5 óráig használható. Használati dij évenként 3 korona. Az 1902. évben 6300 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 50 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Goldhammer Samu tanitó.

*A csornai izraelita olvasókör alapszabályai, könyvtárjegyzéke és pótjegyzéke.*

### 319. *A katholikus kör könyvtára.*

1861-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2500 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 1-től 4 óráig nyitva áll. Használati dij évenként 8 korona. 1902-ben az olvasóteremben 1125 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 1300 kötet.

Az 1902. évben 200 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnokok:* Lamperth János és Szabó József.

*A csornai katholikus kör alapszabályai és könyvjegyzéke.*

---

### 320. *Népkönyvtár.*

1890-ben alapitotta Vadász Bánk.

Állománya 145 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Használati dij heti 4 fillér. Az 1902. évben 162 egyén használta a könyvtárt.

1902-ben 12 kor. 42 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 16 korona.

*Könyvtárnok:* Hantos István tanitó.

---

### 321. *A prémontrei kanonokrend prépostságának könyvtára.*

1802-ben keletkezett.

Állománya 12,560 kötet, három teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A rendtagok használják. 1902-ben 120 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 1000 korona. 1902. évi gyarapodása 160 kötet.

*Könyvtárnok:* Rezsőfi György.

---

# CSURGÓ. (Somogy vármegye.)

## 322. *Az államilag segélyezett ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1792-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Rendszeresebben 1840 körül szerveztetett. Fejlesztéséhez a pápai ev. ref. főiskola, id. Csorba Ede, a Nyikos-Kacsoh család stb. járultak nagyobb adományokkal. 1887-ben vált ki belőle az ifjusági könyvtár, s 1888-ban alakult meg a szakmüvek kiválasztásával a tanári kézi könyvtár. A két utóbbi könyvtárt Kondor József tanár szervezte.

Állománya 10,493 kötet és 14 kézirat, két teremben elhelyezve, melyek egyszersmind olvasó helyiségül is szolgálnak. Kiválóbb nevezetessége a kálmáncsehi (somogymegyei) ev. ref. egyház kéziratos énekeskönyve a XVII. századból.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Télen a könyvtárőr dolgozó szobája szolgál olvasó helyiségül a kutatók számára, hová a könyvtárőrnél való jelentkezés után lehet bejutni. Használati dij nem tantestületi tagoknak évi 12 kor.

Évi javadalmazása 560 korona, ebből az 1902. évben 20 folyóirat és mintegy 80 kötet könyv szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Kondor József tanár.

*b)* Régiséggyüjtemény.

A gyüjtés első nyomaira 1863-ban találunk. Rendszeresen Kalocsay E. szervezte 1886-ban. Nagyobb adományokkal Papp Gábor ev. ref. püspök, Körmendy S. ev. ref. lelkész, dr. Rosenspitz S. rabbi és a tanuló ifjuság járultak fejlesztéséhez.

Állománya 119 db. régiség, köztük 16 őskori, 33 középkori tárgy, 3 db fegyver és 70 db ujabbkori emlék; 4660 érem és 209 db bankjegy, a történelmi szertárban két e czélra készült szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei Indiából származó régi bronz pénzei és érmei.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség a felügyelő tanár jelenlétében megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 27 db régiség, 71 db érem és 4 db papirpénz.

*A gyüjtemény őre:* Kalocsay Endre.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1864-ben keletkezett. Fejlesztéséhez dr. Tauscher, Richter J., dr. Rosenspitz S. rabbi, Körmendy Sándor ev. ref. lelkész és Hám Ferencz stb. járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1454 állat, ezek között 14 emlős és 26 db csontváz. 83 madár és 8 db csontváz, 30 db hüllő, 47 db hal, 1002 db rovar és 244 egyéb állat; továbbá 1526 növény, 381 ásvány. 394 kőzet és 83 kövület. egy teremben és egy dolgozó szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség a felügyelő tanár vezetése mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 200—300 korona közt váltakozik.

*A gyüjtemény őrei:* dr. Vida Károly és dr. Héjjas Imre tanárok.

A *b)* alatti gyüjteményt a III—VIII. osztály növendékein kivül mintegy 100—150 látogató tekintette meg.

*Héjas Pál, A tanári könyvtár katalogusa. (Csurgó, 1879.) — Kondor József, A kézi könyvtár katalogusa. (Csurgó, 1892.) — Héjas Pál, A csurgói ev. ref. főgimnázium rövid története. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — Kondor József, A könyvtár története s ez évi gyarapodása. (U. ott.) — Kalocsay Endre, A régiség- és éremtár története s ez évi gyarapodása. (U. ott.) — Vida Károly dr., A természetrajzi szertár története s ez évi gyarapodása. (U. ott.) — Kalocsay Endre. Magyarországi hires személyek vagy események emlékérmei. (Az 1898/99. évi értesitőben.) — Kalocsay Endre, A szoros értelemben vett Magyarország érmei. (Az 1901/902. évi értesitőben.)*

— —

## 323. Ev. ref. ifjusági és népkönyvtár.

1886. szept. 1-én alapitotta az ev. ref. egyház.

Állománya 212 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 100 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 8 kor. 12 fillér forditattott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 68 kor. 88 fillér.

*Könyvtárnok:* Fejes Kálmán ev. ref. tanitó.

### 324. A m. k. állami tanitóképző gyüjteményei.

a) Könyvtár.

1869-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2219 kötet és 34 térkép, három szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A tanárokon kivül a növendékek is használhatják.
Évi javadalmazása 160 korona a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 62 kötet.
*Könyvtárnok:* Mihalik Lajos tanár.

b) Természetrajzi gyüjtemény.

1869-ben keletkezett.
Állománya 183 állat, köztük 4 emlős, 9 madár, 2 hüllő, 4 hal, 126 rovar és 38 egyéb állat; továbbá 60 db ásvány, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.
1902. évi gyarapodása 60 db ásvány.

*A csurgói áll. tanitóképző-intézet története. (Csurgó, 1895.)*

---

## CZABAJ. (Nyitra vármegye.)

### 325. A F. M. K. E. népkönyvtára.

1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.
Állománya 100 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 43 egyén 64 kötetet kölcsönzött ki.
*Könyvtárnok:* Blahó Antal igazgató-tanitó.

---

## CZEGLÉD. (Pest vármegye.)

### 326. A kaszinó-egylet könyvtára.

Az egyesület 1846-ban, könyvtára 1868-ban keletkezett.
Állománya 2695 kötet, 9 szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 1-től 2-ig nyitva áll.

Az 1902. évben 400 kor. fordittatott gyarapitására.

*A czeglédi kaszinó-egylet könyvtárának könyvjegyzéke.*

## *327. A m. kir. állami gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1899. szept. 1-én, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Fejlesztéséhez egyes középiskolák járultak adományokkal.

Állománya 1019 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 800 korona a tanszerátalányból, mely összegből az összes gyüjtemények költségei fedezendők.

*Könyvtárnok:* Füssy József tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 168 érem, a könyvtári szekrényben elhelyezve.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1 herbarium, 1 mammuth-állkapocs s 204 ásvány, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

*A gyüjtemény őre:* Paulovits Károly tanár.

# CZIBAKHÁZA. (Jász-Nagykún-Szolnok vm.)

## *328. A népkönyvtár-egyesület könyvtára.*

1899-ben alapitotta Mohács István igazgató-tanitó.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve, miből 170 drb a m. k. földmivelésügyi minisztérium ajándéka.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és csütörtökön d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902. évben 104 egyén 200 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Mohács István igazgató-tanitó.

## DÁLNOK. (Háromszék vármegye.)

### *329. A népkönyvtár- és olvasó-egylet könyvtára.*

1864. november 17-én keletkezett, s 1901. január 13-tól használtatik népkönyvtárnak.

Állománya 254 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 2-től 5-ig és vasárnap d. e. 8-tól 12-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 374 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

1902-ben 9 kor. 74 fill. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Darkó Mihály állami isk. igazgató.

---

## DEÁKI. (Pozsony vármegye.)

### *330. Az ev. ref. egyházi olvasókör könyvtára.*

1893-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 242 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll. Használati dij évenként 1 korona. 1902-ben 180 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 70 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 35 korona.

*Könyvtárnok:* Földes Lajos.

---

## DEBRECZEN. (Hajdu vármegye.)

### *331. A Csokonai-kör könyvtára.*

1890-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a debreczeni emlékkert-társulat és a debreczeni felolvasókör gyarapitották, melyek a Csokonai-körbe olvadtak.

Állománya 400 kötet, két szekrényben elhelyezve, ereklyetárral egybekapcsolva.

Leltára és katalogusa van.

A tagok részére megtekintés és olvasás czéljából minden vasárnap nyitva áll.

Az 1902. évben mintegy 100 kor. forditattott gyarapitására.

*A könyvtár és ereklyetár őre:* dr. Kardos Albert titkár.

*A Csokonai-kör évkönyve. (Debreczen, 1899.)*

## *332. Az ev. ref. felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1891-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Az 1901—1902. iskolai évben uj rendezés alá került, a mikor az iskolai tankönyvek is elhelyezést nyertek benne. Legújabban Némethy Lajos hagyatékával és egy 400 koronás adománynyal gyarapodott.

Állománya 1545 kötet, egy szobában elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei, s a müvelt közönség is használhatja; az olvasóterem azonban csupán a tanárok használatára szolgál.

Évi javadalmazása 500 kor. a tanszerátalányból. 1902. évi gyarapodása 100 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Matolcsy László tanár.

*b)* Régiség gyüjtemény.

1891-ben keletkezett.

Állománya 24 drb érem, egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Gondi Sándor tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1891-ben keletkezett.

Állománya 15 db állat és 420 db ásvány, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Konrád Teréz tanitónő.

*A debreczeni ev. ref. felsőbb leányiskolai s az ezzel kapcsolatos tanitónőképezdei stb. könyvtárak. (Az 1899—900. évi értesitőben.)*

### 333. *Az ev. ref. főiskola könyvtára.*

A XVIII. század közepéig a tanuló ifjuság egyeteme, a coetus scholasticus, communitas vagy illustris coetus tulajdonát képezte és annak felügyelete alatt állott. Gyarapodása elhalt papok és tanárok könyvhagyományaiból történt, de vétel utján is gyarapodott. Állandó költségvetése 1868 óta van. A debreczeni kir. ügyészséghez sajtóügyi köteles-példányokul beérkező nyomtatványok a vallás- és közokt. m. k. miniszter 1900-ban kiadott rendelete óta a könyvtár gyarapitására szolgálnak. 1901 óta múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll s ennek alapján megállapított szervezeti szabályzatát a tiszántúli ev. ref. egyházkerület 1903. novemberi közgyülésén erősítették meg. (Fejlődésének főbb mozzanatait lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Az 1902. évben a Tóth Sámuel hittanár hagyatékából és Karacsay Klemence grófnő adománya folytán két nagyobb könyvgyüjtemény birtokába jutott.

A könyvtár állománya, melyhez egy nagybecsü történelmi képcsarnok, továbbá érem- és ereklye-gyüjtemény is tartoznak, 78,701 kötetből áll, ezek között 90 ősnyomtatvány és 1493 kézirat, négy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Különös érdekességei: debreczeni irók, református kitünőségek kéziratai; továbbá a Debreczeni-kódex és a Lugossy-kódex; Arany: Buda halála (eredeti kézirat), és Csokonay-kéziratok; 526 db régi magyar nyomtatvány; Szilágyi Synodaliája; a wittenbergi bursa jegyzőkönyve; a debreczeni tanulók anyakönyve (catalogus studiosorum) 1588-tól 1828-ig jegyzetekkel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára tudományos kutatás végett délelőtt, olvasás czéljából pedig délután van nyitva.

A könyvtár más helyekre is küld kölcsön könyveket, rendszerint azonban csak könyvtári helyiségben való használatra.

Évi javadalmazása 4600 korona, miből 3000 koronát az iskolától, 1600 koronát pedig Debreczen városától kap. Az 1902. évben 8000 kor. rendkivüli állami segélyben részesült, miből 2400 kor. a czimtáranyagának beszerzésére, 3600 kor. másolási költségekre, 2000 kor. a revideálás dijazására, 100 kor. a czimtár szekrényére, 600 kor. a reálkatalogushoz szükséges anyag beszerzésére s 300 kor. előre nem látható kiadásokra irányoztatott elő; az ekként előállott 1000 kor. többletnek az 1903. évi 1000 kor. államsegély szolgál fedezetéül. 1903-ban az orsz. főfelügyelőség 666 kötettel gyarapította.

*Igazgató:* dr. Ferenczy Gyula akad. tanár; *kezelő könyvtárnok:* Bujdosó Lajos.

(Az intézet jelentékeny természetrajzi gyüjteményéről, mely az 1902. év folyamán 500 kor. államsegélyben részesült. nem kaptunk adatokat.)

*Szücs István, Debreczen szab. kir. város történelme. I—III. (Debreczen, 1871.) — Zelizi Dániel, Debreczen szab. kir. város egyetemes leirása. (Debreczen, 1882.) — A debreczeni ev. ref. főiskola anyakönyvtára mellett 1890-ben megnyitott nyilvános olvasóteremnek betürendes könyvjegyzéke. (Debreczen, 1890.) — Géresi Kálmán, A debreczeni ev. ref. főiskola főkönyvtárának története. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — A debreczeni ev. ref. főiskola könyvtárai. (Az 1899/900. évi értesitőben.) A kollégiumi nagykönyvtár és a vele kapcsolatos gyüjtemények szervezeti rendszabálya. (Debreczen, 1902.)*

---

## *334. A felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A XIX. század hetvenes éveinek elején keletkezett, s részint csekélyebb összegü vételek, részint az iskola barátainak ajándékaiból gyarapodott. (Fejlődésének történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 3298 kötet, egy teremben elhelyezve. E számba azonban nincsenek felvéve az iskolai kézikönyvek, iskolai értesitők és az üzleti iratminták gyüjteményei, melyek a könyvtár kiegészitő részét teszik.

Betürendes és szakszerinti katalogusa van.

A könyvtár más helyekre is küld használatra könyveket, főleg tanintézeteknek.

Évi javadalmazása átlag 350 korona az iskolatulajdonos kereskedő-társulattól.

*Könyvtárőr:* Szojka Gyula igazgató.

*b)* Áruismereti és technologiai szertár.

1878 óta fejlesztik oly czélból, hogy a kereskedelmi tárgyak s azok feldolgozási módjai minél nagyobb változatosságban mutattassanak be a tanuló ifjuságnak s a nagyközönségnek.

Állománya 4940 tárgy, u. m. tengeri állatok, tápszerek, magvak és a belőlük nyert termények; élvezeti anyagok és füszeráruk; ruházati fonóanyagok; fák, rongyok és feldolgo-

zásuk; zsirok, olajok és terményeik; erjedési termények; orvosi czélokra szolgáló anyagok; cserzőanyagok és növényi váladékok; iró és csiszoló tárgyak; műtárgyak készitésére szolgáló anyagok; ásványok és kőzetek; fémek és feldolgozásuk; diszitményi és épitészeti anyagok; sófélék és alkalmazásuk; agyag- és üvegipar; éghető ásványok; savak; festő, avató és rokonanyagok; szemléltető fali képek, modellek; külföldi exportczikkek; vegyesek.

A közönség minden vasárnap délelőtt megtekintheti.

Évi javadalmazása 400 korona.

*Szertárőr:* Fábián Lajos tanár.

*Szojka Gyula, A debreczeni kereskedelmi akadémia tanári könyvtárának ismertetése (Debreczen, 1893.) — Szojka Gyula, A debreczeni keresk. akadémia emlékkönyve a nemzet ezredévi ünnepére. (Debreczen, 1896.) — Szojka Gyula, Pótlás a tanári könyvtár czimjegyzékéhez. (Az 1897/98. és 1899/900. évi értesitőkben.*

---

## 335. *A hajduvármegyei tanitók Gönczy-egyesületének könyvtára.*

1892-ben keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnokok:* Herczegh János és Lada Sándor.

## 336. *A jogász- és tisztviselő-kör könyvtára.*

1884-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1527 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

A tagok részére használat és kikölcsönzés czéljából naponként d. u. 6-tól 7-ig nyitva áll.

Az 1902. évben 257 kor. 62 fill. fordittatott gyarapitására.

*A jogász- és tisztviselő-kör könyvtárának czimjegyzéke. (Debreczen, 1900.)*

## *337. A kegyesrendi r. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1850 körül keletkezett.
Állománya 3691 kötet, két teremben elhelyezve.
Leltára és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 700 korona a tanszerátalányból, mely öszegen az 1902. évben 241 kötet szereztetett be.
*Könyvtárnok:* Holczinger Imre.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850 körül keletkezett.
Állománya 24 állat, 90 növény és 712 ásvány, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és katalogusa van.
Gyarapitására a tanszerátalány egy része forditiatik, de ajándékozás utján is fejlődik. 1902. évi gyarapodása 3 állat, 28 növény és 42 ásvány.
*A gyüjtemény őre:* Langh János tanár.

## *338. A kegyesrendiek társházának könyvtára.*

1780-ban keletkezett. A Debreczenben elhunyt rendtagok hagyatékából gyarapodott.
Állománya 3578 kötet, egy teremben elhelyezve. Különös érdekessége a »Számvető-Tábla« (Lőcse, 1653.) egyetlen példánya.
Czédula-katalogusa van.
A rendház tagjai használják. 1902-ben 86 kötetet kölcsönöztek ki belőle.
Az 1902. évben 70 kor. forditattott javadalmazására, ebből beszereztetett 14 kötet.
*Könyvtárnok:* Langh János tanár.

## *339. A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1873-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Az intézet 1891. évben történt államositásáig csak lassan gyarapodott. Állami tulajdonná válván, a m. k. vallás- és közokt. miniszter

1892-ben a dr. Oláh Gyula-féle könyvtár felét (489 db), 1894-ben pedig a dr. Lutter Nándor-féle könyvtárnak egy részét (112 db) szerezte meg számára.

Állománya 4801 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül téritvény ellenében mások is kaphatnak belőle kölcsön könyveket. 1902-ben 106 téritvényen 120 kötet kölcsönöztetett ki.

Évi javadalmazása 480 korona a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 101 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Beczner Frigyes tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1891-ben keletkezett.

Állománya 210 állat, köztük 30 emlős, 70 madár, 16 hüllő, 10 hal és 81 egyéb állat; továbbá 3 rovargyüjtemény, 646 növény, 451 ásvány, 73 kőzet és 60 kövület, egy teremben s egy dolgozószobában nyolcz szekrényben és egy könyvállványon elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma, alapleltára és betürendes tárgymutatója van.

1902-ben 527 kor. fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, miből 39 állat, 1 növény és 87 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségvetése 300 korona.

*A gyüjtemény őre:* Harmath Gergely tanár.

*A debreczeni állami főreáliskola tanári könyvtárának katalogusa. (Az 1884. évi értesitőben.) — Beczner Frigyes. A debreczeni főreáliskola tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Debreczen, 1901.)*

---

## 340. *A m. kir. gazdasági tanintézet könyvtára.*

1868-ban keletkezett.

Állománya mintegy 6254 kötet, 5 kötet kézirat és több kötet térkép, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szakleltára és czimjegyzéke van.

A tanárokon kivül a tanintézeti hallgatók is használhatják.

Évi javadalmazása 1400 korona. 1902. évi gyarapodása 110 kötet.

A könyvtárnoki teendőket az intézet egyik tanára látja el.

*Vörös Pál, A debreczeni m. k. gazdasági tanintézet könyvtárának czimjegyzéke 1902. (Debreczen, 1903.)*

## *341. A polgári kör könyvtára.*

1869-ben keletkezett.

Állománya 2168 mű 2781 kötettel, egy könyvtári teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Imre János.

*A debreczeni polgári kör alapszabályai. (Debreczen, 1867.) — Imre János, A debreczeni polgári kör könyvtárának névjegyzéke. (Debreczen, 1902.)*

## *342. A Svetits-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1896-ban keletkezett, midőn özv. Svetits Matyásné és Schlauch Lőrincz bibornok az intézetet megalapitották.

Állománya 320 kötet és 16 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az intézet tanárai használják.

1902-ben 240 kor. fordittatott gyarapitására, miből 60 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* M. Theofila nővér.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1896-ban keletkezett.

Állománya 248 állat, ebből 13 emlős, 27 madár, 8 hüllő és 200 rovar, továbbá 40 db ásvány, több teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1902-ben 240 kor. fordittatott gyarapitására, ebből 36 állat és 40 ásvány szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* M. Gottfrieda nővér.

## *343. A zenede könyvtára.*

*a)* Könyvtár.

1861-ben keletkezett.

Állománya körülbelül 230 kötet, néhány térkép és kézirat egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

A tanárokon kivül a növendékek is használhatják.

*b)* Hangjegytár.

1861-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Mosonyi, Rózsavölgyi, Kiss Sándor stb. járultak fejlesztéséhez.

Állománya körülbelül 1321 db hangjegy, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

A tanárokon kivül a növendékek is használhatják.

*A gyüjtemények őre:* Simonffy Emil igazgató.

## DEÉS. (Szolnok-Doboka vármegye.)

### 344. *A kaszinó könyvtára.*

1880 után, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2800 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3-tól 4 óráig.

A tudományos részt minden kaszinói tag használhatja, de a szépirodalmi részt csak azok, kik a rendes tagsági dijon kivül évenként még 4 korona könyvtárdijat fizetnek.

A könyvtárdijakból befolyó összeg fele része, évenként mintegy 40—50 kor., szolgál javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Sombory Zsombor.

*A dési kaszinó könyvtárának katalogusa. (Dés, 1892.) — Kádár József, A dési kaszinó története. (Dés, 1897.)*

### 345. *A m. kir. állami gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a m. kir. földtani intézet, a Kisfaludy-társaság, Lampel és Wodiáner, Schwaiczer Sándor, dr. Csiszér Ákos, a m. kir. vallás- és közokt. minisztérium, a Franklin-társulat és dr. Boros Gábor gyarapitották.

Állománya 3733 kötet, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

1902-ben 1588 korona 51 fillér fordittatott javadalmazására az átalányból, miből 822 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Illés István tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1897-ben keletkezett.

Állománya egy 330 darabból álló növénygyüjtemény, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Leltára van.

1902-ben 240 korona 50 fillér fordittatott gyarapitására, mely összegen 45 db szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Husz Ödön tanár.

---

## 346. *A szolnok-dobokamegyei irodalmi, történelmi és etnografiai társulat múzeuma.*

A társulat 1898 okt. 23-ikán alakult meg. Dr. Boross Gábor által kidolgozott alapszabályait 1899 jul. 11-ikén hagyta jóvá a m. kir. belügyminiszter. A végleges alakulás 1899 szept. 8-ikán történt meg, s 1900 jan. 1-től müködik a társulat rendszeresen. Az egyesület múzeumát, mely a dési m. kir. állami gimnázium épületében két teremben van elhelyezve, 1900-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

A társulatnak 10 alapitó, 470 rendes és pártoló tagja van.

1902 évi kiadásai: 240 korona évkönyvre, 77 korona 98 fillér irodai költség, 28 kor. régiségek vásárlására, 289 kor. 48 fillér ásatásokra, 844 kor. 22 fillér érmek vásárlására és 42 korona rendezési költségekre. 1902/903. évi költségvetése: 4188 kor. 40 fillér bevétel, 1521 kor. 68 fillér kiadás.

*Társulati elnök:* Deésy Zoltán volt főispán; *alelnök:* dr. Torma Miklós alispán; *titkár:* dr. Horváth Árpád.

*a)* Könyvtár.

1900-ban keletkezett. Adományokkal a m. kir. vallás- és közokt. minisztérium, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége és id. báró Bornemissza Károly gyarapitották. 1901-ben 300 kor. állami segélyben részesült.

Állománya körülbelül 2000 kötet, egy szobában elhelyezve. Jelenleg rendezés alatt áll.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1899-ben keletkezett. Alapját a vármegye tulajdonában levő emléktárgyak és ajándékozás utján összegyült, nagyobbára tör-

ténelem előtti leletek képezték. 1902-ben 300 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 36 őskori és 28 középkori tárgy, 16 fegyver. 422 ujabbkori emlék, 15 kegyeleti tárgy, 412 db érem és 27 db bankjegy, két szobában elhelyezve.

Leltára van.

A közönség minden vasárnap és kedden d. e. 11-től 1 óráig a múzeumi őr felügyelete alatt megtekintheti.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1902-ben keletkezett. Fejlesztéséhez az országos képtár járult adományokkal.

Állománya 6 db hazai, 1 db külföldi eredeti festmény és 1 db eredeti szobormű, a régiségtár helyiségeiben elhelyezve.

A közönség a régiségtárral egyidejüleg megtekintheti.

*Az* a)—c) *alatti gyüjtemények őre:* dr. Horváth Árpád társulati titkár.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

1901 végén keletkezett Szolnok-Doboka vármegye közönségének adományából.

Állománya a vármegyei nemzetiségekre vonatkozó számos ethnografiai tárgy, a vármegyeház nagy termének karzatán elhelyezve.

A közönség megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Biró Antal vármegyei főszámvevő.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

1900-ban keletkezett. Adományokkal dr. Incze Béla orvos gyarapitotta.

Állománya 230 kőzet, 70 kövület, egy ásvány- és egy lepkegyüjtemény, a régiségtár helyiségeiben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség a régiségtárral egyidejüleg megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* dr. Horváth Árpád társulati titkár.

*A szolnok-dobokamegyei irodalmi, történelmi és ethnographiai társulat alapszabályai. (Dés, 1899.) — A szolnok-dobokamegyei irodalmi, történelmi és ethnographiai társulat első évkönyve (Dés. 1900.)*

# DEMJÉN. (Heves vármegye.)

## *347. Iskolai könyvtár.*

1901-ben keletkezett s keletkezése óta népkönyvtárul szolgál.
Állománya 32 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 25 egyén használta.

*Könyvtárnok:* Pogonyi Bertalan kántor-tanitó.

---

# DERECSKE. (Bihar vármegye.)

## *348. A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1868-ban, könyvtára 1873-ban keletkezett.
Állománya 784 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 290 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Bencze Péter.

*A derecskei kaszinó könyvtárának betürendes névjegyzéke. — Leitgeb Imre, A derecskei kaszinó története. 1868—1893. (Debreczen, 1893.)*

---

## *349. A keresztény iparos olvasó-egylet könyvtára.*

1890-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 401 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. 1902-ben 300 egyén 420 kötetet kölcsönzött ki.
Az 1902. évben 50 korona fordittatott gyarapitására.

---

### 350. A polgári olvasókör könyvtára.

1876-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 748 mű, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten egyszer d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. Használati dij évenként 2 korona. Az 1902. évben 1910 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

1902-ben 150 koronát forditottak gyarapitására.

*A derecskei polgári olvasókör könyvtárának jegyzéke.*

## DERZS. (Udvarhely vármegye.)

### 351. Népkönyvtár.

1877-ben alapitotta Szathmári Miklós tanitó. 1899-ben a m. k. földmivelésügyi minisztérium 172 darab könyvvel s 1902-ben az erdélyi közművelődési egyesület 112 db könyvvel gyarapitotta.

Állománya 373 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 150 egyén 215 kötetet kölcsönzött ki.

1902-ben 12 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Kiss Jakab állami isk. tanitó.

## DETK. (Heves vármegye.)

### 352. A róm. kath. iskola népkönyvtára.

1880 körül keletkezett s 1900-ban egyesittetett a községi könyvtárral.

Állománya 110 kötet és 80 füzet. egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben körülbelül 1800 kötet és füzet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 10 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 20 korona.

*Könyvtárnok:* Hallay György kántor-tanitó.

# DÉVA. (Hunyad vármegye.)

## *353. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1900-ban alapitotta az erdélyi magyar közművelődési egyesület.

Állománya 94 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 176 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Péterfi Márton tanitó.

---

## *354. A hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat múzeuma.*

A társulatot Hunyad vármegye értelmisége alapitotta 1880 május 13-án, dr. Sólyom Fekete Ferencz nyug. törvényszéki elnök kezdeményezésére, a vármegye területén felmerülő emlékek és régiségek összegyüjtése és megőrzése czéljából.

A gyüjtemények 1890-ig egy magán házban voltak elhelyezve, 1890-ben a vármegye által a főreáliskola czéljaira felajánlott épület balszárnyában, 1896-tól pedig a főreáliskola telkének egy különálló épületében nyertek elhelyezést.

1898 óta a gyüjtemények a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesület tagjainak száma 308.

*Elnök:* gróf Kuun Géza; *ügyvivő alelnök:* Réthy Lajos; *múzeum-igazgató:* Téglás Gábor; *titkár:* ...

### *a)* Könyvtár és levéltár.

1880-ban keletkezett. Egyesek adományain kivül a társulattal csereviszonyban álló bel- és külföldi rokonegyesületek kiadványaival gyarapodik. Főleg Erdély történetére, föld- és néprajzi viszonyaira, valamint Hunyad vármegyére vonatkozó munkákat gyüjt.

Állománya 1310 kötet, köztük 5 magyar és 7 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá számos térkép és mintegy 4000 db megyei vonatkozásu XVI—XIX. századi oklevél. egy teremben elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa most készül.
A társulat tagjai használhatják.

*Könyvtárnok:* Kolumbán Samu tanár.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1882-ben keletkezett, midőn Torma Károly vezetése alatt a várhelyi ásatások megkezdettek. Gróf Kuun Kocsárd az általa összegyüjtött gyógyi feliratokkal, Gyulafehérvár város pedig nagyobb felirat-gyüjteménynyel gyarapitotta.

Az állam az 1898., 1900. és 1901. években 600—600, 1902-ben és 1903-ban 500—500 koronát forditott a gyüjtemények gyarapítására.

Állománya 106 őskori, 423 középkori tárgy és 650 érem, három szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a sarmisegetuzai Mithra-templom faragványai és feliratos emlékei, római bányászati emlékek, a hunyadmegyei római telepek mindenikét képviselő téglabélyeg-tára pedig egész Erdélyben első helyen áll.

Szerzeményi naplója van.

A közönség minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig dijtalanul megtekintheti.

Az 1903. évi államsegélyből 101 drb régiséggel gyarapodott.

*c)* Néprajzi gyüjtemény.

1882-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal gr. Kuun Gézáné és br. Kemény Vilma gyarapitották.

Állománya 20 magyar és 10 a hazai nemzetiségekre vonatkozó ethnografiai tárgy, egy szobában elhelyezve. Ehhez járul azon 6666 drb. csángó emlék, melyeket Téglás Gábor 400 kor. államsegély felhasználásával gyüjtött az intézetnek.

Szerzeményi naplója van.

A közönség minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig dijtalanul megtekintheti.

*A* b) *és* c) *alatti gyüjtemények őre:* Téglás Gábor.

*A hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat évkönyvei I—XIII. (Déva, 1891—1902.) — Király Pál, A sarmisegethuzai Mithraeum. (Archaeologiai Közlemények, XV. k.) — Téglás Gábor, Rövid kalauz a hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat múzeumának látogatói számára. (Déva, 1890.)*

### 355. *A m. k. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1871-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 6257 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója van; szaklajstroma és czédula-katalogusa most készül.
A tanárokon kivül mások is használhatják tanári jótállás mellett.
Az 1902. évben 1258 kor. fordittatott gyarapitására, ebből 154 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Faragó László.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Helyiség hiánya miatt csak most van keletkezőben. Prehisztorikus és római emlékeket gyüjtenek tanczélokra.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal Barcsay Kálmán járult fejlesztéséhez 1878-ban, ki gróf Lázár Kálmán madárgyüjteményének maradványait közadakozásból gyüjtött 500 koronán megvásárolta számára.
Állománya 46 emlős, 374 madár, 34 hüllő, 20 hal, 437 rovar s 392 egyéb állat, továbbá 49 növény, 568 ásvány, 60 kőzet és 263 kövület, egy teremben elhelyezve.
1902. évi gyarapodása 2 állat.

*A gyüjtemény őre:* Gaál István.

---

### 356. *A m. kir. állami tanitóképző gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2158 kötet, egy szobában hat szekrényben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A tanárokon kivül az igazgató külön engedélyével az intézeti növendékek is használhatják. Az 1902. évben 200 kötetet használtak belőle.
Évi javadalmazása 800 korona, mely összegen az 1902. évben 85 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Kolumbán Samu tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 14 állat, 800 növény és 144 ásvány, egy szobában két szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és leltára van.

*A gyüjtemény őre:* Kuzaila Péter tanár.

### *357. A nemzeti kaszinó könyvtára.*

1847-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3851 kötet, 16 szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 2431 kötetet használtak.

Az 1902. évben 500 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Likker Rezső.

## DÉVAVÁNYA. (Jász-Kun-Szolnok várm.)

### *358. Az ipartestületi olvasókör könyvtára.*

1889-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 120 egyén 300 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 50 kor. fordittatott gyarapitására.

## DEVECSER. (Veszprém vármegye.)

### *359. A kaszinó könyvtára.*

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adománynyal Barcza Kálmán ügyvéd gyarapitotta.

Állománya 252 mű 344 kötetben, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton este 6-tól 7-ig nyitva áll. 1902-ben 480 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1903. évi költségvetése 200 korona.

*Könyvtárnok:* Sándli Ferencz káplán.

*A devecseri kaszinó könyvjegyzéke. (Devecser, 1901.)*

## DOBRONOK.

### *360. Községi népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 184 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 6 nap. 1902-ben 500 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Forintos Titusz körjegyző.

## DOBSINA. (Gömör vármegye.)

### *361. Nép- és ifjusági könyvtár.*

1857-ben alapitotta az elemi isk. tantestület.
Állománya 3369 kötet, öt szekrényben elhelyezve.
Leltára és irott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 9 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij heti 2 fillér. Az 1902. évben 2571 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1902-ben 110 kor. 95 fillér forditattott gyarapitására.
1903. évi költségvetése 196 korona.

*Könyvtárnok:* Szepessi Ede állami isk. tanitó.

### *362. Az olvasóegyesület könyvtára.*

1847-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 4170 kötet, egy teremben elhelyezve.
Betürendes katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. Használati dij kötetenként két hétre 6 fillér.

Az 1902. évben 248 kor. 20 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése: 120 kor. a könyvtárnok tiszteletdija, 24 kor. a szolga illetménye, 200 kor. könyvvásárlásra s 50 kor. könyvkötésre.

*Könyvtárnok:* Horváth János polg. isk. tanitó.

*Bücher-Katalog des Dobschauer Lesevereins vom Jahre 1873. — A dobsinai olvasóegylet könyvtárának jegyzéke. (1885.) — U. annak 2. kiadása (1895.)*

---

# DOROGHÁZA. (Heves vármegye.)

## *363. Iskolai könyvtár.*

1880 körül alapitotta a község s 1895 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 178 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton és vasárnap d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. Az 1902. évben 178 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségvetése 10 korona.

*Könyvtárnok:* Bobek László tanitó.

---

# DUNAFÖLDVÁR.

## *364. A polgári olvasókör könyvtára.*

1868-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 250 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délután nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 200 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 150 kötet.

Az 1902. évben 60 kor. 40 fillér fordittatott gyarapitására.

### *365. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1795-ben keletkezett. 1830-ban a tüz hamvasztotta el.

Állománya 3480 kötet, köztük 12 ősnyomtatvány s 116 régi hazai nyomtatvány, két szobában elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

A rendház tagjai használják. 1902-ben 36 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 45 kor. fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 10 kötet.

*Könyvtárnok:* K o c h á n  B e r t a l a n házfőnök.

## DUNASZERDAHELY. (Pozsony vármegye.)

### *366. A kaszinó könyvtára.*

1860-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1500 kötet, három szekrényben elhelyezve. külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* M a r c z y  I s t v á n.

## ECSÉD. (Heves vármegye.)

### *367. Iskolai és népkönyvtár.*

1879-ben alapitották Bognár János esperes-plébános és Telek József kántortanitó. 1900-ban a m. kir. földmivelésügyi minisztérium 171 kötetből álló gyüjteménynyel gyarapitotta.

Állománya 636 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. azontúl heti 4 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 145 egyén 181 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 30 kor. 30 fillér fordittatott gyarapitására.

1903. évi költségvetése 30 kor. 30 fillér.

*Könyvtárnokok:* T e l e k  I s t v á n és S z ő k e  B e n e d e k.

# EGER. (Heves vármegye.)

## 368. *A czisztereziczi rend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az eltörölt jezsuita-rendtől vették át a czisztercziták, a helytartótanács azonban még 1773-ban minden értékes könyvet Budára vitetett belőle. Ugyanez történt az 1787-ben feloszlatott cziszterczi rend könyvtárával is. Az 1802-ben visszaköltözött rendtagok a konventben semmiféle könyvet nem találtak, csupán a gimnáziumban. Innen veszi kezdetét az uj könyvtár fejlődése. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 10,600 kötet, köztük egy ősnyomtatvány és 10 magyar nyelvü régi hazai nyomtatvány, egy teremben elhelyezve. Az épülő uj gimnáziumban három helyisége és husz személyre berendezett olvasóterme iesz.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van; czédula-katalogusa most készül.

Évi javadalmazása 600 korona a zirczi apátság pénztárától.

*Könyvtárnok:* Prácser Albert tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Kovács Károly kairói fogadótulajdonos járult gyarapitásához.

Állománya 710 régiség és 3066 érem, három szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* dr. Nagy Benjamin tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Titius Pius minorita, Vrabély M., Xantus János és Kempelen Rudolf pénzügyi tanácsos járultak gyarapitásához.

Állománya 17,381 állat, 8306 növény és 4868 ásvány, egy hármas teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 300 korona.

*A gyüjtemény őre:* Kovács Demjén tanár.

*Kassuba Domokos, Az egri gimnázium. (Az 1894/95., 1895/96. és 1896/97. évi értesitőkben.)*

## *369. Az érseki jogliczeum könyvtára.*

1740-ben keletkezett, midőn Foglár György szerbiai választott püspök az intézetet megalapitotta. Dánielik János püspök 500, dr. Fekete Ferencz jogtanár 112 és dr. Martinovich Józsefné 125 db könyvvel gyarapitották, dr. Párvy Sándor püspök pedig pénzadománynyal segélyezte.

Állománya 2910 mű, 2215 kötet- és 2715 füzetben, egy nagy teremben elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül a joghallgatók is használhatják, kik a használat fejében beiratkozásuk alkalmával egyszer s mindenkorra 6 koronát fizetnek fejenként. 1902-ben 709 kötet kölcsönöztetett ki a könyvtárból.

1902-ben 711 kor. 28 fillér fordittatott gyarapitására a fentartó kegyúr adományából s a beiktatási dijakból, mely összegen 180 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. Bozóky Géza jogtanár.

*A m. kir. akadémiák és jogliczeumok története. (Pest, 1873.) — A felső oktatásügy Magyarországon. (Budapest, 1896.) — Dr. Udvardy László, Az egri érseki jogliczeum története. (Eger, 1898.) — Az egri érseki jogliczeum évkönyvei. (I—XXII. évf.)*

## *370. Az érseki liczeum gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár és levéltár.

1781-ben keletkezett. Adományokkal gr. Eszterházy Károly egri püspök, továbbá Fuchs, Fischer, Pyrker, Bartakovics és Samassa József érsekek gyarapitották. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 62,000 kötet, köztük 280 ősnyomtatvány, 147 térkép, 210 metszet és 528 kézirat, négy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem, julius és augusztus hónapok kivételével, mindig nyitva áll s mindenki használhatja. Megbizható egyének téritvény ellenében kölcsön is kapnak könyveket.

*Könyvtárnokok:* Michalek Manó és dr. Huttkay Lipót jogakadémiai tanár.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1780-ban keletkezett. Adományokkal Bartakovics Béla és Samassa József érsekek, továbbá Kandra Kabos fejlesztették.

Állománya 175 őskori és 28 középkori tárgy, 109 fegyver, 164 ujkori művészeti és ipari emlék, 20 kegyeleti tárgy és 741 érem, egy teremben négy szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a török világból való fegyverek és szép pecsétgyüjteménye.

Katalogusa van.

A közönség mindig megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 66 érem és 2 régiség.

*A gyüjtemény őre:* dr. Sankovics Ignácz.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1860-ban keletkezett. Adományokkal Bartakovics Béla érsek, továbbá Tárkányi Béla és Aszalay József kanonokok gyarapitották.

Állománya 101 db festmény, 44 metszet, 6 fénykép, 1 db eredeti szoborművű és 3 gipsz-másolat, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség mindig megtekintheti.

Az 1902. évben hagyományozás utján 2 db festménynyel gyarapodott.

*d)* Természetrajzi gyüjtemény.

1800-ban keletkezett.

Állománya 28 emlős, 166 madár, 4 hüllő, 4 szekrény növény, 240 ásvány, 30 kőzet és 4 kövület, egy teremben elhelyezve.

*A gyüjtemény őre:* László János tanár.

*Elfelejthetetlen emlékezetü egri püspök, galanthai gróf Eszterházi Károlynak, jeles élete, közhasznu épitési és különösen az általa szerzett, utánna pedig nevekedett, megyebéli könyv-gyüjteménynek leirása. (Tudományos gyüjtemény, 1819. évf.) — Toldy Ferencz, Egri szünnapok. (Uj magyar muzeum, 1853. évf.) — Albert Ferencz, Heves és Külső-Szolnok vármegyék leirása. (Magyar orvosok stb. munkálatai, XIII. k.) — Az egri érsekmegyei könyvtár szakszerü czimjegyzéke. (Eger, 1893.) — I. pótlékfüzet. (Eger, 1894.) — II. pótlékfüzet. (Eger, 1900.) — Varju Elemér, Adatok az egri érsekmegyei könyvtár ismertetéséhez. (Magyar Könyvszemle, 1902. évf.)*

## *371. Az érseki papnevelő-intézet könyvtára.*

1852-ben keletkezett. A liczeumi könyvtár másodpéldányaiból, az elöregedett papok Szent Józsefről nevezett s feloszlatott intézetének könyvtárából, Tegó József visontai plébános terjedelmes könyvtárának beolvasztásából, Andrássy Kálmán néhai egri m. áldozópap hagyományából s mások könyvadományaiból gyarapodott. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 7895 kötet, köztük 3 ősnyomtatvány, 4 kötet kézirat és 1014 metszet, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a Migne kiadásában megjelent összes müvek, a jozefinisztikus irodalom termékei és gazdag breviáriumgyüjteménye.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Csereviszonyban álló könyvtárak és ismert egyének vehetnek belőle kölcsön könyveket téritvény ellenében. 1902-ben 299 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 680 korona fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 248 kötet, 1902. évi összes gyarapodása 370 kötet.

*Könyvtárnok:* Ivánovich Emil theol. tanár, tanulm. felügyelő.

*Az egri érseki papnöveldei könyvtár többes példányainak lajstroma. (Eger, 1899.) — Nyiznyay Iván, Az egri érseki papnevelő intézet könyvtárának szakok szerint való jegyzéke. (Eger, 1901.)*

---

## *372. A m. kir. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1898-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 198 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

Csupán az intézeti tanszemélyzet használja. 1902-ben 110 kötetet használtak belőle, kikölcsönöztetett 40 kötet.

1902-ben 619 kor. fordittatott gyarapitására, miből 53 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 200 kor.

*Könyvtárnok:* Stock Károly tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1903-ban keletkezett.
Állománya 2 db régiség, egy szekrényben elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Guta József igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1898-ban keletkezett. Adományokkal Károly Gyula nyug. ezredes és Budenz Aladár gyarapitották.
Állománya 109 állat, köztük 14 emlős, 26 madár, 10 hüllő, 6 hal és 53 egyéb állat, továbbá 5 doboz rovar, 47 növény és 126 ásvány, két szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Az 1902. évben 537 kor. 60 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 14 állat és 6 növény. 1903. évi költségvetése 100 korona.

*A gyüjtemény őre:* Blasovszky Miklósné.

---

## *373. A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1890-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1663 kötet, egy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.
Leltára van.
Évi javadalmazása 600 korona a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 120 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Klincsek József tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1890-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Veréb Mátyás nyug. járásbiró járult nagyobb adománynyal.
Állománya 1260 érem, egy szekrényben elhelyezve.

*A gyüjtemény őre:* dr. Cserey Adolf tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1890-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Kempelen Radó járult nagyobb adománynyal. az intézetnek ajándékozván rovar- és lepke-gyüjteményét.

Állománya 6020 állat, ezek között 5840 rovar; továbbá 27 növény, 327 ásvány és kőzet, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség csak kivételes esetekben tekintheti meg.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból kapja.

*A gyüjtemény őre:* Jablonszky Flóris tanár.

### *374. Az ó-egri kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1832-ben, könyvtára 1835-ben keletkezett.

Állománya 3400 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. kikölcsönzés czéljából minden héten háromszor este 6-tól 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 13,585 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 260 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Kalovits Alajos.

### *375. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1766-ban keletkezett. Püspöky András egri kanonok 1000 forintos alapitványt tett könyvek beszerzésére, de az alapitvány ma már elveszett.

Állománya 1913 kötet, köztük 6 db régi magyar nyomtatvány, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

Csak a rendtagok használják.

*Könyvtárnok:* Nagy Róbert.

## EGERBOCS. (Heves vármegye.)

### *376. Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 127 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 50 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Szecsko József.

# EGERSZALÓK. (Heves vármegye.)

## *377. Népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 176 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 170 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Reissinger Bertalan tanitó.

## *378. R. k. iskolai könyvtár.*

1895-ben alapitotta a r. k. iskolaszék s kezdettől fogva népkönyvtárúl is szolgál.
Állománya 161 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 70 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Reissinger Bertalan tanitó.

---

# ELEK. (Arad vármegye.)

## *379. Iskolai és népkönyvtár.*

1880-ban alakitotta a községi iskola tantestülete s 1898 óta használtatik népkönyvtárul.
Állománya 974 kötet, három szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 416 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 30 kor. fordittatott gyarapitására. 1903 évi költségvetése 60 korona.

*Könyvtárnok:* Schramm Tamás tanitó.

# EPERJES. (Sáros vármegye.)

## *380. Az ág. hitv. ev. egyházkerületi kollégium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüleg a XVI. század első felében, az intézettel egyidejüleg keletkezett. A XVIII. század végéig jelentéktelen gyüjtemény volt. Első rendezése és tekintélyesebb szaporitása Kralovánszky rektor érdeme 1800 körül. Bánó Gábor kükemezei földbirtokos 1830-ban 4000 kötetet tevő könyvtárát adományozta a kollégiumnak. 1835-ben ajándékozta az intézetnek Szirmay János gazdag könyvtárát, mely »Szirmay-féle könyvtár« név alatt külön kezeltetik és az e czélra hagyományozott 4000 forintnyi legatumból folyvást szaporittatik. A Szirmay-könyvtár könyvei főleg Szirmay Tamástól valók, ki Mária Terézia korában huszárezredes volt, s kit XII. Károly svéd király neveltetett; más darabjai a Pottornyay, Heinzely és más protestáns családok gyüjteményeiből származtak. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) 1902-ben Bujanovics Gyula földbirtokos 2000 kötetből álló könyvtárt és gazdag térképgyüjteményt ajándékozott a kollégiumnak. Binder Károly nyug. evang. tanitó pedig végrendeletileg a kollégiumnak hagyományozta rendkivül becses könyvtárát, mely 1010 kötetet, 680 füzetet, s képet foglal magában.

Állománya 29,259 kötet, a kollégium nagytermében elhelyezve. A kollégiumi nagy könyvtár a földszintet, a Szirmay-féle könyvtár az emeletet foglalja el. Különös nevezetességei: 5 ősnyomtatvány s 36 régi magyar nyomtatvány, ezek között: Huszár Gál, A keresztényi Gywlekezetben való Isteni dicséretek és Imádságok (H. n., 1574.); Evangeliumok és Epistolák. (Nagyszombat, 1698.) A Szirmay-könyvtár gazdag az alkhimista irodalom termékeiben, és a szabadkőmüvességre vonatkozó 257 kötetnyi gyüjteménye a maga nemében talán egyetlen az országban. A Binder-féle hagyaték különösen az 1848/49. szabadságharczra, Eperjes történetére és Sáros vármegyére vonatkozó művekben gazdag. Csak 1848/49-iki proklamáczió van benne 90 darab.

Szaklajstroma van.

A Szirmay-könyvtárt meghatározott biztosíték letevése mellett a nagy közönség is használhatja. A kollégiumi könyvtárból a könyvtárnok könyveket a saját felelősségére, becsesebb

dolgokat (kéziratokat, unikumokat stb.) azonban csak a kollégiumi felügyelő engedélyével adhat ki. 1902-ben 453 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 1300 korona a kollégiumi könyvtár gyarapitására, mely részint a tanulók által fizetett használati dijakból, részint a könyvtári alapitványok kamataiból származik; továbbá 183 korona a Szirmay-könyvtár gyarapitására az alapitvány kamataiból.

1902. évi gyarapodása 68 kötet és 30 füzet.

*Könyvtárnokok:* Frenyó Lajos tanár (a kollégiumi könyvtárban) és Mayer András theologiai tanár (a Szirmay-könyvtárban).

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Egyik része a XIX. század második felében adakozás utján lassanként gyült össze. 1895-ben Herfurth József tanár hagyatékából becses éremgyüjteménynyel gyarapodott.

Állománya 3567 érem, melyek lepecsételt ládákba zárva az irattárban őriztetnek. A 2246 darabból álló Herfurth-féle éremgyüjteménynek szaklajstroma van.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1846-ban alapitotta Hazslinszky Frigyes tanár, akadémiai tag, s a gyüjtemény nagyobb részét ő gyüjtötte és szerezte.

Állománya 11,246 állat, ezek között 56 emlős, 361 madár, 79 hüllő, 138 hal, 3715 rovar és 6897 egyéb állat; továbbá 10,393 növény, 4470 ásvány és kőzet s 540 kövület, két szobában üvegszekrényekben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a gyüjteménye őrének engedélyével és felügyelete mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 korona. 1902. évi gyarapodása 20 hal.

*A* b) *és* c) *alatti gyüjtemények őre:* Szutórisz Frigyes tanár.

*Vandrák A., Az eperjesi egyházkerületi ág. h. ev. collegium multjának és jelen állapotjának vázlatos rajza. (Eperjes. 1867.) — Horváth Ödön, Az eperjesi ág. ev. colleg. jogakadémia multja és jelene. (Kassa, 1886.) — Hörk József, Az eperjesi ev. ker. collegium története. (Kassa. 1896. és 1897.)*

### *381. A gör. kath. püspökség könyvtára.*

1821-ben keletkezett. Alapitója az egri születésü Kovács János udvari ágens, V. Ferdinándnak s testvéreinek Rainer és Lajos főherczegeknek magyar nyelvi oktatója (szül. 1764. aug. 25-ikén, meghalt Bécsben, 1834. ápr. 12-ikén), ki könyvtárát az eperjesi egyházmegyének ajándékozta oly czélzattal, hogy Felső-Magyarországon egy közhasznu nyilvános könyvtárt létesitsen. Ezóta főleg az időközben elhalt eperjesi püspökök és kanonokok könyvtáraival gyarapodott.

Állománya 10,891 kötet, köztük 12 ősnyomtatvány és 20 idegen nyelvű régi hazai (legtöbbnyire nagyszombati) nyomtatvány; továbbá 100 térkép. 32 kézirat és 1 oklevél, egy teremben elhelyezve.

Leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Ismert egyének téritvény s esetleg pénzbeli biztositék mellett kaphatnak belőle könyveket. 1902-ben 89 kötet kölcsönöztetett ki a könyvtárból.

Az 1902. évben 178 korona fordittatott gyarapitására, miből 25 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Kovaliczky Zeno.

---

### *382. A kereskedők és kereskedő-ifjak egyletének könyvtára.*

1887-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal az eperjesi bankegylet és Podveczky János gyarapitották.

Állománya 1600 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer este 7-től 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hét, azontul 20 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 600 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 150 kor. fordittatott gyarapitására.

### *383. A kir. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1673-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Fejlesztéséhez a m. k. vallás- és közokt. ministérium s a magyar tudományos akadémia járultak adományokkal.

**Állománya** 4004 kötet és 110 térkép, a gimnázium két termében elhelyezve, melyek olvasótermekül is szolgálnak.

A tanári karon kivül mások is használhatják a tanárok jótállása mellett.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

1902. évi javadalmazása az országos tanulmányi alapból 918 kor. 46 fillér, mely összegen 292 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 700 korona.

*Könyvtárnok:* Jakobei Dezső tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény. (Filológiai múzeum.)

Az 1888/89. tanév elején keletkezett.

Állománya 383 darab régiség és kép, szobor stb., 49 gipszmásolat, továbbá 441 darab érem.

A filológiai múzeumnak a gimnázium épületében külön szobája van, az éremgyüjtemény a tanári könyvtárban van elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség az igazgató vagy a gyüjtemény őrének kiséretében megtekintheti.

Az 1902. évben 49 kor. 20 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 7 darab régiség. 1903. évi költségvetése 100 korona.

*A gyüjtemény őrei:* Párkányi Gyula tanár (filológiai múzeum) és Jakobei Dezső tanár (éremgyüjtemény).

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Valószinüen az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2419 állat. köztük 50 emlős, 480 madár, 39 hüllő, 30 hal, 956 rovar és 864 egyéb állat; 2710 növény, 2734 ásvány és 3461 vegyes, három egymásba nyiló szobában elhelyezve.

Alapleltára és szaklajstroma van.

A közönség az igazgató vagy a gyüjtemény őrének kiséretében megtekintheti.

1902-ben 198 kor. fordittatott gyarapitására, ebből 5 db. állat szereztetett be. 1903. évi költségvetése 150 korona.

*A gyüjtemény őre:* Kavalszky Ágoston tanár.

A *b)* és *c)* alatti gyüjteményeket a tanulókon kivül 1902-ben 27 látogató tekintette meg.

*Kavalszky Ágoston, Az opál és válfajai különös tekintettel a vörösvágási nemes opálra. (Eperjes, 1876.) — Ruby József, Az eperjesi kir. kath. főgimnázium története. (Eperjes, 1890.)*

## 384. A m. kir. állami tanitónőképző gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1893-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 760 kötet, egy szobában elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják. Az 1902. évben 760 kötetet használtak belőle.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1893-ban keletkezett.

Állománya 67 állat, ebből 10 emlős, 27 madár, 9 hüllő, 3 hal. 2 rovargyüjtemény és 15 egyéb állat, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemények őre:* Udvarhelyi Etelka segédtanitónő.

## 385. A sárosvármegyei gazdasági egyesület könyvtára.

1847-ben keletkezett. 1887-ben az Eperjesen pusztitott nagy tüzvész alkalmával elégett. 1898-ban szervezték ujjá.

Állománya 516 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Katalogusa az egyesület 1902-iki évkönyvében jelent meg.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer nyitva áll. 1902-ben 26 kötet kölcsönöztetett ki.

Az 1902. évben 150 kor. forditattott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Lukovits Aladár titkár.

---

## 386. A Széchényi-kör könyvtára.

Az egyesület 1878-ban keletkezett s népkönyvtárak alapitása érdekében kezdettől fogva nagy tevékenységet fejtett ki, e mellett azonban központi könyvtárt is szervezett, mely az egyesületi tagok szellemi szükségleteinek kielégitésére van hivatva. A vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter e czélokra 1900-ban 500, 1901-ben 2000, 1902-ben és 1903-ban 2500 kor. segélyben részesitette, s gyüjteményeit a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának ellenőrzése alá helyezte.

*Az egyesület védnöke:* Berzeviczy Albert m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszter; *elnök:* dr. Horváth Ödön kir. tanácsos; *titkár:* dr. Wallentinyi Samu.

*a)* Nagy könyvtár.

1878-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Az 1887. május 6-iki tüzvész alkalmával a könyvtár is sokat szenvedett, 1895-ben Erdélyi Ferencznek mintegy 700 kötetnyi könyvtárával gyarapodott.

Állománya 2527 kötet, nyolcz szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából naponként d. u. 5-től 6-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 400 kor.

*b)* Népkönytár.

1896-ban keletkezett dr. Horváth Ödön, jogkari dékán s a kör akkori titkára 100 koronányi alapitványából.

Állománya 688 mű és 700 kötet.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4-ig nyitva áll. Minden szegény sorsu eperjesi lakos dijtalanul használhatja. Az 1902. évben 7000 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Frenyó Lajos tanár.

*Az eperjesi Széchényi-kör évkönyve. (Eperjes, 1891.) — Dr. Horváth Ödön, Az eperjesi Széchényi-kör évkönyve. (Eperjes, 1898., 1900. és 1902.) — Az eperjesi Széchényi-kör könyvtárának jegyzéke. (Eperjes, 1900.) Az eperjesi Széchényi-kör könyvtárának gyarapodása 1901-ben. (Eperjes, 1902.)*

## 387. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1671-ben, a kolostorral egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2258 kötet, 7 db régi magyar nyomtatvány, több kézirat, 2 oklevél és számos levél, egy teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

A rendház tagjai használják. 1902. évi gyarapodása 3 kötet, 1 kézirat, 2 oklevél és számos levél.

*Könyvtárnok:* Kundrich Evariszt.

*Ballagi Aladár. Felvidéki könyvtár-buvárlatok. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.)*

## 388. A társadalmi egylet könyvtára.

1873-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Az 1887. évi nagy tüzvész alkalmával csaknem teljesen elpusztult s ez év őszén szerveztetett ujjá.

Állománya mintegy 1500 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. 1902-ben 4500 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 250 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 200 korona.

*Az eperjesi társadalmi egylet alapszabályai. (Eperjes, 1889.) — Az eperjesi társadalmi egylet könyveinek czimjegyzéke. (Eperjes, 1897.)*

## 389. A tiszai ág. ev. egyházkerület tanitóképzőjének gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1847-ben Nyiregyházán, az intézettel egyidejüleg keletkezett. 1873-ban az intézettel együtt Eperjesre vitetett át. Mikolik Gyula eperjesi ág. hitv. evang. tanitó 1894-ben körülbelől 300 darab nagyobbára német szépirodalmi munkával gyarapitotta.

Állománya 2980 kötet és 40 térkép, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül a tanulók is használhatják. 1902-ben 37 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 49 kor. 80 fillér fordittatott gyarapitására, miből 17 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Gamauf György igazgató.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1847-ben Nyiregyházán keletkezett.

Állománya 1565 darab állat és ásvány, egy tanteremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Gerhard Béla tanár.

*Simkó E., A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerületi colleg. tanitóképző intézetének története. (Eperjes, 1896.)*

## ERCSI. (Fejér vármegye.)

### 390. *A polgári kör könyvtára.*

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya mintegy 375 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 1-től 2-ig nyitva áll. Használati dij kötetenként egy hétre 2 fillér. 1902-ben 466 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 120 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Weiner József.

---

## ERK. (Heves vármegye.)

### 391. *Községi népkönyvtár.*

1902 február 13-án alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 173 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségvetése 10 korona.

*Könyvtárnok:* Zöldág József.

---

## ÉRSEKUJVÁR.

### 392. *A F. M. K. E. közkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 482 kötet, az elemi iskolában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Nagyfalusi Antal isk. igazgató.

### 393. *A községi kath. fögimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár:

1842-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 8152 kötet és füzet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 300 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 800 kor. fordittatott gyarapitására az államsegélyből, miből 127 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Bukovinszky István.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1842-ben keletkezett.

Állománya 827 érem, a tanári szobában egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Tiszó Lajos.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1842-ben keletkezett.

Állománya mintegy 1000 állat, ebből 17 emlős, 189 madár, 59 hüllő, 4 hal, 531 rovar és 200 egyéb állat, két szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Vrancsits Gyula.

---

### 394. *R. kath. iskolai könyvtár.*

1877-ben alapitotta a r. kath. iskolaszék s megalapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 295 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. e. 8-tól 9 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902. évben 510 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Gyarapitására a 967 kor. 44 fillért kitevő könyvtáralap szolgál.

*Könyvtárnok:* Nagyfalusi Antal iparisk. igazgató.

# ERZSÉBETVÁROS. (Kis-Küküllő vármegye.)

## 395. *A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1891-ben keletkezett, midőn az intézet állami kezelés alá vétetett.

Állománya 1889 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják tanári jótállás mellett. 1902-ben 120 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi javadalmazása a rendes és rendkivüli tanszerátalányból 1926 kor., mely összegen 151 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 2657 korona.

*Könyvtárnok:* Handlos Gyula tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1891-ben keletkezett.

Állománya 36 régiség és 290 érem, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség felügyelet mellett megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 8 érem.

*A gyüjtemény őre:* Laukó Albert tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1891-ben keletkezett.

Állománya 187 állat, ebből 105 emlős, 43 madár, 5 hüllő, 5 hal, 6 doboz rovar és 23 egyéb állat; továbbá 156 növény, 885 ásvány, 142 kőzet és 22 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség tanári felügyelet mellett megtekintheti.

1902. évi javadalmazása a rendes és rendkivüli tanszerátalányból 315 kor., mely összegen 32 állat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* dr. Alföldy Dénes tanár.

## ESKÜLLŐ. (Bihar vármegye.)

### *396. Állami iskolai könyvtár.*

1902-ben alapitotta Papp Gusztáv tanitó s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 51 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap.

Az 1902. évben 27 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 58 korona.

*Könyvtárnok:* Papp Gusztáv igazgató-tanitó.

---

## ESZTERGOM. (Esztergom vármegye.)

### *397. Az áll. segélyezett községi reáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1857-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1303 kötet és 1714 füzet, a tanári szobában elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják tanári jótállás mellett. 1902-ben 37 kötetet és 206 füzetet használtak belőle, kikölcsönöztetett 37 kötet és 120 füzet.

Az 1902. évben 188 kor. fordittatott javadalmazására, miből 15 kötet és 86 füzet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 200 korona.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Jelenleg rendezés alatt áll.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1857-ben keletkezett.

Állománya 854 állat, ebből 28 emlős, 107 madár, 15 hüllő, 14 hal, 230 rovar és 460 egyéb tárgy, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a szertárőr felügyelete alatt megtekintheti.

## 398. *Az érseki kisdedóvónőképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Vaszary Kolos bibornok, herczegprimás alapitotta 1892-ben, az intézettel egyidejüleg. Fejlesztéséhez gr. Csáky Károly püspök, dr. Csernoch János kanonok, az esztergomi papnevelő-intézet, Szabó F. plébános, Számord Ignácz és Bogisich Mihály v. püspök járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1191 kötet és 8 térkép, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása a beiratási dijakból 100 kor., mely öszszegen az 1902. évben 126 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Klinda Irma tanitónő.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1892-ben keletkezett. Fejlesztéséhez az esztergomi papnevelő-intézet, Soóky Gábor kanonok és Lukács László járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 437 régiség és 220 érem, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1902. évi gyarapodása 15 db régiség és 20 db érem.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1892-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Rajner Lajos kanonok, Szilva György, Prunner Róbert és Pokorny József gyarapitották.

Állománya 770 állat, ebből 10 emlős, 19 madár, 19 hüllő, 45 hal, 310 rovar és 367 egyéb állat; továbbá 332 növény, 276 ásvány, 160 kőzet és 102 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 25 kor. a beiratási dijakból. 1902. évi gyarapodása 4 állat, 187 növény, 36 ásvány és 10 kőzet.

*A b) és c) alatti gyüjtemények őre:* Kassay Evangelista tanitónő.

---

## 399. *Az érseki papnevelő-intézet könyvtára.*

A XVIII. században keletkezett. Simor János bibornok, Frank F. és Zádori J. adományaiból gyarapodott.

Állománya 10,150 kötet, köztük 7 ősnyomtatvány, 1 kézirat és 2 oklevél, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Az intézet tagjai használják. 1902-ben 120 egyén 165 kötetet használt.

Az 1902. évben 350 korona fordittatott gyarapitására. ebből beszereztetett 50 kötet.

— — —

## *400. Az érseki tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett. 1896-ban a beszüntetett nagyszombati és budapesti kath. tanitóképző-intézetek könyvtárai csatoltattak hozzá.

Állománya 2878 kötet, négy teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Évi javadalmazása 200 korona.

*Könyvtárnokok:* Gussvenitz Vilmos igazgató és Keményfy Kálmán.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1842-ben, az intézet megalapitása után keletkezett. Nagyobb adományokkal a Szent-István királyról nevezett esztergomi papnevelő-intézet járult gyarapitásához.

Állománya 538 régiség és 442 érem, két teremben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei: 3 db pompeii régiség és egy régi magyar ezüst gyürű, mely Apátfalván találtatott az u. n. Béla-kőnél.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Gussvenitz Vilmos igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a papnevelő-intézet s a beszüntetett pesti és nagyszombati kath. tanitóképzők járultak gyarapitásához. Ajándékozás folytán kapta a Grundl-féle 659 darabból álló és Esztergom megye flóráját feltüntető növény-gyüjteményt.

Állománya 956 db tárgy, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Adományozás és vétel utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őrei:* Vágvölgyi Béla és Bertalan Vincze tanárok.

### 401. *Az esztergom-szentgyörgymezei katholikus olvasókör könyvtára.*

1893-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Bedő József, Perger L., dr. Walter Gyula, Frey F., Maszlaghy Ferencz prelatus, Darányi Ignácz földmivelésügyi m. k. miniszter, Csernoch János prelatus, dr. Babura László, Zibrinyi Márton, ifj. Hegedüs J., Paulovics V. stb. járultak gyarapitásához.

Állománya 440 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 6-tól 8-ig nyitva áll. Használati dij két héten tul kötetenként minden hétre 4 fillér. 1902-ben 730 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 41 korona 80 fillér fordittatott gyarapitasára. 1903. évi költségvetése 50 korona.

*Könyvtárnok:* Karácsonyi Béla tanitó.

---

### 402. *Az esztergom-vidéki régészeti és történelmi társulat múzeuma.*

Az 1894 július 22-ikén Knauz Nándor püspök és Récsei Viktor benczés tanár kezdeményezésére megalakult régészeti és történelmi társulat alapitotta. Első gyarapodását az egykori Szent-Lőrincz-templom és a keresztes vitézek szentkirályi konventje maradványainak felásatásából nyerte. Esztergom határában a társulat több helyen ásatott. Igy a Borzhegyen római és őskori telepet kutatott fel, a vaspálya-állomás mellett pedig az ugynevezett Kőtalpat ásatta fel. Ehhez járultak még Knauz Nándor hagyatékának egy része és a Kis-Duna-hidnál talált tárgyak, melyeket a m. k. kereskedelmi minisztérium ajándékozott a múzeumnak. Külön helyisége eddig még nincs, hanem a főegyházmegyei könyvtár egy külön termében van elhelyezve.

1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll. 1898-ban 400, 1900-ban 800, 1901-ben 400 kor. állami segélyben részesültek.

A régészeti és történelmi társulat tagjainak száma: 6 tiszteletbeli, 19 alapitó, 135 rendes és 53 pártoló tag.

*A társulat régészeti osztályának elnöke:* halálozás folytán üresedésben; *a történelmi osztály elnöke:* Pór Antal

esztergomi kanonok; *társulati igazgató:* Walter Gyula eszterg. kanonok; *titkárok:* Rózsa Vitál főgimn. tanár és Osvath Andor városi tanácsjegyző; *pénztáros:* Prokopp Gyula ügyvéd.

*a)* Könyvtár és levéltár.

1894-ben keletkezett.

Állománya 1600 kötet könyv s egy kéziratgyüjtemény, a főegyházmegyei könyvtár egyik termében két szekrényben elhelyezve.

A kézirat-gyüjtemény az esztergomi czéhek kéziratait és jegyzőkönyveit foglalja magában.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

A gyüjtemény állománya 55 őskori s 740 antik és középkori tárgy, 365 török uralom korabeli tárgy és fegyver, 1229 ujabbkori emlék, külön mintegy 1500 darabból álló éremgyüjtemény, egy teremben elhelyezve.

A múzeumi tárgyak a következő csoportokban vannak felállitva: kőgyüjtemény, melyben római oltárokon, sirköveken kivül felásott templomok maradványai vannak elhelyezve; keramikai gyüjtemény, mely barbár és római edényeken kivül közép- és ujabbkori edényeket is foglal magában; fegyvergyüjtemény, melyben az esztergomi polgár gárdák fegyverei becsesek; érczneműek gyüjteménye, mely az esztergomi rézművesek készitményeit tünteti fel; ruhagyüjtemény, mely kosztümképeket és zászlókat is foglal magában.

Szerzeményi naplója (1899 augusztus 6-ikától) és szaklajstroma van.

A közönség bejelentés mellett a múzeumi őr kalauzolásával megtekintheti.

1901. és 1902. évi gyarapodása 1782 darab régiség.

*A múzeum igazgató őre:* Némethy Lajos esperes-plébános.

*Az esztergom-vidéki régészeti és történelmi társulat évkönyvei I—III. (Esztergom, 1896—1900.) — Némethy Lajos, Az esztergom-vidéki rég. és tört. társulat régiség-gyüjteményének leltára. (A társulat harmadik évkönyvében.)*

## 403. A főegyházmegyei könyvtár és múzeum.

*a)* Könyvtár.

Az 1397-ben tartott egyházvizsgálat adatai szerint Küküllői János kanonok volt az első, ki az esztergomi főegyháznak könyveket adományozott. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 106,030 kötet, köztük 738 ősnyomtatvány és 187 régi magyar nyomtatvány, továbbá önállóan felállitott kézirat- és oklevélgyüjtemény, tizenkét teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: középkori kéziratai, a Jordánszky-kódex, a Bakócz-féle graduale; több hangjegyes és miniaturákkal diszitett kézirat, igy a Pruisz-féle pontifikale; érdekes a Fugger-féle XVII. századi egyforma kötésü könyvtár; négy Korvin-kódex, Bél Mátyás, Palkovics György, Bernkopf Ignácz és mások kéziratai, Batthiány József és Kopácsy József herczegprimások kéziratgyüjteményei stb.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Kutatók a könyvtárnok engedélyével használhatják. Kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

A könyvtárral a legrégibb idők óta régiség-gyüjtemény is van egybekapcsolva, melynek gyarapitásához ujabban Májer István és Knauz Nándor cz. püspökök és Sóky Gábor kanonok járultak nagyobb adományokkal. Rendszeres elhelyezést 1894-ben nyert.

Állománya kő- és bronzkorszakbeli tárgyak, római edények és feliratos téglák, Árpád-kori fegyverek, jelentékeny pecsétnyomó-gyüjtemény és becses érem-gyüjtemény, két teremben elhelyezve.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1895 óta van rendszeresen felállitva és lajstromozva. Állománya mintegy 10,000 darab. Elsősorban egyházi férfiak arczképeinek összegyüjtésére van rendelve. Pápák, primások és kanonokok arczképeinek szép sorozata van már együtt. Ezenkivül templomok, egyházi épületek, ünnepélyek stb. képeit is felöleli. Jelentékeny kézirajz-gyüjteménye van s ex-librisekben is gazdag.

*A gyüjtemények kormányzója:* Pór Antal prélátus, apát-kanonok, a m. tud. akadémia tagja; *őre:* Némethy Lajos esperes-plébános.

*Pribeli Ferencz, A főegyházmegyei könyvtár incunabulumai. (1840.) — Ocsovszky Ferencz, A könyvtár keletkezése és uj épülete. (Religio, 1856. évf.) — Knauz Nándor, Libri missales et breviaria ecclesiae Hung. Strigoniensis. (1870.) — Knauz Nándor, Esztergomi Korvin-codexek. (Budapest, 1880.) — Az esztergomi főegyházi könyvtár kéziratai. (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.) — Catalogus duplorum bibliothecae ecclesiae metropolitanae Strigoniensis. I. (1895.) — U. ez II. (1901.) — Index signorum »ex-libris« dictorum bibliothecae eccl. metrop. Strigoniensis. (Esztergom, 1903.)*

---

## 404. *A pannonhalmi Szent-Benedek-rend főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1809-ben keletkezett, midőn a rend a főgimnázium vezetését átvette. Nagyobb adományokkal Kecskeméthy Márton jezsuita és 1884-ben Ferenczy Jakab házfőnök járultak fejlesztéséhez. Utóbbinak főleg a szabadságharcz idejéből származó nyomtatványai becsesek. (Fejlődésének történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 9187 kötet és 5812 vegyes füzet, a főgimnázium uj épületében egy teremben szakok szerint elhelyezve, a mely terem egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál. Kiválóbb nevezetességei tiz darab XVI. századbeli nyomtatvány és Plinius Historia naturalisának egy értékes kiadása.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül az igazgató engedélyével mások is használhatják, más helyekre azonban csak rendtagoknak küldenek használatra könyveket. 1902-ben 87 kötetet használtak belőle és 28 kötet kölcsönöztetett ki.

A tandijak után befolyó gimnáziumi jövedelmekből az 1902. évben 111 kötet és 14 füzet szereztetett be 604 korona értékben.

*Könyvtárnok:* Agatsin Gyula tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1852-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Takács Bernardin igazgató, Kruesz Krizosztom főapát és Bors Mihály tanár járultak fejlesztéséhez.

Állománya 519 régiség, 5512 érem és egy középkori teljes lovagfegyverzet. Az éremtár a könyvtár termében, a régiségtár pedig a földrajzi teremben van elhelyezve.

A közönség a gyüjtemény őrének engedélyével és kiséretében megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 16 db régiség és 821 érem. Külön javadalmazása nincs.

*A gyüjtemény őre:* Varsányi Román tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A XIX. század elején keletkezett. Simor János bibornok, herczegprimás növény-gyüjteménynyel, Kruesz Krizosztom főapát és Takács Bernardin igazgató ásvány-gyüjteménynyel ajándékozták meg.

Állománya 2579 állat, köztük 38 emlős, 282 madár. 42 hüllő, 14 kétéltü, 32 hal, 417 rovar, 297 egyéb állat, tojás. csontváz stb. gyüjtemény; továbbá 6282 növény és 2508 ásvány. két teremben szakok szerint elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a gyüjtemény őrének engedélyével és kiséretében megtekintheti.

1902-ben 261 kor. fordittatott gyarapitására a tandijakból, ebből beszereztetett 33 db állat és 3 db eszköz. 1903. évi költségvetése 300 korona.

*A gyüjtemény őre:* Terlanday Emil.

*A physicai múzeum leltára. (Az 1869/70. évi értesitőben.) — Szundy Konrád, A természetrajzi gyüjtemény leltára. (Az 1870/71. évi értesitőben.) — Vojnits Döme, Az esztergomi kápt. iskola és gimnázium története. (Esztergom, 1897.)*

---

## *405. Simor János biboros herczegprimás-féle érseki gyüjtemények.*

*a)* Könyvtár.

Simor János herczegprimás gyüjtötte. Győri püspöksége idején állitotta fel rendszeresen. s mint esztergomi érsek az 1882-ben épitett primási palota külön könyvtári helyiségeiben helyeztette el.

Állománya mintegy 30,000 kötet. Főleg theologiai munkákban gazdag, melyek nagyrészt becses kötésekkel vannak ellátva. Kiválóbb darabjai a Bollandisták. Migne stb. kiadványai.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

*Kormányzó:* Sujánszky Antal püspök, nagyprépost.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Simor János herczegprimás gyüjtötte.

Leltározatlan állománya a következő darabokból áll: őskori tárgyak; római edények, fegyverek és ékszerek; ó-keresztény tárgyak: kelyhek, edények, szövetek, csipkék; ujabbkori iparmüvészeti dolgok, kinai és zámbézi tárgyak stb., a rezidenczia két termében és udvarán elhelyezve. Utóbbi helyen az Esztergom vidékén talált római sarkofágok, mértföldkövek és siremlékek, továbbá a szent Adalbert templom épületmaradványai nyertek elhelyezést.

*c)* Szépmüvészeti gyüjtemény.

Simor János herczegprimás gyüjtötte. 1874-ben 44.000 koronán Hardy Bernát Gáspár örököseitől megvásárolta a Hardy-féle 50 darabból álló becses viaszkép-gyüjteményt. 1877-ben ismét a 47 darabból álló értékes Bertinelly-gyüjteményt vásárolta meg 42.000 liráért.

Állománya mintegy 10,000 darab, köztük 564 db festmény, öt teremben elhelyezve. Nevezetesebb darabjai az ó-német és ó-olasz iskola mestereitől származó képek, Dürer metszeteinek gyüjteménye, az Arundel-Society reprodukcziói, disznyomtatványok és illusztrált müvek gyüjteménye, köztük mintegy 200 diszalbum, melyek legnagyobb része magyar készitmény.

Katalogusa van.

A közönség a gyüjtemény őrének engedelmével megtekintheti. Nagyobb társaságoknak már jóval előbb kell engedélyt kérniök.

*A b) és c) alatti gyüjtemények őre:* Maszlaghy Ferencz prelátus, apátkanonok.

*Maszlaghy Ferencz, Az esztergomi herczegprimási képtárban levő müvek jegyzéke. (Esztergom, 1878. és 1891.) — Rényi Rezső. Az esztergomi primási kép- és metszettár és annak müirodalma. (Budapest, 1879.) — Catalogus bibliothecae Joannis Cardinalis Simor. (Esztergom, 1887.) — Radisich Jenő, Simor-múzeum. (Müvészi ipar, 1887. évf.)*

## *406. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1717-ben keletkezett. 1897-ben uj helyiségbe vitetett át. Állománya mintegy 3000 kötet, egy teremben elhelyezve. Szaklajstroma van.

Téritvény ellenében mindenki kaphat belőle kölcsön könyveket.

1902. évi gyarapodása 8 kötet.

*Könyvtárnok:* Farkas Szerafin.

---

## ETFALVA-ZOLTÁN. (Háromszék vármegye.)

### 407. *Népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 110 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és vasárnap d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap, azontul heti 20 fillér büntetéspénz fizetendő. Az 1902. évben 140 egyén 160 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Bakcsi Károly közs. főbiró.

---

## ETTYEK. (Fejér vármegye.)

### 408. *Az olvasókör könyvtára.*

Az egyesület 1887-ben, könyvtára 1891-ben keletkezett.

Állománya 450 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 250 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 360 kötet.

Az 1902. évben 100 kor. fordittatott gyarapitására.

---

## FAKERT. (Arad vármegye.)

### 409. *A r. kath. iskola könyvtára.*

1890 körül keletkezett s fakerti plébánosok adományaiból gyarapodott. Kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 50 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap.

# FARKASD. (Nyitra vármegye.)

## 410. Népiskolai könyvtár.

1880-ban keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.
Állománya 24 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 10 nap.

*Könyvtárnok:* Deák István tanitó.

---

# FEHÉRTEMPLOM. (Temes vármegye.)

## 411. A m. kir. állami főgimnázium könyvtára.

1878-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 8316 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Szerzeményi naplója és szakok szerinti czédula-katalogusa van.
Az intézet tanárai használják. 1902-ben 375 kötetet kölcsönöztek ki belőle.
Az 1902. évben 450 korona fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 137 kötet.

*Könyvtárnok:* Egry Gyula tanár.

---

## 412. A magyar társaskör könyvtára.

Az egyesület 1875-ben, könyvtára 1896-ban keletkezett.
Állománya 342 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn, szerdán és szombaton este 6-tól 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 215 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 240 kor. fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségelőirányzata 600 korona.

*Könyvtárnok:* Gál Kálmán főgimnáziumi tanár.

### 413. A munkás olvasó- és önképző-egyesület könyvtára.

1890-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3200 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 5-ig nyitva áll. Használati dij havi 40 fillér. 1902-ben 1000 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 240 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Ludvig Simon tanitó.

*Bücher-Katalog des Arbeiter-Lese- und Bildungs-Vereines in Fehértemplom. (Fehértemplom, 1899.)*

## FELDEBRŐ. (Heves vármegye.)

### 414. Népiskolai könyvtár.

Keletkezési éve ismeretlen. Népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 190 kötet és 237 füzet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. Javadalmazása évi 20 korona a község pénztárából.

*Könyvtárnok:* Heil Sándor.

## FELKA. (Szepes vármegye.)

### 415. Tátra múzeum.

1882-ben közadakozásból létesült Scherfel V. Aurél inditványára és 1882. április 23-ikán nyittatott meg. A község az ág. ev. paplak és iskola épületének első emeletén bérelt a múzeum számára helyet s ott most hat szobában, egy folyosón és három fülkében van elhelyezve. 1898-ban a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyeztetett.

Fentartására és gyarapitására 1882. julius 23-án »Felkai tátrai múzeum-egylet« czimmel egyesület alakult, mely az 1883. márcz. 7-ikén jóváhagyott alapszabályok alapján 1883. április 23-ikán kezdte meg rendszeres müködését.

Az egyesületnek 92 alapitó és 148 rendes tagja van. Az egyleti vagyon 1902-ben 5367 kor. 61 fillér volt, évi bevételei 669 kor. 26 fillért, kiadásai pedig 581 kor. 98 fillért tettek ki. 1903. évi költségvetése 520 kor. bevétel, 472 kor. kiadás. Az állam 1901-ben 800, 1902-ben és 1903-ban évenként 400 kor. segélylyel járult a gyüjtemények gyarapitásához.

*Az egyesület elnöke:* dr. Topscher Gusztáv bécsi közjegyző; *alelnök és múzeumi igazgató:* dr. Daits Ede orvos; *titkár:* Strauch Gyula tanitó. képezdei tanár Iglón; *pénztárnok:* Krompecher László.

*a)* Könyvtár.

1882-ben, a múzeum megalapitásakor keletkezett. Nagyobb adományokkal Spöttl Ignácz bécsi akadémiai festő és Ullepitsch József pénzverdei hivatalnok, továbbá Adriányi A., Mayer Ida, Graf Irma és Krompecher E. M. fiai járultak gyarapitásához. Scherfel Aurél gyógyszerész 835 kötetből álló könyvtárát hagyta a múzeumnak.

Állománya 2754 kötet, ezek között 13 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 78 térkép, 4 metszet, 4 kézirat s 43 oklevél, egy üvegfallal elválasztott fülkében és két nagy könyvszekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van, szaklajstroma most készül.

Az egylet tagjai és a város közönsége használhatják. A használatért a tagok kötetenként 5 fillért, nem tagok 10 fillért fizetnek minden hétre. 1902-ben 10 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1901-ben és 1902-ben 400 kor. állami segélyben részesült; 1902-ben az egyesület ezenkivül 185 koronát forditott gyarapitására. Ez évi gyarapodása 173 kötet, 22 térkép, 1 metszet és 2 oklevél

*Könyvtárnok:* Lux Viktor tanitó.

*b)* Régiségtár és iparmüvészeti gyüjtemény.

1882-ben, a múzeum megalapitásakor keletkezett. Adományokkal Spöttl Ignácz festő, gömöri Szentiványi József, Krompecher E. M. fiai, dr. Szontagh Miklós, dr. Scholtz Ede,

Hirsch Vincze, Hajts Lajos, gr. Szirmay Vinczéné, dr. Daits Ede és Madarász Viktor stb. járultak gyarapitásához.

Állománya 158 őskori, 44 középkori tárgy, 23 fegyver, 546 ujabbkori emlék, 21 kegyeleti tárgy és 2727 érem, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a felkai, matheóczi, alsó-erdőfalvi és svedléri bronzleletek, a felkai és nagyszalóki vasleletek, számos őskori agyagedény-cserép, régi középkori vaskard stb.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma most készül.

A közönség megtekintheti.

Az 1902. évi kiadás a néprajzi tárgyakkal együtt 95 kor. 60 fillért tett ki. 1902. évi gyarapodása 25 régiség és 53 érem.

### *c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1882-ben, a múzeum megalapitásakor keletkezett. Nagyobb adományokkal Spöttl Ignácz bécsi festő, Balló Ede s Madarász Viktor budapesti festők és Krompecher E. M. fiai járultak gyarapitásához.

Állománya 17 eredeti hazai festmény, 9 kézirajz és 150 metszet, fénykép és egyéb reprodukczió, az összes múzeumi szobák falain elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Kossuth L. arczképei Madarász Viktortól, Scherfel Aurél arczképe Balló Edétől és Spöttl Ignácz tájképei.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 60 db reprodukczió, melyek ajándékozás utján jutottak a múzeum birtokába.

### *d)* Néprajzi gyüjtemény.

1882-ben, a múzeum megalapitásakor keletkezett. Nagyobb adományokkal Krompecher E. M. fiai, Adriányi Gusztávné és Hirsch Vincze gyapitották.

Állománya 140 a hazai nemzetiségekre vonatkozó, 12 az uralaltáji rokonnépekre vonatkozó és 9 külföldi ethnografiai tárgy, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: régi szepesi butorok, szepesi kézimunkák és himzések.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség megtekintheti.

Az 1902. évben 26 tárgygyal gyarapodott. A régiségtári tárgyakkal együtt a rendes évi bevételekből 95 kor. 60 fillér fordittatott javadalmazására.

*A b) c) és d) alatti gyüjtemények őre:* dr. Daits Ede igazgató.

*e*) Természetrajzi gyüjtemény.

1882-ben, a múzeum megalapitásakor keletkezett. Adományaikkal Donhauser R., Husz János, Scherfel Aurél, Kornél és Róbert, dr. Szontágh M., Ullepitsch József, dr. Chyzer Kornél, Hazslinszky F., Kalchbrenner K., dr. Daits E., Melczer E., Schelle R., Spöttl Ignácz, Münich K. és Gróf Pál stb. gyarapitották.

Állománya 77 emlős, 578 madár, 52 hüllő, 25 hal, 2984 rovar s 39 egyéb állat, továbbá 3993 növény, 1271 ásvány. 779 kőzet és 326 kövület, három szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség megtekintheti.

1901 óta évenkint 400 kor. államsegélyben részesült; 1902-ben ezenkivül 59 kor. 20 fillér fordittatott gyarapitására. Ez évi gyarapodása 1008 állat, 3 növény és 32 ásvány.

*A gyüjtemény őrei:* dr. Daits Ede igazgató, Kobilicz Lajos ny. honvédezredes, Cornidesz Károly és dr. Krompecher Ottó gyógyszerész.

A múzeum látogatóinak száma 1902-ben 390 volt.

*A felkai Tátra-Múzeum-egylet alapszabályai. (Felka 1883.) — Statuten des Felkaer Tátra-Múzeum-Vereines. (Felka 1883.) — A Tátra-Múzeum Felkán. Jelentés eddigi működéséről. (Késmárk, 1884.) — A felkai Tátra-Múzeum működéséről szóló második jelentés. (Késmárk, 1892.)*

---

# FELNÉMET. (Heves vármegye.)

## *416. Községi népkönyvtár.*

1891-ben alapitotta a község.

Állománya 90 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasár- és ünnepnapon d. e. 8-tól 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 10 nap. 1902-ben 80 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Boross Endre tanitó.

## FELSŐBAKA. (Hont vármegye.)

### 417. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmivelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból; a könyvtár ennek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 100 kötet, az ev. iskolában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Licskó Adolf kántortanitó.

## FELSŐBÁNYA. (Szatmár vármegye.)

### 418. *Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa alapitotta 1902-ben.

Állománya 330 kötet, a polg. olvasókör helyiségében egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. u 2-től 4-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. Az 1903. év első felében 1713 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Rettegi Károly nyug. m. kir. bányafelőr.

## FELSŐEŐR. (Vas vármegye.)

### 419. *Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa alapitotta 1901-ben.

Állománya 498 kötet, a községi anyakönyvi helyiségben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton nyitva áll. 1908-ban 133 olvasó 386 kötetet használt.

*Könyvtárnok:* Magassy Sándor községi jegyző.

# FELSŐLÖVŐ. (Vas vármegye.)

## 420. Az ág. ev. tanitóképző-intézet és főgimnázium könyvtára.

1845-ben keletkezett. Ajándékozás utján került birtokába a Peregriny-féle könyvtár, mely igen sok pedagogiai munkát tartalmaz.

Állománya mintegy 6000 kötet, egy kézirat és több térkép, négy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége egy Luther-féle bibliaforditás 1536-ból.

Czédula-katalogusa van.

Kölcsön csak a tanárok kapnak belőle téritvény ellenében könyveket.

Évi költségvetése 450 korona. 1902. évi gyarapodása 67 kötet.

*Könyvtárnok:* Hajas Béla tanár.

*A felső-lövői ág. ev. tanintézetek könyvtárának katalogusa. (1870. és 1895.) — A felső-lövői ág. ev. tanintézetek ötven éves fennállásának alkalmából kiadott 1894/5. évi örömértesitő.*

# FELSŐRAKONCZA. (Hont vármegye.)

## 421. A F. M. K. E. népkönyvtára.

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmivelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból; a könyvtár ebből kifolyólag a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 348 kötet, az ág. ev. iskolában elhelyezve.

A község tót anyanyelvü lakosai közül főleg a tankötelesek használták. 1903-ben 223 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Kardos Emil ev. tanitó.

# FELSŐSÓFALVA. (Udvarhely vármegye.)

## 422. Népkönyvtár.

1901. január 1-én alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 157 kötet, egy szekrényben elhelyezve az állami iskolában.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 169 egyén használta.

*Könyvtárnok:* Böjthe Béla állami isk. igazgató.

---

## FELSŐSZÖLNÖK. (Vas vármegye.)

### *423. Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 120 kötet, az állami iskolában egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 218 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* **Márkus** Elemér állami isk. tanitó.

---

## FELSŐTÁRKÁNY. (Heves vármegye.)

### *424. Róm. kath. iskolai könyvtár.*

Alapitási éve ismeretlen. Népkönyvtárul is használják.
Állománya 360 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap.
Évi javadalmazása 20 korona.

*Könyvtárnok:* Kormos János tanitó.

---

## FELSŐTERÉNY. (Hont vármegye.)

### *425. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közmivelődési egyesület.
Állománya 102 kötet, az ág. ev. iskolában elhelyezve.
1902-ben 102 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Klein Mihály ev. tanitó.

---

## FELSŐVISSÓ. (Máramaros vármegye.)

### *426. Népkönyvtár.*

1902. novemberben alapitotta a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa.

Állománya 328 kötet, a kaszinó-egylet helyiségében két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. Az 1902. évben 144 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Bozga Miklós.

---

## FENYŐFALVA. (Szeben vármegye.)

### *427. Az ág. ev. népiskola könyvtára.*

1885-ben keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 90 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. 1902-ben 15 egyén használta.

*Könyvtárnok:* Drotleff János.

---

## FIUME.

### *428. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1881-ben keletkezett.

Állománya 1814 kötet és 97 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az intézet tanárai használják.

Évi javadalmazása 700 kor., 1902-ben 856 kor. 98 fill. fordittatott gyarapitására. Az 1902. évben 149 kötettel gyarapodott.

*Könyvtárnok:* dr. Hajnal Dávid.

*b)* Áruismereti gyüjtemény.

1881-ben keletkezett.
Állománya 1038 szám, egy helyiségben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
1902-ben 9 minta-gyüjteménynyel (192 drb) gyarapodott. Javadalmazására 141 kor. 52 fillért forditottak. 1903. évi költségelőirányzata 100 kor.

*A gyüjtemény őre:* Riegler Sándor.

## *429. A m. kir. állami felső leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az 1890/91. iskolai évben keletkezett, midőn az intézet valóságos felsőbb leányiskolává lett. Fejlesztéséhez a m. kir. vallás- és közokt. minisztérium és Saint-Sulpice tanitónő járultak adományokkal.

Állománya 1298 kötet, közöttük négy idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Szaklajstroma van.

Az intézet tanárai használják. 1902-ben 300 kötetet használtak az olvasóteremben s 100 kötetet kölcsönöztek ki.

Az 1902. évben 133 kor. fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 20 kötet. 1903. évi költségelőirányzata 200 kötet.

*Könyvtárnok:* Simonetti Klementina tanitónő.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az 1890/91. iskolai évben keletkezett.
Állománya 185 állat, köztük 11 emlős, 34 madár, 17 hüllő, 14 hal, 100 rovar, 19 egyéb állat és 75 szemléleti kép, továbbá 26 növény. 113 ásvány, 3 kőzet és egy kövület-gyüjtemény. a szertárban elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
1902-ben 32 kor. fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 4 szemléleti kép.

*A gyüjtemény őre:* dr. Halász Sándor tanár.

### 430. *A m. k. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben keletkezett, midőn az intézetet az állam a várostól átvette. Nagyobb adományokkal a m. k. vallás- és közokt. minisztérium járult fejlesztéséhez.

Állománya 4625 kötet könyv. Ezek közül a Hung., Phil.-Paedagogia, Classica-Philologia, Varia, Encycl., Germanica és Italica egy szobában szakok szerint, a többi szakok (Hist.-Geogr., Hist.-Nat., Mat.-Phys.) pedig az illető szertárban vannak elhelyezve és a szertárőr felügyelete alatt állanak. A könyvtárterem egyszersmind olvasóhelyiségül szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az intézet tanárai használják. 1902-ben 132 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 536 kor. 38 fillér fordittatott gyarapitására, mely összegen 65 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 800 kor.

*Könyvtárnok:* dr. Negovetich Artúr tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1885-ben alakult meg, mint az intézet történet-érmészet-régészeti szertára.

Állománya 2 fegyver, 663 érem. 166 térkép (külön elhelyezve a földrajzi szertárban), 534 metszet, 1 kézirat és 55 oklevél. egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége Fiume 1622. évi statutumainak kézirata, mely a fiumei törvénybiró (iudex maleficiorum) hivatalos olasz példánya volt.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 160 korona. 1902-ben 24 kor. fordittatott gyarapitására, miből 5 db szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* dr. Csepreghy Kálmán tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett. Fejlesztéséhez a magyar nemzeti múzeum ásványtára kőzet és kövület-gyüjteménynyel járult. A vallás- és közokt. m. k. minisztérium az 1896-iki ezredéves kiállitás tengeri fauna-minta-gyüjteményét ajándékozta az intézetnek. Matisz J. tanár ajándékából 227 darabbal gyarapodott.

Állománya 2258 állat, ezek között 67 anatomiai készítmény, 38 emlős, 136 madár, 78 hüllő és kétéltü, 124 hal, 1159 rovar és 656 egyéb alsóbbrendü állat; továbbá 1299 növény, 567 ásvány, 228 kőzet és 319 kövület, két szobában és a folyosón elhelyezve.

A közönség az igazgató vagy a szaktanár kalauzolása mellett megtekintheti.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

Az 1902. évben 156 korona fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 25 állat. 1902. évi összes gyarapodása 34 állat, 7 növény és 1 ásvány. 1903. évi költségvetése 160 kor.

*A gyüjtemény őre:* Matisz János tanár.

## *431. A m. kir. tengerészeti akadémia könyvtára.*

Valószinüleg a XVIII. század végén, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1544 kötet, a tanári teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 720 korona. 1902. évi gyarapodása 63 kötet.

A könyvtárnok teendőit az intézet egyik tanára végzi.

## *432. Városi könyvtár és múzeum.*

I. Könyvtár.

1892-ben keletkezett. Adományokkal Gelletich Tamás, Ricci M., Horhy-Schott asszony és Bedini K. dr. gyarapitották. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 20,400 kötet, köztük 24 ősnyomtatvány és 4 db kézirat, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára hétköznapokon d. u. 5-től 8-ig nyitva áll. Minden tisztességesen öltözött egyén használhatja. Kölcsön állami és községi tisztviselők s tanitók minden megszoritás nélkül, mások csak a könyv kétszeres értékének letevése mellett kaphatnak belőle könyveket. 1902-ben 7000 kötetet használtak a könyvtárban s 200 kötet kölcsönöztetett ki.

Évi javadalmazása 1400 kor. Fiume város képviselőtestületétől. 1903. évi költségvetése 3140 kor.

*Könyvtárnok:* Dalmartello Arthur tanár.

II. Múzeum.

*a)* Régiség-gyűjtemény.

A könyvtárral egyidejüleg egyesek adományaiból s a Batthyány-hegyen eszközölt ásatások eredményeiből keletkezett. Fejlődése csak az ujabb időben vett nagyobb lendületet.

Állománya 180 db kelta és római régiség s egy nagyobb éremgyüjtemény, a könyvtár termeiben elhelyezve.

A gyüjtemény még nincs leltározva.

Megtekinthető minden ünnep- és vasárnap d. e. 10 és 12 óra között.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

Állományát a Pauer ellentengernagy által ajándékozott kagyló-gyüjtemény, a Hoffmann ezredestől megvett rovargyüjtemény s néhány más természetrajzi tárgy képezi, a könyvtár termeiben elhelyezve.

A gyüjtemény még nincs leltározva.

Megtekinthető minden ünnep- és vasárnap d. e. 10 és 12 óra között.

## FOGARAS. (Fogaras vármegye.)

### *433. A könyvtári olvasóegylet könyvtára.*

1881-ben keletkezett.

Állománya 900 kötet, az ev. ref. papilakban, három szekrényben elhelyezve

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként ötször d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. Használati dij évi 4 korona.

*Könyvtárnok:* Pánczél Károly ev. ref. lelkész.

### *434. A m. k. áll. felső kereskedelmi iskola könyvtára.*

1877-ben keletkezett. midőn az intézet mint polgári fiu- és leányiskola megalakult. A kereskedelmi iskola most ujból szünőfélben van. helyébe az állam főgimnáziumot állit s az osztályok fokozatosan beszüntettetnek; ehhez képest a könyvtár is az uj iránynak megfelelően fejlesztetik.

Állománya 820 kötet, a tanári szobában három szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Az intézet tanárai használják. Az 1902. évben 229 kötet kölcsönöztetett ki.

A fokozatos beszüntetés miatt többé nem gyarapodik.

*Könyvtárnok:* Zsigmond Antal tanár.

(Természetrajzi gyüjteménye az 1901/1902. tanévben leltár szerint átadatott a helybeli áll. polg. leány-iskolának.)

### *435. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1730-ban keletkezett.

Állománya 1234 kötet, köztük 2 db régi magyar nyomtatvány. egy teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

1902. évi gyarapodása 28 kötet.

*Könyvtárnok:* Simon Jenő házfőnök.

---

## FÖLDES. (Hajdu vármegye.)

### *436. Ev. ref. iskolai népkönyvtár.*

1895-ben alapitotta az ev. ref. egyház.

Állománya 380 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll.

### *437. Az olvasókör könyvtára.*

1870-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 800 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és szerdán d. e. 11-től 12-ig és d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. 1902-ben 75[1] egyén 1192 kötetet kölcsönzött ki.

---

## FOLKUSFALU. (Turócz vármegye.)

### *438. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmivelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, az állami iskolában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Ilgó László állami iskolai tanitó.

## FRANZFELD. (Torontál vármegye.)

### 439. Ifjusági könyvtár.

1878-ban alapitotta a község s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.

Állománya 685 kötet, az állami elemi iskolában egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn, kedden, szerdán és pénteken d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 1460 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Szabó Gyula állami iskolai tanitó.

### 440. Az olvasóegylet könyvtára.

1873-ban, az egyesület megalakulása után keletkezett. Adományokkal Weisz Károly, Sztodola Pál, Stromszky V., Draskóczy Kornél. Jassenovics, Steiner János és a torontálmegyei gazdasági egyesület gyarapitották.

Állománya 1025 kötet. melynek magyar része 75 kötetet számlál, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenkét kétszer d. u. 6-tól 7-ig nyitva áll. A tagokon kivül mások kötetenként heti 4 fillér használati dijat fizetnek. 1902-ben 600 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 60 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 80 korona.

*Könyvtárnok:* Ifj. Neubauer János.

*Die Geschichte der Gemeinde Franzfeld.*

## FUGYIVÁSÁRHELY. (Bihar vármegye.)

### 441. Népkönyvtár.

1901. deczember 1-én alapitotta a községi képviselőtestület, Pokoly Kálmán tanitó inditványára. A m. kir. földmivelésügyi minisztérium 110 kötettel gyarapitotta.

Állománya 164 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azon-

tul heti 2 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 142 egyén, 213 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 40 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 20 korona.

*Könyvtárnok:* Pokoly Kálmán állami isk. tanitó.

---

# FÜLEK. (Nógrád vármegye.)

## 442. *A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1748-ban keletkezett. A füleki vár birtokában volt könyvek közül több került oda az okiratokkal és levelekkel együtt.

Állománya 2161 kötet, köztük 10 ősnyomtatvány; továbbá 73 kézirat s több oklevél, térkép stb., egy teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Kapás Arnold házfőnök.

---

# GALGÓCZ. (Nyitra vármegye.)

## 443. *A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1872-ben, könyvtára 1896-ban keletkezett. Adományokkal dr. Rudnyánszky Béla és Fodor József országgyülési képviselők gyarapitották.

Állománya 327 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

Az olvasóterem minden délután 1-től este 9 óráig használható. Kikölcsönzés céljából naponként d. u. 5-től 8-ig nyitva áll. Használati dij két hetenként 5 fillér. 1902-ben 256 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 85 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok.* Halász József.

---

## 444. *A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1492-ben. a kolostorral egyidejüleg keletkezett. Régi állományáról mit sem lehet tudni, mert a vallásháboruk alatt a kolostor a tüz áldozatává lett, s vele együtt a könyvtár is elpusztult.

Állománya mintegy 6000 kötet, köztük 5 db régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Piencsák Julián.

---

## GÁLSZÉCS. (Zemplén vármegye.)

### 445. *A polgári olvasókör könyvtára.*

Az egyesület 1872-ben, könyvtára 1875-ben keletkezett.

Állománya 1032 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Használati dij heti 10 fillér. 1902-ben 200 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 100 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Kleinman Miksa.

---

## GARAMKELECSÉNY. (Bars vármegye.)

### 446. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek befolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 152 kötet, a róm. kath. iskolában elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön nyitva áll. Negyedévenként átlag 100 kötetet kölcsönöznek ki belőle.

*Könyvtárnok:* Pelczer István főtanitó.

---

## GARAMSZENTKERESZT. (Bars vármegye.)

### 447. *A beszterczebányai püspökség könyvtára.*

Zerdahelyi Gábor beszterczebányai püspök vetette meg alapját a XIX. század elején, mintegy 6000 kötetből álló magánkönyvtárát az egyházmegyének ajándékozván.

Állománya körülbelül 7000 kötet könyv s több száz kézirat, a püspöki uradalmi levéltárral együtt, három teremben elhe-

lyezve. Kiválóbb nevezetességei Vörösmarty Mihály és Gyöngyösi István eredeti kéziratai.

*Csontosi János, A bars-szent-kereszti püspöki könyvtár kéziratai. (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.)*

## GÁRDONY. (Fejér vármegye.)

### *448. Iskolai könyvtár.*

1892-ben alapitotta az ev. ref. egyház s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.

Állománya 230 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 302 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 30 korona.

A könyvtárnoki tisztet az ev. ref. tanitó látja el.

## GÁTTÁJA. (Temes vármegye.)

### *449. Az olvasóegylet könyvtára.*

1876-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Gorove János és dr. Gorove László gyarapitották.

Állománya 864 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden kedden d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben 375 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 145 kor. 20 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 150 korona.

## GÁVA. (Szabolcs vármegye.)

### *450. Az ev. ref. iskola népkönyvtára.*

1896-ban alapitotta az ev. ref. egyház.

Állománya 135 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll.

A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul 4 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 540 egyén 720 kötetet kölcsönzött ki. Az 1902. évben 30 kor. 30 fillér fordittatott gyarapítására.

*Könyvtárnok:* Magyar Imre ev. ref. tanító.

## GÉGÉNY. (Szabolcs vármegye.)

### 451. *Községi népkönyvtár.*

1899. február 20-án alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 176 kötet, az ev. ref. iskolában egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton és vasárnap d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 137 egyén 168 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Józsa Károly tanító.

## GERENDKERESZTÚR. (Torda vármegye.)

### 452. *Népkönyvtár.*

1895-ben alapitotta a községi intelligenczia.

Állománya 174 kötet és 139 füzet, egy szekrényben elhelyezve.

Irott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. Használati dij egy hétre 2 fillér, azután napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 90 egyén használta a könyvtárt.

Évi javadalmazása 48 korona.

*Könyvtárnok:* Giszka Demeter állami isk. tanító.

## GERNYESZEG. (Torda vármegye.)

### 453. *Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1889. január 1-én alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 124 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap d. e. 11-től 12 óráig s d. u. 4-től 6-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 132 egyén 141 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* László Ferencz ev. ref. tanító.

## GLOGOVÁCZ. (Arad vármegye.)

### 454. *Iskolai népkönyvtár.*

1882-ben alapitotta a róm. kath. hitközség.
Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 252 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Hoffmann János.

## GÖDEMESTERHÁZA. (Torda vármegye.)

### 455. *Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1898-ban alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.
Állománya 216 kötet, az állami elemi iskolában egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. Az 1902. évben 162 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Pap Ferencz állami isk. tanitó.

## GÖDÖLLŐ. (Pest vármegye.)

### 456. *A gödöllő-besnyői népkönyvtár-egyesület népkönyvtára.*

1900-ban keletkezett.
Állománya 150 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és csütörtökön

d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul naponként 1 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 350 egyén 500 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 40 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 90 korona.

## GÖLNICZBÁNYA. (Szepes vármegye.)

### *457. A F. M. K. E. közkönytára,*

1897-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 667 kötet, az iparosok társasköre helyiségében elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton este 7 és 9 óra között nyitva áll. A járásba tartozó falvak lakosai is használhatják. 1902-ben 210 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Langauer István vasipari iskolai müvezető.

## GÖRGÉNYÜVEGCSÜR. (Torda vármegye.)

### *458. Népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium. 1902. január 18-án nyilt meg.

Állománya 149 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. u. 3-tól 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 258 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 53 kor. 90 fillér fordittatott gyarapitására, ebből 26 kor. a tagok, 27 kor. a községi elöljáróság ajándéka.

*Könyvtárnok:* Benke Mór állami isk. tanitó.

## GRABÁCZ. (Torontál vármegye.)

### *459. Iskolai könyvtár.*

1870-ben alapitotta a községi iskolaszék s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 285 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. fél 4-től fél 5-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 2173 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 89 kor. 67 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnok:* Leszl Károly igazgató tanitó.

## GULÁCS. (Bereg vármegye.)

### *460. Népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa. 1903. január 1-én nyilt meg. Fehércse, Hete és Tivadar községek népe is használja.

Állománya 330 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 12 óráig nyitva áll. Használati dij évenként 50 fillér. A kikölcsönzés tartama 7 nap, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. Az 1903. év első felében 278 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Keresztúry Gyula körjegyző.

## GUTA. (Nógrád vármegye.)

### *461. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak országos tanácsától kapott javadalomból, minek folytán a könyvtár a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 218 kötet, a községházán elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Péter János tanitó.

## GYALU. (Kolozs vármegye.)

### *462. A kaszinó-olvasó-egylet könyvtára.*

1878-ban keletkezett.

Állománya 1800 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 7 óráig nyitva

áll. Használati dij heti 4 fillér. 1902-ben az olvasóteremben 300 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 700 kötet.

Az 1902. évben 216 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Bereczky Miklós.

## GYERGYÓDITRÓ. (Csik vármegye.)

### *463. Népkönyvtár.*

1877-ben alapitotta a község. Egy ujabb népkönyvtárt a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa adományozott 1902 november 17-én, mely az előbbivel együtt kezeltetik.

Állománya 995 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 4 óráig nyitva áll, de ezenkivül más időben is használható. A kikölcsönzés tartama három hét. 1903-ban 1170 egyén 1823 kötetet kölcsönzött ki.

Évi javadalmazása 40 korona.

*Könyvtárnok:* Barabás Rajmond polg. isk. tanitó.

*A gyergyó-ditrói népkönyvtár jegyzéke. (Budapest, 1902.)*

## GYERGYÓSZENTMIKLÓS. (Csik várm.)

### *464. A gyergyói r. kath. tanitó-egyesület könyvtára.*

1870-ben keletkezett.

Állománya 341 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

1902-ben 37 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 15 kor. 24 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Sántha Samu tanitó.

### *465. A kaszinó könyvtára.*

1864-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 800 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 7-ig nyitva áll.

*A gyergyó-szent-miklósi kaszinó könyvtárának czimjegyzéke.*

### 466. *A r. kath. székely földmives ifjusági egyesület könyvtára.*

1900-ban alapitotta Ferenczy Károly gyergyó-szentmiklósi főesperes.

Állománya 290 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 6-tól 8 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 59 egyén 75 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Márton Gábor tanitó.

## GYERGYÓTEKERŐPATAK. (Csik várm.)

### 467. *Népkönyvtár.*

1884-ben alapitotta a község.

Állománya 80 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 35 egyén 40 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Vild József tanitó.

## GYETVA. (Zólyom vármegye.)

### 468. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület.

Állománya 244 kötet, a községházán elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Engelmann Elek főjegyző.

## GYOMA. (Békés vármegye.)

### 469. *A békésvármegyei közművelődési egyesület népkönyvtára.*

1899. márczius 15-én alapittatott s 1899 november 1-től használtatik népkönyvtárul.

Állománya 409 kötet, az iparos-tanoncziskolában egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 2442 egyén 3027 kötetet használt.

1902-ben 12 kor. fordittatott könyvkötésre.

*Könyvtárnok:* Koncsek Gy. József iparos-tanoncziskolai ig. tanitó.

---

## 470. Az iparos-tanoncziskola ifjusági népkönyvtára.

1891 szeptember 1-én alapitotta a tanoncziskolai felügyelő bizottság 56 kötettel.

Állománya 136 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 9-től 12 óráig és d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 728 egyén 836 kötetet kölcsönzött ki.

1902-ben 96 kor. 65 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 128 korona.

*Könyvtárnok:* Koncsek Gy. József iparos-tanoncziskolai ig. tanitó.

## 471. A központi kaszinó könyvtára.

1860-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal br. Wodianer Albert, Kner Izidor és a Kónya-társulat gyarapitották.

Állománya 1174 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 1648 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 150 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Varga Károly.

---

# GYÖNGYÖS. (Heves vármegye.)

## 472. *A hevesmegyei gazdasági egyesület könyvtára.*

1858-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 88 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Engel Hermann egyes. titkár.

*Csomor K., A hevesvármegyei gazdasági egyesület története 1858 - 1895. év végéig. (Gyöngyös, 1896.)*

---

## 473. *A kath. legényegylet könyvtára.*

1865-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 359 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Katalogusa van.
Az olvasóterem minden este 7-től 10 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor este 7-től 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hét, azontul heti 4 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 305 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 37 kor. fordittatott gyarapitására.
1903. évi költségelőirányzata 260 korona.

## 474. *A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1898-ban keletkezett, midőn az állam a ferenczrendiek hat osztályu gimnáziumát átvette és főgimnáziummá alakitotta.
Állománya 1108 kötet, két teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.
Az intézet tanárai használják. 1902-ben 84 kötetet használtak belőle.
Az 1902. évben 617 koronát forditottak gyarapitására, miből 94 kötetet szereztek be. 1903. évi költségvetése 800 kor.

*Könyvtárnok:* Stiller János tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1898-ban keletkezett.
Állománya 2411 db természetrajzi tárgy, két teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.

Az 1902. évben 337 korona fordittatott gyarapitására, miből 134 db természetrajzi tárgy szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 1205 korona.

*A gyüjtemény őre:* Ulmanek Gyula tanár.

### 475. *A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

A XVI. század elején keletkezett s a mult században több elpusztult kolostor könyvtárának anyagával gyarapodott. Mai helyiségeit 1877-ben rendezték be.

Állománya mintegy 9000 kötet, köztük 92 ősnyomtatvány s 89 régi magyar nyomtatvány; továbbá több magyar nyelvemlék, 39 kötet kézirat, számos térkép és metszet, a tartományi levéltárral együtt hat teremben elhelyezve.

Használatához házfőnöki engedély szükséges.

*Könyvtárnok:* Magócsy Imre.

## GYÖNGYÖSPATA. (Heves vármegye.)

### 476. *Községi népkönyvtár.*

A község alapitotta.

Állománya 236 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Foteus Miklós tanitó.

## GYÖNGYÖSPÜSPÖKI. (Heves vármegye.)

### 477. *Népkönyvtár.*

1886-ban alapitotta a község. 1894-től használtatik népkönyvtárul.

Állománya 80 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap d. e. 11-től 12 óráig és d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 40 egyén használta a könyvtárt.

Évi javadalmazása a községi képviselő-testület által megszavazott 10 korona.

*Könyvtárnok:* Koczián László tanitó.

# GYÖNK. (Tolna vármegye.)

## 478. *Az ev. ref. algimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1808-ban, Vécsey József külső-somogyi egyházmegyei tanácsbiró s pénztárnok 200 frtos alapitványából keletkezett. Szelle Dániel lápafői lelkész házi könyvtárát hagyta az intézetnek. 1860-ban Nagy István személynök 200 darab könyvvel, majd Magyari Kossa Sámuel, Hollósy János, Jakab Sándor és mások gyarapitották.

Állománya 3059 kötet és 32 térkép, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa és leltára van.

A tanárokon kivül a gimnázium fentartó testületének tagjai is használhatják.

Évi javadalmazása 400 korona. Az 1902. évben 800 korona rendkivüli összegen 159 kötet szereztetett be.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1853-ban keletkezett.

Állománya 24 régiség és 595 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1853-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Magyari Kossa Sámuel járult nagyobb adománynyal.

Állománya 98 állat, 187 növény, 1761 ásvány, 95 kőzet és 5 kövület, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

*A gyüjtemények őre:* Ádám József tanár.

*Mennyei János, A gyönki h. h. gimnázium rövid története (Gyönk, 1868.)*

## 479. *A kaszinó-egylet könyvtára.*

1833-ban keletkezett. Adományokkal a volt gyönki népirodalmi könyvtár gyarapitotta.

Állománya 1052 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer este fél 7-től fél 8-ig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 273 kötetet használtak. Kikölcsönöztetett 1873 kötet.

*Könyvtárnok:* Szabó Károly.

## GYŐR. (Győr vármegye.)

### 480. *Az ének- és zeneegylet könyvtára.*

1847-ben keletkezett. Adományokkal Limbeck Ferencz és Karvasy Kálmán gyarapitották.

Állománya 1000 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

1902-ben 120 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Gróf Endre.

*A győri ének- és zeneegylet története. (Győr, 1896.)*

### 481. *A győrvidéki tanitó-egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1874-ben, könyvtára 1877-ben keletkezett. Adományokkal Peregi Imre, Csepregi Endre, Limbeck Ferencz és Littemericzky János gyarapitották.

Állománya 745 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából, julius és augusztus hónapok kivételével, mindennap nyitva áll. 1902-ben 60 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 50 korona.

*Könyvtárnok:* Marton Károly.

*Huszonegy év a győrvidéki tanitó-egyesület életéből. 1874—1895. (Győr, 1896.) — A győri tanitó-egyesület könyvtárának jegyzéke. (Győr, 1898.)*

### 482. *Az iparos önképző- és betegsegélyző-egylet könyvtára.*

1877-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 700 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként négyszer este 8-tól 9 óráig nyitva áll. Használati dij heti 4 fillér. 1902-ben 1850 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 194 korona 12 fillér fordittatott gyarapitására.

## *483. A karmeliták rendházának könyvtára.*

Alapját Antal atya vetette meg 1746-ban. A müvészies szekrényeket a rend tagjai, Domonkos és Tamás testvérek készitették. 1809-ben a franczia háboru alkalmával Marzinelli kapitány a legértékesebb könyveket elvitte, a házfőnök könyörgésére azonban nemsokára visszaadta.

Állománya 7000 kötet, köztük 1 ősnyomtatvány, két teremben elhelyezve.

Leltára és czédulakatalogusa van.

Kikölcsönzés csak kivételesen fordul elő.

*Könyvtárnok:* Haás Ágoston.

## *484. A kereskedelmi ifjak egyletének könyvtára.*

Az egyesület 1878-ban, könyvtára 1882-ben keletkezett.

Állománya 921 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem minden délután 2-től 6 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer este 8-tól 10 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 674 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 423 kötet.

Az 1902. évben 152 korona 67 fillér fordittatott javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Frank Gyula.

## *485. A kir. kath. tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüleg 1847-ben keletkezett, midőn az intézet a helytartótanács rendeletére felállittatott. Az 1893/94. évi értesitőben van róla szó először, midőn már 795 munkát foglalt magában.

Állománya 2401 kötet és 25 térkép, a tanári szobában és a zeneteremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A tanárokon kivül téritvény mellett mások is használhatják.

Adományozás és vétel utján gyarapodik. Az 1902. évben 16 kötetnyi szaporodást mutatott fel.

*Könyvtárnok:* Jakab Ferencz tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

Valószinüleg 1847-ben keletkezett.

Állománya 171 állat, egy rovargyüjtemény, 464 ásvány, 30 kövület; továbbá 52 darabból álló tojásgyüjtemény és 50 jegeczminta, a szertári szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség valamelyik tanár felügyelete alatt megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Molnár János tanár.

## 486. *A m. kir. áll. főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1873-ban, az intézet államositásakor keletkezett. Adományokkal a m. tud. akadémia és a földtani intézet gyarapitották.

Állománya 5391 kötet, egy teremben elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szaklajstroma van.

Az intézet tanárai használják.

Évi javadalmazása 1200 korona. 1902. évi gyarapodása 112 kötet és 45 folyóirat.

*Könyvtárnok:* Novák Antal Viktor tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1873-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Holub Emil gyarapitotta.

Állománya 2548 állat, ezek között 33 emlős, 144 madár, 10 hüllő, 37 hal, 1586 rovar és 838 egyéb állat, továbbá 1329 növény, 857 ásvány, 365 kőzet és 49 kövület, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 200 korona. 1902-ben 134 korona 50 fillér fordittatott gyarapitására, ebből 6 drb müszer és egy növénygyüjtemény szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Polgár Sándor tanár.

*Lasz Samu, A győri m. kir. áll. főreáliskola története. (Győr, 1889.) — Lasz Samu, A győri m. kir. áll. főreáliskola monografiája. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

## 487. *A m. k. állami tanitónőképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1875-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Zerpák János kanonok 1878-ban 400 koronával, Apa Benedek benczés tanár könyvekkel járult gyarapitásához.

Állománya 2454 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása 200 korona. 1902. évi gyarapodása 22 kötet.

*Könyvtárnok:* Pálmai Lenke tanitónő.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1875-ben keletkezett.

Állománya 45 állat, ebből 10 madár, 24 hüllő és kétéltü, 7 hal és 4 rovar, két helyiségben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása a természettannal, vegytannal és mértannal együtt: 160 kor. Az 1902. évben 228 korona fordittatott gyarapitására, ebből 4 állat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Mohar József tanár.

*Kasztner Janka, A győri áll. tanitónőképezde története. (Az 1878. évi értesitőben.) — Az intézet története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

## 488. *A m. kir. államvasut altiszti körének könyvtára.*

1897-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1370 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll.

1902-ben 60 korona 45 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

## 489. Népkönyvtár.

1901 végén alapitotta a győri népkönyvtár-egylet. 1902. január 6-tól használtatik népkönyvtárnak. A m. kir. földmivelésügyi minisztérium 173 kötettel, a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa 670 kötettel gyarapitották.

Állománya 2200 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig, hétfőn este 6-tól 8-ig, szerdán d. u. 4-től 6-ig és csütörtökön d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 10.568 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 1022 korona 78 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnokok:* Sefcsik Ferencz városi levéltárnok és Breuer Gyula győrujvárosi izr. tanitó.

## 490. Az olvasó-egylet könyvtára.

1838-ban keletkezett. 1870-ben a feloszlott győri orvos-egylet könyveivel gyarapodott.

Állománya 9071 kötet, husz szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. Az egylet tagjain kivül mások évi 8 korona 40 fillér használati dijat tartoznak fizetni. 1902-ben 3000 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 500 korona.

*Könyvtárnok:* Manzer Mihály.

## 491. A püspöki nagyobb papnevelő-intézet könyvtára.

1688-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Régebben Balogh Sándor, Deáky Zsigmond, Tartsay Ferencz és Holdházy János győri kanonokok. 1902-ben Beidl Alajos győri kanonok gyarapitotta.

Állománya 31,744 kötet, köztük 140 db ősnyomtatvány és 50 db régi magyar nyomtatvány, továbbá 38 db kézirat, több száz lapot tevő fa- és rézmetszetgyüjtemény és 530 füzet, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 1 db kézirat a XIII. századból, 1 db a XIV. századból, és 17 db a XV. századból, köztük egy Korvin-kódex.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van. Szerzeményi naplója 1876-tól kezdődik. Mintegy 5000 db nincs még lajstromozva.

A könyvtár használók számára nem áll nyitva, mivel megfelelő olvasóhelyisége nincs, azonban a könyvek bármikor megtekinthetők, használhatók és téritvény mellett kikölcsönözhetők. Ismeretlenekkel szemben ismerősök jótállása szükséges. 1902-ben mintegy 200 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 760 kor. fordittatott gyarapitására, miből [illegible]0 kötet szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 440 kötet és 46 füzet. 1903. évi költségelőirányzata 800 korona.

*Könyvtárnok:* Ragats Rezső tanulm. felügyelő.

*Kisfaludy Á. Béla, A győri püsp. nagyobb szeminárium könyvtáráról (Magyar Könyvszemle, 1884. évf.) — Dr. Zalka László, A győri püspöki papnevelő-intézet könyvtárának czimjegyzéke. (Győr, 1893.)*

## *492. A Szent-Benedek-rend főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1802-ben keletkezett, midőn a Szent-Benedek-rend az intézetet átvette. Ettől kezdve évenként gyarapitotta s az elhunyt rendtagok könyveivel szaporitotta. Időnként jótevői is akadtak, ezek között különösen emlitésre méltó Jankó Mihályné, a ki 1897-ben bold. férjének 1235 kötetből s 395 füzetből álló könyvtárát az intézetnek ajándékozta.

Állománya 16,434 kötet és 50 térkép, egy nagy teremben és két kisebb mellékhelyiségben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják a főgimnáziumi igazgató és házfőnök engedelmével.

Évi javadalmazása 700 korona a Szent-Benedek-rend főapátjától. Ez összegen az 1902. évben 13[illegible] kötet és 32 füzet szereztetett be.

*Könyvtárnok*. dr. Németh Ambrus.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1857-ben keletkezett.

Állománya 18,185 régiség, ezek között 4233 őskori, 84 középkori tárgy és 13,952 ujabbkori emlék, továbbá 22.602 érem, egy nagy teremben üvegszekrényekben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a győri bronzkori telepnek, kelta és római temetőknek különféle tárgyai, főleg üveg- és keramikai emlékei. ősmagyar tárgyak, czéhemlékek, a Rákóczy György-féle mozsár stb.

A közönség a tavaszi és nyári időszakban (a nagy szünidőt kivéve) vasárnapokon délután 2-től 4-ig ingyen megtekintheti.

Évi javadalmazása 100 korona a Szent-Benedek-rend főapátjától.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1790-ben keletkezett.

Állománya 7393 állat, 13,249 növény és 2747 ásvány, a természetrajzi múzeumban üvegszekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség a tavaszi és nyári időszakban (a nagy szünidőt kivéve) vasárnapokon délután 2-től 4-ig ingyen megtekintheti.

Évi javadalmazása 300 korona a Szent-Benedek-rend főapátjától.

*A b) és c) alatti gyüjtemények őre:* Börzsönyi Arnold.

*Méry Etel, Arrabona temetői. (Az 1875/76. évi értesitőben.) — Claudius Novanus becsületbeli bocsátványa. (Arch. Ért., 1886.) — Börzsönyi Arnold, Az 1884—88-ig szerzett régészeti tárgyak ismertetése és lelethelyei. (Az 1887/88. évi értesitőben.) — Börzsönyi Arnold, A győri kath. főgimnázium régészeti múzeumának üvegtárgyai. (Az 1890/91. évi értesitőben.) — Börzsönyi A., Régi magyar emlékek a győri kath. főgimnázium régiségtárában. (Az 1893/94. évi értesitőben.) — Acsay F., A győri kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.) — Börzsönyi A., Kalauz a győri Szent-Benedek-rendi főgimn. régiségtárában. (Győr, 1897.) — Börzsönyi A., A győri főgimnázium régiségtárának római érem- és pénzgyüjteménye. (Az 1899/900. évi értesitőben.) — Börzsönyi A., Győri temető a régibb középkorból. (Az 1901/902. évi értesitőben.)*

### *493. Városi közkönyvtár.*

1898-ban keletkezett, midőn a készletben levő könyvanyag a levéltári anyagból kiválasztatott és külön elhelyezést nyert. A vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter rendeletére 1901-től kezdve a győri kir. ügyészséghez beérkező sajtóügyi kötelespéldányok, a vasvármegyei nyomtatványok kivételével. e könyvtár gyarapitására fordittatnak. A város az 1901. évre 1000. 1902-re 1700 és 1903-ra 1400 koronát vett fel költségvetésébe a könyvtár gyarapitására. 1903-ban néhai Milkovics Emil hagyatékából ennek több ezer kötetnyi könyvtárával gyarapodott, melynek rendezése most van folyamatban. A könyvtár a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

Állománya kb. 10.000 kötet, a városháza első emeletén egy teremben elhelyezve.

Alapleltára 2525. számig van; szerzeményi naplója 1903-tól kezdődik; szaklajstroma és czédula-katalogusa most készül.

Eddig csupán a városi tisztviselők használják polgármesteri engedélylyel. 1902-ben 275 téritvényre 501 kötet kölcsönöztetett ki.

1902-ben és 1903-ban évi 500 kor. államsegélyben részesült. Ezenkivül 1902-ben 1700 kor. fordittatott javadalmazására a város pénztárából, mely összeg könyvbeszerzésen és kötésen kivül szekrények beszerzésére fordittatott. 1903. évi költségvetése 1000 kor. könyvbeszerzésre és 400 korona kötésre.

*Könyvtárnok:* Sefcsik Ferencz városi levéltárnok.

---

## GYÖRGYFALVA. (Kolozs vármegye.)

### *494. Iskolai könyvtár.*

1885-ben keletkezett. 1902 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 172 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn, kedden és csütörtökön este, mikor az ifjusági egyesület tartja a próbáit, nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 104 egyén 172 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 43 kor. 38 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 38 kor.

*Könyvtárnok:* Gálfalvi István állami isk. tanitó.

## GYOROK. (Arad vármegye.)

### 495. *A róm. kath. iskola ifjusági könyvtára.*

1896-ban alapitotta dr. Speith Károly csanádi apátkanonok. Alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 160 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. fél 4-től fél 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 124 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Rezik Albert tanitó.

## GYULAFEHÉRVÁR. (Alsó-Fehér vármegye.)

### 496. *Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egylet múzeuma.*

Az 1886. szeptember 22-ikén dr. Reiner Zsigmond kezdeményezésére létesitett egyesület alapitotta. A múzeum tárgyai 1888-tól a városi kisdedóvó-intézetnek a város által e czélra felajánlott két szobájában voltak elhelyezve. Az 1900 julius 18-ikán tartott városi képviselőtestületi közgyülésen a város a múzeum czéljaira felajánlotta a Mátyás-téren levő házát, melyet az egyesület 1900 végén át is vett. Az átköltözködés 1901-ben megtörtént, a legutolsó időben azonban a gyüjtemények oly rohamosan gyarapodtak, hogy a helyiségek kibővitése napról-napra szükségesebbé vált. A muzeum 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

Az egyesület tagjainak száma 178. Évi költségvetése körülbelől 1300 kor.

*Elnök:* Csató János nyug. alispán; *alelnökök:* dr. Ujfalusi József apátkanonok és Török Bertalan orsz. képviselő; *titkár:* dr. Kóródy Péter pápai kamarás, theol. tanár.

*a)* Könyvtár.

1887-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége, a városi tanács. Balog Mihály, dr. Reiner Zsigmond és dr. Cserni Béla járultak gyarapitásához.

Állománya 2068 kötet és füzet, a múzeumi uj épület egyik szobájában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van; czédula-katalogusa most készül. A könyvek téritvény mellett kikölcsönözhetők.

Az 1902. évben csupán adományozás utján gyarapodott.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1887-ben keletkezett. Legfőbb gyarapodását a régi Apulum maradványainak felkutatása utján nyerte. Ez ásatások előmozditására a gyulafehérvári volt várközség vagyonkezelő bizottságától négy izben 100—100 koronát, az államtól 1897-ben 1000, 1898-ban 400, 1899-től pedig évenként 600 koronát kapott rendes évi segélyképen; 1903-ban pedig ezenkivül butorzási költségei fedezésére 800 korona külön segélyben részesült. Az erdélyi püspök évenként 200 koronával járul a múzeum gyarapitásához.

Állománya 4790 db. három szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 50-literes agyag amphora, bronz körző, mellövet felkötő bronz Venus-szobrocska, kettősvégü nyilcsucs, dákvaskard, dákvezér márványreliefje stb.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Nyitási napjai 1901 májustól kezdve minden szombat d. u. 2-től 5-ig; érdeklődő szaktudósok s tanár vezetése mellett érkező deákcsoportok a múzeumi őr vezetése mellett bármikor megtekinthetik.

Évi javadalmazása 120 kor. a tagdijakból s a tőke kamataiból. 1902. évi gyarapodása 162 régiség és 260 érem.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1887-ben keletkezett.

Állománya 126 ásvány, 8 kőzet és 53 kövület, melyek az uj muzeumi épületben egy külön szekrényt töltenek be.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

1902-ben 400 korona államsegélyt kapott.

*A gyüjtemények őre:* dr. Cserni Béla tanár.

*Az alsófehérmegyei tört., rég. és természettud. társulat I—XII. évkönyve. (Kolozsvár, 1881—1891. és Gyulafehérvár, 1892—1903.) — Dr. Cserni Béla, Alsófehérvármegye története a római korban. (Nagyenyed, 1901.) — Dr. Cserni Béla, A régészet történelme Gyulafehérvárt. (Gyulafehérvári Hirlap 1902. és Közművelődés XXV. évf.)*

## 497. *Az erdélyi egyházmegye Batthyány-könyvtára és gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Alapját gróf Batthyány Ignácz erdélyi püspök vetette meg 1798-ban a gróf Migazzi bécsi bibornok-püspöktől vásárolt 15,000 kötetre menő könyvtárral. Adományokkal Buczy Emil kanonok († 1839.), Kovács Miklós püspök († 1852.), Lönhart Ferencz püspök († 1897.) és Csató Ferencz lelkész gyarapitották. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 36,749 kötet, köztük 751 ősnyomtatvány, 200 régi magyar nyomtatvány; továbbá 646 db kézirat, két teremben és három szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a IX. századbeli Codex Aureus, a Döbrentei- és Gyulafehérvári-kódex, a debreczeni énekeskönyv, Correspondentiae privatae principum Transsylvaniae, XIV—XV. századi miniaturás kódexek, több hártyára nyomott könyv, régi kéziratos egyházi szerkönyvek gyüjteménye és érdekes bibliagyüjteménye.

Szaklajstroma és helyi katalogusa van. Az 1828-tól való gyarapodásnak czédula-katalogusa 1902-ben készült.

Az olvasóterem látogatók számára hetenként kétszer, kedden d. e. 10-től 12-ig és szombaton d. e. 10-től 12-ig nyitva áll. Kölcsön téritvény mellett adnak könyveket. Kéziratot, ősnyomtatványt, ritka példányt nem adnak ki. 1902-ben az olvasóteremben 172 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 189 kötet.

1902-ben 7,919 kor. fordittatott az összes gyüjtemények gyarapitására. 1903. évi összes költségvetése 1500 korona. A könyvtár 1902. évi gyarapodása 249 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1797-ben, a könyvtárral egyidejüleg keletkezett.

Állománya 42 kegyeleti tárgy és 3000 érem, két szobában elhelyezve.

(Az őskori, római és középkori régiségek az alsófehérmegyei történelmi és régészeti társulat múzeumában helyeztettek el letéteményképen.)

Leltára van.

Megtekinthető hetenként kétszer, a fennebb jelzett időben.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1797-ben keletkezett.

Állományát jelentékeny ásvány-, kőzet- és kövület-, valamint

csigagyüjtemény képezi. a könyvtár olvasótermében kilencz szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség a régiség-gyüjteménynyel egyidejüleg tekintheti meg.

*A gyüjtemény őre:* dr. Kóródy Péter.

*Veszely Károly, Gyulafehérvári füzetek. I. k. (Kolozsvár. 1861.) — Beke Antal, Index manuscriptorum bibliothecae Batthyanianae (Gyulafehérvár. 1871.) — Gróf Kemény József, Notitia historico-diplomatica archivi et literalium capituli Albensis Transsylv. (Nagy-Szeben, 1836.) — Varju Elemér, A gyulafehérvári Batthyány-könyvtár. (Magyar Könyvszemle, 1899—1901. évf. és Budapest, 1901.)*

## *498. A róm. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1853-ban keletkezett, midőn az intézet Haynald Lajos erdélyi püspök és a város áldozatkészségéből ujra megnyilt.

Állománya 4048 kötet, ezek között két ősnyomtatvány és három magyar nyelvü régi hazai nyomtatvány, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van; czédula-katalogusa most készül.

A tanárokon kivül mások is használhatják az igazgatótól nyert előzetes engedelemmel s kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

1902-ben 765 kor. fordittatott gyarapitására az erdélyi róm. kath. státus tanulmányi alapjából. 1902. évi gyarapodása 235 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Péter János tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1853 után keletkezett.

Állománya 9 db régiség és 2562 érem. egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma most készül.

A közönség a tanév alatt bármikor megtekintheti.

Az 1902/3. évben 324 db éremmel gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* Csiky Miklós tanár.

*c)* **Természetrajzi gyüjtemény.**

1853-ban keletkezett. Haynald Lajos erdélyi püspök egy teljes növénygyüjteménynyel, Lönhart Ferencz erdélyi püspök pedig bogárgyüjteménynyel s száritott halgyüjteménynyel gyarapitották.

Állománya 2460 állat, ezek között 25 emlős, 313 madár, 9 hüllő, 14 hal, 450 rovar és 1659 egyéb állat; továbbá 2205 növény, 1850 ásvány, 102 kőzet és 105 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az 1902. év folyamán 50 állattal gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* dr. Cserni Béla tanár.

*Csiky Miklós, A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium története 1759—1898. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

# GYÜLVÉSZ. (Torontál vármegye.)

## *499. Iskolai könyvtár.*

1872-ben keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 52 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 4-től 5-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

Évi javadalmazása 20 korona.

*Könyvtárnok:* Wolf Ádám állami isk. tanitó.

---

# HAJDUBÖSZÖRMÉNY. (Hajdu vármegye.)

## *500. Az ev. ref. gimnázium könyvtára.*

Állománya 3328 kötet, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 400 korona a gimnáziumot fentartó testülettől.

*Könyvtárnok:* Bakóczi Endre.

### 501. *A polgári kaszinó könyvtára.*

1838-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adománynyal Komjáthi Antal ev. ref. lelkész gyarapitotta.

Állománya 997 kötet. hét szekrényben elhelyezve. külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben 965 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 224 kor. 62 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Fejszés Márton ev. ref. tanitó.

## HAJDUNÁNÁS. (Hajdu vármegye.)

### 502. *Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A XVII. században, a gimnáziummal egyidejüleg keletkezett. Jelentékenyebb adományokkal Soós Gábor és Kovács József egyházi főgondnokok, Tóth Sámuel theologiai tanár, főleg pedig Soós Sára gyarapitották.

Állománya körülbelül 6581 kötet, köztük 7 db régi magyar nyomtatvány és 3 kézirat, három teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják. 1902-ben 460 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 942 kor. 56 fillér fordittatott gyarapitására, ebből beszereztetett 293 kötet; ajándékozás utján pedig 1230 kötettel gyarapodott. 1903. évi költségelőirányzat 2400 kor. az összes szertárakra.

*Könyvtárnok:* Brassai Károly tanár.

*b)* Régiség gyüjtemény.

A XIX. század közepén keletkezett. Adománynyal néh. Tóth Miklós büdszentmihályi ev. ref. lelkész gyarapitotta.

Állománya 1397 érem, a múzeumi helyiségben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség vasárnaponként d. e. 10-től 12 óráig a felügyelő tanárnál való jelentkezés mellett megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 20 db érem.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A XIX. század közepén keletkezett.

Állománya 961 db természetrajzi tárgy, a múzeumi helyiségben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség vasárnaponként d. e. 10-től 12 óráig a felügyelő tanárnál való jelentkezés mellett megtekintheti.

A *b)* és *c)* alatti *gyüjtemények őre :* dr. Nemes Félix tanár.

A *b)* és *c)* alatti gyüjtemények látogatóinak száma 1902-ben 14 volt.

*Bodnár Lajos, A hajdunánási ev. ref. gimnázium története. (Debreczen, 1891.)*

## 503. Az ev. ref. tanitók könyvtára.

1856-ban keletkezett.

Állománya 2722 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem minden d. e. 11-től 12 óráig használható. Kikölcsönzés céljából minden szerdán és vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. Használati dij évenként 4 korona. 1902-ben az olvasóteremben 502 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 1614 kötet.

Az 1902. évben 304 kor. 20 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok :* Somogyi Gábor ev. ref. tanitó.

## 504. A kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1865-ben, könyvtára 1888-ban keletkezett.

Állománya 1230 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából hetenként háromszor d. e. 11-től 12-ig nyitva áll.

Az 1902. évben 174 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok :* Farkas József.

# HAJDUSZOBOSZLÓ. (Hajdu vármegye.)

## *505. Az ev. ref. egyház Tury-könyvtára.*

1884-ben keletkezett. Adományokkal Tury Sámuel országgyülési képviselő és az ev. ref. egyház gyarapitották.

Állománya 1864 kötet, öt szekrényben elhelyezve.

Irott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll.

Az 1902. évben 70 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Böszörményi Ferencz ev. ref. tanitó.

## *506. Az ev. ref. tanitó-testület olvasó egyletének könyvtára.*

Az egyesület 1841-ben, könyvtára 1846-ban keletkezett.

Állománya 581 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. e. 11-től 12-ig nyitva áll. Tagsági dij évenként 1 korona.

Az 1902. évben 60 kor. fordittatott gyarapitására, mely összeghez a hajduszoboszlói ev. ref. egyház 24 korona évi rendes segélylyel járult.

*Könyvtárnok:* Böszörményi Ferencz tanitó.

## *507. A kaszinó-egyesület könyvtára.*

1860-ban keletkezett.

Állománya 1400 kötet, három könyvszekrényben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Márton Károly.

# HALMOS. (Vas vármegye.)

## *508. Községi népkönyvtár.*

1902-ben keletkezett s ez év november 25-ike óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 170 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 1-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 60 egyén 62 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Kondor Ferencz állami isk. tanitó.

## HARASZTOS. (Torda vármegye.)

### *509. Ifjusági és népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a tanitótestület.

Állománya 145 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 6 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 120 egyén 130 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 32 kor. 50 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 85 korona.

*Könyvtárnok:* Karacsai Irma állami isk. tanitónő.

## HASZNOS. (Heves vármegye.)

### *510. Községi népkönyvtár.*

1896-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 117 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 98 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Balogh Ambrus tanitó.

## HATVAN. (Heves vármegye.)

### *511. A katholikus kör népkönyvtára.*

1897-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Népkönyvtárrá 1900-ban lett, midőn a kör csupán a tulajdonjogot és a kezelés jogát tartotta fenn magának. Ugyanezen évben a m. k. földmivelésügyi minisztérium 155 kötettel ajándékozta meg.

Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasár- és ünnepnapon d. u. 4-től 7-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Kontra János.

### *512. Népkönyvtár.*

1888-ban alapitotta a község.

Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. fél 9-től 11 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 316 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 48 korona.

*Könyvtárnok:* Vosóczy János állami gazd. szaktanitó.

## HAVADTŐ. (Torda vármegye.)

### *513. Népkönyvtár.*

1879. márczius 5-én alapitotta Szalkay József ev. ref. tanitó.

Állománya 174 kötet, a ref. elemi iskolában egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll.

1902-ben 65 egyén 70 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Szalkay József ev. ref. tanitó.

## HERENCSVÖLGY. (Zólyom vármegye.)

### *514. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmivelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 405 kötet, a községi iskolában elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán, szombaton és vasárnap nyitva áll. 1902-ben 622 kötetet használtak belőle.

1903. évi gyarapodása 16 kötet.

*Könyvtárnok:* Domszky István községi tanitó.

# HÉTHÁRS. (Sáros vármegye.)

## *515. Népkönyvtár.*

Az eperjesi Széchényi-kör alapitotta s a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától nyert javadalomból gyarapodik, minek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 525 kötet egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll.

A könyvtárt a Széchényi-kör héthársi vidéki választmánya kezeli.

*Az eperjesi Széchényi-kör héthársi vidéki választmánya népkönyvtárának könyvjegyzéke. (Eperjes, 1903.)*

# HEVESARANYOS. (Heves vármegye.)

## *516. Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 127 kötet. egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. 1902-ben 50 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

A könyvtárnoki tisztet a kántortanitó látja el.

# HEVESUGRA. (Heves vármegye.)

## *517. Népkönyvtár.*

1893-ban alapitotta a község.

Állománya 80 kötet. egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 80 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok :* Gály István kántortanitó.

## HIDALMÁS. (Kolozs vármegye.)

### 518. Állami iskolai ifjusági és tanitói könyvtár.

1875-ben keletkezett s fennállása óta népkönyvtárul is használtatik.

Állománya 269 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden pénteken d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 600 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 71 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 74 korona.

*Könyvtárnok:* Máthé Albert állami isk. tanitó.

---

## HIDVÉG. (Háromszék vármegye.)

### 519. Községi népkönyvtár.

1901-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 160 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 180 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Kolumbán Ferencz ev. ref. lelkész.

---

## HÓDMEZŐVÁSÁRHELY. (Csongrád várm.)

### 520. Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1758-ban keletkezett. 1839-ben az »Olvasó Társaság« 694 db könyvvel gyarapitotta. Nagyobb adományokkal Nagy Ferencz ügyvéd, Szabó László törvényszéki ülnök özvegye, Szikszay Károly volt tanár, Gaál Dániel, Bene József, Kossa László, Kaszap Mihály, Széll Sámuel, Nagy (Grossmann) Ignácz, Vajda Sámuel örökösei, Dobossy Lajos, Kovács Ferencz, Kiss Gusztáv stb. s a m. k. vallás- és közokt. minisztérium járultak fejlesztéséhez. 1902 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, melynek előterjesztésére 1902 és 1903-ban évi 600 kor. államsegélyben részesült.

Állománya 12.258 kötet, ezek között 20 magyar nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 752 kézirat és 7 oklevél, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van; szaklajstroma és helyi katalogusa, a latin, görög és mathematika szakok kivételével, készen áll.

A tanárokon kivül ismert és megbizható egyének, sőt tanulók is használhatják. Használók számára minden pénteken d. e. 9-től 10-ig nyitva áll. 1902-ben 70 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása az állammal kötött szerződés értelmében 800 korona a tanszerátalányból. 1902-ben 843 kor. 79 fillér fordittatott gyarapitására, mely összegen 67 kötet és 59 füzet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 560 kor. 56 fillér.

*Könyvtárnok:* Imre Lajos tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1858-ban keletkezett. 1886-ig a természetrajzi gyüjtemény részére adományozott tárgyakkal közös felügyelet és gondozás alatt állott. Nagyobb adományokkal Lénárt János, Fehérvári Ferencz örökösei, özv. Vig Istvánné, Klein Sámuel, Szamecz L., Magyar A. tanár, Dékány S. főorvos, Matók B. ügyvéd, a helybeli nagy takaréktár, Nagy Sándor mérnök járultak fejlesztéséhez. Igen jelentékeny mérvben gyarapitották a gyüjteményt a város határában törvényhatósági költségen öt éven át eszközölt ásatások, midőn több különböző korbeli tárgy került felszinre.

Állománya 2845 db régiség, ebből 306 őskori, 2119 antik és 238 középkori tárgy, 15 fegyver, 71 művészeti és ipari emlék, 41 kegyeleti tárgy és 49 gipszmásolat; továbbá 4163 érem, egy teremben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei: több őskori tárgy a kő- és bronzkorszakból; egy husz darabból álló calcedon-gyöngysor (állitólag jazyg ékszer), mely a város keleti határában fekvő Fehér-tó környékén találtatott; a város nyugati határán, a Tarján-tized közelében eszközölt ásatások utján felszinre került nagyszámu népvándorlás korabeli tárgyak, u. m. övcsatok, mente- és mellénydiszek, szijvégek stb.; a Matók B. által ajándékozott ószőnyi római tárgyak, u. m. két római kőkoporsó fedéllel és felirattal, több sirkő és szobordarab, vizvezetéki égetett agyagcsövek töredékei, római házi istenek áldozatoltárai, római és kelta hamvvedrek, könnyurnák, római feliratos téglák, fibulák, kulcsok, hajtűk és cserépmécsek.

Szerzeményi naplója van; szaklajstromát 1897-ben Nagy Géza nemzeti múzeumi őr készitette.

A közönség számára mindig nyitva áll, a tavaszi hónapokban pedig vasárnapokon a délelőtti órákban rendesen megtekinthető.

Évi javadalmazása 100 korona. 1902-ben 99 kor. 70 fillér fordittatott gyarapitására, miből 13 db érem stb. szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Oláh Imre tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1862-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Wágner J. gyógyszerész. Bartha Sándor, Éder J., Halász Á., Bor Károly, özv. Kovács Károlyné. a m. kir. földtani intézet, dr. Szőrfy Sándor és Endrey Elemér járultak fejlesztéséhez.

Állománya 8168 állat, ebből 58 emlős, 445 madár, 380 hüllő, 117 hal, 7066 rovar és 102 egyéb állat; továbbá 2788 növény, 1166 ásvány, 852 kőzet, 2183 kövület, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

A közönség nyáron vasárnaponként d. u. dijtalanul megtekintheti.

A természetrajzi múzeumot 1902-ben 164 látogató tekintette meg.

Évi javadalmazása 600 korona, mely összegen az 1902. évben 864 állat, 340 növény, 20 ásvány, 16 kövület szereztetett be. 1903. évi költségvetése 800 kor.

*A gyüjtemény őre:* Bodnár Bertalan tanár.

*A hódmezővásárhelyi ev. ref. főgimnázium története. (Hódmező-Vásárhely, 1897.) — A hódmezővásárhelyi ev. ref. főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

## 521. *Az ev. ref. tanitó-testület könyvtára.*

1859-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Az ev. ref. egyház évi 80 koronával segélyezi.

Állománya 861 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 320 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 63 kor. 70 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnok:* ifj. Nagy László tanitó.

### 522. Az iparosifjak önképző egyletének könyvtára.

Az egyesület 1876-ban, könyvtára 1880-ban keletkezett.
Állománya 617 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig és szerdán este 6-tól 8 óráig nyitva áll. 1902-ben 150 egyén használta a könyvtárt.
Az 1902. évben 119 kor. 68 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 100 korona.

### 523. A m. k. állami óvónőképző gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1892-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 254 kötet, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.
Az intézet tanárain kivül a növendékek is használhatják.
1902-ben 160 kor. fordittatott javadalmazására, ebből beszereztetett 70 kötet. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.
A könyvtárnoki teendőket a tanári testület egyik tagja látja el.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1902-ben keletkezett.
Állománya 75 állat, ebből 18 emlős, 36 madár, 5 hüllő, 1 hal, 1 rovar, 14 alsóbbrendü állat, 5 csontváz és 17 papirmasé-készitmény, egy teremben elhelyezve.
Leltára van.
1903. évi költségvetése 150 korona.

*A gyüjtemény őre:* Exner Leó tanár.

## HODOS. (Vas vármegye.)

### 524. Egyesitett ág. ev. iskolai és népkönyvtár.

1880-ban alapitotta Dienes Sándor tanitó.
Állománya 413 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és csütörtökön

d. u. 1-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 518 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 20 kor. 40 fillér forditattott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Fenyves Károly tanitó.

## HODRUSBÁNYA. (Hont vármegye.)

### 525. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1900-ban alapitotta Kubinyi József tanitó a felvidéki magyar közművelődési egyesület és a Szent István-társulat támogatásával.

Állománya 1100 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 1587 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 85 kor. 04 fillér forditattott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 64 korona.

*Könyvtárnok:* Kubinyi József tanitó.

## HOLCZMÁNY. (Szeben vármegye.)

### 526. *Az ág. ev. iskola népkönyvtára.*

1884-ben keletkezett.

Állománya 78 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. Használati dij heti 2 fillér. 1902-ben 127 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 4 kor. 80 fillér könyvkötésre.

*Könyvtárnok:* dr. Hann Gyula.

## HOMOKSZENTGYÖRGY. (Somogy várm.)

### 527. *Népiskolai könyvtár.*

1888 október 14-én alapitotta az ev. ref. egyház s fennállása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 195 kötet, egy teremben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délután nyitva áll.

A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902. évben 90 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 20 korona.

*Könyvtárnok:* Biró József tanitó.

## HOMOLICZ. (Torontál vármegye.)

### 528. *Ifjusági és népkönyvtár.*

1882-ben alapitotta a községi iskolaszék.

Állománya 213 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 60 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 36 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Haág Béla igazgató-tanitó.

## HOMONNA. (Zemplén vármegye.)

### 529. *A kaszinó-egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1842-ben, könyvtára 1867-ben keletkezett. Gr. Andrássy Sándor 300 koronát adott gyarapitására.

Állománya 1400 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig nyitva áll. Használati dij egy hónapra 40 fillér.

*Könyvtárnok:* Hossza József polg. isk. tanár.

### 530. *A m. k. állami felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1876-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1794 kötet, egy szobában és a folyosón elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

Évi javadalmazása 400 korona, mely összegen az 1902. évben 120 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Krausz Gyula tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1876-ban keletkezett.
Állománya 1296 érem, egy szekrényben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Várossy Mihály tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1876-ban keletkezett.
Állománya 290 állat, 202 növény, 400 ásvány és kőzet, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 50 korona.

*A gyüjtemény őre:* Szamosi József tanár.

## HOMORODSZENTPÁL. (Udvarhely várm.)

### *531. Népkönyvtár.*

1875-ben alapitotta az udvarhelyszéki népnevelő-egyesület.
Állománya 229 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden délelőtt 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 8 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Szabó Mózes igazgató-tanitó.

## HOSSZUPERESZTEG. (Vas vármegye.)

### *532. Népkönyvtár.*

1901 májusban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 148 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Használati dij heti 4 fillér. 1902-ben 31 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Horváth Dezső főtanitó.

## HUSZT. (Máramaros vármegye.)

### 533. *A kaszinó könyvtára.*

1844-ben keletkezett.

Állománya 1000 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 300 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 1000 kötet.

Az 1902. évben 352 kor. 95 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Hauser Antal.

## IBRÁNY. (Szabolcs vármegye.)

### 534. *Ev. ref. népkönyvtár.*

1888-ban alapitotta id. Bandár Miklós ev. ref. tanitó, mint a művelődési kör könyvtárát, s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgált. 1903 február 22-én feloszlott az egyesület, könyvtárát pedig az ev. ref. egyháznak adta, de népkönyvtári jellege továbbra is fenmaradt.

Állománya 310 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. Használati dij fejében évi 1 kor. fizetendő. 1902-ben 497 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 100 kor. fordittatott gyarapitására. Javadalmazására az olvasási dijak szolgálnak, melyek egyik fele a könyvtárnok tiszteletdiját képezi.

*Könyvtárnok:* id. Bandár Miklós ev. ref. tanitó.

## IGAL. (Somogy vármegye.)

### 535. *Az olvasókör könyvtára.*

1877-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 476 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 3-tól 7 óráig nyitva áll. Használati dij heti 4 fillér, azontul 6 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben az olvasóteremben 36 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 350 kötet.

Az 1902. évben 146 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 480 kor.

## IGAZFALVA. (Krassó vármegye.)

### *536. Népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 120 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 786 egyén 954 kötetet kölcsönzött ki.
1903. évi költségvetése 20 korona.

*Könyvtárnok:* Ugrai János állami isk. tanitó.

## IGLÓ. (Szepes vármegye.)

### *537. Az államilag segélyzett ágostai ev. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1856-ban vetette meg alapját Pákh Károly gimn. tanár, midőn az akkori algimnázium ifjusági könyvtárának mintegy 250 kötetét a saját könyveivel egyesitette. Nagyobb adományokkal a volt iglói magyar olvasótársaság, az iglói ev. egyház, Gotthard György örökösei, Wieland Sándor, özv. Doloviczényi Róbertné, a magyar tud. akadémia, dr. Tavasi Lajos tanár, Pákh Károly tanár, Szabó F., Róth Márton tanár, Kiss Péter és Kiss Albert gyarapitották.

Állománya 11.817 kötet és füzet, ezek között két ősnyomtatvány, mintegy hatvan magyar nyelvü és hetven idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 326 térkép, 1236 metszet, 26 kézirat, 10 oklevél és 13 levél, egy nagy teremben elhelyezve. A könyvtár egy része, a kézi könyvtár, a tanári szobában van felállitva, mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van; czédula-katalogusa most készül.

A tanárokon kivül téritvény ellenében bárki használhatja. 1902-ben az olvasóteremben 228 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 58 kötet.

1902-ben 400 korona fordittatott gyarapitására, ebből 55 kötet szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 126 kötet és 45 füzet, 5 térkép és 45 metszet. 1903. évi költségelőirányzata 400 kor. könyvekre s 200 kor. könyvtárnoki tiszteletdijra.

*Könyvtárnok:* Kiss Albert tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1877-ben keletkezett. Fejlesztéséhez az iglói ág. ev. egyházközség, Keppel Knight alezredes, Róth Márton és Tavassy Lajos tanárok járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 2453 régiség, és pedig 3 őskori, 8 antik tárgy, 6 fegyver, 28 középkori emlék, 11 kegyeleti tárgy, 9 gipszmásolat és 2388 érem, egy nagy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: római urnák, római lámpa, bronz karvédők és balták.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a gyüjtemény őrének kiséretében megtekintheti.

1902-ben 103 kor. fordittatott gyarapitására, miből 18 érem szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 2 db régiség és 166 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Róth Márton tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1858-ban keletkezett. Scherfel Róbert rügy- és fagyüjteménynyel, Jermy G. növény- és rovargyüjteménynyel, Trangous J. ásványgyüjteménynyel, Kalchbrenner Károly növénygyüjteménynyel, Scherffel A. növényrajzokkal, Petrovszky K. limonitgyüjteménynyel, Geyer G. Gyula növény-, ásvány-, lepke- és rovargyüjteménynyel, Róth M. ásványgyüjteménynyel, Róth R. mikroskopiai preparatumokkal, Than K. pénzadománynyal gyarapitották.

Állománya 7353 állat, ezek között 68 emlős, 377 madár, 21 hüllő, 15 hal, 6027 rovar s 845 egyéb állat; továbbá 8535 növény, 3101 ásvány, 892 kőzet és 653 kövület, két nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A gyüjtemény őrének kiséretében bárki megtekintheti.

Az 1902. évben 193 kor. fordittatott gyarapitására, ebből

beszereztett 7 állat, 2 preparatum és 1 minta. 1903. évi költségelőirányzata 150 kor. tiszteletdijra és 200 kor. beszerzésekre.

*A gyüjtemény őre:* Róth Róbert tanár.

*Pákh Károly, Az iglói ág. h. ev. főgimnázium könyvtárának czimjegyzéke. (Igló, 1883. és 1896.) — Pákh Károly, Az iglói ág. ev. főgimnázium története. (Igló, 1896.) — Ballagi Aladár, Felvidéki könyvtárbuvárlatok. (Magyar Könyvszemle, 1874. évf.)*

## *538. Az iparos- és kereskedő-ifjak önképző egyesületének könyvtára.*

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Schmidt József könyvkereskedő járult gyarapitásához.

Állománya mintegy 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4-ig nyitva áll. Használati dij kötetenként egy hétre 2 fillér.

## *539. A kaszinó-egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1842-ben, könyvtára 1876-ban keletkezett.

Állománya 466 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából naponként d. u. 5-től 7-ig nyitva áll. 1902-ben 277 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 220 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Strauch Gyula titkár.

## *540. A m. kir. áll. tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1871-ben keletkezett. Adományokkal Szabó Ferencz plébános, Arányi Antal igazgató, Pákh Károly, Lővy Mór stb. gyarapitották.

Állománya 2054 kötet, 43 térkép és 111 kép, a tanári tanácsteremben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az intézeti növendékek is használhatják. 1902-ben 190 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 350 kor. fordittatott gyarapitására, miből 244 kötet és 4 térkép szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 160 korona.

*Könyvtárnok:* Strauch Gyula tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 374 állat, ebből 7 emlős, 43 madár, 14 hüllő, 5 hal, 271 rovar, 103 alsóbbrendü állat, 29 preparatum és 98 górcsői preparatum; továbbá 1700 növény, 139 ásvány, 100 kőzet és 15 kövület, szekrényekben elhelyezve.

Leltára van.

*A gyüjtemény őre:* Huzják Lukács tanár.

## 541. *Az olvasókör könyvtára.*

1891-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 675 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer délutánonként nyitva áll. Használati dij hetenként 4 fillér. 1902-ben 532 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 20 kor. 80 fillér fordittatott javadalmazására.

---

## 542. *A szepesi tanitó-egyesület könyvtára.*

1836-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1691 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére használat és kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll.

Az 1902. évben 50 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Seltenreich Hugó.

*A szepesi tanitó-egyesület jegyzőkönyve. (Igló, 1902.)*

---

## ILLAVA. (Trencsén vármegye.)

### 543. *A magyar társaskör könyvtára.*

1895-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Simonyi Elemér és Sipeky Béla gyarapitották.

Állománya 600 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. Használati dij az első hétre 4 fillér, azontul 10 fillér. 1902-ben 120 egyén használta az olvasóhelyiséget, kikölcsönöztetett 1800 kötet.

Az 1902. évben 100 korona fordittatott gyarapitására.

## ILYEFALVA. (Háromszék vármegye.)

### 544. *Ifjusági és népkönyvtár.*

1876-ban alapitotta László Lukács állami iskolai igazgató.

Állománya 900 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés céljából minden szerdán és szombaton d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Használati dij fejében heti 2 fillér fizetendő. 1902-ben 460 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

A könyvtár alapja 1000 korona, ennek 4%-os kamatja szolgál évi javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Gál Károly állami iskolai tanitó.

## IMREGH. (Zemplén vármegye.)

### 545. *A minorita kolostor könyvtára.*

Valószinüleg 1758-ban, a kolostorral egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1757 kötet könyv, köztük 6 ősnyomtatvány és 75 régi magyar nyomtatvány, egy szobában elhelyezve.

Katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Schmidmayer Antal házfőnök.

# IPOLYSÁG. (Hont vármegye.)

## 546. *A honti kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1834-ben, könyvtára 1873-ban keletkezett. Adományokkal Simor János bibornok herczegprimás, Ipolyi Arnold püspök és Pongrácz Lajos alispán gyarapitották.

Állománya 3314 kötet, kilencz szekrényben elhelyezve. Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. Használati dij évi 8 korona. 1902-ben az olvasóteremben 6745 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 375 kötet.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az 1902. évben 635 kor. 50 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Trupp Károly.

*Pongrácz Lajos. Vázlata a hontmegyei kaszinó ötvenéves történetének. (Budapest, 1886.)*

## 547. *Honti múzeum.*

A hontvármegyei múzeum-társulat alapitotta 1902. julius 6-án. A gyüjtemények Hont vármegye székházában három szobában vannak elhelyezve. *Igazgató:* Pongrácz Elemér; *h. ig.:* Somogyi Béla főjegyző.

A társulat 1898. deczember 29-én keletkezett. Tagjainak száma: 100. Az egyesület 1902. évi kiadásai 2500 koronát tettek ki; 1903. évi költségelőirányzata 2000 kor. *Elnök:* Lits Gyula főispán; *alelnökök:* Czobor László alispán és Kovács József esperes-plébános.

A társulat gyüjteményei a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

*a)* Könyvtár.

1902. julius 6-án keletkezett. Adományokkal Winkler József, Hont vármegye törvényhatósága és Pongrácz Lajos gyarapitották.

Állománya 3800 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A társulati tagokon kivül más érdeklődők is használhatják. 1902-ben 50 kötetet használtak belőle.

Az 1902. évben 500 kor. fordittatott javadalmazására, ebből 300 koronát az államsegély tett ki. 1902. évi gyarapodása 300 kötet.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1902-ben keletkezett. Adományokkal Hont vármegye közönsége, özv. Csepreghy Ferenczné és a honti kaszinó gyarapitották.

Két szobában elhelyezett állománya még nincs összeolvasva s lajstromozása most folyik. Kiválóbb nevezetességei a Szondy-serleg, Hont vármegye 1744. évi zászlója, Laczkovich János kardja és Csepreghy Ferencz aranytolla.

A közönség számára, a téli hónapok kivételével, minden vasárnap d. u. nyitva áll.

Az 1902. évben 1500 kor. forditattott javadalmazására, miből 500 koronát az államsegély tett ki.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1902-ben keletkezett. Adományokkal Ivánka Zsigmond és Matunák Mihály gyarapitották.

A gyüjtemény a régiségtárral együtt van felállitva. Nevezetességei: V. Ferdinánd 1830. évi arczképe Richtertől, Ipolyi Gáspár esztergomi kanonok kettős képe és Rajner Pál arczképe Vastagh Györgytől.

Lajstromozása most van folyamatban.

A *b)* és *c)* alatti *gyüjtemények őre:* Fáyl Zoltán.

A gyüjteményeket az 1902. év folyamán körülbelül 1500 látogató tekintette meg.

*A hontvármegyei múzeum-társulat alapszabályai. (Ipolyság, 1899.) — Pongrácz Elemér. A honti múzeum képes katalogusa. (Ipolyság, 1902.)*

# ISTVÁNVÖLGY. (Torontál vármegye.)

## 548. *Ifjusági könyvtár.*

Az iskolaszék alapitotta s 1879 óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 132 kötet, a községi iskolában egy teremben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 45 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 16 kor. 80 fillér.

*Könyvtárnok:* Hanzmann János.

# IVÁNYI. (Gömör vármegye.)

## *549. Községi népkönyvtár.*

1868-ban alapitotta az ev. ref. dalegylet s 1898 óta szolgál népkönyvtárul.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 190 egyén 210 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 8 kor. fordittatott gyarapitására a község pénztárából.

*Könyvtárnok:* Boza Lajos ev. ref. tanitó.

# JÁNOSFALVA. (Bihar vármegye.)

## *550. Községi népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 3-tól 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap, ezentul heti 10 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 164 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 24 korona az iskolai pénztárból.

*Könyvtárnok:* Tóth Lajos állami iskolai tanitó.

# JÁNOSHÁZA. (Vas vármegye.)

## *551. A társaskör könyvtára.*

1861-ben keletkezett.

Állománya körülbelül 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 1-től 2-ig és este 8-tól 9-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 120 korona.

*Könyvtárnok:* Gyarmaty János.

## JÁRKOVÁCZ. (Torontál vármegye.)

### *552. Iskolai könyvtár.*

1882-ben keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 80 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap.

*Könyvtárnok:* Petrovics István.

---

## JÁSZAPÁTI. (Szolnok vármegye.)

### *553. Ifjusági könyvtár.*

1902-ben közadakozásból keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 213 kötet, a római katholikus iskolában egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 4-től 5 óráig, csütörtökön és vasárnap d. e. 8-tól 9 óráig nyitva áll. 1902-ben 1332 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 58 kor. 31 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Tábory János ig.-tanitó.

---

### *554. A kaszinó-egyesület könyvtára.*

1862-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Dr. Büchler Pál 400 korona adománynyal járult gyarapitásához.

Állománya 992 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 2-ig nyitva áll. 1902-ben 2300 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 15 korona forditattott gyarapitására.

*A jászapáti kaszinó könyvtárának jegyzéke. (1902.)*

# JÁSZBERÉNY. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

## *555. A m. k. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1767-ben keletkezett, midőn az intézet Jász-Apátiban felállittatott. Fejlesztéséhez a régi kaszinó és Áray Károly törv. biró járultak adományokkal.

Állománya 8314 kötet és 80 térkép, két teremben elhelyezve, a mely termek egyike olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül a helyi müvelt közönség is kaphat belőle téritvény ellenében kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása 600 kor. az átalányból, mely összegen az 1902. évben 187 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Karádi Győző tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1878-ban keletkezett, midőn egyes jóltevők Pethes József éremgyüjteményét megvették az intézet számára. Ez idő óta csupán adományokból gyarapodott.

Állománya 1654 érem, a történelmi múzeumban szekrényekben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a Hunyady László temesvári tanár által ajándékozott éremsorozat.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség számára bármikor nyitva áll.

*A gyüjtemény őre:* Sápy József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1767-ben keletkezett.

Állománya 1118 állat, 1523 növény és 752 ásvány, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség bármikor megtekintheti.

Évi javadalmazása 100 korona az átalányból, mely összegen az 1902. évben 17 állat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Horváth István tanár.

*Sápy József, A jászberényi m. kir. állami főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

## 556. *Városi jász múzeum,*

Sipos Orbán jászkun kerületi kapitány kezdeményezésére alakult meg a városi tanácsnak 1873. márczius 8-ikán tartott ülésén. Alapját a városi levéltárban őrzött nagybecsű történelmi ereklyék és oklevelek képezték. Midőn a törvényhozás 1876-ban a XXXIII. törvényczikkel a jászkun kerületeket megszüntette, a város ugyanazon év junius 9-ikén tartott közgyülésén a kerületek becses emléktárgyait: okmányait, pecsétjeit, zászlóit, ládáit stb., szintén a múzeumnak ajándékozta. Részben ajándék, részben vétel utján jutott a múzeum a Pothos Ezsiás-féle gazdag gyüjtemény birtokába, mely azonban mindeddig nincs még rendezve.

Az alapitás első éveiben a közönség úgy ajándéktárgyakkal, mint pénzbeli adományokkal jelentékenyen hozzájárult a múzeum fejlesztéséhez. E lelkesedés azonban rövid idő alatt elhamvadt, a megalakult múzeumi bizottság 1898-ig részben elszéledt, részben kihalt. 1899 jan. 12-ikén határozta el a városi képviselőtestület a múzeum ujabb szervezését s ehhez a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségétől kért és kapott utasitásokat. A város képviselőtestülete által az 1902. év végén kiküldött ujabb rendező-bizottság 1903. április havában kezdte meg működését.

Állománya oklevélgyüjteményre, régiség- és éremgyüjteményre, szépművészeti gyüjteményre és néprajzi gyüjteményre oszlik, melyek három teremben vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: paleontologiai, neolith-, la Tène- és árpádkori leletek és néhány XVII—XVIII. századi műtárgy.

A közönség szabadon megtekintheti.

*A múzeum felelős őre:* a városi főjegyző.

## 557. *Városi népkönyvtár.*

1900-ban, a m. k. földmivelésügyi minisztérium és a város alapitották.

Állománya 596 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasár- és ünnepnapon d. u. 1-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap, ezentúl heti egy korona büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 3700 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 300 kor. 79 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 500 korona.

*Könyvtárnok:* M u h o r a y  E l e k.

### 558. *A városi tanitótestület könyvtára.*

1862-ben keletkezett.
Állománya 1078 kötet, egy teremben elhelyezve.
Betürendes katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Ujházy Antal.

---

## JÁSZKISÉR. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

### 559. *A kaszinó-egyesület könyvtára.*

1869-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Hajnal Antal volt járásbiró és özv. Mészáros Józsefné szül. Márton Jozefa gyarapitották.

Állománya 1832 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 6-tól 8-ig nyitva áll. Az 1902. évben 2721 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 250 korona.

*Könyvtárnok:* Tóth Sándor tanító.

*A jászkiséri kaszinó-egyesület könyveinek jegyzéke. (Jászberény, 1891.) — A jászkiséri kaszinó-egyesület könyvtári jegyzéke. (Nagy-Kőrös, 1899.)*

---

### 560. *A negyvennyolczas olvasókör könyvtára,*

1880-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Rónai Ferencz gyarapitotta.

Állománya 156 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Használat és kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll.

Az 1902. évben 40 kor. fordittatott gyarapitására.

Külön könyvtárnoka nincs.

---

## JÁSZLADÁNY. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

### *561. Népiskolai könyvtár.*

1880-ban keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul szolgál. Hozzá tartozik az Orbay-könyvtár is, melyet dr. Orbay Antal volt megyei főorvos hagyományából nyert.

Állománya 1400 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn, szerdán és vasárnap d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij heti 4 fillér. 1902-ben 1040 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 180 kor. 90 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 170 korona.

*Könyvtárnok:* Schäffer Vilmos.

## JÁSZÓ. (Abauj-Torna vármegye.)

### *562. A jászóvári premontrei kanonok-rend központi gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Alapjai valószinüleg a rend alapitásának idejéig, a XII. századig vezethetők vissza. A tatárok betörésekor a rend kolostorával együtt a könyv- és levéltár is elpusztult. A rendházat 1255-ben IV. Béla állitotta helyre. 1787-ben II. József császár alatt a rend eltörültetvén, könyveinek egy része Budára s egy része Egerbe került. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 30.068 kötet, köztük 191 ősnyomtatvány, 31 régi magyar nyomtatvány és 40 kézirat, egy nagy teremben elhelyezve, 30 személyre berendezett olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetességei: Halcot Róbert humanista kódexe 1486-ból, a Nagykőrösi Benedek váczi püspöki helytartó által 1469-ben másolt kódex s egy Oláh Miklósról elnevezett II. Ulászló-korabeli formulagyüjtemény; továbbá Verseghy, Kazinczy, Aranka György s Mindszenti Gedeon eredeti kéziratai, végül a Migne-féle nagy munka teljes példánya.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kölcsön is ad a könyvtár könyveket. A prépost vagy a perjel engedélyével tudományos kutatók számára más helyekre is küldenek használatra munkákat. 1902-ben 2700 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 5000 korona. 1902. évi gyarapodása 533 kötet és 17 térkép.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya egy pecsétgyüjtemény, mely 400 család czimeres pecsétjeit foglalja magában, a központi könyvtárban elhelyezve; továbbá egy gazdag és szépen rendezett éremgyüjtemény, mely a konvent országos levéltárában van felállitva. Kiválóbb nevezetességei az erdélyi fejedelmek pénzei.

A közönség a gyüjtemény őrének engedélyével megtekintheti.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

Állománya számos hazai eredeti festmény és metszet, három szobában elhelyezve.

A közönség a gyüjtemény őrének engedelmével megtekintheti.

*A gyüjtemények őre:* Luger Valér premontrei kanonok.

*Nátafalussy Kornél, Jászó. (1882.) — Tóth Szabó Pál, Mallyó József. (Századok, 1901. évf.)*

---

# JÓLSVA. (Gömör vármegye.)

## *563. A kaszinó könyvtára.*

1845-ben keletkezett.

Állománya 2200 kötet, egy teremben elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Poltz József tanitó.

---

# JÓZSEFFALVA. (Torontál vármegye.)

## *564. Iskolai és népkönyvtár.*

1895 szeptember 1-én alapitotta a községi iskolaszék.

Állománya 206 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és betürendes katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. A tanulók ingyen, mások évi 1 korona használati dij fejében olvashatják. 1902-ben 180 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Ocskay Miklós ig.-tanitó.

# KABA. (Hajdu vármegye.)

## 565. *Az olvasó-egyesület könyvtára.*

1868-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1099 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és pénteken d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 686 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 30 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Fejér Imre tanitó.

---

# KÁLNOK. (Háromszék vármegye.)

## 566. *Községi és ifjusági könyvtár.*

1896. január 3-án alapitotta Hosszu Ferencz tanitó.

Állománya 115 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 61 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Hosszu Ferencz tanitó.

# KALOCSA. (Pest vármegye.)

## 567. *Az érseki nagyobb papnevelő-intézet könyvtára.*

A XIX. század elején keletkezett. Adományokkal Kubinszky Mihály püspök, Schwerer János kanonok, Hopf János nagyprépost és dr. Császka György érsek gyarapitották.

Állománya 1700 kötet, egy nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Csupán a hittanhallgatók és a helybeli papság használhatja. 1902-ben 280 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 57 korona fordittatott javadalmazására a Schwerer-alapitványból. 1902. évi gyarapodása a Hopf János

nagyprépost hagyatékából és Zittl Róbert kanonok könyveiből 300 kötet. 1903. évi költségvetése 280 korona.

A könyvtárnoki tisztet a hittanhallgatók egyike látja el.

— —

## *568. A főszékesegyházi könyvtár.*

Patatich Ádám kalocsai érsek alapitotta 1784-ben, saját nagy könyvtárát a kalocsai székesegyháznak és a kalocsai káptalannak már 1752-től fennálló kisebb könyvtáraival egyesitve. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 58.982 kötet, köztük 510 ősnyomtatvány, 33 magyar nyelvü és 116 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 25 atlasz és 327 kézirat, 3 oklevél, 3 csomag Haynald-levél, két nagy teremben és hét szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a Codex Colocensis és a Pesti Gábor-féle Nomenclatura sex linguarum. (Bécs, 1538.)

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Az 1836-ban kiadott érseki instrukczió szerint kalocsaiak téritvény ellenében, vidékiek pedig az érsektől nyert engedélylyel használhatják. Az 1902. évben 256 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 800 korona. 1902. évi gyarapodása 149 kötet.

*Felügyelő:* dr. Macskovics Pál kanonok; *könyvtárnok:* Winkler Pál érseki levéltárnok.

*Catalogus duplorum bibliothecae metrop. ecclesiae Colocensis. (Kalocsa, 1876.) — Csontosi János, A kalocsai főegyházi könyvtár kéziratai. (Magyar Könyvszemle, 1883. évf.) — Felsmann József. A kalocsai kódex. (Budapest, 1896.)*

— —

## *569. A Jézus-társaság érseki főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1860-ban keletkezett, midőn a Jézus-társaság az intézet vezetését átvette. Adományokkal Radnich Imre székesfehérvári kanonok, Lichtensteiger Ferencz püspök, Hopf János nagyprépost és Boross Imre lelkész gyarapitották.

Állománya 8000 kötet, két szobában elhelyezve, melyek egyike olvasóhelyiségül is szolgál.

Czédula-katalogusa és szaklajstroma van.

Az olvasóhelyiséget csupán az intézet tanárai használhatják, kölcsön azonban bármely kalocsai lakos vehet belőle. 1902-ben 7 kötet kölcsönöztetett ki a könyvtárból.

Az 1902. esztendőben 400 korona fordittatott gyarapitására, miből 46 kötet és 4 térkép szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 400 korona.

*Könyvtárnok:* Petticher Sándor.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1876-ban dr. Haynald Lajos biboros-érsek adományából keletkezett. Adománynyal dr. Horváth Győző érseki irodaigazgató gyarapitotta.

Állománya 1649 érem, öt szakaszra felosztva.

Szaklajstroma van.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1860-ban keletkezett.

Állománya 16.030 állat, ebből 40 emlős, 264 madár, 136 hüllő, 50 hal, 14.490 rovar és 1050 egyéb állat; továbbá egy növény- és ásványgyüjtemény, két tanteremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Érdeklődők a gyüjtemény őrénél való jelentkezés mellett megtekinthetik.

1902-ben 26 korona fordittatott gyarapitására, miből 11 db. ásvány szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Speiser Ferencz.

---

## *570. A kalocsai kereskedő-ifjak önképző-egyletének könyvtára.*

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 450 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 3-ig s csütörtökön este 6-tól 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 1460 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 100 korona.

*Könyvtárnok:* Spitzer Adolf.

## KANYÁNKA. (Szepes vármegye.)

### *571. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 100 kötet, az elemi iskolában elhelyezve.

1902-ben 102 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Kizák Miklós tanitó.

---

## KANYÁR. (Szabolcs vármegye.)

### *572. Községi népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 120 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 115 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Máté László.

---

## KAPOSVÁR. (Somogy vármegye.)

### *573. A m. kir. állami főgimnázium és Somogy vármegye egyesitett könyvtára és a főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A főgimnáziumi tanári könyvtár és Somogymegye könyvtárának 1866-ban történt egyesitéséből keletkezett. A tanári könyvtár alapját 1818-ban Vály János táblabiró 284 kötetből álló könyvtárának hagyományozásával vetette meg. Fejlesztéséhez nagyobb adományokkal járultak 1867-, 77- és 79-ben Somssich Pál, és 1893-ban Vinkovics Antal. A megyei könyvtár 1816-ban keletkezett. midőn Festetics Lajos gróf 4000 kötetből álló könyvtárát a megyének ajándékozta. Később gróf Festetich László a megyei könyvtár javára 2000 kor. alapitványt tett, melyet a megyei nemesség utóbb adományokkal folyton gyarapitott. A két egyesitett könyvtár rendezését Albrecht János főgimnáziumi tanár kezdte meg, Medgyesi Lajos főgimn. tanár

folytatta s fejezte be. (Fejlődésének részletesebb történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A főgimnáziumi könyvtár állománya 10.605 kötet, a megyei könyvtáré 5762 kötet, összesen tehát 16.367 kötet. Ezek között tizenkét magyar nyelvü s négy idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány. Mindezek két teremben vannak elhelyezve, melyek olvasóteremül is szolgálnak; de van külön dolgozószoba is.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják, kötetenként 10 korona biztositék lefizetése mellett; ismert egyéneknek azonban egyszerü elismervény ellenében is kölcsönöznek.

Évi javadalmazása 900 korona a főgimnáziumi könyvtár számára az évi átalányból és 1200 korona a megyei könyvtár számára Somogymegye könyvtáralapjából. 1902. évi gyarapodása 523 kötet.

*Könyvtárnok:* Prilisauer Adolf tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az 1886/87. iskolai évben keletkezett. Nagyobb adományokkal Somogymegye s a vallás- és közokt. m. kir. minisztérium járultak fejlesztéséhez.

Állománya 474 régiség, történelmi, magyar irodalomtörténeti és philologiai szemléltető eszközök, és 935 érem, a philologiai, történelmi és régiségi múzeum két szobájában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei egy római ház és görög szinház 1:50 nagyságu karton mintázatai, az athéni Parthenonfriz (kisebbitett) gipszmásolata, az otricolii Zeus és Laocoon-szobor gipszmása, Polygnotos falfestményeinek utánzata.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Nem nyilvános ugyan, de az intézeti igazgató és a múzeum-őr kalauzolása mellett az érdeklődők megtekinthetik.

Évi javadalmazása 295 korona a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 175 régiség és 8 érem szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* dr. Kohlbach Bertalan tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1853-ban keletkezett. Az 1882/83. isk. évben gróf Festetich Dénes egy nagyobb ásvány- és kőzetgyüjteménynyel, az 1893/94. isk. évben a kir. földtani intézet 162 darabból álló petrographiai gyüjteménynyel ajándékozta meg.

Állománya 1479 állat, 548 növény, 736 ásvány, 305 kőzet és 11 kövület, négy teremben és a folyosón tizennégy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Nem nyilvános ugyan, de a gyüjtemény őrének vagy az intézet igazgatójának kalauzolása mellett az érdeklődők megtekinthetik.

Évi javadalmazása 280 kor. a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 5 állat és 27 db állati és növényi mikroskop preparatum szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* dr. Kocsis János tanár.

*A kaposvári m. kir. áll. főgimnázium és Somogy vármegye egyesitett könyvtárának czimjegyzéke. (Kaposvár, 1890.) Összeállitotta Medgyesi Lajos. Sajtó alá rendezték Prilisauer Adolf és Schambach Gyula. — A kaposvári m. kir. állami főgimnázium és Somogy vármegye egyesitett könyvtárának II. czimjegyzéke. (Kaposvár, 1895.) Összeállitotta Medgyesi Lajos. — A kaposvári m. kir. állami főgimnázium és Somogy vármegye egyesitett könyvtárának III. czimjegyzéke. (Kaposvár, 1900.) Összeállitotta Prilisauer Adolf. — Bécsy Márton és Prilisauer Adolf, A kaposvári m. kir. állami főgimnázium története 1806–1895. (Kaposvár, 1896.)*

## 574. A nemzeti kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1888-ban, könyvtára 1889-ben keletkezett.

Állománya 1218 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben 138 egyén használta a könyvtárt.

Az 1902. évben 300 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 250 korona.

*Könyvtárnok:* Prilisauer Adolf tanár.

*A kaposvári nemzeti kaszinó könyvtárának czimjegyzéke. (Kaposvár, 1899.) — II. czimjegyzék az 1900. és 1901. évi szerzeményekről. (Kaposvár, 1901.)*

---

# KARÁCSOND. (Heves vármegye.)

## 575. Népiskolai könyvtár.

1870-ben alapitotta a hitközség s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.

Állománya 360 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap d. e. 8-tól 11 óráig nyitva áll.

A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 1280 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 12 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Csapkovich János tanitó.

## KARÁNSEBES. (Krassó-Szörény vármegye.)

### *576. A gör. kel. egyházmegyei papnevelő-intézet könyvtára.*

1866-ban keletkezett, midőn az intézet Verseczről Karánsebesre áttétetett. Ide jutott 1885-ben Popoviciu Péter volt tanár könyvtára.

Állománya 795 kötet, két teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

A papnevelő-intézet tanárai használják.

*Könyvtárnok:* dr. Olariu Gyula.

## KARATNAVOLÁL. (Háromszék vármegye.)

### *577. Községi iskolai könyvtár.*

1873-ban alapitotta Kiss Zsigmond tanitó s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.

Állománya 180 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 4-től 5-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij évi 20 fillér.

1902-ben 180 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Turóczy László.

## KARCZAG. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

### *578. Az ev. ref. gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1722-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 7805 kötet és 288 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
A tanárokon kivül mások is használhatják tudományos czélokra.
Évi javadalmazása átlag 1000 korona, mely összegen az 1902. évben 128 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Kimnach Ödön tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Most van alakulóban.
Állománya 1687 régiség, egy szekrényben elhelyezve.
A gyüjtemény rendezés alatt áll, katalogusa most készül.
Csupán ajándékozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 51 régiség.

*A gyüjtemény őre:* Bujk Béla tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az 1895/96. iskolai évben keletkezett.
Állománya 466 állat, 1845 növény és 1200 ásvány. a természetrajzi szertárban elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség vasárnaponként megtekintheti.
Évi javadalmazása 200 kor. 1902. évi gyarapodása 51 állat. 102 növény és 33 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Hemző Lajos tanár.

*Székely József, A karczagi ev. ref. gimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

# KASSA. (Abauj-Torna vármegye.)

## 579. *A kassai helyőrség katonai tudományos és kaszinó-egyletének könyvtára.*

1870-ben keletkezett.
Állománya 5473 kötet. két teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Hermann Dávid.

## 580. *A kassai kereskedők körének könyvtára.*

1871-ben keletkezett.
Állománya mintegy 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.
Csupán egyleti tagok használhatják.
Évi javadalmazása változó.

*Könyvtárnokok:* Moskovits Géza és Románszky János.

## 581. *Kassai múzeum.*

Az 1872-ben keletkezett felsőmagyarországi múzeum-egylet alapitotta a város pártfogása alatt. A város 1900-ban a saját költségén és az állam hathatós támogatásával uj múzeumi épületet emelt, minek reményében az egyesület a múzeumot még 1892-ben örök tulajdonul a város közönségének ajánlotta fel és a város 1900 január 23-iki közgyülési határozatával kimondta, hogy a múzeumot átveszi, Kassai Múzeum néven fentartja, s a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezi. Az állam ennek alapján a múzeummal kapcsolatban szervezendő nyilvános könyvtár berendezési költségeire 20,000 koronát engedélyezett, melyből 15,000 kor. az 1900. 2500 korona az 1901., az utolsó 2500 korona pedig az 1902. évi költségvetés terhére utalványoztatott ki. A múzeum szervezése és fentartása tárgyában alkotott városi szabályrendeletet a m. k. belügyminisztérium 1901 márczius 6-án hagyta helyben. Az e szabályrendeletben szervezett igazgatói állás betöltése azonban a múzeum rendezésének befejeztéig elhalasztatott s a vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter a múzeum rendezési munkálatainak vezetésére 1901 június 15-ikén miniszteri biztosul Mihalik Józsefet, az orsz magyar iparművészeti múzeum őrét küldte át, ki a múzeum gyüjteményeit 1901. évi aug. 22-én átvéve, megkezdte azoknak az uj épületbe való átszállitását s az uj múzeum berendezését. A nyilvánosságnak 1903. évi junius 21-én adatott át. A múzeumi épületben szükségesnek mutatkozó átalakitások költségeire az állam 1903-ban 25.000 kor. rendivüli segélyben részesitette. E mellett a múzeum nagyobb és kisebb katalogusainak kiadásaira az orsz. főfelügyelőség javadalmából nyertek fedezetet, mely czélra az 1903. évben 4000 kor. folyosittatott.

A felsőmagyarországi múzeum-egylet a múzeum átadása óta mint múzeum-pártoló egyesület folytatja működését. 10 taggal szerepel a múzeumi választmányban s ezzel együttesen intézkedik a kezelési teendőkben.

*Diszelnökei:* Bubics Zsigmond kassai püspök, Péchy Zsigmond főispán, Münster Tivadar polgármester; *elnök:* Stöhr Antal kir. konviktusi kormányzó; *titkár:* Görög Gyula főreáliskolai tanár.

*Igazgatói állás* betöltetlen; *az igazgatással megbizott miniszteri biztos:* Michalik József kir. tanácsos, az orsz. magyar iparművészeti múzeum őre.

*a)* Könyvtár és levéltár.

Alapját a felsőmagyarországi múzeum-egyesület által vétel és ajándék utján beszerzett könyvek képezték. 1889-ben a Henszlmann Imre könyvtárával gyarapodott. A vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter 1900-ban a nyomdatermékeknek a kassai kir. ügyészséghez érkező köteles példányait a könyvtár gyarapitására rendelte forditani.

Állománya 12 724 kötet, ebben 13 ősnyomtatvány, egy nagy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál. Az oklevelek, kéziratok és térképek most állanak rendezés alatt.

Leltára, czédula-katalogusa és nyomtatott könyvjegyzéke van.

Az olvasóterem, péntek kivételével minden délután 3-tól 7 óráig nyitva áll a közönség számára. A kikölcsönzés a könyv értékének deponálása mellett történik.

1902. évi gyarapodása 739 mű 1849 kötetben.

*Könyvtárnok:* Rössler Elemér; *segédkönyvtárnok:* Márton Endre.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Adományokkal Bubics Zsigmond püspök, Csoma József, Dessewffy Pál és Zsolnay Miklós, s legujabban gróf Andrássy Dénes gyarapitották. 1901-ben 1000 kor. államsegélyt kapott.

Állománya 2174 őskori, 711 antik és régibb középkori tárgy. 608 fegyver. 2796 közép és ujkori művészeti és ipari emlék, 112 kegyeleti tárgy és 2458 érem. Összesen 8859 db, hat teremben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

1902. évi gyarapodása 203 darab, ebből 24 érem. 1903-ban az orsz. főfelügyelőségtől 24 db. galvanoplasztikai másolatot kapott régi ötvösművekről, a kassai székesegyház 24 db. régi miseruhát stb. helyezett el benne letétképpen, s ugyaninnen még 153 db. műemlékkel, gróf Andrássy Dénes adományából pedig 600 db. műtárgygyal gyarapodott.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Adományokkal Bubics Zsigmond, Henszlmann Imre és Klimkovics Ferencz gyarapitották.

Állománya 393 eredeti festmény (köztük 149 hazai s 244 külföldi), 14 másolat, 118 kézi rajz, 2891 metszet, fénykép és egyéb reprodukczió, 3 eredeti szobor s 87 másolat. Összesen 3506 db, négy teremben elhelyezve. Kivább nevezetességei a Henszlmann-féle metszetgyüjtemény és a Bubics-képtár.

Leltára és szaklajstroma van.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Adományokkal Bubics Zsigmond, Rottauscher Károly és Schwartz Ignácz Leó gyarapitották.

Állománya 41 magyar, 23 a hazai nemzetiségekre vonatkozó s 226 külföldi etnografiai tárgy. Összesen 290 db, egy csarnokban elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Adományokkal a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium, gr. Zichy Rezső és Dessewffy Pál gyarapitották. 1901-ben 500 és 1902-ben 2500 kor. államsegélyt s ez utóbbi évben egy 37 dbból álló madárgyüjteményt kapott állami letétként.

Állománya 2 emlős, 153 madár, 123 hüllő és kétéltü, 12 hal, 2525 rovar, 180 egyéb alsórendü állat, 30 növény, 600 ásvány, 250 kőzet, 310 kövület. Összesen 4185 db, két teremben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma készülőben.

A *b)—e)* alatti gyüjtemények, hétfő és péntek kivételével, mindennap d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig ingyen tekinthetők meg; csütörtökön 40 fillér belépő-dij fizetendő. A téli hónapok alatt délután a múzeum zárva van.

A *b)—e)* alatti *gyüjtemények őre:* Mihalik József min. biztos.

*A felsőmagyarországi múzeum-egylet évkönyvei. I—XII. évf. (Kassa, 1879—1902.) — Myskovszky Viktor, A régi agyagművek, majolika, fajence és porczellán különféle neméinek rövid ismertetése. (Évkönyv, I. köt. 1874. 1—13. lap.) — Myskovszky Viktor, A felsőmagyarországi múzeum régiség-osztályában lévő műtárgyak rövid ismertetése. (U. ott, II. köt. 1876. 23—39. lap.) — Myskovszky Viktor, Adalékok kézműiparunk történetéhez. (U. ott, III. köt. 1879. 12—22. lap.) — Mártonfy Márton, A felsőmagyarországi múzeum-egylet érdekesebb régi magyar oklevelei. (U. ott, III. köt. 1879. 23—38. lap.) — Tutkó József, Adatok Kassa szab. kir. város pecsétjei és czimereinek fejlődési törté-*

*netéhez. (U. ott, IV. kötet. 1882. 35—42. lap.) — Tóth Lőrincz, A felsőmagyarországi múzeum okmánytárából. (U. ott, IV. köt. 1882. 59—69. lap.) — Lejtényi Károly, A kigyókról, tekintettel a Jáva szigetén élő főbb fajokra. (U. ott, IV. köt. 1882. 70—82. lap.) — Tóth Lőrincz, A kő-, bronz- és vas-korszak a felsőmagyarországi múzeumban. (U. ott, V. köt. 1—61. lap.) — Tóth Lőrincz, A felsőmagyarországi múzem éremgyüjteménye. (U. ott, VI. köt. 1885. 1—19. lap.) — Stöhr Antal, Egy czimnélküli levél. (U. ott, VI. köt. 1885. 20—28. lap.) — Szekeress Ödön, A múzeum természetrajzi osztályából. (U. ott, VI. köt. 1885. 40—56. lap.) — Tóth Lőrincz, A felsőmagyarországi múzeum könyv- és okmánytára. (U. ott, VII. köt. 1885. 10—28. lap.) — Schlatter Alfréd, Extrapassio. (U. ott, VII. köt. 1885. 29—33. lap.) — Stöhr Antal, Egy emlékkönyv. (U. ott, VII. köt. 1885. 34—41. lap.) — Stöhr Antal, Egy régi articulus. (U. ott, VIII. köt. 1887. 13—21. lap.) — Récsei Viktor, Azon gyüjtemények vázlatos ismertetése, melyeket dr. Henszlmann Imre a felsőmagyarországi múzeumnak hagyott. (U. ott, X. köt. 14—24. lap.) — Csoma József, Őskori nyomok. (U. ott, XI. köt. 1892. 1—58. lap.) — Récsei Viktor, A borsod-harsányi őskori leletről. (U. ott, XII. köt. 1902. 55—71. lap.) — Klimkovics Elemér, A felsőmagyarországi múzeum (Magyarország vármegyéi és városai, I. köt. 1896. 193—195. lap.) — Károly Gy. Hugó, A felsőmagyarországi múzeum-egylet. Figyelő, I. kötet. — A kassai múzeum gyüjteményeinek leiró lajstroma. (Kassa, 1903.) — Vezető a kassai múzeum gyüjteményeihez. (Kassa, 1903.)*

## 582. *A katholikus legényegyesület könyvtára.*

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Bubics Zsigmond, Dessewffy Sándor stb. gyarapitották.

Állománya 1900 kötet és 1280 mintalap, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Használat és kikölcsönzés czéljából minden este 9-től 10 óráig nyitva áll. 1 korona biztositékon kivül használati dij fejében heti 4 fillér fizetendő. 1902-ben 426 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 150 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

A könyvtárnoki tisztet az egyesületi tagok egyike látja el.

*A kassai kath. legényegyesület évkönyve. (I. és II. f.) — A kassai kath. legényegyesület könyvtárának czimjegyzéke.*

## 583. A Kazinczy-kör könyvtára.

1898-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Csoma József, Nemlaha Gyuláné, Proche Ede, Kovács Zs., Kemény L., Ladányi Béla, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége s Lampel Róbert gyarapitották.

Állománya 546 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Kemény Lajos.

*A kassai Kazinczy-kör könyvtárának czimjegyzéke. (Kassa. 1899.)*

## 584. A kir. kath. tanitóképző gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1856-ban keletkezett.

Állománya 1314 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 100 korona. 1902. évi gyarapodása 9 kötet.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1856-ban keletkezett.

## 585. A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1897-ben, az intézet megnyitásával egyidejüleg keletkezett. Fejlesztéséhez a vallás- és közokt. m. k. minisztérium és a kassai kereskedelmi és iparkamra járultak adományokkal.

Állománya 516 kötet, ideiglenesen az áruismei szertárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Gyarapitására a növendékektől felvételi díj czimén beszedett összeg egy része fordittatik, mely mintegy 400 koronát tesz ki évenként.

A tanári kar szaktanárai kezelik saját szakjukba vágó könyvtáraikat.

*Lévay István, Visszapillantás a kassai áll. polg. fiuiskola 25 éves történetére. (Az 1897/98. évi értesitőben.)*

## 586. *A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1858-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Eissler Zsigmond, Szabó Czirill tanár és Szabó Ferencz plébános gyarapitották.

Állománya 5876 kötet, ezek között két régi hazai nyomtatvány és 3 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások csak kivételesen használhatják.

1902. évi javadalmazása 845 kor. 86 fillér volt, mely összegen 134 kötet könyv szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Valló Vilmos tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1858-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Szabó József, Baczoni Albert és özv. gróf Forgách Sándorné járultak fejlesztéséhez.

Állománya 1590 állat, és pedig 33 emlős, 118 madár, 35 hüllő, 30 hal, 1030 rovar és 344 alsóbbrendü állat; továbbá 130 növény, 1247 ásvány, 307 kőzet és 280 kövület, szekrényekben és fiókokban elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség bármikor megtekintheti.

Az 1902. évben 90 kor. 60 fillér fordittatott gyarapitására, miből 6 db emlős és 11 db madár szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Baczoni Albert tanár.

*A kassai áll. főreáliskola tanári könyvtárának jegyzéke. 1858—1893/94. (Kassa, 1894.) — A kassai áll. főreáliskola története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## 587. *A m. kir. gazdasági tanintézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1875-ben keletkezett.

Állománya 3,447 mű 5936 kötetben, ezek között három magyar nyelvü és tizenegy idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, 12 térkép, két szobában elhelyezve, melyek egyike egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Csupán az intézet tanárai és tisztviselői használhatják.

1902. évi javalmazása 2154 kor., mely összegen 150 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Zalka Zsigmond tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1875-ben keletkezett.

Állománya 650 állat, ebből 23 emlős, 147 madár, 20 hüllő, 45 hal, 390 rovar és 25 alsóbbrendü állat; továbbá 1120 növényfaj, 515 ásvány, 79 kőzet és 32 kövület, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség ünnepnapokon és szünidők alatt az igazgatóság engedélyével megtekintheti.

Évi javadalmazása 600 korona. 1902. évi gyarapodása 20 állat, 82 növény és 25 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* dr. Budaházy Imre tanár.

*Zalka Zsigmond, a kassai m. k. gazdasági tanintézet könyvtárának jegyzéke. (Kassa, 1902.)*

## 588. A m. kir. jogakadémia könyvtára.

Legrégibb nyomaira 1778-ban találunk. Alapját a jezsuiták könytárának maradványai képezték. A győri kir. jogakadémia megszüntetése után az ottani jogakadémiai könyvtár egy része hozzácsatoltatott, a mi csak a másodpéldányok számát növelte. Adományokkal gyarapitották: Gotzig J. 1801-ben 156 kötettel, Vuchetich Mátyás és Pawlowszky J. 113 kötettel, Degen G. 376 kötettel és Turcsányi V. mintegy 400 kötettel stb. Pénzadományokat tettek: Molinde F. 1734-ben 1000 frtot, br. Andrássy József 1735 körül 10.000 frtot, Keller Jakab 600 frtot, Kossowich J. 1824-ben 900 frtot s Benyó M. 1827-ben 100 frtot.

Állománya 24 076 kötet, ezek között 130 régi hazai nyomtatvány, továbbá 40 kézirat, három teremben elhelyezve, melyek egyike olvasótermül is szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon és joghallgatókon kivül bárki más is használhatja, ki 16. életévét betöltötte és tisztességes külső megjelenése van; a szépirodalmi müveket azonban csak tanárok és joghallgatók használhatják. Az olvasóterem hétköznapokon d. u. 4 és 8 óra között használható.

Akadémiai hallgatók téritvény ellenében, idegenek pénzbiztositék lefizetése mellett kaphatnak kölcsön könyveket. 1902-ben

az olvasóteremben 4046 egyén 6851 kötetet használt, 300 téritvényen 385 kötet kölcsönöztetett ki.

Évi javadalmazása a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól 1200 kor., a könyvtári alapból 237 kor. és a joghallgatók befizetett illetményéből 348 kor.

Az 1902. évben 1734 kor. 52 fillér fordittatott javadalmazására, miből 246 kötet szereztetett. 1902. évi összes gyarapodás 465 kötet és 2 térkép.

*Könyvtárnok:* dr. Baintner Hugó ny. r. tanár; *könyvtártiszt:* Petervell József.

*Dr. Röszler István, Adalékok a kassai kir. jogakadémia könyvtárához. (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.) — A kassai kir. jog- és államtudományi kar évkönyve. (Kassa, 1893.) — Baintner Hugó, Közkönyvtárak. (A kassai egyetem. Emlékkönyv. Kassa, 1901.)*

## *589. A magyarországi könyvnyomdászok és betüöntők szakegylete kassai fiókjának könyvtára.*

1875-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1275 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem minden hétfőn és csütörtökön este 7-től 9 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából ugyancsak hétfőn és csütörtökön este 7-től 8 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul 4 fillér büntetéspénz fizetendő.

1902-ben az olvasóhelyiségben 472 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 1118 kötet.

*Könyvtárnok:* Bartók Károly.

*A kassai könyvnyomdászok egyesülete huszonötéves fennállásának története. 1874—1899. (Kassa, 1900.)*

## *590. Népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a kassai Kazinczy-kör. Adományokkal a m. k. földmivelésügyi minisztérium, a kassai nemzeti szövetség, dr. Bubics Zsigmond püspök, Nemlaha Gyuláné, Kresz János stb. gyarapitották. A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa 1903-ban 700 koronával járult gyarapitásához.

Állománya 525 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 6 óráig nyitva áll. Az 1903. év első felében mintegy 2000 kötetet használtak belőle.

1903-ban 900 kor. fordittatott gyarapitására márczius végéig.

*Könyvtárkezelő:* Kovács Zsigmond, a Kazinczy-kör titkára.

A helyi felügyeletet a Kazinczy-kör kebeléből megválasztott felügyelő-bizottság gyakorolja.

*A kassai népkönyvtár illetve közkönyvtár könyvjegyzéke. (Kassa, 1903.)*

## 591. *A polgári társaskör könyvtára.*

1867-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Grúsz Frigyes.

## 592. *A prémontrei kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A gimnáziumnak és a jogakadémiának 1852-ig közös könyvtára volt, a mennyiben a két intézet ugyanazon épületben volt elhelyezve, sőt a prémontreiek által vezetett bölcseleti tanfolyammal is kapcsolatban állott. 1852-ben a prémontreiek elhagyták Kassát és a könyvtár az akadémia birtokába jutott, 1861-ben visszatért a rend, s a gimnázium vezetését ujból átvette, könyvtára részére azonban csak a másodpéldányokat és a csonka műveket kapta vissza az akadémiától. A könyvtár szervezése és tervszerü gyarapitása tehát csak 1862-től számitandó.

Állománya 8762 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Csupán az intézet tanárai használják.

Évi javadalmazása 1200 kor. a jászóvári prémontrei rend pénztárából. 1902. évi gyarapodása 150 kötet.

*Könyvtárnok:* Szabó Adorján.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1861-ben keletkezett. Adományokkal Bubics Zsigmond püspök gyarapitotta.

Elhelyezése nagyon kedvezőtlen, mert az intézetből kiszorulván, a templon karzatán van összezsufolva, a mi miatt sem lajstromozni, sem kellőleg megőrizni nem lehet.

Évi javadalmazása 300 kor. a jászóvári prémontrei rend pénztárából.

*A gyűjtemény őre:* Répászky Barna.

*Dr. Farkas Róbert, A kassai kath. főgimnázium története. (Az 1894/95. és 1895/96. évi értesitőkben.)*

---

## 593. Püspöki könyvtár.

Szabó András († 1819.), Csech István († 1831.), Ócskay Antal († 1848.), Fábry Ignácz († 1867.) és Perger János († 1876.) kassai püspökök, továbbá Miller János volt kassai theologiai tanár könyvgyüjteményeiből keletkezett.

Állománya 19,200 kötet, köztük 36 ősnyomtatvány és 27 kézirat, a püspöki palota egy termében elhelyezve. A könyvtár unikuma: »Summaia azocnac az articulosoknak, kikreul vetekeodések támadtanak az Augustana confessioban való tanettok között.« (Német-Keresztur, 1598.)

Használata püspöki engedélylyel történik.

A könyvtárnoki teendőket a püspöki irodában alkalmazott papok egyike látja el.

*Récsei Viktor. A kassai püspökségi könyvtár codexeinek és incunabulumainak jegyzéke. (Budapest, 1891.)*

---

## 594. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

A XIX. század elején keletkezett. A könyvtár magvát a kassai jezsuiták és ferenczrendiek könyvtárának egy kis töredéke képezte, melyhez az egyházmegye egyes elhunyt papjainak kézi könyvtárai kerültek időközönként.

Állománya 5600 kötet, egy teremben elhelyezve. Főleg a XVII. és XVIII. század theologiai bölcseleti és történeti műveiben gazdag, mely kornak legjelesebb munkái képviselve vannak benne.

Czédula-katalogusa van.

A papnevelő-intézet elöljárói, a liczeum tanárai és növendékei használják.

A könyvtárnoki tisztet az intézet tanulmányi felügyelője látja el.

### 595. *A róm. kath. tanitónőképző gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1886-ban keletkezett és legnagyobbrészt ajándékozás utján gyarapodott.

Állománya 400 kötet, egyik tanterem szekrényében elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

Évi javadalmazása 180 korona az intézet fentartójától.

*Könyvtárnok:* Gondák Michaela tanitónő.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1860-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett, midőn az a helytartótanács engedélye alapján felállittatott. Nagyobb adománynyal Winkler Benő járult fejlesztéséhez, ki 1887-beu rendezett ásványgyüjteményét az intézetnek adományozta.

Állománya 31 állat, 24 tábla növény, 137 ásvány, 19 kőzet és 28 kövület, a tantermekben három szekrényben elhelyezve.

*A gyüjtemény őre:* Oppitz Sándor tanár.

### 596. *A társalgási egylet könyvtára.*

1835-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3060 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasó-helyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Használat és kikölcsönzés czéljából mindennap állandóan nyitva áll. 1902-ben 840 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 99 korona fordittatott gyarapitására.

## KEBELE. (Zala vármegye.)

### 597. *A D. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a dunántuli közmüvelődési egyesület.

Állománya 184 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 6 nap. 1902-ben 500 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Paczner Károly tanitó.

# KECSKEMÉT. (Pest vármegye.)

## 598. *Az ágasegyháza-pusztai népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1895-ben alapitotta Kecskemét városa.
Állománya 91 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Vég Endre tanitó.

## 599. *Az államilag segélyzett ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Tanári kézikönyvtár.

1875-ben keletkezett, midőn a jogakadémia könyvtára is különvált a főiskola könyvtárától. Nagyobb adományokkal Fördős Lajos lelkész örökösei, Hollósy Zs., Csabai Imre és Jancsó Á. nyug. tanárok, a m. t. akadémia és egyes könyvkiadók járultak gyarapitásához.

Állománya 1701 kötet, a tanári tanácsteremben elhelyezve. a mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják, és pedig ismert egyének egyszerü téritvény, ismeretlenek a könyv értékének letevése mellett.

Évi javadalmazása 794 korona, mely összegen az 1902. évben 53 kötet és 493 füzet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Katona Mihály igazgató; *segédkönyvtárnok:* Kiss Béla, főgimn. tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az 1830—40. évek közti időszakban keletkezett. A gyüjtemény alapját Madarassy László, volt kecskeméti kir. ügyésztől vásárolt 1150 db régi pénz és érem képezte. Nagyobb adományokkal Milhoffer Antal és Horváth János orvosok gyarapitották.

Állománya 2 néprajzi, 1 kegyeleti tárgy és 3990 érem, a főiskolai könyvtár helyiségében két szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Katona Mihály főgimn. igazg.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1859 után keletkezett. Nagyobb adományokkal Ihász Dániel, Jermy J., Handtel K., Biró L. és dr. Balázs István gyarapitották.

Állománya 1606 állat, 1184 növény és 1865 ásvány, egy teremben elhelyezve.

A gyüjtemény rendezés alatt áll, s csak az állattani gyüjteménynek van eddig szaklajstroma.

Évi javadalmazása 200 kor.

*A gyüjtemény őre:* Szakács Ödön főgimn. tanár.

*A kecskeméti ev. ref. főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1901/2. évi értesitőben.) — Balázs István, a kecskeméti ev. ref. főgimnázium állattani és földrajzi gyüjteményeinek katalogusa. (Kecskemét, 1902.)*

## 600. *Az alsó-szentkirály-pusztai népiskola ifjusági és népkönytára.*

1898-ban alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 81 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés céljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Zsigmond Sándor tanitó.

## 601. *A ballószög-pusztai népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1891-ben alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 77 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés céljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Virág László tanitó.

## 602. *A borbás-pusztai népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1893-ban alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 77 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Kárpáti Ferencz tanitó.

---

## *603. Az ev. ref. főiskola és jogakadémia könyvtára.*

*a)* Főiskolai könyvtár.

1830-ban, illetőleg 1836-ban keletkezett, midőn az 1599-től fennálló felső iskola, illetőleg gimnázium, bölcsészeti, jogi és theologiai tanfolyamokkal kiegészitve, kerületi főiskolává fejlesztetett. Alapját azon több ezerre menő könyvtár képezte, mely Matolcsi László kecskeméti ev. ref. és Hajnal János kecskeméti ág. ev. lelkészektől vásároltatott. Az 1857. évi leltár szerint a könyvtár 9460 kötetből állott. Jelentékenyebb adományokkal Sárközy László, Szilády K., Horváth D., Horváth I., Handtel K., özv. Belák Józsefné, Papp M., Szappanos S. kecskeméti lakosok, a m. tud. akadémia, az országgyülési iroda és egyes könyvkiadók járultak fejlesztéséhez, annyira, hogy 1875-ben már 12,000 kötetre szaporodott. 1875-ben vált ki belőle a jogakadémia könyvtára.

Állománya 20,007 kötet, ezek között hetvénnégy magyar nyelvü és harminczhat idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá a Jerney János-féle okiratgyüjtemény 25 folio kötetben, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használhatják a jogakadémia és főgimnázium tanárai s növendékei, sőt az intézeten kivülieknek is rendelkezésükre áll. Kutatók használatára hetenként háromszor van nyitva. Kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

Külön évi javadalmazása nincs. Gyarapitása ugy történik, hogy a főgimnázium tanári könyvtára számára vásárolt, továbbá az akadémia, a könyvkiadók vagy egyesek által ajándékozott könyvek közül azok, melyek a főgimnáziumi tanárok mindennapi használatára nem szükségesek, e könyvtárba helyeztetnek el.

*Főkönyvtárnok:* Katona Mihály főgimn. igazgató; *segédkönyvtárnok:* Kiss Béla főgimn. tanár.

*b)* Jogakadémiai könyvtár.

1875-ben keletkezett, midőn a jogi tanintézet, mely addig a gimnáziummal szerves kapcsolatban állott, a kecskeméti ref. egyház, a dunamelléki ref. egyházkerület és Kecskemét th.

város között kötött szerződés értelmében, önállóan szerveztetett, s midőn a főiskolai könyvtárból a jog- és államtudományi művek, törvények és törvényhozási irományok különválasztattak és a főkönyvtárhoz tartozás elvének fentartása mellett mint jogakadémiai szakkönyvtár külön könyvtárrá szerveztettek. Nagyobb adománynyal az ev. ref. egyháztanács gyarapitotta, midőn a megvásárolt Dékány-könyvtár jogi részét átengedte számára.

Állománya 8329 darab, ezek között egy magyar nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá 38 kézirat, egy szobában elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van; szaklajstroma most készül.

A tanárokon kivül a joghallgatók is kaphatnak belőle leczkekönyvük letevése mellett használatra könyveket.

Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer nyitva áll.

Évi javadalmazása a joghallgatók által fizetett könyvtári dijak szerint változó. Az 1901/2. tanévben könyvbeszerzésre 808 korona 17 fillér fordittatott.

*Könyvtárnok :* dr. Móricz Károly, jogakadémiai tanár.

*A kecskeméti ev. ref. főiskola 1881/82. és 1882/83. évi értesitői. — A kecskeméti ev. ref. jogakadémiai könyvtár és annak gyarapodása. (Az akadémia 1901/2. évkönyvében.)*

## *604. A felső-alpár-pusztai népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1887-ben alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 82 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok :* Finaiczky József tanitó.

## *605. A felső-csődör-pusztai népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1887-ben alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 78 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok :* Főző Jenő tanitó.

### 606. *A felső-pusztaszer-pusztai népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1887-ben alapitotta Kecskemét városa.
Állománya 82 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Fájcsik Ferencz tanitó.

---

### 607. *A gátér-pusztai népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1900-ban alapitotta Kecskemét városa.
Állománya 74 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Faragó Károly tanitó.

### 608. *A gazdasági egyesület könyvtára.*

1890-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Adományokkal a m. kir. földmivelésügyi minisztérium gyarapitotta.
Állománya 496 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 98 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 52 korona forditattott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Csereklyei Károly egyesületi titkár.

---

### 609. *A halesz-pusztai népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1889-ben alapitotta Kecskemét városa.
Állománya 76 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Fekete Sándor tanitó.

## 610. A helvetia-telepi népiskola ifjusági és népkönyvtára.

1894-ben alapitotta Kecskemét városa.
Állománya 77 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Jámbor János tanitó.

## 611. Az iparegyesület könyvtára.

1861-ben, az egyesülettel egyidejülgg keletkezett.
Állománya 1400 kötet, egy teremben elhelyezve.
Használók számára kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 12-ig és csütörtökön d. u. 6-tól 7-ig nyitva áll.
Évi javadalmazása 60 korona.

*Könyvtárnok:* Magó Mihály.

*A kecskeméti iparegyesület könyvtárának katalogusa. (Kecskemét, 1895.)*

## 612. A kaszinó-egyesület könyvtára.

Keletkezési éve ismeretlen. Adományokkal Horváth Döme kir. táblai tanácselnök gyarapitotta.
Állománya 2153 mű 3600 kötetben, hét szekrényben elhelyezve.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 2165 mű kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 500 kor. fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségelőirányzata 600 korona.

*Könyvtárnokok:* Deák Gyula városi főpénztárnok és Kiss Béla főgimnáziumi tanár.

*A kecskeméti kaszinó könyveinek betüsoros jegyzéke (Kecskemét, 1866., 1878. és 1893.)*

### *613. A Katona József-kör könyvtára.*

1891-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Horváth Döme nyug. táblai tanácselnök és Dékány István jogtanár gyarapitották.

Állománya 786 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Ifj. Tóth István.

*A kecskeméti Katona József-kör évkönyve. (Kecskemét, 1893.)*

---

### *614. A katona-telep-pusztai népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 82 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Zsigmond Ferencz tanitó.

---

### *615. A kegyesrendi kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár:

1860-ban keletkezett. Adományokkal Horváth Döme gyarapitotta. Az első beszerzésekre az abszolut kormány 600 forintot adott.

Állománya 2456 mű 5936 kötetben és füzetben, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, czédula-katalogusa és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 400 kor. a róm. kath. egyházközségtől. 1902. évi gyarapodása 175 kötet.

*Könyvtárnok:* Molnár Kálmán tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az 1863/64-ik évben keletkezett. Adományokkal Horváth Döme és Erdélyi Ferencz gyarapitották.

Állománya 774 érem és 42 db bankjegy, egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Állománya 1183 állat, és pedig 17 emlős, 97 madár, 18 hüllő, 15 hal, 970 rovar és 66 egyéb állat; továbbá növény- és ásványgyüjtemény, szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az 1902. évben 200 kor fordittatott gyarapitására, miből 10 db állat és 24 ásvány szereztetett be.

*A b) és c) alatti gyüjtemények őre:* Hannig István tanár.

*Junker László, A kegyes-tanitórend kecskeméti főgimnáziumának története. (Az 1895/96. évi értesitőben.) — Horváth György, A kecskeméti r. kath. főgimnázium tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Kecskemét, 1900.)*

## *616. A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

1714 körül keletkezett.

Állománya 7935 kötet, ezek között két ősnyomtatvány és hat régi magyar nyomtatvány; továbbá 70 kézirat, 50 régi térkép, 5 festmény és 6 db metszet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van; czédula-katalogusa most készül.

A rendház tagjai használják. 1902-ben 70 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

1902. évi gyarapodása 51 kötet.

*Könyvtárnok:* Vékony József.

## *617. A kereskedő ifjak egyesületének könyvtára.*

1882-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1000 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll.

1902-ben 100 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Schönberger Adolf.

## *618. A kereskedő-kaszinó könyvtára.*

1883-ban, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Állománya 2750 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 3-tól 4-ig nyitva áll.

Az 1902. évben 250 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Fleischer Ignácz.

*Fleischer Ignácz, A kecskeméti kereskedő-kaszinó könyvtárjegyzéke. (Kecskemét, 1891.) — A kecskeméti kereskedő-kaszinó alapszabályai. (Kecskemét. 1995.)*

---

## 619. *A kisfái-pusztai népiskola ifjusági- és népkönyvtára.*

1891-ben alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 100 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Szinnyay Mihály tanitó.

---

## 620. *A lakitelek-pusztai népiskola ifjusági- és népkönyvtára.*

1893-ban alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 82 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Tóth Lajos tanitó.

---

## 621. *A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 8038 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják tanári jótállás mellett.

Évi javadalmazása 600 korona. 1902. évi gyarapodása 137 kötet.

*Könyvtárnok:* Szántó Kálmán tanár.

*b)* Régiséggyüjtemény.

1883-ban keletkezett. Adománynyal dr. Dékány Ráfael igazgató gyarapitotta.

Állománya 1590 db, köztük 142 kegyeleti tárgy és 1448 db érem, egy szekrényben elhelyezve. Főleg római érmekben gazdag.

Leltára van.

Az érdeklődők az igazgató vezetésével megtekinthetik.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 15 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Hanusz István igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett. Állománya 2293 állat, és pedig 171 emlős, 462 madár, 79 hüllő, 168 hal, 876 rovar és 537 egyéb állat; továbbá 2546 növény, 790 ásvány, 347 kőzet és 150 kövület, szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az érdeklődők a szertárőr engedélyével megtekinthetik.

1902-ben 40 korona fordittatott gyarapitására, miből 3 állat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Paál Géza tanár.

*Hanusz István, Az első huszonöt év a kecskeméti m. k. állami főreáliskola életéből. (Kecskemét, 1895.)*

---

## *622. A monostor-pusztai népiskola ifjusági- és népkönyvtára.*

1887-ben alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 80 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Mendel Gáspár tanitó.

### *623. A szarkás-pusztai népiskola ifjusági- és népkönyvtára.*

1891-ben alapitotta Kecskemét városa.
Állománya 80 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Kiss József tanitó.

### *624. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1658 körül keletkezett.
Állománya körülbelől 3000 kötet, köztük egy ősnyomtatvány és 8 db kézirat, egy teremben elhelyezve.
Katalogusa van.
A kolostor tagjai használják.
1902. évi gyarapodása 25 kötet.

*Könyvtárnok:* Sipos Benedek.

### *625. A talfája-pusztai népiskola ifjusági- és népkönyvtára.*

1889-ben alapitotta Kecskemét városa.
Állománya 75 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Kéler Gyula tanitó.

### *626. Az urrét-pusztai népiskola ifjusági- és népkönyvtára.*

1892-ben alapitotta Kecskemét városa.
Állománya 76 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon használható. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Kovács József tanitó.

## 627. A városföld-pusztai népiskola ifjusági- és népkönyvtára.

1898-ban alapitotta Kecskemét városa.

Állománya 82 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden tanitási napon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Gömöry Mihály tanitó.

---

## 628. Városi könyvtár és múzeum.

A város törvényhatósága 1897-ben határozta el nyilvános könyvtár, 1898-ban városi múzeum létesitését. Alapját a városi levéltárban elhelyezett s a város tulajdonát képező könyvek és régiségek tették. A törvényhatóság 1898 november 10-ikén a gyüjtemények kiegészitésére 16,000 koronát, a fentartásra 1000 kor. évi javadalmat szavazott meg s egyuttal kimondta a múzeumnak és könyvtárnak állami felügyelet alá helyezését. A gyüjtemények e határozat alapján a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

*a)* Könyvtár.

1899-ben, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének közvetitésével megvette a Pesty Frigyes több ezer kötetből álló könyvtárát 6000 koronán. Az állam 1899 óta évenként 600 korona segélylyel járult gyarapitásához.

Állománya 7100 kötet, a városházán egy nagy teremben s egy kisebb szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van; szaklajstroma most készül.

Közhasználatra még nincs megnyitva.

1902. évi kiadásai pedig 1535 korona 21 fillért tettek ki. 1903-ban a város az államsegélyen kivül 473 koronát forditott gyarapitására.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Alapját, a város multjára vonatkozó emlékek és egy pénzgyüjteményen kivül, azon leletek képezték, melyeket Kada Elek polgármesternek a város határában meginditott ásatásai hoztak napfényre. A neolithkori kőeszközökön, a bronzkori, római és népvándorláskori avar és jazyg tárgyakon kivül ez ásatások legnevezetesebb eredményei honfoglaláskori lovas-sirok és az Árpád-házi királyok idejéből származó sirleletek. Az államtól

1900-ban 400, 1901-ben 500 kor. segélyben részesült s vételekre és ásatásokra 1533 kor. 33 fillért forditott. 1903-ban 400 kor. államsegélyt kapott s a város 689 koronát forditott ásatásokra. A múzeum bebutorozására a város 1200 koronát áldozott.

Állománya a városháza földszinti nagy termében van elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma most készül.

*Könyvtárnok és a régiség-gyüjtemény őre:* dr. Szilády Károly tb. főlevéltárnok.

*c)* Néprajzi gyüjtemény.

Most van keletkezőben. Az állam a gyüjtemény létesitésére 1901-ben 600 kor. segély engedélyezett.

## KÉK. (Szabolcs vármegye.)

### *629. Községi népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 184 kötet, az ev. ref. lelkészi lakban egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden délelőtt 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 306 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Nagyváthy Ferencz ev. ref. lelkész.

## KEMECSE. (Szabolcs vármegye.)

### *630. A kath. olvasókör könyvtára.*

1895-ben alapitotta Király Antal plébános.

Állománya 22 kötet és 77 füzet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap.

Az 1902. évben 12 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Puskás Antal kántortanitó.

## KENDILÓNA. (Szolnok-Doboka vármegye.)

### 631. *Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek folytán a tanács felügyelete alatt áll. Adománynyal a m. k. földmivelésügyi minisztérium gyarapitotta.

Állománya a tanitó lakásán van elhelyezve.

---

## KERESZTÉNYSZIGET. (Szeben vármegye.)

### 632. *Népkönyvtár.*

1870-től 1901-ig gyüjtötték.

Állománya egy szekrényben van elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 12 óráig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Krausz Márton.

---

## KÉSMÁRK. (Szepes vármegye.)

### 633. *Az ág. h. ev. kerületi liczeum gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1722-ben keletkezett, midőn Bohuss György, a ki 1711-től 1722-ig volt az intézet igazgatója, könyvtárát a liczeumnak ajándékozta. Példáját sokan, különösen tanárok és a szepességi értelmiség többi tagjai követték. (Ezek részletes felsorolását lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Külön emlitendő az intézet legnagyobb jótevője, Jóny Tivadar, ki nemcsak egész vagyonát, hanem 15,300 műből álló könyvtárát is az intézetnek hagyományozta, mely 1888-ban lépett annak birtokába. Pénzalapitványt könyvek beszerzésére és bekötésére is többen tettek, mely alapitványok összege ma 2400 korona.

Állománya közel 40,000 kötet, ezek között 21 ősnyomtatvány, 54 magyar nyelvü és 82 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá sok térkép, metszet stb. és számos kézirat, három teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára a könyvtár mindig nyitva áll, s ismert egyéneknek és tanintézeteknek téritvény mellett kölcsön is adnak könyveket.

Évi javadalmazása 600 kor. az alapitványok kamataiból, a tanulók járulékaiból és a felszerelési alapból. Ez összegen az 1902. évben 80 kötet szereztetett be. Ajándékozás utján 300 kötettel szaporodott.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Nagyobb adománynyal Füredi Róbert járult fejlesztéséhez 1898-ban.

Állománya 1007 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma most készül.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*Az a) és b) alatti gyüjtemények őre:* Bruckner Károly igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 2524 állat, 4966 növény, 2562 ásvány, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a múzeumi őr kalauzolása mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása a múzeumi és felszerelési alapból 200 kor., mely összegen az 1902. évben 225 állat, 5 növény és 12 ásvány szereztetett be. Ajándék utján az 1902. évben 6 állat, 4 növény és 12 ásványnyal gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* dr. Szelényi Károly tanár.

*Ballagi Aladár, Felvidéki könyvtárbuvárlatok. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.) — Kudora Károly, A késmárki ág. h. ev. lyceum könyvtára. (Késmárk, 1884.) — Palcsó István, A késmárki ág. h. ev. kerületi lyceum története. (Késmárk, 1895.)*

---

## *634. A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1887-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. 1896-ban a kassai kereskedelmi- és ipar-kamarától 75 becses művet kapott.

Állománya 1308 kötet, egy teremben elhelyezve, a mely olvasótermül is szolgál.

Szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 500 kor. a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 297 (206 mű) kötet.

*Könyvtárnok:* Haug Gyula tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1887-ben keletkezett.
Állománya 236 állat, 33 növény és 302 ásvány. egy nagy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.
A közönség az iskola igazgatójának engedélyével megtekintheti.
Évi javadalmazása 100 kor. az iskola rendes bevételeiből.
Az 1902. évi szaporodás 4 állat és 3 kövület.

*A gyüjtemény őre:* Bruckner Ottó tanár.

---

### *635. Népkönyvtár.*

1899-ben közadakozásból keletkezett.
Állománya 280 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 11 óráig s este 7-től 8-ig nyitva áll. 1902-ben mintegy 1000 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnok:* Kolumbán Lajos tanár.

---

## KESZTHELY. (Zala vármegye.)

### *636. Balatoni múzeum.*

Az 1898 január 8-ikán megalakult balatoni múzeumegyesület létesitette a Balaton vidéke régiségeinek, természetrajzi és tájrajzi tárgyainak összegyüjtésére. A múzeumi tárgyak egyelőre a magy. kir. gazdasági tanintézet ugynevezett régi s a város tulajdonát képező épületében két tágas teremben vannak elhelyezve. Végleges elhelyezésükre megfelelő épület emelése van tervben, melynek költségeire az állam az 1902. évtől évi 6000 koronás részletekben esedékes 24.000 kor. segélyt

engedélyezett. Az összes gyüjtemények 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesületnek 465 rendes és 78 alapitó tagja van.

Évi javadalmazása 1501 koronát tesz ki.

*Elnök:* dr. Lovassy Sándor; *alelnök:* dr. Illés Ignácz; *titkár:* Csák Árpád.

*a)* Könyvtár.

Czélja mindazon irodalmi és művészeti termékek összegyüjtése, melyek a Balatonra és vidékére vonatkoznak. Huszár Károly volt keszthelyi gyógyszerész 209 kötettel gyarapitotta.

Állománya 547 kötet, 6 térkép, 18 kézirat és 3 oklevél, három szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Jelenleg az egyesületi tisztviselők használják.

Ez ideig csak egyesek ajándékaiból gyarapodott. 1902. évi gyarapodása 56 kötet és 2 térkép.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Csák Árpád keszthelyi szolgabiró öt szekrényből álló kő-. bronz- és vaskori tárgyait adta a múzeumnak. Keszthely község 1000 koronával, Huszár K. 1000 koronával. a keszthelyi takarékpénztár 200 koronával s 85 alapitó tag 40—100 koronáig terjedő különböző összeggel járultak fejlesztéséhez. A mogentianiai római erőditmény rendszeres felkutatását 1898-ban inditotta meg az egyesület. E vállalatát az állam 1899-ben és 1900-ban 400—400, 1901-ben és 1902-ben 600—600 koronával segélyezte.

Állománya 615 őskori s 872 antik és középkori tárgy, 5 fegyver, 46 ipari emlék és 1107 érem, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma most készül.

A közönség számára vasár- és ünnepnapokon d. e. 9-től 12 óráig nyitva áll s mindenki szabadon megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 278 régiség és 307 érem.

*Az a) és b) alatti gyüjtemények őre:* Csák Arpád titkár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1898-ban a balatonvidéki fauna gyüjtésére, illetőleg a preparatori munkálatok költségeinek fedezésére 200 korona. 1901-től kezdve évenként 500 kor. államsegélyben részesült.

Állománya 20 emlős, 165 madár, 4 hüllő, 60 ásvány és 70 kövület, üveges szekrényekben elhelyezve.

Szaklajstroma most készül.

A közönség a régiséggyüjteménynyel egyidőben megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 49 állat és 15 kövület.

*A gyüjtemény őre:* Barna György erdőmester.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

1902-ben keletkezett, a mikor az egyesület néprajzi gyüjtés czéljaira 300 koronát kapott az államtól. E gyüjtési segély a következő évben már 400 koronára emelkedett.

Állománya az első gyüjtés eredményéből 291 db. balatoni halászati s egyéb néprajzi tárgy.

Az 1903-iki államsegély ez év folyamán felhasználatlan maradt.

*A gyüjtemény őre:* Sági János.

*Dr. Lovassy Sándor, A balatoni múzeum-egyesület első évkönyve az egyesület első három évéről (1898/99—1900/901). (Keszthely, 1903.)*

---

## 637. *A gróf Festetich család hitbizományi könyvtára.*

1763-ban Festetich Kristóf alapitotta. Külön e czélra berendezett diszes termét a »nagy« Festetich György készittette 1810/12-ben.

Állománya 33,838 kötet, köztük 30 ősnyomtatvány s 29 régi magyar nyomtatvány; továbbá 500 kézirat, ezek között 10 db középkori, 609 térkép és 1300 metszet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tulajdonos gróf előzetesen nyert engedélyével mindenki használhatja, sőt kölcsön is adnak belőle könyveket. 1902-ben a könyvtárban 37 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 31 kötet.

Az 1902. évben 800 korona fordittatott gyarapitására. 1902. évi gyarapodása 1499 kötet és 112 térkép.

*Könyvtárnok:* Párkányi József.

### *638. A m. kir. gazdasági tanintézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az 1864/65. tanévben, a gazdasági tanintézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 9626 kötet és 1597 füzet, egy teremben elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Leltára, szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az intézet tanárain kivül a tanulók és más ismerős egyének is használhatják. 1902-ben mintegy 1000 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 1200 korona. 1902. évi gyarapodása 192 kötet.

*Könyvtárnok:* Sparszam Pál tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1890-ben keletkezett.

Állománya 7065 állat, ebből 87 emlős, 337 madár, 95 hüllő, 8 hal, 5348 rovar és 1190 alsóbbrendü állat; továbbá növény és ásványgyüjtemény, három teremben elhelyezve.

Szakleltára van.

Jelentkezők kivánatra megtekinthetik.

Az 1902. évben 327 kor. 72 fillér fordittatott gyarapitására, ebből 228 állat, 30 növény és 138 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 500 korona.

*A gyüjtemény őre:* dr. Lovassy Sándor tanár.

*Sparszam Pál, A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet könytvárának czimjegyzéke 1888 végéig. (Keszthely, 1889.) — Dr. Lovassy Sándor, A tanintézet rovargyüjteménye. I. rész. (A keszthelyi m. k. gazdasági tanintézet 1890-iki évkönyvében. Keszthely, 1891.) — U. annak II. része. (U. annak 1891-iki évkönyvében. Nagy-Kanizsa, 1891.)*

---

### *639. A prémontrei kanonok-rend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1808-ban keletkezett, midőn a prémontrei kanonokrend a gimnáziumot átvette.

Állománya 6907 kötet, 3190 füzet, 5823 középiskolai értesitő és 67 térkép, a rend társházában négy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van; czédula-katalogusa most készül.

A tanárokon kivül más megbizható egyének is használhatják.

Az 1902. évben 535 kor. 68 fillér fordittatott gyarapitására a prémontrei rend pénztárából, miből 69 kötet, 69 füzet és 2 térkép szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 500 kor. beszerzésekre és 200 kor. személyi illetékre.

*Könyvtárnok:* Pákor Adorján tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1865-ben keletkezett.

Állománya 2359 állat, ezek között 35 emlős, 185 madár, 50 hüllő, 26 hal, 1392 rovar és 2 alsóbbrendü állat; továbbá 4831 növény, 849 ásvány, 149 kőzet és 311 kövület, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az érdeklődők vasárnap és ünnepnapokon szabadon látogathatják.

Az 1902. évben 217 kor. fordittatott gyarapitására, miből 23 állat és 12 növény szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Vutskits György tanár.

*Győrffi Endre, A keszthelyi kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

## KEVERMES. (Csanád vármegye.)

### *540. Az állami el. iskola ifjusági könyvtára.*

1902. szeptember 1-én alapitotta Moncsek István ig. tanitó s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 10-ig és d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap, azontul heti 6 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 6000 egyén használta a könyvtárt.

Az 1902. évben 400 korona fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségelőirányzata 280 korona.

*Könyvtárnok:* Moncsek István ig. tanitó.

# KÉZDIVÁSÁRHELY. (Háromszék vármegye.)

## *641. A kaszinó könyvtára.*

1842-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2521 kötet, hét szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. e. 11-től 1 óráig nyitva áll.

Az 1902. évben 100 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 300 kor. könyvekre, 600 kor. folyóiratokra stb.

*Könyvtárnokok:* Vajna Károly tanitó, lapszerkesztő és Rada Elek minorita áldozópap.

*A kézdivásárhelyi kaszinó könyvtárában levő könyveknek jegyzéke. (Kézdivásárhely, 1899.)*

## *642. A kereskedő ifjak társulatának könyvtára.*

1887-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Nagy József.

## *643. A minorita-rend r. kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1866-ban keletkezett, midőn az intézet 18 évi szünet után ujból megnyilt s a kantai minorita-rendház vezetésére bizatott.

Állománya 4972 kötet, egy nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 400 kor. a felszerelési átalányból.

*Könyvtárnok:* Mártonyi Lukács tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1866-ban keletkezett.

Állománya 416 régiség és 10 érem, a fizikai szertárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Révész Cyrill tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1866-ban keletkezett.

Állománya 347 állat, 396 növény, 320 ásvány. 111 kőzet és 6 kövület, egy teremben szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Hermann Irén tanár.

*Hassák Vidor, A kézdivásárhely-kantai r. kath. gimnáziumnak 200 éves és a magyar haza ezeréves fennállása alkalmából kiadott értesitője. (Kézdivásárhely, 1896.)*

---

## KIBÉD. (Torda vármegye.)

### *644. Az E. M. K. E. ifjusági könyvtára.*

1896-ban alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 234 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton és vasárnap délelőtt nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 257 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Török Mihály.

## KIDE. (Kolozs vármegye.)

### *645. Ifjusági és népkönyvtár.*

1902-ben keletkezett, miután a régit a tüz elhamvasztotta.

Állománya 28 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Használati dij évi 1 korona. 1902-ben 21 egyén használta a könyvtárt.

Az 1902. évben 40 korona fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségelőirányzata 17 korona.

*Könyvtárnok:* Érsek Sámuel.

## KISDISZNÓD. (Szeben vármegye.)

### 646. *Tanitói könyvtár.*

1899-ben keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 166 kötet, az ág. ev. iskolában elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij 1 fillér naponként. 1902-ben 96 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 10 kor. fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségelőirányzata 8 kor. 50 fillér.

*Könyvtárnok:* Deutschländer János.

---

## KISGARAM. (Zólyom vármegye.)

### 647. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll. Adománynyal a m. k. földmivelésügyi minisztérium is gyarapitotta.

Állománya 385 kötet, a kisgarami kaszinó helyiségében elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer nyitva áll. 1903-ban 296 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Matyasovics János olvasóköri elnök.

---

## KISJÉCIA. (Torontál vármegye.)

### 648. *Iskolai népkönyvtár.*

1882-ben keletkezett.

Állománya 490 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 420 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 50 korona.

*Könyvtárnok:* Schipper Jakab.

## KISJENŐ. (Arad vármegye.)

### *649. A kisjenő-erdőhegyi kaszinó könyvtára.*

1868-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Ormos Péter nyug. alispán gyarapitotta.

Állománya 1158 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

Használat és kikölcsönzés czéljából állandóan nyitva áll. 1902-ben 1042 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 300 kor.

*Könyvtárnok:* Sisák Gyula.

## KISKÉR. (Bács-Bodrog vármegye.)

### *650. Népkönyvtár.*

1880-ban alapitotta Koch József ev. lelkész.

Állománya 210 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 104 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Zimmermann Mihály tanitó.

## KISKÖRE. (Heves vármegye.)

### *651. Népiskolai könyvtár.*

1890-ben keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 128 kötet, egy teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 173 egyén használta a könyvtárt.

Évi javadalmazása 30 korona.

*Könyvtárnok:* Szabó István tanitó.

## KISKŐRÖS. (Pest vármegye.)

### *652. Az olvasó-egylet könyvtára.*

1848-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Safáry József gyarapitotta.

Állománya 718 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 475 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 40 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Havas Henrik.

## KISKŐSZEG. (Baranya vármegye.)

### *653. A D. K. E. népkönyvtára.*

1902 junius 22-én alapitotta a dunántuli közmüvelődési egyesület.

Állománya 176 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából a hivatalos órák alatt mindennap nyitva áll. 1902-ben 148 egyén 225 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Huber Lajos községi jegyző.

## KISKOSZMÁLY. (Bars vármegye.)

### *654. A F. M. K. E. népkönytára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, a római katholikus iskolában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Orovniczky József iskolaszéki elnök.

## KISKUNDOROZSMA. (Csongrád vármegye.)

### *655. Tanitói-, nép- és ifjusági könyvtár.*

1890-ben keletkezett.

Állománya 750 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 350 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnokok:* Pákh Sándor és Weisz József.

---

# KISKUNFÉLEGYHÁZA. (Pest vármegye.)

## *656. A kaszinó könyvtára.*

1838-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2240 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. Használati dij minden napra 1 fillér. 1902-ben 1000 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 70 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 380 korona vásárlásra és kötésre.

*Könyvtárnok:* Sille István főgimn. hittanár.

*A kis-kún-félegyházai kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Kun-Félegyháza, 1900.)*

---

## *657. A m. kir. állami tanitóképző gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1871-ben keletkezett, midőn az intézet Csongrádon megalapittatott.
Állománya 1837 kötet, 41 térkép, a tanári szobában levő három szekrényben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és katalogusa van.
A tanárokon kivül kivételes esetekben, a szaktanárok felelősségére, a növendékek is használhatják.
Évi javadalmazása 243 korona a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól. 1900—1902. évi gyarapodása 394 kötet és 24 térkép.

*Könyvtárnokok:* (szakok szerint): Gaál Imre, Sztodolnik János, Kovács Sándor és Kárpáti Károly.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya 228 db régi érczpénz, 15 db érem, 27 db különféle bankegy és 1 db III. Ferdinánd korabeli nemesi oklevél.

*A gyüjtemény őre:* Kovács Sándor.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett.
Állománya 182 állat, 104 növény és 160 ásvány, szekrényekben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és katalogusa van.
Évi javadalmazását azon 140 koronából nyeri, melyet a vallás- és közokt. m. k. minisztérium a természettudományok, földrajz és mennyiségtan czéljaira együttesen engedélyezett.

*A gyüjtemény őre:* Sztodolnik János.

*A kunfélegyházi m. kir. áll. tanitóképző-intézet könyvtárának jegyzéke. (Kis-Kun-Félegyháza, 1895.)*

---

## 658. *A városi r. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1875-ben keletkezett. Adományokkal K.-K.-Félegyháza közönsége és a m. k. vallás- és közokt. minisztérium gyarapitották.
Állománya 1671 kötet, köztük egy régi magyar nyomtatvány, 82 térkép, 1 kézirat, 1 oklevél és 1 levél, két teremben elhelyezve, melyek egyike olvasóhelyiségül is szolgál.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 311 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1902-ben 642 korona fordittatott gyarapitására, miből 57 kötet szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 92 kötet, 2 térkép, 1 kézirat és 1 oklevél. 1903. évi költségelőirányzata 500 korona.

*Könyvtárnok:* Baksay József.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1875-ben keletkezett.
Állománya 221 régiség, és pedig 1 őskori, 122 antik tárgy, 1 fegyver, 62 középkori emlék, 11 néprajzi, 2 kegyeleti tárgy, 25 gipszmásolat, továbbá 65 érem és 1138 db régi pénz, a

földrajzi és történelmi múzeum helyiségében elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy honfoglalás-korabeli nyilhegy Alpárról, egy szép kőbalta Félegyházáról s több őskori kő- és bronzlelet, edények, gyöngyök a Félegyháza határában levő Szent-Kút telepről, egy arany ékszer és egy zománczos fibula.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az érdeklődők a múzeumi őr jelenlétében megtekinthetik. A gyüjteményt 1902-ben 22 látogató tekintette meg.

Az 1901/2. évben 60 kor. fordittatott gyarapitására, miből egy arany ékszer és 2 db aranypénz szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 43 db régiség és 13 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Szalay Gyula.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1875-ben keletkezett.

Állománya 650 állat, ezek között 22 emlős, 95 madár, 24 hüllő, 5 hal 358 rovar és 146 egyéb állat; továbbá 276 növény, 170 ásvány és 84 kőzet, egy szobában hét üvegszekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az érdeklődők a múzeumi őr jelenlétében megtekinthetik.

Az 1902. évben 225 kor. 70 fillér fordittatott gyarapitására, miből 1 emlős és 14 madár szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 314 korona.

*A gyüjtemény őre:* Forgó György.

*Holló László, A félegyházi vár. kath. algimnázium története. (Az 1884/85. évi értesitőben.) — Holló László, A félegyházi vár. kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.) — A kiskunfélegyházi főgimnáziumi tanári és ifjusági könyvtár. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

---

# KISKUNHALAS. (Pest vármegye.)

## *659. Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1760-ban keletkezett. Kovács J. 50 kötet, Kármán Pál özvegye 56 kötet, Szüry István 182 kötet, Szilády B. 69 kötet, Szekér P. és Csiszár S. 53 kötet, Péter Zs. 150 kötet, Gyenizse János 108 kötet könyvvel járultak fejlesztéséhez. 1899 óta az intézet többi gyüjteményeivel együtt a múzeumok és könyvtá-

rak orsz. főfelügyeléségének ellenőrzése alatt áll, s évenként 1000 kor. államsegélyben részesült. (Fejlődésének történetét bővebben lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 34.328 kötet, ezek között 11 ősnyomtatvány, 36 magyar nyelvű és 4 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 483 térkép, 203 kézirat és 54 oklevél, két teremben elhelyezve, melyek egyike egyszersmind olvasóteremül is szolgál.

A könyvtár rendezés alatt áll s katalogusai most készülnek; eddig csupán szerzeményi naplója van.

A tanárokon kivül mások is használhatják. Az olvasóterem hetenként kétszer nyitva áll. Kölcsön is adnak belőle könyveket.

Évi javadalmazása 195 korona a tanszerátalányból és 1000 korona a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól adott segélyből, mely összegen az 1902. évben 171 kötet és 2 térkép szereztetett be.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1874-ben, a Révész György gyüjteményének megvételével keletkezett. Nagyobb adományokkal Bacsó János, Gyárfás István, Szilády Áron, az abonyi közbirtokosság, Ádám J., Ádám K., Weitenfeld J. és Kupa L. járultak fejlesztéséhez. 1900-ban és 1901-ben 500—500 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 2625 régiség, 64 gipszmásolat és 8912 érem, három teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a fehértói lelet és három kun süveg.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség nyári vasárnapokon dijtalanul megtekintheti, télen azonban zárva van, mivel a helyiségek nem füthetők.

Évi javadalmazása 200 korona a tanszerátalányból.

*Az a) és b) alatti gyüjtemények őre:* Thúry József.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1867-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Novák R., Vas M., Dékáni E., Vasdinyei R. és Dékáni Árpád járultak nagyobb adományokkal. 1901-ben a múzeumok és könynyvtárak orsz. főfelügyelősége közvetitésével 400 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 1980 állat, 951 növény, 1502 ásvány, 141 kőzet és 140 kövület, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van; szaklajstroma most készül.

Évi javadalmazása 50 korona.

*A gyüjtemény őre:* Bartek Lajos.

## 660. *A gazdakör könyvtára.*

1902-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 45 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Hegedüs Sándor; *könyvtárkezelő:* Kovács Antal.

## 661. *Ifjusági könyvtár.*

1899 január 15-én alapitotta Szalay Zsigmond s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 326 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 1028 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 102 kor. 78 fillér fordittatott javadalmazására. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnok:* Pethő József.

## 662. *A kaszinó könyvtára.*

1863-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1635 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 4-től 5-ig nyitva áll. 1902-ben 2694 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 292 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 300 korona.

*Könyvtárnok:* Szalay Zsigmond.

*A kiskunhalasi kaszinó könyvtári jegyzéke 1863—1896. (Halas, 1896.)*

### 663. *Községi könyvtár.*

1897-ben alapitotta Halas város.
Állománya 241 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából mindennap állandóan nyitva áll.

*Könyvtárfelügyelő:* Babó Ferencz városgazda.

---

## KISMARTON. (Sopron vármegye.)

### 664. *A kaszinó-egylet könyvtára.*

1875-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Mozelt Ferencz gyarapitotta.

Állománya 4330 kötet, egy teremben nyolcz szekrényben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán d. u. 1-től 2-ig nyitva áll.

Az 1902. évben 418 kor. 50 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnokok:* Leitner Ferencz és Horváth Vendel.

*A kismartoni kaszinó-egylet könyvtárának katalogusa. (Kismarton, 1901.) Lomoschitz K. és Leitner F., A kismartoni kaszinó-egylet könyvtárának 3. pótjegyzéke. (Kismarton, Évn.)*

---

### 665. *A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

Alapját az Esterházy-családnak 1695-ben letéteményezett könyvtára képezi.

Állománya mintegy 6000 kötet, köztük 40 db ősnyomtatvány, mintegy 60 db régi magyar nyomtatvány, 5 unikum és 4 középkori kódex, egy teremben elhelyezve. Nevezetessége a XVI. századi első kiadások gazdag gyüjteménye.

Leltára van.

Használatához házfőnöki engedély szükséges.

1902-ben 110 kor. fordittatott gyarapitására, miből 12 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Precechtiel Maternus házfőnök.

---

## KISŐSZ. (Torontál vármegye.)

### 666. *Iskolai könyvtár.*

1885-ben alapitotta Glász Dénes ig.-tanitó s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 287 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden csütörtökön és vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902. évben 1500 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 40 korona.

*Könyvtárnok:* Janczer Mátyás tanitó.

---

## KISSOMLYÓ. (Vas vármegye.)

### 667. *Községi népkönytár.*

1880-ban alapitotta az olvasóegylet.

Állománya 320 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden szerdán és vasárnap este 7-től 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij heti 4 fillér, az olvasóegylet tagjai azonban ingyen használják. Az 1902. évben 30 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Varga Dénes.

---

### 668. *Az olvasóegylet könyvtára.*

1880-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 400 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap este 7-től 11-ig használható. Kikölcsönzés céljából hetenként kétszer este 7-től 11 óráig nyitva áll. Használati dij hetenként 4 fillér. 1902-ben az olvasóteremben 280 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 40 kötet.

*Könyvtárnok:* Rózsa János.

# KISSZEBEN. (Sáros vármegye.)

## *669. A kegyes-tanitórend házikönyvtára.*

A XVIII. század közepén keletkezett. Fejlesztéséhez a gróf Szirmay család járult nagyobb adománynyal. 1833. évi állapotát kéziratos katalogusa tünteti fel.

Állománya 2020 kötet, több kézirat és hirlap, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Rendfőnöki engedélylyel a rendtagokon kivül mások is használhatják, sőt téritvény mellett kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

*Könyvtárnok:* Feld Vilmos.

## *670. A kegyes-tanitórend kath. algimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1740-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1790 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és katalogusa van.

A tanárokon kivül igazgatói engedélylyel mások is használhatják téritvény ellenében.

Évi javadalmazása 250 kor. a tandijakból, mely összegen az 1902. évben 100 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Szabó István tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1740-ben keletkezett.

Állománya 40 állat, 360 növény és 244 ásvány, egy iskolai teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 80 korona a tandijakból, mely összegen az 1902. évben 6 állat s 25 növény szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Czencz József tanár.

# KISUJSZÁLLÁS. (Jász-Kun-Szolnok várm.)

## *671. Az áll. segélyezett ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüleg a XVIII. század elején keletkezett, midőn az intézet mint a debreczeni ref. főiskola »particulá«-ja megalakult. A legrégibb könyvtári jegyzéke 1791-ből maradt ránk. Nagyobb adománynyal Szabó Imre tanár járult fejlesztéséhez, a ki 259 kötetet ajándékozott az intézetnek.

Állománya 7994 kötet, ezek között két magyar nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá 6 kézirat, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és kétféle czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül elismervény ellenében mások is használhatják. 1902-ben 343 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi javadalmazása 2000 korona, mely összegen 398 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 1600 korona.

*Könyvtárnok:* Szeremley Barna tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. A legelső régiségtári jegyzéke az 1893/94. tanévből való. Nagyobb adománynyal Dorogi Lajos ev. ref. esperes gyarapitotta, ki 153 Zsigmond-korabeli érmet ajándékozott az intézetnek.

Állománya 2318 db., ebből régiség és emléktárgy 551, még pedig őskori 50, antik és régibb középkori tárgy 46, fegyver 3, néprajzi és kegyeleti tárgy 34, érem 1767, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: népvándorlás-korabeli kőedény, bronzkori tárgyak, régi római pénzek és egyéb római emlékek, melyek mind Szombathely vidékéről valók.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a muzeum-őr vagy egyik gimnáziumi tanár kiséretében megtekintheti.

Csupán adományozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Karácsoq Béla tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Valószinüen a XVIII. század elején keletkezett. Nagyobb adományokkal a magyar nemzeti múzeum, Bolemann Béla, Horthy Miklós, Váradi Lukács és Váradi Samu járultak fejlesztéséhez.

Állománya 5367 állat, köztük 36 emlős, 144 madár, 48 hüllő, 36 hal, 2151 rovar és 1952 egyéb állat; továbbá 2780 növény, 2795 ásvány és kőzet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség kivánatra megtekintheti.

Évi javadalmazása 100 korona, mely összegen az 1902. évben 10 állat és 2 növény szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* dr. Sáringer János tanár.

*Dr. Pruzsinszky Pál, A kisujszállási ev. ref. főgimnázium története. (Kisujszállás, 1896.)*

---

## 672. Az ipartestület könyvtára.

1884-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Szabó László 40 koronás adománynyal gyarapitotta.

Állománya 350 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben 350 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 100 korona vásárlásra és javitásra.

---

## 673. A kaszinó-egylet könyvtára.

Az egyesület 1841-ben olvasó-társaság néven alakult meg. A megalakitásban főrészük volt Várady István megyei esküdtnek, Kaszás Istvánnak stb. 1860-tól kaszinó-egylet czimen folytatja működését. Könyvtára kezdettől fogva volt.

Állománya 1453 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. Az olvasótermet csupán ujságolvasásra használják. 1902-ben 1000 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 100 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Szunyogh István tanitó.

*Benő János, A kisujszállási kaszinó-egylet története. (1891.) — A kisujszállási kaszinó könyveinek névjegyzéke.*

### *674. A társaskör könyvtára.*

1876-ban keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

Évi javadalmazása 160 kor.

*Könyvtárnok:* Wallner János.

## KISZOMBOR. (Torontál vármegye.)

### *675. A gazdasági olvasókör könyvtára.*

1868-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal zombori Rónay Ernő, Lajos stb. gyarapitották.

Állománya 695 mű 987 kötetben, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából vasár- és ünnepnapokon nyitva áll. 1902-ben 816 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 80 korona fordittatott javadalmazására. 1903. évi költségelőirányzata 150 korona.

*Könyvtárnokok:* Engler Mihály és Husztek István.

## KOLOZS. (Kolozs vármegye.)

### *676. Ifjusági könyvtár.*

1886-ban alapitotta az állami iskola tanitó-testülete s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.

Állománya 244 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap, azontul naponként 1 fillér büntetéspénz fizetendő. Használati dij évenként 20 fillér. 1902-ben 169 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 8 kor. 40 fillér fordittatott javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Kovács József állami isk. tanitó.

# KOLOZSVÁR. (Kolozs vármegye.)

## 677. *Az erdélyi gazdasági egylet könyvtára.*

Az egyesület 1844-ben, könyvtára 1868-ban keletkezett.
Állománya 2200 kötet, két állványon elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hétköznapokon d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll.
Évi javadalmazása átlag 300 korona.

*Könyvtárnok:* Tokaji László egyesületi titkár.

*Tokaji László, Az erdélyi gazdasági egylet évkönyve. I—VI. évf.*

## 678. *Az erdélyi Kárpát-egyesület múzeuma.*

A múzeum megalakitását az erdélyi Kárpát-egyesület választmánya 1899-ben mondotta ki. Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósága a létesitendő múzeum elhelyezésére Mátyás király szülőházát ajánlotta fel az egyesületnek és saját költségén gondoskodott annak stilszerü helyreállitásáról. A gyüjtemények ez épület átvételéig az egyesület által bérelt irodahelyiségben voltak elhelyezve. Az átköltöztetés és rendezés munkája Jankó János múz. és könyvt. orsz. felügyelőnek, a magyar nemzeti múzeum néprajzi osztálya igazgatójának vezetése alatt 1901 nyarán vette kezdetét és ennek elhunyta után Semayer Vilibáld dr. vezetésével folytattatott. A múzeum ünnepélyes megnyitása 1902 október 12-én történt.

Az egyesület 1899-ben összes gyüjteményeit a múzeumok és könyvtárak orsz. felügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

Az erdélyi Kárpát-egyesület 1891-ben keletkezett 600 taggal. A tagok száma ma már 5000.

Az egyesület múzeumára az 1902. évben 55.000 koronát költött. 1903. évi költségvetése: 6000 korona a néprajzi csoportra, 500 korona a balneologiai és 100 korona a történelmi csoportra.

*Az egyesület elnöke:* Báró Feilitzsch Arthur orsz. képviselő; *titkár:* Kovács Géza; *főpénztárnok:* Merza Gyula.

*a)* Könyvtár.

1899-ben keletkezett.
Állománya 1500 kötet és 500 térkép, egy szobában elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

Az egyesület tagjai használják.

Az olvasóterem mindennap d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 6-ig nyitva áll. Megfelelő biztositék mellett mindenki kaphat belőle kölcsön könyveket. 1902-ben 117 kötetet használtak a könyvtárból.

1902. évi gyarapodása 300 kötet és 25 térkép.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1901-ben keletkezett.

Állománya 15 db régiség, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei Brandenburgi Katalin szoknyája és az E. K. E. Erzsébet lobogója.

Katalogusa van.

1902. évi gyarapodása 3 régiség.

*c)* Néprajzi gyüjtemény.

1901-ben keletkezett.

Állománya 8000 magyar s 1000 az erdélyi nemzetiségekre vonatkozó etnografiai tárgy, hét szobában és két folyosón elhelyezve.

Katalogusa van.

A közönség hétköznapokon d. e. 9-től 12-ig ingyen, vasár- és ünnepnapokon d. e. 9-től 12-ig 1 korona beléţő dij mellett megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 5000 db. A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége közvetitésével 1902-ben 3000. 1903-ban 1000 korona államsegélyt kapott.

*A gyüjtemény őre:* Kelemen Lajos tanár.

A *b)*–*c)* alatti gyüjtemények látogatóinak száma 1902-ben 2500 volt.

*Az Erdélyi Kárpát-egyesület alapszabályai és ügyrendje. (Kolozsvár, 1896.)*

## *679. Az erdélyi múzeum-egylet gyüjteményei.*

Az erdélyi országos múzem megalapitását Kemény József és Sámuel grófok inditványára az 1841/42. évi erdélyi országgyülés mondotta ki s az inditványozók és társaik nagylelkü ajánlatait a Kolozsvárt felállitandó múzeum részére egyhangu lelkesedéssel elfogadván, annak alapját le is tette. Azonban a törvényhozás által szentesitett nemzeti akarat csak később való-

sulhatott meg, mert az unióért vivott küzdelmek alatt Erdély figyelmét egészen a magyarországi politika kötötte le, a szabadságharczban erejét a nemzeti védelemre ajánlotta s az elnyomatásnak szomoru korszaka nem volt alkalmas ily intézmény felállitására. Mindamellett is a múzeum gondolata Erdély vezetőembereiben folyton élt s mint mivelődési, társadalmi kérdés, politikai jelentőségre emelkedett. Még formaszerint meg sem alakult s máris végrendeleti hagyomány és ajándékok tétettek a múzeum részére. E társadalmi mozgalom annyira előkészitette a múzeum ügyét, hogy mikor Magyarország a Kazinczy-ünnepekkel ébredezni kezdett, Erdély 1859-ben a tüntetésekre a múzeum megalapitásával felelhetett. Egyidejüleg 1859. nov. 23—26-ikán gróf Mikó Imre kezdeményezésére megalakult a múzeum pártolására, fentartására, az intézménynek társadalmi képviseletére, a múzeum-egylet és rövid idő alatt megkezdette működését, ugy hogy 1860-ban a múzeum gyüjteményei is megnyilhattak. (További történetét lásd a Magyar Minerva második évfolyamában.)

Megbizható kulturális tényezővé izmosulván, jelentékeny része lett abban, hogy a létesitendő második egyetem Kolozsvárott állittatott föl. A körülötte csoportosuló tudományos erők és már ekkor jelentékeny s önállósult gyüjteményei megkönnyitették az egyetem munkásságát s a közoktatási kormány a múzeumnak e szerepét kellően méltányolta abban a szerződésben, melyet 1872-ben a múzeummal kötött, s 1895-ben a változott viszonyokhoz képest megujitott.

E szerződés szerint a múzeum önállóságát megtartván, gyüjteményeit szabadon gondozza és gyarapitja, vagyonát függetlenül kezeli, de összes gyüjteményeit a tudomány-egyetem használata alá bocsátja. Viszont az állam gondoskodik e gyüjtemények elhelyezéséről, kezességet vállal anyaguk gondos megőrzéséért s használatuk, valamint a múzeum-kert használata fejében az egylet céljait elősegitendő, jövedelméhez évenként 10,000 koronányi összeggel járul. Gyüjteményei a megfelelő egyetemi intézetekkel kapcsolatban, az illető tanszakok egyetemi tanárainak igazgatása alatt állanak, kik hivatalból tagjai a múzeum-egylet igazgató-választmányának, melynek a gyüjtemények gondozásáról és a múzeumi javadalom felhasználásáról felelősséggel tartoznak s a múzeum anyagát, tulajdonjoga biztositására, leltárilag külön kezelik. A múzeumnak jogában áll a gyüjtemények mellé segédőrül megfelelő szakembert állitani, a könyvtárhoz egy segédőrt és szolgát választani.

A múzeum-egylet 1872 óta főként mint irodalmi társaság szerepel, noha súlya gyüjteményein nyugszik. Alaptőkéje ma mintegy 452,000 koronára rug. az általa kezelt alapitványok

összege 120,000 koronára. Évi körülbelül 32.000 korona rendes jövedelméből fedezi a gyüjtemények javadalmazását, a központi igazgatás és a szakosztályok költségeit.

*Az egyesület elnöke:* gr. Esterházy Kálmán orsz. képviselő; *titkár:* Szádeczky Lajos dr.

*Az Erdélyi Múzeum-Egylet évkönyve. 1—14. k. (Kolozsvár, 1861—73.) — Az Erdélyrészi Múzeum-Egylet évi tudósitásai. (Kolozsvár, 1866—69.) — Erdélyi Múzeum. 1—10. k. (Kolozsvár, 1874—1882.) — Az Erdélyi Múzeum-Egylet orvos-természettudományi szakosztályának értesitője. 1—25. köt. (Kolozsvár, 1875—1903.) — Az Erdélyi Múzeum-Egylet bölcselet-, nyelv- és tört. szakosztályának kiadványai 1—9. k. (Kolozsvár, 1874—1891.)* (1892-től kezdve uj czimmel.) *Erdélyi Múzeum. 10—20. k. (Kolozsvár, 1892—1903.) — Emlékkönyv gróf Mikó Imre emlékszobra leleplezése alkalmára. (Kolozsvár, 1889.) — Emlékkönyv a m. orvosok és természetvizsgálók Kolozsvárt, 1903. szept. 6—10. tartott XXXII. vándorgyülése alkalmára. (Kolozsvár, 1903.)*

## 1. A könyvtár.

A múzeum legnagyobb gyüjteménye a könyvtár, mely alapitása idején magában foglalta a többi, ma már önállósitott gyüjtemények szerény alapul szolgáló anyagát. Kemény József gr. könyv- és kéziratgyüjteménye, melyet végrendeletében a múzeumnak hagyott, már 1857-ben őrizet alá vétetett. Később a Kemény Sámuel gróf. Kolozsvári Pál felajánlott könyvei stb. is bekebeleztettek, s 1859-ben a Mike Sándor-féle kéziratgyüjtemény zöme. (A kisebb rész néhány év előtt vásárlás utján a magyar nemzeti múzeum könyvtárába jutott.) Az 1860 óta megnyilt könyvtárt Erdély társadalma vette gondjaiba s támogatásával, ajándékaival az ország második nemzeti könyvtárává tette. Nagyobb gyüjtemények olvadtak bele: a kolozsvári kaszinó könyvtára. Mikó Imre gróf gyüjteményei, a kolozsvári kölgyek olvasókörének könyvtára, br. Radák Ádámné, br. Radák Ádám. K. Papp Miklós és az Apor b. gyüjteményei, az Eszterházy gr., Wesselényi b., gróf Bánffy György, báró Jósika magyarfenesi családi levéltárai és térképgyüjteményei. Az adományokon kivül az 1871. évi május 14-ikén 1498. sz. igazságügyminiszteri rendelet értelmében járó köteles példányokból gyarapodott. Gyarapodása első sorban Erdély, a magyar irodalom és a múzeumi gyüjtemények szempontjából történik, a 4000 koronára redukált javadalomból. A sajtóügyi köteles példányok beszolgáltatásáról szóló 1897 : XLI. t.-cz. életbeléptetésekor a régi köteles példányokat

elvesztvén, a közoktatásügyi miniszterium 1900 márcz. 20-ikán 10,836. és aug. 11-ikén 47,274. sz. rendeletével ugy intézkedett, hogy a két erdélyi főügyészség területén működő nyomdák termékei a maguk teljességében, a budapesti főügyészség területén gyüjtött sajtóügyi köteles példányok pedig, a mennyiben az erdélyi múzeum könyvtára teljessége megkivánja, nagy részben ennek gyarapitására fordittatnak.

Állománya ma körülbelül 80,000 kötet, köztük 1274 db régi magyar nyomtatvány; továbbá 2000 kötetet meghaladó kézirat, 8000 db oklevél, 700 térkép, becses szinlap és tekintélyes gyászjelentésgyüjtemény, öt teremben elhelyezve, 40—45 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Czédula-, helyi- és szakkatalogusa van.

Használók számára hétköznapokon d. e. 9-től 12-ig és d. u. 5-től 7-ig van nyitva. Használhatja minden 16 évet meghaladott koru, tisztességesen öltözött egyén. Egyetemi hallgatók indexük letevése mellett, az egyetemi tanárok s tud. intézetek tanárai feltétlenül, ismeretlen egyének készpénzbiztositék mellett kapnak belőle kölcsön könyveket. Az 1903. évben 26,003 olvasó használta a könyvtárt, kikölcsönöztetett 5330 kötet.

1903. évi összes gyarapodása 3879 mű 6890 kötetben.

*Igazgató:* Erdélyi Pál, az egyetemi könyvtár igazgatója; *segédőr:* dr. Szádeczky Béla; *napidijas:* Péter Lajos.

*Az erdélyi múzeumi könyvtár többszörös példányainak jegyzéke. (Kolozsvár, 1863.) — Szabó Károly, Az erdélyi múzeum eredeti okleveleinek kivonata 1232—1540. (Budapest, 1896.) — Ferenczy Z., Erdélyi országgyülési törvényczikkek az erdélyi múzeum könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1898. és 1900. évf.) — Az erdélyi múzeum egylet könyvtáráról 1891—1903-ig kiadott jelentések az Erdélyi Múzeum 1892—1904. és a Magyar Könyvszemle 1891, 92—1903. évfolyamaiban.*

## 2. Érem- és régiségtár.

A kezdetben jelentéktelen anyagot a megalakuláskor a könyvtárnok őrizetére bizták. Külön osztálylyá 1862-ben lett, midőn a letéteményezett gróf Eszterházy-féle éremgyüjtemény tulajdonosa, gróf Eszterházy László, a 3779 darabból álló gyüjteményt a múzeumnak adta s ezenkivül 5000 pengő forint névértékü földtehermentesitési kötvénynyel alapitványt tett, hogy ennek kamatai a gyüjtemény leendő őrének javadalmazására szolgáljanak. A megválaszott őr 1863-ban a könyvtárnoktól 562 db régiséget és 11,920 db különböző érmet és bankjegyet vett

át. A gyüjteményben elhelyezett 50 db olajfestmény nagyobb része özv. gróf Bánffy Dénesné hagyatékából jutott a múzeum birtokába. 1872 óta a kolozsvári tud. egyetem érmészeti és régészeti intézetével egyesittetett s igazgatója mindig a tud. egyetem arch. tanára.

A gyüjtemény állománya mintegy 20,000 db őskori, antik, népvándorláskori, középkori és ujabbkori régiség, továbbá több mint 20,000 db érem.

A közönség számára nyitva van kedden, csütörtökön és vasárnap d. e. 9-től 1-ig ingyen. A többi napokon d. e. 10-től 1-ig egyes látogatóknak 50 fillér, 5 tagból álló családnak 1 korona közös belépődij mellett. Múzeumegyleti tagoknak a belépés tagsági jegyük fölmutatása mellett bármikor ingyenes.

*Igazgató:* Pósta Béla egyet. ny. r. tanár; *gyakornokok:* Kovács István és Roska Márton.

*Finály Henrik, Jelentés az érem- és régiségtár állapotáról 1866., 67. és 68-ban. (Archaeologiai értesitő, II. k.)*

## 3. Természetrajzi gyüjtemények.

*a)* Állattár.

Részint a kezelésével foglalkozó szaktudósok gyüjtése, részint egyes tudománykedvelők ajándékozása és vásárlások utján érte el lassanként jelenlegi gazdagságát. Mikor az egyetem alapitásakor a múzeum-kertben lévő épület, melyben több éven át az összes múzeumi osztályok elfértek, állattani és összehasonlitó boncztani intézetté lett, az egyetemi tanszék gyüjteményeivel együtt, melynek értékes kiegészitő részét képezi, egy földszinti és két emeleti teremben helyeztetett el.

Az erdélyi muzeum állattára, hozzávéve a kolozsvári tudományegyetem tulajdonát képező 1220 darabot, az 1902. év végén mintegy 55,000 tételből állott, több százezer darabbal. Pontosan nem állapitható meg, egyfelől mivel az utóbbi évek rohamosan szaporodó anyaga csak ideiglenesen van leltározva és részben még meghatározatlan, másfelől mivel folyik számos régebbi, már elromlott és értéktelenné vált tárgyaknak az uj, végleges leltár elkészitését megelőző kiselejtezése.

Az emlitett tételek körülbelül a következő csoportok szerint oszolnak meg: Emlős állatok és madarak (legnagyobbrészt kitömve, kisebb részük borszeszben vagy formolban) 1451 db. Emlős és madárbőrök 45 db. Csuszómászók (Reptilia) borszeszben 113 faj, illetve változat. Kétéltüek (Amphibia) borszeszben

284 faj. Kitömött vagy egyébként száritott csuszómászók és halak 25 faj. Tartalékgyüjtemény gerinczesekből 409 darab. Tunicatumok 54 faj. Bogarak (Insecta) 36,790 db. Százlábuak (Myriopoda) 68 faj. Pókfélék (Arachnida) 322 faj. Atkafélék (Acarida) mintegy 200 faj. Rákfélék (Crustacea) száritva 34 faj, borszeszben 533 faj. Puhatestüek (Mollusca) héjai 6180 faj. Puhatestüek héjai, mint tartalékgyüjtemény (ujabb *Bielz*-féle gyüjtemény) 7435 dobozka. Puhatestüek borszeszben 280 faj. Tüskésbőrüek (Echinodermata) 166 faj. Férgek (Vermes) borszeszben vagy formolban 416 faj. Ctenophoronok, Cnidariusok és Poriferek 382 faj. Szabadszemmel is látható Protozoonok 6 faj. Csak mikroskopiummal vizsgálható különböző állatok, miskroskopiumi készítményekben, mintegy 1500 faj. Tartalékgyüjtemény egyéb gerincztelenekből több ezer darab. Madárkoponyák 94 fajból. Madárkeresztcsontok 62 fajból. Madármellcsontok 174 fajból. Egyéb koponyák és más csontvázrészletek 146 db. Szárazon eltett anatomiai készitmények 20 db. Anatomiai készitmények borszeszben vagy formolban 197 db, illetve sorozat. Különféle készitmények 87 db. Lepkeátalakulások 74 csoport. Egyéb fejlődési sorozatok és oikologiai csoportok 72. Kártékony bogarak 140 csoport. A bogarak ipara 40 csoport. Madártojások 229 faj vagy változat (a legtöbből legalább egy fészekalja). Viaszkészitmények és egyéb minták 133 db. Nagyobb kövületek 30 faj. Kagyló- és csigacsiszolatok 64 fajból. Vegyesek (madár és darázsfészkek stb.) 26 csoport.

A gyüjteménynek, helyszüke miatt, csak kisebb része van kiállitva.

A közönség a nyári hónapokban minden ünnep- és vasárnapon megtekintheti. Szakemberek az igazgató engedélyével bármikor megtekinthetik.

*Igazgató:* dr. Apáthy István egyet. ny. r. tanár; ideiglenesen alkalmazott őrsegéd: Führer Lajos; az egyetem részéről alkalmazott segéd: Neuwirth János.

*Az állattár gyarapodására vonatkozólag lásd dr. Apáthy István évi jelentéseit az Erdélyi Múzeumegylet orvos természettudományi szakosztályának értesítőjében, az 1891. évfolyamtól kezdve, de különösen a XXIII. (p. 185—196) és a XXV. kötetben.*

*b)* Növénytani gyüjtemény.

Keletkezése után csakhamar értékes gyüjtemények birtokába jutott, melyek közül nevezetesebbek Czetz Antalnak különösen transzszilvanikumokban gazdag gyüjteménye, Pávai Vajna Elek,

Laudoz gyüjteményei és a nagyszebeni természettudományi egylettől kiadott néhány Fuss-féle centuria. Ezekhez járultak egyes szakemberek gyüjtései. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Az ujabb gyarapodásból megemlithetők még: Bélteky F., Joó István, Kunszt János (nógrádi) gyüjteménye, különösen pedig Richter Aladár és tanitványainak egész Erdély területére kiterjesztett nagyszabású gyüjtései, a melyek alapján állittatik majd fel a Herbarium Transsilvanicum. Ugyancsak Richter tanár közbenjárására jutott ide ujabban a hires Baumgarten-féle herbarium is, mely 20,000 fajjal gyarapitotta a gyüjteményt. A herbariumok u. n. cryptogam-osztálya külön szervezetett s fölállitásának mintaszerüsége párját ritkitja. A növénytár egy harmadik osztálya a botanikus múzeum (azaz szemléltető gyüjtemény), a melynek alapját most veti meg Richter tanár, s az e czélra szolgáló tárgyak száma máris tekintélyes.

Szakkönyvtára 1872-ben keletkezett. 1888-ban Kanitz Ágost egyet. tanár könyvtárával gyarapodott. Állománya körülbelül 6000 kötet vagy füzet; mindennek tulnyomóan nagy része azonban az egyetem tulajdona.

A gyüjtemény az igazgató előzetes engedelmével megtekinthető.

*Igazgató:* dr. Richter Aladár egyet. ny. r. tanár.

c) Ásvány-földtani gyüjtemény.

Az egyesek és testületek adományaiból, továbbá Pávai Vajna Elek és Herbich Ferencz gyüjtéseiből létrejött gyüjtemény 1872-ben. midőn a tudomány-egyetem használatára bocsáttatott, mintegy 8000 darabból állott. Ettől kezdve különösen az osztály őreinek gyüjtéséből rohamosan gyarapodott. 1882-ben és 1883-ban a mocsi meteorkövekkel eszközölt csere utján jutott a gyüjtemény igen becses anyaghoz. Az egyetem gyüjteményeivel együtt van felállitva a következő csoportokban: 1. terminologiai gyüjtemény rendszeres kristálygyüjteménynyel. 2. rendszeres ásványgyüjtemény. 3. rendszeres kőzetgyüjtemény, 4. paleontologiai időrendbeli (stratigraphiai) gyüjtemény, 5. Erdélynek vidékek szerint rendezett földtani gyüjteménye, 6. Erdélynek vidéki ásványgyüjteménye. 7. Erdélyen kivül eső vidékek földtani gyüjteménye.

Kiválóan gazdag Erdélynek földtani gyüjteménye és általában gazdagok a gyüjteményeknek Erdélyre vonatkozó részei.

Az egyetemével egyesitett gyüjtemények állománya 20.700 db ásvány, 13 200 db kőzet, 13.828 db kövület és 107 esési vagy lelőhelyről való meteorit 163 darabban; összesen 47,891 db

Vasár- és ünnepnapokon d. e. 10-től—12-ig nyitva van. Megtekinthető esetleg máskor is az igazgató engedélyével.

*Igazgató:* dr. Szádeczky Gyula egyet. ny. r. tanár.

---

## 680. *Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

### *a)* Könyvtár.

Keletkezésének ideje a XVII. század közepén innen, talán Apáczai Cseri János korszakára tehető. Első könyvjegyzéke Kurtány József könyvtárnoksága idejéből (1692—1696.) maradt meg az Apáczai-albumban. (Fejlődésének történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 29,650 kötet és füzet, ezek között 22 ősnyomtatvány, 449 magyar és idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 290 kézirat, öt teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van; szaklajstroma most készül.

Használók számára minden kedden, szerdán és csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. Kölcsön a könyvtárnok felelősségére lehet belőle kapni könyveket, más helyekre csupán testületek és hatóságok részére adnak ki belőle. 1902-ben 500 egyén használta a könyvtárt.

Évi javadalmazása 1000 kor.

1902. évi gyarapodása 2502 kötet. 1903. évi költségvetése 300 kor. a könyvtárnok tiszteletdija, 240 kor. az irnok fizetése, 360 kor. szekrényekre.

*Könyvtárnok:* Kovács Dezső; *irnok:* Köblös Zoltán.

### *b)* Régiség-gyüjtemény.

A XIX. század elején keletkezett. Tulajdonképeni értelemben vett régiséggyüjtemény nincs, csupán éremgyüjtemény és filologiai-történelmi múzeum. Az éremgyüjtemény ajándékozás utján keletkezett, a filologiai múzeumot pedig 1895-ben alapitotta az intézet és fejlesztésére évi 400 koronát fordit.

Állománya 123 régiség, 1341 érem, egy szobában elhelyezve. Az éremtár végleges rendezése folyamatban van.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Egyesek a múzeumi őr kiséretében bármikor megtekinthetik.

*A gyüjtemény őre:* Incze Béni tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1841-ben keletkezett, midőn Méhes Sámuel tanár a természetrajz tanitására tanszéket alapitott. Fejlesztéséhez dr. Bálint S., dr. Entz G., dr. Hantz M., Gondol D., a millenniumi kiállitás igazgatósága, az erdélyi múzeum-egylet, dr. Békéssy Gy., Hóvy B., br. Bánffy Ernő, dr. Sigmond J., Almásy Endre és Parádi Kálmán járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1990 állat és állati készitmény, 3940 száritott és formalinban megőrzött növény, 2376 darabból álló ásvány- és kőzettani gyüjtemény. A gyüjteményeket a tanitáshoz szükséges eszközök és fali képek egészitik ki. A tárgyak két szobában üveges szekrényekben és fiókokban vannak elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Csupán a tanuló ifjuság számára áll nyitva, kik a felügyelő tanár jelenlétében dolgozhatnak is benne.

Évi javadalmazása 200 korona.

*A gyüjtemény őre:* Szabó Imre tanár.

*Szabó Samu, A kolozsvári ev. ref. kollégium könyvtára. (Magyar Könyvszemle. 1885. évf.)*

## *681. Az ev. ref. theologiai intézet könyvtára.*

1895-ben alapittatott. 1896-ban Papp Gábor dunántuli ref. püspök könyvtára egy részének Szász Domokos ref. püspök által történt megvásárlásával gyarapodott. 1897-ben Szilágyi Sándor, budapesti egyetemi könyvtári igazgató, Szilágyi Ferencz könyvtárának egy részét adományozta az intézetnek.

Állománya 14.700 kötet, köztük 105 db régi magyar nyomtatvány, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Kölcsön az intézet internátusában lakó növendékek kaphatnak belőle egy havi használatra, mások s hosszabb időre csak a könyvtárnok felelősségére.

Évi javadalmazása 1000 kor. az erdélyi ev. ref. egyházkerülettől.

*Könyvtárnok:* Pokoly József theol. tanár.

## *682. A Ferencz József-tudomány-egyetem gyüjteményei.*

### 1. Könyvtár.

Az egyetemi könyvtár a régi jogakadémiai könyvtárból fejlődött. Mikor az 1774-ben alapitott, de I. Ferencz uralkodása alatt megszünt s 1863-ban ujra megnyilt régi jogakadémia 1872-ben a kolozsvári orvos-sebészi intézettel együtt egyetemi szervezetet nyert, könyvtáraik egyesittetvén, mint egyetemi könyvtár kezdett működni. A jogakadémia könyvtára 1639 kötetet tett ki, melyhez az orvos-sebészeti intézetek s az erdélyi főkormányszék könyvtárainak 8600—9000 kötete, továbbá a Benigni-könyvtár java (6839 kötetben) járulván, megalakulásakor mintegy 18,000 kötetet számlált. Állandó évi javadalmazásból gyarapodott s időközben néhány nagyobb gyüjteményt olvasztott magába, mint 1890-ben a feloszlatott nagyszebeni jogakadémia könyvtárából 4514 kötetet, 1896-ban a Felméri-könyvtár 3600 kötetét, a budapesti tud. egyetem könyvtára többes példányaiból 4593 kötetet, 1900-ban Nyiri Elekné ajándékából 43, 1902-ben Halász Ignácz könyvtárából 2335, 1903-ban Imre Sándor könyvtárából 335 kötetet.

Állománya jelenleg körülbelül 70,000 kötet, mely az egyetemen képviselt négy fakultás (jogi, orvosi, bölcseleti és math.-természettudományi) igényeit szem előtt tartva gyarapittatik. Az évi javadalom 20,0:0 korona, s a hallgatók száma szerint a beiktatási és könyvtári illetékekből a könyvtárra eső hányad. Ideiglenesen a múzeumegylet könyvtárával együtt a központi egyetem épületében nyert elhelyezést.

Nyilvános olvasóterme 45 egyénre van berendezve s naponként d. e. 9-től 12-ig és d. u. 4-től 6-ig nyitva áll. Könyv kölcsönzése igen élénk, lévén az ország keleti részében a legnagyobb nyilvános könyvtár s az egyetem tanárainak és hallgatóinak, az erdélyi múzeum közönségének egyaránt szolgálatára állván. E czélra az egyetemi tanárok minden megszoritás nélkül, az egyetemi hallgatók indexük, idegenek pénzbiztositék ellenében kaphatnak belőle kölcsön könyveket; azonkivül a hazai s a külföldi tudományos és közművelődési intézetekkel összeköttetésben áll.

*Igazgató:* dr. Erdélyi Pál; *könyvtárőr:* dr. Gyalui Farkas; *könyvtártisztek:* dr. Veress Endre és Gazelli Árpád; *napidijasok:* Szentmártoni Kálmán, Valentiny Antal, Kelemen Lajos.

*Ferenczi Z., Jelentés a kolozsvári m. k. Ferencz József tud. egy. könyvtárának 1891/92. évi állapotáról. (Magyar Könyvszemle, 1892/93. évf.) — U. az az 1892/93. iskolai évben. (U. ott, 1894. évf.) — A kolozsvári Ferencz József tud. egy. könyvtára az 1893/94. és 1894/95. iskolai évben. (U. ott, 1895 és 1896. évf.) — A kolozsvári m. k. Ferencz József tud. egy. könyvtárának szakczímjegyzéke : I. kötet. Bölcs. szakkör. (Kolozsvár, 1894.) — II. kötet. Jogi szakkör. (Kolozsvár, 1892.) — III. kötet. Orv. természettud. szakkör. (Kolozsvár, 1896.) — IV. kötet. Az 1896. év végéig történt gyarapodás. (Kolozsvár, 1897.) — V. kötet. Az 1898. év végéig történt gyarapodás. (Kolozsvár, 1902.) — A Ferencz József tud. egy. könyvtár szervezeti szabályzata. (Magyar Könyvszemle, 1900. évf.)*

## 2. Érem- és régiségtár.

(Lásd Erdélyi Múzeum-Egylet alatt.)

## 3. Természettudományi gyüjtemények.

(Lásd Erdélyi Múzeum-Egylet alatt.)

## 4. A Ferencz József tud.-egyetemhez tartozó szakkönyvtárak.

### *a)* A leiró és tájboncztani intézet könyvtára.

Állománya 904 kötet.
Évi javadalmazása 200—400 kor. az intézeti átalányból.

*Igazgató:* Davida Leó ny. r. tanár.

### *b)* Az élettani intézet könyvtára.

Állománya 1666 kötet.
Évi javadalmazása 600—800 kor.

*Igazgató:* Udránszky László ny. r. tanár.

### *c)* A szemészeti intézet könyvtára.

Állománya 870 kötet.
Évi javadalmazása 200—300 kor.

*Igazgató:* Hoor Károly ny. r. tanár.

*d)* Az élet- és kórvegytani intézet könyvtára.

Állománya 372 kötet.
Évi javadalmazása 200—300 kor.

*Igazgató:* Udránszky László ny. r. tanár.

*e)* A földrajzi intézet könyvtára.

1884-ben keletkezett.
Állománya 200 kötet könyv, 125 látkép, 14 atlasz és 755 speczialis térkép.
Évi javadalmazása 400 kor.

*Igazgató:* Terner Adolf ny. r. tanár.

*f)* Az elmegyógyászati klinika könyvtára.

1890-ben keletkezett.
Állománya 557 kötet.
Évi javadalmazása 700—800 kor.

*Igazgató:* Lechner Károly ny. r. tanár.

*g)* A vegytani intézet könyvtára.

1872-ben keletkezett. Dr. Fleischer Antal egyet. tanár hagyatékával gyarapodott.
Állománya 3100 kötet. Kiválóbb nevezetességei mintegy 50 db régi alkhimista könyv és kézirat.
Évi javadalmazása 600—800 kor.

*Igazgató:* Fabinyi Rudolf ny. r. tanár.

## *683. A gazdasági tanintézet könyvtára.*

1869-ben, a tanintézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 5662 kötet, 5 kézirat, 9 térkép és 4 metszet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Az olvasóhelyiséget csupán az intézet tanárai használhatják. A tanárok közvetitésével mások is kölcsönözhetnek belőle könyveket.
Az 1902. évben 2173 kor. fordittatott gyarapitására, miből 195 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Réti János tanár.

*A kolozsmonostori kir. gazd. tanintézet könyvtárának czim-*

*jegyzéke. (Kolozsvár, 1890. — Réti János, A kolosmonostori kir. gazdasági tanintézet könyvtárának czimjegyzéke 1902. évben. (Kolozsvár, 1902.)*

## *684. Az iparos egylet könyvtára.*

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 4362 kötet, tiz szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként négyszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. Használati dij évi 4 korona.

Az 1902. évben 233 korona 69 fillér fordittatott gyarapitására.

## *685. A kegyes-tanitórend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1579-ben alapitották a jezsuiták, midőn Kolozsvárott megtelepedtek. A jezsuita rend eltörlésével 1773-ban a könyvtár a kath. tanulmányalapra szállt. 1778 óta a kegyesrendiek kezelése alatt áll. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Adománynyal legujabban Csányi Gyula albiró gyarapitotta.

Állománya 33,400 kötet, ezek között 83 ősnyomtatvány; továbbá 387 db kézirat, négy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és betüreudes katalogusa van; ujabb czédula-katalogusa most készül.

A tanárokon kivül mások is használhatják, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket igazgatói engedélylyel. 1902-ben 285 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 600 kor., a tanulmányi alapból. miből 300 korona a könyvtárnok fizetése. 1902. évi gyarapodása 847 kötet.

*Könyvtárnok:* Lóky Béla dr.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési ideje ismeretlen.

Állománya 13 arany, 391 ezüst és 120 bronz-érem, egyik könyvtárteremben elhelyezve.

Leltára van.

*A kegyes-tanitórend r. kath. főgimnáziumának könyvtára. (Az 1851/2., 1876/7. és 1897/8. évi értesitőkben.)*

### 686. A kereskedelmi akadémia könyvtára.

1878-ban keletkezett.

Állománya 2876 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 136 kötet kölcsönöztett ki belőle.

Évi javadalmazása 1000 korona. 1902. évi gyarapodása 312 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Széplaki János.

*Kiss Sándor, A kolozsvári kereskedelmi akadémia története. (Kolozsvár, 1896.)*

### 687. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.

1851-ben keletkezett.

Állománya 1700 kötet és 41 db térkép, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

A kamarai tagok és általuk ajánlott érdeklődők a hivatalos órák alatt (d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 6-ig) használhatják.

Évi javadalmazása 400 korona. 1902. évi gyarapodása 200 kötet és 3 térkép.

*Könyvtárnok:* Balázs Gyula kamarai jegyző.

### 688. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola könyvtára.

1880-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a m. k. vallás- és közokt. minisztérium járult fejlesztéséhez.

Állománya 964 kötet, köztük 1 régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma, czédula-katalogusa és helyi lajstroma van.

Az 1902. évben 2500 korona fordittatott javadalmazására, ebből 160 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 2700 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Versényi György tanár.

## *689. A m. kir. állami fa- és fémipari szakiskola könyvtára.*

1884-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 778 mű 1338 kötetben, egy teremben elhelyezve. Mintalap-gyüjteménye 13,292 darabból áll. Olvasóhelyiségül a tanári terem szolgál.
Szerzeményi naplója és betürendes katalogusa van.
A tanárokon kivül a művezetők s előzetes jelentkezés után mások is használhatják.
Az 1902. évben 635 kor. 22 fillér fordittatott javadalmazására. 1902. évi gyarapodása 89 mű 182 kötetben és 718 mintalap. 1903. évi költségelőirányzata 500 korona.

*Könyvtárnok:* Gazelli Árpád.

## *690. A m. kir. áll. tanitóképző-intézet könyvtára.*

1871-ben keletkezett.
Állománya 2152 kötet, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
A tanárokon kivül a szaktanárok ajánlatára az intézet rendes növendékei is használhatják.
Évi javadalmazása 160 korona a m. kir. vallás- és közokt. minisztériumtól.

*Könyvtárnok:* Tarján W. Gyula.

## *691. A m. kir. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a m. k. vallás- és közoktatásügyi, továbbá földmivelésügyi miniszteriumok gyarapitották.
Állománya 1399 kötet és 33 térkép, egy szobában elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.
Szaklajstroma van.
Az intézet tanárain kivül a növendékek is használhatják. Az 1902. évben 110 kötetet használtak belőle.
1902-ben 160 kor. fordittatott gyarapitására, miből 19 kötet szereztetett be.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Lészay Ferencz és dr. Koch Antal gyarapitották.

Állománya 258 állat, köztük 6 emlős, 27 madár, 6 hüllő, 3 hal, 193 rovar és 23 egyéb állat; továbbá növény és ásványgyüjtemény, a tanszertárban elhelyezve.

Szaklajstroma van.

1902. évi gyarapodása 5 állatpreparatum és 5 növénymodell.

*A gyüjtemények őre:* Szánthó Jolán tanitónő.

## 692. *Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa alapitotta.

A kolozsvári gazdák hitelszövetkezetének gondozása alatt áll.

## 693. *A siketnémák áll. segélyezett orsz. intézetének gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az 1891/92. iskolai évben keletkezett.

Állománya 443 kötet, egy szobában elhelyezve. Olvasóhelyiségül a tanári szoba szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 75 kötetet használtak az olvasóteremben, kikölcsönöztetett 45 kötet.

Évi javadalmazása 100 korona. 1902. évi gyarapodása 42 kötet.

*Könyvtárnok:* Nagy Péter tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

189?-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a marosujvári m. kir. főbányahivatal és a nagybányai m. kir. bányaigazgatóság járultak fejlesztéséhez.

Állománya 135 állat, és pedig 5 emlős, 13 madár, 10 hüllő, 107 rovar, 60 üveg füszer és magvak, 2 csontváz és 140 ásvány, a könyvtári szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1902-ben 100 kor. fordíttatott gyarapitásra, miből 18 állat, 2 csontváz és 24 db gombautánzat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Ulrich Géza tanár.

*Szvacsina G., A siketnémák kolozsvári orsz. intézetének története. (Kolozsvár, 1896.)*

---

## *694. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1725-ben keletkezett.

Állománya mintegy 4500 kötet, köztük néhány ősnyomtatvány; továbbá 255 kézirat és a Ferencz-rendiek összes erdélyi házainak fontosabb oklevelei, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kölcsön téritvény ellenében adnak belőle.

*Könyvtárnok:* P. Trefán Leonard.

---

## *695. Az unitárius főiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az unitárius főiskola a Kolozsvártt már a XIII. században virágzó szász-magyar városi iskola utódja és örököse lévén, könyvtárának eredete is a középkor homályába vész. Ugy látszik, két könyvtárt tartottak fenn: egy nagyobbat a piaczi templom sekrestyéjében a tanárok részére s egy kisebbet az óvári iskola épületében a tanulók részére. Mindkettőt feldúlták 1602-ben a Básta hajdui. 1605-ben Bocskai az unitáriusokat visszahelyezvén az iskola és templom birtokába, a városi tanács mindent visszaadott nekik, a mit lehetett. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya körülbelül 35,000 kötet, ezek között mintegy 8 ősnyomtatvány; továbbá 700 kötet kézirat, nehány oklevél, kisebb térkép és metszet-gyüjtemény, 4 teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Kolozsvár adózó polgárainak 1453. évi névsora, »eretnek«-könyvek, XVI. századbeli unitárius titkos nyomtatványok és szombatos iratok gazdag gyüjteménye. Az intézettel együtt a könyvtár is uj helyiséget nyervén, rendezés alatt áll.

Betürendes katalogusa és helyrajzi lajstroma van.

Használók számára kikölcsönzés czéljából hetenként 2 órán át nyitva van.

Más helyekre is küld a könyvtár használatra könyveket vidéki papoknak, tanároknak vagy más tudósoknak; kéziratot vagy értékesebb és ritkább művet azonban csak az egyházi főhatóság előzetes engedelyével.

Évi javadalmazása 1000 korona az unitárius egyházi hatóságtól.

*Könyvtárnok:* Pálfi Márton tanár

*b)* Régiség-gyüjtemény.

A XVIII. század végén keletkezett. Adományokkal Bölöni Farkas Sándor amerikai utazó, Brassai Sámuel és Benkő Mihály gyarapitották.

Állománya 103 régiség, köztük 4 őskori és 21 antik tárgy; továbbá 4 középkori emlék, 4 kegyeleti tárgy és 69 gipszmásolat: ezeken kivül 1177 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a Bölöni Farkas hagyatékából származó amerikai emlékek.

Szerzeményi naplója van.

Az 1902. évben 500 kor. fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, miből 69 db gipszmásolat szereztett be. 1903. évi költségelőirányzata 300 korona.

*A gyüjtemény őre:* dr. Kiss Ernő tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1890-ben keletkezett. Adományokkal dr. Nyiredy Géza gyarapitotta.

Állománya 1817 állat, ebből 40 emlős, 182 madár, 20 hüllő, 25 hal, 1500 rovar és 50 egyéb állat; továbbá egy növény- és egy ásványgyüjtemény, szekrényekben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 600 korona. 1902. évi gyarapodása 20 állat, 100 növény és 150 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* dr. Nyiredy Géza tanár.

*Simén Domokos, Az unitáriusok kolozsvári főiskolájának könyvtára. (Keresztény Magvető, XII. évf.) — A kolozsvári unitárius főiskolai könyvtárból eladásra szánt többes példányok jegyzéke. I. f. (Kolozsvár, 1886.)*

# KOLTA. (Vas vármegye.)

## *696. A férfi-dalkör könyvtára.*

1894-ben alapitotta Hideg István.
Állománya 30 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán este 7-től 8 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij heti 2 fillér. 1902-ben 152 egyén használta a könyvtárt.
Az 1902. évben 20 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Győry Lajos.

---

# KOLTHA. (Komárom vármegye.)

## *697. Községi népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a komárommegyei közmivelődési egyesület.
Állománya 286 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 460 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Hajdu Ágoston tanitó.

---

# KOMÁROM. (Komárom vármegye.)

## *698. A kaszinó könyvtára.*

1882-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.
Állománya 250 kötet, két szekrényben elhelyezve. külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és irott katalogusa van.
Használat és kikölcsönzés czéljából mindennap déli 12 órától este 8-ig nyitva áll. 1902-ben 277 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 290 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Bathó Lajos.

## 699. *A komáromvármegyei és városi múzeum-egyesület gyüjteményei.*

Az 1887-ben keletkezett komárommegyei és városi történelmi és régészeti egyesület alapitotta. Ideiglenesen az ev. ref. kollégiumban, majd az igazságügyi palota II. emeletén volt elhelyezve, végül Komárom sz. k. város tanácsa a tulajdonát képező gróf Esterházy-pavillont engedte át a múzeum czéljaira, hová az 1900 augusztus 1-én költözködött át. Az egyesület 1901 óta mint múzeum-egyesület folytatja működését. A gyüjtemények 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak. Az állam 1900-tól 1902-ig évenként 400 korona segélyben részesitette.

Az egyesület tagjainak száma 193.

Elnök: Szombathelyi Győző ny. alispán; titkár: Weszelovszky János.

*a)* Könyvtár.

1887-ben keletkezett.

Állománya 300 kötet könyv, 30 térkép, 60 kézirat és 6 oklevél, egy szekrényben elhelyezve.

Czédula-katalógusa van.

1902. évi gyarapodása 60 kötet, 2 térkép, 2 kézirat és 1 oklevél.

*Könyvtárnok:* Bathó Lajos.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1887-ben keletkezett.

Állománya 2300 őskori, 180 antik tárgy, 140 fegyver, 240 középkori emlék, 600 kegyeleti tárgy és 2860 db érem, nyolcz szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség minden vasárnap délelőtt 8-tól 12-ig dijtalanul megtekintheti.

Az 1902. évben 600 korona fordittatott javadalmazására, és 180 dbbal gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* Weszelovszky János.

*c)* Néprajzi gyüjtemény.

1887-ben keletkezett.

Állománya 10 magyar s 20 a hazai nemzetiségekre vonatkozó ethnografiai tárgy, egy szekrényben elhelyezve.

A közönség a régiségtárral egyidejüleg megtekintheti.

1902. évi javadalmazása 60 korona, ebből 2 ethnografiai tárgy szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Bathó Lajos.

*A komárom-városi és megyei történeti és régészeti egyesület évkönyvei. I—XIV. évf. (Komárom, 1889—1901.) A komárom-vármegyei és városi múzeum-egyesület 1901/2. évi értesitője. (Komárom, 1903.)*

## 700. Nyilvános népkönyvtár.

1870 körül alapitották a községi tanitók s 1886 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 2491 kötet, hat szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap, azontul naponként 2 fillér büntetéspénz fizetendő. Használati dij havonként 40 fillér. Az 1902. évben 2417 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 423 korona 60 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzat 220 korona személyi. 567 korona 72 fillér dologi kiadásokra.

*Könyvtárnok:* Vidák Ferencz tanitó.

*Vidák Ferencz, Komárom sz. kir. város nyilvános népkönyvtárának könyvjegyzéke. (Komárom, 1900.)*

## 701. A Szent-Benedek-rend kath. gimnáziumának gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

Már 1649-ben megvolt, midőn a jezsuiták III. Ferdinánd adománya alapján a gimnáziumot megnyitották. A jezsuita-rend eltörlésekor 1776-ban a Szent-Benedek-rend tagjai vették át az intézetet és a könyvtárt, 1786-ban azonban e rend is eltöröltetett, s midőn 1812-ben ujra átvették a komáromi gimnáziumot, sem könyvtárt, sem gyüjteményeket nem találtak. (Részletesebben lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Fejlesztéséhez Rimely Mihály pannonhalmi főapát 1851-ben, Vagács Czézár 1877-ben és Holler Engelbert 1881-ben járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 11,044 kötet, ezek között nyolcz magyar nyelvü régi hazai nyomtatvány, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják, ha a kivett könyvet sajátkezüleg jegyzik be a könyvtárban kitett használati naplóba. Kölcsön is ad a könyvtár könyveket ugyanazon feltétel alatt.

Évi javadalmazása 360 korona a tandijakból, mely összegen az 1902. évben 260 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Hajós Benő.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.
Állománya 1073 érem.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1851-ben keletkezett. Fejlesztéséhez 1854-ben a cs. kir. földtani intézet, 1855-ben Bielohradszky jószágkormányzó, 1858-ban Ballay Valér, 1860 ban Takács Bernardin, Stelzig G. ezredes, 1863-ban Pius Titius és 1864-ben Sárkány Miklós apát járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 3718 állat, ezek között 48 emlős, 343 madár, 14 hüllő, 47 hal, 300 rovar és 2966 egyéb állat, továbbá 4346 növény, 1015 ásvány. 185 kőzet és 714 kövület. 8 db Brendel-féle növénymodell, 24 db Arnobi-féle gombautánzat, 40 db növényt. mikroskopiai készitmény, a székház egy termében elhelyezve.

Leltára van.
Kivánatra egyesek felügyelet mellett megtekinthetik.
Évi javadalmazása 112 korona a tandijakból.

*A gyüjtemény őre.* Stengl N. János.

*Német Vilmos, A komáromi kath. gimnázium története a Jézus társaság vezetése alatt. (Az 1893/94. évi értesitőben és különlenyomatban: Komárom, 1894.) — Német Vilmos. A komáromi kath. gimnázium története 1776-tól 1812-ig. (Az 1894/95. évi értesitőben és különlenyomatban: Komárom, 1895.) — Németh V., A komáromi kath. gimnázium története 1812-től. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

## *702. Vármegyei könyvtár.*

Kulcsár István mintegy 4000 kötetből álló könyvtárával alapitotta meg, melyet 1827-ben Komárom megye közönségének ajánlott fel, mely ajánlatot a vármegye ugyanazon évi

október 9-ikén tartott közgyülésen elfogadott. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A könyvtár három részből áll. A Kulcsár-könyvtár állománya 3747 munka, a Ghyczy-könyvtáré 1763 munka, a vármegye többi könyvei pedig 1562 darabot tesznek ki. Mindezek a megyei levéltárban vannak elhelyezve.

Mindegyik csoportnak van leltára, a Ghyczy-féle könyvtárnak van ezenfelül szaklajstroma és czédula-katalogusa is; a megye által beszerzett ujabb könyvekről pedig szerzeményi napló vezettetik.

Használatra csak a Ghyczy-könyvtár anyaga van a nyilvánosságnak átengedve. Kikölcsönzés czéljából minden pénteken dijtalanul nyitva áll. 1902-ben 648 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazására a megyei pénztárban könyvtári alap czimen kezelt 14,442 korona tőke kamatai fordittatnak.

Az 1902. évben 311 korona 50 fillér fordittatott könyvek beszerzésére s 100 korona könyvtárnoki tiszteletdijra. 1902. évi gyarapodása 135 kötet.

*Könyvtárnok:* Miskey Géza nyug. megyei főlevéltárnok.

*Erdélyi Pál, A komárommegyei Kulcsár-könyvtár. (Magyar Könyvszemle, 1886. évf.) — Thaly István, Ghyczy Kálmán könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1888. évf.)*

# KÓTAJ. (Szabolcs vármegye.)

## *703. Községi népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 185 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Használati dij hetenként 2 fillér. 1902-ben 123 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 10 korona.

*Könyvtárnok:* Radványi Sándor g. k. tanitó.

## KOVÁSZNA. (Háromszék vármegye.)

### *704. Az E. M. K. E. olvasó-egylet népkönyvtára.*

1902-ben alapitották az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület és a múzeumok s könyvtárak országos tanácsa.

Állománya 465 kötet, az ipar- és hitelszövetkezet bérházában egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontúl naponként 2 fillér büntetés fizetendő. 1903-ban 559 olvasó 656 kötetet használt.

*Könyvtárnok:* Lengyel Gyula ref. énekvezér.

*Bokor Lajos, A kovásznai olvasó-egylet könyveinek szerzők szerint csoportositott jegyzéke (Sepsi-Szent-György, 1902.)*

---

## KÖBÖLKÚT. (Bihar vármegye.)

### *705. Népkönyvtár.*

1900 márczius 14-én alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium. 1902 november 20-án amúzeumok és könyvtárak országos tanácsa 2000 koronás könyvtárral egészitette ki·

A község elöljáróságának gondozása alatt áll.

Állománya 636 kötet, a község tanácstermében két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden délután 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul naponként 1 fillér büntetéspénz fizetendő. 1903-ban 1372 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 55 kor. 25 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Gellért Ignácz tanitó.

---

## KÖKÖS. (Háromszék vármegye.)

### *706. Községi népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 160 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából novembertől áprilisig hetenként háromszor, áprilistől novemberig minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 247 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 50 korona fordittatott gyarapitására a kökösi gazdák szövetségének pénztárából.

*Könyvtárnok:* Vaska Béla unitárius lelkész.

## KÖMLŐ. (Heves vármegye.)

### *707. A r. kath. népiskola könyvtára.*

1884-ben alapitotta a hitközség s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.

Állománya 265 kötet és 206 füzet.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 6 nap. 1902-ben 165 kötet és 140 füzet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 20 korona fordittatott gyarapitására a község adományából.

*Könyvtárnok:* Guba Sándor tanitó.

## KÖRMÖCZBÁNYA. (Bars vármegye.)

### *708. A kath. legényegyesület könyvtára.*

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1381 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából ünnep- és vasárnapokon d. u. 3-tól 5 óráig nyitva áll. Használati dij hetenként 4 fillér. 1902-ben 335 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 8 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Kovácsik József.

*Bellaagh Aladár, A körmöczbányai kath. legényegylet története. 1891—1901. (Körmöczbánya. 1902.)*

## 709. *A magyar egyesület könyvtára.*

1880-ban. közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Állománya 1435 kötet, öt szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. u. 5-től 6-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hét, azontul 6 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 3850 mű kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 450 korona 58 fillér fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségvetése 300 korona.

*Könyvtárnok:* Mohapel Antal.

*Mohapel Antal, Könyvtári jelentés a körmöczbányai magyar egyesület könyvtárának állásáról az 1899. évben. (Körmöczbánya, 1901.) — Bellaagh Aladár, A körmöczbányai magyar egyesület huszonkettedik évi müködése. (Körmöczbánya, 1902.) — A körmöczbányai magyar egyesület évi jelentései.*

---

## 710. *A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1889-ben keletkezett.

Állománya 8369 kötet, egy teremben 7 szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Egy tanár jótállása mellett bárki használhatja.

Évi javadalmazása 1200 korona a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól.

1902. évi gyarapodása 195 kötet.

*Könyvtárnok:* Tokay Nagy Kálmán.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1877-ben keletkezett, midőn Vizy Ferencz tanár a tanulók gyüjtéseiből megalapitotta.

Állománya 467 db, köztük 6 őskori és 4 antik tárgy, 3 fegyer, 6 középkori emlék, 10 kegyeleti tárgy és 535 db érem, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Vizy Ferencz tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett. Fodor Attila lepke- és bogár-gyüjteménynyel, Teschler György tanár különböző preparatumokkal gyarapitották.

Állománya 981 állat, köztük 34 emlős, 121 madár, 28 hüllő, 26 hal, 524 rovar és 248 alsóbbrendü állat; továbbá nagyobb növény- és ásványgyüjtemény, két nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Érdeklődők a gyüjtemény őrénél való jelentkezés után bármikor megtekinthetik.

Az 1902. évben 90 korona 25 fillér fordittatott gyarapitására, miből 56 állat és 38 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*A gyüjtemény őre:* Teschler György tanár.

*Hlatky József és Schröder Károly, A körmöczbányai középiskola története a XVI. századtól a jelenkorig. (Az 1894/95. évi értesitőben és különlenyomatban: Budapest, 1895.)*

## *711. Népkönyvtár.*

1902. november 29-én alapitotta a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa.

Állománya 670 kötet, a magyar-egylet helyiségében két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa és leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden délután 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 4 hét. Használati dij évenként 1 korona. 1903 márczius 29-ig 1500 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Paxner János.

## *712. A polgári és iparos egyesület könyvtára.*

1885-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adománynyal Kupecz István nyug. k. bányamérnök gyarapitotta.

Állománya 741 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer esti 8-tól 9 óráig nyitva áll. Használati dij heti 4 fillér. 1902-ben 441 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 77 korona 38 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* id. Klemm Béla igazgató.

## *713. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1649-ben, a kolostorral egyidejüleg keletkezett. 1678-ban már könyvtári katalogust szerkesztettek róla, mely 273 kötetről számol be.

Állománya 6086 kötet, köztük 3 db ősnyomtatvány, két teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

A kolostor tagjai használják.

1902-ben 30 kor. 60 fillér fordittatott javadalmazására, ebből beszereztetett 12 kötet.

*Könyvtárnok:* Mahácsek Béla.

*Ballagi Aladár, Felvidéki könyvtárbuvárlatok. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.)*

## *714. Városi múzeum.*

*a) Könyvtár.*

Állománya mintegy 2514 kötet és füzet, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

*b)* Egyéb gyüjtemények.

Állományuk 2422 tárgy, köztük 1111 db érem, melyek a könyvtárral együtt a városi levéltár mellett vannak elhelyezve. A gyüjtemény a városi pénzverés emlékeiből, néprajzi és iparművészeti tárgyakból, néhány képből s jelentékenyebb természetrajzi gyüjteményből áll.

Leltára van.

A közönség hétköznapokon délelőtt 10—12 óra között polgármesteri engedélylyel megtekintheti.

*A gyüjtemények őre:* Wagner G. Ede levéltárnok.

# KŐRÖSBÁNYA. (Hunyad vármegye.)

## *715. Az E. M. K. E. könyvtára.*

1896-ban alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 110 kötet, az állami iskolában elhelyezve.

Katalogusa van.

Használatra a kőrösbányai polgári olvasó-egyletnek van átengedve s kikölcsönzés czéljából állandóan nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

---

# KŐRÖSHEGY. (Somogy vármegye.)

## *716. Az olvasókör könyvtára.*

1882-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Adományokkal Ágoston József és Széchényi Imre gróf gyarapitották.

Állománya 668 kötet, hét szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben 420 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségvetése 140 korona hirlapokra, 60 korona könyvvásárlásra és kötésre.

---

# KŐRÖSRÉV. (Bihar vármegye.)

## *717. Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium a község hozzájárulásával.

Állománya 113 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap, azontul naponként 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 101 egyén használta a könyvtárt.

Évi javadalmazása 30 korona.

*Könyvtárnok:* Ozsváth Jenő.

---

# KŐSZEG. (Vas vármegye.)

## *718. A kereskedelmi kör könyvtára.*

1884-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 480 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. e. 9-től 11 óráig nyitva áll. 1902-ben 60 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

---

## *719. A Szent-Benedek-rend kath. gimnáziumának gyüjteményei.*

*a) Könyvtár.*

A jezsuiták alapitották a XVII. században. A Szent-Benedek-rend megvette számára az Ágostonrendiek lékai könyvtárát, Cseörgheö Lőrincz 1166, Bély Fidél 141 kötettel gyarapitották, ezenkivül elhalt kőszegi rendtagok könyveivel szapopodott.
Állománya 12,678 kötet, ezek között 1 ősnyomtatvány és 4 régi magyar nyomtatvány, két teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A tanárokon kivül téritvény mellett más megbizható személyek is használhatják. 1902-ben 47 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 360 korona a pannonhalmi főapátságtól, mely összegen 1902-ben 114 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Molnár Béla.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1886-ban keletkezett. Adományokkal Rómer Flóris, Pados János dr., Freh Alfonz és Fásil István gyarapitották.
Állománya 12,617 állat, köztük 14 emlős, 136 madár, 10 hüllő, 18 hal, 12,389 rovar és 50 alsóbbrendü állat; továbbá növény- és ásványgyüjtemény, három szobában elhelyezve.
Szaklajtsroma van.
Évi javadalmazása 120 korona. 1902. évi gyarapodása 7 állat, 50 növény és 5 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Vörös Balduin.

*A kőszegi gimnázium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — Molnár Béla, a kőszegi Szent-Benedek-rendi kath. gimnázium tanári könyvtára. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

---

## KUNHEGYES. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

### 726. *Ev. ref. ismétlő-iskolai könyvtár.*

1885-ben alapitotta Uray Gyula ev. ref. tanitó.
Állománya 314 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 11 óráig nyitva áll. 1902-ben 360 egyénnek 348 kötet kölcsönöztetett ki.
*Könyvtárnok:* Mester Albert ev. ref. tanitó.

### 727. *A polgári olvasókör könyvtára.*

Az egyesület 1854-ben, könyvtára 1858-ban keletkezett.
Állománya 524 mű, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. 1903-ban 943 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1903. évi költségelőirányzata 200 korona.
*A kunhegyesi polgári olvasókör könyvtárának névsora. (Mezőtur, 1901.)*

## KUNOSVÁGÁS. (Bars vármegye.)

### 728. *A F. M. K. E. ifjusági könyvtára.*

1897-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.
Állománya 145 kötet, az állami iskolában elhelyezve.
*Könyvtárnok:* Balogh Kálmán állami isk. igazgató.

## KUNSZENTMÁRTON. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

### 729. *A kaszinó könyvtára.*

1874-ben. az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 600 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden kedden és csütörtökön d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 250 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

---

## *730. Községi tanitói és népkönyvtár.*

1890-ben alapitotta Dósa József plébános.
Állománya 160 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden hétköznapon d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Használati dij heti 4 fillér. 1902-ben 26 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 15 korona 26 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Nagy János tanitó.

---

## *731. A polgári olvasó-egylet könyvtára.*

1861-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 700 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és irott katalogusa van.
Használat és kikölcsönzés czéljából mindennap állandóan nyitva áll.
Az 1902. évben 10 korona fordittatott gyarapitására.

---

# KUNSZENTMIKLÓS. (Pest vármegye.)

## *732. Az ev. ref. algimnázium gyüjteményei.*

### *a) Könyvtár.*

A XVIII. század első felében, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Az első (1764. évi) feljegyzés 76 kötetről szól. 1830-ban szeniczei Szalai István dabasi birtokos és mérnök 829 kötetnyi könyvtárával gyarapodott. Az 1851. évi leltározás alkalmával már 1376 kötetet számlált.
Állománya 5858 kötet, köztük 29 régi magyar nyomtatvány, 1230 füzet, 44 térkép és 14 kötet atlasz, egy teremben elhelyezve. 1886-ban választatott ki belőle a 835 kötetből és 64 térképből álló tanári szakkönyvtár. Ez utóbbi a tanári szobában van elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóteremül is szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van. A tanárokon kivül mások is használhatják.

Évi javadalmazása 416 korona a gimnázium saját alapjából és az ideiglenes államsegélyből. 1902. évi gyarapodása 44 kötet és 1 térkép.

*Könyvtárnokok:* Szikszay Gusztáv igazgató és Apostol Pál tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1870 körül keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Burián János ügyvéd, Bernáth István ev. ref. lelkész örökösei, Dömötör Bertalan ev. ref. lelkész, Iványos Gyula, Szász Dezső, Apostol János és a ráczkevei ev. ref. egyház gyarapitották.

Állománya 163 régiség és 3247 érem, üvegszekrényekben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Batthyány Lajos gróf elöltöltő ötlövetü revolvere, továbbá Virágh Gedeon honvédalezredes rabláncza és az aradi várban használt vésőeszközei. Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Szikszay Gusztáv igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1855-ben keletkezett. Fejlesztéséhez a m. kir. földtani intézet és Soltra Lajos ev. ref. lelkész özvegye járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 224 növény, 783 ásvány, 184 kőzet és 69 kövület, üvegszekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Kis Ödön tanár.

*A kunszentmiklósi ev. ref. gimnázium rövid története. (Az 1888/89. évi értesitőben.) — Taneszközök és könyvtárak. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

---

## 733. *A kaszinó könyvtára.*

1863-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 835 kötet, egy teremben öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön d. u. 1 és 2 óra

között nyitva áll. Az 1902. esztendőben 518 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 200 korona.

*Könyvtárnok:* Skultéty János.

---

## 734. *A polgári olvasó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1868-ban, könyvtára 1870-ben keletkezett.

Állománya 1580 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából hetenként egyszer d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben 1410 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 63 korona fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségelőirányzata 150 korona könyvekre s 216 korona hirlapokra.

*Könyvtárnok:* Durmatt István.

---

# KÜKÜLLŐSZÉPLAK. (Kis-Küküllő várm.)

## 735. *Népkönyvtár.*

Az E. M. K. E. alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek kifolyásakép a könyvtár a tanács felügyelete alatt áll.

---

# LAJTAPORDÁNY. (Sopron vármegye.)

## 736. *A D. K. E. népkönyvtára.*

A dunántuli közmüvelődési egyesület alapitotta.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából hetenként egyszer d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Poda János.

---

## LÉCZFALVA. (Háromszék vármegye.)

### *737. Iskolai könyvtár.*

1884-ben keletkezett s 1893 óta használtatik népkönyvtárul.
Állománya 333 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. 1902-ben 438 kötet kölcsönöztetett ki.
Az 1902. évben 21 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 35 korona.

*Könyvtárnok:* Kocsis András ig. tanitó.

---

## LÉKA. (Vas vármegye.)

### *738. Népkönyvtár.*

1900 november 17-én alapitotta Schermann Ágoston körjegyző.
Állománya 114 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából mindennap d. e. 8-tól 11 óráig és d. u. 1-től 3-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 70 kötet kölcsönöztetett ki.

*Könyvtárnok:* Popp Lajos.

---

## LELÉD. (Hont vármegye.)

### *739. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben keletkezett.
Állománya 173 kötet, a róm. kath. népiskolában elhelyezve.
1902-ben 90 kötetet használtak.

*Könyvtárnok:* Végh Károly kántortanitó.

---

## LELESZ. (Zemplén vármegye.)

### *740. A jászóvári prémontrei kanonok-rend konventjének könyvtára.*

**1802-ben keletkezett, midőn a II. József császár alatt eltörölt rend ujból visszaállittatott.**
**Állománya 5471 kötet és 960 füzet, egy teremben elhelyezve.**
**Az 1902. évben 179 korona fordittatott javadalmazására. 1902. évi gyarapodása 11 kötet és 22 füzet.**

*Könyvtárnok:* dr. Kussinszky Arnold.

---

## LENGYELTÓTI. (Somogy vármegye.)

### *741. A kaszinó könyvtára.*

**Az egyesület 1878-ban, könyvtára 1900-ban keletkezett. Adományokkal Berzsenyi Gerő és gróf Zichy Béla gyarapitották.**
**Állománya 1800 kötet, két szekrényben elhelyezve.**
**Leltára és katalogusa van.**
**Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 8 óráig nyitva áll. Használati dij hetenkint 4 fillér. 1902-ben 500 kötet kölcsönöztetett ki.**

*Könyvtárnok:* Berzsenyi Gerő igazgató.

---

## LETENYE. (Zala vármegye.)

### *742. A kaszinó könyvtára.*

1900-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1617 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenkint kétszer nyitva áll. 1902-ben 1217 kötet kölcsönöztetett ki.
Az 1902. esztendőben 60 korona 59 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Vajda Manó.

# LÉVA. (Bars vármegye.)

## 743. *A kaszinó könyvtára.*

1854-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2116 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és szombaton d. e. 11-től 12-ig s csütörtökön d. u. 6-tól 7-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama két hét, azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő.

*Könyvtárnok:* Kiss Gyula.

*Mácsai Lukács, A Felvidék társadalmi köréből 1835—85. (Léva, 1886.) — A lévai kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Léva, 1898.)*

## 744. *A kegyes tanitórend házi könyvtára.*

Alapját a kőszegi társházból Lévára szállitott mintegy 2000 kötet könyv képezi. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) A könyvtár nagyobbrészt elhalt rendtagok hagyatékából gyarapodik.

Állománya 7954 kötet, egy teremben elhelyezve. Különös érdekességei az 1829-ben Bajusz Imre piarista által ajándékozott török levelek.

Czédula-katalogusa van.

---

## 745. *A kegyes tanitórend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1815-ben keletkezett, midőn az intézet herczeg Esterházy Miklós, a Marczibányi-család, Bars és Hontmegyék, Léva város közönsége és egyes főpapok adományaiból megalakult.

Eleinte csupán adományokból gyarapodott. 1852-ben már 1257 kötetből állott. Adományokkal a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium és a tud. akadémia gyarapitották.

Állománya 1665 mű 2087 kötetben, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 540 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1886/87 óta évi 560 korona fordittatik gyarapitására a tandijakból. 1902. évi gyarapodása 85 kötet és 5 térkép.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1871-ben keletkezett.
Állománya 90 antik tárgy, 97 fegyver, 14 középkori emlék, 25 kegyeleti tárgy, 59 gipszmásolat és 3050 érem, a természetrajzi szertárban három szekrényben elhelyezve.
Csupán adományozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 25 régiség s 1254 érem.

*Az a) és b) alatti gyüjtemények őre:* Pózna József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1863-ban keletkezett.
Állománya 1212 állat, köztük 26 emlős, 40 madár, 19 hüllő, 32 hal, 347 rovar és 748 alsóbbrendü állat; továbbá 2286 növény és 1763 ásvány, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Idegenek csupán az igazgató engedélyével tekinthetik meg.
Évi javadalmazása 200 korona a tandijakból. 1902. évi gyarapodása 21 állat, 84 növény és 28 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Vándor József tanár.

*Dr. Tóth György. A lévai kegyesrendi főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## *746. A m. kir. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2700 kötet, ebből 650 db iskolai értesitő és 60 db térkép, egy szobában és folyosón elhelyezve.
Szaklajstroma van.
A tanárokon kivül az iskola növendékei és az intelligens közönség is használhatja. 1902-ben 230 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 200 korona, melyet átalány fejében a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1902. évi gyarapodása 111 kötet, ebből 50 db iskolai értesitő.

*Könyvtárnok:* Kriek Jenő tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1902-ben keletkezett.
Állománya 40 régiség és 320 érem, dobozokban elhelyezve. Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Horváth A. János.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1880-ban keletkezett.
Állománya 3833 állat, ezek között 38 emlős, 71 madár, 32 hüllő, 18 hal, a helyi fauna rovargyüjteménye 2899 fajjal, az iskolai rovargyüjtemény 258 fajjal, 32 db rovarbiologiai készitmény, 58 darabból álló pókgyüjtemény, 250 darabból álló tojásgyüjtemény és 150 darabból álló csigaházgyüjtemény; továbbá 800 növény, 220 darabból álló maggyüjtemény, 55 darab növénykészitmény, 450 ásvány, 25 kőzet és 45 kövület, a könyvtárteremben, az intézet folyosóján s tantermeiben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 200 korona az intézet költségvetéséből.

*A gyüjtemény őre:* Kriek Jenő tanár.

---

# LIBETBÁNYA. (Zólyom vármegye.)

## *747. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület. a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.
Állománya 150 kötet, a libetbányai magyar kör helyiségében elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Knyaroviczky Gyula titkár.

---

## *748. A magyar kör könyvtára.*

1887-ben keletkezett.
Állománya 1700 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.
*Könyvtárnok:* Knyaroviczky Gyula tanitó.

# LIPPA. (Temes vármegye.)

## *749. Ifjusági- és népkönyvtár.*

1883-ban keletkezett.
Állománya 259 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 10-től 11-ig és vasárnap d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 10 nap. Az 1902. évben 198 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1902-ben 134 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Bezsán Miklós.

---

## *750. A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1891-ben keletkezett.
Állománya 6212 kötet, ezek között 175 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
A tanárokon kivül a tanulók, sőt a művelt közönség is dijtalanul használhatja.
Évi javadalmazása a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztertől évi 300 korona; a tanulók járulékaiból körülbelül 800 korona.
Az 1901/2. iskolai évben 164 munka 180 kötetben szereztetett be.

*Könyvtárnokok:* Tisza Ferencz és dr. Braun Róbert tanárok.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1876-ban keletkezett.
Állománya 1015 érem, 52 kis fiókot magában foglaló éremszekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a helyi éremleletek.
Szaklajstroma van.
A közönség bármikor megtekintheti.
Csupán adományozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Eisenkolb Aurél tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1874-ben keletkezett. Több preparatumát Szukk Antal és Kovacsics János tanárok készitették.

Állománya 20 emlős, 45 madár, 20 hüllő, 2 hal, 100 rovar és 46 egyéb állat; továbbá 250 növény, 360 ásvány, 28 kőzet és 8 kövület.

Leltára van.

A közönség bármikor megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Kovacsics János tanár.

*A lippai felső kereskedelmi iskola könyvtára. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

---

# LIPTÓSZENTMIKLÓS. (Liptó vármegye.)

## *751. A magyar társalgókör könyvtára.*

1830-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Id. Szent-Iványi József 40 koronás adománynyal gyarapitotta.

Állománya 804 mű 1077 kötetben, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden kedden és vasárnap d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hónap, azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 124 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 47 korona 70 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 20 korona.

*Könyvtárnok:* Joneszku Jenő polg. isk. tanár.

*A liptószentmiklósi magyar társalgókör tulajdonát képező könyvek czimjegyzéke.*

---

## *752. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta.

Az állami polgári iskolában van elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Skonyár Gusztáv áll. polg. iskolai igazgató.

### 753. *A polgári kaszinó könyvtára.*

Állománya 600 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Lackó Miklós.

---

## LŐCSE. (Szepes vármegye.)

### 754. *Az ág. h. evang. egyház könyvtára.*

1710-ben, Hain Miklós hagyatékából keletkezett. Kezdetben a lőcsei ev. h. egyház főgimnáziuma és liczeuma birtokában volt, ezek beszüntetésével azonban 1868-ban a nagy templomban helyeztetett el. Nagyobb adományokkal Institoris, Osterlamm Theophil s Müller György tanárok, továbbá Kupetz Lykurg igazgató és Weszter Lajos törzsorvos járultak gyarapitásához.

Állománya 13,595 kötet, köztük 2 ősnyomtatvány és 15 régi magyar nyomtatvány; továbbá 50 térkép, 200 kézirat és 65 oklevél, a nagytemplom karzatán, egyik páholyában és a levéltári teremben elhelyezve. A könyvtárnak értékesebb része az épülőfélben levő gyülekezeti nagy teremben fog elhelyeztetni.

Betürendes lajstroma és czédula-katalogusa van.

Jelenleg az egyházfelügyelő, a lelkész és segédlelkész őrizete alatt áll.

*Ballagi Aladár, Felvidéki könyvtárbuvárlatok. (Magyar Könyvszemle. 1879. évf.)*

---

### 755. *A kir. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1851-ben keletkezett, midőn az addigi könyveket és egyéb felszerelést a távozó prémontreiek, mint a rend tulajdonát, elvitték s a helyükbe jövő cseh tanároknak az államtól kapott évi átalányból uj könyvtárt kellett alkotniok. Főleg német és cseh könyveket szereztek. Nagyobb adományokkal dr. Richnavszky Pál, Szabó Elemér, Halász László és dr. Fleischer Jenő járultak fejlesztéséhez.

Állománya 6594 kötet, egy zárt folyosón elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül téritvény ellenében más megbizható egyének is használhatják.

Évi javadalmazása 700—800 korona a tanulmányi alapból. 1902. évi gyarapodása 231 kötet.

*Könyvtárnok:* Tittel Lajos tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1877-ben keletkezett. Adományokkal Ranezay József gyarapitotta.

Állománya 41 régiség, köztük 34 őskori, 1 antik tárgy, 2 fegyver, 1 néprajzi tárgy és 3 gipszmásolat; továbbá 689 érem és 17 bankjegy, a természetrajzi múzeumban, igazgatói irodában és a könyvtárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1902. évi gyarapodása 2 régiség és 93 érem.

*A gyüjtemény őre:* Ranezay József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850-ben keletkezett.

Állománya 2737 állat, ezek között 546 emlős, 225 madár, 11 hüllő, 12 hal, 515 rovar és 42 egyéb állat; továbbá 1386 növény, 695 ásvány, 157 kőzet és 7 kövület, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a múzeum őrének kalauzolása mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása a tanszerátalányból 200—300 korona, mely összegen az 1902. évben 3 állat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Nessl Alajos tanár.

*Borsodi Miklós, A lőcsei kir. kath. főgimnázium történetének vázlata rövid bevezetéssel a városról. (Az 1867/68. és 1868/69. évi értesitőben.) — A tanári könyvtár alapleltára az 1884/85. tanév végén. (Az 1888/89. és 1889/90. évi értesitőben.) — U. annak II. része. (Az 1890/91. évi értesitőben.) — U. annak III. része. (1894/95. évi értesitőben.) — A természetrajzi gyüjtemény alapleltára az 1889/80. tanév végén. (Az 1892/93. évi értesitőben.) — A történelmi és földrajzi szerek alapleltára az 1888/90. tanév végén. (Az 1891/92. évi értesitőben.) — Dr. Horváth Ákos, Kőkorszaki leletről a Szepességben. (Archaeologiai értesitő, XXIII. k.) — Halász László, A lőcsei kir. kath. főgimnázium története. (Lőcse, 1896.)*

## 756. *A m. kir. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1885-ben, kevéssel az intézet alapitása után keletkezett.

Állománya 1506 kötet, egy szobában négy szekrényben elhelyezve.

Leltára és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 400 korona, 1900—1903. évi gyarapodása 159 kötet.

*Könyvtárnok:* Szentistványi Dániel tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1881-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a m. kir. vallás- és közokt. minisztérium és dr. Holub Emil járultak fejlesztéséhez.

Állománya 241 állat, ezek között 27 emlős, 37 madár, 8 hüllő, 8 hal, 121 rovar és 40 egyéb állat, továbbá 146 növény, 134 ásvány, 50 kőzet és 40 kövület, két szobában elhelyezve.

Leltára van.

*A gyüjtemény őre:* Hadik Ida.

---

## 757. *A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett; alapját a volt lőcsei ág. evang. gimnázium könyvtárának egy része képezte. 1889-ben dr. Róth Samu főreáliskolai igazgató könyvtárának egy részével gyarapodott.

Állománya 5876 kötet, egy könyvtári szobában, a tanári szobában és a folyosón felállitott szekrényekben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az 1902. évben 723 korona 24 fillér fordittatott javadalmazására, miből 138 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 690 korona.

*Könyvtárnok:* Bauer József tanár.

*b)* Természetrajzi könyvtár.

1870-ben keletkezett.

Állománya 622 állat, ebből 32 emlős, 141 madár, 27 hüllő, 43 hal, 9 rovargyüjtemény és 370 egyéb állat, továbbá

103 növény, 861 ásvány, 155 kőzet és 155 kövület, a természetrajzi szertár 2 termében elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az 1902. évben 345 korona 76 fillér fordittatott javadalmazására, a mely összegen 4 állaton kivül természetrajzi taneszközök szereztettek be.

*A gyüjtemény őre:* Kordos Gusztáv tanár.

*Dr. Demkó Kálmán, A lőcsei egykori ág. ev. gimnázium és a jelenlegi m. kir. áll. főreáliskola története. (Lőcse, 1896.)*

---

# LOSONCZ. (Nógrád vármegye.)

## 758. *A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett, melyet négy osztálylyal 1590 körül alakitott meg a ref. egyházközség s később (1796-tól) theologiával kapcsolatos főiskolává fejlesztett, mely a mult század harminczas éveiben jogi karral is bővült. A főiskola gazdag könyvtára azonban az 1849 aug. 8-iki veszedelem alkalmával porrá égett, s az elszegényedett intézet uj könyvtárát a Losoncz vidékén lakott ref. családok ugyszólván a magukéból rakták össze utána. 1869-ben, midőn az állam az iskolát az egyháztól átvette, már 5415 kötetből állott.

Állománya 16,650 kötet és füzet, köztük egy ősnyomtatvány, tizenhárom magyar nyelvü és tizenhárom idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 73 térkép, 50 kézirat és 2 oklevél, egy teremben elhelyezve.

A könyvtár érdekessége Joannes Brentio Catechismusa 1551-ből, mely a czimlapján olvasható bejegyzés szerint Kalvin Jánosé volt és tőle marginális jegyzeteket is tartalmaz.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 800 korona a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 237 kötet és füzet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. Illyefalvi Vitéz Aladár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1869-ben keletkezett, midőn az állam az intézetet átvette. Állománya 452 db még rendezetlen érem stb.

*A gyüjtemény őre:* Gresits Miksa igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett.

Az állattani gyüjtemény 1312 db; a növénytani gyüjtemény 772 db, az ásvány, kőzet és földtani gyüjtemény pedig 877 dbból áll. Mindezek egy nagy teremben vannak elhelyezve. Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Malesevics Emil.

*Concilia Emil, Losoncz könyvtárainak ismertetése. (Magyar Könyvszemle, 1885. évf.) — Ambrus Mór, Vázlatok a losonczi gimnázium háromszázados életéből. (Losoncz, 1885.) — A losonczi gimnázium vázlatos története. (A 1894/95. évi értesitőben.)*

---

## *759. A m. kir. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1869-ben keletkezett, midőn az állam az átvett protestáns algimnáziumok egyikét tanitóképzővé alakittatta át.

Állománya 1632 kötet és 33 térkép, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül a tanulók, sőt a művelt közönség is használhatja. A kikölcsönzés elismervény ellenében történik. Az 1902. évben 269 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 160 kor. a m. kir. vallás- és közokt. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 20 kötet és 2 térkép.

*Könyvtárnok:* Nagy Iván tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1869-ben keletkezett.

Állománya 356 állat, 76 növény és 1318 ásvány, a fizikai szerekkel együtt két külön teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 170 kor. a m. kir. vallás- és közokt. minisztériumtól, mely összeg egy része azonban fizikai felszerelésekre forditandó.

*A gyüjtemény őre:* Zorkóczy Ede tanár.

*Concilia Emil, Losoncz könyvtárainak ismertetése. (Magyar Könyvszemle, 1885. évf.)*

---

### 760. *Városi közkönyvtár.*

1851-ben keletkezett, midőn Kubinyi Ágost hivatkozással arra, hogy 1849 aug. 8-ikán az oroszok által okozott tüzvészben a ref. kollégium és az ág. ev. gimnázium jelentékeny értékü könyvtárai teljesen elpusztultak, országos felhivást bocsátott közzé oly czélból, hogy ezen veszteség pótlására könyveket adományozzanak. Ezen felhivás oly szép eredménynyel járt, hogy a könyvtár már 1853-ban több ezer kötettel birt s a használatnak átadott. 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, mely 1898-tól 1902-ig évi 600 kor., 1903-ban 400 kor. állami segélyben részesitette.

Állománya 21,416 kötet, a városháza földszinti két termében elhelyezve, 10 személyre berendezett külön olvasóteremmel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem, ünnep- és vasárnapok kivételével, naponta d. e. 9-től 12-ig nyitva van. Biztositékul minden olvasó kivétel nélkül 10 koronát fizet. Az olvasódij 1 hóra 1 korona, negyedévre 2 kor. 50 fillér, félévre 4 kor. 80 fillér, egész évre 9 kor. 1902-ben 8261 kötetet használtak belőle.

Az 1902. évben 1350 korona forditatott javadalmazására, mely összegen 357 kötet szerveztetett be. A könyvtárnok fizetése évi 600 korona. 1903. évi költségvetése 750 korona.

*Könyvtárnok:* Draskóczy József.

*A losonczi városi közkönyvtár szabályrendelete és könyveinek czimjegyzéke. (Losoncz, 1883.) — Concilia Emil, Losoncz könyvtárainak ismertetése. (Magyar Könyvszemle, 1885. évf.) — A losonczi városi közkönyvtár könyveinek pótló czimjegyzéke 1884—95. (Losoncz, 1896.)*

---

## LOVASBERÉNY. (Fehér vármegye.)

### 761. *Ev. ref. népkönyvtár.*

1887-ben alapitotta Marton Sándor ev. ref. tanitó.

Állománya 316 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 6-tól 8 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 300 kötet kölcsönöztetett ki belőle

Az 1902. évben 50 korona forditatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Nagy Mihály földmives.

### *762. Az Olvasókör könyvtára.*

1870-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 347 kötet magyar és 358 kötet német munka. két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és irott katalogusa van.
A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden héten egyszer d. u. 5-től 7-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Papp János tanitó.

---

## LOVRIN. (Torontál vármegye.)

### *763. Iskolai könyvtár.*

1869-ben alapitotta a község s 1896 óta népkönyvtárul is szolgál.
Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll.
A kikölcsönzés tartama 7 nap. Használati dij évi 20 fillér. 1902-ben 70 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Schütz József tanitó.

---

## LUGOS. (Krassó-Szörény vármegye.)

### *764. A gör. kath. egyházmegye gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1850-ben, Áron Tivadar nagyprépost könyveiből keletkezett. Külön helyisége 1876 óta van.
Állománya mintegy 5000 kötet, köztük 1 db ősnyomtatvány, továbbá 126 térkép, 8 db földgömb és 101 csomag kézirat.
Leltára van.
Javadalmazását a lugosi püspöktől kapja.

*b)* Egyéb gyüjtemények.

Állományuk 68 rézmetszet, a könyvtárban elhelyezve, s több más múzeumi tárgy, a püspöki lak különböző helyiségeiben felállitva.
Leltáruk van.

*Archeologische-epigraphische Mittheilungen aus Österreich-Ungarn, VI. és VII. k.*

### 765. A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1837-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. A könyvtárra vonatkozó első jelentés az 1876/77. évi értesitőben jelent meg, midőn mindössze 452 kötetből állott. 1893-ban, mikor az állam az intézetet a vármegyétől átvette, már 2185 kötetre gyarapodott. 1902-ben Suttág Ferencz nyug. tanfelügyelő 142 kötettel gyarapitotta.

Állománya 8108 kötet, két szobában elhelyezve, melyek egyike olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják egyik intézeti tanár szavatolása mellett.

Évi javadalmazása 600 kor. 1902. évi gyarapodása 506 kötet.

*Könyvtárnok:* Nemes János tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1878-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal a szab. osztrák államvasut-társaság és Kiss Lajos tanár járultak fejlesztéséhez.

Állománya 445 állat, 1599 növény, 515 ásvány, 260 kőzet és 60 kövület, egy nagy teremben elhelyezve.

Alapleltára van.

Évi javadalmazása 300 korona.

Az állatgyüjtemény 1900 óta 50 db kitömött állattal, a növénygyüjtemény 72 száritott növénynyel, a kövületek állománya 8 darabbal gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* Kiss Lajos tanár.

*Rettegi Károly, A lugosi állami főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — A lugosi állami főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

---

## MAGYARBÁNHEGYES. (Csanád vármegye.)

### 766. Községi népkönyvtár.

1878-ban alapitotta a község. 1899-ben ujabbat adományozott a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 310 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

**Leltára van.**
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 250 egyén használta a könyvtárt.
Az 1902. évben 30 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 20 korona.

*Könyvtárnok:* Pusztay Sándor.

---

## MAGYARBIKAL. (Kolozs vármegye.)

### 767. *Az E. M K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.
Állománya 333 kötet, az állami elemi iskolában elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán este nyitva áll. Az 1903. évben 371 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

---

## MAGYARÓVÁR. (Mosony vármegye.)

### 768. *A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

1739-ben, a rendház alapitásával egyidejüleg keletkezett s a házban elhunyt rendtagok hagyatékából gyarapodott.
Állománya 6951 kötet, ezek között 2 ősnyomtatvány; továbbá 2675 kézirat, 10 oklevél és 22 térkép, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
A rendtagokon kivül mások is használhatják.
Évi javadalmazása 210 kor., Szálé János magyaróvári lakos alapitványának kamataiból.

*Könyvtárnok:* Suller János.

*A kegyes-tanitórend magyaróvári könyvtárának katalogusa. (Magyar-Óvár, 1895.)*

---

### 769. *A kegyes-tanitórend kath. gimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A XIX. század hatvanas éveiben keletkezett, midőn a társház könyvtárából a tanárok szükségleteinek megfelelő könyveket külön választották.

Állománya 4283 kötet, ezek között tiz idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 53 térkép, az igazgató előszobájában és irodájában hét nagy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Biztositék mellett a közönség is használhatja.

Évi javadalmazása 353 korona a felvételi dijakból. 1902. évi gyarapodása 142 kötet és 1 térkép.

*Könyvtárnok:* Czimmermann Pál tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1850-ben gyüjtés utján keletkezett és 1881-ben állittatott össze. Nagyobb adományokkal Rhode Tivadar, dr. Füredi Róbert, I-vánfi Ede, Cselkó I., dr. Németh A., Ujhelyi Imre és Rappensberger Vilmos járultak gyarapitásához.

Állománya 1010 érem, a múzeumban elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség alkalomadtán szabadon megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A XIX. század hatvanas éveiben keletkezett. Nagyobb adományokkal Peck István, Ebenlöch Ferencz, a pozsonyi természettud. egylet, Balás Árpád, dr. Sőtér Ágost és Kőszeghi Frigyes járultak fejlesztéséhez.

Állománya 384 állat, továbbá 1479 növény, 1492 ásvány és 314 kőzet, üvegszekrényekben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

A közönség alkalomadtán szabadon megtekintheti.

Évi javadalmazása 400 korona a felvételi dijakból, mely összegen az 1902. évben 21 állat és 24 növénypreparatum szereztetett be.

*A* b) *és* c) *alatti gyüjtemények őre:* Rappensberger Vilmos igazgató.

*Rappensberger V., A kegyes-tanitórend vezetése alatt álló magyaróvári gimnázium története 1739—1894. Különlenyomat az 1893/94. évi értesitőből. (Győr, 1894.) — Rappensberger Vilmos. A kegyes-tanitórend vezetése alatt álló magyaróvári gimnázium könyv- és szertárainak leltára. Különlenyomat az 1894/95. évi értesitőből. (Győr, 1895.)*

### *770. A m. kir. gazdasági akadémia gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1818-ban keletkezett, midőn az intézetet Albert Kázmér szász-tescheni herczeg megalapitotta.

Állománya 11,984 kötet, ezek között két ősnyomtatvány; továbbá 78 térkép, négy egymásba nyiló szobában elhelyezve, a tanárok számára külön olvasóteremmel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az intézeti tanárokon kivül a hallgatók is használhatják. Kikölcsönzés czéljából hetenként egy órán át nyitva áll. A kikölcsönzés tartama két hét. Tankönyvek több példányban lévén, azok egy-egy félévre is kiadatnak. 1902 ben 160 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása a költségvetés szerint 4000 korona és 200 kor. a könyvtárnok tiszteletdija. 1902. évi gyarapodása 220 kötet és 3 térkép.

*Könyvtárnok:* Thallmayer Viktor tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az akadémiával egyidejüleg keletkezett, különösen azonban 1884 óta gyarapodott és rendeztetett.

Állománya 10,500 állat, ezek között 48 emlős, 127 madár, 30 hüllő, 66 hal, 18,000 rovar, 239 egyéb állat és 500 tojás; továbbá 7000 növény, 5000 gomba, 50 gubacs, 2089 ásvány, 765 kőzet és 110 kövület, az állat-, növény- és ásványtani tanszékek gyüjteménytáraiban nyolcz teremben elhelyezve.

Szakleltárai vannak.

A közönség a szaktanárok engedélyével előzetes bejelentés mellett megtekintheti.

Uj beszerzések és kiegészitések az állat-, növény- és ásványtani tanszékek 2000 koronát tevő javadalmazásából történnek a szükséghez képest. 1902-ben 1681 kor. fordittatott gyarapitására. ebből 2000 állat, 89 ásvány és 115 kőzet és kövület szereztetett be.

*A gyüjtemény őrei:* (állattan) Mezey Gyula, (növénytan) Linhart György és (ásványtan) dr. Nyiredy Jenő tanárok.

A *b)* alatti gyüjteményt 1902-ben 103 látogató tekintette meg.

*Verzeichniss der Bücher bei der landwirtschaftlichen Bildungsanstalt in Ungarisch-Altenburg. Aufgenommen zu Ende*

*des Jarhres 1848. (Magyar-Óvár, 1849.) — Katalog der Bibliothek der k. k. höheren landwirtschaftlichen Lehranstalt in Ungarisch-Altenburg. Aufgenommen am 31-ten Októ́ber 1859. (Magyar-Óvár, 1860.) — Hecke W., Die Landwirtschaft der Umgebung von Ungarisch-Altenburg und die landwirtschaftliche Lehranstalt daselbst. (Wien, 1861.) — Rodiczky E., A magyaróvári m. kir. gazdasági felsőbb tanintézet könyvtárának jegyzéke. (Magyar-Óvár, 1872.) — Die k. ung. höhere Landwirtschaft-Lehranstalt zu Ung.-Altenburg. (M.-Óvár, 1873.) — A magyar-óvári m. k. gazd. akadémia könyvtárának jegyzéke. (Magyar-Óvár, 1894.) — A magyar-óvári m. k. gazd. akadémia könyvtári jegyzékének kiegészitő jegyzéke. (Magyar-Óvár, 1896.)*

---

## 771. A mosonymegyei történelmi és régészeti egylet múzeuma.

Az egyesület ideiglenesen 1882 szept. 2-ikán, véglegesen 1883 okt. 6-ikán alakult meg, s a vármegye tulajdonát képező múzeum létesitését tüzte ki egyik főfeladatává. A vármegye 1883 szept. 29-ikén elvállalta az egyesület védnökségét és az örökös alapitó tagok sorába lépett. A gyüjtemények kezdetben Magyar-Óvár városa városházának nagy termében, majd a megyeház épületének különböző helyiségeiben voltak elhelyezve. Most az ujonnan épült megyei székház második emeletén két teremben nyertek elhelyezést. 1897-től kezdve az egyesület viszonyai kedvezőbbre fordultak, mert a vármegye évi 1000 koronát szavazott meg régészeti ásatásokra. A gyüjtemények 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesület 1902-ben 8 tiszteletbeli, 8 örökös alapitó, 7 alapitó és 65 rendes tagot számlált. Törzsvagyona 2400 korona. 1902-ben 226 kor 90 fillért forditott gyüjteményeire. 1903. évi költségelőirányzata 1200 kor. ásatásokra, 1900 kor. beszerzésekre és szükségletekre.

*Elnöke :* dr. Sötér Ágost ügyvéd; *alelnöke :* Óshegyi József tiszti főügyész; *titkár :* Hegyi Miklós szolgabiró.

### *a)* Könyvtár és levéltár.

Állománya 1902 végén 557 kötet könyv, 17 db térkép s 499 db okirat, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség is használhatja téritvény ellenében.

1902-ben 76 korona fordittatott gyarapitására, miből 63 kötet és 29 oklevél szerveztetett be.

A könyvtárnoki állás nincs betöltve.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya 1902 végén 5168 db régiség, 1848 db érem és 77 db régi bankjegy, két teremben elhelyezve. Az állam 1898-ban 1000 kor., 1899-től 1901-ig évenkint 800 kor. segélylyel járult gyarapitásához.

Kiválóbb nevezetességei a papréti római fibulák, a czugi, szentpéteri és németvölgyi népvándorláskorabeli leletek.

Leltára van.

A közönség minden vasárnap d. e. 9-től 12 óráig megtekintheti.

*A gyüjtemények őre:* dr. Sőtér Ágost.

*A mosonymegyei történelmi és régészeti egylet alapszabályai. (Budapest, 1885.) — A Mosonymegye védnöksége alatt álló mosonymegyei történelmi és régészeti egylet elnöki jelentései. (Magyar-Óvár, 1886—1893.) — Dr. Sőtér Ágost, A mosonymegyei történelmi és régészeti egylet emlékkönyve 1882—1898. (Magyar-Óvár, 1898.)*

---

## 772. A Széchényi-kör könyvtára.

1882-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Állománya 1030 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden pénteken és szombaton d. u. 1-től 2-ig nyitva áll. 1902-ben 600 egyén 1040 kötetet kölcsönzött ki belőle.

Évi javadalmazása 100 korona.

*Könyvtárnok:* Faltin Adolf.

*A magyaróvári Széchényi-kör könyvtárának jegyzéke. (Magyar-Óvár, 1896. és 1901.)*

---

## MAGYARPÉCSKA. (Arad vármegye.)

### 773. *Ifjusági és népkönyvtár.*

1869-ben keletkezett.

Állománya 271 kötet, két szekrényhen elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap reggel 8-tól 9 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Felnőttek heti 10 fillér használati dijat fizetnek. 1902-ben 242 egyén 260 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 43 kor. 84 fillér fordittatott javadalmazására. 1903. évi költségelőirányzata 76 korona.

*Könyvtárnok:* Kölln József állami isk. tanitó.

---

## MAGYARREMETE. (Bihar vármegye.)

### 774. *Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 155 kötet, hét szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 100 egyén 127 kötetet kölcsönzött ki.

1902-ben 25 korona fordittatott javadalmazására a község pénztárából.

*Könyvtárnok:* Herman Mózes állami isk. tanitó.

---

## MAGYARSÁROS. (Kis-Küküllő vármegye.)

### 775. *Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 111 mü 115 kötetben, az unitárius egyház iskolatermében felállitva, külön olvasóhelyiséggel.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton nyitva áll. 1901 szeptembertől 1903 szeptemberig 134 kötetet használtak az olvasóteremben, kikölcsönöztetett 236 kötet.

# MAKLÁR. (Heves vármegye.)

## *776. Iskolai könyvtár.*

1884-ben keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 32 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 23 egyén használta a könyvtárt.

Évi javadalmazása 15 korona a község pénztárából.

*Könyvtárnok :* Sebők Lajos tanitó.

---

# MAKÓ. (Csanád vármegye.)

## *777. A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1860-ban, könyvtára 1863-ban keletkezett. Adományokkal Tóth József megyei főjegyző gyarapitotta.

Állománya 2279 kötet, külön teremben hét szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenkint kétszer d. e. 11-től fél 1 óráig nyitva áll. 1902-ben 7020 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 200 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Martinek Béla.

*Martinek Béla, A makói kaszinó könyvtárában levő könyvek czimjegyzéke (Makó, 1903.)*

---

## *778. A kath. kör könyvtára.*

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Dessewffy Sándor püspök gyarapitotta.

Állománya 544 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 1671 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 123 korona fordittatott gyarapitására.

## *779. A m. k. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1895 szept. 1-én, az intézettel egyidejüleg keletkezett. A megszünt polgári fiuiskola és a csanádmegyei történeti és régészeti társulat könyvtáraival gyarapodott.

Állománya 1945 kötet, köztük hat idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 43 térkép, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása a tanszer-átalányból és a rendkivüli utalványból 1000 korona. 1902. évi gyarapodása 208 kötet és 1 térkép.

*Könyvtárnok:* László Ignácz tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adománynyal a megszünt csanádmegyei történeti és régészeti társulat járult gyarapitásához.

Állománya 63 őskori s 14 antik tárgy, 73 fegyver, 168 középkori emlék, 7 kegyeleti tárgy, 40 gipszmásolat és 3582 érem, egy teremben három szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége az 1849. évi kétforintos bankjegy kliséjének egy betétje.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

1902. évi gyarapodás 20 érem, 40 kép, 20 kézirat és 40 levél.

*A gyüjtemény őre:* Abaffy Béla tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1895 szept. 1-én keletkezett. Fejlesztéséhez Török Imre főügyész, Lonovics Sándor földbirtokos és Halász Árpád tanár járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 68 emlős, 229 madár, 26 hüllő, 11 hal, 6500 rovar és 393 egyéb állat; továbbá 502 növény, 621 ásvány, 189 kőzet és 131 kövület, három teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

1902. évi gyarapodása 2200 állat és 20 kőzet.

*A gyüjtemény őre:* Halász Árpád tanár.

### 780. *Papháti k. tanyai népkönyvtár.*

1898-ban keletkezett.
Állománya 110 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap, azontul napi 4 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 36 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Proska Gusztáv tanitó.

---

## MÁKÓ. (Kolozs vármegye.)

### 781. *Az állami iskola ifjusági könyvtára.*

1874-ben keletkezett s 1902 deczember 1-je óta használtatik népkönyvtárul.
Állománya 68 kötet, egy szekrényben elhelyezve,
Szaklajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 56 egyén használta a könyvtárt.
1903. évi költségelőirányzata 60 korona.

*Könyvtárnok:* Ujfalvi István állami isk. igazgató.

---

## MAKSA. (Háromszék vármegye.)

### 782. *Nép- és ifjusági könyvtár.*

1875-ben keletkezett.
Állománya 210 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából minden második vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontúl heti 4 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 162 egyén 168 kötetet használt.
1903. évi költségelőirányzata 40 korona.

*Könyvtárnok:* Magyari György állami isk. igazgató.

---

## MÁLNAPATAKA. (Nógrád vármegye.)

### *783. A F. M. K. E. ifjusági könyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 85 kötet, az állami iskolában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Petrivaldszky Károly állami isk. igazgató.

---

## MÁRAMAROSSZIGET. (Máramaros várm.)

### *784. Az ev. ref. főiskola könyvtára.*

Valószinüleg még a XVI. században, az intézettel egyidejüleg keletkezett. A főiskola fentartó hatósága 1901-ben a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte. Az állam ugyanez évben 1100 kor. segélyben részesitette s nyilvános olvasótermének berendezésére 4000 kor. rendkivüli segélyt vett fel az 1902. évi állami költségvetésbe, mely az 1903. év folyamán bocsáttatván az elöljáróság rendelkezésére, fele részben a butorozás, fele részben a könyvanyag czédulázása költségeire szolgál fedezetül.

Állománya 15,421 kötet, köztük 2 ősnyomtatvány, 186 magyar és 30 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, két nagy teremben és a tanári szobában elhelyezve.

Topografikus czédula-katalogusa van; szaklajstroma és betürendes katalogusa most készül.

A jogakadémia és főgimnázium tanárain kivül a közönség is használhatja.

1902. évi gyarapodása 22 kötet és 3 térkép.

*Könyvtárnok:* Simon Géza.

*A mármarosszigeti ref. tanoda történetének vázlata. (M.-Sziget, évn.) — A mármarosszigeti helv. hitv. lyceum történetének rövid vázlata. (Budapest, 1885.)*

---

### *785. A kaszinó-egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1841-ben alakult, de könyvtárral hosszu ideig nem birt. 1851. decz. 14-ikén óhajként mondták ki a kaszinó-egyesület gyülésén, hogy a kincstári hivatalnokok közt alakult »Magyar Olvasókör« olvadjon be a kaszinó-egyesületbe. Ez óhaj a mult század 60-as éveinek végén teljesült s igy e kör könyv-

tára vetette meg a kaszinó könyvtárának alapját. 1883-ban az ifjusági kör könyvtárával gyarapodott.

Állománya 1800 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és katalogusa.

Használók számára minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 7-ig kikölcsönzés czéljából nyitva van.

Évi javadalmazása 240 kor.

*Könyvtárnokok:* Bökényi Dániel és Dobay Sándor.

*A mármarosszigeti kaszinó-egyesület könyvtárának katalogusa. (Mármarosszigel, 1881.)*

---

## *786. A kegyes-tanitórend r. kath. algimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Alapját 1824-ben Csereminszky Miklós, az Erdődy grófok nevelője vetette meg 110 kötetre menő ajándékával. Adományokkal Szighy Gábor, Fitos Antal és Békefy Károly gyarapitották.

Állománya 2826 kötet és 17 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül mások is használhatják elismervény ellenében. 1902-ben 116 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazását az intézet 800 koronányi tanszerátalányából nyeri. 1902. évi gyarapodása 54 kötet vétel.

*Könyvtárnok:* Preszeller Ferencz.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850 körül keletkezett a Vermás Károly kabolapojánai prefektus által adományozott ásványgyüjteményből. Adományokkal Máramarossziget városa és Denk Adolf cs. k. biztos gyarapitották.

Állománya 339 állat, köztük 6 emlős, 51 madár, 5 hüllő, 100 rovar és 177 egyéb állat, továbbá növény- és ásványgyüjtemény, szekrényekben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Schmollinger Antal.

*Popini Albert, A máramarosszigeti kegyes-tanitórendi gimnázium vázlatos története. (Máramarossziget, 1894.)*

---

## 787. *A m. kir. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1877-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2036 kötet és 130 db történelmi és földrajzi térkép, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 400 kor. 1902. évi gyarapodása 24 kötet és 12 térkép.

*Könyvtárnok:* Pfendesack Irén tanitónő.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1877-ben keletkezett.
Állománya 82 állat, 281 növény, 449 ásvány, 23 kőzet és 8 kövület, szekrényekben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Mokcsayné Bónis Vilma tanitónő.

---

## 788. *A m. kir. állami tanitóképző-intézet könyvtára.*

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2302 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják. 1902-ben 405 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 160 kor. a m. kir. vallás- és közokt. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 30 kötet.

*Könyvtárnok:* Tanfi Iván tanár.

---

## 789. *A máramarosvármegyei múzeum.*

1873-ban, a máramarosvármegyei múzeum-egyesülettel egyesülettel egyidejüleg keletkeztek. Az egyesület közbejött különböző akadályok következtében hosszabb ideig szünetelt és csak az 1898. év folyamán kezdte meg ujból működését. 1900-ban egyesült az orsz. magyar bányászati és kohászati egyesület máramarosvidéki osztályával. s 1902-ben állami felügyelet alá helyezte múzeumát.

A gyüjtemények egy egykori fürdő épület (Lónyay János-ut 40.) nagy termében vannak elhelyezve. 1902-ben 1421 kor. 10 fillér fordittatott gyarapitásukra. Az 1903. évi költségelőirányzat: 400 kor. lakbérre, 480 kor. a segédőr fizetése, 600 kor. a gyüjtemények gyarapitására s 50 kor. vegyes kiadásokra.

*Az egyesület elnöke:* Várady Gábor; *alelnökök:* Szabó Sándor és Hetényi Kálmán; *titkár:* Kremnitzky Armand; *pénztárnok:* dr. Pap Tibor; *ellenőr:* Szilágyi József.

### *a)* Könyvtár és levéltár.

1873-ban keletkezett.

Állománya 339 kötet, köztük 1 magyar, 11 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány és 14 idegen nyelvü régi külföldi nyomtatvány; továbbá 5 térkép, 7 metszet, 546 kézirat, 11 oklevél és 93 levél, egy nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Szakemberek a választmány által meghatározott feltételek mellett mindig vehetnek kölcsön könyveket, a közönség számára minden héten egyszer nyitva áll.

1902. évi gyarapodása 163 kötet, 1 térkép, 3 metszet, 158 kézirat, 4 oklevél és 6 levél.

### *b)* Régiségtár, iparművészeti és néprajzi gyüjtemény.

1901-ben keletkezett.

Állománya 12 őskori tárgy, 6 fegyver, 140 középkori emlék, 11 kegyeleti tárgy, 240 érem, 267 máramarosi pecsétnyomó és 13 db néprajzi tárgy; összesen 689 db, a többi gyüjteménynyel együtt egy közös nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Szakemberek számára mindig nyitva áll, a közönség hetenként egyszer megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 684 db, ebből 240 db érem.

### *c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1901-ben keletkezett.

Állománya 1902 végén 10 emlős, 65 madár, 1 hüllő, 33 rovar, 82 növény, 632 ásvány, 64 kőzet és 22 kövület, összesen 909 db volt, egy közös nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Szakemberek számára mindig nyitva áll, a közönség hetenként egyszer megtekintheti.

1902-ben és 1903-ban évenként 400 kor. államsegélyben

részesült, melyből 173 kitömött állat, 681 rovar és 549 növény praeparatum szereztetett be.

*A gyüjtemények őre:* Báthori József; *segédőr:* Koricska György.

### 790. *A polgári kör könyvtára.*

1862-ben, az egyesülettel egyedejüleg keletkezett. Adományokkal Priell Kornélia és Lator Sándor gyarapitották.

Állománya 2100 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasó-helyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartalma egy hét, azontul 20 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 4500 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 150 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Faigel Károly igazgató.

## MÁRIAPÓCS. (Szabolcs vármegye.)

### 791. *A Szent-Bazil-rend monostorának könyvtára.*

1758-ban keletkezett s a szerzetes atyák után maradt könyvekből gyarapodott.

Állománya 2060 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Csupán a rend tagjai használják.

1902. évi gyarapodása 60 kötet.

*Könyvtárnok:* Maxim Gy. Ágoston.

## MARKAZ. (Heves vármegye.)

### 792. *Népiskolai könyvtár.*

Keletkezési éve ismeretlen s már régóta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 95 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 16 kötet kölcsönöztetett ki belőle. 1903. évi költségelőirányzata 20 korona.

*Könyvtárnok:* Dlabács Bertalan kántortanitó.

---

## MAROSBOGÁT. (Torda vármegye.)

### *793. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1894-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület, 1895. január 1-én nyilt meg.

Állománya 188 kötet, az állami iskolában egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szembaton d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap, azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 128 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Soós László állami isk. igazgató.

---

## MAROSLUDAS. (Torda vármegye.)

### *794. Tanitói-, nép- és ifjusági könyvtár.*

1894-ben keletkezett.

Állománya 935 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul két hetenként 20 fillér büntetés fizetendő. Használati dij évi 4 korona. 1902-ben 540 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 108 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi gyarapodása 250 korona.

*Könyvtárnokok:* Demény Endre és Létai Antal.

---

## MAROSSZENTMIHÁLY. (Torda vármegye.)

### 795. *Népkönyvtár.*

1875-ben keletkezett s 1902. óta szolgál népkönyvtárul.

Állománya 48 kötet, az állami iskolában egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden délután 5-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 38 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Dabóczy János állami isk. tanitó.

---

## MAROSUJVÁR. (Alsó-Fehér vármegye.)

### 796. *Az olvasókör könyvtára.*

1885-ben keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* dr. Bikfalvi Károly.

---

## MAROSVÁSÁRHELY. (Maros-Torda várm.)

### 797. *Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A partikula 1718-ban, a sárospataki és gyulafehérvári kollégiumok egyesülésekor keletkezett. A partikulának 50 darab könyve volt. Sárospatakról Gyulafehérvárra s innen Marosvásárhelyre 38 db könyv került. Gyulafehérvárott Buzinkai Mihály, Pósaházi János, Kaposi Sámuel tanárok s ez utóbbinak felesége, Rozgoni Anna, továbbá Horti és Veszprémi István református püspökök gyarapitották. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 16,944 mű, 21,267 kötetben és 6673 füzetben, ezek között 9 ősnyomtatvány és 226 régi magyar nyomtatvány; továbbá 96 db kézirat és egy nagyobb oklevélgyüjtemény, három teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetességei: XV. századi latin biblia-kézirat, kéziratos gyógyszertári műszótár 1500 körüli időből és a csiki székely krónika 1696. évi kézirata.

Szaklajstroma, betűrendes és helyi katalogusa van.

Használók számára állandóan nyitva áll. Idegenek egy rendes tanár jótállása mellett 15—30 napig használhatják. Ritkaságokat, műkincseket és kéziratokat csak az elöljáróság engedélyével lehet használni.

Kölcsön intézetek elöljáróinak megkeresésére s a szállitás költségeinek megtéritése mellett adnak belőle, ritkaságok kikölcsönzéséhez azonban az elöljáróság különös engedélye szükséges.

*b)* Régiséggyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya több ezüst emléktábla, ősi czimer, zászló, vaslemez-ing, kehely, kard, honvédpuska, pecsétnyomók, továbbá olajfestmények, ezek között egy mestermű, némelyek szerint Van Dycktól, rajzok és kőnyomatok, a könyvtár termeiben elhelyezve.

Leltára van.

*A gyüjtemények őre:* Koncz József.

*Koncz József, A marosvásárhelyi ev. ref. kollégium ismertetése. — Koncz József, A marosvásárhelyi ev. ref. kollégium könyvtára. (Az 1876/77. évi értesitőben.) — Koncz József, A marosvásárhelyi helv. hitv. főtanodai könyvtár ismertetése. (Marosvásárhely, 1877.) — U. az. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.) — A marosvásárhelyi kollégium könyvtára többes példányainak jegyzéke. (Marosvásárhely, 1884.)*

---

## *798. A gróf Teleki család könyvtára.*

Gr. Teleki Sámuel kanczellár († 1822.) alapitotta a XVIII. század végén. 1798-ban kelt alapitó-levelével családi hitbizománynyá tette azzal az intézkedéssel, hogy a család tartozik azt nyilvános használatra a közönség előtt megnyitni. A könyvtár a grófi család hitbizományi házában van elhelyezve s jelenlegi tulajdonosa gr. Teleki Samu.

Állománya mintegy 40,000 kötet s számos kézirat, egy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel. Kiválóbb nevezetességei: a Curtius műveit tartalmazó Korvin-kódex, Cornelius Tacitus: Annales XI. könyv és Historiarum V. k. 1—26. fejezet, egy XV. századi hártyára irt latin biblia, a Teleki-kódex név alatt ismert nyelvemlék, régi magyar nyomtatvány 1711-ig terjedőleg a XVI. századból 38, a XVII. századból 187 és a XVIII. századból 15, összesen 240 mű. Ezek között 18 egyetlen példány, továbbá számos ősnyomtatvány.

Rendes nyitási napjai nincsenek. Használata a család által alkalmazott könyvtárnok közvetitésével történik. Kölcsön nem adnak belőle.

*Könyvtárnok:* Nemes József.

*Bibliothecae Samuelis S. R. I. Com. Teleki de Szék Pars Prima. (Bécs, 1796.) — Pars Secunda. (Bécs, 1800.) — Pars Tertia. (Bécs, 1811.) — Pars quarta (Bécs, 1819.) — Jakab E., A Teleki-könyvtár és a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond-társaság. (Figyelő, VI. k.) — Ifj. Bias István, Gróf Teleki Sámuel első könyvtárnoka és a könyvtár első osztályozása s rendezése Bécsben. (Magy. Könyvszemle, 1901.)*

---

## 799. *A kaszinó könyvtára.*

1833-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. 1848-ban elpusztult s csak 1890-ben szerveztetett ujra. Gyarapitásához br. Kemény Pál, Zeyk János s br. Bánffy János járultak adományokkal.

Állománya 684 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 9-ig van nyitva.

Az 1900. évben 463 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Lakatos Sámuel.

*Alaprendszabások. (M.-Vásárhely, 1833.) — Alapszabályok. (M.-Vásárhely, 1853.) — A marosvásárhelyi casino alapszabályai. (M.-Vásárhely, 1894.) — Lakatos Sámuel, Ötven év a marosvásárhelyi kaszinó életéből. (Maros-Vásárhely, 1886.)*

---

## 800. *A róm. kath főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1708-ban keletkezett, midőn a jezsuiták az intézetet megnyitották. Nagyobb adományokkal Lázár Ádám ügyvéd, Füstös Károly és Bodó Ádám tanárok járultak gyarapitásához. Kovács Ferencz plébános 1104 darabból álló könyvtárát hagyományozta az intézetnek.

Állománya 2997 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Biztositék mellett a tanárokon kivül mások is használhatják.

Évi javadalmazása 600 korona a felszerelési átalányból, melyet az erdélyi r. k. státustól kap. 1902. évi gyarapodása 146 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési ideje ismeretlen. Nagyobb adománynyal Kovács Ferencz plébános gyarapitotta, ki 1899-ben régiség- és éremgyüjteményét az intézetnek hagyományozta.

A régiségek pontos meghatározása és szakszerü elhelyezése megfelelő helyiségek hiányában eddig még nem volt keresztülvihető. Állománya 1724 db, ebből 529 db régiség, a többi érem és bankjegy, ideiglenesen a tanári szobában, az igazgatói irodában és a tantermekben elhelyezve.

1902. évi gyarapodása 7 régiség s 105 érem és bankjegy.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* Büchler Pál.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1708-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Dr. Erődi Béla főigazgató az állattárhoz, dr. Koch Antal egyetemi tanár az ásványtárhoz járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1789 állat, 1114 növény és 1556 ásvány, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség felügyelet alatt megtekintheti.

1901. és 1902. évi gyarapodása 10 állat.

*A gyüjtemény őre:* Szántó Endre.

*A marosvásárhelyi r. k. gimnázium és nevelőház története. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — A marosvásárhelyi r. k. főgimnázium könyvtára. (Az 1901. és 1902. évi értesitőben.)*

---

# MAROSVÉCS. (Torda vármegye.)

## *801. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1889-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 148 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij két hétre 2 fillér. 1902-ben 61 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Tályai György.

## MASKOVA. (Nógrád vármegye.)

### *802. Iskolai és népkönyvtár.*

A nógrádmegyei nemzeti intézet alapitotta s 1891-ben nyilt meg.

Állománya 80 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap d. e. 11-től 12-ig s d. u. 4-től 5-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 8 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 2 kor. 60 fillér fordittatott javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Jankó Gyula tanitó.

---

## MÁTÉSZALKA. (Szatmár vármegye.)

### *803. A polgári kaszinó könyvtára.*

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Barna Béla.

---

## MÁTRABALLA. (Heves vármegye.)

### *804. Iskolai és népkönyvtár.*

1879-ben alapitotta a r. k. iskolaszék s 1884-ben nyilt meg.

Állománya 121 kötet és 204 füzet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délután nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 6 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 5—10 korona a község pénztárából.

*Könyvtárnok:* Szabó József kántortanitó.

---

## MEDGYES. (Nagy-Küküllő vármegye.)

### *805. Az ág. ev. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A mai főgimnáziumi könyvtár a XVII. század első negyedében fennállott Schulbibliothek és az 1808-ban alapitott Kollegialbibliothek egyesitéséből keletkezett 1817-ben.

Állománya 20,037 kötet, ezek között több ezer darab iskolai értesitő, 3 ősnyomtatvány, 1 magyar és 15 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, 3 térkép, 89 kézirat, 209 oklevél, négy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az intézet tanárain kivül a kerületi lelkészek és tanitók évi használati dij fejében használhatják, mások évi 4 kor. 80 fillér használati dijon kivül 12 kor. biztositékot tartoznak letenni. A kikölcsönzés téritvény ellenében történik. 1902-ben 540 kötet könyv és 575 egyéb tárgy kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 500 kor. fordittatott javadalmazására az egyház pénztárából és a használati dijakból, miből 135 kötet szereztetett be. 1903. évi költségvetése 400 kor. könyvekre, 100 kor. könyvkötésre és 100 kor. a könyvtárnok tiszteletdija.

*Könyvtárnok;* Römer Károly tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

A XIX. században keletkezett.

Állománya 87 régiség, köztük 15 fegyver, 2 gipszmásolat és 74 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Binder Lajos tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1843-ban keletkezett. A Verein für Siebenbürgische Landeskunde, Akner M., dr. Schenit Ferencz ásványgyüjteményekkel gyarapitották.

Állománya 1757 állat, köztük 13 emlős, 47 madár, 22 hüllő, 7 hal, 1607 rovar és 62 egyéb állat, továbbá növény- és ásványgyüjtemény, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 100 korona.

*A gyüjtemény őre* a természetrajz tanára.

*Gräser András, Geschichtliche Nachrichten über das Mediascher Gymnasium. (Az 1851/52. évi értesitőben.) — Rosenauer Mihály, Katalog der Lehrerbibliothek des evang. Gymnasiums A. B. in Mediasch. (Az 1891/92. és 1892/93. évi értesitőkben.) — Schuller Ferencz, Geschichte der evang. Gymnasiums A. B. in Mediasch. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

### 806. *A magyar kaszinó könyvtára.*

1885-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 850 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnokok:* Kovács Árpád és Keresztes Jenő.

---

## MENCSHELY. (Veszprém vármegye.)

### 807. *A D. K. E. vándorkönyvtára.*

1901 szeptemberben alapitotta a dunántuli közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 429 kötet, a községi elöljáróságnál egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 461 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Szőllősy Árpád jegyző.

---

## MESZTEGNYŐ. (Somogy vármegye.)

### 808. *A r. kath. kör könyvtára.*

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából havonként egyszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 193 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 10 kor. fordittatott javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Magyar József.

---

# MEZŐBÁND. (Torda vármegye.)

## *809. A Mezőbánd és vidéki olvasó-egylet könyvtára.*

1865-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1219 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Használati dij évenként 2 kor. 40 fillér. 1902-ben 462 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Bartha Lukács állami isk. igazgató.

## *810. Népkönyvtár.*

1902 október 23-án alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa. 1902 november 29-én nyilt meg.

Állománya 374 mü egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden hétfőn délután 2-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1903. évben 641 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Visky Gyula ref. pap.

# MEZŐBERGENYE. (Torda vármegye.)

## *811. Népkönyvtár.*

1901 januárban alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 208 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Részben irott, részben nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. e. 7-től 8-ig és szerdán d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 250 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 100 kor. 78 fillér forditattott javadalmazására.

*Könyvtárnok:* ifj. Kádár Márton tanitó.

## MEZŐSÁMSOND. (Torda vármegye.)

### *812. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1898-ban alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 145 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 10 nap. 1902-ben 115 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Kali Albert állami isk. igazgató.

## MEZŐTÁRKÁNY. (Heves vármegye.)

### *813. Községi népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 198 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama négy hét, azontul heti 20 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 2208 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 40 korona.

*Könyvtárnok:* Jászberényi Miklós.

## MEZŐTUR. (Jász-Kun-Szolnok várm.)

### *814. Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A XIX-ik század elején keletkezett. Nagyobb könyvadománynyal 1880-ban bárándi Kiss Sándor járult gyarapitásához

Állománya 7434 kötet, köztük 2 magyar és 6 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, 76 térkép és 15 kézirat, egy nagy teremben és a tanári szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma, czédula-katalogusa, törzskönyve és betüsoros katalogusa van.

A tanárokon és tanulókon kivül a város intelligens közönsége is használhatja téritvény ellenében. 1902-ben 1700 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902. évi javadalmazása 2118 korona, mely összegen 720 kötet, 1 térkép és egy nagy könyvszekrény szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 1400 korona.

*Könyvtárnok:* Vékony Sándor tanár.«

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1860-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal a »Tiszazugi régészeti társulat« járult gyarapitásához, a mely több izben küldött a vizszabályozási munkálatok alkalmával talált tárgyakat.

Állománya 283 régiség, ezek között 48 őskori és 70 középkori tárgy, 2 fegyver, 83 ujabbkori emlék, 1 néprajzi és 79 kegyeleti tárgy; továbbá 1527 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége egy teljesen ép, szépen csiszolt kőfejsze, mely 1898-ban a város határában találtatott.

Katalogusa most készül.

Mig a lajstromozás folyik, a közönség számára sem nyittatik meg.

Rendes évi javadalmazása nincs, a város határában talált tárgyak vételárát azonban mindig a főgimnázium pénztára fedezi. 1902. évi gyarapodása 2 db régiség és 38 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Lányi Lajos tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1860-ban keletkezett.

Állománya 697 állat, ezek között 59 emlős, 230 madár 22 hüllő, 26 hal, 333 rovar és 27 egyéb állat; továbbá 1366 növény, 1184 ásvány, 105 kőzet és 372 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szakkatalogusa van.

A téli hónapok kivételével vasárnaponként a közönség dij nélkül megtekintheti.

Az 1902. évben 302 korona fordittatott gyarapitására, mely összegen 28 állat, 8 ásvány és 20 kőzet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 150 korona.

*A gyüjtemény őre:* Szakács György tanár.

A *c)* alatti gyüjteményt 1902-ben körülbelül 100 látogató tekintette meg.

*A mezőturi ev. ref. főgimnázium könyvtárának betüsoros jegyzéke. (Mező-Tur, 1900.)*

## 815. A felsőrészi polgári olvasókör könyvtára.

1867-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 720 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor nyitva áll. 1902-ben 2022 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 120 kor. fordittatott gyarapitására.

---

## 816. A hidszegi olvasótársulat könyvtára.

1877-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 900 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön este 7-től 8-ig és vasárnap d. e. 11-től—12 óráig nyitva áll. 1902-ben 177 egyén használta a könyvtárt.

Az 1902. évben 15 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 56 kor. 47 fillér.

---

## 817. A központi olvasó-egylet könyvtára.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 2354 kötet, tiz szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 1462 kötet kölcsönöztett ki belőle.

Az 1902. évben 250 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnokok:* Elekes Ferencz és Pantó János.

---

## 818. A m. kir. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 341 kötet, 31 térkép és 120 kép, a tanári szobákban e czélra készült szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Csupán a tanári testület tagjai használják. 1902-ben 60 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 500 korona, a vallás- és közokt. minisztériumtól s a tanulóktól szedett 2 koronás könyvtárdijakból. Ez

összegen az 1901. és 1902. évben 160 kötet és 8 térkép szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Fehér Géza.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1897 szeptember havában keletkezett.

Állománya 105 állat, köztük 7 emlős, 73 madár, 2 hüllő és 8 hal, továbbá 84 növény és 42 ásvány, a természettudományi előadási teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 24 kor.

*A gyüjtemény őrei:* Freyler Berta és Fehér Gézáné.

### *819. Városi népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium. 1900 május 20-án nyilt meg. A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa 1902-ben 2000 koronás könyvtárral egészitette ki, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 674 kötet, a városi bazárépület egy földszinti szobájában öt szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából, a nyári nagy szünidő kivételével, minden hétköznapon d. e. 8-tól 12-ig s d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 6319 egyén 9987 kötetet kölcsönzött ki. 1903. évi forgalma 14077 kötet.

Az 1902. évben 157 kor. 91 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata: 300 kor. a könyvtárnok fizetése s 500 korona könyvbeszerzésre.

*Könyvtárfelügyelő:* dr. Lukács Imre városi t. főorvos; *könyvtárnok:* Albusz Irma.

## MEZŐVÁR. (Vas vármegye.)

### *820. Iskolai könyvtár.*

1870 körül keletkezett s 1879 óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 117 kötet, az állami iskolában elhelyezve.

1902-ben 77 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Kolosvári Ferencz állami isk. tanitó.

### *821. Községi népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium. 1902 deczember 29-én nyilt meg.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap.

*Könyvtárnok:* Kolosvári Ferencz állami isk. tanitó.

---

## MIKEFALVA. (Kis-Küküllő vármegye.)

### *822. Népkönyvtár.*

Az E. M. K. E. alapitotta a múzeúmok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

---

## MIKÓFALVA. (Heves vármegye.)

### *823. Népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 121 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 70 egyén 94 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Kormos Béla kántortanitó.

---

## MINDSZENT. (Csongrád vármegye.)

### *824. A 48-as kör könyvtára.*

1885-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 422 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. 1902-ben 335 egyén 680 kötetet kölcsönzött ki.

# MIRISZLÓ. (Alsó-Fehér vármegye.)

## *825. Községi népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 112 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 51 egyén 83 kötetet kölcsönzött ki.
*Könyvtárnok:* Kiss Elek állami isk. tanitó.

# MISKOLCZ. (Borsod vármegye.)

## *826. Az ágost. hitv. ev. egyház nyilvános közkönyvtára.*

1817-ben keletkezett. Árvai Teöreök Sándor megyei árvaszéki ülnök végrendelet nélkül halván el, testvére s örököse, Teöreök Vilma, 3141 kötetből álló értékes könyvtárát 1876-ban 12,000 koronás alapitványnyal együtt az egyháznak adományozta azon kikötéssel, hogy nyilvános könyvtár legyen s hetenként kétszer a jelentkezők ingyen használhassák. Adományokkal Ambrózy János, Dunay Imre, Záborszky Sámuel, Draskóczy Sámuel, gróf Telekiné és Jóny Tivadar gyarapitották. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) 1902-ben múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyeztetett, mely 1000 kor. gyarapitási segélyben részesitette. Az egyház ugyanez évben népkönyvtár felállitására is kapott a muzeumok és könyvtárak országos tanácsa javadalmából 1000 koronát, de annak e czélra való felhasználása ez év folyamán nem történt meg.
Állománya 1902-ben 7661 mű 10,767 kötetben, 2 kézirat, 3 db régi magyar nyomtatvány volt, az ág. ev. egyház tanácstermében elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.
Leltára, szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.
Használók számára minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. Kölcsön megfelelő biztositék mellett adnak belőle. 1902-ben 745 egyén 1245 kötetet használt az olvasóteremben, kikölcsönzött 17 egyén 57 kötetet.
Évi javadalmazása 300 kor. a könyvtár javára letett Teöreök-

féle 6000 koronás alapitvány kamataiból. 1902. évi gyarapodása 78 mű 137 kötetben vásárlás utján és 43 kötet ajándék.

*Könyvtárnok:* G e b e E n d r e.

*A miskolczi ág. hitv. ev. egyházközség nyilv. közkönyvtárának teljes jegyzéke 1901-ről. (Miskolcz, 1902.)*

## *827. A borsodmegyei gazdasági egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1864-ben, könyvtára 1889-ben keletkezett. Állománya 472 kötet, egy irodai könyvszekrényben elhelyezve. Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* V é r t e s s y T i v a d a r titkár.

## *828. A borsod-miskolczi közmüvelődési és múzeum-egyesület múzeuma.*

Az 1899-ben megalakult borsod-miskolczi közmüvelődési és múzeum egyesület alapitotta meg. Adományaikkal a magyar nemzeti múzeum, a vallás- és m. k. közokt. minisztérium, Borsod vármegye, Miskolcz város és mások gyarapitották. 1901-ben a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyeztetett, mely az első évben könyvtára gyarapitására 600 kor., régiségtára gyarapitására 400 kor. segélyben részesitette. 1902-ben 400 kor. régészeti és 500 kor. természetrajzi segélyt, 1903-ban 300 kor. régészeti, 300 kor. iparmüvészeti és 500 kór. természetrajzi államsegélyt kapott. A vármegye ezenfelül 1902-ben természetrajzi gyüjteménye létesitésére 2000 koronát, 1903-ban egy régiséggyüjtemény megvásárlására 2000 koronás segélyben részesitette. Gyüjteményei a város tulajdonát képező egykori református főgimnáziumi épületben nyerve elhelyezést, 1902. október havában adattak át a nyilvánosságnak.

Állománya régiségeket, ipar- és szépművészeti, néprajzi és természetrajzi tárgyakat foglal magában.

*A múzeum őre:* M o l n á r J ó z s e f.

*Az egyesület elnökei:* dr. T a r n a y G y u l a alispán és S o l t é s z N a g y K á l m á n országgyülési képviselő.

*A borsod-miskolczi közmüvelődési és múzeum-egyesület alapszabályzata. (Miskolcz, 1899.)*

## 829. *Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A XVI-ik század közepén, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Az 1706. évben a városba tört német és rácz hadsereg nagyrészben elpusztitotta. 1749-ben ismét helyreállittatott. Alapitványt Palóczy Horváth Mária tett a fejlesztésére 1867-ben. Könyvadományokkal Bodnár Sámuel 1850-ben, Korponai Sámuel igazgató-tanár, Szücs György, Jóny Tivadar, Vendéghy Gábor és Tolcsvai Nagy Gedeon stb. járultak fejlesztéséhez.

Állománya 12,224 kötet, ezek között 5 ősnyomtatvány és 5 db idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, egy e czélra épült nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül az intézethez tartozó egyének is használhatják.

Évi javadalmazása 600 kor., mely összegen az 1902. évben 58 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. Jármy József tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1860 körül keletkezett.

Állománya 56 régiség és 600 érem, egy e czélra épült teremben és egy zárt folyosón elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség vizsgálatok és ünnepélyek alkalmával megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 korona.

*A gyüjtemény őre:* Molnár József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A gimnáziummal egyidőben keletkezett. Miskolcz város 9660 darabból álló rovargyüjteménynyel gyarapitotta.

Állománya 9998 állat, ebből 9660 rovar, továbbá 350 növény, 270 ásvány, 35 kőzet és 42 kövület, egy nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség ünnepélyek és vizsgálatok alkalmával megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 kor.

*A gyüjtemény őre:* Buday József tanár.

*Dr. Kovács Gábor. A miskolczi ev. ref. főgimnázium története I—II. (Miskolcz, 1885. és 1895.)*

## *830. A kir. kath. gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1878-ban keletkezett, mely évben az árviz a régi könyvtárt egészen megsemmisitette. Adományokkal Samassa József egri érsek, Kruesz Krizosztom főapát, Ferenczy Imre és Begovcsevics Róbert kanonokok, Benedek Ferencz és Szvorényi József igazgatók, Luge László és Bartha Tamás stb. gyarapitották.

Állománya 6099 kötet, ezek között egy idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, egy bérházban négy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül mások is használhatják. 1902-ben 40 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 518 kor. 70 fillér forditttatott gyarapitására, mely összegen 87 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 500 korona.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1851-ben keletkezett.

Állománya 1245 érem, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* Haan József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1851-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Pius Titius minorita, Jablonszky Flóris tanár, Baruch gyógyszerész s a vallás- és közokt. m. k. minisztérium járultak gyarapitásához.

Állománya 174 állat, 285 növény és 650 ásvány, öt szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van. 1902-ben 98 kor. 50 fillér forditttatott gyarapitására, ebből 5 db növénymodell szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Xántus Gábor tanár.

*Bajay Amand, A miskolczi kir. kath. gimnázium története. (Miskolcz, 1896.)*

## *831. A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola könyvtára.*

1886-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara 2000 koronás alapitványt tett számára.

Állománya 966 kötet, egy teremben elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalógusa van.

A tanárokon kivül a város művelt közönsége is használhatja térítvény mellett. 1902-ben 112 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 494 kor. fordittatott gyarapitására, miből 41 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 400 kor.

*Könyvtárnok:* Brósz Károly.

---

## *832. A mezőgazdák társas-egyletének könyvtára.*

1897-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 450 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. 1902-ben 860 egyén 1130 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 80 kor. 90 fillér fordittatott gyarapitására.

---

## *833. A nemzeti kaszinó könyvtára.*

1894-ben, a néh. Kun József által e czélra hagyományozott 1000 kor. alap felhasználásával keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 5-től 7-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 100—300 kor.

*Könyvtárnok:* Szombati László.

*A miskolczi nemzeti kaszinó könyvtárának katalogusa. (Miskolcz, 1897.)*

---

## *834. A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület felsőbb leányiskolájának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1872-ben keletkezett. Fejlesztéséhez özv. Szücs Sámuelné, Macskásy Sándor tanár, a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület, Szabó Ferencz plébános, Tóth Pál igazgató s a vallás- és közokt. m. k. minisztérium járultak adományokkal.

Állománya 224 kötet és 18 térkép, az intézet tanácstermében álló könyvszekrényben elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.
Szerzeményi naplója van.
Csupán az intézet tanárai használják.
Évi javadalmazása 50 kor. 1902. évi gyarapodása 15 kötet.

*Könyvtárnok:* Torkos Etelka.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Ferenczy Lajos alapitványt tett fejlesztésére. Tárczay Kálmán orvos kagyló- és csigagyüjteménynyel, Hermann Ottó ásványgyüjteménynyel gyarapitotta.
Állománya 6606 állat, köztük 19 emlős, 104 madár, 10 hüllő, 7 hal és 85 egyéb állat, továbbá 13 doboz rovar, egy növény- és egy ásványgyüjtemény, az intézet természettudományi szertárában elhelyezve.
Leltára van.
Évi javadalmazása 200 kor. az ev. ref. egyházkerület pénztárából.

*A gyüjtemény őre:* Szombathy Kálmán.

---

## MÓCS. (Kolozs vármegye.)

### *835. Ifjusági és E. M. K. E. könyvtár.*

Az ifjuságit 1886-ban alapitotta az állam, a másikat az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület 1895-ben. Mindkettő alapitása óta népkönyvtárul szolgál.
Az ifjusági könyvtár állománya 210 kötet, az E. M. K. E. könyvtáré 200 kötet, egy-egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 150 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 56 korona 48 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 69 kor. 50 fillér.

*Könyvtárnok:* Benczédi János állami isk. igazgató.

# MODOR. (Pozsony vármegye.)

## *836. A m. kir. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1530 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Csupán az intézet tagjai használják.
Évi javadalmazása 160 korona a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 23 kötet.

*Könyvtárnok:* Sztankovics János tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett.
Állománya 354 állat, ebből 21 emlős, 75 madár, 17 hüllő, 7 hal, 219 rovar és 15 egyéb állat; továbbá 873 növény és 162 ásvány, a természetrajzi szertárban elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.
Az 1902. évben 100 korona fordittatott gyarapitására, miből 20 állat és 30 növény szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Bakos Kálmán tanár.

# MOHA. (Fehér vármegye.)

## *837. Népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 178 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 300 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Jákóy János ref. tanitó.

# MOHÁCS. (Baranya vármegye.)

## *838. Az iparosok olvasókörének könyvtára.*

1869-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1229 kötet, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenkint kétszer d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll. Használati dij havonként 20 fillér. 1902-ben 3790 mű kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 165 kor. 20 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Sebők András.

---

## *839. A kaszinó-egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1864-ben, könyvtára 1865-ben keletkezett. Adományokkal Haas K., Wanke F., Német Lipót és Freytag F. gyarapitották.

Állománya 1400 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap d. u. 5-től 8-ig használható. Kikölcsönzés czéljából szerdán és szombaton d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 175 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*Könyvtárnokok:* Boda Károly és Kerekes János.

*Emlékkönyv a mohácsi kaszinó negyedszázados fennállásának megünnepléséről. (Mohács, 1896.)*

---

## *840. Népkönyvtár.*

A muzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta.

A könyvtár állománya, melyet 1903-ban vett át a községi elöljáróság a mohácsi iparosok olvasó-körétől, a községi tornaépületben van elhelyezve, s jelenleg 338 művet tartalmaz 338 kötetben.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11 és 12 óra között nyitva áll. Az 1903. évben 186 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

---

### *841. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

A XVIII. század elején keletkezett.
Állománya 1604 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Csupán a rend tagjai használják.
*Könyvtárnok:* Letics Peregrinus zárdafőnök.

## MONOR. (Pest vármegye.)

### *842. Az egyesült kaszinó és kör könyvtára.*

Az egyesület 1863-ban, könyvtára 1870-ben keletkezett.
Állománya 2140 kötet, három szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 6 óráig nyitva áll.
Évi javadalmazása 200 korona.
*Könyvtárnokok:* Mikola László és Molnár Dénes.

## MOÓR. (Fejér vármegye.)

### *843. A kapuczinus-rend kolostorának könyvtára.*

1696-ban, a kolostorral egyidejüleg keletkezett.
Állománya 5000 kötet, ezek között 3 db ősnyomtatvány, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.
Csak a rend tagjai használhatják.
Évi javadalmazása 20 korona a kolostor pénztárából. 1902. évi gyarapodása 2 kötet.
*Könyvtárnok:* Ponty Fülöp.

### *844. Nép-, iskolai és tanitói könyvtár.*

1875-ben alapitotta a községi iskolai tantestület.
Állománya 765 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 2-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. Használati dij havi 20 fillér. 1902-ben 98 kötet kölcsönöztetett ki belőle. A könyvtárnak 400 korona alaptőkéje van a takarékpénztárban elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Konetsny Gyula isk. igazgató.

### 845. *A társaskör könyvtára.*

1870-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 938 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
A tagok részére kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll.
Az 1901. évben 500 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Reszler Jakab.

## MUNKÁCS. (Bereg vármegye.)

### 846. *A beregmegyei általános tanitóegyesület könyvtára.*

1878-ban keletkezett.
Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnokok:* Balajthy István és Szocska József tanitók.

### 847. *A m. k. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Alapját kövesligeti Román Ferencz munkácsi ügyvéd vetette meg 1868-ban a maga könyvgyüjteményével, melyet a szekrényekkel együtt a munkácsi ugynevezett nagyobb tanodának hagyományozott. Könyvadományokkal Fankovich Sándor igazgató és Schultz Antal tanár gyarapitották. Rendezése 1882-ben, 1885/6-ban és 1895/6-ban történt.

Állománya 4755 kötet, 126 térkép és 1000 kézirat, egy könyvtár-teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják igazgatói engedélylyel és elismervény mellett. 1902-ben 234 téritvényen 325 kötet kölcsönöztetett ki.

1902-ben évi gyarapodása 149 darab 1903. évi költségelőirányzata 311 kor. 40 fillér.

*Könyvtárnok:* Kauffmann Aurél tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 502 db érem, három szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Igazgatói engedélylyel a közönség is megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* dr. Jankovics József Mihály.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1868-ban keletkezett.

Állománya 1505 állat, ezek közt 475 emlős, 65 madár, 20 hüllő, 15 hal, 950 rovar és 250 egyéb állat; továbbá 1165 növény, 584 ásvány, 262 kőzet és 63 kövület, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség igazgatói engedélylyel megtekintheti.

Az 1902. évben 165 kor. 40 fillér fordittatott gyarapitására, miből 32 darab növényminta szereztetett be. 1902. évi költségelőirányzata 200 korona.

*A gyüjtemény őre:* Vargha Ferencz tanár.

*A munkácsi m. k. állami főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

# MURASZOMBAT. (Vas vármegye.)

## *848. A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1878-ban, könyvtára 1892-ben keletkezett.

Állománya 772 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 6

óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hónap, azontul napi 1 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 486 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 34 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 120 korona.

*Könyvtárnok:* Schnell János.

---

### *849. Népkönyvtár.*

1902 november 26-án alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán délután nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1903. julius 16-ig 783 egyén 919 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Takács R. István állami isk. tanitó.

---

### *850. A D. K. E. vándorkönyvtára.*

1897-ben alapitotta a dunántuli közmüvelődési egyesület; a múzeumok és könyvtárak országos tanácsainak javadalmából is gyarapodott, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 304 kötet, az állami óvodában egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 767 egyén 1043 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Takácsné Kamermayer Irma állami óvónő.

---

## MUZSNA. (Udvarhely vármegye.)

### *851. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1894 márczius 23-án alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 109 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 9-től 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 214 egyén 343 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Szathmáry Lajos állami isk. tanitó.

---

## NÁDASD. (Borsod vármegye.)

### *852. A lemezhengergyári felügyelő és munkás személyzet olvasó-egyletének könyvtára.*

Az egyesület 1893-ban, könyvtára 1894-ben keletkezett.

Állománya 1087 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer este 6-tól 8 óráig nyitva áll. 1902-ben 1882 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 519 korona fordittatott gyarapitására.

1903. évi költségelőirányzata: 200 korona folyóiratokra, 200 korona könyvszekrényre s 300 korona könyvekre.

---

## NÁDASD. (Vas vármegye.)

### *853. Népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 150 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 600 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* M. Nagy Bálint ev. tanitó.

---

## NAGYÁG. (Hunyad vármegye.)

### *854. A könyvtáregylet könyvtára.*

1890-ben alapitották Golián Károly, Bodor Miklós, Z. Knöpfler Gyula és dr. Szmik Gyula.

Állománya 2024 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 9-től 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 4 hét, azontúl naponként 2 fillér büntetés fizetendő. Használati dij évenként 2 korona. 1902-ben 1322 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 86 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Bauer Károly.

---

## *855. Tanitói könyvtár.*

1891-ben alapitotta az állami iskola tanitótestülete s 1903 márczius 15 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 618 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

Az 1902. évben 89 korona 40 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 60 korona.

*Könyvtárnok:* Orsi György állami isk. tanitó.

---

# NAGYBÁNYA. (Szatmár vármegye.)

## *856. A kaszinó könyvtára.*

1834-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Bremer János az ötvenes években 300 német szépirodalmi művel gyarapitotta.

Állománya 1500 mű 3000 kötetben, egy teremben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3-ig van nyitva.

Használati dij kötetenként egy hétre 4 fillér, azontul 8 fillér büntetés fizetendő.

*Könyvtárnok:* Bilcz István.

*A nagybányai kaszinó-egyesület könyvjegyzéke. (Nagybánya, 1892. — A nagybányai kaszinó-egyesület könyvjegyzéke. Rendezte Bencsik János gimn. tanár. (Nagybánya, 1896.)*

---

## *857. A kath. legényegyesület könyvtára.*

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Meszlényi Gyula, Dunai János, Bónis István stb. gyarapitották.

Állománya 481 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés céljából hetenként egyszer d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. Használati dij hetenként 4 fillér. 1902-ben 602 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 25 korona fordittatott gyarapitására.

---

## *858. A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüleg a minoriták alapitották, midőn 1774-ben az intézet vezetését az eltörölt jezsuita-rendtől átvették.
Állománya 4276 kötet, egy szobában elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és czédula-katalogusa van.
A tanárokon kivül más intelligens és megbizható egyének is használhatják az intézeti tanárok jótállása mellett. 1902-ben 893 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 600 korona a tanszerátalányból. 1902. évi gyarapodása 205 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1887-ben keletkezett.
Állománya 1285 db régiség, ebből 25 db gipszmásolat és 1050 db érem, két szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége néhány egyiptomi istenszobrocska.
Leltára van.
A közönség bármikor megtekintheti.
Évi javadalmazása 100 korona. 1902. évi gyarapodása 3 db régiség és 10 db érem.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* B e n c s i k J á n o s tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1887-ben keletkezett. Adományokkal a m. k. földtani intézet és a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium gyarapitották.
Állománya 2418 állat, 1364 növénytani darab, 1288 ásvány és 1126 vegyes apróság, összesen 6136 db. természetrajzi tárgy, két szobában elhelyezve.
Leltára van.
A közönség a tanitás idején kivül mindig megtekintheti.

Évi javadalmazása 250 korona. 1902. évi gyarapodása 129 darab természetrajzi tárgy.

*A gyüjtemény őre:* Halmai József tanár.

*Dr. Morvay Győző, A középoktatás története Nagy-Bányán (Nagybánya, 1896.)*

## *859. A minorita-rendház könyvtára.*

1687-ben alapittatott, midőn a rend Nagybányán megtelepedett. Nagybányán elhunyt rendtagok könyveivel gyarapodott.

Állománya mintegy 2500 mű körülbelül 4000 kötetben, egy szobában elhelyezve.

1836-ig szaklajstroma és betürendes katalogusa volt. Jelenleg rendezés alatt áll.

Csak a rend tagjai használják téritvény ellenében.

*Könyvtárnok:* Dobróczky Alajos.

## *860. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta.

Állománya 335 kötet, előbb a nagybányai kaszinó kezelésében, 1903 június 25-én azonban a veresvizi m. k. bányahivatalnak adatott át.

A megnyitását követő két hóban 128 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

## *861. A polgári olvasókör könyvtára.*

Az olvasókör fennállásának 25-ik évében 1884-ben rendezte be és nyitotta meg könyvtárát.

Állománya 1000 mű 2000 kötetben, egy teremben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden kedden és csütörtökön délután nyitva van. Használati dij kötetenként egy hétre 4 fillér. A tagokon kivül mások 4 kor. biztositékot is tartoznak letenni.

*Könyvtárnok:* Székely Árpád tanitó.

*A nagybányai polgári olvasókör könyvtárának sorozata. (Nagybánya, 1883.) — U. annak két pótjegyzéke. (U. ott. évn.)*

## *862. Városi múzeum.*

Az 1899. junius 10-iki városi közgyülési határozattal alapittatott meg, s kezelését a város a múzeum-egyesületre bizta, mely végleg 1899. aug. 31-ikén alakult meg. Gyüjteményei 1903-ban nyertek a város által rendelkezésre bocsátott, 3 szobából és egy folyosóból álló helyiségben elhelyezést, s rendezésük ez év őszének folyamán Semayer Vilibald nemzeti múzeumi őr vezetése alatt vette kezdetét. A könyvtár helyszüke miatt egyelőre korábbi helyiségében, a minorita-rendház egyik szobájában maradt.

A gyüjtemények 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesület, melyet a város évenkint 600 koronával támogat, 1902-ben 1024·80, 1903-ban 4809·35 koronát forditott a múzeum czéljaira. Ez utóbbi összegből 505·61 kor. esett könyvekre, 106·32 kor. régiségekre, 984·73 kor. néprajzi gyüjtésre, 2932·94 kor. a berendezkedés költségeire, 219 kor. nyomtatványokra és 60·75 kor. irodai kiadásokra.

*Az egyesület elnöke:* dr. Schönherr Gyula nemz. múz. igazgató-őr, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének előadó titkára; *alelnökök:* Neubauer Ferencz m. kir. bányaigazgató és Lakatos Ottó főgimn. tanár; *h. titkár:* Gaál Lajos főgimn. tanár; *pénztárnok:* Moldován László takarékpénztári igazgató.

### *a)* Könyvtár és oklevélgyüjtemény.

1899-ben keletkezett. Alapját néhai Svaiczer Gábor kamaragróf könyvei és rajzai és néhai Szendy Antal több száz kötetre menő könyvtára vetették meg.

Állománya 1902 végén 2764 kötet, 8 térkép, 3 metszet, 47 kézirat és 48 oklevél volt. 1903-ban mintegy 130 kötettel és 400 db rajzzal, valamint a városi levéltárból letétképen átvett 54 db oklevéllel gyarapodott.

A többi gyüjteményekkel közös szerzeményi naplója és leltára van. Szakok szerinti lajstromozása még nem volt megkezdhető.

1900-ban 300 kor., 1901 óta évi 400 kor. államsegélyben részesült.

*Könyvtárnok:* Bencsik János főgimn. tanár.

### *b)* Régiség-gyüjtemény.

1899-ben ajándékokból keletkezett. Az egyesület 1900-ban kezdte meg a környékbeli őskori leletek és a nagybányai veretü

régi pénzek gipszmásolatokban való beszerzését. 1902-ben a m. kir. bányaigazgatóság letéteményével, 1903-ban a városi levéltárban őrzött régiségekkel, az ev. ref. egyház és a róm. kath. plébánia-templom letétben elhelyezett templomi régiségeivel, továbbá Szmik Antal budapesti mérnök több száz darabra menő régiség-gyüjteményével és a Meszlényi Gyula szatmári püspök által ajándékozott római régiségekkel; ez évben adta át letétképen a helybeli részvénytakarékpénztár is 1000 dbból álló régipénz-gyüjteményét.

Állománya 1902 végén 1273 db volt. 1903-iki gyarapodása mintegy 2000 drbra tehető.

1900-ban 200, 1901-ben és 1902-ben évi 400, 1903-ban 400 kor. államsegélyben részesült.

*c)* Szépmüvészeti gyüjtemény.

Alapját az a 6 db eredeti festményből és 29 mülapból álló sorozat vetette meg, a melyet az államtól 1903 végén letétbe kapott, s melyhez ajándék utján 1 eredeti festmény és Szmik Antal ajándékából egy 1100 dbból álló művészi plakát-gyüjtemény járult.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

Az 1901-ben Jankó János nemz. múzeumi igazgató-őr által megkezdett, s ennek halála után 1902-ben és 1903-ban Semayer Vilibald nemz. múzeumi őr által folytatott gyüjtés anyagából keletkezett, mihez Szmik Antal ajándékából 36 db kékfestési minta és a városi iparos polgárok ajándékaiból a czéhrégiségek tekintélyes sorozata járult.

1901-ben és 1902-ben 500 kor., 1903-ban 400 kor. államsegélyben részesült.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

A Szmik Antal által 1903-ban ajándékozott, 191 dbból álló ásványgyüjteményből áll. Rendszeres fejlesztését az egyesület csak a múzeum megnyitása után szándékozik feladatai közé sorozni.

*A b) e) alatti gyüjtemények őre:* Myskovszky Ernő főgymn. tanár.

*A város részéről a gyüjtemények őrzésére ki van küldve:* Égly Mihály.

*Schönherr Gyula, A nagybányai városi múzeum. — A nagybányai múzeum-egyesület értesitője az 1900. évről.*

*(Nagybánya, 1901.) — A nagybányai múzeum-egyesület értesitője az 1901. évről. (Nagybánya, 1902.) — A nagybányai múzeum-egyesület értesitője az 1902. évről. (Nagybánya 1903.)*

## NAGYBECSKEREK. (Torontál vármegye.)

### 863. *A délmagyarországi tanitóegylet fiókjának könyvtára.*

1876-ban keletkezett.

Állománya körülbelől 500 db tankönyv, térkép, szemléltetési kép és egyéb taneszköz, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Fröhlich Pál tanitó.

### 864. *A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

Állománya 2620 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása változó.

*Könyvtárnok:* Balázsi József házfőnök.

### 865. *A községi főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1846-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adománynyal Szabó Ferencz apátplébános járult gyarapitásához.

Állománya 3430 kötet, egy szobában elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 600 korona a főgimnáziumi alapból. mely összegen az 1902. évben 137 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Zaka Gyula.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1858-ban keletkezett, midőn Simon Antal ujvidéki plébános néhány apróbb régiségből és 181 db római és ujabbkori éremből álló gyüjteményét az intézetnek ajándékozta.

Állománya 133 db régiség, köztük 44 db őskori és 88 db antik tárgy, 1 fegyver, továbbá 499 db érem, egy teremben

elhelyezve. Kiválóbb érdekessége egy Zsigmond-korabeli szép arany.

Szaklajstroma van.

A közönség a gimnázium igazgatójánál történt bejelentés után a szaktanár vezetésével megtekintheti.

Évi javadalmazása 60 korona. 1902. évi gyarapodása 29 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Herr Ödön.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850-ben keletkezett. Adományokkal Kádár Ernő cs. kir. nyug. ezredes gyarapitotta.

Állománya 7510 állat, ebből 17 emlős, 402 madár, 22 hüllő, 18 hal, 6418 rovar és 633 egyéb állat, továbbá növény- és ásványgyüjtemény, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a gimnázium igazgatójánál történt jelentkezés után a szaktanár vezetésével megtekintheti.

Évi javadalmazása 240 korona. 1902. évi gyarapodása 38 állat és 460 növény.

*A gyüjtemény őre:* Burget József.

*Herr Ödön, A gimnázium története 1846—95. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

---

## *866. A m. k. áll. felső kereskedelmi iskola könyvtára.*

1896-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya körülbelül 800 kötet egy teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Az intézet tanárai használják.

*Könyvtárnok:* Urhegyi János.

---

## *867. A torontálvármegyei gazdasági egyesület könyvtára.*

1867-ben keletkezett.

Állománya 800 kötet, egy teremben elhelyezve.

Használók számára mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Veress Kelemen.

---

### *868. A torontálmegyei magyar közmüvelődési egylet könyvtára.*

1885-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1500 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 800 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 200 korona.

*Könyvtárnok:* Jeszenszky Nándor ev. lelkész.

---

## NAGYBITTSE. (Trencsén vármegye.)

### *869. Az olvasókör könyvtára.*

1875-ben keletkezett.
Állománya 800 kötet, egy teremben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés van egyleti tagok számára.
Évi javadalmazása változó.

*Főkönyvtárnok:* dr. Pokorny Győző; *alkönyvtárnok:* Treszkony Lajos.

---

## NAGYBOCSKÓ. (Máramaros vármegye.)

### *870. Az olvasókör könyvtára.*

1874-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal dr. Munkácsy Pál, Kostenszki Béla és Hoffmann János gyarapitották.
Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és irott katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 6-tól 7-ig van nyitva. Használati dij havonként egy korona. 1902-ben 284 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Kursinszky János.

---

## NAGYBOROSNYÓ. (Háromszék vármegye.)

### 871. *Az olvasó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1881-ben, könyvtára 1871-ben keletkezett. A földmivelésügyi m. k. minisztérium 167 kötettel, az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak országos tanácsától kapott javadalomból 100 kötettel gyarapitotta melyek mint népkönyvtárak a tanács felügyelete alatt külön kezeltetnek.

Állománya 1475 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán, pénteken és szombaton d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A népkönyvtárak dij nélkül használhatók, az olvasó-egylet könyvtárának használati dija évi 6 korona. 1902-ben 713 egyén 1522 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 84 korona 60 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Butyka Vilmos.

---

## NAGYBUTTYIN. (Arad vármegye.)

### 872. *A kaszinó könyvtára.*

1867-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 325 egyén 548 kötetet kölcsönzött ki.

Évi javadalmazása 100 korona.

*Könyvtárnok:* Gombos Antal.

---

## NAGYCSEPCSÉNY. (Turócz vármegye.)

### 873. *A F. M. K. E. könyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet. a gazdakör helyiségében elhelyezve.

*Könyvtárnok:* ifj. Saskó Gyula gazdaköri titkár.

## NAGYDISZNÓD. (Szeben vármegye.)

### *874. Az ág. ev. felső népiskola tanitói és általános könyvtára.*

1870-ben keletkezett.
Állománya 2500 kötet, egy teremben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 10-ig nyitva van.
Évi javadalmazás átlag 120 korona melyet az olvasó közönségtől kap.

*Könyvtárnok:* Connert Ede tanitó.

*Katalog der Heltauer Schul- und Lesebibliothek. (Nagy-Szeben, 1890.)*

---

## NAGYENYED. (Alsó-Fehér vármegye.)

### *875. A Bethlen-kollégium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár:

1622-ben keletkezett, midőn Bethlen Gábor fejedelem az országgyülés határozatából Gyulafehérvárott az intézetet megalapitotta. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 34,518 darab, ezek közt 19 ősnyomtatvány, 30 régi magyar nyomtatvány és 18 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá 205 kézirat és 102 oklevél, három teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Kiválóbb nevezetessége Miskolczi Puah Pál Halotti prédikáczióinak (H. n., 1633) egyetlen példánya.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára hetenként 6 órán át van nyitva; az intézet tanárai számára az olvasóterem. mint dolgozószoba, minden alkalmas időben nyitva áll.

Kölcsön az intézet tanárai minden megszoritás nélkül, tanulók egyes tanárok ajánlatára, idegenek a kollégiumi elöljáróság külön adott engedelmével kaphatnak belőle. Más helyekre csak kivételesen küldenek használatra könyveket a kollégiumi elöljáróság engedélyével. Az 1902. évben használt (mintegy) 80 egyén (mintegy) 700 kötet könyvet; kikölcsönöztetett téritvényre 43 egyénnek 299 kötet könyv.

1902. évi javadalmazása a kollégiumi alapok jövedelméből 3164 kor. volt. 1902. évi gyarapodása 802 kötet és 1 kézirat.
Az 1902. évben kiadatott: személyi czimen 300 korona, dologiakra 2864 korona.

*Könyvtárnok:* V á r ó F e r e n c z tanár.

### *b)* Régiség-gyüjtemény.

P. Szathmáry Károly alapitotta 1862-ben. Nagyobb adományokkal Herepei Károly, gr. Vass Béla, br. Kemény G., br. Kemény Gyula, br. Zeyk J., Zeyk Dániel, Gábor és Kálmán, dr. Boér Jenő, br. Kemény Gy., Gáspár J., Török B. és Szemerjai Károly járultak fejlesztéséhez. A főiskola elöljárósága 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte, melynek közbenjárására 1898-tól 1902-ig évenként 400 kor. állami segélyben részesült.
Állománya 4200 régiség és 4220 érem, a kollégium földszinti részén egy nagy teremben elhelyezve.
Kiválóbb nevezetességei: zsugoritottan temetkezők tumulusai; 31 db rézkori tárgy, leginkább csákány és véső; az ispánlaki lelet egy része; a scytha korszaknak Enyeden és vidékén talált tárgyai; egy római bronz sisak, mithra-oszlop, 2 db tabula cerata; a gombási ősmagyar lelet tárgyai, az 1902-ik évi ásatások anyagából nagymennyiségü őskori festett edény és töredék Pókafalváról.
Szerzeményi naplója van.
A közönség a felügyelő tanár rendelkezésére álló időben bármikor megtekintheti. D. e. 11-től 12 óráig mindennap nyitva áll.
Évi javadalmazása a kollégium pénztárából 200 korona. 1902. évi gyarapodása 77 régiség és 56 érem.

*A gyüjtemény őre:* B o d r o g i J á n o s tanár.

### *c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1848/49-ben elpusztulván, 1852-ben ujra megalapittatott. Adományokkal Buda Elek, Tisza L., Kubinyi F., Ebergényi Mózes és Kálmán, br. Kemény Gy.; gyüjtéssel: Demeter K. tanár, Fennichel S., Herepei K. és Elekes K. tanárok; preparatumokkal pedig Demeter K., Fennichel S., Elekes K. és dr. Szilády Zoltán tanár gyarapitották.
Állománya az 1902. év végén: 15,115 állat, 6483 növény, 12,901 ásvány, kőzet, kövület, a kollégium első emeletén öt teremben elhelyezve, a mely termek egyike tanterem, a másik pedig dolgozószoba.

Szerzeményi naplója az egész gyüjteménynek van. Szaklajstroma van az állatgyüjteménynek és a növény-gyüjteménynek, végül az ásvány-, kőzet- és kövület 3816 darabja lajstromozva van, 9003 darab azonban lajstromozatlan.

A közönség a felügyelő tanár jelenlétében bármikor megtekintheti, évenként többször van általános nyitás.

A természetrajzi gyüjteménynek a lefolyt évben 400 látogatója volt.

Évi javadalmazása a kollégium pénztárából 500 korona. 1902. évi gyarapodása 142 állat, 47 növény és 100 ásvány és kőzet.

*A gyüjtemény őre:* dr. Szilády Zoltán.

*P. Szathmáry Károly, A gyulafehérvár-nagyenyedi Bethlen-főtanoda története. (Bécs, 1868.) — A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskola nagy könyvtárának többszörös példányai. (Nagy-Enyed, 1883.) — A nagyenyedi ev. ref. kollégium könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1884. évf.) — Az erdélyrészi ev. ref. tanári értekezlet jegyzőkönyve. (Nagy-Enyed, 1889.) — Váró Ferencz, A nagyenyedi kollégium. (Nagy-Enyed, 1889.) — A Bethlen-kollégium legujabb története. (Nagy-Enyed, 1896.)*

---

## *876. Az iparos önképzőkör könyvtára.*

1888-ban keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Gergelyi István.

---

## *877. A kaszinó könyvtára.*

1832-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Az 1849. évi oláh pusztitás teljesen megsemmisitette. 1896 szept. 13-dikán beléje olvadt a megszünt nagyenyedi polgári olvasó-egyesület könyvtára.

Állománya 2700 kötet, kilencz szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 6-tól 8-ig nyitva áll. 1902-ben 800 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi beszerzési átalánya 200 korona.

*Könyvtárnokok:* Molnár Károly tanár és Barabás Károly magánzó.

*A nagyenyedi kaszinó tagjai névsora betürenddel s annak szabályai 1840-ben. (Nagy-Enyed, 1840.) — A nagyenyedi kaszinó tagjai névsora betürenddel s annak szabályai 1856-ban. (Kolozsvár, 1856.) — A nagyenyedi kaszinó könyveinek jegyzéke 1891-ben. (Nagy-Enyed, 1891.) — A nagyenyedi kaszinó könyvtári jegyzéke. (Nagy-Enyed, 1897.) — A nagyenyedi kaszinó alapszabályai. (Nagy-Enyed, 1897.)*

### 878. *A minorita-rendház könyvtára.*

1727-ben keletkezett.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Használók számára minden délelőtt 9-től 12 óráig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Deli Ödön.

## NAGYERNYE. (Torda vármegye.)

### 879. *A kath. olvasókör népkönyvtára.*

1897-ben alapitotta Szabó György plébános.

Állománya 340 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton és vasárnap d. u. 5-től 9 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 80 egyén 140 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902-ben 20 kor. fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségelőirányzata 24 korona.

*Könyvtárnok:* Szántó Dénes.

## NAGYFALU. (Nógrád vármegye.)

### 880. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, a biró házában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Paál Márton községi biró.

## NAGYIGMÁND. (Komárom vármegye.)

### *881. Községi népkönyvtár.*

1895-ben alapitotta Sz. Kiss Károly, ev. ref. lelkész.
Állománya 398 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden kedden, csütörtökön és vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap, azontul heti 4 fillér büntetés fizetendő. Használati dij évi 1 korona. Az 1902. évben 1463 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1902-ben 180 korona forditattott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Mészáros Lajos, ev. ref. tanitó.

---

## NAGYILONDA. (Szolnok-Doboka megye.)

### *882. A magyar olvasó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1878-ban, könyvtára 1881-ben keletkezett. Adományokkal gróf Teleky György, Móricz Sándor stb. gyarapitották.
Állománya 418 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 280 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 56 korona forditattott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*Könyvtárnok:* Némethy Gergely.

---

## NAGYIVÁN. (Heves vármegye.)

### *883. Iskolai és népkönyvtár.*

1885-ben alapitotta a község.
Állománya 222 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 2-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 185 egyén 430 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Énekes Endre tanitó.

---

## NAGYKÁLLÓ. (Szabolcs vármegye.)

### *884. Ev. ref. nép- és ifjusági könyvtár.*

1882-ben alapitotta az ev. ref. egyház.

Állománya 372 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 124 egyén 191 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Szabó Antal tanitó.

### *885. A kaszinó könyvtára.*

1842-ben az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. 1849-ben betiltották, de 1856-ban ujból megnyilt s 1861-ben már virágzó állapotban volt. 1863-ban a várossal együtt a könyvtár is elégett. 1876-ban a megyei tisztviselők távoztával hanyatlásnak indult.

Állománya 668 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. Csupán egyleti tagok használhatják. 1902-ben 324 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 306 kor. 48 fillér forditattott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*Könyvtárnok:* Magoss József.

## NAGYKANIZSA. (Zala vármegye.)

### *886. A felső kereskedelmi iskola könyvtára.*

1891-ben keletkezett.

Állománya 1478 kötet, egy szobában elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Évi javadalmazása 200 kor. az iskolát fentartó nagykanizsai izr. hitközségtől. 1902. évi gyarapodása 130 kötet.

*Könyvtárnok:* Halász Jenő.

*Villányi H., A nagykanizsai izr. hitközség tanintézeteinek története. (Nagy-Kanizsa. 1891.) — A nagykanizsai polgári és felső kereskedelmi iskola tanári könyvtárának jegyzéke. (Nagy-Kanizsa, 1900.)*

## *887. A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1836-ban keletkezett.
Állománya 3805 kötet, nyolcz szekrényben elhelyezve.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 208 egyén használta a könyvtárt.

*A nagykanizsai kaszinó könyvjegyzéke. (Nagy-Kanizsa, 1899.)*

---

## *888. A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

1765-ben keletkezett.
Állománya 3000 kötet, 20 kézirat, több régi térkép és metszet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
A ház tagjai számára mindig nyitva áll. A rend tagjainak más helyekre is küldenek használatra könyveket.

*Könyvtárnok:* Incze István.

---

## *889. A községi kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1765-ben keletkezett, midőn gr. Batthyány Lajos nádor az intézetet megalapitotta. Nagyobb adománynyal Kottek Nándor gyarapitotta, ki 1870-től három éven keresztül évenként 300 kötetet ajándékozott az intézetnek.
Állománya 3138 kötet, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 280 kor. a város pénztárából.

*Könyvtárnok:* Nyilassy Károly tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1928 db régiség, a könyvtárszobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Kalcsok Leó tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A gimnázium kegyura, Batthyány Fülöp herczeg, 1850-ben 800 db ásványnyal vetette meg alapját, ettől kezdve a város gyarapitotta.

**Állománya 2709 állat, 1193 növény és 637 ásvány, szekrényekben** elhelyezve.

Szerzeményi **naplója és szaklajstroma van.**

A **közönség a felügyelő tanár jelenlétében megtekintheti.**

*A gyüjtemény őre:* Huber Imre **tanár.**

*Pachinger Alajos, A nagykanizsai kath. gimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

### *890. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1690-ben keletkezett.

**Állománya 4710 kötet, köztük 1 ősnyomtatvány, egy teremben** elhelyezve.

Szaklajstroma van.

*Könyvtárnok:* Görög Incze **házfőnök.**

*Halis István, A Ferenczrend kanizsai zárdája. (Nagykanizsa, 1899.)*

---

## NAGY-KÁROLY: (Szatmár vármegye.)

### *891. A kaszinó könyvtára.*

1837-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 4915 kötet, külön teremben öt szekrényben elhelyezve.

**Leltára és nyomtatott katalogusa van.**

**A tagok részére kikölcsönzés czéljából naponként d. u. 1-től fél 3-ig van nyitva.**

*Könyvtárnok* (200 kor. tiszteletdijjal): Erdőhegyi Gyula.

*A nagykárolyi kaszinó könyvtárának katalogusa. (Nagy-Károly. 1893., 1895., 1896., 1897., 1898. és 1899.)*

---

### *892. A kegyes tanitórend házi könyvtára.*

Alapját gróf Károlyi Sándor vetette meg 1727 deczember 24-iki adományával, midőn 39 müvet ajándékozott 48 kötetben a rendháznak.

**Állománya 8118 kötet, ezek között az apró nyomtatványok gazdag gyüjteménye és több régi magyar nyomtatvány; továbbá** 3569 kézirat és több térkép, egy teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.
Kikölcsönzéshez a házfőnök engedélye szükséges; e feltétel mellett más helyekre is küld a könyvtár használatra könyveket.
Évi javadalmazása 100 kor.

*Könyvtárnok:* Vanke József.

---

## 893. *A kegyes-tanitórend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Alapját a kegyesrendiek algimnáziumának kézi könyvtára képezi. Ezt a főgimnázium teljes kiegészitése óta Nagy-Károly városa fejleszti és gyarapitja. A nagykárolyi régi kaszinó hirlapgyüjteményét oly feltétel alatt helyezte el benne, hogy e lapokat a főgimnáziumi igazgatóság tudtával és beleegyezésével bármelyik kaszinói tag használhatja.
Állománya 1354 mű 2650 kötet és 662 füzetben, köztük 8 régi hazai nyomtatvány, 3 térkép és 1 kézirat, továbbá 4895 iskolai értesitő, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
A tanárokon kivül a régi kaszinó tagjai is használják. 1902-ben 527 kötetet használtak belőle.
Évi javadalmazása 400 kor. Nagy-Károly rendezett tanácsu várostól. 1902-ben 462 kor. 92 fillér fordittatott gyarapitására, miből 102 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Haunstädter József tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1880 körül keletkezett. Adományokkal Vanke József, kegyestanitórendi tanár gyarapitotta.
Állománya 8123 érem, egy szobában elhelyezve.
Szaklajstroma most készül.
1902. évi gyarapodása 236 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Lőrincz Gábor tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A XVIII. század ötvenes éveiben keletkezett. Nagyobb adományokkal Kocsis József tanár, dr. Jordán Ferenczné, gróf Károlyi Lajos, dr. Holub Emil, Fichtner Gyula és Nagy-Károly városa járultak fejlesztéséhez.

Állománya 5046 állat, ezek között 15 emlős, 82 madár, 2 hüllő, 6 hal, 69 rovar és 4871 egyéb állat; továbbá 133 növény, 543 ásvány és 130 kőzet, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a Holub küldötte madárgyüjtemény és a dr. Jordán Ferenczné adta kagylógyüjtemény.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

1902. évi gyarapodása 3 állat és 110 ásvány. 1903. évi költségelőirányzata 136 korona.

*A gyüjtemény őre:* Klacskó István tanár.

*Rozmanits Timót, A kisfaludi Madarász Ede-féle kagylógyüjtemény. (Az 1888/89. és 1889/90. évi értesitőben.)* — *Holczinger Imre, A nagykárolyi r. k. főgimnázium tanári könyvtárának lajstroma. (Az 1899/900. évi értesitőben.)* — *Hám József, A róm. kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)* — *Hám József és Lőrincz Gábor, A Vanke József-féle éremgyüjtemény az 1902. évi értesitőben.*

---

## 894. A r. kath. legényegylet könyvtára.

Az egyesület 1887-ben, könyvtára 1888-ban keletkezett. Adományokkal Tóth István, Palczer Ernő és Vanke József gyarapitották.

Állománya 500 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. 1902-ben 317 kötetet használtak belőle.

Az 1902. évben 99 kor. 40 fillér fordittatott gyarapitására.

---

## 895. Szatmár vármegye múzeuma.

Szatmár vármegye közönsége 1901-ben alkotott szabályrendeletével alapitotta és 1903-tól évi 3000 koronát szavazott meg fejlesztésére, melyből 1500 korona évenkint a múzeumi alap létesitésére forditandó. Gyüjteményei alapját a vármegye levéltárában őrzött régiségeken kivül a nagykárolyi Kölcsey-egyesülettől átvett könyvtár vetette meg. 1903-ban a vármegyei vonatkozású irodalom összegyüjtésére 500 kor. államsegélyben részesült.

---

# NAGYKIKINDA. (Torontál vármegye.)

## *896. A kaszinó könyvtára.*

Állománya 500 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 1-től 2-ig nyitva van.

---

## *897. A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1877-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2608 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.
1902-ben 186 téritvényen 263 kötet kölcsönöztetett ki.
Az 1902. évben 617 kor. fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, mely összegen 135 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* K e r e s z t e s  M i k l ó s.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1877-ben keletkezett.
Állománya 1152 állat, ezek között 20 emlős, 56 madár, 15 hüllő, két rovargyüjtemény; továbbá 2573 növény és 4480 ásvány, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Dr. D e s e ő  B é l a.

---

## *898. Szerb iskolai könyvtár.*

1871-ben alapitotta a szerb iskolaszék. 1881 óta használtatik népkönyvtárnak.
Állománya 2010 kötet, három szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Használati dij heti 2 fillér. 1902-ben 160 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 110 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 150 korona.

*Könyvtárnok:* B a n d i t y  M i l o s tanitó.

---

## NAGYKOSZLÁNY. (Bars vármegye.)

### 899: *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 150 kötet, a róm. kath. iskolában elhelyezve.

1903. május 25-től szeptember 1-ig 130 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Lehoczky Márton tanitó.

---

## NAGYKŐRÖS. (Pest vármegye.)

### 900. *Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A könyvtárra vonatkozó első irott adat 1667-ből való, mely évben az egyház kimondja, hogy lelkészei és rektorai használatára a szükséges segédkönyveket megveszi, s ezek aztán a könyvtár tulajdonába mennek át. Első betüsoros katalogusa 1712-ből való, melyben 130 könyv, köztük 7 magyar van feljegyezve. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 19,126 kötet, köztük 80 db régi magyar nyomtatvány; továbbá 187 kézirat, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül a választmány tagjai és a lelkészek dijtalanul használhatják, ismert egyének pedig kellő biztositék ellenében vehetnek belőle kölcsön könyveket.

Más helyekre csak ismert tudósoknak vagy hazai intézeteknek küldenek téritvény ellenében könyveket.

Az 1902. évben 795 kor. fordittatott gyarapitására, miből 82 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 50 kor. a könyvtárnoknak, 186 kor. átköltöztetésre, 876 kor. könyvekre.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

A mult század hatvanas éveiben keletkezett.

Állománya 50 régiség és 3209 érem, a filologiai gyüjteményben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a szaktanár jelenlétében megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján szaporodik. 1902. évi gyarapodása 25 db érem.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* Olasz József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1837-ben keletkezett. 1854-ben br. Radák Ádám 300 ásványt, 1863-ban Titius Pius minorita 188 állatot ajándékozott az intézetnek.

Állománya 598 állat, 1200 rovar, 230 alsóbbrendü állat, 1112 növény, 664 ásvány, 408 kőzet és 80 kövület, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van; szaklajstroma most készül.

A közönség a szaktanár jelenlétében megtekintheti.

Az 1902. évben 185 kor. fordittatott gyarapitására, miből 6 állat, 8 növény és 5 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 412 korona.

*A gyüjtemény őre:* dr. Mentovich Ferencz tanár.

*Polgár Mihály, Egyházi Almanach. (Pest, 1836.) — Kalocsa László, Hasznos Mulatságok. (1839. évf. 101. l.) — Szilády Áron és Szilágyi Sándor, Okmánytár a hódoltság történetéhez. (Pest, 1863.) — H. Kiss Kálmán, A régi nagykőrösi reform. gimnázium. (Sárospataki Lapok. 1882. évf.) — Ádám Gerzson és dr. Joó Imre. A nagy-körösi ev. ref. gimnázium története. (Nagy-Körös, 1896.) — Galgóczy Károly, Nagy-Kőrös város monografiája. (Nagy-Kőrös, 1896.)*

## *901. A kertészeti egylet könyvtára.*

1884-ben keletkezett, midőn a feloszlott nagykőrösi egyenlőségi kör 390 kötetet ajándékozott a kertészeti egyletnek.

Állománya 500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából vasárnap d. e. 10-től 12-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Hajdu László.

## 902. *A nagykőrösi és dunamelléki ev. ref. tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1864-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a magyar orvosok és természetvizsgálók egyesülete, a vallás- és közokt. m. k. minisztérium, a katonai földrajzi intézet, Sz. Varga Fanni, V. Faragó Ambrus egyházi főgondnok, özv. Dadai Oláh Károlyné és Ádám Gerzson királyi tanácsos járultak fejlesztéséhez.

Állománya 5941 kötet, egy nagy teremben elhelyezve. A 3505 darabot tevő egyéb taneszköz, jelesül könyvek, történelmi s földrajzi térképek, 1 czimeres nemeslevél, 2 oklevél, 4 olajfestmény, 10 aczélmetszet és egy szénrajz, az igazgatói irodában vannak elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása 160 kor. a nagykőrösi ev. ref. egyháztól és az intézeti növendékektől. 1902. évi gyarapodása 91 kötet.

*Könyvtárnok:* Losonczy László tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az 1870/71. iskolai évben keletkezett. Nagyobb adományokkal Kalocsa Balázs és Nagy-Kőrös város járultak gyarapitásához.

Állománya 1095 régiség, ezek között 7 paleontologiai, 113 prehistorikus tárgy, 3 fegyver, 6 ipari emlék, 7 gipszminta, 915 érem és 50 bankjegy, az igazgatói irodában és egy szobában elhelyezve.

Kiválóbb nevezetessége egy egyenes pallos Tisza-Várkonyból, mely hasonló Szent-Istvánnak Prágában levő állitólagos pallosához.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Csupán adományozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 11 db.

*A gyüjtemény őre:* Hegymegi Kiss Kálmán igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A régiséggyüjteménynyel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3439 db, a tanári szobában egy szekrényben és egy ládában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 30 kor. a nagykőrösi ev. ref. egyház adományából.

*A gyüjtemény őre:* dr. Dezső Gyula tanár.

*Hegymegi Kiss Kálmán, A nagykőrösi és dunamelléki ev. ref. tanitóképző-intézet monographiája. (Nagy-Kőrös, 1896.)*

---

## *903. A polgári kör könyvtára.*

1844-ben keletkezett.
Állománya 1552 kötetet tartalmazó 652 db mű, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Cseri László tanitó.

*Tóth József, A nagykőrösi polgári kör története. (Nagy-Kőrös, 1894.)*

---

## *904. A városi kaszinó könyvtára.*

1837-ben keletkezett.
Állománya 1600 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 1445 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 300 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Schneider Mátyás.

*A nagykőrösi városi kaszinó története. (Nagy-Kőrös, 1887.) — A nagykőrösi városi kaszinó könyvtárában meglevő könyvek jegyzéke. (Nagy-Kőrös, 1899.) — A nagykőrösi városi kaszinó könyveinek jegyzéke 1903-ban.*

---

# NAGYKUNMADARAS. (Szolnok vármegye.)

## *905. Ev. ref. egyházi népkönyvtár.*

1894-ben alapitotta Kövendi Dénes ev. ref. lelkész.
Állománya 578 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap (novembertől márcziusig) d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. Használati dij évi 60 fillér. 1902-ben 9420 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 207 kor. fordittatott javadalmazására. 1903. évi költségelőirányzata 141 kor. 88 fillér.

*Könyvtárnok:* Kövendi Dénes, ev. ref. lelkész.

## NAGYKÜRÜ. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

### *906. Községi iskolai és népkönyvtár.*

Az iskolai könyvtár 1874-ben, a népkönyvtár 1898-ban keletkezett.

Állományuk 667 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Irott és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton és vasárnap d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 684 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 50 kor.

*Könyvtárnok:* Romzsa János igazgató tanitó.

## NAGYLÉTA. (Bihar vármegye.)

### *907. Az olvasó-egylet könyvtára.*

1898-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Vilcsek József és Kovásznay Ákos gyarapitották.

Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Barth Ede.

## NAGYMIHÁLY. (Zemplén vármegye.)

### *908. A kaszinó- és olvasó-egylet könyvtára.*

1869-ben keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Barnai Andor.

## NAGYÖLVES. (Torda vármegye.)

### *909. Az E. M. K. E. könyvtára.*

1894-ben keletkezett.
Állománya 94 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 40 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 8 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Simon Károly.

---

## NAGYPERKÁTA. (Fejér vármegye.)

### *910. Katholikus könyvtár.*

1903-ban alapitotta gr. Győry Teréz.
Állománya 100 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Hochrein Lajos tanitó.

---

### *911. Nép- és ifjusági könyvtár.*

1879-ben, a nagyperkátai önsegélyző egylet hagyatékából keletkezett s 1880-ban nyilt meg.
Állománya 242 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 341 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 10 kor. 78 fillér fordittatott javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Keller Károly főtanitó.

---

## NAGYPESTÉNY. (Hunyad vármegye.)

### *912. Az olvasókör népkönyvtára.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából minden kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 7-től 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés

tartama 14 nap. Használati dij hetenként 2 fillér. 1902-ben 191 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 9 kor. 80 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* László Gyula, állami isk. tanitó.

---

## NAGYRÉDE. (Heves vármegye.)

### *913. Népkönyvtár.*

1899 november 25-én alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérinm.

Állománya 179 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 198 egyén 212 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Kucsera Alajos tanitó.

---

### *914. A r. kath. iskola könyvtára.*

1880-ban keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 178 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 940 egyén 1020 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 36 kor. 70 fillér fordittatott javadalmazására a község pénztárából. 1903. évi költségelőirányzata 24 korona.

*Könyvtárnok:* Horváth Laura tanitónő.

---

## NAGYRŐCZE. (Gömör vármegye.)

### *915. A m. kir. áll. polgári és felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1890-ben keletkezett.

Állománya 730 kötet, szekrényekben elhelyezve.

Rendezés alatt áll.

Évi javadalmazása 300 kor. a tandijakból. 1902. évi gyarapodása 20 kötet.

*Könyvtárnok:* Wirker István.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1898-ban keletkezett. Nagyobb adománynyal Füredi J járult gyarapitásához.

Állománya 1000 db érem és 53 db bankjegy, egy szekrényfiókban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 45 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Dancsházy Gusztáv.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1876-ban keletkezett.

Állománya 7 emlős, 119 madár, 25 db csontváz és csontrész, 249 db tojás, 10 db fészek, 22 db borszesz készitmény, 126 db csigaház és kagyló; 1813 ásvány, 25 kőzet és 2 kövület. egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 140 kor. a tandijakból.

*A gyüjtemény őre:* Szivák János.

*Nagy-Rőcze monographiája. (Az 1881/82. évi értesitőben.)*

---

## *916. A társalgó- és olvasó-egylet könyvtára.*

1861-ben keletkezett.

Állománya 1450 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Évi 6 korona dij mellett mindenki használhatja.

*Könyvtárnok:* Wirker István.

---

# NAGYSURÁNY. (Nyitra vármegye.)

## *917. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott javadalomból, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll. 1903 február 15. óta van forgalomban.

Állománya 340 kötet, a községházán elhelyezve.

Megnyitása óta augusztus 31-ig 386 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Könyvtárnok:* Zórád Nándor községi biró.

# NAGYSZALONTA. (Bihar vármegye.)

## *918. A kaszinó könyvtára.*

1843-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett, 1872-ben azonban az ev. ref. egyház tulajdonába ment át. 1873-ban ujból megalakult az egyesület s könyvtárát is ujjászervezte. Ajándékokkal Kultsár Imre, Csorvássy István stb. gyarapitották.

Állománya 1284 mű 2039 kötetben, nyolcz szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden pénteken és vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontúl heti 4 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 907 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 214 kor. fordittatott gyarapitására.

1903. évi költségelőirányzata 400 korona.

*Könyvtárnok:* Albert András tanító.

- - -

## *919. A kereskedők társaskörének könyvtára.*

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Weiss Mór, Zsibrover Hermann és Erlich Mihály gyarapitották.

Állománya 622 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. 1902-ben 544 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1903. évben 100 kor. fordittatott gyarapitására.

1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

---

## *920. A községi gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A XVII. század végén, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Rajta Péter földbirtokos, Balog Imre törvényszéki elnök és az 1871-ben feloszlott polgári kaszinó-egyesület gyarapitották.

Állománya 2375 kötet, köztük 33 régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 600 kor. a gimnázium pénztárából. 1902. évi gyarapodása 70 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 1521 régiség, köztük 1510 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Jelenleg rendezés alatt áll.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1876 körül keletkezett. Adományokkal Tisza Kálmán miniszterelnök és Mester Atilla körorvos gyarapitották.

Állománya 829 állat, ebből 40 emlős, 193 madár, 6 hüllő, 550 rovar és 40 egyéb állat, továbbá növény- és ásványgyüjtemény, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 300 kor. a gimnázium pénztárából. 1902. évi gyarapodása 2 állat és 30 növény.

*A gyüjtemények őre:* Király József.

*Gere Ferencz és Katona Mihály, A nagyszalontai községi algimnázium 200 éves multjából. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## *921. Az olvasó-egylet könyvtára.*

1875-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Albert András.

---

# NAGYSZEBEN. (Szeben vármegye.)

## *922. Az ág. ev. tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1878-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1850 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 400 kor. az intézeti alapból. 1091/1902. évi gyarapodása 190 kötet.

*Könyvtárnoka* az intézet egyik tanára.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1878-ban keletkezett.
Állománya 20 emlős és 71 madár, az intézet szertárában elhelyezve.
Szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre* az intézet egyik tanára.

---

## *923. A báró Bruckenthal-múzeum.*

Báró Bruckenthal Sámuel, Erdély kormányzója († 1803.), a XVIII. század második felében nagy áldozatokkal létrehozott könyvtárát, régiség-gyüjteményét, képtárát és ásványgyüjteményét végrendeletileg nyilvános múzeummá tette és 36,000 frtnyi tőkével látta el. Az örökhagyó a múzeumot egyenes utódainak védnöksége alá helyezte azzal a kikötéssel, hogy ha ezek férfiágon kihalnak, a tulajdonjog a nagyszebeni ev. egyház által fentartott gimnáziumra szálljon. Ez 1872-ben meg is történt. mikor a Bruckenthal-palota is a nagyszebeni ev. egyház tulajdonába ment át.

*a)* Könyvtár.

A Bruckenthal-könyvtárral egyesitett ág. ev. gimnáziumi, az ősnyomtatványokban gazdag »Kapellen-Bibliothek«-ből keletkezett. Később a feloszlatott nagyszebeni jogakadémia könyvtára is hozzá csatoltatott.
Állománya 104,127 kötet, 576 db és 113 kötet metszet, továbbá 1076 kézirat 13 szobában elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap d. e. 11-től 1-ig és d. u. 3-tól 5-ig, julius és augusztusban csupán d. e. 11-től 1-ig használható. Kölcsön is adnak könyveket mindenkinek dijtalanul. 1902-ben 2295 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 6000 kor. az alapitványok kamataiból. 1902. évi gyarapodása 1136 kötet és 62 műlap.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1817-ben keletkezett. A gyüjtemény prehistorikus és római tárgyai főleg néhai Ackner Mihály hammersdorfi lelkész gyüjtéséből származnak. Különösen azonban a szászföldi közép- és ujabbkori ötvösművek és iparművészeti tárgyak tekintetében bir jelentőséggel.

Állománya 3338 db régiség és 50,402 db érem, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség 80 fillér belépődij lefizetése mellett minden nap megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 8 db régiség és 72 db érem.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1817-ben keletkezett.

Állománya 1127 eredeti festmény, köztük 113 hazai és 1014 külföldi, 117 képmásolat és 209 szoborműmásolat, 21 szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség májustól novemberig minden csütörtökön és vasárnap d. e. 11-től 1 óráig dijtalanul megtekintheti, máskor 80 fillér belépődij mellett.

1902. évi gyarapodása 2 db kép és 62 rézmetszet.

*d)* Természetrajzi gyüjtemény.

1817-ben keletkezett.

Állománya 377 db ásvány, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az előbb emlitett gyüjteménynyel egyidejüleg tekinthető meg.

Mindhárom gyüjtemény közös évi javadalma az alapitványi kamatokból 10,000 kor.

*A gyüjtemények őre:* Csáki Mihály tanár; *segédőr:* Weiss Vilmos tanár; *gyakornok:* Veress Benedek.

*Müller F., Die Incunabeln der Hermannstädter Capellen-Bibliothek I—II. (H. és évn.) — Reissenberger L., Die siebenbürg. Münzen des freih. Samuel von Bruckenthal'schen Museums in Hermannstadt. (Ev. iskolai értesitő 1878/79. és 1879/80. évekről.) — Dr. Tóth S., Erdély első képtára. (Képzőművészeti Szemle, 1880. évf.) — Führer durch die Gemäldegalerie. (Nagyszeben, 1882.) — U. annak ujabb kiadásai. (Nagyszeben, 1884., 1889. és 1893.) — Freiherr von Bruckenthal'sches Museum in Hermannstadt. (Nagyszeben, 1884.) — Frimmel Th., Kleine Galeriestudien. N. F., Lief. 1. (Bécs, 1894.) — Csáki Michael, Skizzen zu einem Führer durch das Baron Bruckenthal'sche Museum. (Nagyszeben, 1895.) — Katalog, der Bibliothek des Baron Bruckenthal'schen Museums in Hermannstadt. 1—3 füzet. (Nagyszeben, 1896—900.) — M. Csáki, Führer durch die Gemäldegalerie. (Nagyszeben, 1901.) — M. Csáki,*

*Baron Bruckenthal'sche Gemäldegalerie. Eine Auslese von 40 Gemälden in Heliogravuren-Imitation. Herausgegeben im Auftrage des Kuratoriums. (Hermannstadt, 1903.)*

## *924. Az erdélyi Kárpát-egyesület múzeuma.*

A Nagyszebenben székelő erdélyi Kárpát-egyesület (Siebenbürgischer-Karpathen-Verein) alapitotta 1880-ban s 1895-ben nyilt meg a közönség előtt. 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

*Az egyesület elnöke:* dr. Lindner Gusztáv kir. tanácsos, nyug. egyetemi tanár, orsz. képviselő; *alelnökök:* Römer Gyula felsőbb leányiskolai tanár és Gutt Róbert takarékpénztári ellenőr; *titkár:* Capesius Alfréd bankhivatalnok.

A múzeum alapját a Binder Frigyes-féle tengerentúli néprajzi gyüjtemény, valamint Sigerus Emil ajándékai vetették meg. Mai állománya mintegy 2200 db néprajzi tárgy, a természettudományi egyesület palotájának földszintjén három teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása körülbelül 4000 korona, mely összeget az egyesület közadakozás utján szerez be. Az állam 1900-tól 1902-ig évi 1000, 1903-ban 800 kor. segélylyel járul gyarapitásához.

A *gyüjtemény-őri* állás jelenleg üresedésben van.

*Jahrbuch des Siebenbürgischen Karpathenvereins I—XXIII. évf. (Nagyszeben, 1881—1903.)*

## *925. Az erdélyi természettudományi egyesület múzeuma.*

Az egyesület 1849-ben keletkezett s gyüjteményei alapját Bielz Mihály vetette meg természetrajzi gyüjtésével. A lassan, de tervszerüleg gyarapított gyüjteményeknek 1851-ben az ev. gimnázium adott helyet. 1858-ban az u. n. kék városháza termeibe, 1862-ben egy e czélra bérelt házba költözött át. 1873-ban a gyüjtemények a báró Bruckenthal-palotában kaptak csekély bérért alkalmas helyiséget. 1894/95-ben épité fel az egyesület mai múzeumi palotáját, melyben a gyüjtemények végleges elhelyezést nyertek.

Az egyesület tagjainak száma 300.
Évi javadalmazása körülbelül 5000 korona.

*Elnök:* dr. Jickeli Károly Frigyes; *alelnök:* dr. Capesius József szemináriumi igazgató; *titkár:* dr. Czekelius Dániel; *múzeumi igazgató:* Kimakowicz Mór.

*a)* Könyvtár.

Az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. 1883-ban örökölte a Fusz Mihály 200 kötetnyi szakkönyvtárát. Nagyobb adományokkal még Sill Viktor és Riess Károly gyarapitották.

Állománya 1600 munka és több ezerre menő folyóirat, egy teremben elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Bredt János, gimnáziumi tanár.

*b)* Néprajzi gyüjtemény.

Az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. 1862-ben Binder Ferencz 20,000 forintra becsült középafrikai és szudáni gyüjteményét ajándékozta a múzeumnak. Nagyobb adományokkal gyarapitották még: 1875-ben dr. Breckner Kina, Japán és Indiából, 1895-ben dr. Jickeli Abyssiniából, 1895/96-ban dr. Sachseuheim Braziliából, Kinából, Japánból stb., továbbá Meliska Uj-Zeelandból és Ausztráliából.

A gyüjtemény állománya nincs összeolvasva, sem osztályozva. A leltározást, összeolvasást és osztályozást, a mely hoszszabb idei fáradságos munkával jár, most végzik.

A téli hónapok kivételével minden vasárnap és csütörtökön d. e. 10-től 1-ig dijtalanul megtekinthető.

*A gyüjtemény őre:* Michaelis Ferencz.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. 1853-ban megvették a Stetter-féle madár-gyüjteményt, 1858-ban a Bielz-féle gyüjteményt, majd 1866-ban az Ackner Mihály gazdag ásvány- és őslény-gyüjteményét, mely utóbbihoz az erdélyi honismertető egyesület (Verein für Siebenbürgische Landeskunde) és a szász nemzetiség egyeteme is hozzájárult azon kikötéssel, hogy az egyesület az összes erdélyi szász evangélikus középiskoláknak juttat ásványgyüjteményeiből s könyveinek kettőspéldányaiból. Nagyobb adományokkal gyarapitották: Lerchenfeld, dr. Kayser és Fuss Mihály, kik herbariumaikat az intézetnek hagyományozták; továbbá Untchj, Binder, dr. Czekelius növénygyüjte-

ményeikkel; Binder (1862.), dr. Jickeli (1877.), dr. Binder János (1889.), Kimakowicz, Sachsenheim (1895.), Henrich (1895.), Birthler (1895.), dr. Czekelius (1896.) állatgyüjteményeikkel; Bielz Mihály, dr. Czekelius, Hauer J., dr. Hörnes, dr. Herbich és dr. Kraus H. ásvány- és őslénytani gyüjteményekkel.

E gyüjtemény a következő csoportokra oszlik: I. állattani rész: *a)* emlősök, *b)* madarak, *c)* csuszómászók és kétéltüek, *d)* halak, *e)* molluskák, *f)* crustaceák, *g)* arachnidák és myriopodák, *h)* hymenopterák, *i)* coleopterák, *k)* lepidopterák, *l)* dipterák, rhynchoták, neuropterák és orthopterák, *m)* férgek, *n)* echinodermaták és *o)* coelenteráták; II. növénytani rész; III. ásvány-földtani rész. Az egyesület az utóbbi időben egy őskori gyüjtemény alapitását is megkezdette.

Mindezek hét teremben vannak elhelyezve s állományuk még nincs számbavéve.

A közönség a téli hónapok kivételével minden vasárnap és csütörtökön d. e. 10-től 1-ig dijtalanul megtekintheti.

*A gyüjtemény őrei:* K i m a k o v i c z M ó r (állattár), S c h u l l e r u s J. (növénytár) és P h l e p s O t t ó (ásványtár).

*Verhandlungen und Mittheilungen des Siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt. I—II. Band. (Nagyszeben, 1849—902.) — Der Siebenbürgische Verein für Naturwissenschaften zu Hermannstadt, nach seiner Entstehung, seiner Entwicklung und seinem Bestande. (Nagyszeben, 1896.)*

---

## *926. Az erdélyi szász gazdasági egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1845-ben, könyvtára 1867-ben keletkezett.

Állománya 1400 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából naponként d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig nyitva áll. 1902-ben 300 egyén 500 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 876 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* H e r b e r t P é t e r gazd. vándortanitó.

*Alphabetischer Katalog der Büchersammlung des siebenbürgisch-sächsischen Landwirtschaftsvereins. (Nagyszeben, 1890.) — Entstehung, Umgestalltung und Entwickelung des s. s. Landwirtschaftsvereins und dessen Wirksamkeit in den Jahren 1845—95. (Nagyszeben, 1895.)*

---

## 927. *A gör. kel. román főegyházmegye szemináriumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1881-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Nicanor Frates és Hannia János járultak gyarapitásához.

Állománya 2296 kötet, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A tanárokon kivül elismervény mellett az intézeti növendékek is használhatják.

Évi javadalmazása 300 kor. a növendékek által fizetett különféle dijakból. 1901. és 1902. évi gyarapodása 242 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1875-ben keletkezett.

Állománya 89 régiség és 51 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség az igazgatóság beleegyezésével megtekintheti.

1901. és 1902. évi gyarapodása 9 érem.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1875-ben keletkezett.

Állománya 1305 állat, 612 növény, 142 ásvány, 120 kőzet és 67 kövület, három szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség az igazgatóság engedélyével megtekintheti.

Évi javadalmazása 100 kor. a növendékek által fizetett különféle dijakból.

1901. és 1902. évi gyarapodása 387 növény és 121 kőzet

*A gyüjtemények őre:* Vatasan Miklós.

---

## 928. *A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüen 1692-ben keletkezett, midőn a jezsuiták az intézetet megalapitották. Első leltára 1821-ből való. 1855-ben 700-nál több kötet államköltségen vétetett meg a Benigni-féle könyvtárból. Sok növénytani mű a Baumgartner-féle könyvtárból került mint ajándék a főgimnázium birtokába. A bécsi tudományos akadémia 1896-ig összes kiadványait ajándékkép küldte meg az intézetnek. Nagyobb adományokkal Hochmeister

M., Zathureczky K., Wächter Frigyesné, Szábel Alajos, Szabó F. plébános, Palczer Károly főgimn. tanár, a m. földtani intézet, m. tud. akadémia s a vallás- és közokt. m. k. minisztérium járultak gyarapitásához.

Állománya 11,850 kötet, köztük 3 ősnyomtatvány; továbbá 15 kézirat, 10,000-nél több németországi iskolai értesitő, a magyarországi középiskolák értesitőinek csaknem teljes gyüjteménye és több térkép, három szobában elhelyezve, melyek egyike olvasóhelyiségül is használható.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van; szaklajstroma most készül.

A tanárokon kivül intézeti tanulók, sőt mások is használhatják egy intézeti tanár jótállása mellett.

Évi javadalmazása 1200 kor. az átalányból, mely összegen az 1902. évben 226 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Strauch Béla.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1850 táján keletkezett.

Állománya 1 középkori és 1 kegyeleti tárgy, 47 gipszmásolat és 1577 érem, a filologiai múzeumban négy szekrényban elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei 4 dák érem és Barabás Miklós egy kréta-rajza az 1820-as évek végéről.

A közönség a szertárőr jelenlétében mindig megtekintheti.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 257 kor. 1902. évi gyarapodása 7 gipszmásolat, 22 érem és 7 kép.

*A gyüjtemény őre:* dr. Székely István.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1854-ben keletkezett.

Állománya 3439 állat, 3906 növény és 1600 ásvány, tizennyolcz szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy mammuth-lábszárcsont és a vidék faunáját s flóráját feltüntető gyüjtemények.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a szertárőr jelenlétében mindig megtekintheti.

Évi javadalmazása 323 kor. 1902. évi gyarapodása 3 állat és 2 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* E. Jakab Géza.

*Sobola János, Kurze hist. Skizze des röm. kath. Gymnasiums in Hermannstadt. (Az 1854/55. évi értesitőben.)* —

*Veress Ignácz, Adatok az intézet történetéhez. (Az 1877/78. és 1883/84. évi értesitőkben.) — Dr. Boross Gábor, A nagyszebeni állami főgimnázium története. (Nagyszeben, 1896.)*

---

## 929. A Magyarország erdélyi részeiben levő ág. hitv. ev. országos egyház könyvtára.

Az u. n. szuperintendensi könyvtárból keletkezett, mely a szorosan vett konzisztoriumi résszel együtt a kerület régi vezetőinek könyveit tartalmazza. A modern könyvtár zömét Zimmermann József Andrásnak 1875-ben, továbbá Gebbel Ferencznek 1877-ben ajándékozott könyvtárai teszik, melyek önállóan kezeltetnek. Ujabban Teutsch G. D. hagyatékából került oda néhány száz kötet.

Állománya 10,000 kötet, köztük néhány ősnyomtatvány és kézirat, továbbá több oklevél és térkép, hat teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden szerdán d. e. 11-től 1 óráig nyitva áll. Kikölcsönzés van megbizható egyéneknek téritvény mellett.

Évi javadalmazása nincs meghatározva.

*Könyvtárnokok:* Fritsch Károly és dr. Orendt Frigyes.

*Katalog der Bibliothek der evang. Landeskirche A. B. in Siebenbürgen. (Nagyszeben, 1889.)*

---

## 930. A magyar polgári kör könyvtára.

Az egyesület 1884-ben, könyvtára 1885-ben keletkezett s 1887-ig önállóan szerepelt. Adományokkal Boros Gábor, Gidófalvi Géza tanárok és a Magyar Hirlap gyarapitották.

Állománya 4026 kötet, hat szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. Használati dij a kör tagjainak negyedévenként 60 fillér, kültagoknak 2 korona. 1902-ben 3718 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 193 kor. 90 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 408 korona.

*Könyvtárnok:* Dezső B. Antal.

*Dezső B. Antal, A nagyszebeni magyar polgári kör könyvtárának jegyzéke. (Nagyszeben, 1894.) — A nagyszebeni magyar olvasó-egylet évkönyve az 1886. évről. — A nagyszebeni magyar polgári kör vázlatos története. (Nagyszeben, 1887.) — A nagyszebeni magyar polgári kör évi jelentései. (Nagyszeben, 1893. és 1895.)*

---

## 931. Népkönyvtár.

1902 októberben alapitotta a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa. 1902 deczember 1-én nyilt meg.

Állománya 670 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1903. év első felében 175 egyén 418 kötetet kölcsönzött ki belőle.

Az 1902. évben 2000 korona fordittatott javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Tiszovszky Dániel tanitó.

---

## 932. A polgári és iparos-egylet könyvtára.

1840-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Neugeboren Albert.

---

## 933. A r. kath. tanitó-egylet könyvtára.

1878-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 158 kötet és 240 füzet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer nyitva áll.

1902-ben 30 korona fordittatott gyarapitására.

---

## 934. A román irodalmi és közmüvelődési egyesület könyvtára.

1862-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett. Adományaikkal a magyar tud. akadémia, a bécsi és bukaresti akadémiák, Baritiu, Mangiuca és Moga gyarapitották.

Állománya 18,971 kötet, husz szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden hétköznapon d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll.
Az 1901. évben 600 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Togan Miklós esperes.

*Nicolau Togan, Catalogul bibliotecei Asociatiunii pentru literatura romana si cultura poporului roman. (Nagyszeben, 1895.) — A román irod. és közművelődési egylet alapszabályai. (Nagyszeben, 1897.)*

---

## 935. *A városi fegyvertár.*

1872-ben keletkezett, midőn Nagy-Szeben városa a tulajdonát képező fegyvereket, zászlókat, védelmi eszközöket és egyéb hadtörténelmi emlékeket a városháza egyik tornyában szakszerüen rendezve felállitotta. A gyüjtemény azóta örök letéteményekkel is gyarapodott.
Állománya 931 db fegyver, 15 zászló és 44 egyéb tárgy, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója van; szaklajstroma most készül.
A közönség számára hetenként kétszer dijtalanul nyitva áll.

*A gyüjtemény őre:* Albrich Jenő városi gazda.

*Führer durch die Hermannstädter Rüstkammer. (Nagy-Szeben, évn.)*

---

# NAGYSZÉCSÉNY. (Nógrád vármegye.)

## 936. *A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

A XVII. század elején keletkezett.
Állománya 2375 kötet, köztük 25 ősnyomtatvány és 23 db régi magyar nyomtatvány; továbbá 65 kézirat és rajzolt, szinezett nemzeti czimerek 1700—1703-ból, két teremben elhelyezve.
Katalogusa most készül.

*Könyvtárnok:* Bacsich Metód házfőnök.

# NAGYSZOMBAT. (Pozsony vármegye.)

## *937. A kath. érseki főgimnázium gyüjteményei.*

### *a)* Könyvtár.

Az 1784 óta fennálló könyvtár 1878-ban lett jelentékenynyé, midőn Sipeky Ágost, Prileszky Antal és Ordódy Mór családi könyvtárai egyesittettek az előbbi kis gyüjteménynyel. Simor János bibornok, herczegprimás, Somogyi Károly és Bubla Károly esztergomi kanonokok szintén sok becses munkát ajándékoztak a könyvtárnak. Ujabban Palásthy Pál felsz. püspök, esztergomi kanonok halála után, annak kézikönyvtárából kapott több művet.

Állománya 22,433 kötet, ezek közt 15 latin nyelvü régi magyar nyomtatvány; továbbá 4 térkép és 41 kézirat, öt szobában elhelyezve, a mely szobák egyike egyszersmind olvasótermül szolgál.

Szakok szerinti czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják egy intézeti tanár jótállása mellett.

Évi javadalmazása 800 kor. 1902. évi gyarapodása 260 kötet.

*Könyvtárnok:* Sinkó József tanár.

### *b)* Régiség-gyüjtemény.

1886-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Tagányi Alajos tanár, Ebenhöch Ferencz győri kanonok és Füredi Arthur járultak gyarapitásához.

Állománya 20 ujkori emlék, 20 kegyeleti tárgy és 1480 érem, a könyvtár nagy helyiségében három szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei római császári pénzek s Európa egyes államainak pénznemei.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a gyüjtemény őrének engedelmével megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján szaporodik. 1902. évi gyarapodása 50 érem.

*A gyüjtemény őre:* dr. Lőrincz Gyula tanár.

### *c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Nagyobb adományokkal Forstinger Rezső, Kanovich Nándor és Simor János járultak gyarapitásához.

Állománya 987 állat, ezek közt 40 emlős, 102 madár, 25 hüllő, 60 hal, 590 rovar és 120 egyéb állat; továbbá 20,000 növény, 600 ásvány, 200 kőzet és 55 kövület, két szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség a gyüjtemény őrének engedelmével mindig megtekintheti.
Évi javadalmazása 120 korona.

*A gyüjtemény őre:* Hudyma Emil tanár.

*A nagyszombati érseki főgimnázium könyvtára 1879-ben. (Nagy-Szombat, 1879.) — Melcsiczky L., A nagyszombati érseki főgimnázium könyvtárának czimjegyzéke. (Az 1886/87., 1887/88. és 1888/89. évi értesitőkben.) — Horváth Zoltán, A nagyszombati kath. érs. főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

---

## 938. *A magyar közmüvelődési egyesület könyvtára.*

A pozsonyi magyar közmüvelődési egyesület nagyszombati fiókja alapittatott 1886-ban. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 5126 kötet s 88 darabból álló zenemű-gyüjtemény, egy teremben 8 rendes nagy és 2 kisebb felső-szekrényben elhelyezve. A könyvtárhoz tartozott 29 db 1848/49. évi hirlapot, kiáltványt stb. Alszeghy János időközben további gyüjtésekkel gyarapitotta, s igy a könyvtárnak 1902 szept. 19. óta egy külön e czélra készitett kettős szekrényben elhelyezett »*történeti emléktára*« is van, egyelőre 204 db értékes tárgygyal; ezek közt 1848/49-re vonatkozó hirlap, nyomtatvány, kőnyomat, kézirat, arcz- és gunyképek, pénzek, fegyverek stb. 130 db. Előző korból legrégiebbek eredeti (magyar nyelvü) s helyi vonatkozásu kéziratok 1587., 1614., 1640. stb. évekből; legujabbkori emlékek közt igen becses *Aponyi Albert* gróf a m. közmüvelődési egyesület érdekében 1902 okt. 28-án kibocsátott »*Felhivás*«-ának eredeti kézirata.

Czédula-katalogusa van.

Kikölcsönzés végett minden vasárnap d. e. 9-től 12 óráig nyitva van. A városban lakó tagokon kivül a nagyszombati fiók-egyesületnek a nagyszombati járás területén lakó tagjai is kaphatnak belőle kölcsön könyveket.

A könyvtárt 1902-ben 82-en használták: a forgalom vasárnaponként 245—370 kötet közt váltakozott.

Évi javadalmazása a szükséghez képest változik.

*Könyvtárnok:* Alszeghy János, egyuttal a fiók ügyvezető alelnöke; *segédkönyvtárnok:* Konsch Ignácz.

*Alszeghy János, Jelentés a pozsonyi magy. közm. egyesület nagyszombati fiókjának működéséről 1886—1888. (Nagy-Szombat, 1888.) — Jegyzék a pozsonyi m. közm. egyesület nagyszombati fiókjának könyvtáráról. I. közlemény. (Nagy-Szombat, 1889.) — II. közlemény 1341. számtól 3072. számig. (Nagy-Szombat, 1893.)*

## 939. Az Orsolya-szüzek tanitóképző-intézetének gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1893-ban keletkezett. Adományokkal Wolfman József és Schlick István kanonokok gyarapitották.

Állománya 2140 kötet, köztük 12 régi magyar nyomtatvány és 1 metszet, egy teremben elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A növendékek részére kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton nyitva van. Használati dij évenként 1 korona vagy havi 20 fillér. 1902-ben 180 egyén 450 kötetet használt.

Évi javadalmazása átlag 250 korona a növendékektől beszedett évi dijakból. 1902. évi gyarapodása 26 kötet.

*Könyvtárnokok:* Mater Alfonza és Bundzel Sz. Anasztázia.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1893-ban keletkezett.

Állománya 142 állat, ebből 25 emlős, 64 madár, 19 hüllő, 9 hal, egy rovargyüjtemény és 25 egyéb állat, továbbá egy növény és ásványgyüjtemény, szekrényekben elhelyezve.

Leltára van.

1902. évi gyarapodása 3 állat és 15 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Scsaseny M. Xavéria.

## 940. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1633-ban keletkezett.

Állománya 5000 kötet, három szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Olsovszky Mansvet házfőnök.

## NAGYTÁLYA. (Heves vármegye.)

### *941. A r. kath. iskola könyvtára.*

**1886-ban keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.**

**Állománya 29 kötet és 12 füzet, egy szekrényben elhelyezve.**

**Leltára van.**

**Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 25 kötet kölcsönöztetett ki belőle.**

**Évi javadalmazása 10 korona a község pénztárából.**

*Könyvtárnok:* Kunfi Bertalan tanitó.

---

## NAGYTAPOLCSÁNY. (Nyitra vármegye.)

### *942. A F. M. K. E. ifjusági könyvtára.*

**1898-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.**

**Állománya 474 kötet, az állami elemi iskolában elhelyezve. 1902-ben 150 olvasó 230 kötetet használt belőle.**

*Könyvtárnok:* Zsoldos Károly igazgató.

---

### *943. A F. M. K. E. népkönyvtár.*

**1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.**

**Állománya 182 kötet, egy szekrényben elhelyezve.**

**Leltára van.**

**Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben mintegy 200 egyén használta a könyvtárt.**

*Könyvtárnok:* Zsoldos Károly, állami isk. igazgató.

---

## NAGYTEREMIA. (Torontál vármegye.)

### *944. Tanitói, ifjusági és népkönyvtár.*

**1868-ban keletkezett.**

**Állománya 353 kötet, egy szekrényben elhelyezve.**

**Szaklajstroma van.**

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap este 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 160 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 240 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 110 korona.

*Könyvtárnok:* Wenner Ferencz.

---

## NAGYVÁRAD. (Bihar vármegye.)

### 945. *A biharmegyei gazdasági egyesület könyvtára.*

Állománya 960 kötet, az egylet hivatalos helyiségében szekrényben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Weingärtner Andor titkár.

---

### 946. *A biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet múzeuma.*

Bihar vármegye közönsége 1871 november 17-ikén határozta el egy történelmi és régészeti társulat és azzal kapcsolatban régészeti múzeum létesitését, helyiséget ajánlva fel annak gyüjteményei számára. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Az uj múzeumi épület 1896-ban épült fel közadakozásból, s a gyüjtemények 1896 tavaszán helyeztettek el benne. Az egyesület gyüjteményeit 1898 nyarán hozott határozatával a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte, melynek közbenjárására a törvényhozás az épitkezés költségeinek fedezésére 1901-ben és 1902-ben évi 4000 korona rendkivüli segélyt szavazott meg.

Az egyesület tagjainak száma körülbelül 80.

*Elnök:* Beöthy László főispán; *alelnökök:* id. Gálbory Sámuel és dr. Karácsonyi János; *titkár:* dr. Némethy Gyula.

*a)* Könyvtár és levéltár.

Az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. 1894-ben Juricskay Dezső, 1896-ban néhai ifj. Bölöni Sándor könyvgyüjteményei-

vel gyarapodott. Ide kerültek a Baranyi-, Fráter- és Bölöni-családok levéltárai is.

Állománya 1953 kötet, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Makkay József.

*b)* Régiségtár és képtár.

Alapját Romer Flóris kanonok gyüjtése vetette meg. Itt helyezte el 1896-ban Schlauch Lőrincz bibornok az 1886-ban elhunyt Ipolyi Arnold váradi püspök nagybecsü gyüjteményét, mely kép, szobor, gobelin, szőnyeg, majolika, ötvösmű, himzés stb. gyüjteményeket tartalmazott több mint 2000 darabban. Az állam 1896-ban 500 frttal. 1898-tól évenként 400 koronával segélyezte; 1902-ben 750, 1903-ban 250 kor. külön segélyt eszközölt ki számára iparművészeti tárgyak beszerzésére s ezenkivül a régi magyar ötvösmüvek galván másolataiból 9 dbbal gyarapitotta a gyüjteményeket és megkezdte az egyesület birtokában levő régi képeknek államköltségen való helyreállitását.

A régiségtár s iparművészeti gyüjtemény és a képtár állománya több mint 12,000 tárgy, 11 teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A közönség áprilistól novemberig minden vasár- és ünnepnapon d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3-tól 5 óráig 20 fillér belépődij lefizetése mellett megtekintheti, kedden és csütörtökön d. u. 3-tól 5-ig pedig ingyen. A hét többi napjain 1 korona a belépődij.

*Múzeumi őrök:* Középesy Gyula és dr. Némethy Gyula.

*Ipolyi Arnold képgyüjteménye. (Esztergom, 1871.) — Radisics Jenő, Képes kalauz Ipolyi Arnold gyüjteményéhez. (Budapest, évn.) — Hegyesi Márton, A biharmegyei rég. és történelmi egylet évkönyve 1885/86.—1887/88. (Nagyvárad, 1888.) — Karácsonyi János, A biharvármegyei és nagyváradi rég. és történelmi egylet jelentése az 1888—92. évekről. (Nagyvárad, 1893.) — Karácsonyi János. Emlékkönyv a biharvármegyei és nagyváradi rég. és történelmi egylet múzeumépületének s a benne levő kettős gyüjteménynek megnyitó ünnepéről. (Nagyvárad, 1896.) — Kalauz a biharvármegyei és nagyváradi rég. és tört. egylet múzeumához. (Nagyvárad, 1896.) — Karácsonyi János, A biharvármegyei és nagyváradi rég. és tört. egylet 1896/97-iki évkönyve. (Nagyvárad, 1897.) — Dr. Némethy Gyula, A biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet 1901/1902. évkönyve. (Nagyvárad. 1902.)*

## 947. *A felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1888-ban keletkezett, midőn Propper N. János az iskolát mint magánintézetet megalapitotta.

Állománya 1508 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szakkatalogusa van.

Évi javadalmazása 400 korona a nagyváradi kereskedelmi csarnoktól.

*b)* Áruismereti gyüjtemény.

Propper N. János alapitotta.

Állománya 2185 darab részben a természet három országából, részben ipari termékek, egy teremben 20 szekrényben el helyezve.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemények őre:* Kún Gyula.

*Ferenczy Lajos, A nagyváradi keresk. tanintézet rövid története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

## 948. *Az iparoskör könyvtára.*

1891-ben keletkezett.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Batári Gyula.

## 949. *Az ipartestületi ifjuság önképző-egyletének könyvtára.*

1880-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1219 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából minden csütörtökön este 8-tól 9-ig és vasárnap d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. Használati idő 7 nap. azontul naponként 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 2077 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnokok:* Diósy Mihály és Poretunek Mihály.

*Tiz év a nagyváradi iparosifjak önképző és betegsegélyző egyletének történetéből. (N.-Várad.)*

## 950. A kir. kath. jogakadémia könyvtára.

A nagyváradi latin szertart. egyházmegye kebelében feloszlatott szerzetesrendek, különösen a jezsuiták könyveiből keletkezett, melyekhez utóbb egyesek adományai járultak. 1850-től állandó javadalmazásban részesül. Ide kerültek Miller Jakab Nándor (1800.), Sujánszky József (1831.), Turcsányi Vincze (1876.) és Kudelka József (1899.) jogtanárok könyvtárai. A sajtótermékeknek a nagyváradi kir. ügyészségekhez beérkező kötelespéldányaival gyarapittatván, 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

Állománya 12,827 kötet, köztük 14 ősnyomtatvány; továbbá 14 térkép és 2 kézirat, három szobában elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül mások is használhatják, irásbeli elismervény, esetleg pénzbiztositék ellenében. Joghallgatóknak hetenként egyszer, tanárok számára bármikor nyitva áll. Az 1902. évben 907 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 945 korona a tanulmányi alapból és 438 korona a joghallgatók beiratási dijaiból. 1902. évi gyarapodása 245 kötet és 2 térkép.

*Könyvtárnok:* dr. Persz Adolf jogakadémiai tanár.

*Bozóky A., A nagyváradi jogakadémiának vázlatos történelme alapittatásától az 1870/71. tanév végéig. (Nagyvárad, 1871.) — Bozóky A., A nagyváradi jogakadémiának vázlatos történelme az 1871/72.—1873/74. tanévekben. (Nagyvárad, 1875.) — Bozóky Alajos, A nagyváradi kir. jogakadémiai könyvtár (Magyar Könyvszemle, 1887. évf.) — Bozóky A., A nagyváradi kir. akadémia százados multja. 1788—1888. (Budapest, 1889.)*

---

## 951. A latin szertart. püspöki könyvtár.

Öt részből áll. Első a régi püspökségi könyvtár, mely a Szaniszló előtti püspökök szerzeményeiből keletkezett s 2950 művet foglal magában 6187 darabban. Második a Szaniszló-könyvtár, melyet Szaniszló Ferencz püspök, midőn a váradi püspökségről lemondott, 1869-ben a püspöki könyvtárnak adományozott. Állománya 9823 kötet. Harmadik a Lipovniczky-könyvtár, mely a Lipovniczky István püspök († 1885 aug. 12.) hagyatékából maradt 1215 műből áll 1830 darabban. Negyedik Ipolyi Arnold püspök († 1886 decz. 2.) 3675 műből álló becses hagyatéka 7889 darabban, mely a többiektől elkülönitve, külön

teremben van elhelyezve. Ötödik rész a dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök féle könyvtár († 1902 julius 10.), mely 1364 műből áll 2050 kötettel. Ezeken felül egész különálló csoport a teljes Migne-féle gyüjtemény.

Állománya 27,850 kötet, köztük 15 ősnyomtatvány, négy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kölcsön megbizható és ismerős egyének téritvény mellett kaphatnak belőle.

*Könyvtárnok:* még nincs kinevezve.

---

## 952. *A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1873-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 7327 kötet, ezek között hat régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az igazgató engedélyével mások is használhatják. 1902-ben mintegy 300 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 800—900 korona a tanszerátalányból Az 1902. évben 392 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Alvinczy Sándor tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1896-ban keletkezett. Adományokkal Madaras Elek és Homolya István tanárok gyarapitották.

Állománya 502 régiség, köztük 2 őskori és 3 antik tárgy, 1 fegyver, 3 középkori emlék és 493 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége egy rézkori csákány és egy bronzkori balta.

1902. évi gyarapodása 1 db régiség és 12 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Homolya István tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1873-ban keletkezett. Adományokkal Ribár István, Ujhegyi B.. dr. Koch Antal, Madaras Elek stb. gyarapitották.

Állománya 1031 állat, köztük 13 emlős, 87 madár, 26 hüllő, 42 hal, 831 rovar és 82 egyéb állat; továbbá növény- és ásványgyüjtemény, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az érdeklődők bármikor megtekinhetik, ha a szertárőrnél vagy az igazgatónál jelentkeznek.

1902-ben 54 korona 40 fillér fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, miből 300 rovar szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 275 korona.

*A gyüjtemény őre:* dr. T ó t h M i h á l y tanár.

*Endrődi Sándor, A nagyváradi magy. kir. áll. főreáliskola könyvtárának katalogusa (Nagyvárad, 1885.) — Bach Nándor, A nagyváradi m. k. áll. főreáliskola története. 1873—95. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## *953. A polgári kör könyvtára.*

1867-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 5486 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából mindennap, kedd és ünnepnapok kivételével, d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 925 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 300 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 300 korona.

*Könyvtárnok:* L a k o s L a j o s.

*A nagyváradi polgári kör könyvtárának betüsoros jegyzéke.*

---

## *954. A prémontreiek kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1850-ben keletkezett. Nagyobb része a nagyváradi akadémia könyvtárának a főgimnázium és a jogakadémia között 1856-, illetve 1858-ban történt megosztásából került az intézetbe. A XIX. század 80-as éveiig csak ajándékozás utján gyarapodott, ettől kezdve azonban már évenként bizonyos összeg fordittatott vásárlásra is. Nagyobb ajándékot Zádor Gyula táblai elnök juttatott a könyvtárnak.

Állománya 2359 mű 5610 kötetben és egy kéziratgyüjtemény, egy teremben elhelyezve. Különös érdekessége a Zádor Gyula kir. itélőtáblai elnök örökösei által 1894-ben ajándékozott kéziratgyüjtemény, mely a XIX. század első felében élt

irók és költők levelezéseit és kéziratait foglalja magában. Ezek egy részét, Vörösmarty Mihály leveleit, az intézet 1900-ban a költő fiának ajándékozta.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 1200 korona, mit a beiratási dijakból kap. 1902. évi gyarapodása 467 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Kolosváry Béla tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 2489 érem, a gimnázium épületében elhelyezve. 1902. évi gyarapodása 21 érem.

*A gyüjtemény őre:* dr. Tóth-Szabó Pál tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett.

Állománya 3820 állat, 3816 növény és 2030 ásvány, három teremben és tanteremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a szaktanár vezetése mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 250 korona a jászóvári prépostság pénztárából. 1902. évi gyarapodása 20 állat, 28 növény és 2 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Kertész Miksa tanár.

*Cséplő Péter, A nagyváradi r. kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.) — Kolosváry Béla, A jászóvári prémontrei kanonokrend nagyváradi főgimnáziumának tulajdonát képező tanári könyvtár jegyzéke. (Nagyvárad, 1897.)*

---

## 955. A Szigligeti-társaság könyvtára.

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának ellenőrzése alatt áll, melynek javaslatára 1900 óta évi 600 korona állami segélyben részesült.

Állománya 500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

Az egyesület tagjai használják.

*Az egyesület elnöke:* Rádl Ödön ügyvéd; *főtitkár:* dr. Adorján Ármin.

*A Szigligeti-társaság évkönyvei. — Láng J., A Szigligeti-társaság első 10 éve.*

---

## 956. *Ujvárosi népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a Szigligeti-társaság. 1903-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa egy 1000 koronás teljesen felszerelt népkönyvtárral gyarapította.

Állománya 1657 kötet, az őr-utczai városi iskola épületében három szekrényben elhelyezve.

Leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 1 hónap, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. 1903. április 15-től június 20-ig 654 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 450 korona fordittatott gyarapitására.

1903. évi költségelőirányzata: 200 korona könyvtárnoki tiszteletdij, 20 korona a szolga fizetése és 500 korona folyó kiadásokra.

*Könyvtárnok:* Bodnár János községi isk. tanitó.

---

## 957. *Váraljai népkönyvtár.*

1897-ben alapitotta a Szigligeti-társaság.

Állománya 1348 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön d. u. 6 órától nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 1 hónap, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. 1903 április 15-től június végéig 876 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 360 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata: 200 korona könyvtárnoki tiszteletdij, 20 korona a szolga fizetése és 420 korona folyó kiadásokra.

*Könyvtárnok:* Mártonffy Zoltán községi iskolai tanitó.

---

# NAGYZERIND. (Arad vármegye.)

## 958. *Iskolai könyvtár.*

1874-ben keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 71 kötet. egy szekrényben elhelyezve.

A kikölcsönzés tartama 10 nap.

---

## NAGYZSÁM. (Temes vármegye.)

### 959. *Az olvasó-egylet könyvtára.*

1869-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Henny Sebestyén, Pap Géza stb. gyarapitották.

Állománya 454 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 268 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 60 korona fordittatott gyarapitására.

---

## NAPKOR. (Szabolcs vármegye.)

### 960. *Nép- és ifjusági könyvtár.*

A m. kir. földmivelésügyi minisztérium és dr. Szabó Ferencz alapitották.

Állománya 276 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 6 nap. 1902-ben 186 egyén 212 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Dömötör Ferencz községi isk. tanító.

---

## NASZÓD. (Beszterczé-Naszód vármegye.)

### 961. *Az alapitványi főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1863-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Dr. Szilasi Gergely, volt egyetemi tanár, egész könyvtárát az intézetnek ajándékozta. Adományával még Papp László kir. táblai biró gyarapitotta.

Állománya 4487 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják téritvény kiállitása mellett.

Évi javadalmazása 450 korona a naszódvidéki központi iskolai alapból, mely összegen az 1902. évben 60 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Pecurariu János; *segédkönyvtárnok:* Pletosu Gergely.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1863-ban keletkezett.

Állománya 13 középkori tárgy, 4 fegyver, 10 ujabbkori emlék, 1 gipszmásolat és 665 érem, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Pecurariu János tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1863-ban keletkezett.

Állománya 659 állat, ezek között 14 emlős, 46 madár, 17 hüllő, 17 hal, 226 rovar és 339 egyéb állat; továbbá 5328 növény, 1419 ásvány, 111 kőzet és 217 kövület, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség bármikor megtekintheti.

Évi javadalmazása 180 korona az átalányból, mely összegen az 1902. évben 26 db szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Prodan Gyula tanár.

---

## *962. A magyar társalkodó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1886-ban, könyvtára 1888-ban keletkezett.

Állománya 560 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden csütörtökön és vasárnap d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama két hét, azontúl naponként 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 540 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903-ban évi költségelőirányzata 150 korona.

---

## NEMESBORI. (Hont vármegye.)

### *963. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület. Az országos tanács által rendelkezésére bocsátott javadalomból ennek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 323 kötet, a magyar olvasókör helyiségében elhelyezve.

1903-ban 220 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Veress János, ref. tanitó.

---

## NEMESMAGASI. (Vas vármegye.)

### *964. Népkönyvtár.*

1864-ben alapitotta az ág. ev. ifjuság s 1871 óta használtatik népkönyvtárnak.

Állománya 420 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. Használati dij heti 4 fillér. 1902-ben 600 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 32 korona fordittatott javadalmazására. 1903. évi költségelőirányzata 43 korona 12 fillér.

*Könyvtárnok:* Pap Ferencz ág. ev. tanitó.

---

## NEMESVID. (Somogy vármegye.)

### *965. Róm. kath. népkönyvtár.*

1884-ben, Sebestyén Pál plébános hagyatékából keletkezett.

Állománya 286 kötet, a plébánián elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 1108 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Wimmer Károly káplán.

---

# NÉMETBOGSÁN. (Krassó-Szörény vármegye.)

## *966. A kaszinó-egylet könyvtára.*

1869-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Péterffy László, Putnik Béla és a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége gyarapitották. 1902 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának felügyelete alatt áll, mely évi 600 kor. segélyben részesitette.

Állománya 1679 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 1435 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 140 korona.

*Könyvtárnok:* Mihályfi József állami isk. igazgató.

*Statuten des Casino-Vereines in Deutsch-Bogsán. (Temesvár, 1869.) — A németbogsáni kaszinó-egylet könyvtárának könyvjegyzéke. (Budapest, 1877.) — Statuten des Casino-Vereines in Deutsch-Bogsán. (Resicza, 1881.) — A németbogsáni kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Német-Bogsán, 1898.) — Ondra Georg, Geschichte der N.-Bogsaner Casino-Bibliothek. (Krassó-Szörényer Post, 1897/98. évf.)*

---

## *967. A közkönyvtár- és múzeum-egyesület népkönyvtára.*

Az egyesülettel egyidejüleg keletkezett, melynek alapszabályai 1902-ben terjesztettek fel jóváhagyás végett a belügyminisztériumhoz.

Állománya 576 mű 615 kötetben.

1903-ban 521 kötetet használtak belőle.

---

# NÉMETFALVA. (Zólyom vármegye.)

## *968. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, a községházán elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Fodor Kornél, körjegyző.

## NÉMETUJVÁR. (Vas vármegye.)

### *969. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1648-ban alapitotta gróf Batthyány Ádám.

Állománya 5000 kötet, köztük 50 ősnyomtatvány s 2 régi magyar nyomtatvány, 1 térkép és 34 kézirat, két szobában elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei a XVI. századi németujvári könyvsajtó termékei, köztük Clusius Károly Stirpium Nomenclator Pannonicus czimü 1583. évi munkája, a legrégibb magyarországi irott misekönyv, I. Mátyás korabeli breviarium Janus Pannonius verseivel és egy 1470. évi magyar nyelvemlék.

Katalogusa van.

A rendház tagjai használják. Kölcsön csupán tartományfőnöki engedélylyel adnak belőle könyveket.

*Könyvtárnok:* Maitz Jáczint zárdafőnök.

*Fejérpataky László, A németujvári Ferencz-rendi zárda könyvtára. (Különlenyomat a Magyar Könyvszemléből: Budapest, 1883.)*

---

## NIKINCZE. (Szerém vármegye.)

### *970. Az ev. ref. egyház népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a dunántuli közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezva.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 460 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Hegedüs Ferencz ev. ref. lelkész.

---

## NYÁRÁDSZEREDA. (Torda vármegye.)

### *971. Állami iskolai könyvtár.*

1898-ban keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.

Állománya 130 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 10 nap. 1902-ben 95 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 80 kor. 60 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 70—80 korona.

*Könyvtárnok:* Balogh Péter állami műfaragó-tanitó.

## NYÉN. (Háromszék vármegye.)

### *972. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület. 1902. julius 11-én nyilt meg.

Állománya 112 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 1-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap, azontul heti 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 210 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Huber Viktor állami isk. tanitó.

## NYIRBÁTOR. (Szabolcs vármegye.)

### *973. A kaszinó-egylet könyvtára.*

1860-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adománynyal Mandel Ede gyarapitotta.

Állománya 950 magyar, 300 német és franczia könyv, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer, d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 1012 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 60 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 180 korona.

*Könyvtárnok:* Nánássy Gyula tanitó.

### *974. Községi népkönyvtár.*

1900 január 15-én alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium,

Állománya 407 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 944 egyén használta a könyvtárt.

Az 1902. évben 210 korona fordittatott javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Egry Bálint községi végrehajtó.

### 975. *A minorita-rendház könyvtára.*

1718-ban keletkezett. Tamás Marczell hagyatékából 300 kötettel gyarapodott.

Állománya 2600 kötet, egy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóteremül is szolgál.

Csak a rendház tagjai használják. 1902-ben 74 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Konkolyi Barna.

## NYIREGYHÁZA. (Szabolcs vármegye.)

### 976. *Az ág. ev. tanitókör könyvtára.*

1874-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Stoffmann Lajos, Pazár István, Zverner Gy. stb. gyarapitották.

Állománya 520 kötet, egy teremben két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 216 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 62 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 65 korona.

*Könyvtárnok:* Kubacska István.

### 977. *Az áll. segélyezett ág. evang. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1861-ben keletkezett, midőn Nyiregyháza városa 200,000 koronás alapitványával uj életre keltette a megszünt ág. evang. algimnáziumot. Nagyobb adománynyal Szabó Ferencz plébános járult gyarapitásához.

Állománya 3765 kötet, köztük egy ősnyomtatvány és egy régi magyar nyomtatvány; továbbá 45 térkép, 10 kézirat és 5 oklevél, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják tudományos czélból téritvény mellett. 1902. évben 180 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 1550 kor. forditattott gyarapitására, miből 220 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Moravszky Ferencz tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1861-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal lovag Teitelbaum Henrik járult gyarapitásához. Különösen 1883-ban gyarapodott, mikor a városi vágóhid alapfalainak lerakása közben nagy számu urna került felszinre. Ugyanez ismétlődött 1892-ben a vármegyeház ujjáépitésekor. 1902-ben Benczur Zsuzsanna gyarapitotta Benczur János és Miklósra vonatkozó emléktárgyakkal.

Állománya 608 régiség, köztük 75 őskori tárgy, 12 kegyeleti tárgy és 521 érem, részben az igazgatói levéltárban, részben a szabolcsmegyei múzeumban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség mindig megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 8 régiség és 6 érem.

*A gyüjtemény őre* az igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1887-ben keletkezett. Kovách Gerő járásbiró ásványgyüjteményét, dr. Holub Emil afrikai gyüjteményének egy részét ajándékozta az intézetnek.

Állománya 4798 állat, ebből 50 emlős, 204 madár, 20 hüllő, 5 hal, 2212 rovar és 2307 egyéb állat; továbbá 3072 növény, 1696 ásvány és 157 kőzet, a természetrajzi múzeumban és egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség kivánatra megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Szlaboczky Imre tanár.

## 978. *Az iparos ifjuság önképző-egyletének könyvtára.*

1883-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 636 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer nyitva áll.
Az 1902. évben 9 korona 57 fillér fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségelőirányzata 50 korona.

*Könyvtárnok:* Borók János.

---

## 979. *A kaszinó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1842-ben, könyvtára 1849-ben keletkezett.
Állománya 3800 kötet, egy teremben elhelyezve.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn, szerdán és pénteken d. u. 5-től 6-ig nyitva áll. Használati dij egy évre 4 korona.
Az 1902. évben 380 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Hoffmann Ferencz.

*Dr. Vietórisz József, A nyiregyházi kaszinó története. (Nyiregyháza, 1896.) — A nyiregyházi kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Nyiregyháza, 1896.)*

---

## 980. *A kereskedő ifjak egyletének könyvtára.*

1887-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adománynyal a nyiregyházi takarékpénztár gyarapitotta.
Állománya 700 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer, este 8-tól 9 óráig nyitva áll. 1902-ben 520 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 50 korona.

*Könyvtárnokok:* Borbély Béla és Heimovits Mór.

*A nyiregyházi kereskedő ifjak egyletének könyvtári jegyzéke. (Nyiregyháza.)*

---

## 981. *A polgári olvasó-egylet könyvtára.*

1868-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2343 kötet, egy teremben 4 szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. 1902-ben 1446 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 300 korona. 1902-ben 222 kor. 18 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Stoffan Lajos.

*A nyiregyházi polgári olvasóegylet könyvtárának jegyzéke. (Nyiregyháza, 1895.)*

---

## 982. *Szabolcsmegyei múzeum.*

Az 1867-ben br. Vécsey József főispán kezdeményezésére alakult szabolcsmegyei régészeti egylet alapitotta Nagy-Kállón. Br. Vécsey távozása után az egylet hanyatlásnak indult, majd végleg fel is oszlott. A gyüjtemény értékesebb része az 1876. évi budapesti régészeti kongresszuson ki volt állítva, utána éveken át a magyar nemzeti múzeumban maradt, majd a nagykállói reáliskolában nyert elhelyezést. 1892-ben Szabolcs megye Nyiregyházán diszes székházat épittetvén, áthozatatt a gyüjteményt és a dr. Jósa András által ajándékozott gazdag régiséggyüjteménynyel egyesitve, megalkotta a megyei régészeti múzeumot. Azóta a gyüjtemény rohamosan gyarapodott azon hallstadti, La Téne-, népvándorlás-, honfoglalás- és Árpádkori leletekből, melyeket Jósa András ásatásai hoztak napfényre.

A gyüjtemény a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, melynek közbenjárására 1898-ban 800, 1900-ban 600, 1901-ben 400 kor. állami segélyben részesült.

Állománya több ezer darab régiség, melyek a megyei székházban vannak elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség számára minden vasárnap d. e. 10-től 12-ig van nyitva; de más napokon is megtekinthető.

*A gyüjtemény őre:* dr. Jósa András megyei főorvos.

*Rómer Flóris. A geszterédi ásatások és a szabolcsmegyei múzeum. (Arch. Értesitő. I. k.) — Értesités a múzeumról.*

*(U. ott. V. k.) — Hampel József, A szabolcsmegyei múzeum, rövid utasitásúl vidéki múzeumok berendezésére. (Pest, 1881.) — Dr. Jósa András, A szabolcsvármegyei múzeum ős- és középkori tárgyainak ismertetése. (Nyiregyháza, 1899.)*

---

### 983. *Törvényhatósági közkönyvtár.*

1898-ban keletkezett. 1900 óta a szabolcsvármegyei sajtótermékeknek a debreczeni kir. ügyészséghez beérkező kötelespéldányaival gyarapodik.

A vármegye közgyülési határozattal a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

Állománya körülbelől 500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van; ezédula-katalogusa most készül.

Egyelőre csak a vármegye központi tisztviselői használják.

---

## NYITRA. (Nyitra vármegye.)

### 984. *Az egyházmegyei könyvtár.*

Néh. Roskoványi Ágoston nyitrai püspök a nagyobb papnövelde számára uj palotát emeltetvén, a régi épület keleti szárnyát 1879-ben 100.000 koronát meghaladó költséggel könyvtári helyiséggé alakíttatta át. A könyvtár az alapitó 30,000 kötetnyi könyvtárából, néhai Vurum József és Palugyay Imre püspökök, valamint a székesegyház régi könyvgyüjteményeiből áll. Roskoványi alapitványt is tett a könyvtár javára, melynek évi kamatja 1000 korona. A könyvtár 1885 novemberben nyilt meg. Adományokkal Scsaszny József plébános, Gyurikovits Mátyás és Zemánik Endre kanonok, végül Bende Imre püspök gyarapitották.

Állománya 52,566 kötet, köztük 62 ősnyomtatvány s 50 régi magyar nyomtatvány; továbbá 4 térkép s 610 kézirat, egy nagy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel. Kiválóbb nevezetességei: egy Veronában 1480-ban nyomatott misekönyv hártyapéldánya Bornemisza Pál kéziratával; Ács Mihály, Zengedező mennyei kar cz. művének (Lőcse, 1706.) egyetlen ismert példánya; továbbá Ács Mihály Arany Lántz-a. (Lőcse, 1706.)

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az olvasóterem, vasárnap és ünnepnapok kivételével, minden d. e. 10-től 12-ig nyitva van. A helybeli papság, növendékpapok,

tanárok s irodalommal foglalkozók használják. A helybeliek téritvény mellett kölcsön is kaphatnak belőle könyveket egy havi határidőre. 1902-ben 581 kötet kölcsönöztetett ki.

1902-ben 1723 korona 21 fillér fordittatott gyarapitására, miből 296 kötet szereztetett be.

*Könyvtárigazgató:* Vagner József, cz. prépost, kanonok; *könyvtárnok:* dr. Tóth János theol. tanár.

*Dezső Adolf, Adatok a nyitrai egyházmegyei könyvtárról (Magyar Könyvszemle, 1884. évf.) — Vagner József, A nyitrai egyházmegyei könyvtár kéziratai s régi nyomtatványai. (Nyitra, 1886.)*

---

## 985. A F. M. K. E. ifjusági könyvtára.

1899-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 780 kötet, a Szántó-féle polgári iskolában elhelyezve.

1902-ben 283 olvasó 780 kötetet használt belőle.

1903. évi gyarapodása 120 kötet.

*Könyvtárnokok:* Sáfár Kornélia tanitónő és Kemény Sándor tanár.

---

## 986. A F. M. K. E. népkönyvtára.

1897-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület. Gyarapitási költségei az orsz. tanács javadalmából fedeztetnek, minek befolyásaként a tanács ellenőrzése alatt áll.

Állománya 1216 kötet, a közmüvelődési egyesület központi irodájában elhelyezve.

1903. évi gyarapodása 179 kötet.

*Könyvtárnok:* Clair Vilmos főtitkár.

*A Felvidéki Magyar Közm. Egyesület évkönyve 1897/98-ról. (Nyitra, 1898.) — U. az 1898/99-ről. (Nyitra, 1899.) — U. az 1899/900-ról. (Nyitra, 1900.) — U. az 1900/901-ről. (Budapest, 1901.) — U. az 1901/902-ről. (Budapest, 1902.)*

## 987. *A gazdasági egyesület könyvtára.*

1861-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 820 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából naponként a hivatalos órák alatt nyitva áll. 1902-ben 40 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

---

## 988. *A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

1701-ben keletkezett, midőn a piaristák Nyitrán megtelepedtek. A XVIII. század első felének végén már tekintélyes könyvgyüjteményük volt. A rendi növendékek kolozsvári intézete számára, midőn az 1897-ben megalakult, több száz kötet theologiai munkát engedett át. Miután a gimnáziumban a tanárok részére uj könyvtár keletkezett, a házi könyvtár gyarapitása abbanmaradt.
Állománya 11.886 kötet, köztük 20 régi magyar nyomtatvány; továbbá 128 kézirat; többnyire régibb theologiai iskolai előadások diktátumai, jelenleg rendezés alatt.
Betürendes katalogusa van.
A rendtagokon kivül mások is használhatják téritvény ellenében. Az 1902. évben 58 kor. fordittatott gyarapitására, miből 14 kötet szereztetett be.
1903. évi költségelőirányzata 60 korona.

*Könyvtárnok:* Horvát Sándor házfőnök.

---

## 989. *A kegyes-tanitórend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az intézet 1701. évi megalapitásától kezdve 1776-ig a kegyesrend házi könyvtárát használták a tanárok. A ratio educationis óta az iskolai pénzből vásároltattak a könyvek. Nagyobb lendületet 1867 óta vett a könyvtár az által, hogy a tanszerátalányból évenként egy bizonyos összeg a könyvtár gyarapitására fordittatott. 1886-ig a kegyesrendi kollégiumban volt elhelyezve, akkor a gimnázium épületének egy kisebb szobájába helyeztetett át. Jelenleg van ugyan helyisége a gimnáziumban, de szekrények hiányában nem rendezhető.
Állománya 5248 kötet. két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül téritvény mellett mások is használhatják. 1902-ben 232 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 512 korona fordittatott gyarapitására, miből 59 kötet és 22 füzet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 500 korona.

*Könyvtárnok:* Pécsi Ottmár tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Gond Ignácz, Jeszenszky Alajos, br. Weisz Pál, dr. Nagy József, Cserebó Lajos és gr. Nyáry Simon járultak gyarapitásához.

Állománya 6397 régiség, a gimnáziumi épület ujjáalakitása miatt ládákban elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Cserhelyi Sándor tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1867-ben keletkezett. Dr. Nagy József, volt megyei főorvos, több száz madarat ajándékozott az intézetnek, melyeknek nagy része azonban kiselejteztetett. Megvétetett továbbá a Lang-féle nagy csigagyüjtemény.

Állománya 1040 állat, köztük 40 emlős, 212 madár, 43 hüllő, 44 hal, 756 rovar és 60 egyéb állat; továbbá 1308 növény, 1407 ásvány, 2000 kőzet, végül 1800 fajból álló csigagyüjtemény, az intézet két nagyobb termében elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az 1902. évben 327 korona fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, mely összegen 13 állat, 11 növény és 20 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 250 kor.

*A gyüjtemény őre:* Roch Gyula tanár.

*Csősz Imre, A kegyes-tanitórend nyitrai gimnáziumának tört. vázlata. (Nyitra, 1876.) — Horvát Sándor, Okmánytár a piaristák Szent-Lászlóról czimzett nyitrai kollégiumának történetéhez. (1894/95. és 1895/96. évi értesitőkben.)*

---

## *990. Nyitravármegye múzeuma.*

A vármegye alapitotta 40,000 koronás alapitványnyal, melyből 30,000 koronát a gimnázium átépitésére forditott, hogy abban a gyüjtemények elhelyezhetők legyenek, 10,000 koronát

pedig a múzeum berendezésére tartott fenn. A vármegyei szabályrendelet, mely 1902 elején hagyatott jóvá, a múzeum ügyeinek vezetését a vármegyei múzeumi választmányra, a gyüjtemények gondozását a helybeli kegyesrendi főgimnázium igazgatójára és szaktanáraira bizta.

A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége a megszünt turóczszentmártoni Maticza gyüjteményeit állami letétként a múzeumnak ajánlotta fel, mely annak elfogadása kifolyásaként a főfelügyelőség hatáskörébe vétetett fel, de a gyüjtemények végleges átadása csak a vármegye gondozására bizott gyüjtemény-anyag rendezése után fog megtörténhetni. A rendezés költségeire az orsz. főfelügyelőség 1903-ban a könyvtári segélyek rovatából 1000 kor. államsegélyt eszközölt ki, melynek felhasználása iránt azonban ez év folyamán nem történhetett intézkedés.

*A múzeumi választmány elnöke:* Gróf Batthyány Vilmos kanonok.

*A múzeum igazgatója:* Horvát Sándor.

---

## *991. A nyitramegyei szabadelvü pártkör és kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1875-ben, könyvtára 1892-ben keletkezett. Adományokkal Szulyovszky Dezső, Gáspár Lajos és ifj. Krajtsik Ferencz gyarapitották.

Állománya mintegy 700 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés végett hetenként kétszer d. u. 2-től 3-ig nyitva áll. Használati dij kötetenként egy hétre 4 fillér, azontul 10 fillér.

---

## *992. A püspöki nagyobb papnevelő-intézet könyvtára.*

Állománya 5000 kötet, köztük 51 db régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az intézet elöljárói, tanárai és növendékei használják.

A könyvtárnoki teendőket a tanulmányi felügyelő látja el.

### 993. *A róm. kath. felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1895-ben keletkezett.

Állománya 3046 kötet, 54 térkép és 13 régi kézirat, két teremben elhelyezve, melyek egyike egyszersmind olvasóteremül szolgál.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Leginkább adományozás utján szaporodik, 1902. évi gyarapodása 426 kötet, 21 térkép és 3 régi kézirat.

*Könyvtárnok:* Vágó M. Julia testvér.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1895-ben keletkezett.

Állománya 420 db érem.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1895-ben keletkezett.

Állománya 1249 állat, ezek között 49 emlős (9 kitömött, 40 szemléltető kép), 45 madár (30 kitömött, 15 szemléltető kép), 12 hüllő (7 db borszeszben, 5 szemléltető kép), 4 kétéltü (3 borszeszben, 1 csontváz), 17 hal (1 félcsontváz, 1 kitömött és 15 szemléltető kép), 62 izeltlábu, 27 féreg, tüskebőrü és 1033 db kagyló, csiga; továbbá 213 növény: 36 természetes növény, 152 növény-utánzat, 25 kép; ásvány 455, kőzet 85, kövület 40, ezek között dolomit 20 változatban és a műtrágya 13 változatban.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 100 korona a tandijból. 1902. évi gyarapodása kitömött állatokból 8 emlős, 14 madár, 2 hal, 7 izeltlábu. Azután 370 ásvány, 35 kőzet, 10 kövület.

*A gyüjtemény őre:* Techlár E. Margit testvér.

---

## NYITRAIVÁNKA. (Nyitra vármegye.)

### 994. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület az országos tanács által rendelkezésére bocsátott javadalomból, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 323 kötet, a római katholikus iskolában elhelyezve.

1902-ben 27 egyén 81 kötetet használt belőle.

*Könyvtárnok:* Kútvaszer János tanító.

---

## ÓBARS. (Bars vármegye.)

### *995. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület az orsz. tanács javadalmából, minek kifolyásaként a tanács ellenőrzése alatt áll.

Állománya 218 kötet, a róm. kath. népiskolában elhelyezve.

1903 májustól szeptemberig 86 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Pironka István főtanitó.

---

## ÓBECSE. (Bács-Bodrog vármegye.)

### *996. A magyar népkör könyvtára.*

Az egyesület 1868-ban, könyvtára 1870-ben keletkezett. Adományokkal özv. Gortva Lázárné, Szegheő Géza, Csupor Gyula stb. gyarapitották.

Állománya 1083 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 3204 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 647 kor. 18 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 590 korona.

---

## ÓBESSENYŐ. (Torontál vármegye.)

### *997. Iskolai könyvtár.*

1880-ban keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 763 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. 1902-ben 40 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 115 kor. 94 fillér fordittatott javadalmazására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*Könyvtárnok:* Nécsov József.

## ÓDOMBOVÁR. (Tolna vármegye.)

### *998. A D. K. E. népkönyvtára.*

A dunántúli magyar közmüvelődési egyesület alapította és az országos tanácstól kapott segélyből gyarapitja, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 463 kötet, a községi ipartestület kezelésében.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll.

## ODVOS. (Arad vármegye.)

### *999. Ifjusági könyvtár.*

1903 januárban keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 147 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 2-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij kéthetenként 10 fillér.

*Könyvtárnok:* Gerinczy Károly állami isk. tanitó.

## OFFENBÁNYA. (Torda vármegye.)

### *1000. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1898 október 14-én alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 119 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott és irott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 147 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Erőss Antal állami isk. tanitó.

## OFFSZENICZA. (Torontál vármegye.)

### *1001. Ifjusági könyvtár.*

1875-ben keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 241 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 120 egyén 186 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 12 kor. fordittatott javadalmazásra. 1903. évi költségelőirányzata 24 kor. 40 fillér.

*Könyvtárnok:* Reiter Lőrincz községi isk. tanitó.

---

## ÓKANIZSA. (Bács-Bodrog vármegye.)

### *1002. A gazdakör könyvtára.*

1872-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1700 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. 1902-ben 1406 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 192 kor. 36 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Szabados Lukács titkár.

---

## ÓKÉCSKE. (Pest vármegye.)

### *1003. Iskolai könyvtár.*

1902. január 1-én alapitotta Faragó László tanitó. 1902. szeptemberben nyilt meg.

Állománya 85 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden d. e. 8-tól 11-ig és d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. Használati dij naponként 1 fillér. 1902-ben 639 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 40 korona fordittatott javadalmazására.

*Könyvtárnok:* Faragó László ev. ref. tanitó.

---

## OKLÁND. (Udvarhely vármegye.)

### *1004. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1899-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 96 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából októbertől márcziusig minden szerdán és szombaton d. u. 6-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap, azontul heti 4 fillér büntetés fizetendő. Használati dij évenként 40 fillér. 1902-ben 74 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Bedő József állami isk. tanitó.

---

## OKOLICSNÓ. (Liptó vármegye.)

### *1005. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1698-ban keletkezett.

Állománya 1996 kötet, köztük 6 ősnyomtatvány, 4 magyar s 52 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, 1 térkép és 36 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

A rendház tagjai használják. 1902. évi gyarapodása 44 kötet.

*Könyvtárnok:* Lincsovszky Mátyás zárdafőnök.

---

## OLÁHTOPLICZA. (Maros-Torda vármegye.)

### *1006. Ifjusági könyvtár.*

1900-ban alapitotta Gart Tivadar állami isk. tanitó s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 83 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön d. e. 11-től 12-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Használati dij heti 2 fillér. 1902-ben 26 egyén 34 kötetet használt belőle.

Az 1902. évben 6 kor. 80 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 20 korona.

*Könyvtárnok:* Gart Tivadar.

---

# ÓMORAVICZA. (Bács-Bodrog vármegye.)

## *1007. Az olvasókör könyvtára.*

1868-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 350 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 175 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Schulhof Lipót tanitó.

## *1008. A polgári kör könyvtára.*

1874-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 600 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 2-től 5-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Török Bálint.

# ÓPAULIS. (Arad vármegye.)

## *1009. Nép- és ifjusági könyvtár.*

1896-ban keletkezett.

Állománya 680 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij havonként 40 fillér. 1902-ben 1017 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 144 korona 60 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Hoffmann Emil igazgató tanitó.

# ORAVICZA. (Krassó-Szörény vármegye.)

## *1010. Az Arany-kör könyvtára.*

1882-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium gyarapitotta. 1902 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. taná-

csának felügyelete alatt áll, mely ez évben 500 kor. segélyben részesitette.

Állománya 584 kötet, az óvoda egyik termében egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor, hétfőn, szerdán és pénteken d. e. 11-től d. u. 2 óráig nyitva áll. Használati dij havi 40 fillér. 1902-ben 863 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 650 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Exner Aranka óvónő.

*Az oraviczai Arany-kör története 1882—1896.*

---

# ORLÁT. (Szeben vármegye.)

## *1011. Népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta az Assocatiunea Transsilvania.

Állománya 81 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából mindennap d. e. 11-től 12-ig és d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 156 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Giurgiu János.

---

# OROSHÁZA. (Békés vármegye.)

## *1012. Az iparos ifjak önképző-egyletének könyvtára.*

1877-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 601 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig és csütörtökön este 7-től 8-ig nyitva áll. 1902-ben 2432 egyén 3000 kötetet használt.

Az 1902. évben 160 kor. fordittatott gyarapitására.

## 1013. A kaszinó könyvtára.

1857-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1949 kötet, hat szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. 1902-ben 2366 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 205 kor. 55 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*Könyvtárnok:* Fabriczy Pál tanitó.

*Az orosházi kaszinó összes könyveinek jegyzéke. (Gyula, 1899.)*

## 1014. A kereskedő ifjak egyletének könyvtára.

1882-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 470 mű 685 kötetben, egy teremben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Az egyesület tagjai használják.
1903. évi költségelőirányzata 250 korona.

*Könyvtárnokok:* Róth Frigyes és Büchler Henrik.

## 1015. A polgári olvasókör könyvtára.

1867-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Vangg Szilárd közjegyző, Székács József szuperintendens stb. gyarapitották.
Állománya 1264 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. 1902-ben 513 egyén 1380 kötetet kölcsönzött ki.
Az 1902. évben 212 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Szabó Antal.

## ORSOVA. (Krassó-Szörény vármegye.)

### *1016. A kereskedő ifjuság egyletének könyvtára.*

1885-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 950 kötet, három szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll.
1902-ben 100 korona fordittatott gyarapitására.

---

## ÓSÓVÉ. (Bács-Bodrog vármegye.)

### *1017. Népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 140 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll.
*Könyvtárnok:* Kehel István segédjegyző.

---

## OTTLAKA. (Arad vármegye.)

### *1018. Róm. kath. iskolai könyvtár.*

1900-ban alapitotta dr. Kramp János főesperes s kezdettől fogva népkönyvtárnak is használják.
Állománya 63 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasár- és ünnepnapon d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 40 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
*Könyvtárnok:* Barton Lajos tanitó.

---

## ÓVÁR. (Bars vármegye.)

### *1019. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület. A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának felügyelete alatt áll.
Állománya 218 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
*Könyvtárnok:* Szilvás István közbirtokos.

---

## ÓZD. (Borsod vármegye.)

### *1020. A gyári felügyelő- és munkásszemélyzet olvasó-egyletének könyvtára.*

1884-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1336 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 4500 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 67 kor. 80 fillér fordittatott gyarapitására.

---

### *1021. A tiszti kaszinó könyvtára.*

1881-ben keletkezett.

Állománya körülbelől 1000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Mader Emil.

---

## ÖRDÖGKERESZTUR. (Kolozs vármegye.)

### *1022. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának támogatásával tartatik fenn.

---

## PÁKÉ. (Háromszék vármegye.)

### *1023. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1900 február 4-ikén alapitotta az erdélyi magyar közművelődési egyesület s 1901 január 1-én nyilt meg.

Állománya 115 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij évi 40 fillér. 1902-ben 200 egyén 385 kötetet kölcsönzött ki.

1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnokok:* Sándor József és Mircse Ferencz.

# PALOTAILVA. (Torda vármegye.)

## *1024. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1889-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület az orsz. tanács utján kapott államsegélyből.

Állománya 118 kötet, az állami iskolában egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 105 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Kakasi András.

---

# PANCSOVA. (Torontál vármegye.)

## *1025. A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1895-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 358 kötet, egy szobában 1 szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A tanárokon kivül a tanulók is használják, külön tanári könyvtár nincs. A kikölcsönzés tartama 2 hét. 1902-ben 571 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 380 kor. a tanulók által fizetett könyvtárdijakból. 1903. évi gyarapodása 65 kötet.

*Könyvtárnok:* Zilahi György tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

E gyüjtemény a polgári iskoláé, de a felső kereskedelmi iskola is használja.

Állománya 51 állat, ebből 20 madár, 25 hüllő, 3 hal és 3 egyéb állat; három rovargyüjtemény, 178 ásvány és 104 kőzet, egy szobában 3 szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Csiszár László állami polg. iskolai tanár.

## 1026. *A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1852-ben keletkezett. Kezdetben mint cs. kir. határőrvidéki alreáliskola könyvtára kisszámu német nyelvü művekből állott, s ugyanilyen irányban fejlesztetett tovább 20 éven keresztül. Az intézet 1872-ben a magyar kormány által átvétetvén s fokozatosan állami főgimnáziummá alakittatván, azóta nagyobb mérvben gyarapodott.

Állománya 5073 kötet és 2157 füzet, két teremben 16 szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A könyvtárt kizárólag a tanártestület tagjai használják.

A 1902. évben a tanártestület 14 tagja használt az olvasóteremben kitett szótárakon, lexikonokon és 24 folyóiraton kivül 340 db könyvet.

Évi javadalmazása 800 korona a tanszerátalányból. 1902. évi gyarapodása 81 kötet és 61 füzet. 1903. évi költségelőirányzata 728 korona.

*Könyvtárnok:* Péterfi Lajos tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1898-ban keletkezett. Nagyobb adománynyal Weifert Ignácz pancsovai polgár járult gyarapitásához.

Állománya 5 őskori s 9 középkori tárgy, 3 fegyver, 4 gipszmásolat és 491 érem, a tanári könyvtár helyiségében elhelyezve.

Kiválóbb nevezetessége két római siremlék Kosztolacz (Szerbia) környékéről, a régi Viminaciumból.

A gyüjtemény most lévén keletkezőben, rendszeresen lajstromozva még nincs.

*A gyüjtemény őre:* Tordai György igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1852-ben keletkezett. Weifert Ignácz 360 dbból álló ásványgyüjteménynyel ajándékozta meg az intézetet.

Állománya 1582 állat, köztük 30 emlős, 151 madár, 112 hüllő, 28 hal, 506 rovar és 755 egyéb állat; továbbá 3673 növény, 2815 ásvány, 120 kőzet és 59 kövület, szekrényekben elhelyezve.

Szakleltára van.

Az 1902. évben 177 kor. fordittatott gyarapitására, miből 2 állat és 2 csontváz szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 198 korona.

*A gyüjtemény őre:* Bezeghy Miklós tanár.

*A pancsovai m. k. áll. főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — A pancsovai áll. főgimnáziumi tanári és ifjusági könyvtár. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

---

## *1027. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta. A Gromon Dezső egyesület gondozása alatt áll.

*Könyvtárnok:* Molnár József áll. isk. igazgató.

---

# PÁNNONHALMA. (Győr vármegye.)

## *1028. A Szent-Benedek-rend központi gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Midőn Szent István a pannonhalmi apátságot alapitotta, a enczések mindjárt könyvtárt is szerveztek ott. Szent László rendet 1093-ban birtokaiban megerősitve, már 78 kódexről ól, mint a rend könyvkészletéről. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 137,957 kötet, köztük 157 ősnyomtatvány, 152 magyar nyelvü s 179 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány: továbbá 20,151 füzet és számos kézirat, egy csarnokteremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára délelőtt 8-tól 12-ig és délután 3-tól 5 óráig nyitva van. Intézeti tagok kölcsönvétele a nyilvántartó könyvbe jegyeztetik, külső tagok téritvény ellenében kapnak belőle könyveket.

Évi javadalmazása 10,000 korona a főapátsági pénztárból. 1902. évi gyarapodása 1113 kötet és 339 füzet.

*Főkönyvtárnok:* dr. Récsey Viktor; *segédtiszt:* Ternyei János.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya a következő: a Pannonhalma tövében létezett Pannonia és Sabaria római városok területén talált római feliratos kövek, bronz ékszerek, fibulák, karpereczek, római vasszerszámok, sirleletek és egy római hypocaustum maradványai: a régi román és gót templom faragott kőrészletei;

Zrinyi Ilona vetélője, Tököly Ferencz hadi korsója, Rákóczy tarsolya, I. Ferdinánd ezüst tányérjai, Lenkey tábornok fegyverzete, Deák Ferencz levélnyomtatója, Czuczor zsebórája stb.; fegyver- és sarkantyugyüjtemény; 1450 dbból álló pecsétgyüjtemény. Az éremgyüjtemény 12,733 db éremből áll, ehhez járul a Kuncze Leó-féle szent-érem-gyüjtemény, mely 9000 darabot számlál s hazánkban egyedüli a maga nemében.

Leltára van.

A közönség a gyüjtemény őrének engedelmével megtekintheti.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

Alapját dr. Kovács Tamás főapát vetette meg, midőn 1833-ban Pozsonyban a gr. Viczay-féle képtárt árverésen megvette. Nagyobbrészt a németalföldi és felsőolaszországi mesteriskola jeleseinek festményeiből van összeválogatva.

Állománya 143 db olajfestmény és 1104 db metszet.

Leltára van.

A közönség a gyüjtemény őrének engedelmével megtekintheti.

*A b) és c) alatti gyüjtemények őre*: dr. Récsey Viktor.

*Verzeichniss der Oelgemälde der Graf Viczay'schen Verlassenschaft zu Pressburg in Ungarn im Verlaufe des Jahres 1833. (Pozsony, 1833.) — Dr. Czinár Mór, Monasteriologiája I. kötetének elején Bibliotheca czim alatt. (1858.) — Kuncze Leó, A pannonhalmi könyvtár. Győr megye monografiája. (Győr, 1874.) — Kuncze Leó, Weih-Münzen-Sammlung, die in der Bibliothek des Benediktiner Erzstiftes Martinsberg am 27. August 1876 zur Schau ausgestellt war. (Győr, 1876.) — Kuncze Leó, A pannonhalmi Szent-Benedek-rend könyvtárainak története és jelen állapota. (Magyar Könyvszemle. 1878. évf.) — Kuncze Leó, Systematik der Weihmünzen. (Győr, 1885.) — Ráth György, A pannonhalmi Szt.-Benedek-rend nyomtatott imakönyvei. (Budapest, 1894.) — Dr. Récsey Viktor, A pannonhalmi főapátság könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1895. évf.) — Exemplaria duplicata bibliothecae centralis O. S. B. de S. Monte Pannoniae, quorum indicem conscripsit Carolus Horváth, revidit Victor Récsey. (Veszprém, 1896.) — Horváth K. és Récsey Viktor, A pannonhalmi Szent-Benedek-rend közp. könyvtárában levő munkák összegezése. — Dr. Récsey Viktor, A magyar Szent-Benedek-rend központi főkönyvtára Pannonhalmán, Győr és Pannonhalma nevezetességei. (Buda-*

*pest, 1897.)* — *Catalogus librorum omnium conventus S. Martini de S. Monte Pannoniae anno 1658. Edidit et praefatione illustravit Dr. Victor Récsey. (Budapest, 1902.)* — *Exemplaria duplicata bibliothecae centralis O. S. B. etc. Supplementa nova. (Budapest, 1902.)*

---

## PAP. (Szabolcs vármegye.)

### *1029. Községi népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium s 1900. január 28-án nyilt meg.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 4-től 8 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 116 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben Ilosvay Ágostonné 45 kötetnyi ajándékával gyarapodott. 1903. évi költségelőirányzata 40 korona a község pénztárából.

*Könyvtárnok:* Seres Gáspár ev. ref. tanitó.

---

## PÁPA. (Veszprém vármegye.)

### *1030. Az ev. ref. főiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A XVI. században, az intézettel egyidejüleg keletkezett, első irott adatunk azonban csak 1637-ből maradt fenn. Fejlesztéséhez a XVII. század végén Veresmarty Mihály, 1796-ban Chernel Sámuel, 1813-ban Torkos Jakab szuperintendens, 1810-ben gr. Teleki József, később Kazay Gábor, Pázmándy Sámuel, Deáky Gedeon, Tóth Ferencz szuperitendens, 1891-ben Kerkápoly Károly és 1895-ben Szilágyi József járultak nagyobb adományokkal. Az egyházkerület 1903-ban állami segélyért folyamodván, ennek alapján a könyvtár a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyeztetett.

Állománya 25,352 kötet, köztük 9 ősnyomtatvány, 120 magyar nyelvü s 55 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá 33 térkép, 2321 metszet stb., 240 kézirat és 209

oklevél, egy előszobában, két teremben s egy hosszu jól felhasználható folyosón elhelyezve. A könyvtári termek egyike olvasóhelyiségül is szolgál.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasótermet a tanárokon kivül a város minden intelligens lakosa használhatja s e czélból naponként d. u. 2 és 4 óra között nyitva áll. Vidéki lelkészek és tanitók egyszerü megkeresésre kaphatnak kölcsön könyveket, mások csupán püspöki engedélylyel. A kikölcsönzés határideje tanároknál s tanulóknál nincs megszoritva, mások számára azonban 6 hétben van megállapitva.

Évi javadalmazása 2400 kor. 1902. évi gyarapodása 801 kötet és 3 kézirat.

*Könyvtárnok:* Borsos István; *könyvtári segédek:* Székely István és Pongrácz József papnövendékek.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1863-ban keletkezett, a mely évben s később 1867-ben Sárközy József 418 db régiséget s 3832 darabból álló éremgyüjteményt ajándékozott az intézetnek. Pap Gábor püspök 1889-ben értékes magyar éremgyüjteményt, Galamb István több mint 900 érmet s mintegy 100 db régiséget adományoztak.

Állománya 852 db régiség, köztük 233 őskori, 303 antik tárgy és 316 ujabbkori emlék, továbbá egy nagy éremgyüjtemény, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy egyiptomi mumia szép festett koporsójával együtt, több római bronz szobrocska s szép antik fibulák.

Szaklajstroma van.

A közönség a gyüjtemény őrének vagy a gimnázium igazgatójának kiséretében megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet a filologiai gyüjteménynyel közösen kap. 1902. évi gyarapodása 30 db régiség.

*A gyüjtemény őre:* Borsos István.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1863 körül keletkezett. Nagyobb adományokkal Sárközy József, Titius Pius, hodosi Karácsonyi Lázár, a m. földtani társulat, Kubinyi Ferencz, dr. Darányi Ignácz, Jókai Mór, Váli E., dr. Barcsi L., Farkas D., Mokos Gyula és Vágó János járultak fejlesztéséhez.

Állománya 1588 állat, ezek között 92 emlős, 456 madár, 20 hüllő, 45 hal, 1275 rovar és 720 egyéb állat; továbbá 3000

növény, 1156 ásvány, 528 kőzet és 372 kövület, egy teremben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

A közönség csak kivételes alkalmakkor tekintheti meg.

Évi javadalmazása 400 kor. a fentartó dunántuli ev. ref. egyházkerülettől. 1902. évi gyarapodása 16 állat.

*A gyüjtemény őre:* Barcsi József.

*Kiss Ernő, A dunántúli ev. ref. egyházkerület pápai főiskolájának története 1531—1895. (Pápa, 1896.) — Borsos István, Régiségek a pápai ref. főiskola gyüjteményében. (Arch. Értesitő, 19. köt.) — Borsos István, A pápai ref. főiskola régiségtáráról. (U. ott, 18. köt.) — Borsos István, A pápai ev. ref. főiskola régiségtárának és történet-philologiai muzeumának katalogusa. (Pápa, 1899.) — Borsos István, A pápai ev. ref. főiskola könyvtárának katalogusa és rövid története. (Pápa, 1901.) — Barcsi József, A természetrajzi múzeum katalogusa. (Az 1900. évi értesitőben.) — Borsos István, Czimjegyzék a pápai ev. ref. főiskola könyvtárának többszörös példányairól. (Pápa, 1901.)*

## 1031. A Jókai-kör könyvtára.

1893-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 203 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Csupán az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* dr. Hirsch Vilmos ügyvéd.

*A pápai Jókai-kör évkönyve. (Pápa, 1896.)*

## 1032. A kaszinó könyvtára.

1834-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3015 kötet, két teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Tagok számára kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 1-től 2 óráig nyitva van.

Évi javadalmazása 200 korona.

*Könyvtárnok:* Borsos István.

## *1033. A katholikus kör könyvtára.*

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Ocsovszky Kázmér, Bottka Jenő és Wachsmann János gyarapitották.

Állománya 670 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 4 hét, azontul heti 4 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 9740 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 100 korona.

*A pápai kath. kör. 1902. évi évkönyve.*

---

## *1034. A kereskedelmi ifjuság önképző-körének könyvtára.*

1883-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Kohn Mihály és Flenczer Pál gyarapitották.

Állománya 650 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 220 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 118 kötet.

Az 1902. évben 50 korona fordittatott gyarapitására.

---

## *1035. A m. kir. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1896-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Szováthy Lajos, Soós Antal, Hannig Gyula, Tóth Pál stb. gyarapitották.

Állománya 1398 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használják. A kikölcsönzés tartama négy hét. 1902-ben 1410 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 700 korona. 1901/902. évi gyarapodása 256 kötet.

*Könyvtárnok:* Kraft József tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1900-ban keletkezett. Nagyobb adománynyal Schmidtmeyer Károly, Soós Antal, Kardhordó László és Juhász Imre tanárok gyarapitották.

Állománya 268 állat, ebből 19 emlős, 57 madár, 13 hüllő, 6 hal, 163 rovar és 10 egyéb állat, továbbá 250 növény és 364 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az 1902. évben 119 korona fordittatott gyarapitására. miből 19 állat szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 50—80 korona.

*A gyüjtemény őre:* Juhász Imre tanár.

## *1036. A polgári kör könyvtára.*

1867-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 800 munka 1400 kötetben, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden kedden és szombaton d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

*Könyvtárnok:* Almersdorfer Lajos.

*A pápai polgári kör tagjainak és könyvtárának jegyzéke. (Pápa, 1901.)*

## *1037. A Szent-Benedek-rend gimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüleg már a XVII. században megvolt, midőn az intézetben még a pálosok tanitottak. Kezdetben csak az elhalt pálosok s később a benczések után fenmaradt könyvekből gyarapodott. A mult század ötvenes éveitől kezdve a rend évenként tetemes összeget fordit gyarapitására.

Állománya 8826 kötet, 59 térkép és 10 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 119 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 360 kor. a pannonhalmi főapátság pénztárából. 1902. évi gyarapodása 92 kötet.

*Könyvtárnok:* réthei Prikkel Marián tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 17 őskori tárgy, 3 ujabbkori emlék és 1884 érem, a tanári szobában egy szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a helybeli gombkötő-czéhnek ládája oklevelekkel és jegyzőkönyvekkel.

1902. évi gyarapodása 7 érem, egy ezüst billikom, Lehel kürtjének gipszből való másolata.

Költségelőirányzat reá nincs, csupán ajándékokból szaporodik.

*A gyüjtemény őre:* S e r é d i D é n e s tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850-ben keletkezett, midőn Rimely Mihály főapát 261 ásványnyal megalapitotta.

Állománya 1750 állat, köztük 50 emlős, 198 madár, 19 hüllő, 10 hal, 750 rovar és 770 egyéb állat; továbbá 391 tojás, 999 növény, 383 ásvány, 140 kőzet és 130 kövület, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség egyes esetekben a gyüjtemény őrének kalauzolása mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 120 korona a pannonhalmi főapátság pénztárából. 1902. évi gyarapodása 25 állat, 61 növény és 32 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* dr. H o r v á t h C z é z á r tanár.

*Bakonyvári Ildefonz, A pápai kath. gimnázium története. (Az 1895/96. és 1897/98. évi értesitőkben.) — Serédi Dénes, A pannonhalmi Sz. Benedek-rend tulajdonát képező pápai házi és tanári könyvtár jegyzéke. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

---

## *1038. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

Mikor Esterházy Ferencz gróf és hitbuzgó neje Tökölyi Katalin a rendet 1660-ban Pápán megtelepitették, néhány kötetnyi könyvvel is megajándékozták őket, s ez volt a jelenleg fennálló könyvtár első alapja.

Állománya 2000 kötet, köztük 5 ősnyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Csak a zárda tagjai használják.

*Könyvtárnok:* S o m o g y i C y p r i á n házfőnök.

# PAPOLCZ. (Háromszék vármegye.)

## *1039. Iskolai könyvtár.*

1875-ben alapitották Szász János, Sándor Áron és néhai Barabás Sámuel községi tanitók. 1900 deczember 8-án Veres Károly ref. lelkész olvasókört alakitván, a könyvtár nagyobb részét felhasználta e czélra. Most csupán az ifjusági és tanitói könyvek maradtak benne.

Állománya 92 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés' czéljából minden szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 30 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 52 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 53 korona.

*Könyvtárnok:* Szász János igazg. tanitó.

---

## *1040. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapította 1902-ben. Állománya 330 mű, egy szekrényben elhelyezve. Kikölcsönzés czéljából minden d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. 1902. deczembertől 1903 augusztusig 725 egyén 877 kötetet kölcsönzött ki belőle.

*Könyvtárnok:* Sándor Áron tanitó.

---

# PÁVA. (Háromszék vármegye.)

## *1041. Protestáns egyházi népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta Sándor József orsz. képviselő.

Állománya 10 kötet.

*Könyvtárnok:* Szász Mihály ref. lelkész.

---

# PÉCS. (Baranya vármegye.)

## *1042. A cziszterczii-rend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A liczeum könyvtárával 1853-ig közös volt, akkor azonban a rendház könyvtárába csupán az alsó négy osztály tárgyaihoz és a természetrajz tanitásához szükséges uj tankönyvek kerültek.

Ezekhez járultak a zirczi apátnak adományai. 1872-től kezdve maga a tanintézet szerezte be az egyes tudomány-szakokra vonatkozó műveket. (A nevezetesebb adományozók felsorolását lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Legujabban Bánffay Simon kir. közjegyző gyarapitotta nagyobb adománynyal.

Állománya 4936 kötet és 523 füzet, ezek között egy régi magyar nyomtatvány, két teremben szakok szerint elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják elismervény mellett.

1902. évi javadalmazása 529 kor. 62 fillér a zirczi apátság pénztárából. 1902. évi gyarapodása 1418 kötet.

*Könyvtárnok :* Légár Hugó tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1867-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal Supka Jeromos zirczi apát járult gyarapitásához.

Állománya 106 régiség, ezek között 16 őskori és 37 középkori tárgy, továbbá 209 érem és 3050 régi pénz, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége egy római kályhadisz.

Szerzeményi naplója van.

A közönség előzetes bejelentés mellett megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 1 régiség.

*A gyüjtemény őre :* Nemes Tivadar tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az 1850/51. iskolai évben keletkezett. Nagyobb adományokkal Hartmann Antal, Horváth Ágoston tanár, Májer Móricz, Xanthus János, Hegyessy Antal, dr. Kaufmann Ernő és a m. kir. földtani intézet járultak fejlesztéséhez.

Állománya 6008 állat, ezek között 228 emlős, 254 hüllő és 4658 rovar; továbbá 868 növény, 7172 ásvány és 2735 kőzet, két szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van. A gyüjtemény rendezés alatt áll.

A közönség előzetes bejelentés mellett megtekintheti.

Évi javadalmazás 300 korona a zirczi apátság pénztárából.

*A gyüjtemény őre :* Marosi Arnold tanár.

*A pécsi czisztерczi főgimnázium könyvtárának katalogusa. (Az 1893/94. évi értesitőben.) — Légár Hugó, A pécsi r. kath. főgimnázium könyvtárának gyarapodása. (Az 1900/901. évi*

*értesitőben.) — A pécsi r. k. főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1899/900. évi értesitőben.) — A cziszterczi rend pécsi főgimnáziumának története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

## *1043. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.*

1881-ben keletkezett.

Állománya 2967 kötet és 138 térkép, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

A könyvtár jelenleg rendezés alatt áll s ennek befejeztéig az olvasótermet idegenek nem használhatják. Kölcsön ismert egyének téritvény mellett kaphatnak belőle. 1902-ben 32 kötet kölcsönöztetett ki a könyvtárból.

Az 1902. évben 536 kor. 28 fillér fordittatott gyarapitására, miből 70 munka szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 254 kötet és 9 térkép. 1903. évi költségelőirányzata 700 korona.

*Könyvtárnok:* a kamara titkára.

## *1044. A m. k. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az 1871/72-ik tanévben keletkezett, midőn az intézet községi alreáliskolából állami főreáliskolává lett. Schapringer Zsigmond 74 kötetet, Moreau Mátyás esperes 33 értékes művet adományozott az intézetnek. Nagyobb adományokkal Náray Gyula megyei számvevő, dr. Mendl Lajos orvos, Szabó Ferencz plébános, Dischka Győző igazgató, a vallás- és közokt. m. k. minisztérium, az orsz. földtani intézet, Bánffay Simon kir. tanácsos, a magy. tud. akadémia és Nendtwich Andor, Pécs sz. kir. város helyettes polgármestere, járultak fejlesztéséhez.

Állománya 4162 kötet, egy nagy teremben elhelyezve, mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják. A kikölcsönzés a kölcsönzési naplóba való sajátkezü bejegyzéssel történik. 1902-ben 30 egyén használta a könyvtárt.

Évi javadalmazása 800 korona a vallás- és közoktatásügyi m. k. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 122 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Szegedy Rezső tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett. Czvetkovics Gyula 1437 db, a Nendtvich-család 510 db, Weber Antal 130 db, Holub Emil 65 db, Viertl Adalbert 2807 db, Gógh Gyula 655 db, Széchényi Ferencz gróf 6 db és Péter János 441 db természetrajzi tárgygyal járultak gyarapitásához.

Állománya 6610 állat, ebből 54 emlős, 21 testrész, 162 madár, részei 72, hüllő 33, részei 4, kétéltü 25, részei 2, halak 50, részei 6, rovar 5459 és 726 egyéb alsóbbrendü állat; továbbá 711 növény, 1638 ásvány, 522 kőzet és 209 kövület, két szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség előzetes bejelentés mellett megtekintheti.

1902. évi javadalmazása 212 korona a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 15 állat és 24 szemléltető kép.

*A gyüjtemény őre:* Péter János tanár.

*Kosztka György, A pécsi állami főreáliskola tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Az 1893/94. évi értesitőben.) — Requinyi Géza, A pécsi állami főreáliskola története 1857—1894. (Pécs, 1895.)*

---

## *1045. A nemzeti kaszinó könyvtára.*

*a)* Kaszinói könyvtár.

Az egyesület az 1830-as években, könyvtára 1850-ben keletkezett. Dömötör Zsigmond törvényszéki biró hagyatékából 1126 kötettel gyarapodott.

Állománya 2064 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 6274 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1903. évi költségelőirányzata 800 korona.

*b)* Kölcsönkönyvtár.

Állománya 1500 kötet, egy külön teremben elhelyezve.

Leltára van.

*Könyvtárnok:* Zalai Mihály.

*A pécsi nemzeti kaszinó kölcsönkönyvtárának jegyzéke. (Pécs, 1897.) — Kosztka György, A pécsi nemzeti kaszinó tudományos és Dömötör-féle könyvtárának czimjegyzéke. (Pécs, 1899.)*

---

## *1046. A polgári kaszinó könyvtára.*

1877-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1100 kötet, 2 szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 3 hét, azontul heti 20 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 160 egyén használta a könyvtárt.

Az 1902. évben 400 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 300 korona.

---

## *1047. A Porges-féle felső kereskedelmi iskola könyvtára.*

1875-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Fejlesztéséhez Kondor Béla 300 kötet könyvvel járult.

Állománya 2600 kötet, a tantermekben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

A tanárokon kivül az ifjuság is használhatja három korona könyvtári dij lefizetése mellett.

Évi javadalmazását a könyvtárdijakból nyeri.

*Könyvtárnok:* Kondor Béla.

---

## *1048. A püspöki jogliczeum könyvtára.*

1833-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett, midőn az alapitó, báró Szepesy Ignácz pécsi püspök, a tanszékekhez szükséges könyvek beszerzéséről is gondoskodott.

Állománya 6000 kötet, két szobában elhelyezve.

A könyvtár az 1901. év folyamán került rendezés alá, a mely czélra 500 korona vétetett fel a költségvetésbe.

A tanárokon kivül a joghallgatók is használhatják leczkekönyvük átadása mellett.

1901-ig évi javadalmazása 400 korona volt az intézeti alapból, ettől kezdve azonban 800 korona fordittatik gyarapitására.

*Könyvtárnok:* dr. Angyal Pál tanár.

---

## *1049. A püspöki gyüjtemények.*

*a)* Könyvtár.

Alapját a Klimó pécsi püspök által hagyományozott könyvtár vetette meg a mult század elején. Báró Szepessy Ignácz püspök (1828—38.) a könytárat számos művel gyarapitotta, s 80.000 frt költséggel külön épületet emelt számára, melyben 1857-ben nyert elhelyezést.

Állománya mintegy 50,000 kötet, köztük néhány ősnyomtatvány, továbbá több régi kézirat, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára van.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Ujabban a pécsi püspöki székesegyházból a restaurálás alkalmával eltávolitott kőrégiségek is ott nyertek elhelyezést.

Állománya számos régiség és érem, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

*A gyüjtemények őre:* dr. Szilvek Lajos.

---

## *1050. A püspöki tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüleg 1831-ben keletkezett, midőn Szepesy Ignácz pécsi püspök az 1828-ban megszünt kir. tanitóképzőt uj életre ébresztette. Fejlesztéséhez Szepesy I., Scitovszky János és Girk György pécsi püspökök járultak nagyobb adományokkal. 1887. decz. 26-án Döbrössy Alajos igazgató 1516 kötetnyi könyvtárát ajándékozta az intézetnek.

Állománya 1766 kötet, ezek között több magyar nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá számos térkép, néhány kézirat és oklevél, egy nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A tanárokon kivül az igazgató engedélyével mások is használhatják jótállás mellett, ha a kölcsönvett könyvekről elismervényt adnak.

Évi javadalmazása 200 korona az intézeti alapból.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Most van keletkezőben. Döbrössy Alajos igazgató érmekkel, a pécsi székesegyház-épitő bizottság gipszmásolatokkal járultak gyarapitásához.

Allománya kevés régiség, 7 gipszmásolat és 20 érem, a könyvtárhelyiségben egy szekrényben elhelyezve.

A kik az intézetet látogatják, ezt is megszokták tekinteni. Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* Döbrössy Alajos igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg, a mult század negyvenes éveiben keletkezett.

Állománya 267 állat, ezek között 1 emlős, 5 madár, 30 hüllő, 1 hal, 200 rovar és 30 egyéb állat; továbbá 300 növény, 200 ásvány, köztük kőzetek és kövületek, a múzeumban elhelyezve. A szaporulat, a tényleges állománynyal együtt időnként a tanácskozmányi jegyzőkönyvekbe iktattatik.

A közönség az igazgató engedélyével megtekintheti.

Évi javadalmazása a szükséglet szerint változik és rendesen az intézeti alapból fedeztetik.

*A gyüjtemény őre:* a szaktanár.

*Döbrössy Alajos, A pécsi püspöki tanitóképző-intézet történelme. (Pécs, 1896.) — A pécsi püspöki tanitóképző-intézeti könyvtár. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

---

## *1051. A r. kath. tanitónőképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1894-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adománynyal Hanny Gábor pápai prelátus gyarapitotta.

Állománya 794 kötet, 20 térkép és 1 oklevél, egy nagy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A tanárokon kivül a főnöknő engedélyével mások is használhatják téritvény ellenében. 1902-ben 400 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 300 korona az intézeti alapból. 1902. évi gyarapodása 20 kötet.

*Könyvtárnok:* Raab S. Mária tanitónő.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya 85 érem, egy szekrényben elhelyezve.
1902. évi gyarapodása 12 érem.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1894-ben keletkezett. Adományokkal Fosztl Károly kanonok, Schmidegg grófné, Dolleschall József, dr. Zimmer Julián és a m. k. földtani intézet gyarapitották.

Állománya 423 állat, ezek között 10 emlős, 60 madár. 7 hüllő, 1 hal, 300 rovar és 45 egyéb állat; továbbá 500 növény, 153 ásvány, 114 kőzet és 110 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a főnöknő engedélyével megtekintheti.

Az 1902. évben 340 korona fordittatott gyarapitására 1902. évi gyarapodása 28 állat, 3 növény és 68 ásvány. 1903. évi költségelőirányzata 400 korona.

*A gyüjtemény őre:* Lippay M. Terézia tanitónő.

## *1052. Városi múzeum.*

Az 1898. évi őszi városi közgyülésen határozatilag kimondatott, hogy a város múzeumot alapit és a Farkass-Raskó-féle 4000 koronás alapitványt e czélra forditja. 1899-ben a város Juhász László helybeli ügyvéddel az utóbbi tulajdonát képező gazdag régiség-gyüjtemény megszerzése érdekében tárgyalásokat kezdett, melyek arra az eredményre vezettek, hogy az államkincstár Juhász László gyüjteményét 8000 koronáért megvette és állami letétképen a városi múzeumnak átadta. Ugy a Juhász-féle gyüjtemény, mint a többi múzeumi tárgy a város által 2000 korona évi bér fizetése mellett kibérelt Maléter-féle bérházban van elhelyezve.

A tárgyak megfelelő elrendezése ez idő szerint folyamatban van s a városi múzeum a legközelebbi időben hozzáférhetővé válik a közönség részére is. A múzeum 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, mely Wosinszky Mór orsz. felügyelőt bizta meg a múzeum berendezési munkálatainak vezetésével.

A pécs-baranyamegyei múzeum-egyesület 1901 október 21-én alakult meg.

*Elnöke:* báró Fejérváry Imre főispán; *alelnökök:* Majorossy Imre polgármester és Koszits Kamill alispán.

*a)* Könyvtár.

1900-ban keletkezett. Alapját a város birtokában levő könyveken kivül Bartosságh Imréné adománya képezte. 1900 óta a sajtótermékeknek a pécsi kir. ügyészséghez beérkező

köteles példányaival gyarapodik. 1903-ban 600 kor. segélyben részesült, mely összeg a butorzási költségek fedezésére használtatott fel.

Állománya mintegy 160 kötet.

Leltára van.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1897-ben keletkezett. Schvarcz Károly régi festőmintákat, Hartl Ferencz, Irányi István és Novák Sándor régi báböntőmintákat adományoztak a múzeumnak. 1901-ben 300 kor.. 1902-ben 2000 kor. állami segélyben részesült, mely utóbbi összeg a Juhász-féle régiséggyüjtemény vételárának törlesztésére fordittatott. E gyüjtemény 1903 elején adatván át véglegesen, vetette meg a régiségtár tulajdonképeni alapját. Zsolnay Miklós a világhirü pécsi Zsolnay-gyár majolikaiból mintegy 20.000 kor. értékü sorozatot engedett át a muzeumnak, mely külön szobában fog felállittatni. Az 1903-ban kapott 600 kor. állami segély az osztály berendezési költségeinek fedezésére fordittatott.

Állománya 1902-ben a Juhász-féle letétemény több ezerre menő anyagán kivül, mintegy 20 őskori tárgy, körülbelül 70 ujabbkori emlék és 80 érem volt. Kiválóbb nevezetességei a régi magyar kékfestő és báböntőminták a XVIII. századból.

Szerzeményi naplója van.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

A Sándorfy József által adományozott két darab képből s metszetekből keletkezett 1900-ban. Időközben a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur által letétképen átengedett több értékes festménynyel, s 1903-ban ugyancsak állami letétképen 1 bronzszoborral és 25 műlappal gyarapodott.

Szerzeményi naplója van.

*d)* Természetrajzi gyüjtemény.

1900-ban keletkezett. Adományokkal Selényi Antal és Szmik Antal járultak gyarapitásához. Az államtól 1903-ban egy 110 darabból álló madárgyüjteményt kapott letétbe. Az 1903-iki 400 kor. államsegély a berendezés költségeinek fedezésére forditatott.

Állománya 1902-ben 20 ásvány, 10 kőzet és 15 kövület volt.

Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemények őre:* Marosi Arnold gimn. tanár.

*Szabályrendelet Pécs sz. k. város múzeumának szervezése tárgyában. (Pécs, 1900.)*

---

## PÉCSVÁRAD. (Baranya vármegye.)

### *1053. Az iparos olvasókör könyvtára.*

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 528 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben 85 egyén 181 kötetet kölcsönzött ki.

---

## PELSŐCZ. (Gömör és Kis-Hont vármegye.)

### *1054. Az ev. ref. egyház iskolai és népkönyvtára.*

Az iskolai könyvtár régibb keletü, a népkönyvtár azonban 1849-ben adományokból keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer nyitva áll. Az egyháztagok dijtalanul használják, idegenek két korona évi használati dijat fizetnek.

Évi javadalmazása átlag 80 korona az ev. ref. egyháztól és a népkönyvtári alap jövedelmeiből.

*Könyvtárnok:* Csizi Béla tanitó.

---

## PÉNZESKUT. (Veszprém vármegye.)

### *1055. Az ifjusági egyesület népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a dunántúli közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap nyitva áll. Az 1903. év első felében 296 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Opoly Mihály tanitó.

---

## PERJÁMOS. (Torontál vármegye.)

### *1056. Róm. kath. iskolai könyvtár.*

1889-ben alapittatott s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgált.

Állománya 448 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902/3. tanévben 1110 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 29 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Jung János tanitó.

---

## PERLAK. (Zala vármegye.)

### *1057. Népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa.

Állománya 330 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 670 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Zala József jegyző.

---

## PERLASZ. (Torontál vármegye.)

### *1058. Népiskolai könyvtár.*

1896-ban keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 180 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. e. 9-től 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 187 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 136 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségvetése 108 korona.

*Könyvtárnok:* Galiszter Zsófia tanitónő.

---

## PÉSZAK. (Torontál vármegye.)

### *1059. Községi iskolai könyvtár.*

1901-ben keletkezett s 1902 óta használtatik népkönyvtárul.
Állománya 78 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 12-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 5 nap. 1902-ben 120 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Nikola Mihály tanitó.

---

## PÉTERI. (Zólyom vármegye.)

### *1060. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.
Állománya 175 kötet, a körjegyzői hivatalban elhelyezve.
Az 1902. évben 51 egyén 66 kötetet használt belőle.

*Könyvtárnok:* Kindermay Béla körjegyző.

---

## PETROZSÉNY. (Hunyad vármegye.)

### *1061. Az áll. segélyezett községi algimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1898-ban keletkezett, midőn az intézet államsegélyt kapott.
Állománya 280 kötet, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és katalogusa van.
Évi javadalmazása 400 korona, mely összegen az 1902. évben 76 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Marer József tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1899-ben keletkezett. A m. földtani intézet 120 db kőzetet ajándékozott az intézetnek. Adományokkal gyarapitották még a resiczai uradalmi igazgatóság, a nagybányai bányaigazgatóság és Basili Ernő.

Állománya 133 állat, ebből 6 emlős, 14 madár, 6 hüllő, 4 hal, 100 rovar és 3 egyéb állat, továbbá 500 növény s 271 ásvány és kőzet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 300 korona. 1902. évi gyarapodása 56 állat, 500 db növény és 15 db ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Saupert Alfréd tanár.

## *1062. A bányatiszti kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1896-ban, könyvtára 1898-ban keletkezett.

Állománya 500 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 2-től 6-ig használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 12-től 1 óráig nyitva áll. Használati dij kötetenként 2 fillér. 1902-ben 240 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 250 korona.

## *1063. A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1870-ben, könyvtára 1887-ben keletkezett.

Állománya 454 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

Használók számára mindennap állandóan nyitva áll. 1902-ben 448 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 200 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Nagy Miklós.

## *1064. Népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa s ugyanazon év november 16-án nyilt meg.

Állománya 350 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az első félévben 107 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Nagy Miklós községi biró.

## PISKITELEP. (Hunyad vármegye.)

### *1065. Állami iskolai könyvtár.*

**1875-ben keletkezett s 1876 óta népkönyvtárul is szolgál.**
**Állománya 456 kötet, három szekrényben elhelyezve.**
**Leltára van.**
Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és szombaton d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 4 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben 138 egyén 246 kötetet kölcsönzött ki.
**Az 1902. évben 86 korona fordittatott gyarapitására. Az országos tanács 330 kötetből álló könyvtárral gyarapitotta.**

*Könyvtárnok:* Szathmári Elek állami isk. igazgató.

---

## PODOLIN. (Szepes vármegye.)

### *1066. A kegyes-tanitórend kath. algimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A XIX. század elején keletkezett.
Állománya 1628 köt., egy teremben szakok szerint elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Csupán az intézet tanárai használhatják.
Az 1902. évben 278 korona fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, miből 30 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 300 korona.

*Könyvtárnok:* Porkoláb József tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

A XIX. század elején keletkezett.
Állománya 123 állat, ezek között 8 emlős, 38 madár, 6 hüllő, 68 rovar és 3 egyéb állat; továbbá 134 növény, 190 ásvány és 131 kőzet, egy teremben csoportok szerint elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség a gyüjteményt bármikor megtekintheti.
Az 1902. évben 434 korona fordittatott gyarapitására, miből 9 állat szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata.

*A gyüjtemény őre:* Janky Sándor tanár.

---

# POGRÁNY. (Nyitra vármegye.)

## *1067. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa javadalmából, ennek kifolyásakép a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 369 kötet, a hitelszövetkezet helyiségében elhelyezve.

Az 1902. évben 420 olvasó 1260 kötetet használt belőle.

*Könyvtárnok:* Bihary Gyula körjegyző.

---

# POPRÁD. (Szepes vármegye.)

## *1068. A magyarországi Kárpát-egyesület múzeuma.*

A magyarországi Kárpát-egyesület már 1876-ban megindította a gyüjtést egy Kárpát-múzeum létesitésére. Az 1881. évi közgyülés Tátrafüreden elhatározta, hogy a múzeumot Poprádon állitja fel. Gyarapitására Husz Dávid poprádi polgár végrendeletileg 400 koronát hagyott. Ehhez járultak még Okolicsányi K., Budapest székes-főváros, Albrecht főherczeg, Frank E., Kempelen I., Kulmann János, Loisch Ede, a szepesi hitelbank, Hazay L., gr. Migazzy V., Bexheft M., Czibur B. és dr. Münnich Aurél adományai. A Kárpát-egyesület 1886-ban külön épületet emelt gyüjteményei elhelyezésére. Az állam 1897-ben a múzeum kibővitésére 2000 koronát adományozott. Az egyesület gyüjteményeit 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének hatásköre alá helyezte, mely 1903-ban a múzeumi épitkezés költségeire 3 évi részletben ujabb 15.000 kor. rendkivüli segélyt eszközölt ki.

Az egyesület tagjainak száma 80. Évi bevételei 924 koronát, kiadásai pedig 546 koronát tesznek ki.

*Az egyesület múzeumi bizottságának elnöke:* Wünschendorfer Károly ág. ev. lelkész.

*a)* Könyvtár.

Állománya 5700 kötet, ezek között 376 régi magyar nyomtatvány; továbbá az Ordódy István-féle 1668 kötetből álló könyvtár, egy szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Csupán az egyesületi tagok használhatják. A kikölcsönzés téritvény ellenében történik.

Javadalmazását az alapvagyon kamataiból kapja, a mely körülbelül 700 koronát tesz ki évenként. Az Ordódy-féle könyvtárnak 600 koronányi külön alapitványa van s ennek kamataiból gyarapittatik. 1902. évi gyarapodása 217 kötet.

*Könyvtárnokok:* Klementisz Géza és Löwy Mór.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya 280 őskori s 50 középkori tárgy, 10 fegyver, 40 ujabbkori emlék, 100 kegyeleti tárgy, egy teremben elhelyezve. 1000 db érem helyszűke miatt nincsen még elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti. A nyári évad alatt naponként nyitva áll.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

Állománya 25 eredeti hazai festmény, 4 eredeti szobormű és 570 fénykép stb., a régiséggyüjteménynyel együtt elhelyezve.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

Állománya 350 magyar néprajzi tárgy, a régiség- és szépművészeti gyüjteménynyel együtt elhelyezve.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Állománya 40 emlős, 768 madár, 35 hal, 180 db pókfaj, 3000 bogár és lepke, 500 madártojás s 40 db csontváz; továbbá 4000 növény és gomba, 150 db fanem és 2200 db ásvány, a múzeumi épületben három szobában elhelyezve. Az állam 1901-től évenkint 400 kor. segélyben részesitette.

Czédula-katalogusa van.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti. A nyári évad alatt naponként nyitva áll.

*A b), c), d) és e) alatti gyüjtemények őre:* Danhauser Rezső.

*Dénes F., A magyarországi Kárpát-egyesület alapitása, fejlődése és működése. (Lőcse, 1883.)*

# POROSZLÓ. (Heves vármegye.)

## *1069. Ev. ref. iskolai könyvtár.*

1891-ben alapitotta Kerekes József ref. lelkész s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 394 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 641 egyén használta a könyvtárt.

Az 1902. évben 28 kor. 48 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 22 korona.

*Könyvtárnok:* Csont József igazgató-tanitó.

---

# POZSONY. (Pozsony vármegye.)

## *1070. Az ág. ev. egyházközség liczeumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1720-ban keletkezett, midőn az egyházközség Marth Mátyás liczeumi rektor javaslatára megvette Gleichgross György ev. lelkész könyvtárát. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Adományokkal gyarapitották Peschkó Mihály (1757-ben), a Jeszenák család (1799-ben), Institoris-Mossóczy Mihály (1801-ben), Trencsenszky Ferencz (1811-ben) és Simkó Dániel (1867-ben).

Állománya 42,000 kötet, ezek között 26 ősnyomtatvány, 65 magyar nyelvü és 93 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 2000 kézirat, 48 oklevél, 101 db XVII. századi eredeti magyar levél és 13 db emlékkönyv. A könyvtár általános része két teremben, theologiai része és a levéltár másik két teremben vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 51 db gróf Erdődy Gáborhoz irt XVII. századi levél; Buda város törvénykönyve 1244-től 1421-ig, a Jus germanicum czimü XVI. századi kódex és egy emlékkönyv az 1569—1580. évekből.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják a tanárok vagy egyháztagok jótállása mellett. Használók számára, a téli hónapok és a nyári nagy szünidő kivételével, minden héten 2 órán

át nyitva áll. Más helyekre csak a pozsonyi ág. ev. egyház konventjének esetről-esetre adott engedélyével küldenek könyveket. 1902-ben 580 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása az államsegélyből 700 kor., a tanulók járulékából 800 kor. 1902. évi gyarapodása 140 kötet.

*Könyvtárnokok:* Márton Jenő tanár (a liczeumi könyvtár általános részében), Stromp László akad. tanár (a liczeumi könyvtár theologiai részében) és Schrödl József tanár (a kézirattár rendezője).

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1867-ben keletkezett, midőn dr. Schimkó Dániel hires numizmatikus 13,255 érmet és 1000 db régiséget ajándékozott az intézetnek, 300 db régiséget adott még Kubiny Ferencz és 1591 db római érmet Scultéty József cs. és k. huszárkapitány.

Állománya 1390 régiség, köztük 191 őskori és 817 középkori tárgy, 9 fegyver, 241 ipari emlék, 8 néprajzi tárgy, 124 gipszmásolat és 18,500 érem, a liczeumi épület három termében elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 450 db különféle egyptomi régiség, 4 ezüst serleg a XVII. századból, egy ostyatartó 1685-ből, 2 syrakusai decadrachma, egy Otho dupondius stb.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Szeptember 1-jétől április 1-jéig minden hétfőn d. u. 2-től 4-ig a közönség számára nyitva áll.

Évi javadalmazása 460 kor. az államsegélyből. 1902. évi gyarapodása 75 érem.

*A gyüjtemény őre:* Győrik Márton tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A XIX. század elején keletkezett. 1858-ban a Zeichmeister-család egy becses ásványgyüjteménynyel, 1887-ben Habermayer Rudolf ásványgyüjteménynyel, végül 1854-től 1891-ig Bothár Dániel általa gyüjtött növényekkel s egyéb tárgyakkal gyarapitották.

Állománya 1759 állat, ezek között 51 emlős, 231 madár, 29 hüllő, 25 hal, 984 rovar és 429 egyéb állat; továbbá 2599 növény, 2953 ásvány, 272 kőzet és 181 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a múzeumi őr vagy a pedellus kalauzolása mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 450 kor. részint az államsegélyből,

részint a tanulók járulékaiból. 1902. évi gyarapodása 2 papirmasé-készitmény, 7 állatcsontváz és 9 anatómiai készitmény.

*A gyüjtemény őre:* Szép Rezső tanár.

*A pozsonyi ág. h. ev. lyceum könyvtárának kövyvjegyzéke (Pozsony, 1870—73.) — Harmath K., A pozsonyi ev. lyceumi könyvtár régi nyomtatványainak és kézirat-gyüjteményének ismertetése. (Az 1877—79. évi értesitőkben és külön: Pozsony, 1879.) — Győrik Márton, A pozsonyi ág. h. ev. lyceum érem- és régiséggyüjteményének katalogusa. (Pozsony, 1885 és 1895.) — Markusovszky Sámuel. A pozsonyi ág. h. ev. lyceum története. (Pozsony, 1896.)*

## 1071. A felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1885-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett és tulnyomó részben vétel utján szaporodott.
Állománya 2594 kötet és 2087 füzet. egy teremben elhelyezve, külön olvasó-teremmel.
Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.
Csupán az intézet tanárai használják.
Évi javadalmazása 700 korona, mely összegen az 1902. évben 110 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Kürschák Endre.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya 136 db jelenleg forgalomban levő különféle arany, ezüst, nikkel, bronz és réz érem.
Leltára van.

*c)* Áruismereti gyüjtemény.

Állománya 2000 db áruminta.
Leltára van.
Legnagyobb része ajándék s ajándékozás utján gyarapodik most is.

*A pozsonyi felső kereskedelmi iskola könyvtárának katalogusa. (Pozsony, 1896.)*

## *1072. A kaszinó könyvtára.*

1837-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. A hetvenes években ujjá szerveztetett.

Állománya mintegy 3300 kötet, egy teremben elhelyezve. A kaszinó tagjai használják.

*Könyvtárnok:* dr. Losonczy Lajos.

---

## *1073. A katonai tudományos- és kaszinó-egylet könyvtára.*

1874-ben keletkezett.

Állománya 6281 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából hetenként háromszor d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll.

Évi javadalmazása 2000 kor. 1902-ben 1991 kor 88 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Dévay.

---

## *1074. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.*

1868-ban keletkezett.

Állománya 4450 kötet, 4184 füzet és 627 térkép, egy teremben elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára mindennap d. e. 8-tól 12-ig nyitva áll. Kölcsön téritvény mellett adnak belőle.

Évi javadalmazása 700 kor. a pozsonyi kereskedelmi és iparkamarától.

*Könyvtárfőnök:* dr. Wolff Gergely kamarai titkár; *könyvtárnok:* Kautz Vilmos kam. tisztviselő.

---

## *1075. A kir. jogakadémia könyvtára.*

1850-ben keletkezett, miután a régi akadémia ujjá szervezésével az eddigi könyvtár nehány hungarikum kivételével a

főgimnázium tulajdonában maradt. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 16,000 kötet, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára mindennap 2—3 órán keresztül nyitva áll. Kölcsön joghallgatók az index visszatartása, idegenek pénzbiztositék letevése mellett kapnak belőle.

Évi javadalmazása 1000 kor., melyet a tanulmányi alapból kap, azonkivül az először beiratkozó hallgatók fejenként 6 koronát fizetnek, a mi évenként mintegy 600 koronát tesz ki.

*Ortvay Tivadar, Száz év története egy hazai főiskola történetéből. (Pozsony, 1884.)*

---

## 1076. A kir. kath. főgimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

A »régi könyvtár« a jezsuita, illetőleg a Pázmány Péter által 1628-ban alapitott főgimnáziumban keletkezett s két részből áll, t. i. a hajdani jezsuita kollégium könyvtárából (1025 mű 2933 kötetben) és a Nagy-Szombatból Pozsonyba áthelyezett egyetemi könyvtárnak egy részéből (5424 mű 6077 kötetben).

Állománya összesen 9010 kötet, ezek között kilencz ősnyomtatvány és 76 régi magyar nyomtatvány, három teremben elhelyezve.

Ez a könyvtár 1848 óta nem gyarapodik. 1850-ben ugyanis külön modern jellegü könyvtár alapittatott a tanárok számára, s az évi gyarapodás mindig ennek javára történik.

A tanári könyvtár állománya 5584 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa és szaklajstroma van mindkettőnek.

Mindkét könyvtárt használhatják a tanárokon kivül mások is. Kölcsön ismert egyének téritvény mellett, intézetek pedig hivatalos megkeresésre kapnak belőle könyveket.

Évi javadalmazása 500—700 kor. a tanulmányi alapból. 1902. évi gyarapodása 87 kötet.

*Könyvtárnok:* Vargha Iván tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1897-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Spitzer Mór járult gyarapitásához, a ki ugyszólván megalapitója a gyüjteménynek. Adományokat tettek ezenkivül még Somssich János gróf és Kaderle Emil jószágigazgató is. Évenkinti ado-

mányokkal szaporitják a gyüjteményt Steiger Albert báró és diószegi Kuffner Károly nagybirtokos, valamint a tanulók is.

Állománya 407 régiség, ezek között 298 őskori és 109 középkori tárgy; továbbá 3600 érem, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség előzetes bejelentés mellett megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 13 régiség és 416 érem.

*A gyüjtemény őrei:* Polikeit Károly igazgató (a régiséggyüjteményben) és dr. Szende Gyula tanár (az éremgyüjteményben).

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 6025 állat, ezek között 157 emlős, 536 madár, 92 hüllő, 147 hal, 3428 rovar és 1667 egyéb állat; továbbá 3635 növény, 950 ásvány. 568 kőzet és 490 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség előzetes bejelentés mellett mindig megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 kor. a tanulmányi alapból, mely összegen az 1902. évben 8 állat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Flaszik Ágost tanár.

*Wolff A., Kurzgefasste Geschichte des k. k. Gymnasiums in Pressburg vom Jahre 1626—1850. (Az 1850/51. évi értesitőben.) — Pirchala Imre, A pozsonyi kir. kath. gimnázium története 1850—61. (Az 1888/89. évi értesitőben.) — Schönwitzky Bertalan, A pozsonyi kir. kath. főgimnázium története. (Pozsony, 1896.) — Polikeit Károly, A pozsonyi kir. kath. főgimnázium régiséggyüjteménye. (Az 1900/1. évi értesitőben.)*

—

## *1077. A m. kir. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1884-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a m. k. vallás- és közokt. minisztérium gyarapitotta.

Állománya 2323 kötet, az intézet tanári szobájában elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Az intézet tanárai használják.

Az 1902. évben 681 kor. fordittatott gyarapitására. 1902. évi gyarapodása 461 kötet.

*Könyvtárnok:* Schwarz Gabriella tanitónő.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1883-ban keletkezett.
Állománya 604 db természetrajzi tárgy, a természetrajzi szertárban elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 100 kor. a m. k. vallás- és közokt. minisztériumtól.

*A gyüjtemény őre:* Ghyczy József igazgató.

---

## *1078. A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1851-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 8568 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasószobával.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Használók számára naponként d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig van nyitva. Ismert egyéneknek kölcsön is ad a könyvtár könyveket.
Évi javadalmazása 850 kor. a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 135 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Knüppel Gyula tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az 1850/51. iskolai évben keletkezett.
Állománya 980 állat, ezek között 66 emlős, 229 madár, 49 hüllő, 78 hal, 272 rovar és 292 egyéb állat; továbbá 488 növény, 561 ásvány, 299 kőzet és 903 kövület, két szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség csak alkalmilag tekintheti meg.
Évi javadalmazása 120 kor. a tanszerátalányból.

*A gyüjtemény őre:* Bittera Károly tanár.

*Bozóky Endre, A pozsonyi főreáliskola története. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — Dr. Bozóky Endre, A pozsonyi áll. főreáliskola története 1850—1893. és Antolik Károly,*

*Az intézet jelenlegi állapota. (Pozsony, 1895.)* — *Knüppel Gyula, A pozsonyi m. k. áll. főreáliskola tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Pozsony, 1897.)*

---

## *1079. A m. k. állami tanitónőképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1871-ben keletkezett, midőn az intézet felállittatott.

Állománya 4166 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják, de csak a számukra kiválasztott könyveket. A kölcsön vett könyvek átvételét aláirással kell a használóknak elismerniök.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól kap. 1902. évi gyarapodása 138 kötet.

*Könyvtárnok:* Bobok Carola.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 262 állat, ebből 24 emlős, 55 madár, 17 hüllő, 36 hal, 21 doboz rovar és 130 egyéb állat; továbbá 520 növény és 300 ásvány s kőzet, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Leltára van.

Az 1902. évben 66 kor. 66 fillér fordittatott gyarapitására.

1902. évi gyarapodás 46 állat.

*A gyüjtemény őre:* Herczegh Camilla.

---

## *1080. Az orvos- és természettudományi egyesület gyüjteményei.*

1856-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkeztek. Részben a városházán, részben a gróf Pálffy János-féle bérház első emeletén vannak ideiglenesen elhelyezve. A pozsonyi takarékpénztár 1896 óta évi 100 koronával járul a gyüjtemények gyarapitásához. Az egyesület múzeumát és könyvtárát 1898. nov. 17-ikén a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

Az egyesület rendes tagjainak száma 180. Évi javadalmazása körülbelül 2000 korona.

*Elnök:* dr. Kanka Károly k. tan.; *másodelnök:* dr. Ortvay Tivadar jogak. tanár; *titkárok:* dr. Fischer Jakab orvos és Schwicker Alfréd tanár.

*a)* Könyvtár.

Állománya 1902-ben mintegy 10,000 kötet volt, a gróf Pálffy-féle bérházban, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van. Jelenleg rendezés alatt áll.

Egész éven át a délutáni órákban használható. Kikölcsönzés czéljából az egyesület tagjai részére vasárnap d. e. 10-től 12-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Liebleitner János nyug. iskolai igazgató.

*b)* Néprajzi és természetrajzi gyüjtemények.

Állományuk együtt 1902-ben 14,718 db néprajzi és természetrajzi tárgy volt, a városháza szárnyépületében, három teremben elhelyezve. Az állam az egyesületet 1901-től kezdve a természetrajzi gyüjtemény gyarapitása czéljából évenként 500 kor. segélyben részesitette.

A természetrajzi gyüjtemény 1902-iki állománya 13,409 db, ebből 62 emlős, 321 madár, 31 hüllő, 56 hal, 4252 rovar és 1024 egyéb állat, 3187 növény, 1592 ásvány, 1261 kőzet, 710 kövület és 895 db egyéb tárgy.

Leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A közönség a nyári hónapokban (május 1-től szeptember végéig) vasárnap délelőtt 9-től 1 óráig megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 3 állat, 3 növény és 36 ásvány.

Az 1902. évi látogatók száma 4625.

*A gyüjtemények őre:* Feigler Ferencz ipariskolai igazgató.

*Verhandlungen des Vereins für Naturkunde zu Pressburg I—IX. évf. (Pozsony, 1856—66.) Uj folyam, 1—2. füzet. (Pozsony, 1871—74.) — A harmadik füzettől kezdve: A pozsonyi természettudományi és orvosi egylet közleményei. Uj folyam, 3—7. füzet (Pozsony, 1880—91.) — A nyolczadik füzettől kezdve: A pozsonyi orvos-természettudományi egyesület közleményei. Uj folyam, 8—14 füzet. (Pozsony, 1894—1902.) — A pozsonyi orvos- és természettudományi egyesület alapszabályai. (Pozsony, 1892.) — A pozsonyi orvos-természettudományi eyyesület könyvtárának jegyzéke. (A közlemények IX. füzetében.)*

## 1081. A pozsonyi prépostság könyvtára.

Keletkezési éve ismeretlen. 1889-től kezdve néhai Rónay Jáczint pozsonyi prépost 1278 kötettel, néhai Dankó József pozsonyi prépost 1288 kötettel gyarapitották.

Állománya mintegy 10,000 kötet és füzet, két teremben elhelyezve.

A könyvtár a pozsonyi prépost felügyelete alatt áll.

---

## 1082. A pozsonyi társas káptalan könyvtára.

A XIII—XIV. században keletkezett.

Állománya 3332 kötet, köztük 15 ősnyomtatvány; továbbá 245 kódex, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: antifonálék, misekönyvek, pontifikálék; a bolognai egyetem XIV. századi statutumai; anabaptista könyvek és iratok stb.

Szaklajstroma van.

A könyvtárt kezelő kanonok felügyelete alatt mindennap d. e. 10-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig használható.

*Könyvtárnok:* Gaibl Sándor kanonok.

*Knauz Nándor, A pozsonyi káptalan kéziratai. (Magyar Sion, 1865. évf. és külön: Esztergom, 1870.) — Ipolyi A., A pozsonyi káptalan XIV. századi könyvtára. (Uj M. Múzeum, VI. kötet.)*

---

## 1083. Schulpe György munkáskönyvtára.

Törökkanizsai Schulpe György 1894-ben Pozsonyban munkás lakástelepet létesitett, melyen külön épületben elhelyezve könyvtárt is rendezett be a telep lakosai számára. A könyvtárteremben szemléltető előadásokat s télen át magyar tanfolyamot tartanak. A könyvtárban minden ingyen áll a munkások rendelkezésére, valamint a tanfolyamok is ingyenesek.

Állománya 2200 kötet, egy teremben elhelyezve, 50 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden vasárnap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Chrasta Ignácz.

## *1084. A Szent-Ferencz-rend tartományi könyvtára.*

A XIV. században keletkezett a kolostorral egyidejüleg. Jelenleg rendezés alatt áll.

Állománya 12,000 kötet, köztük 10 ősnyomtatvány és mintegy 100 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsönzés nincs.

*Könyvtárnok:* Horváth József.

*Csontosi János, A pozsonyi szt. ferencziek tartományi könyvtárának kódexei. (Magyar könyvszemle, 1898. évf.) — Maszárik Viktor, A Szent-Ferencz-rendü tartomány pozsonyi zárdájának története. (Pozsony, 1897.)*

---

## *1085. A Szent-István-olvasókör könyvtára.*

1864-ben keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 12-ig és d. u. 3-tól 4-ig nyitva áll. Használati dij havi 10 fillér. 1902-ben 105 egyén 300 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 350 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnokok:* Krausze Irma és Bruck Jozéfa.

*Catalog aus der Bibliothek der St. Stephans Sodalität in Pressburg. (Pozsony 1901.)*

---

## *1086. A Szent-Orsolya-rendi apáczák r. kath. tanitónőképzőjének gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1893-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. m. k. minisztérium, a földmivelési minisztérium, a főegyházmegyei főtanfelügyelőség, a m. kir. államnyomda, a Szent-István társulat, Lampel Róbert s Stampfl Károly, csász. és kir. udvari könyvkereskedők, dr. Ortvay Tivadar apát, dr. Fésüs György jogakadémiai igazgató és P. Pintér Ráfael járultak gyarapitásához.

Állománya 2035 kötet, ezek között 20 régi magyar nyomtatvány; továbbá 12 térkép, két szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.
A tanárokon kivül a növendékek is használhatják felügyelet mellett.
Évi javadalmazása 100 kor. 1902. évi gyarapodása 187 kötet.
*Könyvtárnok:* Irtzing Ignáczia tanitónő.

*b)* **Régiség-gyüjtemény.**

1893-ban keletkezett, midőn a zárda átadta az intézetnek több századon át szerzett gyüjteményeit. Nagyobb adománynyal P. Pintér Ráfael gyarapitotta a gyüjteményt.
Állománya 609 régiség és 105 érem, az egyik könyvtárteremben két szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei 40 db keretbe foglalt régi kézimunka és két képgyüjtemény.
Csupán ajándékozás utján gyarapodik. Igy az 1902. évben 109 régiséggel és 5 éremmel.
*A gyüjtemény őre:* Kollányi Gabriella tanitónő.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1893-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal az Orsolyarendiek zárdája, Rygl Gizella, Schiffer Ferencz, Börzsey Ádám és a földmivelésügyi magy. kir. minisztérium járultak gyarapitásához.
Állománya 193 állat, ezek között 18 emlős, 37 madár, 16 hüllő, 12 hal, 40 rovar és 80 egyéb állat; továbbá 220 növény, 300 ásvány, 10 kőzet és 10 kövület, a fizikai teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 200 korona. 1902. évi gyarapodása 7 állat, 20 növény és 60 ásvány.
*A gyüjtemény őre:* Irtzing Ignáczia tanitónő.

---

## *1087. A Toldy-kör könyvtára.*

1874-ben, a körrel egyidejüleg keletkezett. 1889-ben megkapta a Rónay Jáczint nagyprépost hagyatékának nagy részét. Adományaikkal Lanfranconi Enea, Kismártony E., Orosz László, dr. Thaly Kálmán és Udvardy Ferencz gyarapitották. A kör 1900-ban könyvtárát állami felügyelet alá helyezte, melyet 1901 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa közvetlenül gyakorol felette. A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége javadalmából 1900-ban 1000 korona, az orsz. tanács java-

dalmából 1901 óta évenként szintén 1000 korona állami segélyben részesült.

Állománya 4200 kötet és 480 füzet, két teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel. Különös nevezetességei Toldy Ferencznek több kézirata és domborművű arczképe.

Leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem hetenként háromszor este 6-tól 8 óráig van nyitva. A kikölcsönzés sajátkezü aláirás ellenében történik. 1902-ben az olvasóteremben 2600 művet használtak, kikölcsönöztetett 2353 mű 3529 kötetben.

Évi javadalmazása 400 korona az egyesület pénztárából s 1000 kor. az államsegélyből. 1902-ben 600 korona fordittatott könyvekre, 200 kor. folyóiratokra, 200 korona könyvkötésre és 280 korona a nyomtatott katalogus költségeire.

*Az egyesület elnöke:* dr. Thaly Kálmán orsz. képviselő; *könyvtárnokok:* Göllner Károly tanár, Lázár Kálmán árvaszéki ülnök és dr. Domanovszky Sándor tanár.

*A pozsonyi Toldy-kör évkönyve. (Pozsony, 1879.) — A pozsonyi Toldi-kör könyvtárának czimjegyzéke. (Pozsony, 1892.) — Pótlójegyzék. (Pozsony, 1898.) — Dr. Shönviczky B., Emléklapok. (Pozsony, 1896.)*

## *1088. Városi közkönyvtár.*

Alapját a mult század hatvanas éveiben a »Nemzeti Kör« vetette meg. E kör feloszlása után 1889-ben Simonyi Iván, a »Haladó Kör« elnöke, Pozsony város támogatásával uj életre ébresztette a könyvtárt. Egy ideig az egyesület kezelte, 1900-ban pedig a városnak adta át, mely a kormány támogatásával városi közkönyvtárrá fejlesztette s a nyilvános használatnak átadta. Ideiglenesen a pénzügyminisztérium tulajdonát tevő régi országház földszintjén három helyiségben van elhelyezve. Mihelyt állandó helyisége lesz, az orvos- és természettudományi egyesület s esetleg más egyesületek könyvtárával egyesitve, nagy központi nyilvános könyvtárrá fog fejlesztetni. 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, melynek közbenjárására 1900-ban 2000, 1901-ben 2500 kor., 1902-ben 2000 korona gyarapitási segélyben részesült. 1900-tól kezdve a sajtótermékeknek a pozsonyi kir. ügyészséghez beérkező köteles példányaival is gyarapodik. A könyvtár berendezési költségeire az állam 40.000 kor. rendkivüli segélyt

engedélyezett, mely 1901-től kezdve évi 4000 koronás részletekben vétetett fel az állami költségvetésbe.

Nagyobb adományokkal a »Haladó Kör«, Lányi Gyula ügyvéd, Simonyi Iván lapszerkesztő, Gaibl Sándor kanonok, dr. Tauscher Béla közegészségügyi tanácsos s a városi levéltár járultak fejlesztéséhez.

Állománya a folyóiratokkal együtt 8500 kötet, két szobában és egy raktárban elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van; szaklajstroma most készül.

Használók számára naponként d. e. 11-től fél 1-ig és d. u. 4-től 7-ig van nyitva. Használhatja minden felnőtt egyén, sőt biztosíték letevése mellett 2 hétre kölcsön is kaphat belőle könyveket. 1902-ben az olvasóteremben 2607 egyén 3086 kötetet használt, kikölcsönöztetett 82 kötet.

1902-ben 1500 kor. fordittatott javadalmazására a város pénztárából, 2000 korona az államsegélyből. 1902. évi gyarapodása 1138, az 1903-iki gyarapodás 1732 kötet volt.

*Könyvtárnok:* Kumlik Emil cz. min. segédtitkár.

*A pozsonyi nyilvános könyvtár jegyzéke. (Pozsony, 1898.)*

## *1089. Városi múzeum.*

A pozsonyvárosi szépitő-egyesület alapitotta 1868 julius 1-én és örök tulajdonul a városnak ajánlotta fel, mely az igazgatást az egyesületre bizta. A pozsonyi lövész-egylet a régi fegyveres polgárság fegyvereit, zászlóit és diszedényeit, Heiler Károly cz. püspök értékes egyházi régiségeket ajándékoztak. Ide kerültek a pozsonyi czéhek régiségei is.

A gyüjtemények a városháza régi kápolnájában és két más XVI—XVII. századi szobájában helyeztettek el, melyeket a pozsonyi I. takarékpénztár 1872-ben 14,000 koronányi költséggel átalakittatott.

A város a gyüjteményeket 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte. A gyüjteményekre 1902-ben összesen 1185 kor. 90 fillér fordittatott. 1903. évi költségelőirányzata 1500 kor. iparművészeti tárgyakra, 500 kor. régi épületek felvételeire, festményeire stb.

### *a)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

Állománya 62 db czéh-emléktárgy, 3271 db egyéb régiség és pedig 264 őskori, 539 középkori tárgy, 190 fegyver, 2323 ujkori emlék és 17 kegyeleti tárgy, továbbá 1088 érem;

összesen 4421 db. Az állam a városnak a régiségtár gyarapitására 1898-ban és 1899-ben évenként 600, 1900-ban és 1901-ben évenként 500 kor., 1903-ban 400 kor., iparművészeti gyüjtemény létesitésére 1900-ban és 1901-ben évenként 1000 korona segélyt engedélyezett s ezenkivül a régi magyar ötvösmüvek galvánmásolataiból 8 dbot engedett át állami letétképen a múzeumnak. Kiválóbb nevezetessége a pozsonyi Corporis Christi-társulatnak a XIII. század végéről származó fogadalmi tárgya.

Évi javadalmazása 1902-ben: 600 kor. a várostól és a szépitő-egyesülettől. 1902. évi gyarapodása 1517 db, ebből 498 db érem.

### *b)* Szépművészeti gyüjtemény.

Állománya 86 eredeti kép és 955 reprodukczió, 88 szoborművű. Kiválóbb nevezetességei Donner R. műhelyéből való 4 ólomszobor és Menerschmidt Ferencz 5 műve. Az állam 1903-ban 1200 koronát engedélyezett két szobormü megszerzésére, mely összegnek első fele ez év folyamán utalványoztatott, a másik fele az 1904-iki állami javadalmat terheli.

1902. évi gyarapodása 993 db.

### *c)* Néprajzi gyüjtemény.

Állománya 64 tárgy, köztük egy teljes japáni vértezet.

Az *a)—c)* alatti gyüjtemények 8 teremben vannak elhelyezve, mind a három gyüjteménynek szerzeményi naplója és szakok szerint rendezett czédula-katalogusa van.

Mind a három gyüjteményt a közönség az egész éven át megtekintheti, és pedig: vasár- és ünnepnap, továbbá csütörtök d. e. 9-től 12-ig dijtalanul; kedden d. e. 9-től 12-ig 20 fillér belépő dij mellett; rendkivüli időben a belépő dij 1 korona.

A gyüjtemények látogatóinak száma 1902-ben 8843 volt.

### *d)* Természetrajzi gyüjtemény.

A pozsonyi orvos- és természettudományi egyesület tulajdonát képezi. (Lásd ugyanott.)

*A gyüjtemények őrei:* Helmár Ágost tanár és Testory Ferencz.

*Rómer Flóris. A pozsonyi városi múzeum. (Arch. Értesitő, IV. k.) — Könyöki József. A pozsonyi régiségtár rövid ismertetése. (Pozsony, 1877.)*

## POZSONYSZENTGYÖRGY. (Pozsony várm.)

### *1090. A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

1685-ben keletkezett.
Állománya 5228 kötet, köztük 3 ősnyomtatvány és 48 régi hazai nyomtatvány, egy szobában elhelyezve.
Helyczimtára van.
A rendház tagjai használják.
*Könyvtárnok:* Füredi Ignácz házfőnök.

---

### *1091. A kegyes-tanitórend kath. gimnáziumának könyvtára.*

1850 körül keletkezett.
Állománya mintegy 1044 kötet, egy teremben elhelyezve.
Leltára és szaklajstroma most készül.
Az intézet tanárai használják.
Évi javadalmazása 200 korona.

---

## PRIVIGYE. (Nyitra vármegye.)

### *1092. A F. M. K. E. közkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott segélyből, s ennek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.
Állománya 604 kötet, a kath. legényegyesület helyiségében elhelyezve.
Az 1903. évben 601 olvasó használta a könyvtárt.
1903. évi gyarapodása 69 kötet.
*Könyvtárnok:* Andrisz Mihály czipész.

---

### *1093. A kegyes-tanitórend kath. algimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüen 1666-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 3589 kötet, a rendház egyik szobájában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül mások is használhatják, ha a tanári testület egyik tagja jót áll értük. A kikölcsönzés elismervény adása mellett történik. 1902-ben a könyvtárban 96 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 17 kötet.

Évi javadalmazása 352 kor., a tanulmányi alapból, mely összegen az 1902. évben 92 kötet és 1 térkép szereztetett be.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Nagyobb adománynyal Drahotuszky Ferencz kanonok járult fejlesztéséhez.

Állománya 1 fegyver és 884 érem, a tanári könyvtár helyiségében elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség egy tanár vezetése mellett megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* Margorin István tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Valószinüleg 1870-ben keletkezett.

Állománya 128 állat, ebből 29 emlős, 43 madár, 20 hüllő, 16 hal, 5 doboz rovar és 10 egyéb állat; továbbá 824 növény és 1102 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség valamelyik tanár vezetése mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 150 korona a tanulmányi alapból, mely összegen az 1902. évben 12 állat és 200 növény szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 300 korona.

*A gyüjtemény őre:* Puder József tanár.

*Kádek István, Tanintézetünk történelmének vázlata 1666-tól napjainkig. (Az 1880/81. évi értesitőben.)*

---

# PRUSZKA. (Trencsén vármegye.)

## *1094. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1636-ban keletkezett.

Állománya mintegy 2500 kötet, ezek között 2 db ősnyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A zárda tagjainak használatára mindig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Dařánszky Marczell házfőnök.

---

## PÜSKI. (Moson vármegye.)

### *1095. Kath. népkönyvtár.*

1885-ben alapitotta Jekkel János nyug. áldozár.

Állománya 610 kötet, a kath. plébánián 1 szekrényben elhelyezve.

Lajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Jekkel János nyug. áldozár.

---

## PÜSPÖKLADÁNY. (Hajdu vármegye.)

### *1096. Az ev. ref. egyház népkönyvtára.*

1902 deczember 10-én alapitotta Kiss Ferencz, ev. ref. lelkész.

Állománya 210 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 1 hónap. Az első félévben 328 egyén 380 kötetet kölcsönzött ki.

1902-ben 322 korona 40 fillér fordittatott gyarapitására. Évi javadalmazása 50 korona az egyháztól, 100 korona az alapitó lelkésztől.

*Könyvtárnokok:* Kiss Ferencz lelkész, Szabó Elek és Katona Máté tanitók.

---

## PUSZTAKALÁN. (Hunyad vármegye.)

### *1097. Az állami iskola népkönyvtára.*

1894-ben keletkezett s 1896-ban nyilt meg.

Állománya 329 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és szerdán d. e. 8-tól 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 2 hét, azon-

túl naponként 2 fillér büntetés fizetendő. Használati dij heti 10 fillér. 1902-ben 264 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 60 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Druhora Gábor igazgató-tanitó.

---

## RADVÁNY. (Zólyom vármegye.)

### *1098. Az olvasó-egylet könyvtára.*

1870-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Scossa Dezső tanfelügyelő, Barancsek János és Steinhübel János tanitók gyarapitották.

Állománya 532 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer este 7-től 9 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 181 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 361 kötet.

Évi javadalmazása 50 korona.

---

## RAHÓ. (Máramaros vármegye.)

### *1099. Az olvasókör könyvtára.*

1872-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Urányi Imre orsz. képviselő és Dévay József főszolgabiró gyarapitották.

Állománya 452 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem minden d. u. 5-től este 10-ig használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer este 6-tól 7 óráig nyitva áll.

Évi javadalmazása 200 korona.

---

## RÁKOSPALOTA. (Pest vármegye.)

### *1100. A Wágner-féle nyilv. fögimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1892-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal dr. Szabó Alajos, Kamermayer K. Bertalan stb. gyarapitották.
Állománya 1202 kötet, egy szobában elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.
Leltára és czédula-katalogusa van.
A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják. Az olvasóterem naponként d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 430 kötetet használtak.
Évi javadalmazása 400 korona. 1902. évi gyarapodása 12 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1892-ben keletkezett.
Állománya 365 db régiség és 99 érem, két szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
*Az a) és b) alatti gyüjtemények őre:* dr. Derosényi Móricz.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1892-ben keletkezett.
Állománya 1193 állat, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Az 1902. évben 80 korona fordittatott gyarapitására, miből 4 állat szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 180 korona.
*A gyüjtemény őre:* Hangonyi Pál.

---

## RÉCSE. (Szeben vármegye.)

### *1101. Népkönyvtár.*

1890-ben alapitotta az ág. ev. egyházközség.
Állománya 58 kötet, részben a tanitónál, részben a lelkésznél elhelyezve.

Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából mindig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Winterfeld Károly.

---

## REMETESZEG. (Torda vármegye.)

### *1102. Az állami iskola könyvtára.*

1896-ban keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul is szolgál.
Állománya 129 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 30 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Osváth Albert tanitó.

---

## RESICZABÁNYA. (Krassó-Szörény várm.)

### *1103. A kaszinó könyvtára.*

1870-ben keletkezett.
Állománya 1598 kötet, egy teremben elhelyezve.
Leltára, irott és nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer este 6-tól 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 2460 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 300 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnokok:* Marosi Ármin polgári iskolai tanár és Kern Guidó társ. tisztviselő.

---

## RÉTFALU. (Sopron vármegye.)

### *1104. Állami iskolai könyvtár.*

1900-ban keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.
Állománya 132 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából mindennap állandóan nyitva áll. 1902-ben 153 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Földes János igazgató-tanító.

### *1105. Népkönyvtár.*

1902 deczember 9-én alapította a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa.

Állománya 330 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétköznapon nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1903-ban 207 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Földes János igazgató-tanító.

## RÉTY. (Háromszék vármegye.)

### *1106. Népkönyvtár.*

Három részből áll. Az ifjusági könyvtárt az erdélyrészi magyar kulturegylet alapította, a népkönyvtárt a m. kir. földmivelésügyi minisztérium ajándékozta s a harmadik a rétyi olvasóegylet könyvtára. 1903 január 1-én nyilt meg.

Állománya 443 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 1-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 2 fillér büntetés fizetendő.

*Könyvtárnok:* Barabás Antal körjegyző.

## RIMASZOMBAT. (Gömör és Kis-Hont várm.)

### *1107. Az egyesült protestáns főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A rimaszombati ev. ref. és az osgyáni ág. ev. algimnáziumoknak 1853-ban történt egyesülése folytán a két intézet könyvtárai is egyesittettek. Ez időtől kezdve, főleg az állam-

mal kötött szerződés után 1884-től kezdve a tulnyomó számu theologiai gyüjtemények a tudományok különböző köréből általános érdekü művekkel egészittettek ki. Ujabb időben Szabó Ferencz plébános, Nyáry Jenő báró és a rimaszombati takarékpénztár gyarapitották jelentékeny könyvadományokkal.

Állománya 4950 kötet, ezek között több ősnyomtatvány és régi magyar nyomtatvány; továbbá néhány kézirat és térkép, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: A Sz. Dávid prófétának ékes Rhythmusu Soltárival és a Soltárokból szereztetett dicséretekkel s egyéb stb. énekekkel megbővitett teljes könyv (Lőcse, 1694.) és Szenczi Molnár Albert zsoltárai. (Lőcse, 1694.)

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják a könyvtárnok engedelmével és bizalmából.

Évi javadalmazása 400 korona. 1902. évi gyarapodása 300 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Veres Samu.

### *b)* Régiség-gyüjtemény.

1853-ban keletkezett.

Állománya 83 régiség, ezek között 45 őskori s 3 középkori tárgy, 7 fegyver, 25 ujabbkori emlék s 3 néprajzi tárgy; továbbá mintegy 2000 érem, a természetrajzi múzeumban két szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei két bronz kard és 1 bronz csákány.

Szaklajstroma van.

A közönség e gyüjtemény őrének kalauzolása mellett megtekintheti. 1902. évi gyarapodása 7 db régiség és 55 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Loysch Ödön.

### *c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1853-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Fábry János, a rimamurányi vasműegylet, Andrássy Manó gróf, Ruffiny Aladár, Ferenczy István, Gömöry János és Dobsina városa járultak gyarapitásához.

Állománya 1001 állat, köztük 43 emlős, 221 madár, 32 hüllő, 25 hal, 500 rovar és 180 egyéb állat; továbbá 2185 növény és 2162 ásvány, egy nagy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a szaktanárnál tett előzetes bejelentés mellett megtekintheti.

Az 1902. évben 180 korona fordittatott gyarapitására miből 1 szekrény, 5 állat, 148 ásvány, kőzet stb. szereztetett qe. 1903. évi költségelőirányzata 500 korona.

*A gyüjtemény őre:* Horváth Zoltán.

A *b)* és *c)* alatti gyüjtemények látogatóinak száma 1902-ben 20 volt.

*Bodor István, A rimaszombati főgimnázium története. (Rimaszombat, 1899.) — Horváth Zoltán, Természetrajzi múzeumunkról. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

---

## 1108. A gömör-kishontvármegyei gazdasági egyesület könyvtára.

1856-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adománynyal a m. kir. földmivelésügyi minisztérium járult gyarapitásához.

Állománya 580 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. 1902-ben 80 egyén 200 kötetet használt.

*Köngvtárnok:* Lakner László egyes. titkár.

---

## 1109. A gömör-vármegyei múzeum és könyvtár.

1882 évi szeptember 4-ikén a gömörmegyei művészeti és régészeti kiállitáson megindult mozgalom eredményeként 1883-ban múzeum - egyesület alakult, mely egy vármegyei múzeum felállitását tüzte ki feladatául s e czélra a kiállitás anyagából 247 ajándéktárgyat szerzett meg. Ez ajándéktárgyak az egyik kiállitási teremben helyeztettek el, s ide jutott a gömörmegyei tanitótestület tulajdonát képező tanszermúzeum is, mint a megyei múzeum tanügyi osztálya. A rövid idő alatt 1341 darabra szaporodott gyüjtemény 1885-ben a községi iskola tanszertári helyiségébe, majd az evang. iskola egy bérelt szobájába, végül a múzeum-egyesület feloszlásával a megyei székház egyik szobájába volt kénytelen átköltözködni. 1901 végéig a múzeumi tárgyak már 1715 darabot tettek ki, 1902 május 1-től az Erzsébet-téren bérelt öt szobából álló helyiségben vannak elhelyezve.

Az 1902. évben 651 korona fordittatott költöskődési, berendezkedési, bérleti költségekre.

A múzeum-egyesület újjászervezése most folyik.

*a)* Könyvtár és levéltár.

1882-ben keletkezett. Adományokkal br. Nyáry Jenő, Bernolák Nándor, Lukács Géza, a rimaszombati ipartestület és kaszinó, Szlávy Lajos, Szabó Elemér, Fábry János stb. gyarapitották.

Állománya 1455 kötet, 54 térkép, 292 kézirat, 10 oklevél és 22 levél, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A könyvtár és levéltár rendezése folyamatban van.

1902. évi gyarapodása 1148 kötet és 44 térkép.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1882-ben keletkezett. Adományokkal br. Nyáry Jenő, Diószeghy Zsigmond, Terray István, Kern Adolf, Pongrácz Imre és Huber Béla gyarapitották.

Állománya 905 db, köztük 62 őskori és 86 középkori tárgy, 21 fegyver, 334 ujabbkori ipari emlék, 87 kegyeleti tárgy és 315 érem, három szobában elhelyezve. Külön szekrényben van a Terray István letétben elhelyezett gyűjteménye, mely 101 kő-, csont- és agyageszközből, 48 bronzkori, 48 ujabbkori és 10 különféle tárgyból, továbbá 10 db fegyverből áll. Kiválóbb nevezetességei a megyebeli emlékek, Tompa Mihály kéziratai és a Ferenczy-féle rézmetszetek.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség kivánatra megtekintheti.

Az 1902. évben 251 korona fordittatott gyarapitására a vármegyei pénztárból és pénzintézetek adományából. 1902. évi gyarapodása 455 db, ebből 264 db érem.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

Állománya 12 db eredeti festmény, köztük 7 hazai és 5 külföldi, továbbá 15 másolat, 56 kézirajz, 52 metszet, 1 eredeti szobormű és 10 gipszmásolat, az iparművészeti osztályban elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a Ferenczy-féle Pannonia-szobor, Izsó Miklós 4 Petőfi-szobra, 5 hollandi festmény és Sándy Gy. két festménye.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség az iparművészeti osztálylyal együtt megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 4 db.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

1885-ben keletkezett az országos kiállitástól kapott néprajzi tárgyakból.

Állománya 18 magyar, 28 a hazai nemzetiségekre vonatkozó ethnografiai tárgy, külön szobában elhelyezve. Kiválóbb érdekessége a rimaszombati népviselet.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség kivánatra megtekintheti.

1901 julius és augusztus havában 630 látogató tekintette meg a gyüjteményeket.

*Múzeumi igazgató:* Fábry János.

*Kiállitási kalauz. (Rimaszombat, 1882.) — A gömörmegyei múzeumegyesület alapszabályai. (Rimaszombat, 1883.) — Gömör-Kishont Vármegyei Közlöny, 1902. 30. és 52. sz. 1903. 9. sz.*

---

## *1110. A polgári olvasókör könyvtára.*

1846-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal gr. Andrássy Dénes, Baksay István, Dapsy József stb. gyarapitották.

Állománya 1861 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából naponként d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 5304 egyén 10,404 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 150 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 400 korona.

*Könyvtárnok:* Kovács István háznagy.

---

# RINYAUJLAK. (Somogy vármegye.)

## *1111. Ev. ref. iskolai könyvtár.*

1868-ban alapitotta Bokor Sándor tanitó s 1886 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 291 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton délelőtt, továbbá kedden, csütörtökön és vasárnap este 7-től 10 óráig nyitva

áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 261 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 4 korona 80 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Arany Bálint tanitó.

---

## RÓZSASZENTMÁRTON. (Heves vármegye.)

### *1112. Népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 177 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogussa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 254 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Blanár Imre tanitó.

---

## ROZSNYÓ. (Gömör és Kis-Hont vármegye.)

### *1113. Az ág. ev. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Adományok utján keletkezett a XVIII. század végén.
Állománya 2080 kötet, két teremben elhelyezve, melyek egyike olvasóhelyiségül szolgál.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 400 kor. 1902. évi gyarapodása 65 köt.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Valószinüleg 1852-ben keletkezett. Adományokkal Nehrer Gyula és Irányi József gyarapitották.
Állománya 1716 régiség, ebből 21 őskori és antik tárgy, 4 fegyver és 1691 érem, egy üvegfedelü szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
1902. évi gyarapodása 18 érem.

*Az a) és b) alatti gyüjtemények őre:* dr. Hazslinszky Rezső tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1852-ben keletkezett. Szontagh Boldizsár 1879-ben, Maders-

pach L. 1881-ben, dr. Pósch Dezső 1890-ben és Husz János 1891-ben ásványgyüjteményekkel gyarapitották.

Állománya 1346 állat, 726 növény, 2160 ásvány, 150 kőzet és 14 kövület, két teremben elhelyezve..

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 200 korona. 1902. évi gyarapodása 5 állat, 50 növény és 81 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Götz István tanár.

*A rozsnyói ág. hitv. ev. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.) — A rozsnyói ág. h. ev. főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

---

## 1114. A polgári társalgási egylet könyvtára.

Az egyesület 1844-ben, könyvtára 1854-ben keletkezett.

Állománya 700 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 6-tól 7-ig van nyitva. Használati dij kötetenként egy hétre 2 fillér, azontul minden hétre 4 fillér.

*Igazgató:* Járossy Endre.

---

## 1115. A prémontreiek kath. főgimnáziumának gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1657-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Hollók Imre rozsnyó-székesegyházi nagyprépost 1871-ben csaknem 1000 kötetnyi jogi és történelmi könyvtárral, Szabó István kazári plébános 1891-ben 817 kötetből álló könyvtárral gyarapitották.

Állománya 4673 kötet, ezek között 534 magyar nyelvü és 225 idegen nyelvü régi magyar nyomtatvány; továbbá 80 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül a tanuló ifjuság és magánosok is használhatják irásbeli elismervény mellett. 1902-ben 980 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 600 korona a tanulmányi alapból, mely összegen az 1902. évben 87 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Möller Arisztid tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium rendeletére a magy. n. múzeumnak küldetett be rendezés végett.

*A gyüjtemény őre:* Szepesi Géza igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1657-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal gróf Andrássy Dénes gyarapitotta.

Állománya 1146 állat, 1420 növény és 1544 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az 1902. évben 256 korona 50 fillér fordittatott gyarapitására, miből 85 darab szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Mosolygó Adorján tanár.

*Nátafalussy Kornél, Adalékok a rozsnyói középtanodák keletkezésének történetéhez. (Az 1875/76. évi értesitőben és külön: Rozsnyó, 1876.) — Dr. Tóth Lőrincz, A rozsnyói kath. főgimnázium kül- és beltörténete. (Az 1888/89. évi értesitőben.) — A Szabó István-féle könyvtár czimjegyzéke. (Az 1892/93. évi értesitőben.)*

---

## *1116. A püspöki könyvtár.*

1776-ban, a püspökséggel egyidejüleg keletkezett. Ide kerültek az elhalt rozsnyói püspökök: br. Andrássy Antal († 1799.), Szányi Ferencz († 1810.), gr. Eszterházy László († 1824.), Kollarcsik István († 1869.) és Schopper György († 1895.) hagyatékai. Schopper György a könyvtár számára megfelelő épületet emeltetett.

Állománya mintegy 10,000 kötet, köztük néhány ősnyomtatvány és számos régi hazai nyomtatvány; továbbá több száz, nagyobbrészt XVIII. századi oklevél, egy nagy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Az érdeklődők szabadon használhatják. A kikölcsönzés püspöki engedélylyel történik.

*Könyvtárnok:* Pájer János.

---

### 1117. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

Keletkezési ideje ismeretlen. Adományokkal dr. Schopper György püspök, Divald Gusztáv plébános és Lubrich Ágost egyetemi tanár gyarapitották.
Állománya 5640 kötet és 1923 füzet, köztük 2 magyar és 11 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és betürendes katalogusa van.
A papnövendékek, tanárok és intézeti elöljárók használják. 1902-ben 170 kötetet használtak.
Az 1902. évben 93 korona forditattott gyarapitására. 1902. évi gyarapodása 153 kötet és 24 füzet.

*Könyvtárnok:* dr. Fábián Antal theol. tanár.

---

### 1118. A társalgási egylet könyvtára.

Az egyesület 1831-ben, könyvtára 1903-ban keletkezett. Gróf Andrássy Dénes 4000 koronás adománynyal gyarapitotta.
Állománya 3000 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Levéltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer nyitva áll. Használati dij évi 2 korona.
Az 1903. évben 3500 korona forditattott gyarapitására.

*A rozsnyói társalgási egylet gróf Andrássy Dénes könyvtára.*

---

## SAÁP. (Bihar vármegye.)

### 1119. Egyesült népkönyvtár és olvasókör.

1874-ben alapitották Czövek Ferencz, Kántor István és Bujdosó József.
Állománya 400 kötet, 2 szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 369 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 12 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 60 korona.

*Könyvtárnok:* Ónody József.

---

# SALGÓTARJÁN. (Nógrád vármegye.)

## *1120. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 176 kötet, a palaczkgyári iskolában elhelyezve. Az 1902. évben 142 egyén 1083 kötetet használt belőle.

*Könyvtárnok:* Hyross Péter tanitó.

---

## *1121. A felügyelő és munkás személyzet olvasóegyletének könyvtára.*

1878-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1870 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer este 7-től 9 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama négy hét, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. Az 1902. évben 800 kötet kölcsönöztetett ki.

1903. évi költségelőirányzata 700 korona.

---

## *1122. A kaszinó-egyesület könyvtára.*

1876-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Gerber Frigyes és dr. Kovács József gyarapitották.

Állománya 1952 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. e. 11-től 12-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama két hét, azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben az olvasóteremben 42 egyén 96 kötetet használt, 68 egyén 372 kötetet kölcsönzött ki.

Használati dij két héten túl kötetenként 2 fillér.

Az 1901. évben 287 kor., az 1902. évben 360 kor. fordíttatott gyarapitásra.

*Könyvtárnok:* Koháry János ig. tanitó.

*A salgótarjáni kaszinó-egyesület könyveinek jegyzéke.*

---

## SÁMSONHÁZA. (Nógrád vármegye.)

### *1123. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüv. egyesület. Állománya 173 kötet, az iskolában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Plachy János tanitó.

---

## SÁNDORHÁZA. (Torontál vármegye.)

### *1124. A községi iskola könyvtára.*

1875-ben keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul szolgál. Állománya 111 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés céljából minden vasárnap és csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Használati dij heti 5 fillér. 1902-ben 85 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Fuchs Miklós.

---

## SÁRBOGÁRD. (Fejér vármegye.)

### *1125. Az ifjusági olvasókör könyvtára.*

1875-ben keletkezett.
Állománya 1014 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés céljából minden vasárnap és szerdán d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 21 nap. Használati dij negyedévenként 80 fillér. 1902-ben 750 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 30 korona.

*Könyvtárnok:* Berger Vilmos ig. tanitó.

---

### *1126. A ref. egyház könyvtára.*

1850-ben keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.
Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 100 egyén használta a könyvtárt.
*Könyvtárnok:* Harasathy Károly ref. tanitó.

---

## SÁROMBERKE. (Torda vármegye.)

### *1127. Ifjusági és népkönyvtár.*

1894-ben alapitotta Makkai Kálmán ev. ref. tanitó.
Állománya 360 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából a népkönyvtár minden d. e. 11-től 2 óráig nyitva áll, az ifjusági könyvtárból a tanulók hetenként egyszer kapnak kölcsön könyveket. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij a népkönyvtárban heti 1 fillér. 1902-ben a népkönyvtárból 285 kötet, az ifjusági könyvtárból 560 kötet kölcsönöztetett ki.
Az 1902. évben 60 kor. 74 fillér forditattott gyarapitására.
*Könyvtárnok:* Makkai Kálmán ev. ref. tanitó.

---

## SÁROSPATAK. (Zemplén vármegye.)

### *1128. Az ev. ref. főiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüleg 1531-ben, a főiskolával egyidejüleg keletkezett. A könyvtár első reánk maradt jegyzéke 1623-ból való. A Rákóczyak bőkezü gondoskodása a XVII. század legelső magyarországi könyvtárává tette. Disses épülete 1806-tól 1834-ig épült. 1808-ban megvették a Kazinczy Ferencz könyvtárát 2000 váltó forinton s ide került gróf Teleki József könyvtárának egy része is.
Állománya 53,385 kötet, ezek között 20 ősnyomtatvány, 416 régi magyar nyomtatvány, és pedig 25 db egyetlen példány,

216 nem magyar nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 4 középkori s 700 ujabbkori kézirat, 1200 metszet, ezek között több a Kazinczy Ferencz könyvtárából, három teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára, a nagy szünidő kivételével, szükség szerint nyitva áll, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket. Ritka vagy egyetlen példányok kiadása a tanári kar tudtával és beleegyezésével történik. 1902-ben 1418 kötet könyv s 1130 db egyéb tárgy kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 2000 kor. 1902. évi gyarapodása 385 kötet.

*Főkönyvtárnok:* dr. Horváth Cyrill; *alkönyvtárnok:* Kubay Bertalan.

### *b)* Régiség-gyüjtemény és esztetikai múzeum.

A régiség-gyüjtemény 1871-ben választatott ki a többi gyüjteményekből és azóta külön kezeltetik. Az esztetikai múzeumot 1871-ben alapitotta Felméri Lajos. Nagyobb adományokkal a báró Vay-család gyarapitotta.

Állománya 809 régiség, ebből 107 középkori tárgy, 206 fegyver, 298 művészeti, 73 ipari emlék, 20 kegyeleti tárgy és 105 gipszmásolat, négy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei egy XVI. századi a honfoglalást ábrázoló festmény, a Lorántffy-féle urasztali terítő, a szepsii lakatos-czéh táblája stb.

Szerzeményi naplója és leltára van.

A közönség számára minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll, de a gyüjtemény őrének felügyelete alatt máskor is megtekinthető.

Az 1902. évben 87 korona 82 fillér fordittatott gyarapitására, miből 8 db régiség szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* dr. Székely György tanár.

### *c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1773-ban keletkezett. Adományokkal Komjáthy Ábrahám, gr. Bethlen Imre és dr. Szabó József gyarapitották.

Állománya 2359 állat, ebből 39 emlős, 172 madár, 33 hüllő, 60 hal, 786 izeltlábu, 1124 egyéb állat és 145 állattani preparatum; továbbá 3050 növény s 1356 ásvány és kőzet, három teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség dijtalanul megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 korona. 1902. évi gyarapodása 21 állat.

*A gyüjtemény őre:* Buza János tanár.

*Szombathi János, A sárospataki ref. kollégiumnak rövid historiája. (Sárospatak, 1809.) — Csontosi János, A sárospataki ref. kollégium könyvtárának kéziratai. (Magyar Könyvszemle, 1881. évf.) — Szinnyei Gerzson, A sárospataki főiskolai könyvtár története. (Sárospatak, 1884.) — A sárospataki ev. ref. főiskolai könyvtár többszörös példányai. (Sárospatak, 1886.) — Szinnyei Gerzson, A sárospataki ref. főiskola története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## *1129. A m. kir. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1871-ben keletkezett, midőn az Erdélyi-féle 925 kötetnyi könyvtár 800 koronán az intézet részére megvétetett.

Állománya 4509 kötet és 2 térkép, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

Az intézet tanárai, növendékei és az intézet azon régibb növendékei használhatják, kik a környéken vannak tanitói állomáson.

Az 1902. évben 400 kor. fordittatott gyarapitására, miből 72 kötet szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 135 kötet.

*Könyvtárnok:* Hodossy Béla tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett. A vallás- és közoktatásügyi m. k. minisztériumtól egy rovar-, egy növény- és egy ásványgyüjteményt kapott.

Állománya 4 emlős, 30 madár, 2 hüllő, 4 hal, 500 rovar és 10 alsóbbrendü állat; továbbá 600 növény, 160 ásvány, 6 kőzet és 80 kövület, egy szekrényben s két ládában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Kivételes esetekben a közönség is megtekintheti. 1902-ben 69 egyén tekintette meg.

1902. évi gyarapodása 4 állat.

*A gyüjtemény őre:* Hodinka Ágoston tanár.

---

### 1130. *A polgári kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1892-ben, könyvtára 1897-ben keletkezett.
Állománya 480 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 1-től 2-ig nyitva áll.
Évi javadalmazása 100 korona.
*Könyvtárnok:* Mauks György.
*Jelentés a sárospataki polgári kaszinó 1902. évi működéséről. (Sárospatak, 1903.)*

---

## SÁRVÁR. (Vas vármegye.)

### 1131. *Ev. gyülekezeti könyvtár.*

1887-hen alapitották Hofenacker Károly és Rácz Mátyás. Alapitása óta népkönyvtárul szolgál.
Állománya 212 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 2 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
*Könyvtárnok:* Herczegh Károly tanitó.

---

## SÁTORALJAUJHELY. (Zemplén vármegye.)

### 1132. *A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

1742-ben keletkezett s a rendtagok hagyatékából gyarapodott.
Állománya 4302 kötet, egy teremben elhelyezve.
Czédula-katalogusa van.
Csak a rendtagok használhatják.
*Könyvtárnok:* Tóth Pál nyug. tanár.

---

### 1133. *A kegyes-tanitórend katholikus főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1727-ben keletkezett, midőn Pikóczy Eleonóra az intézetet Tokajban megalapitotta. 1789-ben II. József rendeletére az

intézettel együtt S.-A.-Ujhelybe helyeztetett át.
Állománya 8000 kötet és 1000 füzet, köztük 196 magyar nyelvü és 80 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, két szobában elhelyezve.
Czédula-katalogusa van.
Évi javadalmazása 600 kor. a tanszerátalányból.

*Könyvtárnok:* Hadady Géza tanár.

*b)* **Régiség-gyüjtemény.**

Keletkezési éve ismeretlen.
Állománya 636 db régiség és érem, a természetrajzi szertárban egy szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a bodrogközi ásatások alkalmával felszinre került edények, házi eszközök, sarkantyúk stb.
Csupán adományokból gyarapodik.

*c)* **Természetrajzi gyüjtemény.**

Keletkezési éve ismeretlen. A kegyes-tanitórend egy régibb gyüjteménynyel, dr. Chyzer Kornél az Adriai-tenger halfaunájából s Magyarország pókfaunájából értékes spiritusz-preparatumokkal gyarapitották.
Állománya 1087 állat, köztük 20 emlős, 165 madár, 25 hüllő, 76 hal és 430 rovar; továbbá 447 növény s 1146 dbból álló ásvány-, kőzet- és kövület-gyüjtemény, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
A közönség a szaktanár jelenlétében megtekintheti.
Évi javadalmazása 400 kor. a tanszerátalányból.

*A* b) *és* c) *alatti gyüjtemények őre:* Huber Imre tanár.

*A sátoraljaujhelyi róm. kath. főgimnázium története. (Az 1893/94. évi értesitőben.)*

---

## *1134. A városi kaszinó könyvtára.*

Állománya 700 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Novák Gyula adótiszt.

---

# SEGESVÁR. (Nagy-Küküllő vármegye.)

## *1135. Az ág. ev. főgimnázium könyvtára.*

1684-ben keletkezett.

Állománya 9100 kötet, ezek között 3 ősnyomtatvány és 120 db kézirat, 2 teremben elhelyezve, 8 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Kiválóbb nevezetességei: egy 1506 évi missale és Honterus János »Reformatio ecclesiae Coronensis et totius Barcensis provinciae« (Brassó, 1543.) czimű munkája.

Czédula-katalogusa van.

Évj javadalmazása 500 kor. a könyvtáralapból.

*Könyvtárnok:* dr. J a c o b i G y u l a.

*Dr. Richard Schuller, Geschichte des Schässburger Gymnasiums. Segesvár, 1895.)*

---

## *1136. A magyar kaszinó könyvtára.*

1883-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományával Szabó Ferencz plébános gyarapitotta.

Állománya 1336 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken d. u. 6-tól 7-ig nyitva áll. Használati dij évenként 20 fillér. 1902-ben 711 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 169 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnok:* S z i e g h a r t E l e k tanitó.

*A segesvári magyar kaszinó alapszabályai. (Segesvár, 1894.) — A segesvári magyar kaszinó könyveinek és folyóiratainak névsora. (Segesvár, 1896.)*

---

## *1137. A magyar polgári kör könyvtára.*

1899-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal az E. M. K. E., a Franklin-társulat, Lampel R., Singer és Wolfner gyarapitották.

Állománya 160 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 7-től 9-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Horváth Mózes.

---

## *1138. Városi múzeum.*

1896-ban, Magyarország ezeréves fennállásának emlékére, a városi képviselőtestület elhatározta, hogy múzeumot alapit, s ez elhatározását 1896-ban megujitotta.

A múzeum a város legerősebb, Rats- vagy Stunden-Thurmnak nevezett tornyában van hat teremben elhelyezve. E termek egyike mint régi konyha, másika mint Kraus segesvári hires történetiró szobája van berendezve, a harmadikban egyházi régiségek, a negyedikben fegyverek vannak elhelyezve, az ötödikben nevezetesebb segesvári férfiak emlékei, a hatodikban pedig az ipar s a czéhügyre vonatkozó tárgyak őriztetnek. Az elhelyezett tárgyak nagyobbrészt a segesvári ág. ev. egyház, illetőleg gimnázium tulajdonát képezik.

Állománya mintegy 709 darab régi fegyver, butor, egyházi régiség, házi eszköz stb.

*A múzeum őre:* dr. Bacon József városi főorvos.

---

# SELLENBERK. (Szeben vármegye.)

## *1139. Népkönyvtár.*

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 51 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A kikölcsönzés ideje nincs megállapitva. 1902-ben 13 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Kiertscher János Péter tanitó.

## SELLYE. (Baranya vármegye.)

### *1140. A baranyasellyei kaszinó könyvtára.*

1869-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 722 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán, szombaton és vasárnap d. u. 2-től 6-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 100 korona.

*Könyvtárnok:* Weigl Antal.

***A baranyasellyei kaszinó könyvtárának katalogusa. (1898.)***

---

## SELMECZBÁNYA. (Hont vármegye.)

### *1141. Az ág. hitv. ev. liczeumi főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1812-ben keletkezett, midőn Geist János dobronczi lelkész (250 kötet) és Dorkovics János zólyomi lelkész könyvtáraikat az intézetnek hagyományozták. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 11,068 kötet, ezek között 10 ősnyomtatvány, három magyar és egy idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány; továbbá 6 kézirat, három teremben elhelyezve, melyek egyike olvasótermül is szolgál.

Leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Elismervény ellenében a város bármely polgára használhatja. 1902-ben a könyvtárban 147 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 144 kötet.

Az 1902. évben 500 kor. fordittatott gyarapitására, miből 161 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 200 kor. a könyvtárőr tiszteletdija, 800 kor. dologi kiadásokra.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1845-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Kachelmann V. kohófelügyelő, Balázs P. mérnök, Baligha sebész, Neubehler erdész,

Titius Pius minorita, Paulinyi S., Ambrózy János, a bányászati stb. akadémia s a vallás- és közokt. m. k. minisztérium járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 11,590 állat, 7351 növény, 2780 ásvány, 297 kőzet és 365 kövület, négy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége: a vallás- és közokt. m. k. minisztériumnak 5919/1895 számu megbizásából összeállitott s a millennaris kiállitáson bemutatott felvidéki középiskolai természetrajzi mintagyüjtemény.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 350 korona s 160 kor. a gyüjtemények őrének tiszteletdija. 1902. évi gyarapodása 301 állat, 65 növény és 127 ásvány.

*A gyüjtemények őre:* Vitális István tanár.

*Breznyik János. A selmeczbányai ág. h. ev. egyház és lyceum története. I. (Selmeczbánya. 1883.) — II. és III. k. (Selmeczbánya, 1889.) — Hlavatsek András és Király Ernő. A selmeczbányai ág. h. ev. lyceum története 1889—1896. (Selmeczbánya, 1896.) — Vitális István, Jelentés a nm. vallás- stb. miniszter ur megbizásából összeállitott hegyvidéki localis természetrajzi mintagyüjteményről. (Az 1896/97. évi értesitőben.)*

---

## *1142. A kaszinó-egylet könyvtára.*

1861-ben keletkezett, mint az 1840-ben megalakult »Magyar olvasóegyesület« könyvtára. 1900-ban a tagok Händel Vilmos egyesületi elnök inditványára a kaszinónak engedték át könyvtárukat.

Állománya 2800 kötet, hét szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 6-tól 7-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Suhajda Lajos tanár.

*A selmeczi magyar olvasótársulat könyvtárának névjegyzéke. (Selmeczbánya, 1882., 1885. és 1891.)*

---

## *1143. A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

Állománya 6804 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Csak a rendház tagjai használják.

---

## 1144. A kir. kath. nagygimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1772-ben keletkezett, midőn a piaristák az intézetet a jezsuitáktól átvették.

Állománya 4300 kötet tudományos munka és 7690 iskolai értesitő, egy folyosón elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 1200 kor. a tanulmányi alapból. 1901. és 1902. évi gyarapodása 300 kötet.

*Könyvtárnok:* Vojtás Mátyás tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 404 érem, a természetrajzi múzeumban elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Kampós József tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 4977 állat, 10,820 növény és 1167 ásvány, egy teremben és a folyosón elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Medveczky János tanár.

*Szártoricz Ferencz, A selmeczbányai kir. kath. gimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## 1145. A m. kir. bányászati és erdészeti akadémia gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

Keletkezése egyidejü az akadémia keletkezésével. A bécsi udvari kamara 1765 október 8-ikán kelt rendeletével leltári tárgyak és könyvek beszerzésére 1200 koronát engedélyezett, mely összegen Podu tanár 169 kötet különféle könyvet szerzett be. Ezen könyvek és az udvari kamara 1741 február 26-ikán kelt rendeletével átküldött 42 kötet képezték az akadémiai könyvtár alapját. 1774-ben a Peithner Tádé tanár és bányatanácsos magánkönyvtára 8000 koronán megvásároltatott számára.

Állománya 23,279 kötet, és 737 füzet négy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma és czédula katalogusa van.

Használók számára naponként reggel 9 órától 12-ig, d. u. 3-tól 6 óráig van nyitva. Kölcsön vehetnek könyveket: az akadémiai tanárok és tanársegédek, az ösztöndijas hallgatók, az állami hivatalnokok s a polgárok elismervény mellett, a nem ösztöndijas hallgatók pedig készpénz-biztosíték letevése ellenében. Más helyekre is küld a könyvtár használatra könyveket előlegesen beküldött biztosék mellett.

Évi javadalmazása 6000 korona a pénzügyminisztériumtól.

*Könyvtárnok:* Pauer János tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1842-ben keletkezett.

Állománya 132 emlős, 643 madár, 3000 rovar és 20,000 növény, a megfelelő termekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a szaktanár vezetése mellett megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Vadas Jenő főerdőtanácsos, tanár.

*Vadas Jenő, A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője.*

---

## *1146. A magyar olvasó-egyesület könyvtára.*

1861-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Az egyesületi tagok részére mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Platzer Ferencz.

*(A selmeczbányai magyar olvasó-egyesület könyvtárának katalogusa. (Selmeczbánga, 1882., 1885. és 1891.)*

---

## *1147. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta. A városházán van elhelyezve és a tanács gondozása alatt áll.

---

### *1148. Városi múzeum.*

1900-ban, a Goldbrunner Sándor 1000 koronás alapitványa felhasználásával alapittatott. A múzeum a város tulajdonát képező u. n. óvárban, és pedig a kápolnában, a sekrestyében és az u. n. pánczélszobában van felállitva; legujabban két fülkét rendeztek még be, s a régi börtönök és a kinzókamra is megtekinthető. A könyvtár ideiglenesen a városházán, a levéltárral kapcsolatosan van elhelyezve.

A gyüjtemények 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Állományát a város tulajdonát képező oklevelek, könyvek, fegyverek, érmek és egyéb régiségek teszik. A Schmör-féle szakszerüen rendezett gazdag éremgyüjtemény is itt van elhelyezve. Tervbe van véve egy külön bányászati osztály felállitása is s e czélból már számos régi bányászati tárgyat gyüjtöttek össze.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter a selmeczbányai sajtótermékeknek sajtóügyi kötelespéldányait 1900-ban a városi könyvtár gyarapitására rendelte forditani.

A könyvtár fejlesztésére az állam ezenkivül 1900-ban 500 kor., 1901-ben 600 kor., a régiségtár gyarapitására 1901-ben 400, 1902-ben 500, 1903-ban 300 koronát engedélyezett.

Szerzeményi naplója és leltára van.

A régiségtár minden vasár- és ünnepnapon d. e. 9-től 12 óráig nyitva áll és ez időben a közönség ingyen látogathatja. 1 korona lefizetése mellett bármely napon d. e. 9 és 12, vagy d. u. 3 és 5 óra között megtekinthető. A könyvtár még nincs átadva a közhasználatnak.

1902. évi javadalmazása a város pénztárából 860 korona.

*Múzeumi őr:* Richter Ede vár. levéltárnok.

*Richter Ede, Selmecz-Bélabánya sz. k. bányaváros múzeumának katalogusa. (Selmeczbánya, 1900.)*

---

## SEMPTE. (Nyitra vármegye.)

### *1149. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, az elemi iskolában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Szüts János főtanitó.

---

# SEPSIBODOK. (Háromszék vármegye.)

## *1150. Az olvasó-egylet könyvtára.*

1875-ben alapitották Zajzon Farkas és Farkas Károly.
Állománya 100 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 80 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 60 korona fordittatott gyarapitására.
*Könyvtárnok:* Erdős Sándor.

---

# SEPSISZENTGYÖRGY.

## *1151. Az áll. segélyezett ev. ref. székely Mikó-kollégium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1867-ben keletkezett, midőn Ferenczi János dálnoki ref. pap s a kézdi egyházmegye esperese 1100 kötetből álló könyvtárát az iskolának ajándékozta. Az utolsó adományozó Nagy Sándor hidvégi ev. ref. lelkész, a ki 1900-ban 105 művet ajándékozott az intézetnek. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 16,000 kötet, ezek között 1 ősnyomtatvány és 49 régi magyar nyomtatvány ; továbbá 200 kézirat és 2 oklevél, egy nagy és két kisebb teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára hetenként szerdán délután 2-től 5 óráig s szükség esetén máskor is nyitva van. Kikölcsönzés a kollégium kötelékein kivüli egyének részére csak az elöljáróság engedélyével van. A könyvtár más helyre is küld használatra könyveket az elöljáróság engedélyével téritvény mellett.

Évi javadalmazása 500 kor. az államsegélyből s 100 kor. a Magyarósi-alap kamataiból.

*Könyvtárnok:* Péter Mózes tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya 261 érem a történelmi-philologiai szertárban elhelyezve.

*c)* Természetrajzi-gyüjtemény.

Az 1887/88. iskolai évben keletkezett.

Állománya 1377 állat, 1679 növény, 366 ásvány, 83 kőzet és 151 kövület, két teremben s a tanteremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a gyüjtemény őrének felügyelete alatt bármely időben megtekintheti.

Évi javadalmazása 100 kor.

*A gyüjtemény őre:* dr. László Ferencz tanár.

*Az áll. segélyezett ev. ref. székely Mikó-kollégium Magyarósi-könyvtára. (Az 1881/82. és 1890/91. évi értesitőben.) — Az erdélyrészi ev ref. kollégiumok tanárainak 1896-ban S.-Sz.-Györgyön tartott rendes értekezleti jegyzőkönyve. (Sepsi-Szent-György, 1897.)*

## *1152. A m. kir. állami tanitóképző könyvtára.*

1892-ben keletkezett, midőn az intézet mint óvónőképző-intézet felállittatott.

Állománya 422 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az intézet tanárai és növendékei használják. 1902-ben 240 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 200 korona. 1902. évi gyarapodása 39 kötet.

*Könyvtárnok:* Gludomácz Emma.

## *1153. Székely nemzeti múzeum.*

Özv. Cserey Jánosné, szül. Zathureczky Emilia vetette meg alapját, ki Imecsfalván (Háromszék vm.) 1875-ben a családjánál azon időben nevelői minőségben tartozkodó Vasady Gyula segitségével megkezdte a székelység multjára vonatkozó emlékek gyüjtését. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.

Az összes gyüjtemények Háromszék-, Csik- és Udvarhely vármegyék közönségének tulajdonát képezik s a székely Mikó-kollégium két termében vannak elhelyezve. Az 1890-ben kelt szerződés értelmében a múzeum gyüjteményeinek gondozását és kezelését a székely Mikó-kollégium elöljáróságára bizta.

A gyüjtemények gyarapodása elodázhatatlanná tette önálló múzeum-épület emelését, s a múzeumi épitkezési alapból az e

czélra alkalmas telek az 1903. év folyamán 22.000 koronáért meg is vásároltatott. A múzeum gyarapitására és fentartására (személyi és dologi kiadások együtt) 1902-ben saját alapjaiból 947 kor. Háromszék vármegye évi rendes hozzájárulásából 1200 kor. az államsegélyből 2000 kor., összesen 4147 kor. fordittatott.

A múzeum igazgatásáról az igazgató-választmány gondoskodik. Elnöke ifj. *Gödi Ferencz* polgármester. Tagjainak száma a két múzemőrrel együtt 10. A közvetlen felügyeletet a három székely vármegye főispánjaiból, alispánjaiból és r. t. városainak polgármestereiből álló felügyelőbizottság gyakorolja. Elnöki tisztje *hatolykai Potsa József* v. b. t. t., Háromszék vm. főispánja halála óta üresedésben van. A legfőbb ellenőrzést a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége gyakorolja.

## *a)* Könyvtár és levéltár.

1875-ben keletkezett. Fejlesztéséhez a nagyajtai Cserey család, kovásznai Balási Lajos, dr. Czigler Károly, özvegye: br Gallois Czeczilia, a hatolykai Potsa-, csikszentmártoni Szabó- és alsócsernátoni Damokos-család járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1902-ben 11,349 kötet, köztük 3 ősnyomtatvány, 62 magyar nyelvü, 71 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá 225 térkép, 52 metszet, 320 kézirat, 14.846 oklevél és levél volt, két teremben elhelyezve, melyek egyike egyszersmind olvasó-helyiségül is szolgál. Kiválóbb nevezetességei az Apor-kódex név alatt ismert XV. századi nyelvemlék, továbbá a Vasady-kódex és a Csereyné-kódex, mindkettő a XVII. századból. 1900 óta évenként 600 kor. államsegélyben részesül.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem ünnepek kivételével mindennap használható. A múzeumi őrök ellenőrzése mellett mindenki használhatja. Kellő biztositék mellett bárki kaphat belőle kölcsön könyveket. 1902-ben az olvasóteremben 112 egyén 165 kötetet és 15 egyéb tárgyat használt, 29 téritvényen 42 kötet és 5 egyéb tárgy kölcsönöztetett ki.

Az unikumok és eredeti oklevelek csak a könyvtár olvasóhelyiségében használhatók, kölcsön pedig valamely könyvtár vagy múzeum igazgatóságának felelőssége mellett adhatók ki. 1902. évi gyarapodása 1357 kötet, 108 térkép, 197 kézirat, oklevél és levél; 1903-ban 949 db nyomtatványnyal, 11 térképpel, 941 oklevéllel és kézirattal gyarapodott.

## *b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1875-ben keletkezett. Gyarapitásához a már emlitett családok járultak nagyobb adományokkal. Az állam 1896-ban 400

kor., 1900-tól 1902-ig évenként 600 kor., 1903-ban 400 kor. évi segélyben részesitette.

Állománya 1902 végén 9735 db., és pedig 2020 őskori, 3154 antik és középkori tárgy, 346 fegyver, 892 ujkori emlék, 68 kegyeleti tárgy, 3255 érem volt, egy nagy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége az aldobolyi Sassanida-kori vaskard és Bem tábornok katonai érdemjele.

Szerzeményi naplója van.

A nyári hónapokban naponként d. e. 9-től 12-ig nyitva áll, télen azonban zárva van.

Az 1902. évi államsegélyből 280 db szereztetett be. 1902. évben összesen 679 dbbal, 1903-ban 325 dbbal gyarapodott.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1875-ben keletkezett. Adományokkal Bálint Benedek és neje gyarapitották.

Állománya 45 hazai s 18 külföldi eredeti festmény, 25 kézirajz, 54 metszet, fénykép stb. s 2 gipszmásolat, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei 6 db. Barabás Miklós által festett eredeti arczkép.

Szerzeményi naplója van.

A régiségtárral egyidőben tekinthető meg.

1902. évi gyarapodása 1 db.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

1875-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal özv. Cserey Jánosné, Zathureczky Emilia járult gyarapitáshoz. 1902-ben 500 kor. állami segélyben részesült, s 1903-ban az állami javadalomból László Ferencz múzeumi őr kezéhez a néprajzi gyüjtés czéljaira 500 kor. folyósittatott.

Állománya 1860 székely, 456 szász s 7 külföldi etnografiai tárgy, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei régi magyar női diszruhák, misemondó ruhák, (köztük Báthory Endre bibornok kazulája) és perzsa szőnyegek.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A többi gyüjteményekkel egyidőben tekinthető meg.

Az 1902. évi államsegélyből, miből 81 db szereztetett be. 1902-ben 467, 1903-ban 204 darabbal gyarapodott.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

1875-ben keletkezett. Vargyasi Daniel György s rétyi Antos János ajándékoztak a múzeumnak mastodon-, mammuth-s barlangi medvecsontokat. 1902-ben és 1903-ban évi 400 kor. évi államsegélyben részesült.

Állománya 1902 végén 3842 db, ebből 6 emlős, 234 madár és tojás, 3 hüllő, 1 hal, 1641 rovar, 710 egyéb állat, 291 növény, 402 ásvány, 530 kőzet és 24 kövület volt, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A többi gyüjteménynyel együtt tekinthető meg.

Az 1902-iki államsegélyből 30 db szereztett be. 1902. évi összes gyarapodása 1254 állat, 163 növény és 17 ásvány; 1903-ban 640 növénynyel és 25 ásványnyal gyarapodott.

*A gyüjtemények őrei:* László Ferencz dr. és Zayzon Ferencz főgimnáziumi tanárok.

Az összes gyüjtemények látogatóinak száma 1902-ben 764 volt.

*A székely nemzeti múzeum értesitője. I. r. (Sepsiszentgyörgy, 1890.) Szerk. Nagy Géza. Ebben: Nagy Géza, A múzeum története. 1—30 l.; Benke István, A sz. n. múzeum állandó csarnoka. 31—39. l.; Nagy Géza, A székely nemzeti múzeum ismertetése. 40—128. l. — A székely nemzeti múzeum értesitője. II. r. (Sepsiszentgyörgy, 1891.) Szerk. Nagy Géza. Ebben: Révay Lajos, Római consularis érmek (Ilyefalvi lelet). 1—8. l.; Huszka József, Magyar diszitési motivumok a székelyföldön. 33—74. l. — A székely uemzeti múzeum értesitője. III. r. (Sepsiszentgyörgy, 1902.) Szerk. ifj. Gödri Ferencz és dr. László Ferencz. Ebben: Péter Mózes, A székely nemzeti múzeum rövid története 1890—1900. 1—8. l.; dr. László Ferencz Jelentés a székely nemzeti múzeum 1901. évi állapotáról. 9—31. l. (»A székely nemzeti múzeum egy éve« czimén megjelent a Székely Nemzet cz. lap 1902. évi 20,. 21., 22., 23. és 24. számában is); Balázs Márton, A háromszékvmegyei husvéti irott tojásokról és népszokásokról. 32—77. l. — Domján István, A székely nemzeti múzeumról. Erdélyi Múzeum. XV. (1898.) évf. 285—288. l. — Domján István, A székely nemzeti múzeum egy éve (Jelentés az 1898. évről.) Erdélyi Múzeum, XVI. (1899.) évf. 176—177. l. — Domján István, A székely nemzeti múzeum egy éve (Jelentés az 1899. évről) Erdélyi Múzeum. XVII. (1900.) évf. 171—172 l. — Dr. Jankó János, Vidéki néprajzi múzeumok. A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályának értesitője. III. (1902.) évf. 93—95. l. — Dr. László Ferencz és Zayzon Ferencz, A székely nemzeti múzeum egy éve (Jelentés az 1902. évről). A Székely Nemzet cz. lap 1903. 3., 4., 5. számában. Ugyanez »Jelentés a székely nemzeti múzeum 1902. évi állapotáról« czimen különlenyomatban és a Csiki Lapok 1903. januáriusi számaiban. — Kozma Ferencz, A székelyföld (Budapest. 1879.) cz. művében a múzeum leirása a 445—450. lapon. — Nagy Géza, A székely nemzeti múzeum őskori gyüjteménye. Archaeol. Ért.*

*II. k. (1882.) I. r. 28—32. l. — Nagy Géza, Ismertetés a Nemere cz. lap 1882. évf. 65., 67., 69., 70., 71. és 72. sz. — Nagy Géza, Érdekes régiség. Székely Nemzet, 1885. évf. 104. sz. — Nagy Géza, Bölöni bronzlelet. Székely Nemzet, 1885. évf. 116. sz. — Nagy Géza, Besenyei őskori karikapénzek. Székely Nemzet, 1885. évf. 117. l. — Archaeol. Értesítő 1880. évf. 2. f. 79. l. 1886. évf. 3. sz. 234—238. l. — Volf György, Régi magyar codexek. (Nyelvemléktár. VIII. k. Bpest, 1879.) Az Apor-codex ismertetése. XXXIV—XXXIX. és 157—251. l. — Archaeol. Közlemények. XIII. k. 2. f. 33—34. l. — Domján István, A székely nemzeti múzeum és a rikánbelőli 1848—49. honvédegylet. Székely Nemzet, 1890. 2. sz. — —p., székely nemzeti múzeum. Székely Nemzet, 1890. 85. sz. — A brassói magyar dalárda a sz. n. múzeumért. Székely Nemzet, 1890. évf. 88., 94. sz. — —r., A múzeumról. Székely Nemzet, 1890. évf. 175. sz. — —p., A sz. n. múzeumért. Székely Nemzet, 1890. évf. 188. sz. — b. i., Múzeum-estély. Székely Nemzet, 1890. évf. 190. sz. — A székely n. múzeumért. Székely Nemzet, 1891. évf. 55. sz. — Hangverseny a sz. n. múzeum javára. Székely Nemzet, 1891. évf. 63. sz. — A székely nemzeti múzeum. Székely Nemzet, 1891. évf. 69., 74. sz. — A sz. n. múzeum költözik. Székely Nemzet, 1891. évf. 104. sz. — A székely nemzeti múzeum (Kimutatás). Székely Nemzet. 1891. évf. 116., 119., 120., 121. sz. — Domján István, Bem reliquiák. Székely Nemzet, 1891. évf. 131. sz. — Várkonyi Endre. Az 1848—49-iki honvédvilág emlékei a sz. n. múzeumban. Székely Nemzet. 1892. évf. 1. sz. — Joós Imre, A székely nemzeti múzeum csarnoka. Székely Nemzet, 1892. évf. 85. sz. — Vidéki múzeumok. Székely Nemzet, 1892. évf. 120. sz. — d. i., Bem apó botja. Székely Nemzet, 1892. 124. sz. — d., A sz. n. múzeum csarnoka. Székely Nemzet, 1892. évf. 142. sz. — A székely nemzeti múzeumból. Székely Nemzet, 1893. évf. 143., 144. sz. — Dr. László Ferencz, Székely nemzeti múzeum (Kimutatás). Székely Nemzet. 1902. évf. 75., 76., 166., 167., 1903. évf. 4. sz.*

---

## SEPSISZENTIVÁN. (Háromszék vármegye.)

### 1154. *Győrffy-olvasóegylet és kölcsönkönyvtár.*

1895 junius 19-én alapitotta Győrffy Lajos.
Állománya 429 kötet, hét szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u.

2-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 150 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

A könyvkötést az egyesület tagjai maguk végzik. 1903. évi költségelőirányzata 50 korona.

*Könyvtárnok:* Silló Gergely tanitó.

# SEPSISZENTKIRÁLY. (Háromszék várm.)

## *1155. Az állami iskola könyvtára.*

1900-ban alapitotta Gyöngyösi István tanitó s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 68 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 23 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 20 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Gyöngyösi István tanitó.

# SIKLÓS. (Baranya vármegye.)

## *1156. Az ellenzéki kör könyvtára.*

1872-ben keletkezett.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden vasárnap nyitva van.

Évi javadalmazását a tagok járulékaiból kapja.

## *1157. Az iparos ifjak önképző-egyletének könyvtára.*

1892-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 286 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható.

Évi javadalmazása 100 korona.

### 1158. Az iparos olvasókör könyvtára.

Az egyesület 1884-ben, könyvtára 1885-ben keletkezett.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama két hét, azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 6000 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 150 kor. fordittatott gyarapitására.

---

### 1159. A társaskör könyvtára.

1886-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 840 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 6-ig nyitva áll. 1902-ben 273 kötet kikölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 365 kor. 59 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Neupauer János.

*A siklósi társaskör könyvtárának leltára. (Siklós, 1893.)* — *A siklósi társaskör könyvtárának jegyzéke. (Siklós, 1895.)*

---

## SIMONTORNYA. (Tolna vármegye.)

### 1160. A kaszinó könyvtára.

1901-ben, az egyesülettel egyidejüleg, a régi simontornyai kaszinó könyvtárából keletkezett.

Állománya 330 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Irott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 6-ól 8-ig nyitva áll. Használati dij kötetenként 6 fillér. A kikölcsönzés tartama egy hónap, azontul heti 4 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 198 kötet kölcsönöztett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Gottlieb Béla.

---

## SIMONYI. (Vas vármegye.)

### *1161. Népkönyvtár.*

1870-ben alapitotta Hetyéssy István ev. lelkész.
Állománya 218 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 10 fillér büntetéspénz fizetendő. Használati dij évi 2 korona. 1902-ben 147 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 8 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 17 korona.

*Könyvtárnok:* Ludván János ev. tanitó.

---

## SIROK. (Heves vármegye.)

### *1162. Népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 172 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 500 egyén 650 kötetet kölcsönzött ki.
Könyvtárnoka mindig az időszerinti kath. segédlelkész.

---

## SÓLYOMKŐ. (Bihar vármegye.)

### *1163. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa utján kapott állami segélyből alapittatott.

---

## SONKOLYOS. (Bihar vármegye.)

### *1164. Községi népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium s 1902 január 23-án nyilt meg.

Állománya 93 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. Az 1902. évben 383 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Gaál Lajos állami isk. tanitó.

---

## SOPONYA. (Fehér vámegye.)

### *1165. Népkönyvtár.*

Horváth Károly ref. tanitó alapitotta.
Állománya 75 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából télen állandóan nyitva áll, nyáron nem veszik igénybe. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

*Könyvtárnok:* Borsos Endre ref. tanitó.

---

## SOPORNYA. (Nyitra vármegye.)

### *1166. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.
Állománya 173 kötet, a községházán elhelyezve.
Az 1902. évben 30 egyén 59 kötetet használt belőle.

*Könyvtárnok:* Misska József kántortanitó.

---

## SOPRON. (Sopron vármegye.)

### *1167. Az ág. h. ev. egyházkerület liczeumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

A XVI. század első felében, a liczeummal egyidejüleg keletkezett. 1853-ig a liczeummal együtt a soproni ev. gyülekezet tulajdona volt. 1853-ban a dunántuli ág. ev. egyházkerület vette át az intézetet s vele a könyvtárt is, de erre a soproni ev. gyülekezet fentartotta tulajdonjogát. Egyik tetemes részét a

Glosius Dániel magánkönyvtára teszi, melynek mintegy 200 koronát jövedelmező alapitványa is van. A könyvtár e része külön kezeltetik.

Állománya 18,033 kötet, ezek között 42 ősnyomtatvány és 35 régi magyar nyomtatvány; ezenkivül 43 kézirat, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Evangeliumok és epistolák (Keresztúr, 1614.) és Comenius, Linguae latinae vestibulum. (Bártfa, 1698.)

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják. A tanárok számára mindennap, a liczeumi ifjuság számára pedig hetenként egyszer van nyitva. A kikölcsönzés téritvény vagy jótállás mellett történik. Kéziratok és ritkaságok nem adatnak ki.

Évi javadalmazása 1800 korona, miből 500 korona személyi, 1300 korona dologi kiadás. 1902. évi gyarapodása 132 kötet.

*Könyvtárnok:* Bancsó Antal theol. tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Rendezés alatt áll, ezért adatai nem közölhetők.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A főgimnáziummal egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Torkos Sámuel, Mayne J., Lenck Samu és Gecsányi Gusztáv járultak gyarapitásához.

Állománya 14,147 állat, ezek között 94 emlős, 286 madár, 33 hüllő, 26 hal, 3069 rovar és 10,639 egyéb állat; továbbá 3162 növény, 968 ásvány, 519 kőzet és 960 kövület.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a szaktanár előzetes értesitésével megtekintheti.

Az 1902. évben 271 kor. fordittatott gyarapitására a főgimnázium pénztárából, miből 37 állat és 28 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 225 korona.

*A gyüjtemény őre:* Gecsányi Gusztáv tanár.

*Müllner M., A soproni ev. főtanoda története és Geschichte des ev. Gymnasiums zu Oedenburg. (Sopron, 1857.) — Müllner Mátyás, Adatok a soproni ev. lyceumi könyvtár történetéhez. (Magyar Könyvszemle, 1880. évf.) — A soproni ág. h. ev. lyceum könyvtárának jegyzéke. I—II. (Sopron, 1896.)*

## *1168. Az ág. hitv. ev. tanitóképző gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1858-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Gruber József, Dorfleitner Sándor és Simunyák Antal járultak gyarapitásához.

Állománya 4975 kötet és 110 térkép, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az intézeti tanulók is használhatják.

Évi javadalmazása 420 korona, mely összegen az 1902. évben 216 kötetet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Papp József tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1858-ban keletkezett.

(A közelebbi adatok hiányzanak.)

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1858-ban keletkezett.

Állománya 8 emlős, 84 madár, 8 doboz rovar, 2000 növény, 1200 ásvány, 125 kőzet és 150 kövület, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 32 korona az egyházkerületi pénztárból.

*A gyüjtemény őre:* Simkó Endre tanár.

---

## *1169. Az irodalmi és müvészeti kör könyvtára.*

1876-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Frankenburg Adolf, Paur Iván és gr. Széchényi Béla gyarapitották.

Állománya mintegy 4000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Vojtkó Pál főtitkár.

---

## *1170. A kaszinó-egyesület könyvtára.*

Valószinüleg 1844-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a gróf Eszterházy család gyarapitotta.

Állománya 8523 kötet, egy teremben 9 szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalógusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. 1902-ben 525 olvasó használta a könyvtárt, kikölcsönöztetett 23038 kötet.

Évi javadalmazása 2000 korona. 1902-ben évi gyarapodása 263 kötet.

*Könyvtárnok:* Thiering Károly.

*A soproni kaszinó-egylet könyvtárának jegyzéke. (Sopron, 1892.) — A soproni kaszinó könyvtára 1899—1900. évi szaporulata. (Sopron, 1900.) — 1900—901. évi szaporulat. (Sopron, 1901.)*

---

## *1171. A kath. olvasóegyesület könyvtára.*

1866-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2700 kötet, hét szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából mindennap délután 4-től 5-ig van nyitva.

*Könyvtárnok:* Aistleitner Antal ny. tanító.

*(A soproni kath. olvasóegyesület könyvtárának jegyzéke. (Sopron, 1899.)*

---

## *1172. A kerületi kereskedelmi és iparkamara könyvtára.*

1850-ben, a kamarával egyidejüleg keletkezett.

Állománya 4350 kötet és 50 térkép, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés van kereskedőknek, iparosoknak és a közgazdaság iránt érdeklődő egyéneknek.

Évi javadalmazása 300 korona, a soproni kerületi kereskedelmi és iparkamarától.

---

## *1173. A Lähne-féle nyilv. főgimnázium könyvtára.*

1853-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2500 kötet, melyek egy teremben vannak elhelyezve.

Szaklajstroma van.
Az intézet tanárai használják.

---

## 1174. *A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1868-ban, a megszünt evang. és kath. alreáliskolák 169 kötetnyi könyvtáraiból keletkezett. Adományokkal a vallás- és közoktatásügyi m. k. minisztérium, a m. k. földtani intézet és dr. Zvallner Ignácz gyarapitották.

Állománya 5887 kötet, két szobában s egy fülkében elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

Az 1902. évben 1163 kor. fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, miből 306 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 912 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Stodolni Gyula.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1876-ban keletkezett.

Állománya 1665 régiség, ezek között 7 őskori és 141 középkori tárgy s 5 fegyver, továbbá 1512 érem, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége Szapolyai György 1526 aug. 19-ikén a mohácsi táborból kelt levele.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a múzeumi őr jelenlétében megtekintheti.

Évi javadalmazása 20 korona a tanszerátalányból. 1902. évi gyarapodása 2 régiség és 80 érem.

*A gyüjtemény őre:* Bella Lajos.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Wallner Ignácz, Carstanjen lovag, a bécsi geologiai intézet, a budapesti m. k. földtani intézet és a soproni városi tanács járultak gyarapitásához.

Állománya 3050 állat, ebből 86 emlős, 279 madár, 21 hülllő 35 hal, 2379 rovar és 250 egyéb állat; továbbá 307 növény, 1020 ásvány és kőzet s 1800 kövület, öt szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a szertárőr vagy az igazgató jelenlétében megtekintheti.

1902-ben 51 kor. fordittatott gyarapitására, miből 7 virágminta és 12 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*A gyüjtemény őre:* Gábor Áron.

*Dr. Kárpáti Károly, A soproni m. kir. állami főreáliskola története. (Sopron, 1896.)*

---

## *1175. A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1884-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1293 kötet és 361 füzet, egy teremben elhelyezve.
Leltára van.
Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 168 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 760 korona a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 85 kötet és 27 füzet.

*Könyvtárnok:* dr. Berényi Pál tanár.

*b)* Vegytani és áruismereti szertár.

Állománya 1151 db tanitási eszköz és 221-féle szer.
Leltára van.
Fogyásra, esetleg uj beszerzésekre évenként 300—400 koronát költ a vallás- és közokt. m. k. minisztériumi tárcza.

*A gyüjtemény őre:* Mészáros Sándor tanár.

---

## *1176. A m. kir. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1871-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1785 kötet, két szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és leltára van.
Csupán a tanári testület tagjai használják.
Az 1902. évben 466 kor. 60 fillér fordittatott gyarapitására, miből 136 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 400 korona.

*Könyvtárnok:* Riesz József tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 800 állat, növény, ásvány és kőzet, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és leltára van.

Az 1902. évben 58 kor. fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, miből 2 állat és 20 kőzet szereztetett be.

*A gyüjtemények őre:* Szlimák Lajos tanár.

---

## *1177. Népkönyvtár.*

1870-ben alapitotta a soproni szabadkőmives páholy.

Állománya 4641 kötet, egy teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 7011 kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 200 kor. fordittatott javadalmazására. 1903. évi költségelőirányzata 86 kor. 45 fillér.

*Könyvtárnok:* Thiering Károly nyug. tanár.

---

## *1178. A nyomdászok körének könyvtára.*

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Breiner E. fia és Sándorffy Antalné gyarapitották.

Állománya 305 kötet magyar és 300 kötet német könyv, hét szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer este 8-tól 9 óráig nyitva áll. Az 1903. évben 900 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 50 korona fordittatott gyarapitására.

---

## *1179. Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város múzeuma.*

A városi múzeum az 1881-ben feloszlott soproni történészeti és müvészeti egylet gyüjteményéből keletkezett, a vármegyeit Paur Iván alapitotta 1886-ban. Amaz főleg az 1887-ben kezdett purgstalli ásatások hallstadtkori tárgyaival és 1888 óta rendszeresen gyüjtött római tárgyakkal, a megyei múzeum kivált

neolithkori, bronzkori és la Tène-kori tárgyakkal gyarapodott. A két gyüjtemény 1897-ben mindkét tulajdonos jogainak épségbentartásával egyesült s most a városháza II. emeletén öt teremben van elhelyezve.

Kezelésével a vármegye és a város az 1886-ban megalakult sopronvármegyei régészeti társulatot bizta meg, mely 1896-ban ujjáalakult s »Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város régészeti társulata« nevet vett fel. E társulatnak 1902-ben 14 alapitó és 109 rendes tagja volt. Az 1902. évben 400 koronát forditott ásatásokra és vételekre.

A gyüjtemény a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, melynek közbenjárására az egyesület 1898-ban 600, 1900-tól évenként 400 kor. állami segélyben részesült. 1903-ban ezenkivül Kugler Alajos a múzeum főőre néprajzi gyüjtésre 200 koronát kapott az államtól.

*A társulat elnöke:* dr. Kuncz Adolf csornai prépost-prelátus; *alelnökök:* a megye alispánja és a város polgármestere; *főtitkár:* Bella Lajos.

## *a)* Régiségtár.

A gyüjtemény állománya mintegy 5000 db régiség, három teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma most készül.

A közönség számára 1901. decz. 29-ikén nyilt meg s ettől fogva minden vasárnap d. e. 10—12-ig megtekinthető.

Kézikönyvtárát 1886-ban ajándékozta Paur Iván; néhány száz kötetből áll.

## *b)* Néprajzi gyüjtemény.

All egy teljesen berendezett ágfalvi német, egy szarvkői horvát s egy kapuvári magyar parádés parasztszobából és két szekrényben bábsütő- és egyéb sütemény-minták, vasmacskák, nyársforgatók, mángorló deszkák, kerepek stb. Mindez 2 teremben van elhelyezve.

*Múzeumi főőr:* Kugler Alajos városi levéltárnok.

*Rómer Flóris, Három nap hazánk északnyugati határán. (Archaeologiai Értesitő, I. k.) — Szabályrendelet Sopron sz. kir. város régiségi múzeuma számára. (Sopron, 1890.) — Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város régészeti társulata alapszabályai. (Sopron, 1898.) — Bella Lajos, Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város régészeti társulatának 1898. évi jelentése. (Sopron, 1899.)*

### *1180. A sopronvidéki r. kath. néptanitó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1883-ban, könyvtára 1885-ben keletkezett. Adományokkal dr. Zalka János püspök, Hövenyes Antal és Hahn József tanitók gyarapitották.

Állománya 361 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Az 1902. esztendőben 30 korona fordittatott gyarapitására.

---

### *1181. A Szent-Benedek-rend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Alapját a rend 1802. évi visszaállitása után a pannonhalmi könyvtárból küldött müvek képezték. 1888-ban Paur Iván könyvtárával gyarapodott, de ennek értékesebb része később Pannonhalmára került. 1902-ben Payer Mihály plébános ajándéka járult hozzá.

Állománya mintegy 7500 kötet, ezek között 3 régi magyar nyomtatvány, három szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül téritvény ellenében a közönség is használhatja. 1902-ben 25 kötetet használtak a könyvtárban s 18 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 700 korona a pannonhalmi főapátság pénztárából. 1902. évi gyarapodása 64 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Hetyei Modeszt.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1840 körül keletkezett. Herz József kanonok ókori éremgyüjteménynyel járult gyarapitásához.

Állománya 250 régiség, ezek között 20 őskori és 87 középkori tárgy, 13 fegyver, 115 ujabbkori emlék, 4 néprajzi és 2 kegyeleti tárgy, 9 gipszmásolat: továbbá 4120 érem, egy teremben öt üvegszekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a Herz-féle 2500 darabból álló római éremgyüjtemény.

Az 1902. évben 10 kor. fordittatott gyarapitására. 1902. évi gyarapodása 5 db régiség és 120 db érem.

*A gyüjtemény őre:* Darvas Orbán.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850 körül csak az ásványgyüjtemény volt meg. Fejlesztése körül kivált Fászl István tanár szerzett érdemeket.

Állománya 4478 állat, ezek között 55 emlős, 992 madár, 72 hüllő, 26 hal, 3136 rovar és 192 egyéb állat; továbbá 4 nagy növénygyüjtemény, 645 ásvány, 146 kőzet és 425 kövüle, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a múzeumi őr engedélyével megtekintheti.

Évi javadalmazása 300 korona a pannonhalmi főapátság pénztárából, mely összegen az 1902. évben 14 állat, 8 növényminta és 20 ásvány szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 85 állat, 120 növény és 35 ásvány.

1902-ben 62 esetben tekintették meg a gyüjteményt.

*A gyüjtemény őre:* dr. Török Veremund.

*Fászl István, Oedenburg's Lepidopteren. (Az 1856. évi értesitőben.) — Fászl István, Adatok Sopron légyfaunájához. (Az 1877/78. évi értesitőben.) — Fászl István, Sopron madarai. (Az 1882/83. évi értesitőben.)*

---

## *1182. A Szent-Orsolyarendiek népkönyvtára.*

1880-ban keletkezett. Vályi Mihály árvaházi igazgató könyvtárával gyarapodott.

Állománya 2508 kötet, hat szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 9-től 11 óráig és szerdán d. u. 3-tól 5-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 8689 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 250 korona 55 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Heidelberger Paula.

---

# SOPRONIVÁN. (Sopron vármegye.)

## *1183. A csepregi espereskerületi néptanitó-egylet könyvtára.*

1850-ben, a csepregi espereskerületi kántortanitók önkéntes adományaiból keletkezett.

Állománya 340 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. e. 8-tól 12

óráig nyitva áll. 1902-ben 37 kötetet használtak belőle.
Évi javadalmazása 10 korona.
*Könyvtárnok:* Holczflisz Ferencz.

---

## STEFULTÓ. (Hont vármegye.)

### *1184. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.
Állománya 172 kötet, az elemi iskolában elhelyezve.
Az 1902. évben 104 egyén 509 kötetet használt belőle.
*Könyvtárnok:* Lukmann Károly tanitó.

---

## SÜMEG (Zala vármegye).

### *1185. A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1841-ben Kisfaludy Sándor kezdeményezésére keletkezett. A könyvtár keletkezési éve ismeretlen.
Állománya 634 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem minden d. u. 5-től 10 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából minden pénteken d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 152 egyén 386 kötetet kölcsönzött ki.
Évi javadalmazása 100 korona.
*Könyvtárnok:* Janisch Alajos.

---

### *1186. A m. kir. állami reáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1864-ben keletkezett. Állandó javadalmazásban az 1876/77. évtől részesül.
Állománya 6840 kötet, két szobában elhelyezve.
Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
A tanárokon kivül mások is dijtalanul használhatják. Könyvkikölcsönzés czéljából mindennap nyitva van.

Évi javadalmazása 400 korona a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 286 kötet.

*Könyvtárnok:* Czunya Sándor.

*b)* **Régiség-gyüjtemény.**

1875-ben keletkezett.
Állománya 47 oklevél, 5 pecsét és 336 érem, a történelmi szertárban elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség a szertárőr vezetése mellett megtekintheti.

*c)* **Természetrajzi gyüjtemény.**

1873-ban keletkezett.
Állománya 220 állat, 9 növény, 519 ásvány és 186 kövület, a földrajzi és történelmi gyüjteménynyel közös teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség a szertárőr vezetése mellett megtekintheti.
A szükséghez képest a tanszerátalányból bizonyos összeg fordittatik beszerzésre. 1902-ben beszerzés nem volt.

*A* b) *és* c) *alatti gyüjtemények őre:* Wiesinger Károly.

*Ádám Iván, A sümegi reáliskola 25 éves történetének vázlata. (Szombathely, 1883.) — Földi János, A sümegi reáliskola könyvtárának czimjegyzéke I. és II. (Az 1880/81. és 1881/82. évi értesitőkben.) — Dr. Kellemen Károly, A sümegi áll. seg. községi reáliskola története 1857—95. (Sümeg, 1896.)*

---

## 1187. *A polgári önképzőkör könyvtára.*

1867-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1700 kötet, egy teremben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. Használati dij heti 4 fillér. 1902-ben 2500 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 80 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Horváth József.

# SZABADKA. (Bács-Bodrog vármegye.)

## *1188. Az általános ipartestület könyvtára.*

Az egyesület 1886-ban, könyvtára 1890-ben keletkezett.
Állománya 511 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 9-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 405 egyén használta a könyvtárt.

---

## *1189. A közkönyvtár és múzeum-egylet gyüjteményei.*

Az 1890-ben Iványi István gimnáziumi tanár kezdeményezésére megalakult szabadkai közkönyvtár-egylet vetette meg a gyüjtemények alapját. Ez egyesület 1896 óta mint szabadkai közkönyvtár és múzeum-egylet folytatja működését. Gyüjteményei az 1899 márczius 4-iki közgyülési határozat alapján a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak. A könyvtár és múzeum az 1890. év óta a régi törvényszéki épület 5 szobájában van elhelyezve.
Az egyesületnek 1902-ben 181 tagja volt.
Évi javadalmazása 2300 koronát tesz ki.

*Elnök:* Farkas Zsigmond; *alelnök:* id. Frankl István.

*a)* Könyvtár.

1890-ben keletkezett. 1894. decz. 9-ikén nyilt meg a városi közönség számára. A könyvtár birtokába jutottak 1897-ben az Iványi István tanár és 1898-ban a Jámbor Pál ny. gimnáziumi igazgató könyvtárai. 1899-ben és 1900-ban 600, 1902-ben 800, 1903-ban 600 kor. államsegélyben részesült.
Állománya 1902 végén 3541 mű, köztük 1 ősnyomtatvány, továbbá 10 térkép és 2 oklevél volt. két szobában elhelyezve, külön olvasó-teremmel.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Használók számára hetenként kétszer, u. m. szerdán és szombaton d. u. 2-től 4 óráig van nyitva. Kölcsön csak az egyesület tagjai kaphatnak könyveket évi 6 kor. tagdij lefizetése mellett. 1902-ben 2512 munkát használtak belőle.
1902. évi gyarapodása 251 kötet és 2 oklevél.

*b)* Régiségtár.

1896-ban keletkezett, midőn a közkönyvtár-egyesület városi múzeum alapitását is fölvette feladatai közé s ennek megfelelően uj szervezetet nyert. 1898-tól évenként 400, 1902-ben 500, 1903-ban 400 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 1902 végén 125 őskori, 114 középkori tárgy, 20 fegyver, 15 ujabbkori emlék, 8 kegyeleti tárgy és mintegy 2000 érem volt, a múzeum-teremben három szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei kétágu vas nyilhegy a középkor elejéről, római urnák és népvándorláskori takács csonteszközei.

Szerzeményi naplója van, szaklajstroma most készül.

A közönség vasárnap délelőtt 9-től 11 óráig ingyen megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 387 régiség, ebből 177 érem.

*c)* Szépmüvészeti gyüjtemény.

Most van keletkezőben. Adománynyal a Vörösmarty-szoborbizottság járult fejlesztéséhez.

Állománya 1902 végén 1 eredeti festmény, 20 metszet, 1 eredeti szobormű és 4 gipszmásolat volt.

Szerzeményi naplója van.

1902. évi gyarapodása 22 db.

*d)* Természetrajzi gyüjtemény.

1898-ban keletkezett. Gohl Ödön nemzeti múzeumi őr 95 db kövülettel járult gyarapitásához. A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége 1902-ben állami letétként 1200 darabból álló lepke-gyüjteménynyel gyarapitotta. Az állam ezenfelül 1901-ben 500, 1902-ben 400, 1903-ban 500 korona segélyben részesitette.

Állománya 1902 végén 6 emlős, 116 madár, 3 hüllő, 1458 rovar és 20 egyéb állat; továbbá 194 ásvány és 95 kövület volt, a múzeumi helyiségben három szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van, szaklajstroma most készül.

A közönség vasárnaponként délelőtt 9-től 11 óráig ingyen megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 1293 állat és 99 ásvány.

A gyüjtemények látogatóinak száma 1902-ben 1274 volt.

*A gyüjtemények őre:* Bibó-Bige György.

*Iványi István, A szabadkai közkönyvtár-egyesület alapszabályai. (Szabadka, 1892.) — Farkas Zsigmond, A szabadkai közkönyvtár-egyesület évkönyve. (Szabadka, 1895.) — A szabadkai közkönyvtár-egyesület könyveinek jegyzéke. (Szabadka, 1895.)*

— *A szabadkai közkönyvtár- és múzeum-egyesület könyveinek és gyüjteményeinek jegyzéke. (Szabadka, 1897.)* — *Bibó-Bige György, A szabadkai közkönyvtár- és múzeum-egylet könyvtárának és múzeumának jegyzéke. (Szabadka, 1901.)* — *Bibó-Bige György, A szabadkai közkönyvtár- és múzeum-egyesület évkönyve 1901. évről. (Szabadka, 1902.)*

---

## *1190. A községi főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Keletkezése a XIX. század elejére esik, midőn a városi tanács a gimnázium számára néhány drágább segédkönyvet vásárolt. Tulajdonképeni értelemben vett iskolai könyvtárt csak 1846-ban kezdtek létesiteni. A könyveket 1870/71-től kezdve 3 csoportban 3 tanár kezelte, 1881/82-ben e 3 csoport ismét egyesittetett. Az 1882/83. tanévben a feloszlott iparos-kaszinótól 500 kötetet kapott. Rendezése 1890-ben fejeztetett be. Az 1899/900. tanévben a főgimnázium uj palotájában nyervén elhelyezést, ujabb rendezés alá került, mely java részben már be is van fejezve. Zomborcsevits Vincze orvos 1898-ban 1975 kötetből álló értékes könyvtárát a tanári könyvtárnak ajándékozta, melynek az intézet 1900 deczember 13-ikán jutott birtokába. E könyvtár a tanári könyvtár állományába nem olvasztatott be. 1903. márczius havában dr. Mánich Péter ügyvéd könyvtárát örökölte, mely körülbelül 650 kötetből áll. Ez a könyvtár jelenleg rendezés alatt áll s 650 kötete az alábbi kimutatásba nincs beszámitva.

Állománya 8824 kötet és 241 füzet, egy nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 300 és 900 korona közt változik; a javadalmazás a városi házi pénztárat terheli.

*Könyvtárnok:* Toncs Gusztáv tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1880-ban keletkezett.

Állománya 51 őskori és 6 középkori tárgy, 7 fegyver, 34 ujabbkori emlék, 6 néprajzi és 7 kegyeleti tárgy, továbbá 86 érem, a tanári szoba egyik szekrényében elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Grohmann Vilmos tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Keletkezési éve nem állapitható meg.

Állománya 487 db állat, 583 növény, 787 ásvány, 29 kőzet és 50 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Mamuzsich Benedek tanár.

*Iványi István, Szabadka története. — Iványi István, Vidékünk őskora és a szabadkai régiségek. (Az 1882/83. évi értesitőben.) — Iványi István, A szabadkai községi főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

---

## *1191. A m. k. állami tanitónőképző-intézet könyvtára.*

1871-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1047 kötet, 3642 füzet és 1 oklevél, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül az intézet növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása 500 kor. a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 121 kötet.

*Könyvtárnok:* Láng Mária segédtanitónő.

---

## *1192. A nemzeti kaszinó könyvtára.*

Az 1841-ben megalakult kaszinó könyvtárának alapját valószinüleg az 1841. előtt fennállott »Baráti kör« csekély könyvtára képezte.

Állománya 4000 kötet, kilencz szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából naponként délelőtt 11-től 12-ig nyitva van.

*Könyvtárnok:* dr. Brenner József.

*Iványi István, A szabadkai nemzeti kaszinó könyvtárának katalogusa. (Szabadka, 1886.) — Dr. Brenner József, A szabadkai nemz. kaszinó könyvtárának katalogusa. (Szabadka, 1890 és 1895.)*

---

### *1193. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1765 után, a többi kolostor könyvtáraiban több példányban meglevő munkák egy részének összegyüjtése utján keletkezett. 1850-ben báró Rédl Imre 186 db. könyvet ajándékozott a könyvtárnak.

Állománya 2708 kötet, köztük 8 db. régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Kulunchich Jesse zárdafőnök.

---

## SZAKADÁT. (Szeben vármegye.)

### *1194. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1892-ben alapitotta az erdélyi magyar közművelődési egyesület.

Állománya 103 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 6-tól 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 84 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Könyvtárnok:* Szarka Jozefin állami isk. tanitónő.

---

## SZAKOLCZA. (Nyitra vármegye.)

### *1195. A Gvadányi-kör könyvtára.*

1889-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 347 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és irott katalogusa van.

Az olvasóterem minden délután 1-től 8 óráig használható. Kikölcsönzés czéljából minden délután 5-től 7-ig nyitva áll. Használati dij egy hétre 4 fillér. 1902-ben 198 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 40 korona forditattott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Mitták Arthúr.

---

## *1196. A kir. kath. algimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1858-ban keletkezett, midőn a Szent-Ferencz-rendiek gimnáziuma világi tanárok vezetése alatt ujból megnyilt. 1864-ben a Szent-Ferencz-rendi zárda 44 régi könyvet adott át a gimnáziumnak, melyek 1848 előtt a gimnázium tulajdonát képezték.

Állománya 7726 kötet és 143 térkép, két szobában elhelyezve.

Szaklajstroma és betűrendes katalogusa van.

A tanárokon kivül jótállás mellett mások is használhatják.

1902-ben 155 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 400 korona a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 66 kötet és 10 térkép szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Franzen Alajos tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1858-ban keletkezett.

Állománya 726 állat, ezek között 31 emlős, 98 madár, 20 hüllő, 11 hal, 100 rovar és 466 egyéb állat; továbbá 970 növény, 675 ásvány és 41 kőzet, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a múzeum-őr vezetése mellett megtekintheti.

Az 1902. évben 150 korona fordittatott javadalmazására, miből 82 db állattani, 42 db növénytani falitábla, 20 db növényminta és 34 db növénytani preparatum szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*A gyüjtemény őrei:* Neuberger István és Ádám Jenő tanárok.

*A szakolczai kir. kath. algimnázium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

---

## *1197. Népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa s 1902 november 13-án nyilt meg.

Állománya 670 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 10-től 12-ig és csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés

tartama 14 nap. Használati dij évi 1 korona. Az első félévben 669 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Könyvtárnok:* Kropácsy István állami isk. igazgató.

---

### *1198. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1467-ben, a kolostorral egyidejüleg keletkezett. Zaruba Mátyás városi tanácsos bőkezűsége folytán ujjáalakittatott.

Állománya 5811 kötet, köztük több ősnyomtatvány és 10 kézirat, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei 1476. és 1478. évi velenczei nyomtatványok.

Szaklajstroma van.

A tartományi főnök engedélyével használható. 1902-ben 25 kötetet használtak belőle s 3 kötet kölcsönöztetett ki.

Az 1902. évben 116 korona 40 fillér fordittatott javadalmazására, miből 34 kötetet szereztek be. Ajándékképen 63 kötettel gyarapodott.

*Könyvtárnok:* Prikaszky Mansuet házfőnök.

*Majláth Béla. A szakolczai Ferencz-rendi könyvtár XVII. századi történetéhez. (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.)*

---

## SZAMOSUJVÁR. (Szolnok-Doboka várm.)

### *1199. A gör. kath. tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1869-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 270 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 85 korona a képesitő vizsgálatok alkalmával befolyt dijakból. 1902. évi gyarapodása 12 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

A közelmultban keletkezett. Állománya 30 db régi pénz. 1902. évi gyarapodása 11 db érem.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* Demian József.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1881-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Szabó János megyés püspök járult gyarapitásához.

Állománya 220 rovar, 450 növény és 167 ásvány, egy szekrényben elhelyezve.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 17 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Suciu László.

---

## 1200. *A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1897-ben keletkezett, midőn az eddig virágzó örm. kath. gimnáziumot az állam átvette. A megszünt gimnázium könyvtára képezte az uj főgimnáziumi könyvtár alapját.

Állománya 8560 kötet, ezek között 8 régi magyar nyomtatvány, egy szobában elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják egyik intézeti tanár kezessége mellett, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket téritvény ellenében.

Évi javadalmazása 6—800 korona a rendes tanszer átalányból.

*Könyvtárnok:* Temesváry János tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1894-ben keletkezett. Fejlesztéséhez a volt örm. kath. gimnázium. Szamosujvár városa és Ornstein József őrnagy járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 42 őskori s 63 középkori tárgy, 39 gipszmásolat és 17 érem, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Minerva bronzszobra a Szamosujvár melletti római táborból, egy római eredetű abéczés tégla és két feliratos ara votiva.

Szerzeményi naplója van.

A közönség az igazgató vagy a szertárőr vezetése mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 4—500 korona a rendes tanszer-átalányból.

*A gyüjtemény őre:* Balázsy Czirill tanár.

### c) Természetrajzi gyüjtemény.

1894-ben keletkezett. Fejlesztéséhez a volt örm. kath. gimnázium, Ornstein József őrnagy és Kovrig Simon orvos járultak nagyobb adományokkal és dr. Mártonfi Lajos gyüjtésével.

Állománya 366 db, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a Hyaena spelaea koponya.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a gyüjtemény őrének engedelmével megtekintheti.

Évi javadalmazása 200—300 korona a rendes tanszerátalányból.

*A gyüjtemény őre:* Mártonfi Lajos igazgató.

---

## *1201. Az örmény kath. egyház könyvtára.*

1725-ben keletkezett. Elhalt plébánosok könyveiből gyarapodott. Nagyobb adománynyal Lukácsi Kristóf főesperes gyarapitotta.

Állománya 2500 kötet, köztük 2 db ősnyomtatvánv, továbbá 48 örmény nyelvű kézirat, az örmény templom sekrestyéje fölötti kóruson elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei számos értékes örmény egyházi munka és kézirat.

Czédula-katalogusa van.

Csaknem kizárólag az őrmény kath. lelkészek használják.

Rendes évi javadalmazása nincs.

*Könyvtárkezelő:* Bárány Lukács t. kanonok, örmény kath. esperes-plébános.

---

## *1202. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1760-ban keletkezett.

Állománya mintegy 1452 kötet, köztük 4 ősnyomtatvány és néhány régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Használók számára szükség szerint nyitva van.

1902. évi gyarapodása 17 kötet.

*Könyvtárnok:* Salamon Béla zárdafőnök.

---

### 1203. *A társalkodó-egylet könyvtára.*

**Az 1860-ban keletkezett «Társalkodó-egylet« és az 1891-ben megalakult »Szamosujvári kör« 1897-ben egyesültek s könyvtáraikat is egyesitették.**
**Állománya 1800 kötet, egy teremben elhelyezve.**
**Leltára és czédula-katalogusa van.**
**A tagok évi 2 kor. dijért használhatják.**

*Könyvtárnok:* **Mihelics Károly tanár.**

***A szamosujvari kör könyvtárának katalogusa. (Szamosujvár, 1893. és 1896.) — A szamosujvári társalkodó egylet könyvtárának czimjegyzéke. (Szamosujvár, 1900.)***

---

## SZAPÁRYFALVA. (Krassó vármegye.)

### 1204. *Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 6-tól 8 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 150 egyén 400 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Knizsovánszky Ádám állami isk. tanitó.

---

## SZARVAS. (Békés vármegye.)

### 1205. *Az ág. ev. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1820-ban keletkezett, midőn a br. Wenckheim család több könyvét az intézetnek ajándékozta. Utóbb a vidéki ev. papok és tanárok, különösen Kuczián György esperes és Makula Gábor szarvasi pap theologiai művekből álló könyvtáraikat hagyományozták az intézetnek. Szervezése körül Vajda Péter, Ballagi Móricz, Greguss Ákos és Domanovszky Endre szereztek érdemeket. 1890—92-ben Benka Gyula igazgató és Mocskónyi József könyvtárnok rendezték először.

Állománya 21,541 kötet, ezek között nagyon sok régi magyar nyomtatvány és néhány oklevél öt teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel. Kiválóbb nevezetessége a Concordantiae maiores sacrae bibliae 1526-ból.

Betűrendes naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül a tanulók s ritkábban a város és vidék közönsége is használhatja. A tanárok az olvasóteremben elhelyezett könyveket bármikor használhatják, egyébként kutatók számára hetenként 2 órán át nyitva áll. A kikölcsönzés ugy történik, hogy az iskolával összeköttetésben állók nevük aláirásával ismerik el a kikölcsönzést, idegenek pedig kellő biztositékot tartoznak letenni.

Évi javadalmazása 800 korona. 1902. évi gyarapodása 133 kötet.

*Könyvtárnok:* Liska János tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1850-ben keletkezett. Fejlesztése körül kiváló érdemeket szerzett Haberern Jonathán igazgató.

Gyarapitása főleg a csatornázás és kutásás alkalmával talált tárgyakból történik.

A gyüjtemény még nincs rendezve.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A 1842/43. tanévben Vajda Péter tanár kezdeményezésére keletkezett, ki tojásgyüjteményét az intézetnek adományozta. Domanovszky Endre ásványgyüjteményt, Titius Pius tengermelléki tárgyakat s Koren István tanár növénygyüjteményt ajándékoztak számára.

Állománya 2755 állat, ezek között 22 emlős, 81 madár, 26 hüllő, 30 hal, 750 rovar, s 1260 egyéb állat, 428 madártojás, 150 csontvázrész és több anatomiai tábla, továbbá 2460 növény és 25 kötet herbarium (Koren István tanártól) 4512 fajjal, 1156 ásvány, 271 kőzet és 268 kövület, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

Az 1902. évben 71 korona fordittatott gyarapitására. 1902. évi gyarapodása 234 állat és 352 növény.

*A gyüjtemény őre:* Pleniczner Lajos tanár.

*Benka Gyula. A szarvasi főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

### *1206. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta. A szarvasi iparos ifjak önképző köre helyiségében van elhelyezve s az elnökség gondozása alatt áll.

---

### *1207. A népkör könyvtára.*

Az egyesület 1846-ban, könyvtára 1861-ben keletkezett.

Állománya 880 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll.

1902. évi javadalmazása 20 korona.

---

## SZÁSZBRÉTE. (Szolnok-Doboka vármegye.)

### *1208. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület alapitotta, a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa utján kapott állami segélyből. A m. k. földmivelésügyi minisztérium 173 kötetből álló népkönyvtárral gyarapitotta.

Állománya 305 kötet, az állami iskolában elhelyezve.

Kikölcsönzés céljából minden vasárnap nyitva áll. 1903-ban 675 kötetet használtak belőle.

---

## SZÁSZRÉGEN. (Maros-Torda vármegye.)

### *1209. Az ág. ev. algimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1845-ben keletkezett. 1861-ben Schuller Dániel és Klein György ev. lelkészek hagyatékából 392 kötettel gyarapodott.

Állománya 7421 kötet, köztük 13 ősnyomtatvány, 1934 füzet és 14,025 darab iskolai értesitő hazai és külföldi intézetektől, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják évi 4 korona használati dij fizetése mellett. Használók számára a könyvtár

minden vasárnap d. e. 9-től 11-ig nyitva van. 1902-ben 678 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

1902-ben 232 korona fordittatott gyarapitására, miből 140 kötet szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 140 kötet, 34 füzet és 848 iskolai értesitő. 1903. évi költségelőirányzata 800 korona.

*Könyvtárnok:* Salzer János tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1857-ben keletkezett, midőn az intézet 12 forinton egy kisebb ásványgyüjteményt szerzett meg. Az 1867/68. tanévben az erdélyrészi ág. ev. egyház konzisztoriuma az intézetnek 496 db ásványt ajándékozott.

Állománya 634 állat, ebből 69 emlős, 82 madár, 18 hüllő, 6 hal, 230 rovar és 229 egyéb állat; továbbá 260 növény, 424 ásvány, 100 kőzet és 577 kövület, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség az intézet igazgatójánál tett jelentés után megtekintheti.

1902. gyarapodása 222 állat és 20 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* dr. Kinn Gusztáv tanár.

*Heinrich Schuster. Das S. Regener Gymnasium (Az 1889/90. évi értesitőben. — Wilhelm Hellwig, Geschichte, Beschreibung und Einweihungsfeier des neuen Gimnasialgebäudes der ev. Kirchengemeinde A. B. in Sz.-Régen. (Az 1893/94. évi értesitőben.) — Heinrich Schuster, Geschichte des S.-Regen Gymnasiums. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

---

## *1210. A polgár- és iparegylet könyvtára.*

1874-ben, az egyesület megalakulásával egyidejüleg keletkezett. Később 1200 kötetből álló könyvtárral gyarapodott.

Állománya 1400 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és irott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. u. 2-től 6-ig nyitva áll.

Az 1902. évben 10 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Regius József.

## SZÁSZSEBES. (Szeben vármegye.)

### *1211. Az ág. ev. algimnázium könyvtára.*

1850-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya körülbelől 10,000 kötet, két teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Az intézet tanárai használják.
*Baumann F., Geschichte des ev. Gymnasium A. B. in Mühlbach. (N.-Szeben, 1896.)*

---

### *1212. Az ág. ev. egyházkerület könyvtára.*

1857-ben keletkezett.
Állományá 400 kötet egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 200 kor. a kerület lelkészei és tanitói által fizetett dijakból.

---

### *1213. A magyar kaszinó könyvtára.*

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 670 kötet, három szekrényben elhelyezve.
Leltára és nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn d. u. 6-tól 7-ig nyitva áll. 1902-ben 324 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 182 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 50 korona.
*Könyvtárnok:* Weinhold Károly igazgató tanitó.

---

## SZÁSZVÁROS. (Hunyad vármegye.)

### *1214. Az áll. segélyzett ev. ref. Kún-kollégium könyvtára.*

Valószinüleg Károli Sebestyén volt katholikus pap vetette meg alapját a reformáczió kezdetén, s ugy látszik, hogy I. Rákóczy György, Nádudvari Péter és Szigethi Gyula István könyveiből is került oda néhány darab. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)
Állománya 10,800 kötet, köztük 2 ősnyomtatvány, 45

magyar nyelvü és 10 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá 46 térkép, 50 kézirat s 1 db oklevél, egy nagy és egy kisebb teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége Pázmány Péter Imádságos könyve harmadik kiadásának egyetlen ismert példánya. (Pozsony, 1625.)

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsönzés van az intézethez nem tartozó ismert egyének részére is.

Évi javadalmazása 400—1000 kor. a tanszerátalányból.

*Könyvtárnok:* Vitus Lajos.

*A Kún-kollégium története. (Szászváros, 1896.)*

---

## 1215. Az iparos- és munkáskör könyvtára.

1890-ben keletkezett.

Állománya 157 mű 239 kötetben, egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 12 nap. 1902-ben 59 egyén 78 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 129 korona 82 fillér fordittatott gyarapivására.

*Könyvtárnok:* Benke Ede.

---

## 1216. A magyar olvasó-egylet könyvtára.

1866-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. 1902-ben özv. Fekete Ferenczné Szigethi Borbála 100 koronás adománynyal gyarapitotta.

Állománya 980 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 1200 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 106 koronát forditottak gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*Könyvtárnok:* Ferenczi Miklós.

---

# SZATMÁR. (Szatmár vármegye.)

## *1217. Az ev. ref. felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Kőnyvtár.

Az 1890/91. tanévben keletkezett. Nagyobb adományokkal Vozáry Gyula tanár, Szabó János plébános, Jákó Mihály, a m. kir. kereskedelmi minisztérium, a Franklin-társulat és a Lampel Róbert czég járultak gyarapitásához.

Állománya 842 kötet és egy térkép, három szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

Évi javadalmazása 150 korona. 1902. évi gyarapodása 360 kötet.

*Könyvtárnok:* Poszvék Irén tanitónő.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1862-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adománynyal Szokol Pál bányatanácsos gyarapitotta.

Állománya 50 állat, 300 növény, 350 ásvány, 20 kőzet és 20 kövület, három szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Mudrisné Nagy Teréz tanitónő.

---

## *1218. Az ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüleg a XVIII. század második felében keletkezett. Főleg régi vallásos iratokból, görög és római klasszikusok régi kiadásaiból stb. áll. E könyvtár rendezése és selejtezése már évek óta folyik. 1886-ban szerveztetett a tanári szakkönyvtár, a mely szakmunkák és folyóiratokkal évről-évre gyarapittatik.

Állománya 7139 kötet, egy nagy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

Az 1902. évben 609 kor. 90 fillér fordittatott gyarapitására, miből 83 kötet szereztetett be.

1903. évi költségelőirányzata 760 korona.

*Könyvtárnok:* Szabados Ede tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 292 régiség, ezek között 7 középkori tárgy, 23 fegyver, 66 ujabbkori emlék, 8 kegyeleti tárgy és 188 vegyes régiség; továbbá 3116 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége Kölcsey Ferencz díszes kardkötője.

Szerzeményi naplója van.

Csupán adományozás utján gyarapodik. Igy az 1902. évben 2 régiséggel és 166 éremmel.

*A gyüjtemény őre:* dr. Mészáros Ferencz tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Nagyobb adománynyal dr. Fekete Sámuel főorvos járult gyarapitásához, a ki ásványgyüjteményét ajándékozta az intézetnek. Gyarapitotta még Kis Andor állatorvostan-hallgató.

Állománya 2519 állat és állati rész, 688 növény és 1527 ásvány, három teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 kor., mely összegen az 1902. évben 12 állati rész, 15 növény és 85 ásvány szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Majthényi András tanár.

*Kovács István, A szatmári ev. ref. iskola története. (Debreczen, 1880.) — A szatmárnémeti ev. ref. főgimnázium tanári kézi könyvtárának jegyzéke. (Szatmár, 1900.)*

---

## *1219. A kir. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könytár.

1847-ben keletkezett. 1874-ben a tankönyvekkel együtt 3140 darabszámra emelkedett. 1890-ben teljesen uj berendezést nyert, felosztatván 12 szakra. Ugyancsak 1890-ben különválasztattak a tankönyvek s a tanári könyvtárban csak önálló szakmunkák maradtak. Ugyanekkor hozatott be a czédula-katalogus is.

Állománya 5310 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül téritvény mellett mások is használhatják.

Évi javadalmazása 600 kor. a tanszerátalányból.

*Könyvtárnok :* dr. Kurtz Sándor tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1847-ben keletkezett.
Állománya 3000 állat, 1382 növény, 767 ásvány és 106 kőzet, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 500 kor. a tanszerátalányból.

*A gyüjtemény őre :* dr. Schőber Emil.

*A szatmári kir. kath. főgimnázium története. (Szatmár, 1896.)*

## 1220. A kir. kath. tanitóképző-intézet gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1847-ben keletkezett, midőn a nagykárolyi mesterképző Szatmárra helyeztetett át. Nagyobb adományokkal a püspök és a káptalan tagjai járultak gyarapitásához.
Állománya 610 kötet, két szobában elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Évi javadalmazása mintegy 50 korona a beiratási dijakból.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1900-ban keletkezett. Dr. Steinberger Ferencz 18 régi ezüst pénzt s 267 réz és bronz érmet adományozott az intézetnek, melyek egy dobozban vannak elhelyezve.
A gyüjtemény a tanszerek őrének felügyeletére van bizva.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1847-ben keletkezett.
Állománya 36 állat, 250 növény, 42 ásvány, 25 kőzet és 3 kövület, egy szobában elhelyezve.
Szaklajstroma van.
A gyüjtemény gyarapitására az intézet fentartására szánt pénzből csekélyebb összegek fordittatnak évenként.

*A gyüjtemény őre :* Holczmann Béla tanár.

## 1221. A Kölcsey-kör múzeumának gyüjteményei.

Az 1891. évben keletkezett Kölcsey-kör alapitotta. Az összes gyüjtemények a Wallon Lajos-féle bérházban nyertek

elhelyezést; az ev. ref. főiskolában leendő megfelelőbb elhelyezésük iránt az egyesület ez év folyamán tette meg a lépéseket. A gyüjtemények még nincsenek átadva a közhasználatnak. 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesület irodalmi, társadalmi és múzeumi szakosztályra oszlik s 1902-ben 28 alapitó és 210 rendes tagot számlált. Ez évi kiadásai 556 koronát tettek ki. 1903. évi költségelőirányzata 1446 kor. volt.

*Elnöke:* Kölcsei Kende Zsigmond cs. és kir. kamarás; *ügyvezető alelnök:* dr. Fechtel János; *titkár:* dr. Fodor Gyula.

### *a)* Könyvtár.

1891-ben, a körrel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Kiss Gedeon és br. Vécsey József járultak gyarapitásához. Az állam 1900-ban 300, 1901-től évi 400 kor. segélyben részesitette.

Állománya 1902-ben 356 kötet, 3 kézirat és 3 oklevél, 1 levél volt, egy szobában két szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

Az 1902. évben 460 kor. fordittatott gyarapitására, miből 1 szekrényen kivül 31 kötet szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 90 kötet, 1 kézirat és 1 levél.

### *b)* Régiségtár.

1891-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Szatmár sz. kir. város, Kiss Gedeon, br. Vécsey József és Török János járultak adományokkal.

Állománya 1902-ben 65 őskori tárgy, 26 fegyver, 20 ujabbkori emlék, 15 kegyeleti tárgy és 978 érem volt, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1902. évi gyarapodása 5 db régiség és 65 érem.

### *c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1891-ben keletkezett.

Állománya 1902-ben 88 metszet és 3 gipszmásolat volt, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1902. évi javadalmazása 10 kor. volt, mely összegen 15 db metszet szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 7 db metszet.

*d)* Természetrajzi gyüjtemény.

1891-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal br. Vécsey József és Török János járultak gyarapitásához.

Állománya 1902-ben 4 emlős, 16 hüllő, 279 ásvány, 14 kőzet és 15 kövület volt, két szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 16 db.

*A gyüjtemények őre:* Bakcsy Gergely.

*A szatmári Kölcsey-kör alapszabályai. (Szatmár, 1892.) — Dr. Fechtel János, A szatmári Kölcsey-kör évkönyve 1895—98. (Szatmár, 1899.) — Dr. Fechtel János, Millennium Szatmár sz. kir. városában (896—1896).*

---

## *1222. A püspöki és egyházmegyei könyvtár.*

1804-ben a szatmári püspökök és kanonokok hagyatékából keletkezett. Dr. Schlauch Lőrincz bibornok szatmári püspök korában megvette az 1874-ben elhalt Török János hirlapiró könyvtárát s azt az egyházmegyének adományozta.

Állománya 23,100 kötet, köztük 45 db ősnyomtatvány és 99 db régi magyar nyomtatvány; továbbá 50 térkép és 50 kézirat, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

A Török-könyvtárnak rendszeres, az egyházmegyeinek czédula-katalogusa van.

Az olvasóterem csütörtökön és szombaton mindenki számára nyitva áll. Kikölcsönzés nincs. 1902-ben 200 kötetet használtak belőle.

Az 1902. évben ajándékozás utján 300 kötettel gyarapodott.

*Könyvtárnok:* Báthory Endre.

*Fraknói Vilmos, Schlauch Lőrincz szatmári püspöknek Török János által gyüjtött könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1877 évf.) — A szatmári egyházmegye Török János-féle könyvtárának névjegyzéke. (Szatmár, 1900.)*

---

## *1223. A szatmármegyei gazdasági egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1860-ban, könyvtára 1898-ban keletkezett. Adományokkal a földmivelésügyi m. k. minisztérium állandóan gyarapitja.

Állománya 406 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára és irott katalogusa van.
A tagok részére kikölcsönzés czéljából állandóan nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Poszvék Nándor egyl. titkár.

*A szatmármegyei gazdasági egyesület évkönyve I., II. és III. évf. (Szatmár, 1900., 1901. és 1902.)*

---

## 1224. A szatmármegyei Széchényi-társulat központi könyvtára.

1882-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 1615 kötet, egy teremben elhelyezve.
A központi könyvtárból csupán az egyes községekben szervezett népkönyvtárak számára adnak kölcsön könyveket.
Évi javadalmazása 1000 korona.

*Könyvtárnok:* Hatvani Péter.

*A szatmármegyei Széchényi társulat értesitője 1882—87. (Szatmár, 1888.) — U. az, 1888—1896. (Szatmár, 1897.)*

---

## 1225. A társaskör könyvtára.

1883-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 3371 kötet, egy teremben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 7644 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 144 kor. 74 fillér fordittatott gyarapítására, 1903. évi költségvetése 300 korona.

*Könyvtárnok:* Hatvani Péter.

*A szatmárnémeti társaskör könyvtárának jegyzéke. — A szatmárnémeti társaskör könyvtárának pótjegyzéke.*

---

# SZEBELLÉB. (Hont vármegye.)

## 1226. A F. M. K. E. népkönyvtára.

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből; a könyvtár ennek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 229 kötet, a községházán elhelyezve.
1903-ban 150 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok*: Laczkó Géza körjegyző.

---

## SZÉCSÁNY. (Torontál vármegye.

### *1227. A községi népiskola ifjusági és népkönyvtára.*

1878-ban keletkezett.
Állománya 850 kötet, egy teremben elhelyezve.
Betűrendes katalogusa van.
Évi javadalmazása körülbelől 100 kor. a községi iskolaszéktől.

*Könyvtárnok:* Michels Sándor tanitó.

---

## SZÉCSENFALVA. (Torontál vármegye.)

### *1228. Ifjusági könyvtár.*

1872-ben keletkezett, s kezdettől fogva népkönyvtárul szolgál.
Állománya 41 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 94 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1903. évi költségelőirányzata 20 korona.

*Könyvtárnok :* Steibl Ferencz tanitó.

---

## SZEGED. (Csongrád vármegye.)

### *1229. Az alsóvárosi népkör könyvtára.*

1875-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 962 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. Használati idő egy hét, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 1104 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Főkönyvtárintéző:* Kovács István; *könyvtárnokok:* Berta János, Vajas József és Hajós János.

## *1230. Az alsóvárosi társalgó-egyesület könyvtára.*

1875-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Kovács Jozefin, Csávolszky Jozefa, Zombori Tamásné és Börcsök Lajos gyarapitották.

Állománya 1600 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem minden d. u. 2 órától késő estig használható. Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken esti 6-tól 8 óráig nyitva áll. Használati idő 1 hét, azontul napi 4 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 800 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 400 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 600 korona.

*Könyvtárnokok:* Kecskés István és Dobó József.

## *1231. A csongrádvármegyei tanitó-egyesület könyvtára.*

1870-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 648 kötet, a belvárosi fiu-iskola rajztermében elhelyezve.

Leltára van.

Használók számára minden csütörtökön d. e. 11-től 12-ig nyitva áll. 1902-ben 60 kötetet használtak a könyvtárban s 75 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 34 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 40 korona.

*Könyvtárnok:* Raffner Dezső.

*Nemecskay István és Szász Gyula, A csongrádvármegyei tanitó-egyesület. (Szeged, 1903.)*

## *1232. A felsővárosi függetlenségi népkör könyvtára.*

1874-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Benke István 1883-ban 100 kötettel gyarapitotta.

Állománya 570 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 2982 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 196 korona fordittatott gyarapitására.

## 1233. *Az ipartestület könyvtára.*

1885-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett a megszünt polgári iparos- és gazdasági kör könyvtárából.

Állománya 914 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az olvasótermet az ipartestület tagjai használhatják s ugyanazok kölcsön is kaphatnak könyveket. 1902-ben 2441 kötet kölcsönöztetett ki.

Használók számára kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön este 6-tól 8-ig van nyitva. Használati dij két héten tul kötetenként minden napra 4 fillér.

Évi javadalmazása 250 korona. 1902. évi gyarapodása 51 kötet.

*Könyvtárnok:* Lippay János.

*A szegedi ipartestület könyvtárjegyzéke. (Szeged, 1898.)*

## 1234. *A kegyes-tanitórend városi főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1. *A házi könyvtár* 1720-ban, a társház alapitása évében keletkezett. 1726-ban történik róla először emlités, midőn a városi tanács 26 forintot adott a társház könyvtárára. Fejlesztéséhez nagyobb adománynyal Józsay János járult 1798-ban, a ki 609 kötetből álló könyvtárát a rendháznak ajándékozta. Azóta főleg elhunyt tanárok könyvtáraival gyarapodott.

Állománya 5734 mű 12,331 kötetben, ezek között 19 ősnyomtatvány, 22 magyar és 33 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá 12 kötet theologiai kézirat, négy teremben elhelyezve.

2. *A tanári könyvtár* az 1852/53. évre terjed vissza, a midőn 200 művet számlált. Nagyobb adományokkal Csajághy Sándor megyés püspök, 1858-ban Remellay Gusztáv, 1859-ben

Purgstaller József, 1870-ben Kümmer János főigazgató, 1871-ben Löw Lipót főrabbi és legujabban Gyárfás István járultak gyarapitásához.

Állománya 3169 mű, 4466 kötetben és 2088 füzetben, továbbá 183 térkép, két teremben (könyvtár és földrajzi szertár) elhelyezve.

Mindkettőnek szerzeményi naplója, leltára és szakkatalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják téritvény mellett a házfőnök, illetőleg az igazgató engedélyével.

A házi könyvtár évi javadalmazása 250 korona, a tanári könyvtáré 648 korona a tanszerátalányból. Az 1902. évi gyarapodása házi könyvtárban 71 mű, 90 kötet és 27 füzet; a tanári könyvtárban 97 mű, 119 kötet és 428 füzet.

*Könyvtárnokok:* dr. Jászai Rezső és dr. Bartha György tanárok.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1. A házi éremgyüjtemény 1814-ben keletkezett, midőn Grosser János numizmatikai gyüjteményét (1207 db.) a társháznak adományozta. Utóbb Gál János, Csaby József, Illyés Ágoston és Ugróczy Antal tanárok gyarapitották. Első rendezése 1820-ban történt. 1842-ben Nachtigall Jakab tanár gyarapitotta 160 éremmel. A gyüjteményt 1890-ben Firtinger Jakab rendezte. Leltára ugyanezen évben készült.

Állománya 3324 érem, a társház levéltárában levő szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a házfőnök engedélyével megtekintheti.

Főkép a rendtagok hagyatékából gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* dr. Bartha György tanár.

2. A gimnáziumi éremgyüjtemény a XIX. század elejéről való Nagy Ferencz szegedi városi tanácsos, Grosser János, Csaby József, Illyés Ágoston, Ugróczy Ferencz tanárok adományából. Első rendezője Bálinth Antal tanár volt 1830-ban. Későbbi időkben összezavarodott az egész gyüjtemény s igy is maradt 1903-ig, a midőn azt dr. Jászai Rezső tanár egészen ujra rendezte s szakkatalogussal ellátta.

Ujabban buziási Eisenstädter Oszkár 6 emlékérem és 71 vegyes éremből álló adományával gyarapitotta. Gyarapodását a gimnáziumi ifjuság is jelentékenyen előmozditja.

Állománya 1819 érem és 78 papirpénz.

Szerzeményi naplója és szakkatalogusa van.

A főgimnázium igazgatósági irodájában levő szekrényben van elhelyezve. A szaktanárok a történelem és földrajz oktatásánál mint pedagogiai segédeszközt használják. A közönség az igazgató engedélyével megtekintheti.

*A gyüjtemények őre:* dr. Jászai Rezső tanár.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850-ben keletkezett.

Állománya 502 állat, ezek közt 25 emlős, 123 madár, 14 hal, 51 rovar, 152 egyéb állat; továbbá 2423 növény, 598 ásvány, 403 kőzet és 146 kövület, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a gyüjtemény őrének vezetése alatt megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 131 állat és 143 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Flóderer Imre tanár.

*Pap János, A piaristák Szegeden. (Szeged, 1886.) — A kegyes-tanitórendiek szegedi főgimnáziumának könyvtárai. (Az 1899/900. évi értesitőben.) — Baksay József, Philologiai múzeumunk ismertetése. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

## *1235. A kereskedő ifjak társulatának könyvtára.*

Állománya 2500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnokok:* Csányi Ármin és Klein Gerő.

## *1236. A kereskedők és magánhivatalnokok egyesületének könyvtára.*

1881-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a szeged-csongrádi takarékpénztár, Lukács L. és Várnay L. gyarapitották.

Állománya 940 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 1000 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 600 kötet.

## 1237. *A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1872-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1396 kötet, két szobában elhelyezve, melyek egyike egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 700 korona. 1902. évi gyarapodása 184 kötet.

*Könyvtárnok:* Barkóczy Gusztáv tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 25 állat, ezek között 5 emlős, 18 madár, 2 hal, továbbá 12 növény, 118 ásvány, 72 kőzet és 69 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* Firbás Nándor tanár.

---

## 1238. *A m. kir. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a m. k. vallás- és közokt. minisztérium, a földmivelésügyi és pénzügyi m. k. minisztérium, a földrajzi társaság és Szeged sz. k. város gyarapitották.

Állománya 417 kötet, a tanári szobában egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 100 kötetet használtak a könyvtárban s mintegy 200 kötetet kölcsönöztek ki.

Az 1902. évben 754 kor. 44 fillér fordittatott gyarapitására, miből 105 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. Vajda Gyula tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1897-ben keletkezett. Adományokkal a m. kir. vallás- és közokt. minisztérium gyarapitotta.

Állománya 8 emlős. 79 madár, 3 hüllő, 74 alsóbbrendü

állat és 9 csontváz, továbbá 126 ásvány, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Leltára van.

*A gyüjtemény őre:* Pellichné Szendrői Ilona.

---

## *1239. A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1851-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. 1873-ban már 635 darabból állott. 1884-ben rendezte Matskássy József tanár. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. magy. kir. minisztérium, Szabó Ferencz plébános és a m. kir. földtani intézet járultak gyarapitásához.

Állománya 7716 kötet és füzet, egy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások csak igazgatói engedélylyel használhatják. Kikölcsönzés esetén a kölcsönvevő sajátkezüleg tartozik nevét a kikölcsönzési naplóba bejegyezni. 1902-ben 182 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 604 kor. 21 fillér fordittatott gyarapitására, miből 115 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 800 korona.

*Könyvtárnok:* Kiss Lajos tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 442 állat, ebből 28 emlős, 136 madár, 15 hüllő, 26 hal, 1 rovargyüjtemény és 237 egyéb állat, továbbá 1 növénygyüjtemény, 292 ásvány, 87 kőzet és 96 kövület, a szertárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség bejelentés és felügyelet mellett megtekintheti.

Az 1902. évben 470 korona fordittatott gyarapitására, miből 1 állat, 1 növényprés és 1 növénygyüjtemény szereztetett be. 1903. évi költségvetése 400 korona.

*A gyüjtemény őre:* Szabó Imre tanár.

*Homor István, A szegedi m. k. áll. főreáliskola története. 1854—1894. (Szeged, 1895.)*

## *1240. A minorita rendház könyvtára.*

1740 körül keletkezett.

Állománya 4080 kötet, több kézirat, térképek s néhány aczélmetszet, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

A rendtagok számára mindig, idegenek számára szükség szerint nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Kiss Gyula.

---

## *1241. Somogyi-könyvtár és városi múzeum*

Somogyi Károly esztergomi apátkanonok 42,000 kötetből álló könyvtárát 1880 április 26-ikán kelt levelében Szeged város közönségének adományul felajánlotta, mely ajánlatát a közgyülés ugyanazon hó 30-ikán elfogadta. E törzsállomány a régi városi közkönyvtár egy részének bekebelezése, egyesek és intézetek adományai, de első sorban a város által adott évi 4000 kor. felhasználása által fokozatosan fejlődött. Ünnepélyes megnyitása 1883 október 16-án történt. Korábban az itélőtáblának átengedett épületben volt elhelyezve. 1896-ban a város a millennium alkalmából fényes palotát emelt a könyvtár és az azzal kapcsolatosan szervezett városi múzeum elhelyezésére, mely 1897 november 3-ikán adatott át rendeltetésének. A városnak a Somogyi-könyvtár és városi múzeum kezelése tárgyában alkotott szabályrendeletét a m. k. belügyminisztérium 1886 deczember 20-ikán hagyta jóvá. A gyüjtemények az 1898 deczember 15-iki közgyülési határozat alapján a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az összes gyüjtemények fölött a felügyeletet a könyvtár- s múzeumi bizottság gyakorolja, melyet a város közönsége 3—3 évre egy tanácsos elnöklete alatt 12 törvényhatósági tagból alakit.

*a)* Könyvtár.

A Somogyi-féle alapitvány törzsanyagának rendszeres gyarapitásán kivül a városi és ujabban az állami javadalomból általános tudományos és ismeretterjesztő irányban fejlesztetik. A vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter 1900 márczius 20-iki határozatával a sajtótermékeknek a szegedi kir. ügyészséghez érkező köteles példányait a könyvtár gyarapitására rendelte forditani. Az államtól ezenkivül 1901-ben 1000, 1902-ben 1200, 1903-ban 1500 kór. gyarapitási segélyben részesült.

Állománya 1902-ben 29,691 mű volt, 61,734 kötetben, ezek között 81 ősnyomtatvány és 114 régi magyar nyomtatvány, hét

teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel. Az egész állományból 43,700 kötet esik a Somogyi-féle törzsadományra, 17,034 kötet pedig egyéb szerzeményekre.

A Somogyi-adománynak átadási lajstroma, a további szerzeményeknek pedig szerzeményi naplójuk van. A könvtár egész állományáról szaklajstrom és czédula-katalogus készült.

Használhatja minden 16 éven felüli tisztességesen öltözött egyén. Tanulók szépirodalmi müveket tanáraik kijelölése szerint használhatnak. Az olvasóterem minden köznapon d. e. 10-től d. u. 1 óráig és d. u. 4-től 7 óráig, szerdán és szombaton d. u. 3-tól 7 óráig nyitva van. Kikölcsönzés az alapitványi oklevél értelmében nincs megengedve.

Évi javadalmazása az államsegélyen kivül 4000 kor. (beszerzésre és kötésre). 1902. évi gyarapodása 506 mű, 1059 kötetben.

### *b)* Érem- és régiségtár.

Alapját azon különféle leletek képezik, melyek 1879-ben az öthalmi, szilléri és sövényházi földmunkálatok, továbbá a vár lebontása s a rakodópart épitése alkalmával felszinre kerültek, melyeket megőrzés végett az 1883/84. évben a Somogyi-könyvtárban helyeztek el. Ehhez járult több kisebb adomány s a városi levéltárban őrzött emlékek áthelyezése. Gyarapodott a gyüjtemény a czéhek ereklyéi által is, de különösen a város által megvásárolt Lászy, Reizner és Abelles-féle érem- és régiséggyüjtemények bekebelezése után nyert jelentőséget. Az államtól 1899-ben 1200 korona, 1900-ban 600, 1901-ben 800, 1902-ben 600, 1903-ban 500 korona, iparmüvészeti czélokra 1902-ben külön 1000 kor. segélyt kapott. Az államtól ezenkivül a régi magyar ötvösmüvek galvanmásolataiból 1903-ban 28 darabot kapott letétben.

A régiségtár állománya: 606 kőeszköz és kőemlék, 72 csonteszköz, 440 bronz- és réztárgy, 367 arany és ezüst, 311 vas, 1490 agyag és üveg, 12 fa és bőr, 158 vegyes anyagu tárgy. Az éremtár állománya 7486 érem, 226 bankjegy és pecsétnyomó. Az érmek közül 1962 ókori, 3787 magyar, 1735 idegen, két külön teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességek: a sövényházi, öthalmi, röszkei, percsinai, rábéi, törökkanizsai, borjasi, baksi, domaszéki, bojárhalmi, királyhalmi, csorvai, majdányi, tömörkényi, horgosi, ujszentiváni, pusztaszeri, oroszlámosi, gyalai stb. leletek.

Szerzeményi naplója és leltára van.

A hat éven alóli gyermekek kizárásával vasár- és ünnepnapokon d. e. 10-től 12-ig mindenki látogathatja.

1902. évi gyarapodása 138 db régiség és 94 db érem.

*c)* Szépmüvészeti gyüjtemény.

1897-ben keletkezett, midőn a város közönsége azon alkalomból, hogy a király 1879. évi szegedi látogatását 50,000 koronán megfestetni rendelte, továbbá Munkácsy M. Honfoglalás czimü szinvázlatát 46,000 koronán megvásárolta, egy szépmüvészeti múzeum szervezését is elhatározta. A vallás- és közoktatásügyi m. k. minisztérium Margitay és Roskovics 1—1 festményével ajándékozta meg, az országos képtárból pedig letétképen 14 db festményt kapott. 1903-ban az állami beszerzésekből 3 bronz-plaketta, 3 festmény és 1 vörös krétarajz nyertek itt letétképen elhelyezést. Adományaikkal Munkácsyné, a szegedi képzőmüvészeti egyesület, a szeged-csongrádi takarékpénztár, gr. Tisza Lajos, gr. Batthyány Ferenczné, Ivánkovits János, Back Bernát és Fadrusz János gyarapitották.

Állománya 1902 végén 12 szobormü, 108 festmény, 16 iparmüvészeti tárgy volt, egy nagy és három kisebb teremben elhelyezve.

Lajstroma van. A szépmüvészeti gyüjtemény iparmüvészeti osztálya most van fejlesztés alatt; gyarapitásához 1902-iki 1000 koronás segélyből beszerzett 6 db modern műtárgyon kivül az állam az orsz. iparmüvészeti társulat 1902-iki karácsonyi kiállitásán 930 koronáért megvásárolt 4 db műtárgygyal is hozzájárult.

A hat éven alóli gyermekek kizárásával mindenki látogathatja vasár- és ünnepnapokon d. e. 10-től 12-ig.

Évi javadalmazása 9200 kor. a városi pénztárból.

*d)* Természetrajzi gyüjtemény.

1896-ban keletkezett, midőn a város közönsége a Praznovszky-féle bogár-, lepke-, tojás-, kagyló-, csiga- és ásványgyüjteményeket 2000 forinton megvette. A következő évben a dr. Mihelyes-féle bogárgyüjtemény 100 forinton, 1898-ban a Vellay-féle rovargyüjtemény 500 forinton megvétetett, végül az 1884. évben dr. Feichtinger esztergomi orvos által a városnak adományozott növénygyüjteménynek a szervezett természetrajzi osztályba való áthelyezése is elhatároztatott. Adományaikkal még Zsótér László s a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége gyarapitották. 1901 óta évi 500 korona állami segélyben részesült.

Állománya 1802 végén 1 emlős, 155 madár, 1500 madártojás, 3 hüllő, 5000 kagyló és csiga, mintegy 9000 db lepke. mintegy 16,000 db bogár, továbbá körülbelül 4200 növény, mintegy 3000 ásvány s 300 db kőzet és kövület volt, egy nagyobb s egy kisebb helyiségben elhelyezve.

A gyüjtemény rendezés alatt áll s lajstromai csak részben készültek el.

*Az igazgatói állás üresedésben van.*

*A gyüjtemények őre:* Tömörkényi István.

*Somogyi Károly esztergomi kanonok könyvtáradománya. (Magyar Könyvszemle, 1880. évf.) — Ruszti R. J., A szegedi Somogyi-könyvtár. (U. ott, 1885. évf.) — Reizner J., Jelentés a szegedi Somogyi-könyvtár 1891/92. évi állapotáról. (U. ott, 1892/3. évf.) — Reizner J., A szegedi Somogyi-könyvtár 1892/3. évi állapota. (U. ott, 1894. évf.) — A szegedi Somogyi-könyvtár állapota 1893/4., 1894/5., 1895/6., 1897/8., 1898/9., 1899/900. és 1900/901-ben (U. ott, 1895., 1896., 1897., 1898., 1899., 1900. és 1901. évf.) — Jelentések a múzeum állapotáról; Archeologiai Értesitő, 1879., 1881., 1891., 1892., 1895., 1898., 1899., 1900., 1901., 1902., és 1903. évf.*

## *1242. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1468-ban keletkezett.

Állománya 4341 kötet, köztük 33 db ősnyomtatvány és 36 db régi magyar nyomtatvány, továbbá 300 kézirat, 17 db térkép, 11 db arczkép, 1 czimer, 7 emlékérem és néhány darab régi pénz, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a »Vita Sanctorum« czimü 1454. évi kézirat, mely a magyar szentek legendáit is tartalmazza.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Barmos György házfőnök.

## *1243. A tisztviselők otthonának könyvtára.*

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Faragó Gyula vasuti felügyelő és Stelczel Frigyes vasuti főfelügyelő gyarapitották.

Állománya 1113 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken esti 6-tól 7 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 5792 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 500 korona.

# SZEGSZÁRD. (Tolna vármegye.)

## 1244. A m. k. állami főgimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1896-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 866 kötet, két szobában elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják egyik intézeti tanár jótállása mellett s elismervény kiállitása mellett.

Évi javadalmazása 600 korona a tanszerátalányból, mely összegen az 1901/2. évben 200 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* László Géza tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1896-ban keletkezett.

Állománya 553 db állattani, 382 növénytani és 392 ásvány- és kőzettani tárgy, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 200 korona a tanszerátalányból.

*A gyüjtemény őre:* dr. Kubacska András.

## 1245. A tolnavármegyei múzeum.

Alapját Tolna vármegyének 1895 márczius 29-ikén tartott közgyülésén vetették meg, midőn Wosinsky Mór esperes-plébános bejelentette, hogy gróf Apponyi Sándor v. b. t. t. és ő maga gyüjteményeiket millennáris alapitvány gyanánt a vármegyének egy múzeum létesitése czéljából felajánlják. A vármegye a múzeum első felszerelésére 6000 koronát szavazott meg. A tárgyakat ideiglenesen a főgimnázium akkor még fel nem használt hét termében helyezték el s 1899 junius 4-én a termeket ünnepélyesen nyitották meg a közönség számára, a hol 1901 augusztusig voltak a tárgyak elhelyezve. — A múzeum megnyitása után mozgalom indult meg, hogy különálló múzeumépület emeltessék; az épület épitési költségeinek fedezésére a belügyminiszter 60,000 kor. a vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter 40.000 korona államsegélyt adott; mely utóbb 56,000 koronára emeltetett fel, s melyből 1903-ban a 4-ik 11.000 koronás részlet vált esedékessé. Ehhez járult a vármegyei

magyarositási és kultur-alapjainak időközi kamata 16,663·60 kor., a múzeum-egyesület alapitó tagsági dijaiból 8000 korona, a tanulmányi alapok részéről 1200 korona, a megszünt szegzárdi kereskedelmi kaszinó 8000 korona vagyona; összesen 149,863·60 korona.

A szükséges pénzösszeg egybegyülvén, 1900. év szeptember havában megkezdődött az épitkezés, 1901 augusztus 1-ére be lett fejezve s ez év őszéig a főgimnáziumban elhelyezett tárgyak is átszállitva és 10 teremben elrendezve lettek. Az épület 1902 nyarán ünnepélyesen felavattatott s ez alkalommal megjelent a vármegyei múzeum-egyesület évkönyve, melyben a múzeum katalogusa is benfoglaltatik. — A múzeum 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. felügyelőségének ellenőrzése alatt áll. 1902-ben 2000 korona fordittatott az összes gyüjtemények gyarapitására.

A vármegye a múzeum felett a felügyeletet múzeumi bizottság utján gyakorolja. *Ennek elnöke:* Wosinsky Mór apát-plébános, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő.

1898-ban a múzeummal kapcsolatosan alakult meg a tolnavármegyei múzeum-egyesület, melynek feladata a múzeum iránt a társadalom áldozatkészségének ébrentartása. Az egyesületnek 44 alapitó és 215 rendes tagja van. *Elnök:* gr. Széchényi Sándor v. b. t. t., megyei főispán; *alelnökök:* Dőry Pál megyei alispán és Wosinsky Mór; *titkár:* Székely Ferencz vm. főlevéltárnok.

*Múzeum-igazgató:* Wosinsky Mór.

### *a)* Könyvtár.

1895-ben keletkezett. Adományokkal gr. Apponyi Sándor és br. Jeszenszky László, majd Forster István járultak fejlesztéséhez. 1901-től évenkint 500 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 1390 kötet, a múzeum-épület disztermében felállitott szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Az 1902-iki államsegélyből 67 kötet szereztetett be, s 264 korona könyvkötésre fordittatott. Az 1903-iki segélyből 360 kor. esett vásárlásra, 140 korona kötésre.

### *b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

A múzeummal egyidejüleg keletkezett. Fejlesztéséhez gróf Apponyi Sándor és Wosinsky Mór járultak nagyobb adományokkal. 1898-ban 600, 1899-ben 1000, 1900-ban 400, 1902-ben

500, 1903-ban 800 kor. állami segélyben, ezenkivül 1903-ban iparművészeti beszerzésekre 200 kor. külön segélyben részesült.

Állománya 1902 végén 17,769 őskori, 2045 középkori, 1073 ujkori tárgy, 224 kegyeleti tárgy és 7871 db érem, két teremben elhelyezve, melyek közül öt terem régészeti osztály, egy terem ipari és egy terem iparművészeti osztály.

Kiválóbb nevezetességei: a lengyeli telep neolith-korbeli lakosainak lakását, házi, konyhai, temetkezési és más foglalkozásbeli eszközeit feltüntető tárgyak, bronzkori mészbetétes edények, kelta-kori fegyverek és edények, etruszk cisták, római kori mértföld-kövek, fibulák, áldozati szobrocskák s egyéb kultusztárgyak, végül egy szobát betöltő magyar stilü női kézimunkák.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A közönség vasárnap délután és szerdán délelőtt ingyen megtekintheti, egyesületi tagok részére a jelzett napokon kivül kedden délután is nyitva van. Egyéb napokon 50 fillér belépődij lefizetése mellett mindenki megtekintheti.

Az 1902-iki régészeti segélyből és a néprajzi segély egy részéből ásatások és vétel utján 1420 dbbal gyarapodott. Az 1903-iki segélyből Regölegőn végzett ásatások és vásárlások 372 dbbal gyarapitották. Az iparművészeti segélyből a magyar szoba stilszerü könyvszekrényeinek költségei fedeztettek. A gyüjteményben 1903-ban a régi magyar ötvösművek galvánmásolataiból 10 db nyert állami letétképen elhelyezést.

### *c)* Szépművészeti gyüjtemény.

A múzeummal egyidejüleg keletkezett. Az orsz. iparművészeti múzeum bronzszobrokat, az országos képtár festményeket helyezett el benne örök letéteménykép; továbbá a vármegyei történelmi arczképcsarnok csoportjában a vármegye jelesebb férfiainak arczképeit az illető életben levő családtagok adományozták. 1903-ban állami letétképen 2 cr. festménnyel és 22 műlappal gyarapodott.

Állománya 20 eredeti hazai festmény és 6 eredeti szobormű, a múzeumi diszteremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A többi gyüjteménynyel egyidőben megtekinthető.

### *d)* Néprajzi gyüjtemény.

A múzeum alapitásakor keletkezett. Az állam 1900-ban 400, 1901-ben 600 koronával segélyezte. 1902-ben Bátky Zsigmond nemz. múzeumi segédőr a múzeum javára eszközlendő néprajzi gyüjtésre 500 kor. segélyt kapott.

Állománya 1416 magyar etnografiai tárgy s 112 ausztráliai etnografiai tárgy, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a vármegyei népviseletet feltüntető bábok, a sárköziek fehér főkötőhimzései és a faragott pásztorkészségek.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A többi gyüjteménynyel egyidőben tekinthető meg.

Az 1902-iki államsegélyből 211 kor. fordittatott 72 db néprajzi tárgy, fonograf-hengerek, fényképészeti tárgyak beszerzésére.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

1895-ben keletkezett. Egyesek kisebb adományaitól eltekintve, az egész gyüjtemény a magyar nemzeti múzeum örök letéteménye.

Állománya 5686 darab, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A többi gyüjteménynyel egyidőben tekinthető meg.

1902. évi gyarapodása 30 darab.

Az összes gyüjtemények látogatóinak száma 1902-ben 2416 volt.

*A gyüjtemények őre:* Haugh Béla tanár; *a múzeum titkára:* Kovách Aladár vármegyei levéltárnok.

*A tolnamegyei múzeum-egyesület alapszabályai. (Szegzárd, 1898.)*

---

## SZÉKELY. (Szabolcs vármegye.)

### *1246. Községi népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 130 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontúl heti 1 korona büntetés fizetendő. 1902-ben 94 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 6 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 10 korona.

*Könyvtárnok:* Pethő Zsigmond.

## SZÉKELYHID. (Bihar vármegye.)

### *1247. A kaszinó könyvtára.*

1852-ben keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasó-helyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* id. Garán Dániel ügyvéd.

---

### *1248. A polgári olvasóegylet könyvtára.*

1879-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 800 kötet egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van,

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. u. 2-től 4-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Fülöp József.

---

## SZÉKELYKERESZTÚR. (Udvarhely várm.)

### *1249. Ifjusági népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa s 1902 november 14-én nyilt meg.

Állománya 380 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 3-tól 11 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1903-ban 700 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Jakabházy Gábor körjegyző.

---

### *1250. A m. kir. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett, midőn a vallás- és közokt. m. k. minisztérium létesitésére nagyobb összeget utalványozott.

Állománya 1865 kötet és 1941 füzet, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanári könyvtárt a tanárokon kivül az intézeti tanulók is használhatják.

Az 1902. évben 761 korona fordittatott gyarapitására, miből 49 kötet és 29 füzet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 160 korona.

*Könyvtárnok:* Sándor Domokos tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1884-ben keletkezett.

Állománya 17 őskori, 16 középkori tárgy s 93 érem, a természetrajzi gyüjtemény egyik szekrényében elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

A gyüjtemény a természetrajzi szertár őrének felügyelete alatt áll.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett.

Állománya 911 állat, ezek között 7 emlős, 47 madár, 2 hüllő, 35 hal, 1200 rovar és 40 egyéb állat; továbbá 800 növény, 248 ásvány, kőzet és kövület, két szobában elhelyezve

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a gyüjteményt kivánatra megtekintheti.

Évi javadalmazása 70 korona, a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 380 állat.

*A* b) *és* c) *alatti gyüjtemények őre:* Barabás Endre tanár.

---

## *1251. Az unitárius gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1793-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Jó ideig csak ajándékozás utján gyarapodott. 1877-ben vétel utján megszerezte a Jakab Elek 2872 darabot tevő könyvtárát, melyet az előbbi tulajdonos 1894-ig még 2186 darabbal gyarapitott. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 18,751 kötet, ezek között 325 régi magyar nyomtatvány s több unikum; továbbá számos térkép, kézirat,

főleg családi oklevél, két teremben elhelyezve, a melyek egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgálnak.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket. Kivételt a keletkezőben levő Laborfalvi Berde Mózes-könyvtár tesz, melyből csak a könyv értékének letevése mellett lehet kikölcsönözni. Más helyekre az egyházi képviselő-tanács engedélye mellett küldenek használatra könyveket.

Évi javadalmazása 503 korona a gimnázium pénztárából és a Berde Mózes-féle 2000 koronás könyvtári alapitvány kamataiból. 1902. évi gyarapodása 1055 kötet.

### *b)* Régiség-gyüjtemény.

1868-ban keletkezett, midőn nagykedei Fekete Sámuel 82 darab arany és ezüst érmet ajándékozott az intézetnek. Ferenczi Áron unitárius lelkész 1886-ban 57 éremmel, ujfalvi Kovács Lajos törv. biró 1894-ben 20 éremmel, továbbá Szabó Jenő tanuló 59 és Ajtai Gyula 26 éremmel gyarapitották a gyüjteményt.

Állománya 347 db, legnagyobb részt érem. A gyüjtemény a gimnáziumi könyvtár egyik szekrényében van elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy szerpentin kőfejsze és egy pánczéling töredéke.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség ellenőrzés mellett esetről-esetre megtekintheti.

Mindeddig csupán ajándékozás utján gyarapodott.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* Pap Mózes tanár.

### *c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1866-ban keletkezett. 1880-ban dr. Haller Béla gróf 350 darabból álló növénygyüjteményt ajándékozott az intézetnek. 1881-ben pedig 46 darab borszeszbe helyezett tengeri állatot szerzett a gyüjtemény számára. Betegh Lajos 1902-ben 132 darab tengeri állatot, dr. Ferenczi Géza 53 darab kitömött madarat ajándékozott, dr. Szolga Ferencz 106 db ásványt és kőzetet, 9 db kövületet, 200 db száritott növényt és ifj. Sándor János 210 db száritott növényt ajándékozott. Vásároltatott kitömött emlősállat s hüllő 24 darab.

Állománya 290 állat, 940 növény, 442 ásvány és kőzet s 192 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a szaktanár felügyelete és vezetése mellett megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* dr. Szolga Ferencz tanár.

*Sándor János, A könyvtár története. (Keresztény Magvető, 1877. évf.) — Sándor János, A székelykereszturi unitárius gimnázium története. (Székely-Keresztur, 1896.) — Dr. Szolga Ferencz, Természetrajzi szertár. (Az 1901—902. évi értesitőben.)*

---

## SZÉKELYUDVARHELY. (Udvarhely várm.)

### *1252. Az ev. ref. kollégium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Bethlen János kanczellár alapitotta 1670-ben, Apafy Mihály fejedelem 18 darabbal gyarapitotta. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 19.156 kötet, ezek között 6 ősnyomtatvány és 152 régi magyar nyomtatvány, továbbá néhány térkép és 201 kézirat, öt teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára hetenként kétszer 2 órán át nyitva van. A tanárokon kivül az V—VIII. osztálybeli tanulók, továbbá az elöljáróság engedélyével s téritvény, esetleg biztositék letevése mellett idegenek is használhatják.

Évi javadalmazása 1200 korona, részint a kollégiumi alapból, részint a Kis József-féle alapitványból. 1902. évi gyarapodása 200 kötet.

*Könyvtárnok:* Kovács Dániel tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1848 után keletkezett. Zaturcsai Zathureczky Károly főhadnagy 1862-ben 28 darab lajstromozott érmet ajándékozott az intézetnek, melyet 1882-ig évenként gyarapitott; nagykedei Fekete Sámuel 1868-ban 198 római, 82 görög és bizanczi s 126 magyar és erdélyi lajstromozott éremmel járult a gyüjtemény gyarapitásához.

Állománya 80 darab régiség és 1490 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a Fekete Sámuel-féle éremgyüjtemény Árpád-kori denárjai s az erdélyi fejedelmek érmei; a Nyikó mellől gyüjtött kőbalták; a Budvárról gyüj-

tött dák cserepek s néhány bronz eszköz; végül a Dániel család ezüst czimere.

Csak a Zathureczky- és Fekete-féle gyüjtemények vannak lajstromozva.

Mindeddig csupán ajándékozás és gyüjtés által gyarapodott. 1902. évi gyarapodása 1 régiség és 10 érem.

*A gyüjtemény őre:* Solymossy Endre tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1848 után keletkezett. Rendszeres gyüjteménynyé 1880-ban lett. Az erdélyi múzeum-egylet 75 ásványnyal, dr. Fejérvári Lajosné 60 embertani táblával, Gönczi Lajos tanár 1200 szárított növénynyel s a m. kir. földtani intézet 170 kőzettel gyarapitották.

Állománya 1280 állat, 1674 növény és 1103 ásvány, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei Udvarhelymegye flórája és faunája.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a szaktanár vezetése mellett mindig megtekintheti.

Évi javadalmazása 400 korona, mely összegen az 1902. évben 1 állat szereztetett be, a többi vegytani eszközökre fordittatott.

*A gyüjtemény őre:* Gönczi Lajos tanár.

*Kis Ferencz, A székelyudvarhelyi ev. ref. kollégium történelme. (Sz.-Udvarhely, 1873.) — Gönczi Lajos, A székelyudvarhelyi ev. ref. kollégium multja és jelene. (Sz.-Udvarhely, 1895.) — Dr. Gyulai F., A székelyudvarhelyi ev. ref. gimnázium könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1895. évf.)*

---

## *1253. A m. kir. állami felső leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1893-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 208 kötet.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 100 korona a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól.

*Könyvtárnok:* Weinberger Fanni.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

Állománya 70 állattani és 40 növénytani falitábla, 155 db ásvány, 50 db kőzet, 55 kristályminta, néhány csontváz és anatomiai minta.

*A gyüjtemény őre:* Vargha Ida.

## 1254. *A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1872-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 5126 kötet és 803 füzet, köztük 7 régi magyar nyomtatvány, öt teremben elhelyezve, a melyek egyike egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül kivételes esetekben elismervény mellett mások is használhatják. 1902-ben 380 kötetet használtak belőle.

Az 1902. évben 1101 korona fordittatott gyarapitására, miből 130 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 921 korona.

Évi javadalmazása 900 korona, a tanszerátalányból, mely összegen az 1900. évben 474 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Barabás Jenő tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1903-ban keletkezett.

Állománya mintegy 109 érem, egy dobozban elhelyezve.

*A gyüjtemény őre:* Az intézet igazgatója.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Adományokkal a m. k. földtani intézet és Molnár Károly gyarapitották.

Állománya 1365 állat, ezek között 96 emlős, 129 madár, 39 hüllő, 27 hal, 955 rovar és 119 egyéb állat, továbbá 1535 növény, 617 ásvány, 528 kőzet és 122 kövület, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az 1902. évben 81 korona fordittatott gyarapitására, miből 1 állat és 15 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 250 korona.

*A gyüjtemény őre:* Molnár Károly tanár.

*Dr. Vajda Emil, A székelyudvarhelyi m. k. áll. főreáliskola története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

---

## *1255. A r. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Keletkezésének nyomai 1801-ig vezethetők vissza. Rendszeresen 1851 óta gyarapittatik. Rieger Gottfried volt igazgató 464 kötetnyi könyvtárát ajándékozta az intézetnek, mely adomány külön kezeltetik.

Állománya 3417 kötet, ezek között 1 régi magyar kézirat, továbbá 12 térkép, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége: Nyujtódi Ferencznek testvére Nyujtódi Judith apácza számára irt imakönyve, magyar nyelvemlék 1526-ból.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják felsőbb hatósági engedélylyel s téritvény mellett. 1902-ben 145 kötetet használtak belőle.

Az 1902. évben 430 korona fordittatott gyarapitására, miből 44 kötetet szereztek be. 1903. évi költségelőirányzata 660 korona.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Dr. Bakonyi József, kórházi igazgató Kolozsvárott, mintegy 800 darabból álló becses hazai éremgyüjteményét, mely szakszerüen van lajstromozva, ajándékozta az intézetnek.

Állománya mintegy 810 régiség és érem, a könyvtár helyiségében fiókokban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség kivételes esetekben megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 3 db régiség és 5 db érem.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* Embery Árpád.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1883-ban keletkezett. Gyarapitásához a m. kir. földtani intézet és a selmeczi bányaigazgatóság járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1603 állat, ebből 16 emlős, 148 madár, 20 hüllő, 29 hal, 978 rovar és 412 egyéb állat; továbbá 1293 növény és 1030 ásvány, hét nagy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van; szaklajstroma most készül. A rovarok katalogusa az 1889/90. évi értesitőben jelent meg.

A közönség a gyüjteményt, melynek sok állattani nevezetessége van, bármikor megtekintheti.

Az 1902. évben 492 korona fordittatott gyarapitására, miből 35 állat, 30 növény és 30 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 300 korona.

*A gyüjtemény őre:* Tamás Albert.

*Daróczi János, A székelyudvarhelyi r. k. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## SZÉKESFEHÉRVÁR. (Fejér vármegye.)

### *1256. A cziszterczi-rend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1724-ben keletkezett, midőn a Jézus-társaság az intézetet megalapitotta. A jezsuiták eltörlése után a könyvtár értékesebb műveit a királyi biztos Pestre vitette, másik részét pedig eladatta. A könyvtár ezután a pálosok birtokába jutott, kiknek rövid ideig tartó szereplése után 1813-ban a cziszterciták tulajdona lőn.

Állománya 10,784 kötet, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

Az 1902. évben 941 korona fordittatott gyarapitására.

1902. évi gyarapodása 73 kötet.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1814-ben keletkezett.

Állománya 2362 állat, 3955 növény és 1022 ásvány, egy nagy teremben elhelyezve, külön dolgozószobával.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 200 korona a zirczi apátság középénztárából.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 450 kötet könyv és 473 db egyéb tárgy kölcsönöztetett ki belőle.

*A gyüjtemények őre:* Chinorányi Ede tanár.

*A székesfehérvári főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1899/900. évi értesitőben.)*

## 1257. *A fejérmegyei gazdasági egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1863-ban, könyvtára 1899-ben keletkezett. Adománynyal a m. kir. földmivelésügyi minisztérium gyarapitotta.

Állománya 250 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 3-tól 5-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Schier Lajos egyes. titkár.

---

## 1258. *A fejérvármegyei tanitótestület könyvtára.*

1874-ben az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 900 kötet, egy terrmben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Velinszky Ferencz.

*Velinszky Ferencz, A fejérmegyei tanitótestület könyvtárának leltári jegyzéke. (Székesfehérvár, 1901.)*

---

## 1259. *A fejérvármegyei és Székesfejérvár városi történeti és régészeti egylet régiséggyüjteménye.*

A történeti és régészeti egylet első közgyülését 1873 október 27-én tartotta, alapszabályai pedig 1874-ben nyertek megerősitést. 1878 november 6-án kiállitást rendezett a vármegyeházán, részvett az 1879. és 1896. évi budapesti országos, valamint az 1900. évi párisi világkiállitásokon. Az 1892. évben történelmi kiállitást és ásatást rendezett.

Az egyesület tagjainak száma 205.

*Alelnök:* Károly János cz. püspök, nagyprépost; *titkár:* Gebauer Miklós vármegyei főlevéltárnok; *pénztárnok:* Pápay Nándor kereskedelmi bankigazgató.

A régiséggyüjtemény 1879-ben keletkezett. Adományokkal Pauer János püspök, gróf Zichy János, dr. Kőnig Mór kanonok és Gersits Ferencz gyarapitották.

Állománya ideiglenesen a papnevelő intézet két helyiségében van raktárszerüen elhelyezve.

Érdeklődők bármikor megtekinthetik.

*A gyüjtemény őre:* dr. Hattyufi Dezső árvaszéki elnök.

*A Fejér vármegyei és Székesfejérvár városi történeti és régészeti egylet évkönyvei. (Székesfejérvár, 1885. és 1892.)*

---

## *1260. A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1854-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. 1888-tól. midőn az intézet államivá lett, nagyobb arányokban fejlődött.

Állománya 4095 kötet, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 800 korona, mely összegen az 1902. évben 91 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Téri József tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1855-ben keletkezett. Rendszeresen 1883 óta fejlesztetik

Állománya 895 állat, ebből 30 emlős, 151 madár, 8 hüllő, 9 hal, 340 rovar és 357 egyéb állat; továbbá 217 növény, 838 ásvány, 116 kőzet és 90 kövület, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a gyüjtemény őrének felügyelete alatt megtekintheti.

Az 1902. évben 141 korona fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, mely összegen 7 állat és 8 növény szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 300 korona.

*A gyüjtemény őre:* Örvény Iván tanár.

*Borostyán Sándor, A székesfehérvári reáliskola története. 1854—1894. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

---

## *1261. Püspöki könyvtár.*

Az 1777 óta elhalt püspökök után maradt könyvek vannak benne összegyüjtve.

Állománya 10,000 kötet, köztük 250 ősnyomtatvány, két teremben elhelyezve.

---

## 1262. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

A kolostorral egyidős, de a török háboruk alatt csaknem teljesen elpusztult, s 1720-ban alakult meg ujból.

Állománya mintegy 2200 kötet, köztük 6 ősnyomtatvány és több régi magyar nyomtatvány, két teremben elhelyezve.

Katalogusa most készül.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Csupán adományozás utján gyarapodik.

*Könyvtárnok:* Kudelka Gellért.

---

## 1263. Városi közkönyvtár.

1894-ben keletkezett. Néhai Nemsits Gyula városi pénzügyi tanácsos hagyatékából 183 kötettel gyarapodott.

Állománya 724 kötet, a főjegyzői hivatalban elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Betürendes katalogusa van.

A könyvtárt mindenki használhatja. 1902-ben 68 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

1902. évi gyarapodása 183 kötet. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona a városi házipénztárból.

*Könyvtárnok:* Tóth István főjegyző.

---

## 1264. A Vörösmarty-kör könyvtára.

1867-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Az 1859-ben megalakult első székesfejérvári kaszinó könyvtára a Vörösmarty-kör birtokába ment át.

Állománya 1045 kötet, négy szekrényben, külön teremben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden hétfőn d. u. 5-től 6-ig nyitva áll. 1902-ben 341 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 200 korona.

*Könyvtárnok:* Vértess József tanár.

*A székesfehérvári Vörösmarty-kör könyvtárának betüsoros jegyzéke. (Székesfehérvár, 1897., 1898. és 1901.)*

## SZEND. (Komárom vármegye.)

### *1265. Katholikus népkönyvtár.*

1891-ben alapította gróf Esterházy Miklós Móricz.
Állománya 202 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 320 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 42 korona fordittatott gyarapitására.
*Könyvtárnok:* Lakosy Kálmán plébános.

---

## SZENICZ. (Nyitra vármegye.)

### *1266. A magyar társaskör könyvtára.*

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Az egyesület tagjai használják.
*Könyvtárnok:* Dvorzacsek János tanár.

### *1267. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa alapította 1901-ben.
Állománya 330 kötet. a plébánián elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll. 1902 novembertől 1903 októberig 702 olvasó 909 kötetet használt belőle.
*Könyvtárnok:* Balázsy József plébános.

---

## SZENTANTALFA. (Zala vármegye.)

### *1268. Az olvasókör könyvtára.*

Az egyesület 1876-ban, könyvtára 1878-ban keletkezett.
Állománya 400 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kiköl-

csönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. 1902-ben 280 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 110 korona fordittatott gyarapitására.

## SZENTDOMONKOS. (Heves vármegye.)

### 1269. *Népkönyvtár.*

1897-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium Állománya 128 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton és vasárnap d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 48 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Vágásy János tanitó.

## SZENTES. (Csongrád vármegye.)

### 1270. *A csongrádvármegyei történelmi és régészeti társulat múzeuma.*

A társulat 1897-ben alakult meg Csallány Gábor inditványára s gyüjteményei ezzel egyidejüleg keletkeztek. A gyüjtemények a város tulajdonát képező épületben bérelt, két szobából álló helyiségben vannak elhelyezve és 1898-tól kezdve a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

A társulat tagjainak száma 1902-ben 159, évi javadalmazása 2696 kor. volt. *Elnöke:* Fekete Márton kir. tanácsos; *a tört. szakosztály elnöke:* Balogh János; *a régészeti szakosztály elnöke:* Balázsovits Norbert; *titkár:* dr. Berecz Sándor tanár.

*a)* Könyvtár és levéltár.

1897-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Bartha János nyug. albiró és özv. Gaál Sándorné járultak gyarapitásához.

Állománya 1902 végén 2137 kötet. köztük 2 régi magyar nyomtatvány volt. továbbá 477 térkép, 36 kézirat és 223 oklevél, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A társulati tagok, esetleg nem tagok is vasár- és ünnepnap délután szabadon használhatják.
1902-ben 300 kötettel gyarapodott.

*Könyvtárnok:* Molecz Béla tanár.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1897-ben keletkezett. Az állam 1898 óta évenként 600 koronával segélyezte.
Állománya 1902-ben 313 őskori s 6178 antik és régibb középkorbeli tárgy, 31 fegyver, 1235 ujabbkori emlék, 26 kegyeleti tárgy és 7918 érem volt, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója s részben katalogusa is van.
A közönség vasár- és ünnepnapokon délután ingyen megtekintheti.
Az 1902-iki államsegélylyel Szentes határán eszközölt ásatásokból 750 db, vétel utján 70 db régiséggel és 146 éremmel gyarapodott.

*A gyüjtemény őre:* Csallány Gábor.

*c)* Szépművészeti gyüjtemény.

1897-ben keletkezett.
Állománya 1902-ben 7 eredeti hazai s 2 külföldi festmény volt, továbbá 111 metszet, fénykép stb., a könyvtári szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: néhai Zoó János rajztanárnak kufsteini fogságában a rabkosztot ábrázoló festménye 1849-ből, továbbá Felsőbükki Nagy Pál 1824. évi olajfestményü képe.
Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Molecz Béla tanár.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

1897-ben keletkezett.
Állománya 1902-ben 47 magyar s 1 a hazai nemzetiségekre vonatkozó etnografiai tárgy volt, a régiségtárban elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

1897-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal Csallány Gábor járult gyarapitásához.
Állománya 1902-ben 2 emlős, 5 madár, 1 hal, 382 rovar, 556

ásvány és kőzet s 27 kövület volt, a régiségtárban elhelyezve. 1906-ban 683 dbbal gyarapodott.

Szerzeményi naplója van.

*A* d) *és* e) *alatti gyüjtemények őre:* Csallány Gábor.

*A csongrádmegyei tört. és rég. társulat évkönyve. (Szentes, 1899.) — Molecz B., A csongrádmegyei tört. és rég. társulat könyvtára. (Szentes, 1899.) — Archaeologiai Értesitő, 1897.) 1899. és 1900. évf.*

---

## *1271. A kaszinó könyvtára.*

1860-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3974 kötet, nyolcz szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig nyitva áll. 1902-ben 1970 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 158 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 480 korona.

*Könyvtárnok:* Kovács Lajos.

---

## *1272. A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1871-ben keletkezett, midőn az intézet mint négyosztályu városi polgári iskola megnyilt. Nagyobb adománynyal Kis Pál szentesi ref. lelkész örökösei járultak gyarapitásához, kik 1896-ban 500 kötetet ajándékoztak az intézetnek.

Állománya 6059 kötet, ezek között 14 régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

1902-ben 790 korona fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, miből 233 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 700 korona.

*Könyvtárnok:* Molecz Béla.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 490 régiség, ezek között 16 őskori és 182 közép-

kori tárgy, 15 fegyver, 82 néprajzi tárgy és 7 gipszmásolat, továbbá 1444 érem, a tanári könyvtár helyiségében két szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 36 db érem.

*A gyüjtemény őre:* dr. Berecz Sándor.

*c)* **Természetrajzi gyüjtemény.**

1871-ben keletkezett.

Állománya 2027 állat, ezek között 19 emlős, 68 madár, 19 hüllő, 15 hal, 1830 rovar és 576 egyéb állat, továbbá 333 növény, 557 ásvány, 219 kőzet és 44 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az 1902. évben 197 korona fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, miből 9 növény és 20 ásvány szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*A gyüjtemény őre:* Derzsi Kovács Ferencz.

### *1273. A polgári olvasókör könyvtára.*

1867-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Balázsovics Norbert gimnáziumi igazgató gyarapitotta.

Állománya 1133 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. 1902-ben 540 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 20 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Tergenyei Ferencz tanitó.

*Papp László, A szentesi polgári olvasókör története. (Szentes, 1893.)*

## SZENTGERICZE. (Maros-Torda vármegye.)

### *1274. Népkönyvtár.*

1880-ban alapitották Ürmösi Kálmán és Pethő Mózes.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap és csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 70 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
1903. évi költségelőirányzata 80 korona.

*Könyvtárnok:* Majay Gábor állami isk. igazgató.

---

## SZENTGOTTHÁRD. (Vas vármegye.)

### *1275. A cziszterczita-rendház könyvtára.*

A XVIII. század második felében keletkezett.
Állománya 5862 kötet, két teremben elhelyezve.
Betürendes katalogusa van.
Csak a rend tagjai használják.
Az 1902. évben 43 korona 68 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* dr. Bartha Tamás.

---

### *1276. A m. kir. állami gimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1893-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. m. kir. minisztérium s dr. Németh Antal főigazgató járultak a gyarapitásához.
Állománya 703 kötet, köztük 6 ősnyomtatvány és 6 régi magyar nyomtatvány, a tanári szobában elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 200 korona a tanszerátalányból. 1902. évi gyarapodása 48 kötet.

*Könyvtárnok:* Tanco Miklós tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1893-ban keletkezett.
Állománya 2 régiség, 485 érem és 20 db papirpénz, a rajzteremben egy szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
A közönség kivételesen a gyüjtemény őrének felügyelete mellett megtekintheti.
1902. évi gyarapodása 39 érem.

*A gyüjtemény őre:* Cseley József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1893-ban keletkezett.

Állománya 165 állat, köztük 13 emlős, 49 madár, 3 hüllő és 100 rovar; továbbá 93 ásvány, 2 kőzet és 1 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a gyüjtemény őrének felügyelete mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 400 korona a tanszerátalányból. 1902 évi gyarapodása 10 állat és 93 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Róna Jenő tanár.

# SZENTPÉTER. (Nógrád vármegye.)

## *1277. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903 márczius 1-én alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap tanitás után és vasárnap d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 20 fillér büntetés fizetendő.

*Könyvtárnok:* Simonidesz Pál tanitó.

# SZENTPÉTER. (Liptó vármegye.)

## *1278. Ev. iskolai könyvtár.*

1886-ben keletkezett s 1890 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 120 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Az 1902. évben 50 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Dérer Frigyes tanitó.

## SZEPESBÉLA. (Szepes vármegye.)

### *1279. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak országos tanácsától kapott állami segélyből, minek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 150 kötet, a népkönyvtáregylet helyiségében elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Neupauer Mihály.

---

## SZEPESHELY. (Szepes vármegye.)

### *1280. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.*

Alapját a volt jezsuita-kollégium hagyatéka képezi.

Állománya 4254 kötet és 2 kézirat, két teremben elhelyezve.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. 1902-ben 13 kötet kölcsönöztett ki belőle.

Az 1902. évben 106 kor. fordittatott gyarapitására, miből 54 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* dr. Stuckner János tanulm. felügyelő.

---

## SZEPESOLASZI. (Szepes vármegye.)

### *1281. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903 január 15-én alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből; a könyvtár ennek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 346 kötet, a mezőgazdasági körben egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden délután 5-től 8 óráig nyitva áll. Az 1903. évben 228 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Benne Lajos tanitó.

*Leltár a F. M. K. E. által Szepesolasziban létesitett népkönyvtár könyvgyüjteményéről.*

---

### 1282. *A mezőgazdasági kör könyvtára.*

1871-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 421 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden délután 5 től 8 óráig nyitva áll. Használati dij heti 6 fillér.

1902-ben 297 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

---

## SZEPESVÁRALJA. (Szepes vármegye.)

### 1283. *A kaszinó könyvtára.*

1861-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Csáky Kálmán gróf Jókai összes műveivel ajándékozta meg.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. e. 9-től 12 óráig nyitva áll. Használati dij évi 2 korona.

*Könyvtárnok:* Feuermann Márk tanitó.

---

## SZÉPLAK. (Küküllő megye.)

### 1284. *Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közművelődési egyesület alapította.

Állománya 102 mű 113 kötetben.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton nyitva áll. Az 1903. év első felében 98 kötetet használtak belőle.

---

## SZERBKERESZTUR. (Torontál vármegye.)

### 1285. *Szerb iskolai könyvtár.*

1880-ban keletkezett s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 260 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Betürendes lajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és szombaton d. u.

4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 153 egyén 208 kötetet kölcsönzött ki.

Évi javadalmazása 5 korona.

*Könyvtárnok:* Mouty Simon.

## SZERBNAGYSZENTMIKLÓS. (Torontál vm.)

### 1286. *Az uj kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1883-ban, könyvtára 1888-ban keletkezett.

Állománya 391 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóhelyiség mindennap állandóan használható.

Kikölcsönzés czéljából minden délután 5-től 7 óráig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* dr. Kassovier Henrik.

## SZIGETVÁR. (Somogy vármegye.)

### 1287. *Az olvasó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1867-ben, könyvtára 1882-ben keletkezett.

Állománya 556 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 270 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Könyvtárnok:* Eckert Aladár.

## SZILÁGYCSEH. (Szilágy vármegye.)

### 1288. *Az E. M. K. E. ifjusági könyvtára.*

1892-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 192 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Betüsoros lajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 4-től 5 óráig

nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 88 egyén 106 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Sarkadi Sándor.

---

# SZILÁGYNAGYFALU. (Szilágy vármegye.)

## *1289. Ifjusági és népkönyvtár.*

1876-ban keletkezett.

Állománya 209 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton és vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 15 nap. 1902-ben 540 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 63 kor. 90 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 40 korona.

*Könyvtárnok:* Szabó Lajos állami isk. tanitó.

---

# SZILÁGYSOMLYÓ. (Szilágy vármegye.)

## *1290. Az állami iskola népkönyvtára.*

1885-ben keletkezett.

Állománya 107 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Használati dij heti 10 fillér. 1902-ben 30 egyén használta a könyvtárt.

Évi javadalmazása 30 korona.

*Könyvtárnok:* Csoma Mariska állami isk. tanitónő.

---

## *1291. A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1832-ben, könyvtára 1861-ben keletkezett.

Állománya 3702 kötet, kilencz szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként négyszer esti 6-tól 7 óráig nyitva áll. Használati dij havi 40 fillér. 1902-ben 3200 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 100 korona.

*Könyvtárnok:* Ágotha Antal.

*Ágotha Antal, A szilágysomlyói kaszinó-egylet könyveinek jegyzéke. (Szilágy-Somlyó, 1900.)*

---

## *1292. A m. kir. állami felső leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1899-ben keletkezett.

Állománya 146 kötet, az irodában levő könyvszekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

Az 1902. évben 118 kor. 60 fillér fordittatott javadalmazására, miből 39 kötet szereztetett be.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1898-ban keletkezett.

Állománya 2 hüllő, 1 db emberi csontváz, egy-egy szétszedhető fül, szem és mellkas, 78 ásvány és 6 kőzet.

*A gyüjtemények őre:* Csőke Teréz tanitónő.

---

## *1293. A minorita rendház könyvtára.*

Állománya 467 kötet, egy szobában elhelyezve.
Leltára van.

*Könyvtárnok:* Mahalcsik M. házfőnök.

---

## *1294. A minoriták r. kath. püspöki algimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1829-ben keletkezett, midőn az intézet a kath. papság adományaiból megalakult. Rendszeresen 1890 óta fejlesztetik, mióta Schlauch Lőrincz bibornok nagyváradi püspök tartja fenn az intézetet.

Állománya 1437 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják biztositék letevése mellett.

Évi javadalmazása 600 kor. a nagyváradi róm. kath. püspökségtől. 1902. évi gyarapodása 48 kötet.

*Könyvtárnok:* Schmál Rezső tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 322 érem, a gimnáziumi levéltár szekrényében elhelyezve.

1902. évi gyarapodása 14 érem.

*A gyüjtemény őre:* Mahalcsik B. igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1829-ben keletkezett.

Állománya 58 állat, egy rovargyüjtemény, 277 növény és 485 ásvány, két szobában s a tanteremben levő két szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség az évzáró vizsgálatok alkalmával szokta megtekinteni.

Évi javadalmazása 200 korona a nagyváradi r. k. püspökségtől. 1902. évi gyarapodása 20 állat.

*A gyüjtemény őre:* Fetzer János Ferencz tanár.

### *1295. A polgári olvasókör könyvtára.*

1891-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Szilágy-Somlyó város gyarapitotta.

Állománya 426 kött. négy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden délután 4-től 5 óráig nyitva áll. Használati dij naponként 2 fillér. 1902-ben 500 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 200 korona.

*Könyvtárnok:* Báthory Géza.

## SZILL. (Sopron vármegye.)

### *1296. A róm. kath. olvasókör könyvtára.*

1884-ben, az olvasókörrel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Csigi Vincze plébános gyarapitotta.

Állománya 240 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem minden vasárnap, szerdán és pénteken az esti órákban használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap este nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hét, azontul heti 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 188 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 45 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 40 korona.

---

## SZINYÉRVÁRALJA. (Szatmár vármegye.)

### *1297. A róm. kath. legényegylet könyvtára.*

1891-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Meszlényi Gyula püspök és Frank József kanonok gyarapitották.

Állománya 228 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából állandóan nyitva áll. 1902-ben 52 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

---

## SZÖLLŐSGYÖRÖK. (Somogy vármegye.)

### *1298. Az olvasókör könyvtára.*

1872-ben keletkezett.

Állománya 1700 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden délután nyitva van. Használat dij minden kikölcsönzött könyv után 4 fillér.

*Könyvtárnok:* Rátkay Lajos.

*A szöllősgyöröki olvasókör könyveinek lajstroma. (Székesfehérvár, 1877.)*

# SZOLNOK. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

## 1299. *Jász-Kun-Szolnok vármegye gazdasági egyesületének könyvtára.*

Az egyesület 1857-ben, könyvtára 1865-ben keletkezett.
Állománya 753 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Leltára és irott katalogusa van.
A tagok részére kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 2-től 4-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Tamásy István egyes. s.-titkár.

*Egyesületi évkönyv. (1857—1883.)* — *Gazdasági értesitő. (Szolnok, 1884—1900.)*

---

## 1300. *A m. k. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1877-ben keletkezett, midőn az intézet nagygimnáziummá lett. Rendszeresen 1887 óta fejlődik, mióta az állam az intézetet a Szt.-Ferencz-rendiektől átvette.
Állománya 3330 kötet és 172 térkép, egy teremben elhelyezve.
Czédula-katalogusa van.
Évi javadalmazása 900 kor. a tanszerátalányból, mely összegen az 1903. évben 120 kötet és 1 térkép szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Wollek Géza.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1877-ben keletkezett.
Állománya 14 őskori s 44 középkori tárgy, 2 gipszmásolat s 1174 érem, az ifjusági könyvtár helyiségében egy üvegszekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy őskori csont nyaklánc és egy bronz tükörlap-töredék.
Leltára van.

*A gyüjtemény őre:* Németh Illés.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1877-ben keletkezett.
Állománya 4324 állat, 258 növény, 681 ásvány, 74 kőzet és 131 kövület, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.
Évi javadalmazása 100 kor. a tanszerátalányból, mely összegen az 1903. évben 14 állat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Kovália József.

*Karkecz Alajos, Szolnok város közoktatásának és plébániájának története. (Szolnok, 1885.)* — *Iványi Ede. A szolnoki m. k. állami főgimnázium története. 1831—1896. (Szolnok, 1896.)*

---

## *1301. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1754-ben keletkezett. Az 1783/84. évben feloszlatott kassai és nagyváradi kolostorok könyvtáraival gyarapodott.
Állománya 3328 kötet, köztük 1 db ősnyomtatvány és 9 db régi magyar nyomtatvány, 1 térkép, 2 kézirat és 1 földgömb, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma most készül.
Csak a rend tagjai használják.
1902. évi gyarapodása 30 kötet.

*Könyvtárnok:* Hermann Tádé.

---

## *1302. A szolnoki ipartestület és iparos ifjusági önképző-egyesületek könyvtára.*

1877-ben keletkezett. Adományokkal a feloszlott népkör, Kreutzer Balázs elnök, a m. k. kereskedelmi minisztérium és a debreczeni iparkamara gyarapitották.
Állománya 1743 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. u. 2-től 4 óráig és csütörtökön esti 7-től 8-ig nyitva áll. Az 1902. évben 2500 kötetet kölcsönöztek ki belőle.
1902-ben 98 korona fordittatott gyarapitására.

---

## *1303. A vasuti altiszti olvasókör könyvtára.*

1895-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 653 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és szombaton d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. 1902-ben 480 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 72 korona 80 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnokok:* Stadler Albert és Simon Ferencz.

---

## SZOMBATHELY. (Vas vármegye.)

### *1304. Az áll. segélyezett községi felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Az intézet könyvtára a polg. iskola könyvtárával közös volt és lajtsroma közösen vezettetett egészen 1901. évi junius 30-ig. Ekkor a közös könyvtár a két intézet között szétosztatott, miután a kereskedelmi iskola a polgáritól teljesen különvált. A polgári iskola 1886-ban létesült, a közös könyvtár tehát ekkor keletkezett. Azonban a keresk. iskola első osztálya az 1890. évben megnyittatván, ezótától már a könyvtár szaporitásánál a kereskedelmi szakirány is figyelembe vétetett; a keresk. iskola most már különálló könyvtárának keletkezési ideje tehát az 1890. év.

Állománya 473 kötet, egy szobában elhelyezve.

Leltárkönyve és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül más megbizható személyek is használhatják elismervény ellenében.

Évi javadalmazása a minisztériumtól költségvetésileg engedélyezett 200 korona. 1902. évi gyarapodása 36 kötet.

*Könyvtárnok:* Vargha Lajos tanár.

*b)* Áruismereti gyüjtemény.

Állománya 400 darab.

---

### *1305. A kereskedelmi kör könyvtára.*

1888-ban. az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 230 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer esti 8-tól 10 óráig nyitva áll.

Az 1902. évben 153 korona 55 fillér forditattott gyarapitására.

## 1306. A prémontrei kir. kath. főgimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

Valószinüleg az intézettel egyidejüleg a XVIII. század végén keletkezett. 1863/64-ben mintegy 2000 művet tartalmazott 3750 kötetben. 1881/82-ben vétel utján az Obermayer-féle teljesen modern könyvtárral gyarapodott, mely 2070 művet tartalmazott 8451 kötetben. Rendezve és lajstromozva három izben volt: 1871/72-ben, 1881/82-ben és 1894/95-ben.

Állománya 7002 mű 13.223 kötetben és 2748 füzetben; 49 régi térkép és 64 db kézirat. Ezek között 1 ősnyomtatvány és 10 latin nyelvü régi hazai nyomtatvány, egy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel. A könyvtár különös nevezetességei 12 db Peutinger-féle tábla.

A tanárokon kivül mások is használhatják téritvény mellett.

Évi javadalmazása 700 korona. 1902. évi gyarapodása 140 kötet, 193 füzet es 1 db kézirat.

*Könyvtárnok:* dr. Dallos József tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 1901 érem, a vasvármegyei kultur-egyesület régiségtárában elhelyezve.

A közönség a gyüjteményt megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján szaporodik. Igy az 1902. évben 31 éremmel.

*A gyüjtemény őre:* Kárpáti Kelemen tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Az intézettel egyidejüleg keletkezett. Rendszeresen 1870 óta fejlesztetik.

Állománya 59 emlős, 169 madár, 30 hüllő, 48 hal, 900 rovar s 124 egyéb állat, továbbá 5851 növény, 800 ásvány s 395 közet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 300 korona, 1902. évi gyarapodása 6 állat.

*A gyüjtemény őre:* Csigaházi Ernő tanár.

*Römer Flóris, Három nap hazánk északnyugati határán. V. Szombathely. (Arch. Értesitő, I. k.) — Lipp Vilmos, A szombathelyi főgimnázium régiséggyüjteménye. (U. ott, II. k.) A szombathelyi kir. kat. főgimnázium története. (Az 1889/90., 1890/91. és 1892/93. évi értesitőkben.) — A szombathelyi kir. kath. főgimnázium tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Az 1895/96. és 1896/97. évi értesitőkben.) — A szombathelyi kir. kath. főgimnázium természetrajzi gyüjteményének leltára. (Az 1897/98. évi értesitőben.)*

---

## *1307. Püspöki könyvtár.*

1777-ben, a szombathelyi püspökséggel egyidejüleg keletkezett s egyes püspökök hagyatékából gyarapodott.

Állománya 12.930 kötet és füzet, köztük 4 db régi magyar nyomtatvány, továbbá 20 db metszet, a püspöki palota öt termében elhelyezve.

Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.

Csak a püspök engedélyével használható.

---

## *1308. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.*

1790-ben keletkezett. Adományokkal Szily és Herzán püspökök, továbbá Lipovics kanonok gyarapitották.

Állománya 11.211 kötet, ezek között 61 ősnyomtatvány és 14 középkori kézirat, egy szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa és szaklajstroma most készül.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. 1902-ben 85 kötetet használtak belőle.

1902. évi gyarapodása 11 kötet.

*Fejérpataky L., Középkori kéziratok a szombathelyi papnövelde könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1894. évf.)*

---

## *1309. A vasmegyei gazdasági egyesület könyvtára.*

1878-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a m. k. földmivelésügyi minisztérium gyarapitotta.

Állománya 900 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából bármikor nyitva áll.

Az 1902. évben 200 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok :* Röszler Károly egyes. titkár.

*A vasmegyei gazdasági egyesület monografiája. (Szombathely, 1896.)*

---

## 1310. A vasvármegyei kultur-egyesület múzeuma.

Az egyesület 1899 októberben alakult meg. 1900 februárban birtokába vette a 28 évi fennállás után megszüntetett vasmegyei régészeti egylet régiségtárát. 1900 októberben megkapta a városi közkönyvtár összes könyveit. Nép- és természetrajzi gyüjteménye, továbbá képtára most van alakulóban. Önálló múzeumi épület emelésének költségeire az állam 1901-ben 40.000 kor. rendkivüli segélyt engedélyezett az egyesületnek, mely évi 5000 koronás részletekben van az állami költségvetésbe felvéve.

A gyüjtemények közül a régiségtár a püspöki palotában, a könyvtár a Kossuth-Lajos utcza 1. sz. alatt bérelt helyiségekben, a néprajzi gyüjtemény Vas vármegye székháza egyik termében van elhelyezve. A gyüjtemények 1900-tól a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesület tagjainak száma 701. Évi kiadásai 3525 koronát tesznek ki.

*Elnöke:* gr. Batthyány Lajos; *alelnökök:* Bezerédi István alispán és Brenner Tóbiás polgármester, *könyvtárigazgató:* Jánossy Gábor; *múzeumi igazgató.* Kárpáti Kelemen titkár.

*a)* Könyvtár.

1880-ban keletkezett. Alapját a feloszlatott kaszinó könyvtára képezte, melyhez a szombathelyi ifjusági kör könyvtára járult. 1899-ben és 1900-ban évenként 1000 kor., 1902-ben 800. 1903-ban 800 kor. állami segélyben részesült. 1900 óta a vasvármegyei sajtótermékeknek a győri kir. ügyészséghez beérkező köteles példányaival gyarapodik, miből az 1902. év végeig 10863 db jött be.

Állománya az 1902. év végén 6315 kötet, 1831 térkép és 37 kézirat, 4 helyiségből álló bérházban (Kossuth L.-u. 1. sz.) elhelyezve. 1903-ban 3205 kötettel és füzettel gyarapodott.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és nyomtatott katalogusa van.

Az egyesület összes tagjai ingyen használhatják, 2 korona biztositék letizetése után pedig bárki igénybe veheti. Használók számára julius és augusztus hónapok kivételével minden csütörtökön és vasárnapon d. e. 11-től 12 óráig nyitva van.

*Könyvtárnok:* Horváth János tanitó.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1872-ben keletkezett. A szombathelyi püspökség s Ritnicz Lajos volt káptalani nagyprépost a birtokukban levő sabariai régiségekkel, továbbá Nagy Sándor földbirtokos 2000 koronás alapitványnyal járultak fejlesztéséhez. Az állam 1900-tól 1902-ig évenként 800, 1903-ban 500 koronával segélyezte.

Állománya az 1902. év végén 1727 őskori s 2572 antik és régibb középkori tárgy, 97 fegyver, 1216 ujabbkori emlék, 23 kegyeleti tárgy és 5095 érem, a püspöki palota földszinti folyosóján, udvarán és egy nagy termében elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: római feliratos kövek, római-kori szobrok és domborművek, őskeresztény sarkophag, a velemi-szentvidi gazdag bronzlelet, egy sulyos aranycsatt a régibb középkorból stb.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség a tavaszi és nyári hónapokban minden vasár- és ünnepnapon szabadon megtekintheti.

1901. és 1902. évi gyarapodása 1006 db régiség és 283 érem. 1903-ban a velemszentvidi ásatásokból közel 200 dbbal gyarapodott.

*c)* Néprajzi gyüjtemény.

1900-ban keletkezett.

Állománya 532 vasmegyei etnografiai tárgy, a vármegye házában elhelyezve. 1901-ben és 1902-ben évi 400, 1903-ban 500 kor. államsegélyben részesült.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

1903-iki gyarapodása az államsegélyből eszközölt vásárlásokból 337 db.

*A b) és c) alatti gyüjtemények őre:* Kárpáti Kelemen tanár.

*Balogh Gy. jelentése a szombathelyi múzeum ügyéről. (Arch. Értesitő, IV. k.) — A vasmegyei régészeti egylet évi jelentése I—XIII. évfolyam (Szombathely. 1873—1895.) — Lipp Vilmos, Renaissancekori tárgyak a vasmegyei régiségtárból. (Arch. Értesitő, 1883. évf.) — A vasmegyei régészeti egylet évkönyve I—XXIV. évf. (Szombathely, 1873—1897.) — A szombathelyi közkönyvtár müveinek czimtára 1880—1895. (Szombathely, 1895.) — Szombathely városi közkönyvtár. 1899/900. évi szaporulat. (Szombathely, 1901.) — A vasvármegyei kultur-egyesület könyvtárának czimjegyzéke, 1903. (Szombathely. 1903.)*

## SZOMOLNOK. (Szepes vármegye.)

### *1311. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.
Állománya 291 kötet, a községházán elhelyezve.
Az 1902. évben 134 olvasó 496 kötetet használt belőle.
*Könyvtárnok:* Oraftsik János tanitó.

## SZOMOR. (Komárom vármegye.)

### *1312. Népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a m. k. földmivelési minisztérium.
Állománya 101 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. e. 11-től 12-ig és d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 50 egyén 62 kötetet kölcsönzött ki.
*Könyvtárnok:* Fréesz János tanitó.

## SZŐREGH. (Torontál vármegye.)

### *1313. Iskolai könyvtár.*

1880-ban keletkezett s 1900 óta szolgál népkönyvtárul.
Állománya 432 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Betüsoros katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 108 egyén 174 kötetet kölcsönzött ki.
*Könyvtárnok:* Bálinth Ödön igazgató-tanitó.

## SZTANISICS. (Bács-Bodrog vármegye.)

### *1314. A polgári olvasó-egylet könyvtára.*

1873-ban. az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 4500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 3-tól 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hónap, azontul 10 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben az olvasóteremben 132 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 279 kötet.

1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*Könyvtárnok:* Brand Antal tanitó.

## SZTÁRA. (Somogy vármegye.)

### *1315. A D. K. E. népkönyvtára.*

1902 április 19-én állitotta fel a dunántuli közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 20 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 159 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Mayer Ignácz tanitó.

## SZTROPKÓ. (Zemplén vármegye.)

### *1316. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1774-ben keletkezett.

Állománya 995 kötet, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Megbizható egyének téritvény ellenében kölcsön is kaphatnak belőle könyveket.

*Könyvtárnok:* Jablonszky Kornél házfőnök.

## SZUCSÁK. (Kolozs vármegye.)

### *1317. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa utján kapott állami segélyből.

Állománya 102 mű 110 kötetben.
Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn nyitva áll.
Az 1903. év első fel:ben 87 olvasó használta a könyvtárt.

---

# SZÜCSI (Heves vármegye.)

## *1318. Népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. kereskedelemügyi minisztérium.
Állománya 124 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul 1 korona büntetés fizetendő. 1902-ben 205 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Krupiczer Margit.

---

# SZURDOKPÜSPÖKI. (Heves vármegye.)

## *1319. Községi népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 120 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Lajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 200 egyén használta a könyvtárt.
Az 1902. évben 20 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Hegedüs Jenő tanitó.

---

# TAB. (Somogy vármegye.)

## *1320. A D. K. E. népkönyvtára.*

A dunántuli közművelődési egyesület alapította az orsz. tanácstól kapott javadalomból.
A községházában van elhelyezve és az elöljáróság gondozása alatt áll.

---

### *1321. A kaszinó köngvtára.*

1878-ban keletkezett.
Állománya 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai használják.
*Könyvtárnok:* Szabó Albin.

## TABAJD. (Fehér vármegye.)

### *1322. Iskolai és népkönyvtár.*

1871-ben alapitotta a népoktatási kör.
Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából mindennap állandóan nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 120 kötetet kölcsönöztek ki belőle.
Az 1902. évben 1 kor. 8 fillér fordittatott gyarapitására.
*Könyvtárnok:* Varga Lajos ref. tanitó.

## TAHITÓTFALU. (Pest vármegye.)

### *1323. Népkönyvtár.*

1902 november 1-én alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa.
Állománya 331 kötet, a polgári olvasókör helyiségében elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 3-tól 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 307 egyén 319 kötetet kölcsönzött ki belőle.
1903. évi költségelőirányzata 20 korona.
*Könyvtárnok:* Fülöp Béla az olvasókör titkára.

## TALLÓS. (Pozsony vármegye.)

### *1324. Községi népkönyvtár.*

1897-ben alapitotta a gazdakör.
Állománya 378 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Irott és nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán, szombaton és vasárnap d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 10 nap. 1902-ben 1364 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 32 kor. 18 fillér fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok*: Krisztinusz Lajos.

---

## TARNASZENTMIKLÓS. (Heves vármegye.)

### *1325. Róm. kath. népkönyvtár.*

1898 április 23-án alapitotta a róm. kath. iskolaszék.
Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasár- és ünnepnapon d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1902. évben 135 egyén 160 kötetet használt.
1903. évi költségelőirányzata 40 korona.

*Könyvtárnok*: Dutkay Dezső tanitó.

---

## TARNAZSADÁNY. (Heves vármegye.)

### *1326. Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 150 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 229 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Könyvtárnok*: Fodor István kántortanitó.

---

### *1327. Iskolai és népkönyvtár.*

1883-ban keletkezett.
Állománya 183 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Irott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 4 óráig

nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. 1902-ben 114 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 10 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Fodor István kántortanitó.

## TARNÓCZ. (Nyitra vármegye.)

### *1328. Népkönyvtár.*

A F. M. K. E. alapitotta 1908-ban az országos tanácstól kapott állami segély felhasználásával, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 218 kötet, a községházán elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Patkós Balázs körjegyző.

## TATA. (Komárom vármegye.)

### *1329. A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

1770 körül keletkezett.

Állománya 8000 kötet, ezek között 2 ősnyomtatvány, több régi magyar nyomtatvány és 9 térkép, két teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára a szükséghez képest nyitva van. 1902-ben 27 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 100 korona a társház pénztárából.

*Könyvtárnok:* Pintér Elek.

### *1330. A kegyes-tanitórend kath. gimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1865-ben keletkezett.

Állománya 2397 kötet és 40 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Csupán az intézet tanárai használják.

Évi javadalmazása 400 korona. 1902. évi gyarapodása 48 kötet.

*Könyvtárnok:* Schüssler Albert.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1900-ban keletkezett.

Állománya 16 római régiség és 132 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1860 körül keletkezett. Ujváry József ügyvéd ásványgyüjteménynyel gyarapitotta.

Állománya 16 emlős, 10 madár, 10 hüllő és 1 hal; 300 növény, 500 ásvány, 85 kőzet és 23 kövület, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

*A* b) *és* c) *alatti gyüjtemények őre:* Pintér Elek.

---

## *1331. A tatai és tóvárosi kath. legényegylet könyvtára.*

1884-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Cser Vendel, Háber József, Mészáros István, Henel Gyula, Major László és Mohl Adolf gyarapitották.

Állománya 320 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. Használati dij heti 2 fillér. 1902-ben 407 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 12 korona 64 fillér fordittatott gyarapitására.

---

## *1332. A tatai és tóvárosi polgári olvasókör könyvtára.*

1872-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 944 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 3-ig nyitva áll. Használati dij egy hétre 2 fillér.

*Könyvtárnokok:* Mészáros János és Mezei József.

*A tatai és tóvárosi polgári olvasókör könyvtári jegyzéke. (Tata, 1903.)*

## TATABÁNYA. (Komárom vármegye.)

### 1333. *A D. K. E. vándorkönyvtára.*

1900-ban alapitotta a dunántuli közmüvelődési egyesület.

Állománya 398 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton este 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 319 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Könyvtárnok:* Hajnal Nándor.

---

## TÉCSŐ. (Máramaros vármegye.)

### 1334. *Az olvasókör könyvtára.*

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 227 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 29 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 116 kötet.

1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnok:* Kisfaludy Ferencz.

---

## TEMESVÁR. (Temes vármegye.)

### 1335. *A délmagyarországi természettudományi társulat múzeuma.*

A társulat 1874-ben középiskolai tanárok, orvosok és természetvizsgálók nyilvános felolvasásainak kifolyásaként keletkezett, Kezdetben könyvek gyüjtésére fektette a fősulyt; 1877-ben inditványozta dr. Kuhn Lajos társ. titkár egy természetrajzi múzeum létesitését, nyilvános előadási terem épitésével kapcsolatban. A gyüjtemények kezdetben a reáliskolában állittattak fel. 1888-ban a Temes vármegye tulajdonát képező múzeumi palotában, a történelmi és régészeti társulat gyüjteményeivel együtt, három teremben helyeztettek el. A gyüjteményekre 1902-ben 1700 korona for-

dittatott. 1903. évi költségelőirányzata 260 kor. ásványgyüjteményre, 200 kor. rovargyüjteményre és 106 kor. növénygyüjteményre. A társulat 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte gyüjteményeit.

A társulatnak 243 tagja van. 1902. évi bevéteeli 2700 koronát tesznek ki, kiadásainak összege pedig 2200 kor. 1903. évi költségvetése: 1920 kor. bevétel és 1780 kor. kiadás.

*A társulat elnöke:* dr. Molnár Viktor temesmegyei főispán; *alelnökök:* dr. Breuer Ármin tiszti főorvos és dr. Laky Mátyás főreáliskolai igazgató; *főtitkár:* Tőkés Lajos főgimnáziumi tanár; *titkár:* dr. Privorszky Alajos főreáliskolai tanár.

### *a)* Könyvtár.

1874-ben keletkezett. 1900-ban dr. Bécsi Gedeon volt temesvári kórházi főorvos 450 kötetnyi könyvtárával gyarapodott. Dr. Reiner 200 koronával, dr. Pollák Ede és dr. Tauffer Jenő főorvosok 100—100 koronával gyarapitották.

Állománya 1902 végén 2338 kötet, 18 térkép és 1 metszet volt, két teremben elhelyezve.

Lajstromozása folyamatban van.

A társulat tagjain kivül téritvény mellett mások is kaphatnak belőle könyveket egy havi használatra. 1902-ben 94 kötetet használtak a könyvtárban s 120 téritvényen 136 kötet kölcsönöztetett ki.

1902. évi javadalmazása 36 kor. 1902. évi gyarapodása 67 kötet.

Az 1903. év folyamán az egész könyvanyag addig is, mig az állam, a vármegye és a város egyesült áldozatából emelendő nagy múzeum-palotában lesz a többi temesvári tudományos gyüjteményekkel egyesíthető, letétképen a városi könyvtárnak adatott át.

### *b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1877-ben keletkezett. Ide kerültek 1877-ben Merkl Ede rovargyüjteménye, 1878-ban Vuchetich Ferencz délmagyarországi herbariuma, 1879-ben az osztrák-magyar államvasutak délvidéki uradalmaiban található fanemek teljes gyüjteménye. 1881-ben került a múzeumba a murányi masztodon lelet, melyet 1886-ban a magy. kir. földtani intézetnek engedvén át, ezért cserébe 346 darabból álló paleontologiai gyüjtemény birtokába iutott. Holub Emil, kinek afrikai utjához a társulat anyagi segélylyel járult, 1888-ban nagybecsü nép- és természetrajzi gyüjteményt ajándékozott a múzeumnak. Végül 1897-ben ifj.

Elter János 200 dbból álló ásványgyüjteménynyel járult gyarapitásához. 1902-től évenként 500 kor. állami segélyben részesült. 1903-ban még egy szobát kapván a múzeumi palotában, gyüjteményei ujból rendezve állittattak fel.

Állománya 1902-ben 18 emlős. 179 madár, 30 hüllő, mintegy 100 faj rovar 3000 darabbal, 80 faj lepke, 60 faj madártojás, 2 emberi koponya, 9 db ősállati maradvány, 57 borszesz preparatum, 970 db csiga, 1270 kövület, 200 db ásvány, 3500 db növény és 149 fajta fa, összesen 7924 db volt.

Leltára most készül.

A közönség minden délelőtt 8-tól 1 óráig, és pedig hétköznapokon 60 fillér, vasár- és ünnepnapokon 20 fillér belépődij lefizetése mellett megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 970 kövület. Az 1903-iki államsegélyből egy 24 darabból álló vaskői és dognácskai gyüjtemény és egy 2000 dbból álló délmagyarországi tojásgyüjtemény szereztetett be.

*A gyüjtemények őre:* Tőkés Lajos főtitkár; egyéb alkalmazottak: Aradi Viktor müegyetemi hallgató és egy szolga.

1902-ben 621 látogató tekintette meg a gyüjteményt.

*Természettudományi évkönyv I—II. évf. (Temesvár, 1875—76.) — Természettudományi Füzetek I—XXIV. évf. (Temesvár, 1877—1903.) — A délmagyarországi természettudományi társulat módositott alapszabályai. (Temesvár, 1889.) — Ries Ferencz, A délmagyarországi természettudományi társulat története. (Temesvár, 1899.) — Tőkés Lajos, A délmagyarországi természettudományi társulat palaeontologiai uj gyüjteményének ismertetése és lajstroma. (Temesvár, 1902.)*

---

## *1336. A délmagyarországi történelmi és régészeti múzeumtársulat gyüjteményei.*

Az 1872-ben id. Ormós Zsigmond temesmegyei főispán kezdeményezésére megalakult délmagyarországi történelmi és régészeti társulat alapitotta. 1876-ig a csanádi püspök palotájában volt elhelyezve, akkor került a Wellauer-féle épületbe, melyet 1880-ban már egészen elfoglalt. Uj palotáját 1888-ban emeltette Temes vármegye s ennek berendezése után 1891-ben ujból megnyittatott a közönség számára. Az összes gyüjtemények 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak. A történelmi és régészeti társulat 1885-ben egyesült az 1882-ben keletkezett délmagyarországi múzeum-egyesülettel, és ezóta délmagyarországi törté-

nelmi és régészeti múzeum-társulat nevet visel. A társulat 1902-ben meginditotta a mozgalmat, hogy gyüjteményei és a Temesvárt létező többi tudományos gyüjtemények számára egy nagy múzeum-palota emeltessék; a város alkalmas telken kivül 100.000 koronát, a vármegye ugyanily összeget ajánlott fel erre a czélra, a 400.000 koronára tervezett épitkezési költségekhez az államtól várva a további hozzájárulást. A mozgalom élén a helyi hatóságok és kulturális intézmények képviselőiből kiküldött bizottság áll.

Az egyesület tagjainak száma 1902 végén 204 volt.

1902. évi költségvetése: 4360 kor. bevétel és 4030 kor. kiadás az államsegélyen kivül.

*Elnök:* dr. Molnár Viktor főispán; *igazgató:* Kabdebo Gergely alispán; *titkárok:* dr. Berkeszi István és Cseh Lajos tanárok.

*a)* Könyvtár.

1872-ben keletkezett. Főleg a rokon társulatok és a hazai tudományos intézetek, valamint egyesek ajándékkönyveiből létesült és jelenleg is leginkább ily módon gyarapodik. Idősb Ormós Zsigmond főispán 1895-ben mintegy 300 kötetnyi könyvtárát hagyományozta a társulatnak. Adományával gyarapitotta még Kovács Ákos temesvári főmérnök.

Állománya 1902 végén 4202 darab könyv, 65 térkép és 1661 kézirat volt, egy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szerzeményi naplója s részben nyomtatott, részben irott szaklajstroma van.

Használók számára vasárnap d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll, a mikor bárki használhatja a könyvtár olvasótermét. Kikölcsönzés van a tagok számára, idegenek pedig kötetenként 2 korona biztositékot s 20 fillér használati dijat tartoznak fizetni.

1902. évi gyarapodása 82 kötet és 90 füzet.

1903-ban letétképen a városi könyvtárnak adatott át.

*b)* Régiségtár és iparművészeti gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Alapját a környékbeli ásatásokból származó őskori leletek vetették meg. Nagyobb adományokkal id. Ormós Zsigmond főispán járult gyarapitásához. 1898-ban és 1899-ben évenként 600, 1900-ban 1000, 1901-ben 600, 1902-ben régészeti czélokra 600 s iparművészeti beszerzésekre 1500 kor., 1903-ban régészeti czélokra 500 kor. állami segélyben részesült. 1903-ban a társulat az államtól nyerendő segély terhére

11.000 koronáért megvásárolta Pongrácz Imre 6017 dbból álló régiséggyüjteményét.

Állománya 1902-ben 3528 db régiség és 10,477 érem volt, két teremben, s egy kisebb szobában elhelyezve. Szakkönyvtára 600 kötetet számlál.

Szerzeményi naplója és leltára van.

A közönség vasárnap d. e. 10-től 12 óráig 20 fillér, hétköznapokon pedig 60 fillér belépődij lefizetése mellett megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 361 db régiség és 321 érem. Az 1903-iki államsegélylyel eszközölt dobováczi ásatásokból 71 dbbal, a borjasi ásatásokból több száz dbbal és vásárlás utján 488 dbbal gyarapodott. Az iparmüvészeti segélyből 530 korona fordittatott XVII—XVIII. századi műtárgyak beszerzésére. Az állam ezenkivül a régi magyar ötvösművek galvánmásolataiból 35 dbot engedett át a muzeumnak letétképen.

*c)* Szépmüvészeti gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Id. Ormós Zsigmond főispán 1889-ben 200 darabból álló képtárát ajándékozta a társulatnak. Adományával még az orsz. képtár gyarapitotta.

Állománya 324 db festmény és 7 kézirajz, egy teremben s egy kisebb szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség minden vasárnap d. e. 10-től 12 óráig megtekintheti.

1902. évi gyarapodása 9 db.

*A b) és c) alatti gyüjtemények őre:* dr. Berkeszi István főtitkár.

*c)* Néprajzi gyüjtemény.

1902-ben 24 darab néprajzi tárgyból állott. Az állam 1903-ban 500 koronát engedélyezvén néprajzi gyüjtésre a társulatnak, az a feladatot a Délvidéki Kárpátegyesületnek engedte át, mely az államsegélyből beszerzendő anyagot mint a társulat tulajdonát gondozza addig, mig az összes muzeumi gyüjtemények az állam, a vármegye és a város közös áldozatából emelendő muzeumi palotában nyerhetnek elhelyezést. Az egyesület e megbizás alapján átvevén a muzeum-társulat néprajzi tárgyait, a létesitendő néprajzi gyüjtemény felállitására a várostól kapott helyiséget. Az 1903-iki államsegély felhasználása még nem történt meg.

*Történelmi és régészeti értesitő I—X. évf. (Temesvár,*

*1875—1884.) — Uj folyam I—XVI. évf. (Temesvár, 1885—1900.) — Patzner István, Emlékkönyv a délmagyarországi történelmi és régészeti múzeum-társulat épületének és gyüjteményeinek ünnepélyes megnyitása alkalmából, (Temesvár, 1891.) — A délmagyarországi tört. és rég. múzeum-társulat könyv- és levéltárának jegyzéke. (Temesvár, 1894.) — Kalauz a délmagyarországi történelmi és rég. múzeum-társulat képtárában. (Temesvár, 1896.) — A délmagyarországi történelmi és régészeti múzeum-társulat alapszabályai. (Temesvár. 1897.)*

## *1337. A gör. kel. szerb egyházmegyei könyvtár.*

A temesvári gör. kel. szerb püspökök alapitották. Legujabb időben az egyházmegyei közigazgatási bizottság gyarapitja az egyházmegyei alapból.

Állománya 1450 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára a hivatalos órák alatt nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Andrics Milán egyházmegyei jegyző.

## *1338. A katonai tudományos és kaszinó-egylet könyvtára.*

1870-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 3900 kötet, egy teremben elhelyezve külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából télen mindennap, nyáron hetenként háromszor d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Springer Angelo ny. kapitány.

## *1339. A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

1750-ben keletkezett, midőn a kegyesrendiek szent-annai társháza megalakult. 1788-ban Temesvárra helyeztetett át.

Állománya 7220 kötet, egy teremben elhelyezve; külön olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsönzés van térítvény mellett.

## *1340. A kegyes-tanitórend kath. főgimnáziumának könyvtára.*

1851-ben keletkezett.

Állománya 5102 kötet, ezek között 400-nál több tudományos folyóirat, 3 régi magyar nyomtatvány és 16 térkép, egy teremben és a folyosón elhelyezve.

Leltára és czédula-katalogusa van.

Az intézet tanárain kivül mások is használhatják, 1902-ben 173 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 600 korona. 1902. évi gyarapodása 113 kötet.

*Könyvtárnok:* Friedreich Endre.

*Pfeiffer Antal, A kegyes-tanitórendiek temesvári társházának és a főgimnáziumnak története. (Temesvár, 1896.)*

---

## *1341. A kereskedelmi egyesület könyvtára.*

1884-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1293 kötet, egy teremben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön esti 6-tól 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 300 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. esztendőben 50 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnokok:* Kurtág Soma és Révai Károly titkár.

---

## *1342. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.*

1850-ben keletkezett.

Állománya 3600 kötet, 48 térkép, mintegy 400 db bank és egyéb vállalati üzletjelentés, alapszabályok, mérlegek, egy teremben és két irodában elhelyezve, melyek egyike olvasóhelyiségül is szolgál.

Szerzeményi naplója és betürendes katalogusa van.

Használók számára naponként d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 6-ig nyitva van.

Évi javadalmazása 400 korona. 1902. évi gyarapodása 96 kötet.

A könyvtárnoki teendőket a kamarai segédtitkár látja el.

---

## *1343. A m. k. állami felső-leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1885-ben keletkezett.

Állománya 1286 kötet és 4 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az 1902. évben 405 kor. 43 fillér fordittatott gyarapitására, miből 48 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 719 korona.

*Könyvtárnok:* Már Ottmár; *szaklap-kezelő:* Mauritz Matild.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

Állománya 563 állat, ezek között 18 emlős, 26 madár, 13 hüllő, 6 hal, 483 rovar és 17 egyéb állat, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

*A gyüjtemény őre:* dr. Marek Antal.

---

## *1344. A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Nátafalussy Kornél főigazgató, Szabó Ferencz apát-plébános, Burián Pál táblabiró, dr. Telbisz Imre közjegyző és dr. Schönvitzky Bertalan járultak gyarapitásához.

Állománya 2365 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül a tanulók is használhatják. 1902-ben 160 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 1900 korona. 1902. évi gyarapodása 280 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1897-ben keletkezett.

Állománya 220 darab régiség és érem, az igazgatói irodában egy kisebb szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

1902. évi gyarapodása 30 db érem.

*Az* a) *és* b) *alatti gyüjtemények őre:* dr. Kovács Gyula.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1897-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal dr. Lendl Adolf járult gyarapitásához.

Állománya 605 állat, ebből 150 emlős, 150 madár, 80 hüllő, 25 hal, 150 rovar és 50 egyéb állat; továbbá egy növénygyüjtemény, 549 ásvány, 130 kőzet és 20 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az 1902. évben 2800 korona fordittatott gyarapitására, miből 160 állat, 65 növény és 140 ásvány szereztetett be.

1903. évi költségelőirányzata 400 korona.

*A gyüjtemény őre:* Kartner Ferencz.

---

## 1345. *A m. kir. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. m. kir. ministérium s a magyar tud. akadémia járultak gyarapitásához.

Állománya 7692 kötet és 98 térkép, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül elismervény ellenében mások is használhatják. 1902-ben 280 kötetet használtak benne s 40 kötet kölcsönöztetett ki.

Évi javadalmazása 900 korona a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 270 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Privorszky Alajos tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett.

Állománya 832 állat, ezek között 85 emlős, 159 madár, 50 hüllő, 36 hal, 71 rovar és 431 egyéb állat, továbbá 1140 növény és 1835 ásvány, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a gyüjtemény őrének jelenlétében megtekintheti.

Az 1902. évben 100 korona fordittatott gyarapitására. 1902. évi gyarapodása 1 ásványgyüjtemény. 1903. évi költségelőirányzata 250 korona.

*A gyüjtemény őre:* Themák Ede tanár.

*Dr. Berkeszi István, A temesvári m. kir. áll. főreáliskola története. (Temesvár, 1896.)*

---

## *1346. A siketnémák áll. segélyezett intézetének gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1886-ban keletkezett.

Adományokkal a vallás- és közokt. m. kir. minisztérium és Schäffer Károly igazgató járultak gyarapitásához.

Állománya 458 kötet, 6 térkép s oklevél, a tanári szobában elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Szerzeményi naplója és katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják az igazgató beleegyezésével. 1902-ben 49 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 65 korona, a városi házipénztárból. 1902. évi gyarapodása 17 kötet.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1866-ban keletkezett.

Állománya 125 érem, a tanszermúzeumban három szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A közönség mindig megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1866-ban keletkezett.

Állománya 15 állat, köztük 9 emlős, 1 hüllő, 2 hal, s több rovar; továbbá 150 növényutánzat s 200 ásvány, a tanszermúzeumban s az egyes tantermekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója s szaklajstroma van.

A közönség bármikor megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemények őre:* Hobler Rezső tanár.

---

## *1347. Temesvár-erzsébetvárosi népkönyvtár.*

Temesvár sz. kir. város tanácsa alapitotta 1902. november 1-én a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa által az 1902-iki javadalomból adományozott 1000 koronás könyvtár felhasználásával. 1903-ban 1000 kor. államsegélyt kapott.

Állománya 1169 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és csütörtökön d. u. 4-től 6 óráig s vasárnap d. u. 2-től 5-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij fejében csupán a jobbmóduak fizetnek évi 2 koronát. A téli hónapokban körülbelül 450 egyén hanvonként átlag 1380 kötetet használt.

1903. évi költségelőirányzata: 200 korona a könyvtárkezelő tiszteletdija, 100 korona a szolga bére, 367 korona berendezésre, 240 korona lakbér, 100 korona fütés és világitás, 400 korona a könyvtár gyarapitására.

*Könyvtárfelügyelő:* Bellai József városi könyvtárnok; *könyvtárkezelő:* Wittenberger József iskolaigazgató.

## *1348. A temesvár-gyárvárosi nép- és ifjusági könyvtár.*

1861-ben alapitotta a tantestület s 1880 óta használtatik népkönyvtárul.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából mindennap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 720 egyén 850 kötetet kölcsönzött ki.

Évi javadalmazása 80 korona a város pénztárából.

*Könyvtárnok:* Tussel Gáspár.

## *1349. Temesvár-gyárvárosi népkönyvtár.*

Temesvár sz. kir. város és a temesvári nemzeti szövetség alapitották a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa által az 1901-iki javadalomból adományozott 1000 koronás népkönyvtár felhasználásával 1902 november 1-én. 1903-ban 1000 kor. államsegélyben részesült.

Állománya 1402 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából szerdán és szombaton délután, vasárnap pedig egész nap nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Használati dij fejében csupán a jobbmóduak fizetnek évi 2 koronát. A téli hónapokban körülbelül 560 egyén havonként átlag 1550 kötetet vett kölcsön.

1903. évi költségelőirányzata 1527 korona, ebből 367 kor. berendezésre, 200 korona a könyvtárkezelő tiszteletdija, 100 korona a szolga évi bére, 360 korona lakbér, 100 korona fütés és világitás, 400 korona beszerzésekre.

*Könyvtárfelügyelő:* Bellai József városi könyvtárnok; *könyvtárkezelő:* Mező Dániel tanitó.

---

## *1350. A temesvár-gyárvárosi társaskör könyvtára.*

1884-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adománynyal Kratochwill Henrik városi főszámvevő gyarapitotta.

Állománya 1399 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és pénteken d. u. 3-tól 4 óráig nyitva áll. 1902-ben 7560 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 614 korona 80 fillér forditattott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Szavnik Gyula.

*A temesvár-gyárvárosi magyar társaskör könyvtárának czimjegyzéke. (Temesvár.) — A temesvár-gyárvárosi magyar társaskör könyvtárának első pótczimjegyzéke.*

---

## *1351. A temesvár-józsefvárosi polgári olvasó-egylet népkönyvtára.*

1878-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a m. kir. földmivelésügyi, továbbá a vallás- és közoktatásügyi m. k. minisztériumok, valamint Temesvár városa gyarapitották. 1901 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának felügyelete alatt áll, melytől évenként 1000 korona segélyt kap. 1903-ban a gyarapítási segélyen kivül rendezésre külön 200 kor. államsegélyt kapott.

Állománya 6258 kötet, két teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden délután 3-tól 7 óráig nyitva áll. Egyleti tagok havi 60 fillér használati dijat fizetnek, munkások dij nélkül használhatják. 1902-ben 80 munkás használta a könyvtárt. Kikölcsönöztetett 24,747 kötet.

Az 1902. évben 1146 korona 18 fillér forditattott gyarapitására.

*Könyvtárnokok:* Pánczél Lajos és Halászi Endre.

*A temesvár-józsefvárosi olvasóegylet könyvtárának könyvjegyzéke. — Ugyanannak pótjegyzéke az 1902. évben beszerzett könyvekről. — Emléklapok az egylet 25 éves fennállása alkalmából.*

## *1352. A temesvár-józsefvárosi róm. kath. tanitónőképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1895-ben keletkezett. Adományokkal a vallás- és közokt. m. kir. minisztérium, Szabó Ferencz plébános. a Szent-István-társulat, Kókai L. könyvkereskedő, a Lampel-czég, az Athenaeum és Wittenberger Antal kanonok járultak gyarapitásához.
Állománya 750 kötet, köztük 10 régi magyar nyomtatvány és 25 térkép, két szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 120 korona a beiratási dijakból s 80 korona a ház főnöknőjének ajándékából. 1902. évi gyarapodása 98 kötet.

*Könyvtárnok:* Mária Stefánia.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya 80 érem, melyek az 1900. év folyamán ajándékoztattak az intézetnek.

*A gyüjtemény őre:* Mária Electa.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1881-ben keletkezett.
Állománya 245 állat, ebből 57 emlős, 92 madár, 18 hüllő, 15 hal, 50 rovar és 13 egyéb állat; továbbá 76 növény, 130 ásvány, 21 kőzet és 3 kövület, szekrényekben elhelyezve.
Szerzeményi naplója van.

*A gyüjtemény őre:* Mária Benigna.

## *1353. A temesvár-józsefvárosi társaskör könyvtára.*

1886-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 753 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés céljából minden szombaton esti 7-től 8 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 430 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 640 kötet.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Gombos L.

---

## *1354. A városi felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1899-ben keletkezett. Temesvár város 3000 koronás adománynyal gyarapitotta.

Állománya 520 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 65 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 600 korona Temesvár szab. kir. várostól. 1902. évi gyarapodása 250 kötet.

*Könyvtárnok:* Orth Miklós.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1899-ben keletkezett. Temesvár város 1000 koronás adománynyal gyarapitotta.

A gyüjtemény beszerzése és felállitása most van folyamatban.

*A gyüjtemény őre:* Haupt Mihály.

---

## *1355. Városi könyvtár.*

1895-ben keletkezett, midőn dr. Telbisz Károly polgármester előterjesztésére a városi tanács elhatározta, hogy összegyüjti a különféle hivatalos kiadványokat és a hivatalokban meglevő könyveket, s ily módon közös használatra egy városi könyvtárt alapit. Az első gyüjtést nyomban helyi érdekü történeti munkákkal gyarapitották, s egy nagyobb közkönyvtár alapitására gondolva, évi 400 koronát szavaztak meg gyarapitására. A vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter 1900-ban a sajtótermékeknek a temesvári kir. ügyészséghez beérkező köteles példányait a könyvtár gyarapitására rendelte forditani.

Ez évtől a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll. 1908-ban a délmagyarországi természettudományi társulat és a délmagyarországi történelmi és régészeti társulat és egyéb helyi kulturintézetek könyvtárai letétképen a városi könyvtár anyagával egyesittettek, s a város ez év junius havában kelt határozatával kimondta, hogy a könyvtárnak tudományos közkönyvtárrá fejlesztésével a nyilvánosság számára meg fogja nyitni. A könyvtár ebből kifolyólag a városházán birt eddigi helyiséget a belvárosi községi iskolaépületben nyert 4 szobából álló helyiséggel cserélte fel. A könyvanyag 1903-ban a letétből átvett könyvtárak anyagán kivül Baróti Lajos 3340 kötetnyi és Berkessi István 200 kötetnyi könyvtárával gyarapodott, melyeket a város részben az államtól nyerendő segély terhére, 4000 koronáért vásárolt meg, 1901-ben 600 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 1902-ben 4156 kötet volt, köztük 5 ősnyomtatvány, 5 régi magyar nyomtatvány; továbbá 82 térkép és 19 kézirat, 1903-ban a letétemények és vásárlások utján köteteinek száma majdnem 20.000-re emelkedett. Rendezése most van folyamatban.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Első sorban a városi tisztviselők használják, de mások is kaphatnak belőle kölcsön könyveket. 1902-ben 128 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 226 kor. fordittatott gyarapitására, miből 61 kötet és 10 térkép szereztetett be. 1902. évi összes gyarapodása 393 kötet, 10 térkép és 1 kézirat.

*Könyvtárnok:* Bellai József városi közgyám, *könyvtári segéd:* Lamparter István tanitó.

# TENGŐD. (Tolna vármegye.)

## *1356. A D. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a dunántuli közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem minden délelőtt 9-től 12 óráig használható. Kikölcsönzés céljából hetenként egyszer d. e. 7-től 12 óráig nyitva áll. Az első félévben 280 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

## TESZÉR. (Hont vármegye.)

### *1357. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület az orsz. tanácstól kapott állami javadalomból, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 323 kötet, az ág. ev. iskolában elhelyezve.

1902-ben 291 kötetet használtak belőle. 1903. évi forgalma 1291 kötet.

*Könyvtárnok:* Macsucha János tanitó.

---

## TIHANY. (Zala vármegye.)

### *1358. A pannonhalmi Szent-Benedek-rend tihanyi apátságának könyvtára.*

Miután az 1787-ig, vagyis a rend feloszlatásáig szerzett gyüjteményekből semmi sem került vissza, a mai könyvtár tulajdonképen 1802-től számitja keletkezését. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 11,640 kötet, köztük 2 ősnyomtatvány és 21 db régi magyar nyomtatvány; továbbá 43 kötet kézirat és térkép, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a tihanyi kódex 1531-ből és Pisky István tihanyi várkapitány számadáskönyve (1585—89.).

Czédula-katalogusa van.

Kikölcsönzés nincs. Használók számára az apát, illetőleg a székházi perjel engedélyével szükség szerint nyitva áll.

Évi javadalmazása 300 korona a pannonhalmi Szent-Benedek-rend központi pénztárából. 1902. évi gyarapodása 118 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Wurdics Ignácz.

Van egy kisebb régiséggyüjteménye is, a könyvtárteremben egy szekrényben elhelyezve.

*Horváth Bálint, A balatonfüredi savanyuviz és a Balaton környéke. (Magyar-Óvár, 1848.) — Jalsovics Aladár, A balatonfüredi gyógyhely és kirándulási helyei. (Budapest, 1878.) — A tihanyi apátság története. (Pécs, 1889.) — Récsei Viktor, A tihanyi apátság nyomtatványai és ritkább müvei. (Magyar Állam, 1890.)*

# TISZAFÜRED. (Heves vármegye.)

## *1259. A múzeum- és könyvtáregylet gyüjteményei.*

Az egyletet 1877-ben alapitotta Tariczky Endre plébános. Előbb csak régészeti egyesület volt, 1896-ban lett múzeum- és könyvtáregyletté. Gyüjteményei néhány évig ideiglenesen a ref. iskola egyik termében voltak elhelyezve. 1894-ben Tiszafüred képviselőtestülete az uj városházában két szobát engedett át s 300 korona évi segélyt szavazott meg a társulatnak. A társulat gyüjteményeit 1898-ban a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte; könyvtára 1902-ben, mint népies jellegü gyüjtemény, kivétetett az országos főfelügyelőség hatásköréből s az országos tanács közvetlen felügyelete alá helyeztetett.

Az egyesület tagjainak száma 110.

Összes kiadásai az 1902. évben 1601 koronát tettek ki, melyből 585 korona a múzeum gyarapitására s 1016 korona könyvek beszerzésére fordittatott.

*Elnök:* Tariczky Endre; *alelnök:* Csánky Benjamin; *titkár:* Milesz Béla.

*a)* Könyvtár.

A múzeummal egyidejüleg keletkezett. 1896-ban a tiszafüredi törzskaszinó 1300 kötetből álló könyvtárával, 1897-ben pedig a tiszafüredi polgári kaszinó 610 kötetből álló könyvtárával gyarapodott. A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének javaslatára 1899-ben 400, 1900-ban 600 korona állami segélyben részesült. 1901-től 700—700 koronát a nemtudományos jellegü gyüjtemények javadalmából kapott segélyt és pedig 1902-ben 600, 1902-től évi 700 koronát s azóta a muzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa gyakorolja felette a felügyeletet.

Állománya 1902-ben 3910 kötet és 176 térkép stb. volt, továbbá mintegy 200 dbból álló képgyüjtemény régi mesterek rézmetszetü képeiből, karczaiból, kőrajzaiból, egy szobában elhelyezve. külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója és betürendes katalogusa van; szaklajstroma most készül.

Csupán az egylet tagjai használják. Télen vasárnap és csütörtökön, nyáron vasárnap délután 4-től 7-ig nyitva áll. Kikölcsönzés van évi 2 korona tagsági dij lefizetése mellett. Becsesebb könyvek és oklevelek csak a könyvtári helyiségben használhatók.

1902. évi javadalmazása 150 korona a városi segélyből s 190 korona olvasási dijakból; gyarapodása 256 kötet, 1 térkép s 8 kézirat.

*b)* Régiségtár és iparművészeti múzeum.

1877-ben keletkezett, midőn Tariczky Endre plébános régészeti gyüjteményét az egyesületnek felajánlotta. 1896-ban 200 kor., 1898-ban 1200 kor., 1899 óta évenként 400 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 1902-ben 2100 őskori, 1107 antik és középkori tárgy, 85 fegyver, 921 ujabbkori emlék, 50 kegyeleti tárgy és 2504 érem volt, egy nagy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: kőkorszaki kő-, csont- és agancseszközök, agyagedények; bronz-, réz- és vaseszközök a környékbeli őskori telepekről; nevezetes az ősemlős állatok maradványainak gyüjteménye, melyek a Tisza folyammedréből és partszakadékaiból kerültek ki.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A helybeliek számára vasárnap délután van nyitva. Idegenek egyébkor is megtekinthetik az egyesületi titkár vagy a városi főjegyző vezetése mellett.

Évi javadalmazása 600 korona az állami segélyből. 1902-ben 394 régiséggel és 60 éremmel, 1903-ban 923 régiséggel és 109 éremmel gyarapodott.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1880-ban keletkezett. Röszler Richárd mérnök 300-nál több darabból álló ásvány- és kőzetgyüjteménynyel gyarapitotta.

Állománya 1902-ben 5 emlős, 16 madár, 3 hüllő, 1 hal és 35 rovar, továbbá 50 növény, 436 ásvány és kőzet s 15 kövület volt a régiségtár és a könyvtár helyiségeiben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a régiségtárral egyidőben tekintheti meg.

Évi javadalmazása 100 korona. 1902. évi gyarapodása 16 db ásvány.

*A gyüjtemények őre:* Milesz Béla.

*A tiszafüredi múzeum- és könyvtáregylet (közkönyvtár) könyveinek jegyzéke. (Tiszafüred, 1897.) — A tiszafüredi múzeum- és könyvtáregylet működése az 1898. és 1899. években. (Eger, 1899. és 1900.) — Archeologiai Értesitő, 1899. évf. 1. f. — Milesz Béla, A tiszafüredi múzeum- és könyvtár az 1900. évben. (Eger, 1901.) — Milesz Béla, A tiszafüredi múzeum és közkönyvtár az 1901. évben. (Eger, 1902.) — U. az. A tisza-*

*füredi múzeum és könyvtár az 1901-ik évben. (Eger, 1903.) A tiszafüredi múzeumról Milesz Béla. (Archaeologiai Értesitő, 1902. évf. 4-ik füzet.) — A tiszafüredi múzeum- és könyvtáregylet (közkönyvtár) könyveinek jegyzéke. Összeállitotta Milesz Béla. (Tiszafüred, 1903.)*

---

## TISZAIGAR. (Heves vármegye.)

### 1360. *Népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 193 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 160 egyén 190 kötetet használt belőle.
Az 1902. évben 31 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 20 korona.
*Könyvtárnok:* Kovács József.

---

## TISZAPOLGÁR. (Szabolcs vármegye.)

### 1361. *Józsefházai iskolai népkönyvtár.*

1878-ban alapitotta a tanitó.
Állománya 100 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából mindennap nyitva áll.
1902-ben 40 egyén használta a könyvtárt.

---

## TISZASZENTMÁRTON. (Szabolcs vármegye.)

### 1362. *Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 125 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 12-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 280 egyén használta a könyvtárt.
*Könyvtárnok:* Szabó Pál ev. ref. tanitó.

---

## TŐKETEREBES. (Zemplén vármegye,)

### *1363. Ifjusági könyvtár.*

1875-ben alapitotta az állami iskola tantestülete s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 256 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 4 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 137 egyén 193 kötetet kölcsönzött ki.

Az 1902. évben 95 korona 50 fillér fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnok:* Dráveczky Zoltán állami isk. tanitó.

---

## TOPILLA. (Arad vármegye.)

### *1364. Iskolai és népkönyvtár.*

1887-ben alapitotta gróf Károlyi Tibor.

Állománya 40 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 3-tól 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 6 nap. 1902-ben 124 egyén használta a könytárt.

*Könyvtárnok:* Vértes Károly tanitó.

---

## TORDA. (Torda vármegye.)

### *1365. Az Erzsébet jótékony nőegylet könyvtára.*

1844-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. 1882-ben Puhl Ignáczné 2106 koronával, 1899-ben Mohay Károlyné 600 koronával gyarapitották.

Állománya 3588 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden délelőtt 9-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 2437 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 200 korona fordittatott gyarapitására.

---

### 1366. A kaszinó-egylet könyvtára.

1831-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 1600 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóhelyiség mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer esti 5-től 7 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasótermet 166 egyén használta, kikölcsönöztetett 240 kötet.

Az 1902. évben 305 korona 60 fillér fordittatott gyarapitására, 1903. évi költségelőirányzata 250 korona.

*Könyvtárnok:* Lőrinczy Dénes.

---

### 1367. Az unitárius gimnázium könyvtára.

A XVI. század végén keletkezett.

Állománya 3500 kötet könyv és 150 db. kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 160 kor.

*Könyvtárnok:* Varga Dénes.

---

## TORDATÚR. (Torda vármegye.)

### 1368. Az E. M. K. E. népkönyvtára.

1897-ben alapitotta az erdélyi magyar közművelődési egyesület s 1898 január 6-án nyilt meg.

Állománya 97 kötet, az állami iskolában egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 97 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Kovács Sámuel állami isk. igazgató.

---

### 1369. Iskolai könyvtár.

1892-ben alapitotta az állami iskola gondnoksága s 1903-tól fogva népkönyvtárul is használják.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és pénteken d. u. 4-től 6-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 100 korona.

*Könyvtárnok:* Furcsik Gyula.

### 1376. *A kereskedelmi kör könyvtára.*

1883-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 600 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 200 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 600 kötet.

Évi javadalmazása 100—200 korona.

*Könyvtárnok:* Kovács Ignácz titkár.

## TORONTÁLSZÉCSÁNY. (Torontál vármegye.)

### 1377. *Ifjusági könyvtár.*

Keletkezése óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és szombaton d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 160 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 36 kor. fordittatott gyarapitására.

1903. évi költségelőirányzata 273 korona.

*Könyvtárnok:* Takó Antal.

## TORONTÁLVÁSÁRHELY. (Torontál vármegye.)

### 1378. *Népiskolai könyvtár.*

1882-ben ajándékozta a feloszlott polgári kör s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 243 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap,

azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 586 egyén 897 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Szeredai József községi isk. igazgató.

## TÓTPELSŐCZ. (Zólyom vármegye.)

### *1279. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 221 kötet, a községházán elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton nyitva áll. 1903-ban 150 olvasó használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Szalvatay Elek jegyző.

## TÓTVÁZSONY. (Veszprém vármegye.)

### *1380. A gazdakör népkönyvtára.*

1902-ben adományozta a dunántúli közmüvelődési egyesület

Állománya egy szekrényben van elhelyezve.

Katalogusa van.

Az olvasóhelyiség mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 2-től 5 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 172 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 101 kötet.

A könyvtárt dr. Óváry Ferencz tartja fenn.

## TRENCSÉN. (Trencsén vármegye.)

### *1381. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület, a muzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből; a könyvtár ennek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 218 kötet, az állami iskolában elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2 és 5 óra között nyitva áll. Főleg az iparostanonczok használják.

*Könyvtárnok:* Bocsek György ipariskolai igazgató.

---

## 1382. *A kegyes-tanítórend házi könyvtára.*

1645-ben, a jezsuiták Trencsénbe településével egyidejüleg keletkezett. 1778-ban a kegyes-tanitórend vette át a házat s vele együtt a könyvtárt is. Az 1783. évi rendelet értelmében Kovacsics Márton egyet. másodkönyvtárnok a könyvtárt átvizsgálta és abból mintegy 1903 kötetet az egyetemi könyvtárba vitetett át.

Állománya 6462 kötet és 1645 füzet, ezek között 40 kézirat, két teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Az 1902. évben 108 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 100 korona. 1902. évi gyarapodása 10 kötet.

*Könyvtárnok:* Sróff Gábor.

## 1383. *A kir. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1645-ben keletkezett, midőn a jezsuiták Trencsénben letelepedtek. 1776-ban a kegyes-tanitórendiek vették át a jezsuiták örökségét, de a könyvtár egy részét (737 müvet) 1777-ben a budai egyetemi könyvtárba vitték, a többit részint a jezsuiták vitték el, részint a piaristák házi könyvtárába került; a jelenlegi könyvtárba pedig, néhány jelentéktelen kötetet kivéve, mi sem jutott. Legrégibb leltára 1876-ból való.

Állománya 7784 kötet, ezek között 2 régi magyar nyomtatvány s 1 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 400 korona a tanulmányi alapból. 1901. évi szaporodása 35 kötet.

*Könyvtárnok:* Löfler József.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Első leltára 1876-ból való.

Állománya 21 régiség és 665 érem, két szekrényben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 100 korona.

*A gyüjtemény őre:* Janovszky László.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Első leltára 1876-ból való.
Állománya 967 állat, ezek között 59 emlős, 54 madár, 16 hüllő, 7 hal, 753 rovar és 73 egyéb állat; továbbá 273 növény, 228 ásvány, 22 kőzet és 38 kövület, végül 32 darab fali tábla, a természetrajzi szertárban elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Évi javadalmazása 400 korona. 1901. évi szaporodása 32 darab.

*A gyüjtemény őre:* dr. Némethy Károly.

*Vlahovics Emil, A trencséni kir. kath. főgimnázium története. 1649—1895. (Trencsén, 1895.)*

---

## *1384. A m. k. állami felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1877-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. A Kutsera-féle gyüjteménynyel és Szabó Ferencz plébános adományával gyarapodott.
Állománya 827 kötet, egy szobában elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 380 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 400 korona a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 140 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Travnik Zsigmond tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1877-ben keletkezett.
Állománya 1245 állat, ebből 16 emlős, 17 madár, 17 hüllő, 14 hal, 1100 rovar és 81 egyéb állat; továbbá 150 növény és 60 ásvány, egy teremben üvegszekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.
Évi javadalmazása 100 korona a tanszerátalányból.

*A gyüjtemény őre:* Somosi Vilmos tanár.

### 1385. *A trencsénvármegyei általános tanitótestület könyvtára.*

1899-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Állománya 1069 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden hét csütörtöki napján nyitva van. 1902-ben 396 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902 évben 100 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Tekula János.

### 1386. *A trencsén-városi tanoncz-otthon könyvtára.*

1903-ban keletkezett. Adományokkal a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület, Lampel R. és Gansel Lipót gyarapitották.

Állománya 236 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben 158 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Könyvtárnok:* Bocsek György.

## TRSZTENA. (Árva vármegye.)

### 1387. *A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, a község irodájában elhelyezve.

1902-ben 34 olvasó 62 kötetet használt belőle.

*Könyvtárnok:* Pányik István községi jegyző.

### 1388. A kir. kath. gimnázium gyüjteményei.

*a)* Kőnyvtár.

1869-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 5140 kötet, két szobában elhelyezve.
Leltára van.
A könyvtár a város közönsége előtt is nyitva áll s kikölcsönöznek belőle könyveket. 1902-ben 167 kötetet használtak a könyvtárból.
Évi javadalmazása 500 kor. a tanulmányi-alapból. 1902. évi gyarapodása 172 kötet.

*Könyvtárnok:* Jendrassák József tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.
Állománya 1248 db érem, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.

*A gyüjtemény őre:* Kovalik János tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1869-ben keletkezett.
Állománya 650 állat, ebből 28 emlős, 144 madár, 8 hüllő. 13 hal, 200 rovar és 257 egyéb állat, két szobában elhelyezve.
Leltára van.
Az érdeklődők bármikor megtekinthetik.

*A gyüjtemény őre:* Márton Nándor tanár.

---

## TURCSEK. (Turócz vármegye.)

### 1389. A F. M. K. E. népkönyvtára.

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből, minek folytán a tanács felügyelete alatt áll.
Állománya 235 kötet, a magyar olvasó- és társaskör helyiségében elhelyezve.
1903 első felében 134 olvasó használta a könyvtárt.

*Könyvtárnokok:* Hottoska István igazgató tanitó és Répási Imre állomási elöljáró.

## TURDOSSIN. (Árva vármegye.)

### *1390. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 136 kötet, a városházán elhelyezve.

Az 1902. évben 48 olvasó 94 kötetet használt belőle.

*Könyvtárnok:* Konfal József tanitó.

---

## TURKEVE. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

### *1391. Az első kaszinó-egylet könyvtára.*

1846-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 2150 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

A tagok számára kikölcsönzés czéljából hetenkét kétszer nyitva áll.

Évi javadalmazása 320 korona.

*Könyvtárnok:* Kohári József; *segédkönyvtárnok:* Széki Péter.

---

## TURÓCZSZENTMÁRTON.

### *1392. A F. M. K. E. közkönyvtára.*

1897-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület. Gyarapitásának költségei a múzeumok és könyvtárak országos tanácsától kapott állami javadalomból fedeztetnek, minek következtében a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 568 kötet, a m. k. állami felső kereskedelmi iskolában elhelyezve.

1902-ben 62 olvasó 375 kötetet használt belőle.

*Könytárnok:* Benczik Géza polgári iskolai tanár.

## 1393. *A múzeumi tót társaság gyüjteményei.*

A társaság 1893-ban keletkezett és 1895-ben nyerte a belügyminisztériumtól megerősitését. Gyüjteményei a »Dom« közbirtokosságának etnografiai, régészeti és könyvtári gyüjteményeiből s a »Zivena« nőegylet etnografiai gyüjteményéből olvadtak össze s a tót közbirtokosság »Dom« nevü épületének első emeletén nyolcz szobában vannak elhelyezve. A társaság múzeumát 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

*A társaság elnöke:* Kmet András berencsfalvi plébános; *titkár:* Sokolik András; *pénztárnok:* Halasa András.

### *a)* Könyvtár és levéltár.

1893-ban keletkezett. Letétkép őrzi a Chalupka-féle 980 kötetnyi könyvtárt, mely a turóczszentmártoni ev. egyház tulajdona, a »Dom« közbirtokosságának 3700 kötetnyi könyvtárát és a Krčméry-féle 362 kötetnyi családi könyvtárt. Adományokkal Kričko Pál, Kohut József, Chrástek Mihály, Medvecký Károly, Rizner Lajos, dr. Simko Milos, Simko Samu, Braduan János és Tomala Gusztáv járultak gyarapitásához. 1898—1901-ig évi 600 kor. állami segélyben részesült, mely a könyvtár rendezésére fordittatott.

Állománya 1902 végén mintegy 40,000 kötet, 300 térkép, 2200 kézirat és 600 oklevél volt, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A könyvtár helyiségeit mindenki szabadon használhatja. Használók számára nyári időben mindennap a délutáni órákban, téli időben szükség szerint van nyitva. Kölcsön csak kivételesen adnak belőle.

Az 1902. évben 91 kor. 37 fillér fordittatott javadalmazására a tagok évi dijaiból. 1902. évi gyarapodása 787 kötet és 331 oklevél.

*Könyvtárnok:* Sokolik András titkár.

### *b)* Régiség-gyüjtemény.

1893-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Kmet András, Loch Szaniszló, Sándorffy Nándor, Pavar Gyula, Uram Behor, Bula Bódog, Nečesalek Károly, Szák János, Radlinsky Ignácz és Osadský Mátyás járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1902 végén 3247 régiség és érem volt, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma közös a többi gyüjteménynyel.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

Az 1902. évben 204 kor. 36 fillér fordittatott gyarapitására a tagdijakból. 1902. évi gyarapodása 583 darab.

*A gyüjtemény őre:* dr. Petrikovics János alelnök.

*c)* Szépmüvészeti gyüjtemény.

1893-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Kmet András, Lehotzky M. Károly, Bula Bódog és Dedek Károly járultak nagyobb adománynyal.

Állománya 1902 végén 139 eredeti festmény volt, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma közös a többi gyüjteménynyel.

A közönség a régiségtárral egyidőben tekintheti meg.

1902. évi gyarapodása 14 db.

*A gyüjtemény őre:* Sokolik András.

*d)* Néprajzi gyüjtemény.

1893-ban keletkezett. Adományokkal Kmet András, Bula Bódog, Medvecky K. A., Lichner Károly és Mudroch Pál gyarapitották.

Állománya két szobában van elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma közös a többi gyüjteménynyel.

A többivel egyidőben tekinthető meg.

Az 1902. évben 300 kor. 70 fillér fordittatott gyarapitására a tagsági dijakból. 1902. évi gyarapodása 285 db.

*A gyüjtemény őre:* Halaša András.

*e)* Természetrajzi gyüjtemény.

1893-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Kmet András, Kričko Pál, Matzenauer Ottó, dr. Zechenter Gusztáv és dr. Petrikovich János járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1902 végén mintegy 5000 db volt, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma közös a többi gyüjteménynyel.

A közönség a többivel együtt tekintheti meg.

Az 1902. évben 7 kor. 20 fillér fordittatott gyarapitására.

*A gyüjtemény őre:* dr. Petrikovich János.

A gyüjteményeket 1902-ben 349 látogató tekintette meg.

*A múzeum tót társaság alapszabályai. (Turócz-Szt.-Márton, 1895.) — Sbornik Museálnej slov. spoločnosti 1—8. évf., (Turócz-Szt.-Márton, 1896—1903.) — Časopis Museálnej slovenskej spoločnosti. I—VI. évf. (Turócz-Szt.-Márton, 1898—1903.) — Dr. Petrikovics J.; Katalog numismatickej sbierky, darovanej Museálnej slovenskej spolocnosti Ferdinandom Sándorfim. (T.-Sz.-Márton, 1899.)*

---

## *1394. A turóczi magyar olvasó- és társaskör könyvtára.*

Állománya mintegy 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.
Katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délután nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Raksányi József árvaszéki ülnök.

---

# UDVARD. (Komárom vármegye.)

## *1395. Népkönyvtár.*

1900-ban alapitotta a komárommegyei közmüvelődési egyesület.
Állománya 155 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap nyitva áll. Az 1902. évben 132 egyén használta.

*Könyvtárnok:* Mócsy József segédjegyző.

---

# UJBÁNYA. (Bars vármegye.)

## *1396. A kaszinó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1841-ben, könyvtára 1870-ben keletkezett.
Állománya 529 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 2-től 3 óráig

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és pénteken d. u. 4-től 6-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 100 korona.

*Könyvtárnok:* Furcsik Gyula.

### 1376. *A kereskedelmi kör könyvtára.*

1883-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 600 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 200 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 600 kötet.

Évi javadalmazása 100—200 korona.

*Könyvtárnok:* Kovács Ignácz titkár.

## TORONTÁLSZÉCSÁNY. (Torontál vármegye.)

### 1377. *Ifjusági könyvtár.*

Keletkezése óta népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és szombaton d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 160 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 36 kor. fordittatott gyarapitására.

1903. évi költségelőirányzata 273 korona.

*Könyvtárnok:* Takó Antal.

## TORONTÁLVÁSÁRHELY. (Torontál vármegye.)

### 1378. *Népiskolai könyvtár.*

1882-ben ajándékozta a feloszlott polgári kör s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 243 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap,

azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 586 egyén 897 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Szeredai József községi isk. igazgató.

---

## TÓTPELSŐCZ. (Zólyom vármegye.)

### *1279. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.
Állománya 221 kötet, a községházán elhelyezve.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton nyitva áll. 1903-ban 150 olvasó használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Szalvatay Elek jegyző.

---

## TÓTVÁZSONY. (Veszprém vármegye.)

### *1380. A gazdakör népkönyvtára.*

1902-ben adományozta a dunántúli közmüvelődési egyesület
Állománya egy szekrényben van elhelyezve.
Katalogusa van.
Az olvasóhelyiség mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 2-től 5 óráig. nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 172 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 101 kötet.
A könyvtárt dr. Óváry Ferencz tartja fenn.

---

## TRENCSÉN. (Trencsén vármegye.)

### *1381. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület, a muzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből; a könyvtár ennek folytán a tanács felügyelete alatt áll.
Állománya 218 kötet, az állami iskolában elhelyezve.

# UJVERBÁSZ. (Bács-Bodrog vármegye.)

## *1403. Az áll. segélyezett községi algimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1837-ben, Godra Mihály igazgatósága idejében keletkezett. 1849-ben javarésze elpusztult. 1871-ben az intézettel együtt, melyet addig a bács-szerémi esperesség tartott fenn, a község tulajdonába ment át.

Állománya 1285 kötet és 15 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül mások is használhatják. 1902-ben 109 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 400 kor. a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 50 kötet szereztetett be.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 956 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanuló ifjuság hozzátartozói megtekinthetik.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 10 db érem.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 3 emlős, 2 madár, 1 hüllő, 141 rovar, 200 növény s 169 ásvány, szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanuló ifjuság hozzátartozói megtekinthetik.

*A gyüjtemények őre:* Szevera János tanár.

---

## *1404. A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1842-ben, könyvtára 1850-ben keletkezett.

Állománya 1438 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható.

Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 1-től 2-ig nyitva áll. 1902-ben 1888 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 271 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 80 kor.

*Könyvtárnok:* Blum Salamon igazgató.

*Az ujverbászi kaszinó könyvtárának jegyzéke.*

---

# UJVIDÉK. (Bács-Bodrog vármegye.)

## *1405. A gör. kel. szerb főgimnázium könyvtára.*

Midőn Ujvidék városa 1849-ben leégett, a gimnáziumi könyvtár is elpusztult és 1852-ben létesült ujra, midőn a gimnázium ismét megkezdte működését.

Állománya 5800 kötet, három teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára mindennap d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig van nyitva.

Évi javadalmazása átlag 1200 kor. a tanulók adományaiból s az ujvidéki szerb egyházközségtől.

---

## *1406. A kir. kath. magyar főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1873-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Az 1875/76. isk. évben a magyar nemzeti múzeum többes példányaiból kapott 37 kötetet. Az 1877/78. évben a vallás- és közokt. m. kir. minisztérium Toldy Ferencz könyvtárából 161 kötetet és 237 füzet folyóiratot juttatott az intézetnek. Szabó Ferencz plébános 51 kötetet ajándékozott, Balla Pál ügyvéd pedig 200 koronás alapitványt tett részére.

Állománya 3213 kötet, ezek között 3 régi magyar nyomtatvány, 3 kézirat és 10 atlasz, továbbá 3411 darab iskolai értesitő, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül téritvény mellett más megbizható egyének is használhatják egyik intézeti tanár jótállása mellett. 1902-ben 159 kötetet használtak belőle s 23 kötet kölcsönöztetett ki.

Az 1902. évben 958 kor. fordittatott gyarapitására, miből

838 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 478 kor. 80 fillér.

*Könyvtárnok:* Bozsenik Béla tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Az éremgyüjtemény alapját az 1880/81. tanévben Schull Pál vetette meg 100 darabbal. A régiség-gyüjtemény az 1890/91. tanévben keletkezett.

Állománya 436 régiség, 31 gipszmásolat és 573 érem, három szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség az igazgatóság engedélyével tekintheti meg.

Az 1902. évben 135 kor. 77 fillér fordittatott gyarapitására, miből 1 kép és 2 munka szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 156 korona.

*A gyüjtemény őre:* Moser József tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1874-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Zorkóczy L. tanár, Ambrózy Béla főmérnök, Balla Pál ügyvéd, Belohorszky K. tanító, Beude Imre apátplébános, Bruck Ferencz igazgató, Gunde Henrik tanár és Hirsch T. járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1060 állat, ebből 30 emlős, 95 madár, 15 hüllő. 32 hal, 200 rovar és 688 egyéb állat; továbbá 1301 növény és 1141 ásvány, két szobában elhelyezve.

Leltára s részben szaklajstroma van.

A közönség az igazgatóság engedélyével tekintheti meg.

Az 1902. évben 74 kor. 10 fillér fordittatott gyarapitására, miből 8 állat szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 275 korona.

*A gyüjtemény őre:* Gunde Henrik tanár.

*Városy Tivadar, Az ujvidéki kir. kath. főgimnázium története. (Az 1894/95. és 1898/99. évi értesitőkben.)*

---

## *1407. A szerb felsőbb leányiskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1874-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Natosevity György főtanfelügyelő gyarapitotta.

Állománya 7831 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
A tanárokon kivül mások is használhatják. 1902-ben 174 kötetet használtak belőle.
Évi javadalmazása 100 korona a szerb hitközségtől. 1902. évi gyarapodása 82 kötet.

*Könyvtárnok:* Gyorgyevity Mita.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1874-ben keletkezett.
Állománya egy rovar-, növény- és ásványgyüjtemény, egy teremben elhelyezve.

*A gyüjtemény őre:* Szándity Angela.

---

## UNGVÁR. (Ung vármegye.)

### *1408. A gör. kath. tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1863-ban vetette meg az alapját Lichvártsik Mihály igazgató, ki az intézet számára 90 kötetet vásárolt. Ezután részint ajándékozás, részint vétel utján szaporodott. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)
Állománya 1800 kötet és 5 kötet kézirat, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetességei: egy ó-szláv nyelven irt hatalmas Triod (gör. szertartású kath. egyházi énekes könyv) a XV. századból, egy görög nyelven nyomtatott Euchologion (egyh. szerkönyv) a XVII—XVIII. századból és négy kötet egyházi könyvnek kéziratos másolata a XIX. század elejéről.
Szaklajstroma van.
Évi javadalmazása a szükséghez mérten változik.

*Könyvtárnok:* Melles Gyula tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1863-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Kaminszky József igazgató gyarapitotta.
Állománya mintegy 300 állat, ebből 10 emlős, 5 madár, 3 hüllő, 10 hal és 200 rovar; továbbá 300 növény és 180 ásvány, a szertárban elhelyezve.

**Szaklajstroma van.**

Évi javadalmazása 400 korona. 1902. **évi gyarapodása 40 állat, 16 növény és 24 ásvány.**

---

## *1409. A kir. kath. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Alapját az 1664-ben létesitett jezsuita-kollégium házi könyvtára képezte, mely 1775-ben, a kollégium feloszlatásakor a munkácsi püspök tulajdonába ment át, egy része azonban az intézet könyvtárában maradt. 1805-ben a kassai főigazgatóságtól 103 művet vett át. 1859. évi állománya 883 kötet volt.

Állománya 6060 kötet, egy nagy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül kivételesen mások is használhatják téritvény mellett.

Évi javadalmazása 800 kor. a tanulmányi alapból, mely összegen az 1902. évben 141 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Kovalóczy Rezső.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 107 régiség, ebből 50 őskori s 32 középkori tárgy, 11 fegyver, 10 néprajzi tárgy; továbbá 2917 érem, a történelmi múzeumban elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a salamoni lelet: kard, kengyel, sarkantyu s szijdarabok, melyeken a varrás még látszik.

Szerzeményi naplója van, szaklajstroma most készül.

Csupán ajándékok utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 80 érem.

*A gyüjtemény őre:* Zánk Gergely.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1850 körül keletkezett. Fejlesztéséhez Varga J. plébános, a magyar nemzeti múzeum, a földtani intézet, Rybár István, Sajó K., Hazslinszky M., Bacsinszky Ödön s a bécsi állat- és növénytani társulat járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 2035 állat, ebből 29 emlős, 100 madár, 64 hüllő, 31 hal, 1110 rovar és 617 egyéb állat, 84 csontváz stb.; továbbá 2998 növény, 1774 ásvány, közet és kövület, három teremben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

Az 1902. évben 419 kor. fordittatott gyarapitására, miből 8 állat és 8 növény szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Pogány Gyula.

*Barna Mihály, Az ungvári kir. kath. főgimnázium története 1613—1882. (Az 1882/83. és 1883/84. évi értesitőkben.) — Dáni Ede, Az ungvári kir. kath. főgimnázium története 1882—1895. (Az 1895. évi értesitőben.) — Dr. Fibiger Sándor, Az ungvári kir. kath. főgimnázium rövid története. — Az ungvári kir. kath. főgimnázium szertárai. (Az 1896/97. évi értesitőben.)*

---

## 1410. A m. kir. állami reáliskola gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 722 kötet, ideiglenesen a tanári szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 400 kor. a tanszerátalányból, mely összegen az 1902. évben 197 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Kárpáti Ferencz tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1897-ben keletkezett.

Állománya 45 érem, egyelőre az igazgatói irodában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Ajándékozás utján gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Dortsák Gyula igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1897-ben keletkezett.

Állománya 47 nagyobb állat, ezek közt 7 emlős, 19 madár, 5 hüllő, 2 kétéltü, 6 hal és 8 egyéb állat; azonkivül 2 fészek, 7 állatrész, 109 csiga és kagyló, 5 fiók rovar, 3 könyv, 4 db eszköz; továbbá 4 papirosnövény, 58 termés és farész, 4 kötet száritott növény, 128 fatábla, 5 eszköz, 1 könyv; végre 150

ásvány és 25 kőzet, 5 mikrosk. készitmény, 6 drótjegeczháló, 6 eszköz, 6 falikép, az igazgatói iroda előszobájában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból kapja.

*A gyüjtemény őre:* Schehak Rezső tanár.

## *1411. A munkácsi gör. kath. püspökség könyvtára.*

1767-ben Olsavszky Emánuel munkácsi püspök alapitotta. Midőn Bacsinszky András munkácsi püspök 1775-ben székhelyét Ungvárra tette át, a Jézus-társaságbeli atyák könyvtárával gyarapodott. Nagyobb adományokkal Bacsinszky András, Popovics Bazil és Pankovics István munkácsi püspökök gyarapitották még.

Állománya 10143 kötet, köztük 41 ősnyomtatvány és 90 kézirat, három teremben elhelyezve. Az oklevelek, térképek és egyéb régiségek a püspöki levéltárban őriztetnek.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Nagyobbrészt csak az egyházmegyei papok használják. Kikölcsönzés van téritvény mellett, az egyházmegye határain tul azonban csak püspöki engedélylyel. 1902-ben 65 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 106 korona fordittatott gyarapitására. 1902. évi gyarapodása 203 kötet.

*Könyvtárfelügyelő:* Papp Antal irodaigazgató; *könyvtárőr:* Suba Ernő püsp. levéltáros.

## *1412. Népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa s 1903 januárban nyilt meg.

Állománya 670 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12-ig és d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1903-ban 1608 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Takács László állami isk. igazgató.

## *1413. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.*

1778-ban keletkezettt.

Állománya 4025 kötet, köztük 5 ősnyomtatvány, továbbá

32 kézirat, két terembeu elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetessége több ó-szláv nyelven irott és nyomtatott ritka mű.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsönzés van a szemináriumon kivül álló egyének részére is, a tanulmányi felügyelő engedélyével, téritvény mellett.

Évi javadalmazása 100 korona.

---

## *1414. A társaskör könyvtára.*

1842-ben keletkezett.

Állománya 1400 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

*Könyvtárnok:* Mocsáry Béla.

---

# UZDISZENTPÉTER. (Kolozs vármegye.)

## *1415. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa utján nyert állami segélyből alapittatott.

---

# ÜRMÉNY. (Nyitra vármegye.)

## *1416. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből, minek folytán a könyvtár a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 224 kötet, a községházán elhelyezve.

Kikölcsönzés céljából minden szerdán és szombaton nyitva áll. 1903 első felében 372 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Keleszy János községi pénztárnok.

---

# VÁCZ. (Esztergom vármegye.)

## *1417. Az egyesült kaszinókör könyvtára.*

A váczi kaszinó és a polgári kör 1880. évi julius hó 1-én történt egyesülésekor keletkezett.

Állományai 2400 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

Használók számára kikölcsönzés czéljából minden héten 5 órán át nyitva van.

Évi javadalmazása 200 kor.

*Könyvtárnok:* Mivkovich Antal.

---

## *1418. Az első általános ipartársulat könyvtára.*

1832-ben keletkezett.

Állománya 350 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

Használók számára kikölcsönzés czéljából minden délelőtt, vasár- és ünnepnapokon d. u. 2-től 5-ig is nyitva áll.

Évi javadalmazása 100 kor.

*Könyvtárnok:* Kökény Ferencz.

---

## *1419. A kegyes-tanitórend házi könyvtára.*

1714-ben, a kegyes-tanitórendi gimnázium alapitásával egyidejüleg keletkezett. 1780/90 körül Koppy Károly kegyes-tanitórendi pap értékes könyvtárával gyarapodott.

Állománya 16,080 kötet, ezek között 14 ősnyomtatvány, 18 régi magyar nyomtatvány, 28 Magyarországon megjelent idegen nyelvü és 32 külföldön megjelent idegen nyelvü s magyar szerzőktől való 1711 előtti nyomtatvány, továbbá 28 darab XVII. századi török levél, két teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Csupán rendfőnöki engedélylyel használható. 1902-ben 47 kötetet használtak belőle.

1902. évi gyarapodása 80 kötet.

*Könyvtárnok:* Randveg Mihály.

---

## 1420. *A kegyes-tanitórend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1850 körül keletkezett.

Állománya 2149 kötet, ezek között 30 idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá 90 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 450 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 540 korona fordittatott gyarapitására, miből 90 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Martin Péter.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

A XVIII. század közepe táján keletkezett.

Állománya 58 régiség, ebből 10 fegyver, 40 ujabbkori emlék, 8 kegyeleti tárgy; továbbá 2333 érem, egy szobában elhelyezve.

Adományozások utján gyarapodik. 1902. évi gyarapodása 453 db érem.

*A gyüjtemény őre:* a történelem tanára.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

A XVIII. század közepe táján keletkezett. Bendik Ferencz igazgató 1837-ben 140 darabból álló állatgyüjteménynyel ajándékozta meg.

Állománya 48 emlős, 187 madár, 52 hüllő, 18 hal, 680 rovar és 400 egyéb állat, továbbá 3550 növény, 3115 ásvány, 52 kőzet és 60 kövület, egy szobában és a gimnázium folyosóján szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Az 1902. évben 280 korona fordittatott gyarapitására a tanszerátalányból, miből 145 állat, 100 növény és 15 ásvány szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* a természetrajz tanára.

*Halmi László, A váczi kegyes-tanitórendi kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.) — A gyüjtemények és szertárak álladéka. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

## 1421. A püspöki és egyházmegyei könyvtár.

Állománya 30,000 kötet, köztük 25 ősnyomtatvány és számos régi magyar nyomtatvány, továbbá 30 db bulla és 10 db régi térkép, két teremben és három szobában elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

A kikölcsönzés téritvény ellenében történik. 1902-ben 500 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 300 korona. 1902. évi gyarapodása 500 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Schwarcz Gusztáv.

---

## 1422. A siketnémák kir. orsz. intézetének gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1802 körül, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adománynyal a rozsnyói ág. ev. főesperesség gyarapitotta, midőn 1902-ben Cházár András könyvtárát, mely 1816-tól kezelése alatt állott, az intézet jubileuma alkalmából az intézetnek ajándékozta. E könyvtár, mely ugy kéziratokban, mint régi magyar nyomtatványokban nagyon gazdag, 6—7000 kötetet tesz ki, jelenleg rendezés alatt áll.

Állománya 3004 kötet, egy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kivül a siketnémák vidéki intézeteinek tanárai is használhatják.

Használók számára forrásmunkák tanulmányozása végett hetenként kétszer d. u. 2-től 7-ig nyitva van.

Az 1902. évben 300 korona fordittatott gyarapitására, miből 39 kötet szereztetett be.

*Könyvtárnok:* Gácsér József tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1894-ben keletkezett. A magyar nemzeti múzeum 90 madarat s 40 kagylót ajándékozott az intézetnek.

Állománya 309 állat, ebből 12 emlős, 135 madár, 8 hüllő, 12 hal, 96 rovar s 46 egyéb állat, 12 db csontváz és 32 darabból álló tojásgyüjtemény; továbbá 95 növény, 233 ásvány és 9 kőzet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Az 1902. évben 40 korona fordittatott javadalmazására az intézet házipénztárából, miből 2 állat szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Válek János tanár.

*A siket-némák váczi k. orsz. intézetének 1895/96. évi értesitője. — 1902. évi emlékkönyv.*

---

## 1423. *A váczi múzeum.*

Az 1896. decz. 27-ikén keletkezett váczi múzeum-egyesület alapitotta. Fentartásához az egyesületen kivül Vácz városa és a váczi ipartestület is hozzájárul. A gyüjtemények Bauer Mihály tanár s múzeumi igazgató házában bérelt helyiségben (Tabán-utcza 22.) voltak elhelyezve, most azonban ládákba becsomagolva a városházán őriztetnek; önálló épületben leendő végleges elhelyezésük érdekében most indult meg a mozgalom. Az egyesület 1898. nov. 12-ikén hozott határozatával gyüjteményeit a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

Az egyesületnek 63 tagja van.

*Elnöke:* Csávolszky József cz. püspök, kanonok; *múzeumi igazgató:* Bauer Mihály.

*a)* Könyvtár.

1897-ben keletkezett. Fejlesztéséhez dr. Morlin Zsigmond járult nagyobb adománynyal, ki az atyja hagyatékából reá szállott 1000 kötetnyi könyvtárt az egyesületnek ajándékozta. Adományokkal gyarapitotta még Wirter Lajos nagyprépost.

A könyvtár 1902-iki állománya 1100 kötet, főleg iparművészeti és technologiai munka, melyek a művelt közönségen kivül első sorban az iparosoknak állanak tanulmányozás czéljából rendelkezésükre.

*b)* Egyéb gyüjtemények.

Állományuk 1902-ben mintegy 10,000 db tárgy volt, melyek iparművészeti, régészet-történelmi, természetrajzi és tanügyi csoportokra volnának osztandók. Az állam az egyesületet a régiséggyüjtemény gyarapitása czéljából 1901-ben 300 korona segélyben részesitette.

Leltározásuk már meg is indult, de az egyesület szorult helyzete miatt nem volt folytatható.

*A gyüjtemények őrei:* Csikvolecz Sándor és Halla László.

*A váczi múzeum-egyesület alapszabályai. (Vácz, 1897.)*

# VADÁSZ. (Arad vármegye.)

## *1424. Ev. ref. iskolai könyvtár.*

1879-ben alapitotta a feloszlott olvasókör s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából, minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama különböző. 1902-ben 113 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Hajdú József tanitó.

## *1425. Népkönyvtár.*

1902. márczius 10-én alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 185 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 1010 egyén 1994 kötetet kölcsönzött ki.

*Könyvtárnok:* Hajdú József ev. ref. tanitó.

# VÁGSELLYE. (Nyitra vármegye.)

## *1426. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődés egyesület.

Állománya 173 kötet, a községi jegyzői hivatalban elhelyezve.

Az 1902-ben 110 olvasó 156 kötetet használt.

*Könyvtárnok:* Zeller Zoltán jegyző.

# VÁGSZERED.

## 1427. *Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta.. A Vágszeredi Kör gondozása alatt áll.

*Könyvtárnok:* Rakovszky Dániel el. isk. igazgató.

---

# VÁGUJHELY. (Nyitra vármegye.)

## 1428. *Az áll. segélyezett izr. alreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1862-ben, az iskola alapitásával egyidejüleg keletkezett.
Állománya 764 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
Az intézet tanárain kivül testvérintézetek tanitói is használják. 1902-ben 150 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 250 korona fordittatott gyarapitására, miből 119 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 150 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Erdődi Ármin.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya 22 db érem, az igazgatói irodában egy szekrényben elhelyezve.

*A gyüjtemény őre:* az igazgató.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1862-ben keletkezett.
Állománya 1445 állat, ezek között 57 emlős, 53 madár, 37 hüllő, 27 hal, 1250 rovar és 20 egyéb állat, továbbá 181 növény, 252 ásvány, 104 kőzet és 100 kövület, egy teremben elhelyezve.
Leltára van.
Az 1902. évben 117 korona fordittatott gyarapitására a hitközségi pénztárból, miből 15 állat, 24 növény és 2 ásvány szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Altmann Jakab.

---

### *1429. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület. A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből, minek folytán a tanács felügyelete alatt áll.

Állománya 150 kötet, a községházán elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Halácsy Ferencz községi jegyző.

---

## VAISZLÓ. (Baranya vármegye.)

### *1430. Az olvasó-egylet könyvtára.*

1882-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 583 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden kedden és csütörtökön d. u. 1-től 3 óráig nyitva áll. 1902-ben az olvasóteremben 80 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 1818 kötet.

Az 1902. évben 184 koronát forditottak gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

---

## VAJDAHUNYAD. (Hunyad vármegye.)

### *1431. Ifjusági és népkönyvtár.*

1880-ban keletkezett.

Állománya 617 kötet, az állami iskolában négy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és pénteken d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap. Használati dij heti 10 fillér. 1902-ben 230 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 160 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Szondi Nándor.

---

## VAJDASZENTIVÁNY. (Torda vármegye.)

### *1432. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

1898 márczius 15-én alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 100 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 85 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Könyvtárnok:* Felméri Sándor állami isk. tanitó.

---

## VAJK. (Nyitra vármegye.)

### *1433. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 173 kötet, a községházán elhelyezve.

*Könyvtárnokok:* Machata Pál biró és Zelinka János molnár mester.

---

## VÁMOSGYÖRK. (Heves vármegye.)

### *1434. Iskolai és népkönyvtár.*

1880-ban keletkezett.

Állománya 173 kötet és 233 füzet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szerdán d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 121 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 10 korona a község pénztárából.

*Könyvtárnok:* Matiz János tanitó.

## VANYARCZ. (Nógrád vármegye.)

### *1435. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 100 kötet, a Tátrai-féle házban elhelyezve.

Az 1902. évben 99 olvasó 306 kötetet használt.

*Könyvtárnok:* **Tátrai János kántortanitó.**

---

## VARANNÓ. (Zemplén vármegye.)

### *1436. A kaszinó és olvasó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1854-ben, könyvtára 1890-ben keletkezett. Adományokkal a varannói takarékpénztár, Szőgyény Imre és Czibur András gyarapitották.

Állománya 799 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 8 óráig nyitva áll. Használati dij heti 10 fillér. Az 1902. évben 630 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 270 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 100 korona.

*Könyvtárnok:* Horgonyi József.

---

## VARGYAS. (Udvarhely vármegye.)

### *1437. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa utján kapott állami segélyből. A m. kir. földmivelésügyi minisztérium 157 kötettel gyarapitotta.

Állománya 271 kötet, az ifjusági önképző- és olvasókör helyiségében elhelyezve.

Kikölcsönzés czéljából minden kedden és szombaton nyitva áll.

---

# VÁROSHODÁSZ. (Vas vármegye.)

## *1438. Iskolai könyvtár.*

1890-ben alapitotta Lubersbeck Teofil ev. tanitó s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 52 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 360 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 3—6 korona között váltakozik.

*Könyvtárnok:* Lubersbeck Teofil, ev. tanitó.

---

## *1439. Népkönyvtár.*

A m. kir. földmivelésügyi minisztérium alapitotta.

Állománya 93 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

*Könyvtárnok:* Lubersbeck Teofil ev. tanitó.

---

# VÁROSLŐD.

## *1440. Népkönyvtár.*

1902-ben alapitotta a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa. Adománynyal a dunántuli közmüvelődési egyesület gyarapitotta.

Állománya 543 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. Az 1903. évben 1700 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Gácser Lőrincz körjegyző.

---

# VÁRPALOTA. (Veszprém vármegye.)

## *1441. Az iparos olvasókör könyvtára.*

1888-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 544 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 4-től 7 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama egy hónap, azontúl napi 2 fillér büntetéspénz fizetendő. 1902-ben az olvasótermet 20 egyén használta, kikölcsönöztetett 3120 kötet.

Az 1902. évben 47 korona fordittatott gyarapitására.

---

## VASVÁR. (Vas vármegye.)

### *1442. Az ifjusági kör könyvtára.*

1883-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 600 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 2-től nyitva áll. 1902-ben 540 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Évi javadalmazása 100 korona.

---

### *1443. Községi népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a m. kir. földmivelésügyi minisztérium.

Állománya 204 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. Az 1902. évben 3052 kötet kölcsönöztetett ki.

Évi javadalmazása 20 korona.

*Könyvtárnok:* Barabás István igazgató-tanitó.

---

## VEDRESÁBRÁNY. (Bihar vármegye.)

### *1444. Községi népkönyvtár.*

1891-ben alapitotta a község. 1901-ben a m. kir. föld mivelésügyi minisztérium adományával gyarapodott.

Állománya 198 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 332 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Az 1902. évben 8 korona 40 fillér fordittatott gyarapitására.

*Köngvtárnok:* Nagy József állami isk. tanító.

## VÉGVÁR. (Temes vármegye.)

### 1445. *Az olvasó-egylet könyvtára.*

1871-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 525 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön és vasárnap nyitva áll. 1902-ben 2643 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Az 1902. évben 85 korona fordittatott gyarapitására.

## VELENCZE. (Fehér vármegye.)

### 1446. *A vértesaljai ev. ref. egyházmegye könyvtára.*

1864-ben keletkezett.
Állománya 3798 kötet, a lelkészlakban elhelyezve.
A papságon kivül mások is használhatják.
Évi javadalmazása 160 korona.

*Könyvtárnok:* Decsy Károly.

## VERBÓ. (Nyitra vármegye.)

### 1447. *A felvidéki magyar közmüvelődési egyesület népkönyvtára.*

1900-ban alapitotta a felvidéki magyar közmüvelődési egyesület.
Állománya 189 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.
Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 2-től 3 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap. 1902-ben 265 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Káply Lajos állami isk. igazgató.

## VERESPATAK. (Alsó-Fehér vármegye.)

### *1448. Az E. M. K. E. könyvtára.*

1889-ben alapitotta az erdélyi magyar közmüvelődési egyesület.

Állománya 92 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden d. e. 8-tól 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap. 1902-ben 20 egyén 30 kötetet kölcsönzött ki belőle.

*Könyvtárnok:* Siménfalvi Boldizsár állami isk. tanitó.

---

## VERSECZ. (Temes vármegye.)

### *1449. A kaszinó könyvtára.*

1896-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 779 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn este 6-tól 7-ig és csütörtökön d. u. 1-től 2 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 4 hét, azontul naponként 1 fillér birság fizetendő. 1902-ben 437 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 500 korona forditattott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Janell József tanár.

*A verseczi kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Versecz, 1898.)* — *A verseczi kaszinó könyvtárának II. jegyzéke. (Versecz, 1902.)*

---

### *1450. A m. k. állami főreáliskola gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1852-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Buday József hagyatékából számos könyvvel gyarapodott.

Állománya 1995 kötet, két teremben elhelyezve, melyek egyike olvasóhelyiségül is szolgál.

Szaklajstroma és czédulakatalogusa van.

A tanárokon kivül jótállás mellett mások is használhatják. 1902-ben 95 kötetet használtak belőle.

Az 1902. évben 686 kor. fordittatott gyarapitására, miből 79 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 520 kor. beszerzésre, 365 kor. kötésre.

*Könyvtárnok:* Takács Gyula.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1894-ben keletkezett.
Állománya 1210 db érem, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára van.
Csupán adományokból gyarapodik.

*A gyüjtemény őre:* Dékány Lajos.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1852-ben keletkezett.
Állománya 2007 állat, ebből 90 emlős, 185 madár, 88 hüllő, 38 hal, 925 rovar és 681 egyéb állat, szekrényekben elhelyezve.
Leltára van.
Az 1902. évben 140 kor. fordittatott gyarapitására, miből 5 emlős, 10 madár és 1 hüllő szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 168 korona.

*A gyüjtemény őre:* Havas Tivadar.

---

## *1451. Városi nyilvános könyvtár.*

(A községi tanintézetek könyvtára.)

Br. Eötvös József minisztersége alatt keletkezett. 1888. január 15-ikén nyilt meg a közönség számára. 1894-ben a verseczi feloszlott községi alreáliskola 2010 kötetnyi könyvtárával gyarapodott.
Állománya 1902-ben 12.108 kötet volt, két teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.
Szaklajstroma van.
Használók számára minden vasárnap és csütörtökön d. u. 2-től 4 óráig nyitva van.
Kikölcsönzés van pénzbiztositék és kötetenként 6 fillér olvasási dij lefizetése mellett. 1902-ben 2239 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
Évi javadalmazása 800 kor. a beszedett könyvtárdijakból. 1902. évi gyarapodása 283 kötet, miből 150 kötet ajándék.

*Könyvtárnok:* Milleker Bódog tanitó.

*Versecz sz. k. város községi német iskolái népkönyvtárának jegyzéke. (Versecz, 1888.) — Milleker Bódog, Versecz t. j. f. város községi iskolái nép-, paedagogiai szak- és ifjusági könyvtárának jegyzéke. (Versecz, 1890.) — Milleker Bódog, Versecz t. j. f. város községi tanintézetei könyvtárának jegyzéke. I. rész. Népkönyvtár. I. (Versecz, 1897.)*

---

## *1452. Városi múzeum.*

A törvényhatósági képviselő-testület 1894 január 9-ikén hozott határozatával alapittatott a Versecz városára vonatkozó régiségek gyüjtésére és megőrzésére. A közönség számára 1897. január 3-ikán nyilt meg. Gyüjteményei a községi fiuiskola épületében nyertek elhelyezést és a felügyeletet a város a községi iskolaszék utján gyakorolja. 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyeztetett.

*Múzeumi igazgató:* dr. Seemayer Károly iskolaszéki elnök.

Négy osztályból áll:

*a)* Érem-gyüjtemény, melynek állománya 1903. végén 6143 darab,

*b)* Régiség-gyüjtemény 8385 darabbal.

*c)* Irat-, kép- és tervrajzgyüjtemény 1123 darabbal.

*d)* Verseczi nyomtatványok gyüjteménye 2649 darabbal.

Összes állománya tehát 16421 db, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség vasárnaponként d. e. 10-től 12 óráig ingyen megtekintheti.

Az 1902. évi gyarapodás 1110 darab volt, és pedig 284 érem, 524 régiség, 159 irat, kép és tervrajz, végül 143 kisebb verseczi nyomtatvány. 1903-ban 395 db éremmel és 1031 db régiséggel, a verseczi vonatkozásu iratok, rajzok, képek és nyomtatványok gyüjteménye 263 dbbal szaporodott.

Évi javadalmazása a várostól 1000 korona. Az államtól 1898-tól 1902-ig évenként 600 korona segélyben részesült. 1902-ben múzeumi czélokra fordittatott 1220 korona 75 fillér a városi és 511 korona 56 fillér állami szubvenczióból.

A múzeum látogatóinak száma 1902-ben 1007 volt.

*A gyüjtemények őre:* Milleker Bódog.

*Versecz város múzeumának alapszabályzata (Versecz, 1894.) — Milleker B., Vattinai leletek a verseczi múzeumban (Arch. Értesitő, U. F., XIV., Arch. Közlemények, U. F., XX., Arch. Ért., U. F., XIX. és XXII.) — Milleker B.,*

*Dél-Magyarország régiségleletei a honfoglalás előtti időkből, (Temesvár, I., 1897., II. 1898.)* — *Milleker B., A verseczi múzeum gyarapodásáról (Arch. Ért., U. F., 1895—1902. évf.)*

# VESZPRÉM. (Veszprém vármegye.)

## 1453. *Az alsóváros-jeruzsálemhegyi Petőfi-kör könyvtára.*

Az egyesület 1895-ben, könyvtára 1897-ben keletkezett.

Állománya 221 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4-ig nyitva áll.

## 1454. *Az iparos ifjak önképző-körének könyvtára.*

1875-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 800 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és pénteken este 7-től 9 óráig nyitva áll. Használati dij havi 30 fillér. 1902-ben az olvasóteremben 441 kötetet használtak, kikölcsönöztetett 600 kötet.

Az 1902. évben 50 korona fordittatott gyarapitására.

## 1455. *A kegyes-tanitórend kath. főgimnáziumának gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1857/58. tanévben keletkezett.

Állománya 3703 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

Az 1902. évben 375 korona fordittatott gyarapitására, miből 57 kötetet szereztek be. 1903. évi költségelőirányzata 300 korona.

*Könyvtárnok:* Brach József tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. A magyar földtani intézet kőzetgyüjteménynyel, dr. Lóczy Lajos egyetemi tanár, dr. Hollós

László, Halaváts Gyula és Laczkó Dezső tanár kövületgyüjteménynyel gyarapitották.

Állománya 1047 állat, ebből 135 emlős, 120 madár, 27 hüllő, 81 hal, 177 rovar és 507 egyéb állat; továbbá 1778 növény, 724 ásvány, 309 kőzet és 799 kövület, egy nagy teremben elhelyezve, külön dolgozószobával. Kiválóbb nevezetessége egy gazdag palaeontologiai gyüjtemény a Bakony hegységből.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 300 kor. 1901/902. évi gyarapodása 39 állat és 318 ásvány.

*A gyüjtemény őre:* Laczkó Dezső tanár.

*Tölcséry Ferencz, A kegyes-tanitórendiek vezetése alatt álló veszprémi róm. kath. főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — A veszprémi r. k. főgimnázium tanári könyvtárának jegyzéke. (Az 1898/99. és 1899/1900. évi értesitőkben.)*

## 1456. A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1895-ben keletkezett.

Állománya 515 kötet és 1 térkép, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül mások is használhatják elismervény mellett. 1902-ben 60 kötetet használtak belőle s 19 kötet kölcsönöztetett ki.

Az 1902. évben 258 kor. 46 fillér fordittatott gyarapitására, miből 36 kötet szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 300 kor. könyvekre s 410 korona könyvszekrényre.

*Könyvtárnok:* Vaszary Béla tanár.

## 1457. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

1745-ben keletkezett. Adományokkal Snupfhagen György plébános, Tallián Lázár cz. püspök, Talabér János plébános és dr. Fejérváry József gyarapitották.

Állománya körülbelül 3500 kötet, két teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. 1902-ben körülbelül 120 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 110 kor., a könyvtár czéljaira tett

alapitvány kamataiból. 1902. évi gyarapodása 96 kötet és 3 térkép.

Kisebb éremgyüjteménye is van, az egyik könyvtárteremben elhelyezve.

## *1458. A róm. kath. kör könyvtára.*

1895-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal br. Hornig Károly, Kemenes Ferencz, Devics József, Vogronics Antal, Tallián Lázár, Rada István, Palotay Ferencz, Keller János és Molnár Kálmán kegyesrendi tanárok, Teller Vincze stb. gyarapitották.

Állománya 372 mü 527 kötetben, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 5-től 7-ig nyitva áll. 1902-ben 387 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 15 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Szanyi István tanitó.

*A veszprémi róm. kath. kör értesitője.*

## *1459. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.*

1776-ban, a kolostorral egyidejüleg keletkezett. 1786-ban az eltörölt budai kolostor könyvtára csatoltatott hozzá. 1854-ben Tamaskó Antal elemi iskolai tanitó saját 800 kötetből álló könyvtárával gyarapitotta.

Állománya 3000 kötet, két teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

A kolostor tagjai részére szükség szerint nyitva áll.

1902. évi gyarapodása 300 kötet.

*Könyvtárnok:* Meszes Polikárp házfőnök.

## *1460. Vármegyei múzeum.*

Veszprém vármegye közönsége alapitotta 1902 deczember 2-án hozott 392. számu közgyülési határozatával. 1903 márczius 10-én alkotta meg a vármegye közgyülése a tulajdonát képező múzeumra vonatkozó szabályrendeletét. A gyüjtemények elhelyezésére a vármegyeház II. emeletén 12 terem bocsátta-

tott rendelkezésre. A berendezés Wosinszky Mór orsz. felügyelő vezetése alatt 1903. év tavaszán vette kezdetét. Az országos főfelügyelőség a berendezés költségeire 1903-ban 800 kor. könyvtári és 800 kor. régiségtári segélyt eszközölt ki; báró Hornig Károly veszprémi püspök 2000 koronával járult a berendezés költségeinek fedezéséhez. E költségek 1903-ban 7805 koronát tevén ki, a hiányzó összeg az egyesület alapitványaiból és a vármegye javadalmaiból nyert fedezetet.

A múzeum öt osztályra oszlik, u. m. könyvtárra, régiségtárra, szépművészeti, néprajzi és természetrajzi osztályokra. A könyvtár alapját b. Hornig püspök adománya vetette meg, a régiségtárét az állam által 1130 koronáért megvásárolt Mihâldy János-féle régiséggyűjtemény, melynek darabszáma megüti a 2500-at, a szépművészeti gyűjteményét az állami letétbe kapott 9 db olajfestmény és 28 műlap. A gyűjtemények rendezése most van folyamatban. A rendezés munkájában a múzeum igazgatóján és az egyesület tikárán kivül még Rhé Gyula államvasuti tisztviselő vett részt.

1903. évi költségelőirányzata 4600 korona.

*Múzeumi igazgató:* Laczkó Dezső kegyesrendi tanár.

A múzeummal kapcsolatos Veszprémvármegyei múzeumegylet 1902 deczember 1-én alakult meg s alapszabályait 1903 április 1-én hagyta jóvá a m. k. belügyminisztérium.

Tagjainak száma 23 alapitó és 127 rendes tag.

*Elnök:* Kolossváry József alispán; *alelnökök:* Koller Sándor vármegyei főjegyző és dr. Jánosi Ágoston cz. püspök; *titkár:* K. Paur Ödön; *pénztárnok:* id. Hets Ferencz.

*Paur Ödön, Jelentés a veszprémvármegyei múzeumegylet állapotáról. (Veszprém, 1903.)*

---

## VIHNYEPERESZÉNY. (Bars vármegye.)

### *1461. A F. M. K. E. ifjusági könyvtára.*

1903-ban alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület.

Állománya 85 kötet, az állami iskolában elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Tóth Lajos állami iskolai igazgató.

---

## VINGA. (Temes vármegye.)

### *1462. A társaskör könyvtára.*

Az egyesület 1870-ben, könyvtára 1876-ban keletkezett.
Állománya 526 kötet, három szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden d. u. 5-től 7 óráig nyitva áll. 1902-ben 300 kötetet kölcsönöztek ki belőle.
Évi javadalmazása 200 korona.

*Könyvtárnok:* Pokorny Péter tanitó.

---

## VISK. (Máramaros vármegye.)

### *1463. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta 1901. évi javadalmából, 1903 márczius havában nyilt meg.
Állománya 330 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 4-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 10 nap. Használati dij heti 20 fillér, büntetéspénz heti 1 korona.

*Könyvtárnok:* Pál Mihály albiró.

---

## VISONTA. (Heves vármegye.)

### *1464. A róm. kath. iskola népkönyvtára.*

1886-ban alapitotta a róm. kath. iskolaszék.
Állománya 110 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából szükség szerint nyitva áll.
1902-ben 70 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Ribinka József tanitó.

---

## VIZAKNA. (Alsó-Fehér vármegye.)

### *1465. Állami iskolai könyvtár.*

1885-ben keletkezett s kezdettől fogva népkönyvtárul is szolgál.

Állománya 150 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 9-től 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 7 nap.
1902-ben 100 kötet kölcsönöztetett ki belőle.
*Könyvtárnok:* Szilágyi István.

## VIZVÁR. (Somogy vármegye.)

### *1466. Vándorkönyvtár.*

1902 julius 31-én adta át a somogymegyei közművelődési egyesület.
Állománya 173 kötet, a községi irodában egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. 1902 deczember végéig 217 egyén használta.

## VÖRÖSMART. (Baranya vármegye.)

### *1467. Az olvasókör könyvtára.*

1877-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Adományokkal Thury Dénes gyógyszerész, Apostol Dezső és Hentaller Lajos orsz. képviselő gyarapitották.
Állománya három szekrényben van elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. nyitva áll. 1902-ben 800 kötetet kölcsönöztek ki belőle.
Az 1902. évben 140 kor. fordittatott gyarapitására.

## ZÁGON. (Háromszék vármegye.)

### *1468. Népkönyvtár.*

1902 deczember 21-én alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa.
Állománya 330 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából szerdán d. u. 1-től 2 óráig, férfiak-

nak vasárnap d. u. 2-től 3-ig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap, azontul heti 10 fillér büntetés fizetendő. 1903. első felében 640 kötetet használtak belőle.

*Könyvtárnok:* Kiss Lajos állami isk. tanitó.

---

## ZAGYVASZENTJAKAB. (Heves vármegye.)

### *1469. Községi népkönyvtár.*

1899-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 120 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.
1902-ben 502 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Németh Ferencz tanitó.

---

## ZAJKÁNY. (Hunyad vármegye.)

### *1470. Állami iskolai könyvtár.*

1881-ben alapitotta Páska Károly tanitó s alapitása óta népkönyvtárul szolgál.
Állománya 72 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 5-től 6 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 10 nap. 1902-ben 20 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

*Könyvtárnok:* Páska Károly tanitó.

---

## ZALAAPÁTI. (Zala vármegye.)

### *1471. A pannonhalmi Szent-Benedek-rend zalavári apátságának könyvtára.*

1715-ben keletkezett, midőn az apátság a göttweigieknek adományoztatott, kik időnként másodpéldányaikkal járultak a könyvtár gyarapitásához. 1878-ban az apátság függetlenittetett, 1885-ben pedig Pannonhalmával egyesittetett, s most a központi könyvtár utján gyarapittatik.

Állománya 5045 kötet, köztük 2 ősnyomtatvány és 2 kézirat, két teremben elhelyezve.
Szaklajstroma és betürendes katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából szükség szerint nyitva áll.
Évi javadalmazása, melyet a főapátságtól kap, a szükséghez képest változó.

*Könyvtárnok:* Danka Placzid hitoktató és okl. tanár.

Van egy kisebb éremgyüjteménye is, mely az egyik könyvtárteremben őriztetik.

---

## ZALAEGERSZEG. (Zala vármegye.)

### *1472. A gazdasági egyesület könyvtára.*

1861-ben. az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal a m. k. földmivelésügyi minisztérium gyarapitotta.
Állománya 223 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Használók számára mindig nyitva áll.
Évi javadalmazása 100 korona.

---

### *1473. A m. kir. állami felső kereskedelmi iskola könyvtára.*

1874-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 657 kötet, három szekrényben elhelyezve.
Évi javadalmazása 400 korona. 1902. évi gyarapodása 48 kötet.

*Könyvtárnok:* Udvardy Ignácz igazgató.

---

### *1474. A m. kir. állami főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1895-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 2520 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.
Csupán az intézet tanárai használják. 1902-ben 161 kötetet használtak belőle.

Évi javadalmazása 1200 kötet a tanszerátalányból. 1902. évi gyarapodása 152 kötet.

*Könyvtárnok:* Erdős Tivadar tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1899-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal Füredi Róbert éremgyüjtő és Kiss Károly salamoni ispán járult gyarapitásához.

Állománya 25 régiség, köztük 5 fegyver, 15 ujabbkori emlék és 5 gipszmásolat; továbbá 308 érem, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a múzeumi őr kalauzolása mellett megtekintheti.

1902-ben 76 kor. 40 fillér fordittatott gyarapitására, miből 5 db gipszmásolat szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 66 korona.

*A gyüjtemény őre:* Kern Antal tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1895-ben keletkezett. A m. földtani intézet 122 darabból álló kőzetgyüjteménynyel ajándékozta meg.

Állománya 268 állat, ebből 61 emlős, 65 madár, 15 hüllő, 23 hal, 38 rovar és 8 rovargyüjtemény, 16 egyéb állat; továbbá 194 növény, 492 ásvány, kőzet és kövület, végül 42 eszköz, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a múzeumi őr kalauzolásával megtekintheti.

Az 1902. évben 349 kor. 56 fillér fordittatott gyarapitására, miből 1 mikrotom, 2 kézi górcső, 5 növényminta, 20 dbból álló dolomitsorozat és 2 ásványtani eszköz szereztetett be. 1903. évi költségelőirányzata 500 korona.

*A gyüjtemény őre:* dr. Kovács Gyula tanár.

*Tuczy János, A zalaegerszegi m. k. áll. főgimnázium története. (Az 1897/98. évi értesitőben.)*

---

# ZALAMIHÁLYFA. (Zala vármegye.)

## *1475. Népkönyvtár.*

1901-ben alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium. Állománya 148 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 450 olvasó használta a könyvtárt. Az 1902. évben 15 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Sélley Károly.

## ZALATNA. (Alsó-Fehér vármegye.)

### *1476. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta.
Az állami elemi iskolában van elhelyezve.

*Könyvtárnok:* Stitz Pál el. isk. igazgató.

## ZARÁNK. (Heves vármegye.)

### *1477. Népkönyvtár.*

1898-ban alapitotta a m. k. földmivelésügyi minisztérium.
Állománya 159 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 1-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap. 1902-ben 148 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

*Könyvtárnok:* Lövey Mihály kántortanitó.

## ZENTA. (Bács-Bodrog vármegye.)

### *1478. A gazdakör könyvtára.*

1885-ben, az egyesület megalakulása után keletkezett.
Állománya 1572 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. fél 11-től 12 óráig nyitva van. Használati dij fejében a belépő tagok egyszer s mindenkorra 2 koronát fizetnek. A kikölcsönzés tartama 3 hét, azontul minden napra 1—1 fillér birság fizetendő.
Az 1902. évben 200 kor. fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Kovács Géza.

*A zentai gazdakör könyveinek jegyzéke. — Pótfüzet a zentai gazdakör könyveinek jegyzékéhez.*

## *1479. A kereskedő-ifjak egyletének könyvtára.*

1898-ban, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Kovács Pál orsz. képviselő 100 koronával járult gyarapitásához.

Állománya 380 mű, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Katalogusa van.

Az olvasóterem mindennap állandóan használható. Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap este nyitva áll.

Az 1902. évben 105 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnok:* Löwy Béla.

## *1480. A községi főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1876-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Majoros István, a Karácsonyi testvérek, Sinkay János ügyvéd és dr. Deák Lukács járultak gyarapitásához.

Állománya 7000 kötet. Az intézet rohamos fejlődése miatt nincs alkalmas helyisége s az egész könyvtár szét van szórva.

A tanárokon kivül mások is használhatják saját aláirásukkal ellátott elismervény ellenében.

Évi javadalmazása 500 korona az intézeti átalányból. 1902. évi gyarapodása 180 kötet.

*Könyvtárnok:* dr. Fülöp Adorján.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Rendezés és szakszerü kezelés hiányában az intézet nem adhatott róla kimutatást.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1876-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 521 állat, ezek között 32 emlős, 164 madár, 17 hüllő, 18 hal és 300 rovar; továbbá 200 növény, 343 ásvány, 272 kőzet és 119 kövület, egy teremben és a folyosón levő szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség bármikor megtekintheti.
Évi javadalmazása 300 kor. az iskolai átalányból, mely összegen az 1902. évben 10 állat, 50 növény és 15 ásvány szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* Mohácsi Pál.

*Szücs Lajos, A zenta-városi közs. gimnázium alapitásának és 19 évi fennállásának története. (Az 1894/95. évi értesitőben.)*

## *1481. A népkör könyvtára.*

1867-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.
Állománya 658 kötet, két szekrényben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 30 nap, azontul napi 2 fillér büntetés fizetendő. 1902-ben 980 kötetet kölcsönöztek ki belőle.
Az 1902. évben 50 kor. fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 200 korona.

*Könyvtárnok:* dr. Halmos Béla tanár.

*Harsányi János, A zentai népkör könyvtárjegyzéke. (Zenta, 1893.) — Dr. Halmos Béla, A zentai népkör könyvtárjegyzéke. (Zenta, 1903.)*

# ZETELAKA. (Udvarhely vármegye.)

## *1482. Iskolai és népkönyvtár.*

A zetelakai lelkészek alapitották 1880 körül. Kezdetben iskolai könyvtár volt csupán. Később megvásárolták a Gyürky Ödön-féle gyüjteményt és népkönyvtárrá lett.
Állománya mintegy 410 munka, a plébánián elhelyezve.
Kikölcsönzés céljából mindig nyitva áll.
Csupán adományozás utján gyarapodik.

*Könyvtárnok:* Sebestyén Mózes lelkész.

# ZILAH. (Szilágy vármegye.)

## 1483. *Állami iskolai népkönyvtár.*

1869-ben alapitotta az ev. ref. egyház.

Állománya 271 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 14 nap.

Az 1902. évben 40 korona fordittatott gyarapitására. 1903. évi költségelőirányzata 50 korona.

*Könyvtárnok:* Juhos Béla tanitó.

---

## 1484. *Az áll. segélyezett ev. ref. főgimnázium gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

Valószinüen a XVII. század első felében, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal dr. Salamon József tanár, Szikszay Lajos alispán és br. Wesselényi Ferencz főgondnok gyarapitották. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 6527 mű 11,173 kötetben, ezek között 1 ősnyomtatvány, 56 magyar nyelvü és több idegen nyelvü régi hazai nyomtatvány, továbbá 89 tudományos folyóirat és hirlap, mintegy 3000 darab apró nyomtatvány stb., számos térkép, kézirat és oklevél, egy nagy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

A könyvtár különös nevezetességei 56 darab régi magyar nyomtatvány és Comenius Amos János, Janua linguae latinae reseratae aurea czimü müve gyulafehérvári, valószinüen 1647-ből való kiadásának egyetlen példánya.

Szerzeményi naplója, szaklajstroma, czédula- és helyrajzi katalogusa van.

A tanárokon kivül a VII—VIII. osztálybeli tanulók s a könyvtárnok felelősségére a főgimnáziummal szorosabb viszonyban állók használják. A tanulók számára hetenként egyszer nyitva áll. A kikölcsönzésért a tanulók évi 2 korona dijat fizetnek, idegenek pedig biztositékot tartoznak letenni.

Évi javadalmazása átlag 800 kor., könyvtárnoki s levéltárnoki tiszteletdij 200 korona. 1902. évi gyarapodása 62 mü 92 kötetben s 41 folyóirat.

*Könyvtárnok:* Kerekes Ernő.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1878-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Mezey Albert kuriai biró, Biró Ferencz ügyvéd s Kiss Lajos járultak gyarapitásához.

Állománya 16 régiség, köztük 15 középkori tárgy s 1 ujabbkori emlék; továbbá 1754 érem, az iskola épitése miatt ládákban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1902. évi gyarapodása 2 régiség és 275 érem.

*A gyüjtemény őre:* Dobai Sándor.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1860 körül keletkezett. Baczó Gábor tanár 1201 darabból álló Kolozsvárt és Szilágy megyében gyüjtött növénygyüjteményt, Parádi Kálmán csiga- és kagylógyüjteményt ajándékoztak az intézetnek.

Állománya 885 állat, ezek között 38 emlős, 122 madár, 12 hüllő, 20 hal, 543 rovar és 150 egyéb állat, továbbá 1448 növény, 650 ásvány s 67 kőzet, az iskolai épitkezések miatt egy ideiglenes szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1901/2. tanévi kiadása 50 kor., miből 5 db madár szereztetett be.

*A gyüjtemény őre:* dr. Benkő Gábor.

*Kincs Gyula, A zilahi ev. ref. kollegium könyvtárának régi magyar nyomtatványai. (Az 1893/94. évi értesitőben.) — Kincs Gyula, A zilahi kollegiumi könyvtár története. (Az 1894/95. évi értesitőben.) — Somogyi Jenő, A zilahi ev. ref. kollégium története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

## *1485. A kaszinó könyvtára.*

Az egyesület 1850-ben, könyvtára 1865-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig nyitva áll.

*A zilahi kaszinó könyvtárának czimjegyzéke. (Zilah, 1896.) — Pótfüzet a zilahi kaszinó könyvtárának czimjegyzékéhez. (Zilah, 1900.)*

### 1486. *A szilágymegyei tanitótestület könyvtára.*

1874-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett. Br. Wesselényi Miklós 200 koronás adománynyal gyarapitotta.

Állománya 1370 kötet, öt szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll. 1902-ben 246 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

Az 1902. évben 80 kor. fordittatott gyarapitására.

*A szilágymegyei általános tanitótestület 25 éves fennállásának története. (1898.)*

---

## ZIRCZ. (Veszprém vármegye.)

### 1487. *A cziszterczi apátság könyvtára.*

1710-ben keletkezett. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 51,000 kötet, köztük 60 ősnyomtatvány s 219 régi magyar nyomtatvány és magyarországi vonatkozásu könyv, továbbá 510 kézirat és körülbelől 5000 térképlap, három teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 1 földgömb, 1 éggömb és 1 tellurium 1640 tájáról.

Czédula-katalogusa most készül.

A rendtagokon kivül mások csak kivételesen használhatják.

Évi javadalmazása 4000 kor.

*Könyvtárnok:* Szabó Otmár.

---

## ZNIÓVÁRALJA. (Turócz vármegye.)

### 1488. *A m. kir. állami tanitóképző-intézet gyüjteményei.*

*a)* Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Szabó Ferencz plébános 67 kötettel járult gyarapitásához.

Állománya 1604 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

A tanárokon kivül csupán a növendékek használhatják kivételes esetekben a szaktanár engedélyével.

Évi javadalmazása 160 kor. a vallás- és közokt. m. k. minisztériumtól. 1902. évi gyarapodása 42 kötet.

*Könyvtárnok:* Szarka Lajos tanár.

*b)* Természetrajzi gyüjtemény.

1870-ben keletkezett.
Állománya 530 állat, ezek között 21 emlős, 126 madár, 12 hüllő, 5 hal, 250 rovar és 120 egyéb állat, továbbá 300 növény és 250 ásvány, egy szobában elhelyezve.
Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.
A közönség a szaktanár felügyelete alatt bármikor megtekintheti.

*A gyüjtemény őre:* Dittert Ferencz tanár.

*A znióváraljai áll. tanitóképző-intézet 25 éves története. (Az 1895/96. évi értesitőben.)*

---

# ZÓLYOM. (Zólyom vármegye.)

## *1489. A F. M. K. E. népkönyvtára.*

1902-ben alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott állami segélyből, minek kifolyásaként a tanács felügyelete alatt áll.
Állománya 339 kötet, az iparos ifjak önképző köre helyiségében elhelyezve.
Az 1902. évben 882 olvasó 1127 kötetet használt belőle. 1902. évi gyarapodása 16 kötet.

*Könyvtárnok:* Dávid János.

## *1490. Népkönyvtár.*

1902 deczember 21-én alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa.
Állománya 673 kötet, az iparos ifjak önképző körében két szekrényben elhelyezve.
Nyomtatott katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 5-ig és csütörtökön este 7-től 10 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 8 nap, azontul heti 2 fillér büntetés fizetendő. 1903-ban

1303 kötet kölcsönöztetett ki belőle. Az 1903. évben 30 korona fordittatott gyarapitására.

*Könyvtárnokok:* Szmolárcsek János, Király István, Dávid János és Schlesinger Lajos.

## ZÓLYOMLIPCSE. (Zólyom vármegye.)

### 1491. A F. M. K. E. népkönyvtára.

1901-ben alapitotta a felvidéki magyar közművelődési egyesület.

Állománya 130 kötet, a társaskör helyiségében elhelyezve. Az 1902. évben 102 olvasó 264 kötetet használt belőle.

*Könyvtárnok:* Makoviczky József tanitó.

## ZOMBOR. (Bács-Bodrog vármegye.)

### 1492. A bács-bodrogvármegyei történelmi társulat múzeuma.

A társulat 1883-ban Czirfusz Ferencz kezdeményezésére alakult meg, s 1884-ben alapitotta a vármegye történelmi és régészeti emlékeinek összegyüjtésére múzeumát, melynek gyüjteményei a vármegyeházán vannak elhelyezve. A múzeum 1898-ban a múzeumok s könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyeztetett. 1903-ban a múzeum helyiségei egy szobával bővülvén, a gyüjtemények ujból rendeztettek.

A társulat tagjainak száma 1902-ben 41 alapitó és 240 pártoló tag volt.

Évi javadalmazása 3648 koronát tett ki.

*A társulat elnöke:* Kozma László; *alelnök:* Latinovits Géza országgy. képviselő; *titkár:* Trencsényi Károly.

*a)* Könyvtár.

Állománya az 1902. év végén 480 kötet könyv és 211 db térkép volt, egy teremben elhelyezve.

Leltára és czédula-katalogusa van.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

Állománya mintegy 2211 db régiség, 1109 db érem és 59 db bankjegy, egy teremben elhelyezve. Az állam 1898 óta évenként 600, 1903-ban 500 koronával segélyezte.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a vármegyei hivatalos órák alatt megtekintheti.

Évi javadalmazása mintegy 400 kor. az egyesületi tagsági dijakból.

*c)* Néprajzi gyüjtemény.

Az 1903. évi régészeti államsegély egy részéből eszközölt gyüjtés anyaga vetette meg alapját, mely a bácsi sokácz-viselet jellemző példányait foglalja magában.

Állománya 63 db.

*A gyüjtemények őre:* Roediger Lajos.

*A bács-bodrogmegyei történelmi társulat alapszabályai. (Zombor, 1884.) — A bács-bodrogvármegyei történelmi társulat évkönyve. I. — XIX. évf. (Zombor, 1885—1903.)*

## 1493. A m. kir. áll. főgimnázium gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1872-ben, az intézettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 5385 kötet és 40 térkép, egy szobában elhelyezve.

Leltára és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kivül, egyik intézeti tanár jótállása mellett, mások is használhatják.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból nyeri. 1902. évi gyarapodása 228 kötet

*Könyvtárnok:* Csetri Károly tanár.

*b)* Régiség-gyüjtemény.

1892-ben keletkezett.

Állománya 1420 db régiség és 2 érem, a tanári szoba egyik szekrényében elhelyezve.

A közönség a felügyelő tanár közvetitésével megtekintheti.

Jelenleg rendezés alatt áll.

*A gyüjtemény őre:* Buday Gerő tanár.

*c)* Természetrajzi gyüjtemény.

1872-ben keletkezett. Fejlesztéséhez a bécsi földtani intézet és dr. Koch Antal járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 748 állat, ebből 29 emlős, 178 madár, 20 hüllő, 50 hal, 273 rovar és 198 egyéb állat; továbbá 3037 növény, 537 ásvány, 50 kőzet és 875 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a szaktanár felügyelete alatt kivételesen megtekintheti.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból kapja.

1903. évi költségelőirányzata 55 korona.

Az 1902. évben 25 látogató tekintette meg a gyüjteményt.

*A gyüjtemény őre:* Uhlmann Miklós tanár.

## 1494. A városi felső kereskedelmi iskola gyüjteményei.

*a)* Könyvtár.

1888-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Adományokkal Zombor városa és a zombori takarékpénztár járultak gyarapitásához.

Állománya 1173 kötet, a tanári tanácskozóteremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 400 kor. a várostól. 1902. évi gyarapodása 38 kötet.

*Könyvtárnok:* Trencsény Károly tanár.

*b)* Természettani, vegytani és áruismereti gyüjtemény.

1888-ban, az intézettel egyidejüleg keletkezett. Fejlesztéséhez nagyobb adományokkal Zombor városa és a zombori takarékpénztár járultak.

A természettani szertár állománya 1902-ben 308 db, a kisérletező tanteremben elhelyezve.

A vegytani szertár állománya 1902-ben 401 db, a vegytani szertárban elhelyezve.

Az áruismereti szertár állománya 1902-ben 1431 db, az áruismereti szertár helyiségében elhelyezve.

Mindhárom szertárnak alapleltára van.

Mindhárom szertárnak összes évi javadalmazása 800 kor., melyből 600 koronát Zombor városától, 200 koronát pedig a zombori takarékpénztártól kap.

*Mindhárom szertár őre:* Krump Vilmos tanár.

## 1495. A városi könyvtár.

Bieliczky Károly nyug. megyei irodatiszt 1857-ben társulatot alakitott a bécsi »Verein zur Verbreitung von Druck-

schriften für Volksbildung« egyesület kiadványainak terjesztésére. 1858-ban az egyesület már a mai szervezetet nyerte, jóllehet sok időn át kizárólag német müvek vásárlására fektette a sulyt. 1858 végén 129 rendes és 25 havi fizetéses tagja volt. 1859-ben vásároltak először magyar nyelvü müveket.

*Az egyesület elnöke:* id. Mihályi János; *jegyző:* Megyesi Ferencz; *pénztárnok:* Csávosi Sándor.

A könyvtár 1857-ben keletkezett. Dr. Gertinger Pál mintegy 800 kötettel gyarapitotta, a zombori magyar olvasókör pedig egész könyvtárát az egyesületnek ajándékozta.

Állománya 1902-ben 30,735 kötet volt, a városháza földszintjén három szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa és számsoros jegyzéke most készül.

Csupán az egyesületi tagok használhatják évi 6 korona tagdij lefizetése mellett. Kikölcsönzés czéljából, vasár- és ünnepnapokon kivül, mindennap délután 2-től 4 óráig nyitva áll. 1902-ben 39,700 kötetet kölcsönöztek ki belőle.

1902. évi javadalmazása 1819 korona 77 fillér a tagsági dijakból s 400 korona Zombor sz. k. város segélyéből, miből 873 korona 58 fillér fordittatott vásárlásra, 118 korona 34 fillér könyvkötésre, 600 korona a könyvtári kiadónak és 192 korona a szolgának. 1902. évi gyarapodása 173 kötet. 1903. évi költségelőirányzata 600 korona vásárlásra, 120 korona könyvkötésre' 600 korona a könyvtári kiadónak és 192 korona a szolgának·

*Igazgató:* dr. Falcione Nándor takarékpénztári igazgató; *könyvtárnok:* Roediger Lajos; *könyvtári kiadónő:* özv. Tépits Rezsőné.

*A Zombor városi könyvtáregylet alapszabályai. (Zombor, 1882.) — A zombori városi könyvtár összes magyar munkáinak jegyzéke. (Zombor, 1889.) — A Zombor sz. kir. városi könyvtáregylet könyveinek jeggzéke. (Zombor, 1899.) — A Zombor sz. kir. városi könyvtáregylet könyvtárkezelési szabályai. (Zombor, 1901.)*

---

# ZSIBÓ. (Szilágy vármegye.)

## *1496. A kaszinó könyvtára.*

1884-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 661 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az olvasóterem mindnnap állandóan használható. Kiköl-

csönzés czéljából hetenként kétszer esti 6-tól 7 óráig nyitva áll. Az 1902. évben 905 kötet kölcsönöztetett ki belőle.

Évi javadalmazása 100 korona.

---

# ZSOLNA. (Trencsén vármegye.)

## *1497. Népkönyvtár.*

1902. november 19-én alapitotta a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa.

Állománya 330 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 4-től 5 óráig nyitva áll. A kikölcsönzés tartama 28 nap. Használati dij évi 1 korona. Az 1902. évben 39 egyén használta a könyvtárt.

*Könyvtárnok:* Krapácsy Mór ipartestületi jegyző.

# FÜGGELÉK.

## ABRUDBÁNYA. (Alsó-Fehér vármegye.)

### *1498. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta 1903-ban.
Állománya 381 kötet. Az abrudbányai áll. fiu- és leány-iskolában van elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Pongrácz Mihály tanitó.

## ALSÓRÁKOS. (Kis-Küküllő vármegye.)

### *1499. Az E. M. K. E. népkönyvtára.*

Az erdélyi magyar közművelődési egyesület alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott segélyből s ebből kifolyólag a tanács ellenőrzése alatt áll.
Állománya 125 kötet, a községi tanteremben elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szombaton d. u. 2-től 4-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Katona Márton tanitó.

## BALÁZSFALVA. (Alsó-Fehér vármegye.)

### *1500. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta 1902-ben.
Állománya 380 kötet. Legujabban a balázsfalvi iparoskör helyiségében állittatott föl.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap nyitva áll.
*Könyvtárnok:* Lukács József iparosköri elnök.

---

## BALMAZUJVÁROS. (Hajdu vármegye.)

### *1501. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa alapitotta 1903-ban.
Állománya a községi elöljáróságnál van elhelyezve.
Katalogusa van.
*Könyvtárnok:* Szilágyi Sándor törvénybiró.

---

## BÁRTFA. (Sáros vármegye.)

### *1502. Népkönyvtár.*

Az eperjesi Széchényi-kör alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott segélyből s ebből kifolyólag a tanács ellenőrzése alatt áll.
Állománya az állami gimnázium I. oszt. tantermében van elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából helybelieknek vasárnap d. e. 11-től 12-ig, vidékieknek szerdán d. e. 11-től 12-ig nyitva áll.
*Könyvtárnok:* Furia Károly tanitó.

---

## BÉKÉSCSABA. (Békés vármegye.)

### *1503. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa alapitotta 1903-ban.
Állománya 679 kötet, a községháza tanácstermében elhelyezve.

Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11-től 12-ig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Christián György.

## BERZEVICZE. (Sáros vármegye.)

### *1504. Az állami iskola és ifjusági egylet könyvtára.*

1902 november 2-án keletkezett.
Állomanya 144 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 10 óráig nyitva áll.
Az 1903. évben 241 korona fordíttatott javadalmazására, miből 200 koronát a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának közvetitésével kapott.

*Könyvtárnok:* Chityil Pál igazgató.

## HAJDUDOROG. (Hajdu vármegye.)

### *1505. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa alapitotta 1903-ban.
Állománya 770 kötet, az uj városházán elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 11 órakor nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Szepessy Sándor elemi isk. igazgató.

## KAPOSVÁR. (Somogy vármegye.)

### *1506. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa alapitotta 1903-ban.
Állománya 676 kötet, az állami iskola egyik tantermében elhelyezve.
Katalogusa van.
Kikölcsönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. e. 10-től 12 óráig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Csukly Gyula tanitó.

## PISKITELEP. (Hunyad vármegye.)

### *1507. Népkönyvtár.*

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa alapitotta 1903-ban.

Állománya 335 kötet, az állami iskola tanácstermében elhelyezve.

Katalogusa van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap délben 1-től 2 óráig nyitva áll.

*Könyvtárnok:* Asztalovszky Lajos tanitó.

## POMÁZ. (Pest vármegye.)

### *1508. Vándorkönyvtár.*

Az országos magyar iskolaegyesület alapitotta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsától kapott segélyből s ebből kifolyólag a tanács ellenőrzése alatt áll.

## VÁCZ. (Pest vármegye.)

### *1509. Vándorkönyvtár.*

Az országos magyar iskolaegyesület alapitotta a múzeumok és a könyvtárak orsz. tanácsától kapott segélyből s ebből kifolyólag a tanács ellenőrzése alatt áll.

# Kiegészitések és helyreigazitások.

A D. K. E. alsógallai vándorkönyvtáránál (6. lap 19. szám), a csernyei polgári olvasókör népkönyvtáránál (183. l. 304. sz.), továbbá az E. M. K. E. abosfalvi (2. l. 5. sz.), bedei (34. l. 81. sz.), berekeresztúri (47. l. 101. sz.), nyéni (515. l. 972. sz.) és verespataki (756. l. 1448. l.) népkönyvtárainál, végül a F. M. K. E., alsókörösskényi (7. l. 22. sz.) alsókubini (9. l. 24. sz.), alsópalojtai (10. l. 26. sz.), bakabányai (24. l. 59. sz.), bánkeszii (29. l. 69. sz.), báti (31. l. 74. sz.), breznóbányai (71. l. 147. sz.), érsekujvári (228. l. 392. sz.), málnapataki (426. l. 783. sz.), nyitrai (521. l. 985. sz.), vihnyeperesz ényi (762. l. 1461. sz.) és tornóczi (722. l. 1371. sz.) népkönyvtárainál kimaradt, hogy a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa által alapittattak, a gödöllőbesnyői népkönyvtár egyesületi (260. l. 456. sz.), az alsószentkirály-pusztai népiskolai (330. l. 600. sz.), a felsőcsődör pusztai népiskolai (332. l. 604. sz.), a helvetiatelepi népiskolai (334. l. 610. sz.) és a késmárki népkönyvtárak pedig utóbb részesültek az orsz. tanács támogatásában s ebből kifolyólag annak ellenőrzése alatt állanak.

A D. K. E. alsógallai (6. l. 18. sz.) és tatabányai (701. l. 1333. sz.) népkönyvtárai azonosak.

A 183. lapon Cservenka mellől elmaradt Bács-Bodrog vármegye.

A 211. lapon Dobronak mellől elmaradt Zala vármegye.

A 212. lapon Dunaföldvár mellől elmaradt Tolna vármegye.

A 313. lapon Kanyánka (Szepes vármegye) helyett Kanyánka (Nyitra vármegye) olvasandó.

A 478. lapon Nagykoszlány helyett Nagykoszmály olvasandó.

A F. M. K. E. tarnóczi népkönyvtára (699. l. 1328. sz.) törlendő.

A 380. lapon a 691. sz. m. kir. állami tanitóképzőintézet gyüjteményei-helyett állami tanitónőképzőintézet gyüjteményei olvasandó.

A 411. lapon a 757. sz. b) pontjában természetrajzi könyvtár helyett természetrajzi gyüjtemény olvasandó.

Az 500. lapon a 939. sz. Orsolya-szüzek tanitóképzőintézetének gyüjteményei helyett Orsolyaszüzek tanitónőképző-intézetének gyüjteményei olvasandó.

# A GYŰJTEMÉNYEK JEGYZÉKE HELYEK SZERINT.

# II.

# SZAKOK SZERINT.

## A) Könyvtárak.



*) A zárójelbe írt számok a gyüjtemények sorszámát jelzik.

*(Könyvtárak.)*

*(Könyvtárak.)*

**Budapest.** (Folytatás.) Lap



**Budapest.** (Folytatás.) Lap

## *D)* Szépművészeti gyüjtemények.

## *E)* Néprajzi gyűjtemények.

## *F)* Egyéb gyüjtemények.

## III,

## FENTARTÓK SZERINT.

### A) Országos gyűjtemények.



### B) Iskolai gyűjtemények.

*(Iskolai gyüjtemények.)*

## C) Egyházi gyüjtemények.

## *D)* Hatósági és intézeti gyűjtemények.

## E) Társulati gyüjtemények.

### *F)* Családi gyüjtemények.

# FÜGGELÉK.

## A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége.

(Budapest, VIII., Magyar Nemzeti Múzeum.)

F ő f e l ü g y e l ő : *Dr. Fraknói Vilmos,* arbei választott püspök, nagyváradi kanonok, a magy. t. akad. igazg. tagja.

H e l y e t t e s f ő f e l ü g y e l ő : *Szalay Imre,* ministeri tanácsos, a magy. nemz. múzeum igazgatója.

F e l ü g y e l ő k : *Czigler Győző,* műegyetemi tanár.

*Dr. Fejérpataky László,* egyet. ny. r. tanár, a magy. nemz. múzeum könyvtárának igazgatója, a magy. t. akad. r. t.

*Dr. Horváth Géza,* magy. nemz. múzeumi osztályigazgató, a magy. t. akad. r. t.

*Dr. Kammerer Ernő,* min. tanácsos, orsz. képviselő, az orsz. képtár és a tört. képcsarnok igazgatója.

*Dr. Krenner József,* udv. tanácsos, magy. nemzeti múzeumi osztályigazgató, egyet. ny. r. tanár, a magy. t. akad. r. t.

*Radisics Jenő,* ministeri tanácsos, az orsz. magy. iparművészeti múzeum igazgatója.

*Wosinszky Mór,* apát, szekszárdi plébános, Tolnavármegye szekszárdi múzeumának igazgatója, a magy. t. akad. l. t.

E l ő a d ó - t i t k á r : *Dr. Schönherr Gyula,* nemzeti múzeumi igazg.-őr, egyetemi m.-tanár, a magy. t. akad. l. t.

I r o d a v e z e t ő : *Tóth Árpád,* a magyar nemzeti múzeum titkára.

## A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa.

(Budapest, VIII., Rökk-Szilárd-utcza 2.)

Elnök: *Dr. Wlassics Gyula,* v. b. titkos tanácsos, egyetemi ny. r. tanár, országgyűlési képviselő.
Helyettes elnök: *Fraknói Vilmos,* arbei cz. püspök, a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője.

### A tanács tagjai:

*a)* **Választás útján:**

*Gróf Andrássy Tivadar,* v. b. titkos tanácsos, orsz. képviselő.
*Gróf Apponyi Sándor,* v. b. titkos tanácsos.
*Ballagi Aladár,* egyetemi ny. r. tanár.
*Beöthy Zsolt,* udvari tanácsos, főrendiházi tag, egy. ny. r. tanár.
*Emich Gusztáv,* udvari tanácsos.
*Báró Forster Gyula,* nyug. min. tanácsos.
*György Aladár,* az orsz. statisztikai hivatal tisztviselője.
*Dr. Havass Rezső,* kir. tanácsos.
*Horváth Ödön,* m. kir. közigazgatási biró.
*Dr. Kuncz Adolf,* csornai prépost.
*Dr. Rácz Károly,* ügyvéd.
*Rákosi Jenő,* főrendiházi tag.
*Szinnyei József,* kir. tanácsos, magy. nemz. múzeumi igazg.-őr, a magy. tud. akad. l. t.

*Szmrecsányi Miklós,* ny. min. tanácsos.
*Thaly Kálmán,* orsz. képviselő.
*Gróf Teleki Géza,* v. b. titkos tanácsos.
*Gróf Teleki Sándor,* orsz. képviselő.
*Tóth József,* kir. tanfelügyelő.
*Gróf Zichy Jenő,* orsz. képviselő.

*b)* **Hivatalból:**

A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége részéről: *Fraknói Vilmos,* orsz. főfelügyelő.
*Szalay Imre,* min. tan., helyettes orsz. főfelügyelő.
*Czigler Győző,*
*Dr. Fejérpataky László,*
*Dr. Horváth Géza,*
*Dr. Kammerer Ernő,*
*Dr. Krenner József,*
*Dr. Radisics Jenő,*
*Wosinszky Mór,* orsz. felügyelők (l. f.).
*Dr. Schönherr Gyula,* előadó titkár.

A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszterium részéről: *Halász Ferencz,* min. tanácsos.
*Lippich Elek,* min. osztálytanácsos.

A m. kir. belügyminiszterium részéről: *Horváth Emil,* min. tanácsos.

A m. kir. földmívelésügyi miniszterium részéről: *Dr. Bartóky József,* min. tanácsos.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszterium részéről: *Péterffy Lajos,* min. oszt. tanácsos.

A m. kir. központi statisztikai hivatal részéről: *Vargha Gyula,* min. tanácsos.

A Magyar Nemzeti Múzeum részéről (a főfelügyelőség tagjain kivül): *Dr. Filárszky Nándor*, osztályigazgató.

*Dr. Hampel József*, udv. tanácsos, egyet. ny. r. tanár, osztályigazgató.

*Dr. Semayer Vilibald*, osztályvezető-őr.

A magyar kir. országos levéltár részéről: *Óváry Lipót*, orsz. főlevéltárnok.

A budapesti egyetemi könyvtár részéről: *Dr. Ferenczy Zoltán*, igazgató.

Az orsz. képtár részéről: *Kammerer Ernő*, igazgató (l. f.).

Az orsz. magyar iparművészeti múzeum részéről: *Radisics Jenő*, igazgató (l. f.).

A népiskolai ifjusági könyvtárakat intéző bizottság részéről: *Sebestyén Gyula*, kir. tanácsos.

Előadó-titkár-helyettes: *György Aladár*, (l. f.)
Irodavezető: *Dr. Fodor Oszkár*.

# AZ ÁLLAMILAG SEGÉLYZETT ÉS A MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGE ÉS AZ ORSZ. TANÁCS HATÁSKÖRÉBE TARTOZÓ GYŰJTEMÉNYEK JEGYZÉKE.

## I.

## Tudományos közgyűjtemények.

*(A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének felügyelete alatt.)*

*(A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének felügyelete alatt.)*

*(A múzeumok és könyvtárak országos tanácsának felügyelete alatt.)*



# II.

# Népkönyvtárak.

*(A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának felügyelete alatt.)*

*(A múzeumok és könyvtárak országos tanácsának felügyelete alatt.)*

*(A múzeumok és könyvtárak országos tanácsának felügyelete alatt.)*

# TARTALOM.

